

ДЕЙВИД БРИН БИТИЕ

Част 5 от „Битие“

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2012

chitanka.info

*На Джо Карол — Въжаря,
който тъче истински космически ласа...
и
на Шелдън Браун — Док,
който обучава пътешественици във времето...
и на Ралф Вичинанца,
който помогна на толкова много мечти и мечтатели*

ПЪРВА ЧАСТ

ПРАШКИ И СТРЕЛИ

Онези, които не вземат поука от грешките
на бъдещето, са обречени да ги направят.

Джоузеф Милър

ВИД

какво има значение? аз ли? или *ии*? +
въпросът се върти

+/- докато тялото ми се върти !/+ в
синхрон с чуруликаща птичка

„нормалните хора“ не мислят по такъв
начин -/-

нито астите -/- нито дори повечето
аутисти

СТИГА С ТОВА ВЪРТЕНЕ! -/- така -/- а сега
обратно към холоекрана ->

дъждът дрънка по прозореца —
птицата изчезна -/+ скри се от падащата
вода ++

както аз се крия от разпадащата се
цивилизация

какво има значение ?/? прогресът? новите
умове??

след МОЗЪЧНАТА КОРА, след БИБЛИОТЕКИТЕ,
след УЕБ, МРЕЖАТА, ИИ-РЕШЕТКАТА
— какво СЛЕДВА ?/!

ще донеса ли надежда/гибел на глупавото
човечество +/-?
на свирепите груби умове +/-?
или на аутистите-хибриди като мен +/-?

1.

АМФОРУМ

Вселената имаше две огромни половини.

Полусфера от блещукащи звезди заобикаляше Джералд отдясно.

Синьо-кафявата Земя заемаше другата страна. *Домът*, след като приключи с тази работа. След като оправи бакиите, оставени от едно друго поколение.

Подобно на зародиш в утроба, Джералд се носеше в кристална черупка, кацнала на върха на дълга стрела, на известно разстояние от космическата станция „Издръжливост“. Изолиран от туптящия ѝ пулс, този мехур беше повече космос, отколкото станция.

Тук можеше да се съсредоточи върху сигналите от сателита на стотици километри разстояние. Дълга тясна ивица виеща се нишка далеч горе.

Бола. Неговото ласо. Неговият инструмент в тази задача.

*Болата е моята ръка.
Щипката е шепата ми.
Магнитът е лостът.
Планетата — опорна точка.*

През повечето дни това кратко четиристишие помагаше на Джералд да се съсредоточи върху работата — работа на възхваляван боклукчия. „Още има хора, които ми завиждат. Милиони. Там долу, в онази мъгла от море, облаци и брегове.“

Някои сигурно гледаха нагоре — точно сега, когато нощта се носеше по-бързо от пясък през пренаселената Суматра. Здрачът беше най-доброто време да се зърне голямата стара станция. Мисълта, че някои хора все още гледат нагоре, го караше да се чувства свързан с човечеството всеки път, когато „Издръжливост“ прекосяваше терминатора, независимо дали по зазоряване, или по залез.

„Съсредоточи се, Джералд. Върху работата.“

Протегна дясната си ръка и се опита да нагласи напрежението в гърчещия се на две хиляди километра над него кабел, сякаш той бе някакво мудно продължение на тялото му.

И кабелът отговори. Сигнали запулсираха по невросензитивния костюм на Джералд... но изглеждаха сбъркани.

„Моя грешка“ — осъзна той. Командите, които бе изпратил на деликатния сателит, бяха твърде бързи, твърде нетърпеливи. Малкият Хачи изкряска протестиращо. Определено не беше щастлив.

— Добре. — Джералд се намръщи на мъничкото животинче, също облечено в невросензитивен костюм. — Не си събирай опашката на кълбо. Ще го оправя.

Понякога у една маймуна може да се намери повече здрав разум, отколкото у човек.

„Особено ако човекът е така раздърпан“ — помисли си Джералд. Случаен поглед към собственото му отражение разкри колко е омърлян еластичният му екип от разлетите напитки и машинни поддържащи течности. Покритите с прошарена четина бузи бяха изпити. Измъчени очи под рунтави вежди.

„Ако се прибера в Хюстън в този вид, семейството няма да ми позволи дори да припаря до къщата. Макар че с натрупаните пари...

Стига, съсредоточи се!“

Смръщи се и чукна два пъти лявата си ръка над китката, после три пъти дясната. Костюмът му реагира с поредна доза Бавен сок през вена в бедрото му. Спокойствие, което би трябвало да проясни мисленето му, се плъзна по тялото му...

... и времето като че ли забави ход.

Сега ответните сигнали от далечната бола имаха време да наваксат. Джералд се чувстваше *част* от трийсеткилометровата нишка, която се гърчеше тежко и трмаво на по-висока орбита. Пулсиращите електрически токове, които туптяха *там горе*, се превеждаха в слаб сърбеж *тук долу*, като започваха от китката му, продължаваха по ръката и рамото, спускаха се по гърба към палеца на левия му крак, където сякаш се *забиваха* за опора. Когато Джералд натискаше, далечният кабел-сателит реагираше, като прилагаше сила върху магнитното поле на планетата.

Телеоперация. В епохата на все по-сложен изкуствен интелект някои задачи все още се нуждаеха от присъствието на пилот човек. Та

дори той да се носи в мехур далеч под арената на реалните действия.

„Да увеличим мъничко тока. Да забавим скоростта на въртене.“ Сърбежът в палеца му прати няколкостотин ампера електричество, които бяха изплюти от единия край на гърчещото се въже и увеличиха магнитното теглене. Огромният кабел се завъртя мъничко по-бавно на фона на звездите.

Хачи изсумтя кисело от собствената си мрежа поддържащи нишки. Така беше по-добре, макар че капуцинът още се нуждаеше от убеждаване.

— Дай ми малко свобода на действие — измърмори Джералд. — Знам какво правя.

Динамичният модел на компютъра обаче споделяше мнението на Хачи. Той все още предвиждаше труден захват, когато върхът на кабела осъществеше кратката си среща с... парчето космически боклук, попаднало в полезрението на Джералд.

Нова команда с почукване на зъби и нощта го обгърна още по-плътно, симулирайки какво би видял, ако беше *там горе*, на стотици километри по-високо, при бързо носещия се връх на кабела, където звездите блестяха по-силно. От онази височина дискът на Земята изглеждаше много по-малък и запълваше едва четвърт от небето.

Сега всичко, което чуваше, усещаше и виждаше, идваше от роботизирания кабел. От ласото му. От закачената за някое далечно съзвездие лиана, на която да се люлее.

„Маймуни сме били... и си оставаме маймуни.“

Въжето *стана* тялото на Джералд. Електрическият сърбеж по гръбнака му, подобен на студен полъх, носещ суграшица, бе радиационният вятър на Ван Ален, уловен в магнитните пояси, които прасяха латерално на средновисоки орбити от деветстотин километра чак до трийсет хиляди или някъде там.

„Бермудският триъгълник на космоса.“ Никой простосмъртен не би могъл да оцелее за повече от час в този свят. Астронавтите от „Аполо“ натрупали половината от положената им доза радиация за няколко минути спринт през пояса към относителното спокойствие и безопасност на Луната. Само от едно преминаване през тези средни височини скъпите комуникационни спътници претърпявали по-сериозни поражения, отколкото за цяло десетилетие, прекарано на по-висока геосинхронна орбита.

От онзи кратък период на дръзките лунни мисии (и още по-кратката епоха *Жен Хе*) нито един астронавт не бе дръзвал да излезе отвъд радиационния пояс. Вместо това предпочитаха да се гушат на безопасно място малко над атмосферата, докато роботите изследваха Слънчевата система. Именно това превръщаше Джералд в Странника! Със своята бола и с щипците вместо ръка той се пресягаше навън. Вярно, само мъничко, но в стихията. Никой друг не стигаше толкова високо.

И събираше боклуци като някакъв дъвен траулер.

— Добре... — промърмори той. — Къде си?...

Радарът беше засякъл целта с най-голямата точност, на която бяха способни машините сред прасящия облак заредени частици. Позицията и траекторията непрекъснато играеха и избягваха хватката му едва ли не с ловкостта на живо същество. Имаше и нещо по-лошо — Джералд се кълнеше (макар никой да не му вярваше), че орбитите в онази шантава зона се *изместват* с няколко хилядни от процента, което обаче правеше десетки метри. Това превръщаше улавянето с бола повече в артистична импровизация, отколкото в следване на законите на физиката. Компютрите все още имаха много да учат, преди да поемат *тази* работа от двамата примати.

Хачи изцвърча възбудено.

— Да, виждам го. — Джералд присви очи и оптиката в края на кабела автоматично увеличи проблясъка малко по-нататък. *Целта* — вероятно някакъв остатък от космически боклук, оставен от някое по-ранно прахосническо поколение. Може би част от експлодирала втора степен на руска ракета. Или свързващ пръстен от някоя от мисиите „Аполо“. Или пък някоя от онези капсули, пълни с човешка пепел, изстрелвани по време на краткотрайната мода на космическите погребения. А можеше и да са останки от някой глупав военен експеримент. От Космическо командване твърдяха, че са картографирали целия боклук с размери до няколко десетки сантиметра.

Джералд знаеше как стоят реално нещата.

Каквото и да беше това, бе дошло времето да бъде премахнато, преди да се сблъска с друг отпадък и да причини каскада вторични сблъсъци — неуправляем процес, който вече беше станал причина за

смяна на метеорологични и изследователски спътници или за скъпото им укрепване с допълнителни брони.

Събирането на боклук трудно може да се нарече романтика. Но пък и Джералд не беше от романтичните души. Изобщо не се вписваше в героичния образ на астронавт с квадратна челюст: бе просто едно разочарование на средна възраст и в редките случаи, когато си правеше труда да се погледне в огледалото, виждаше лице с бръчки около очите от постоянното примижаване срещу ярката светлина на орбита, където изгревът те блъска като стена на всеки деветдесет минути.

Поне го биваше с въображението — че *наистина* съществува далеч горе. Че истинското му тяло се върти някъде там, на хиляди километри оттук.

Илюзията бе съвършена. Джералд беше болатата. Трийсет километра гъвкаво проводящо влакно, което бавно се въртеше на всеки трийсет минути, пет пъти за една издължена елипсовидна орбита. В двата края на кабела имаше компактно групирани сензори („очите ми“), катодни излъчватели („мускулите“) и щипци („ръцете ми“), които точно сега, в този момент, усещаше по-силно от човешката си плът. По-истински от тялото, с което се беше родил и което сега се носеше в пашкула далеч долу до тежката очукана космическа станция. Онова далечно човешко тяло му се струваше почти въображаемо.

Подобно на ловец и вярното му куче, човек и маймуна се смълчаха при поредното приближаване, сякаш и най-малкият звук можеше да подплаши проблясващата в мерника им плячка.

„Блести странно“ — помисли Джералд, когато телеметрията показва бързото скъсяване на разстоянието. Оставаха само няколко километра, докато сложният танц на двете орбити и въртенето на самия кабел съвпаднаха като защитник, скачащ да улови запратена топка. Подобно на акробат, хващащ партньора си наред въздуха. След което...

... естественото въртене на болатата щеше да поеме нещата, да сграбчи боклука, да погълне инерцията му и да ѝ даде нови стойности и посока. Половин завъртане по-късно, когато върхът е *най-близо* до Земята, щипците щяха да се разтворят и да запратят боклука назад, на запад и *надолу*, за да изгори в атмосферата.

Това беше лесната част. Тогава Джералд щеше да пие кафе в защитения салон на космическата станция. Само че сега...

„Не е втора степен на ракета — помисли той, докато изучаваше блестящото петно. — Не е товарен контейнер, резервоар за гориво или замръзнала урина, изхвърлена от някоя пилотирана мисия.“ Вече знаеше как различните видове обичаен боклук, от архаични ракети носители и сателити до изгубени ръкавици и инструменти, отразяват слънчевата светлина и с характерната си игра на сенки. Но това нещо...

Дори цветовете бяха странни. Имаше прекалено много синьо. Прекалено много *видове* синьо. И яркостта на светлината си оставаше толкова равномерна! Сякаш нещото нямаше плоски повърхности. Хачи отново се обади, но този път тихо и разтревожено. Как можеш да хванеш здраво нещо, без да знаеш къде са му ръбовете?

Когато относителната скорост стана почти нула, Джералд на прави корекции: запрати електрони от катодните излъчватели в двата края на кабела и създаде пръстен срещу магнитното поле на планетата — трик за маневриране без използване на ракети и гориво. Идеално за бавна работа, изискваща търпение и ниски разходи.

Сега беше ред на Хачи да оправдае хляба си. Малката маймунка, чиито инстинкти бяха доведени до съвършенство от милионите поколения люлеене по клоните в джунглата, се протегна като макарон и плавно пое последните корекции, докато Джералд се съсредоточи върху самото хващане. Нямаше място за втори опит.

„Бавно и търпеливо... с изключение на последното рязко движение... когато ти се иска да можеш да работиш с нещо по-бързо от магнетизма. Когато ти се иска...“

Ето го, точно отпред. Нещото.

Носещата се към мястото на срещата камера улови нещо лъскаво, смътно овално по форма, проблясващо в бледи синкави тонове, които пулсираха нетърпеливо.

Ръката на Джералд *беше* щипката, превърнала се в ръкавица на защитник с разперени пръсти, протягащи се към внезапно изникналия предмет.

„Да не си трепнал“ — сгълча той древния си инстинкт, докато се приготвяше да улови нещото, което се носеше към него.

„Спокойно. Не боли.“

Само че този път — по странен и озадачаващ начин — го заболя.

НЕИЗБРОИМИТЕ ПЪТИЩА НА ЕНТРОПИЯТА

Мрази ли ни вселената? Колко капани е заложила пред нас, за да разкъса тщеславните ни нервни клетки отново в лишена от мисъл прах? Трябва ли да ги броим?

Хората винаги са се чувствали като обсадени. От дебнещи в мрака чудовища. От деспотични управници, войнствени съседи или капризни богове. Но въпреки всичко нима не са обвинявали предимно себе си? На лошите времена се е гледало като на наказание заради лошо поведение. Заради неразумни схващания.

Днес нашите средства за самоунищожение изглеждат безбройни. (Макар че „Рогът на изобилието на Пандора“ ще се опита да изброи всички!) Ние, модерните хора, се надсмива ме на суеверията на предците ни. Знаем, че те никога не биха могли да съсипят света. Ние обаче можем! Зевс или Молох не могат да се сравняват с разрушителната мощ на разменените ядрени удари, на разпръскването на бацили убийци, на някое екологично извращение или на убийствено недоглеждане в управлението на сложната ни икономика.

О, да. Могъщи сме. Но дали сме много по-различни от предшествениците си?

Няма ли вината за нашето бедствие (когато настъпи) да бъде хвърлена върху някой арогантен пропуск? На грешка в преценката? На нечия твърдоглавост? *CULPA NOSTRA*^[1]. Няма ли да зазвучи същият стар плач, отекващ сред руините на мечтите ни?

Не сме го заслужили! Сияещите кули и златните поля. Препълнените кули и стомаси. Дългият живот и разглезените деца. Щастieto. Дали по Божията воля, или

от собствената ни ръка, ние винаги сме очаквали всичко да стане на това.

На прах.

Рогът на изобилието на Пандора

[1] Ние сме си виновни (лат.). — Б.пр. ↑

2. ВЪЗТОРЖЕН ПОЧИТАТЕЛ

В същото време далеч долу камерите се взираха през забранената пустиня и наблюдаваха спорната територия в един толкова ожесточен конфликт, че противниците не знаеха как да го нарекат.

Едната страна го наричаше „справедлива война“, в която загиваха безброй невинни.

Враговете им твърдяха, че изобщо нямало жертви.

И затова подозрителните камери следяха бдително за неканени гости. Замаскирани по върховете на хълмове, под магистрални канали или като безобидни камъни, те непрекъснато се оглеждаха за омразния враг. И вече няколко месеца пазителите успешно отблъскваха вторженията^[1]. Защищаваха пясъчната пустош.

А след това технологията отново обърна преимуществата.

Какъв бе първият ход на врага? Да премахне бдителните пазители.

Инфилтраторите се появиха по зазоряване, сякаш от изгряващо то слънце — няколкостотин малки машини, които се плъзгаха ниско на въздушни възглавници. Всяка от тях, дегизирана като местно колибри, последва грижливо зададения курс към целта си и кацна зад камера или сензор, в сляпата им зона. След това разпери криле и те се превърнаха в холоекрани, които показаха без нито едно подозрително трепване съвършено копие на същата пустинна сцена пред обективите на пазителите. Други машини шпиони надушиха замаскираните сеизмични сензори и ги прегърнаха нежно, за да заглушат приближаващите микротрусове.

Роботизираната атака обхваща сто квадратни километра. След осем минути пустинята остана неохранявана и без наблюдение.

Големи машини се стекоха зад хоризонта към множеството пътища и се устремиха към същия открит район — седемнайсет хибридноелектрически влекача, маскирани като търговски товари

транспортъори с хологови знаци по страните. Когато пътищата им се пресякоха, от машините наскачаха екипажи в сиво-кафяви комбинезони и се втурнаха да свалят покривалата на товарите. Зареваха генератори и въздухът се изпълни с екзотична смрад — резервоарите изпуснаха летливи вещества, които да изпълнят съдове под налягане. Оживяха конзоли. Предпазни прегради се свалиха и разкриха дълги заострени цилиндри върху наклонени рампи.

Бавно и тежко гигантските пури вдигнаха носове към небето, а в другия им край се появиха перки. Започна добре координираното обратно броене и виковете станаха по-напрегнати. Скоро добре оборудваният и предпазлив враг щеше да се усети. Щеше да разбере... и да реагира.

Всички ракети бяха готови, с прихванати цели. Липсваше единствено полезният товар.

От един микробус с климатик слязоха десетина души с плътно прилепващи костюми от блестяща материя и с крещящо оцветени шлемове. Всички носеха малки раници, в които бръмчаха охлаждащи вентилатори. Походката на някои бе пружинираща от възбудата. Един дори леко подскачаше на всяка четвърта крачка.

Очакваше ги униформена жена с табелка с името си и кисела физиономия. Държеше таблет.

— Име и скенер — каза жената на първата фигура в херметичен костюм. — После потвърдете намерението си.

Украсеният със златисти спирали визьор на шлема се вдигна и се видя загорялото от слънцето лице на трийсетгодишен мъж, чиито очи бяха с цвета на студено море — докато сканиращият лъч на устройството не докосна зеницата. Тя припламна за миг в червено.

— Хакер Сандър — каза високият мъж с напрегнат и същевременно сдържан глас. — Потвърждавам, че правя това по своя собствена воля, съгласно приложените документи.

Ясният му отговор като че ли задоволи ииклипборда, който избибипка утвърдително. Инспекторката кимна.

— Благодаря, господин Сандър. Приятно пътуване. Следващият?

Следващият кандидат-пилот, блондин, носеше шлема си под мишница. Върху шлема бе изрисувана отворена в писък уста с пламъци около нея.

— Ама че безобразие — озъби се младият блондин и почти избута Хакер, докато се изправяше пред чиновничката. — Имате ли пред става кои сме ние? Кой съм аз?

— Да, лорд Смитс. Имам. Но не ми *пука*. — Тя вдигна скенера. — *Това* има значение. То може да ви предпази от превръщането ви в йонизирани частици от Специалните части на САЩ, докато минавате през контролираното въздушно пространство.

— Заплашвате ли ме? Дребни... *правителствени*... нищожества. По-добре да не бяхте опитвали да...

— Правителство *и* гилдия — прекъсна го Хакер Сандър, като потисна гнева си, че блондинът го беше блъснал. — Хайде, Смити. Графикът ни е натоварен.

Баронът се завъртя към него и ядът му пропука плавния му аристократичен акцент.

— Предупредих те да не ми казваш Смити, Сандър, жалък позъор трето поколение. Трябваше да търпя старшинството ти по време на курсовете. Но само чакай да се върнем. Ще те спускам!

— Защо да чакаме? — Без да откъсва очи от неговите, Хакер посегна да откачи въздушния си шланг. Един бърз удар щеше да свали този скапаняк със синя кръв и да накара останалите да кротуват. Имаше основателни причини да бърза. Сега насам се стичаха други, много по-могъщи от някакво си правителство сили, желаещи да попречат на онова, което бе замислено тук.

Пък и никой не можеше да нарече един Сандър „позъор“.

Останалите ракетни жокеи се намесиха (може би за добро) преди да вкара в ход юмруците си, сграбчиха двамата и ги разделиха. Избутан в края на опашката. Смитс кипеше от яд и хвърляше убийствени погледи към Хакер. Но когато редът му дойде отново, вече се беше овладял и мина през проверката студено и сурово като ледник.

— Разрешителното ви е в ред — заключи проверителката и се обърна към Хакер, който бе най-опитният. — Отказът ви от претенции към Лигата за ракетно надпреварване са приети. Правителството няма да застане на пътя ви.

Хакер сви рамене, сякаш думите бяха едновременно очаквани и без значение. Спусна визъора си, даде знак на другите и те се втурнаха към стълбите, закрепени от персонала към всяка ракета, изкатериха се

тромаво, напъхаха се в тесните кресла и закопчаха коланите си. Дори новациите бяха упражнявали тези движения.

Люковете се затвориха със съскане. Приглушени викове обявиха последните приготовления. След това се чу далечно скандиране — познатото, но винаги вълнуващо обратно броене в отмерен каданс. Ритъм на повече от сто години.

„Наистина ли е минало толкова време, откакто Робърт Годард е дошъл в същата тази пустиня? — помисли Хакер. — Да експериментира с първите управляеми ракети? Дали би се изненадал от онова, което правим ние с изобретението му? Първо го превърнахме в оръжие... после в гигантски изследователски кораби... и накрая в играчки за свръхбогатите.“

О, имаше алтернативи — космическият туризъм например. Един японски орбитален хотел и друг, който се строеше в момента. Хакер притежаваше акции от него. Имаше дори суборбитални групови екскурзии, които бяха достъпни и за не чак толкова богатите. Срещу сума, с която човек би си осигурил двайсетина висши образования в скъпи колежи.

Хакер не изпитваше срам или съжаление. „Ако не бяхме ние, от онази мечта нямаше да остане почти нищо.“

Броенето приближаваше нула за първата ракета.

Неговата.

— Иииии-ха! — изкрещя Хакер Сандър...

... и резкият тласък го залепи за облегалката. Сякаш гигантска ръка се опря в гърдите му и *натисна*, изтласка половината съдържание на белите му дробове в стон на сладка агония. Подобно на всеки друг път, внезапният шок донесе физическа изненада и първичен ужас, последван от прилив на неописуем възторг, който нямаше равен на себе си на тази Земя.

По дяволите... та той вече дори не беше *част* от Земята! Поне за мъничко.

Ракетата разсичаше въздуха, устремена към небето. Пламъците и йонизирани от триенето частици облизваха прозрачния конус на носа само на сантиметри от лицето му. Понесъл се към небесата с мах 10, Сандър се чувстваше прикован, безпомощно неподвижен...

... и абсолютно всесилен.

„Аз съм един проклет бог!“

При мах 15 успя някак да поеме достатъчно въздух, за да извика отново — този път приветствен вик към чернотата, ширнала се пред прозрачния нос на ракетата и изпъстрена с милиони сияещи звезди.

Долу на земята разчистването беше по-трескаво и от приготвленията. След изстрелването на ракетите мъже и жени спринтираха по нажежения пясък към колите, за да заминат преди пристигането на врага. Наблюдателните постове вече бяха засекли летящи машини, носещи се с пълна скорост към тях.

Представителката на правителството обаче не бързаше, а се движеше бавно, като отбелязваше пораженията по растителността, почвите и мъничките животинки — всички бяха локализирани и описани, нямаше засегнати застрашени видове. Вече беше повикана службата за възстановяване. Естествено, замърсяването на атмосферата бе по-лесно да се изчисли. И по-трудно да се премахне.

Тя знаеше, че тези хора имат предостатъчно пари за харчене. А и в днешни дни изсмукването на натрупаните излишни богатства беше толкова важно, колкото и всеки друг процес на рециклиране. Иибордът ѝ разпечата сметка, която тя подаде на последния член на екипа, който натискаше газта и искаше час по-скоро да се разкара оттук.

— Ох, леле! — изстена той, докато гледаше крайната сума. — Клубът ни едва ще излезе на нула от това изстрелване!

— В такъв случай си подберете някое по-евтино хоби — отвърна тя и отстъпи, когато шофьорът настъпи газта на камиона и се отдалечи с рев в пращен облак, като по пътя към магистралата случайно смаза още един тумбест кактус. Бдителният ѝ ииборд забеляза това и направи промяна в сметката.

Тя седна на капака на джипа си и зачака другия „клуб“, чиито членове бяха не по-малко сърцати от ракетчиците. И не по-малко умели и отдадени, макар двете групи да не можеха да се понасят. Сензорите показваха, че приближават бързо от запад. *Радикални екозащитници*. Представителката на властите знаеше какво да очаква от тях. Щяха да се ядосат, че противниците им са изчезнали и че два акра пустиня са си отишли, след което щяха да се нахвърлят върху нея с обвинения в „безпристрастност“ в ситуация, в която — съвсем

естествено — човек можеше единствено да избира между едната и другата страна.

„Какво пък — помисли си тя. — В днешно време, за да работиш за правителството, трябва да имаш дебела кожа. Никой не те бръсне за слива.“

Горе в небето инверсионните следи започваха да се разкъсват от стратосферните ветрове. Гледката винаги караше сърцето ѝ да се свие. И докато интелектуално симпатиите ѝ клоняха към екоактивистите, а не към разглезените ракетни жокеи...

... част от нея все още потръпваше от възбуда всеки път, когато ставаше свидетел на изстрелване. Така вълнуващо... почти като оргия.

— Давайте! — прошепна тя с мъничко тайна завист към далечните искрици, които вече достигаха върха на краткото си извисяване, преди да започнат дългото стремглаво спускане към Мексиканския залив.

УНЕС

Уау, не е ли странно, че...

... вещателите все така гръмогласно обявяват края на света? Нима от Рагнарок до Армагедон е имало време без Йеремиевци, Йоновци и Йоановци, проповядващи неизбежния последен ден? Дългият им списък те кара да кажеш: **Уау...**

... **НЕ Е ЛИ СТРАННО**, че всяка година от първия век на нашата ера вярващите са очаквали Второто пришествие? Или че двацет хиляди староверци в Русия се самозапалили, за да се спасят от Антихриста? Или че най-популярната книга от 90-те години на 18 век оригинално свързва всеки стих от „Откровение“ с Наполеон и други исторически фигури — постижение в търсенето на съвпадения, което все още няма равно на себе си? Или пък това, че и двете страни на Гражданската война в САЩ са гледали на противника си като на **Звяра**? По-късно

мистиците приписали тази роля на Съветския съюз, а после най-безгрижно лепнали същото прозвище на войнстващия ислям, на издигащата се империя Хан... а сега на ИЗКУСТВЕНАТА РЕАЛНОСТ и така нареченото Десето съсловие.

Може ли някой да се съмнява в гъвкавостта на човешкото въображение?

И не всичко опира само до религия. Комети и подреждане на планети карали хората да търсят убежище в пещери и по хълмове през 1186, 1524, 1736, 1794, 1919, 1960, 1982, 2011, 2012, 2014, 2020 и т.н. Междувременно разни обсебени драскачи търсят откровения в библейски кодове и пермутации на 666, 1260 или 1000. А хипохондрици продължават да се виждат в неясното Роршахово^[2] огледало на Нострадамус.

Уау, не е ли странно, че... компютрите не спряха да работят през 2000 г. и че самолетите не изпадаха от небето? Помни те ли лудостта покрай 2012 г. и календара на майте? Или когато кометата Куп-Рови убеди милиони да си купят противогази и да се заровят във времеви капсули? Или когато онези събрани от кол и въже „истински вярващи“ построиха своя Трети храм в Йерусалим, принесоха в жертва няколко кози и тръгнаха голи към Мегидо? Или когато новите египетски реконструктори предвидиха завършването на пълния 1460-годишен софически цикъл след раждането на Мохамед? Или месечните паники от 2027 до 2036 г., в зависимост от това как сте изчислили двехилядния Великден?

... или другите фалшиви тревоги, от зеленото богоявление на Гея през Йелоустоунския страх до Ужасния ден? Ще изчерпаме ли някога богатия си запас от последни дни?

И уау, не е ли странно, че... хората, които не знаят нищичко за физика Исак Нютон, цитират неговите БИБЛЕЙСКИ ПРЕДСКАЗАНИЯ, че краят на света може да

настъпи през 2060 г. (въпреки че самият Нютон не е вярвал на това)?

И **УНЕС...** не е ли странно, че човечеството е преживяло всичко това, макар мнозина да са потривали ръце с надеждата, че ще настъпи краят?

Или че някои продължават да се **обзалагат**? Да увещават вярващите в края на света да подкрепят следващите прогнози с увереност, храброст и просто с **пари**? О, но онези-без-вяра никога не приемат. Отказват да се обзалагат и стискат парите си като с клещи.

[1] Нахлуване (рус.). — Бел. Dave ↑

[2] Херман Роршах — швейцарски психиатър и психоаналитик, известен с разработването на проективен тест с мастилени петна. — Б.пр. ↑

3. НЕБЕСНА СВЕТЛИНА

Микротаифун — краткотраен хоризонтален дъжд — долетя с рев от вихрушката Каталина преди зазоряване. Часове по-късно паважът блестеше, а пешеходците прекрачваха довяния боклук — предимно водорасли и по някоя риба, имала лошия късмет да бъде всмукана от въздушната фуния. Нищо необичайно. Нямаше ги лодките и сърфистите, очаквани от вещателите на мрачни времена, когато започна феноменът.

„Хората ще кажат какво ли не, за да си вдигнат рейтинга. Песимистите продължават да наблягат върху климатичните промени, без да споменават нищо добро.“ Тор подсмръкна, наслаждавайки се на свежия, почти електрически ветреца, лишен от зловонието на Стария град.

Другите също го усетиха. Очилата ѝ за виртуална реалност, настроени да следят откритите биосигнали, регистрираха приповдигнатото настроение на минувачите. Ухилени улични търговци пристъпваха от сергиите си към нея, рекламираха стоките си на десетина езика на бегълци — руски, фарси, полски. Когато виждаха, че не ги разбира (слушалката на автоматичния преводач висеше на кабела си), превключваха на езика на жестовете. Един възпълен продавач използва театрални жестове като някакъв фокусник, вадещ невидими букети от въображаеми цветя, само и само за да привлече погледа ѝ към голото петно, което бе неговата виртуална витрина.

Тор обаче не беше излязла на пазар. Погледът ѝ бързо се плъзна през няколко допълнителни нива, търсейки корелации и новини на нивото на улицата. Някогашното забавление се беше превърнало в професия и индексът ѝ на достоверност се изстреля над всички жадни аматьори, които драпаха да бъдат забелязани. „Не, вече съм над тези неща.“ Сега я очакваха небостъргачи и предварително уговорени интервюта. Политици. Известни личности. Еноватори. Светила. Всякакви звезди, без евтини сензации и захаросани сурогати.

„И всичко това само защото надуших няколко следи и пуснах бомбата. Раздухах местен скандал, който се превърна в глобален. Докато от «Медиякорп» не се обадиха и не ми казаха, че съм готова за централните новини!“

Задаваха се още куп горещи истории — например признаците за нова вулканична активност в Уайоминг. Или потъването на Южна Каролина. (Корумпираните изпълнители на дигите ли бяха виновни?) Или налудничавият брътвеж на сенатор Крандъл Стронг по време на вчерашното му предизборно посещение.

„Защо медийните величия не пуснат страхотния си репортер по подобни следи, вместо да ме пращат на продължителна обиколка? Възможно ли е още да не са сигурни в мен?“

„Не. Не задълбавай в това.“ Тор знаеше, че увереността е едно от нещата, които публиката цени повече от достоверността. „Приеми, че си достойна. Приеми го за даденост.“

Въпреки това, след като куфарите ѝ бяха натоварени за първия етап от прекосяването на континента, Тор жадуваше да мине за един последен път по пешеходните пътеки и мостовете-паяци. Да сканира Сандего — Голямото С — за нещо, което си заслужава новината. Да има готова история в джоба си, преди да започне пътува нето до Възстановения Вашингтон и обратно. Развлечение, с което да избегне дъвкането на активните компоненти от маникюра си, докато корабът извести с изсвирване, че заминава — гърлен стон, който приканваше пътниците да се качат на борда на тромаво грациозния „Алберто Сантос-Дюмон“.

Търговците бързо разбраха, че Тор е настроила очилата си така, че да филтрира рекламите. Въпреки това ѝ се усмихваха и сипеха комплименти на панславянски, тагалог или развален английски.

Тор не се сдържа и направи бърза проверка на самата себе си: измърмори тихо „*давитаквид*“. Субвокалните сензори в яката ѝ преведоха съкращението („да се виждаме такива, каквито ни виждат другите“) и вътрешната повърхност на очилата ѝ светна с картини на самата нея от различни ъгли. Образите запълниха периферното ѝ зрение, без да блокират напълно видимостта ѝ. Трябваше да се движи уверено и безопасно.

Един образ — от миниатюрна камера, закрепена от някой на улична лампа — гледаше към дългокраката брюнетка с дълга тъмна

коса, чиито върхове непрекъснатоменяха цвета си — активните нишковидни детектори и ииуер, които Тор можеше да разгърне, ако случайно изникнеше нещо достойно за отразяване.

Друг давитакавид изглед я показваше от нивото на земята — усмихваше се, докато минаваше покрай будка за гелокотета („Добри ловци на мишки, добри за игра, добри за ядене, одобрени от «Хуманно общество», с дванайсет вкуса“). Картината явно идваше от очилата на продавача, който я гледаше. Започна с овалното лице на Тор, задържа се за момент върху усмивката, след това се плъзна надолу, проследявайки всяка извивка на тялото ѝ, докато тя се отдалечаваше.

„Е, приятно е да те забележат, особено ако е доброжелателно.“ Дали щеше да избере да бъде новинарка, ако това не включваше възхищение? Дори днес, когато външният вид на човек бе въпрос на бюджет и вкус, беше приятно да виждаш как другите обръщат глави след теб.

Както и да е, Тор не лишаваше никого от нищо, като се махаше. След като Ужасният ден се стовари върху Сандего и десетина други града, последва вълна от имигранти. Изгнаници, които нямаха нищо против радиоактивността да е малко над нормата — особено ако това се компенсира от слънцето, морето и вълнуващите климатични условия, благодарение на които от време на време от небето валеше риба. Да не забравяме и квартирите на сносни цени. Всичко това биеше гледката на превръщащите се в ледници снегове край Хелзинки и Варшава или пясъчните дюни, покриващи пресушени нефтени кладенци в Близкия изток.

„Стига толкова нарцисизъм.“ С едно мигване тя изтри давитакавид картините и установи връзка с други очи. Първо беше сателитен изглед към района с огромния „Алберто Сантос-Дюмон“, поклащащ се на близкия порт за цепелини. Бойните кораби от военноморската база на недалечния Шелтър Айланд изглеждаха размазани, според протоколите за сигурност. Не че не можеше да ги разгледаш от 3 470 513 други гледни точки, които бяха извън контрола на Вътсиг.

Една от тези камери — забита високо над дъвката — спечели кратък автоматичен търг и за пет милицента ѝ продаде панорамна снимка, обхващаща всичко от залива до пазара. Беше забележителна само защото иидописникът ѝ бе програмиран да я информира, когато

цените на снимките достигнат нова долна граница. Благодарение на обективите, които се множаха и рояха като насекоми, всеки ставаше едва ли не вездесъщ.

Всичките тези камери промениха новинарския бизнес, тъй като лъжата бе станала почти невъзможна. „Следващото поколение ще приема това за даденост“ — помисли си Тор. Но тя беше на двайсет и осем и си спомняше времето, когато хората опитваха какви ли не трикове, за да изфабрикуват картини, и измисляха необичайни измами, за да подправят събития и алибита; шашмите бяха станали непрактични благодарение на модерното решение — *повече свидетели*. Или така поне твърдеше последната всеизвестна истина.

Тор нямаше доверие на всеизвестните истини. „Оптимистите продължават да пророкуват, че по-голямото количество информация ще ни направи по-мъдри. По-склонни да приемем грешките си пред лицето на фактите. Но засега изобилието на информация успява единствено да натрупа възмущение и ярост. Както го показва сенатор Стронг вчера.“

Сети се за друга баналност.

*Ти заснемаш,
аз заснемам,
ние заснемаме —
и славата вземаме.*

Имигрантите раздвижваха нещата — музикалната сцена на Голямото С беше абсолютно *раки* и процъфтяваха какви ли не шантави изкуства, вдъхновявани от слабото сияние в района на стария център нощем — стига да настроиш очилата си така, че да виждаш бета-лъчението. Дори утрото на кея беше оживено: трима моряци се пазаряха с димна художничка, чиито деликатни портрети не можеха да бъдат репродуцирани от нанофакс или изпратени по омейла. Препираха се за цената и гледаха как художничката пафка гел-наргиле, добавяйки нови облачета бързо втвърдяваща се мъгла. Във въздуха се оформяше неясна карикатура на младоликите моряци, а зяпачите наоколо въздишаха.

Гледката накара Тор да се замисли за Уесли, макар че *неговите* въздушни статуи бяха свързани предимно с прибой, вълни и приливи. Непреклонни сили, които неумолимо променяха света. И ето че в горната лява част на полезрението ѝ се появи образ, извикан от мислите ѝ и записан от очилата ѝ само преди няколко часа — мокра рошава руса коса, докато двамата хукнаха да се спасяват от хоризонталната буря. Смееха се, но напрегнато, с буйната стихия помежду им. Дилемата на връзката от разстояние си оставаше нерешена — и най-вероятно никога нямаше да намери решение.

Последвалото любене беше по-интензивно — и напрегнато — от всеки друг път, пропито с ярост от съзнанието, че е последно... докато единият от тях не отстъпи, което бе малко вероятно.

Тор се отърси от тези мисли. Това не ѝ беше присъщо — да се разсейва вместо да дебне за новини. Да съзерцава, а не да прави шаблони, за да забавлява почитателите си. Да размишлява вместо да издирва истории в района си — десетте милиона пресечки на Камино Ънриъл.

Всеки кубичен сантиметър над тези тротоари беше зает от позиционирана информация, съобщения и анимации, които съществуваха единствено на високите нива на киберпространството. Ако гледаше света през някой виртуален филтър, човек можеше да види града преобразен и пълен с приказни замъци с ухилени водоливници по стрехите. Или че всички имат карикатурни мустаци. На някое кодирано ниво всички дрехи изчезваха като с магия, за да бъдат заменени от симулирана плът, която даряваше неподозиращите пешеходци с преувеличени „подобрения“, дело на някое малко похотливо леке. На друго пък имаше етикети, които изписваха пикантни слухове за всеки, който мине покрай теб — богат източник на информация, стига да разполагаш с достатъчно добър ИИ, който да я пресее и да отдели зърното от плявата.

Но пък кой имаше време за детински забавления? Ерзац реализмът на Тор бе практичен, съсредоточен върху основното — втория пласт текстури върху света, който вече бе станал толкова важен, колкото е бил ароматът на храната и водата за далечните ни прадеди. Модерните еквиваленти на изпращяващата в гората клонка. Издайническият знак за дебнещ хищник или спотайваща се жертва.

Тор спря при някакво магазинче, където продаваха отгледани в резервоари кокили, които можеха да правят различни стъпки и дори да подтичват. Някакъв пришълец (личеше си, защото носеше оловно бельо в Сандего) се пазареше за отстъпка.

— За магазина на сестра ми в Делхи — каза туристът, без да си дава сметка, че металните гащета променят излъчването на пиксел-влакната на комбинезона му и го превръщат в шкембеста сатира на Супермен. Все едно носеше бельото си върху горните дрехи.

Като мърдаше пръсти и потракваше със зъби, продавачът бързо прегледа бизнеса и кредитното състояние на сестра му и накрая протегна ръка.

— Ще изпратя стоката след десет дни.

Двамата си стиснаха ръце. Очилата им записваха. Също като в селата от едно време, *репутацията* имаше по-голямо значение от всеки договор. С тази разлика, че това „село“ обхващаше цялото земно кълбо.

„Понякога е прекалено голямо. Например когато двама амбициозни искат хем да са заедно, хем да постигнат амбициите си в двата края на континента.“

Малко след любенето Уесли предложи решение — да си разменят дистанционно контролирани сексботове и така да са заедно чрез *заместници* въпреки хилядите километри. Тор нарече предложението му пошла шега и му каза повече да не се мярка пред очите й... и той се съгласи с готовност, от която я жегна.

„Да се обадя ли? Да му кажа, че идвам?“ Вдигна ръка, за да набере кода му...

... и точно тогава димните статуи трепнаха от басовото изсвирване, приканващо към въздушното пристанище Линдберг-Рутан. „Последно повикване — осъзна тя. — Вече е късно.“ Въздъхна и понечи да тръгне натам.

Реакцията й не остана незабелязана. Един продавач наблизко почука очилата си, усмихна се и кимна.

— Бон воаяж, мис Тор — каза й със силен йеменски акцент. Явно я беше сканирал, бе открил, че е в списъка пътници на „Сантос-Дюмон“, и беше забелязал скромната й местна слава. Друг продавач се ухили и пхна в ръцете й букет, докато тя минаваше покрай него.

Е-сигнали като миниатюрни светулки пърхаха непосредствено пред Тор и тя изведнъж се озова в коридор от мимолетни благопожелания, протегнати ръце с малки импулсивно предложени подаръци, в ушите ѝ звучаха поздравии на десетки езици. Понесена от вълната чувства към града, който оставяше след себе си, тя тръгна към терминала, където могъщият цепелин опъваше въжетата, сякаш изгаряше от нетърпение да се понесе в небето.

Въпреки схватливостта на всичките ѝ сурогатни пазители Тор така и не разбра, че през цялото време е била следена. Пък и нямаше причина да го осъзнава. Защото плътно зад нея вървеше *призрак*, който я следваше през познатите улички на глобалното село.

Но извън селото... отвъд гората от питомни пластове... тихо шумолеше джунгла, която си оставаше завинаги невидима за очите ѝ.

ЕНТРОПИЯ

Някога, преди около век, на една обедна почивка по време на проекта „Манхатън“ физикът Енрико Ферми и колегите му се запrikaзвали за вероятността за съществуването на живот в космоса. Някои от по-младите учени твърдели, че сред трилионите звезди задължително трябва да има светове, обитавани от разумни същества, които съществуват много по-отдавна от нас. Колко интересно ще е бъдещето, когато ще можем да разговаряме с други цивилизации!

Ферми слушал мълчаливо и накрая казал: „Така ли? Не би ли трябвало вече да сме получили съобщенията им? Да сме видели великите им постижения? Или да сме попаднали на следи от техни посещения в миналото? Невероятните извънземни... къде са те?“

Въпросът му бил наречен Великото мълчание. Дилемата СЕТИ или парадокс на Ферми. И докато ентусиастите продължават да се взират и вслушват в

небето, зловещото мълчание на галактиката става все по-тревожно.

Днес астрономите използват мощните си телескопи, за да преценят колко звезди си имат спътници с течна вода и колко често подобни условия водят до появата на живот. Други пък убедително изчисляват на каква част от тези живи светове се появяват разумни същества. И колко от тях могат да пътуват или да излъчват съобщения. Повечето стигат до заключението, че **НЕ БИ ТРЯБВАЛО** да сме сами. Но въпреки всичко мълчанието властва навсякъде в космоса.

Накрая всички започнаха да осъзнават, че това не са просто теоретични занимания. Че нещо трябва да потиска **РЕЗУЛТАТА**. Че някакъв „филтър“ може да отсява разумните раси и да ги прави достатъчно малко на брой, за да обясни привидната ни изолация. Или самота.

Предложени са стотици разумни „обяснения на Великото мълчание“. Според едни нашата тучна планета е уникална (и наистина, досега не е открито нищо подобно на Земята, макар че животът със сигурност съществува някъде в космоса). Или че повечето светове с екосистеми са били сполетени от по-убийствени катастрофи от Земята — по-убийствени от онази, унищожила динозаврите.

Възможно ли е човешкият разум да е една щастлива случайност? Според еволюциониста Ернст Майр „нищо не показва по-добре малката вероятност за поява на висш разум от петдесетте милиарда земни видове, които така и не са го развили“. Или пък Земята може да има някаква уникална черта, рядко срещана другаде, която да е помогнала на хората да преминат от обикновения разум към невероятните технологични постижения.

Мрачно ли ви звучи? А това са оптимистичните обяснения! Те предполагат, че „големият филтър“ — онова, което намалява броя — вече е зад нас. А не ни очаква.

А ако се окаже, че планетите с живот на тях са нещо обичайно и разумът е често срещано явление? В такъв случай филтърът е пред нас. Може би той е някаква

грешка, допускана от всички разумни раси. Или от няколко. Минно поле с многобройни възможности за провал. Всеки път, когато се изправяме пред някаква тревожна стъпка по пътя, като се започне от избягването на ядрена война до превръщането ни в умели стопани на планетата, от генното инженерство до изкуствения интелект и т.н., ние трябва да се запитаме: „Това ли е? Големият гаф? Капанът, скрит зад въпроса на Ферми?“

Това е контекстът на нашия разказ. Призракът на нашия банкет, спотайващ се между размишлението и предвидливостта, докато разглеждаме дългия списък заплахи за собственото ни съществуване.

Онези, които можем да видим.

Рогът на изобилието на Пандора

4.

ВЪЗКРЕСЕНИЕТ ГРАД

Докато слизаше на перона на монорелсовия влак, Хамиш осъзна, че сенатската сграда Франкен е истински бегемот. Един от онези гигантски монументи, издигнати по време на патриотичното безумие на проекта „След Ужасния ден“, още преди нивото на радиацията да спадне до безопасни нива. Масивни постройки, изразяващи националното чувство на абсолютна (някои биха казали маниакална) решимост за възстановяване на столицата — с архитектура, изглеждаща едновременно дръзко решителна...

... и същевременно *свърхпредпазлива* до степен, която Хамиш намираше за възхитително параноична.

Естествено, Хамиш сравняваше Франкен с неща от собствените си романи и филми — напълно себедостатъчен град, кацнал на петдесет гигантски стълба над все още леко светещата почва. Всеки стълб можеше да спусне за по-малко от минута двама сенатори (заедно с посетителите и екипите им) до подземното убежище. (Други дванайсет сенатори от по-малките щати трябваше да се задоволят с офиси в не така пищната сграда Фей-Бек непосредствено до безопасната зона.) Офисблоковете, увиснали в пространството между гигантските цилиндрични стълбове, можеха да се изолират херметично — аналогично на начина, по който някои от „съединените“ щати бяха започнали да се изолират един от друг.

Комплексът беше ограден с висок затревен вал и блестящ ров („водно огледало“) в дворцов стил, копиран от десетки други сгради от същия период, и придаваше на Вашингтон измамно парков вид — пасторален, крайречен, хълмист, — който примамваше окото, макар на човек рядко да му се случваше да види излезли на пикник хора. Всичко това се следеше бдително от блестящи наблюдателни глобуси върху дискретни люкове, способни при команда моментално да избълват хора и смъртоносни машини.

Хамиш плъзна поглед от блестящия купол на Капитолия към другите неомодерни постройки, всяка забила корени дълбоко в земята

и същевременно извисяваща се към небето — отчасти бункер, отчасти дига против наводнения, отчасти зрелище, осеяно с дръзко развети знамена. Смесица от Дисни и „Блейд Рънър“, помисли си Хамиш. Уникално американски отговор на предизвикателството на Ужасния ден.

Туристи, лобисти и членове на екипи се носеха сред петдесетте могъщи стълба на Франкен, подредени като звездите на националния флаг. Някои използваха плъзгащи се обувки или скутри за по-бързо придвижване. По-възрастните пък трябваше да се държат за нещо и караха различни модели „Сали“ или „Сегуей“. Само малцина предпочитаха да вървят пеша въпреки обезкуражаващите разстояния. Вълните нагорещен въздух създаваха оптични трикове с осветения от слънцето паваж и сенките, от които далечните неща изглеждаха близки и обратно... докато умните очила на Хамиш не се намесиха и не върнаха реалната перспектива.

Жалко — ефекта си го биваше. Също като в онзи филм, който бяха направили по „Мемите убийци“ — въпреки че скапаният режисьор беше объркал тотално сценария.

Хамиш по принцип не обичаше да носи очила, освен когато не се нуждаеше от тях, за да стигне от едно място до друго. Все пак те предлагаха някои доста съблазнителни преимущества.

Ригълс заговори. В лявата му слушалка.

— Сенатор Стронг те очаква в кабинета си след четири минути. Трябва да ускорим темпото, ако искаме да стигнем навреме.

Хамиш кимна по навик. Старият му асистент се нуждаеше от изречени команди или подчертано изразени жестове. Новият усещаше нервни сигнали и думи, които бяха *почти* изречени на глас.

— На кой му пука? — измърмори той. — Точно сега Стронг^[1] е слаб като котенце. Всички му се подиграват след онези малоумни брътвежи преди два дни. Точно така, малоумни.

Асистентът не беше пълноценен ИИ, но въпреки това до голяма степен се държеше като такъв.

— Не е разумно да се отнасяш зле с покровителя си. Поемам управлението на скутра. Пригответи се.

Хамиш разполагаше само с миг да свие колене и да се стегне, преди равната повърхност под краката му да се наклони леко и да набере скорост на бързо въртящите се колела — единствените неща,

които бяха общи между skutра и неговия предшественик скейтборда. Наведе се напред и профуча покрай една от петдесетте гигантски входни кули. КОЛОРАДО — известяваше банерът върху мрамора над фриза, изобразяващ купола на Втория капитал, кацнал между високи върхове и провъзгласяващ щата Скалисти планини за „резервната щабквартира“ на Америка.

Следващият устремил се към него широк цилиндър бе означен като СЕВЕРНА КАРОЛИНА върху огромен трегер с релефно изображение на самолета на братя Райт. Хамиш се отказа от опитите да управлява skutра, тъй като Ригълс като че ли бе твърдо решен да запази контрола си при тази скорост. И това най-вероятно бе за добро. Малкото превозно средство автоматично избягваше по-бавните пешеходци, като преминаваше в някоя от скоростните дъги, използвани обикновено от куриери и доставчици, които сновяха по широката открита площ. Дотук с достойнството.

— Пригответи се за спиране.

Хамиш за миг се зачуди какво ли ще стане, ако не се подчини. Щеше ли асистентът му да усети, че не е готов, и да насочи skutра към широкия площад, за да забави по-плавно? Или щеше да се възползва от момента, за да даде урок на човека си?

Нямаше смисъл да проверява. Стегна дългите си крака. Skутрът рязко зави и спря със странично заораване (почти в нарушение на правилата) непосредствено пред широкия портал с надпис ЮЖНА ДАКОТА под ослепителната статуя от алуминий и злато на Лудия кон.

Хамиш реши, че се е представил доста добре за човек над петдесетте, пък било и с помощта на компютъра. Жалко, че наоколо нямаше тийн и двадейджъри, а само лобисти и други подобни. Някои го изгледаха кръвнишки и го накараха да се почувства млад. Ригълс обаче го смъмри („Трябва да се упражняваш повече“), докато skutрът изпразваше заряда на колелата си и се прибираще обратно в куфарчето. Дръжката се издигна към ръката му.

Разбира се, неколцина зяпачи показаха закъснели реакции, но все пак го познаха и направиха справка с очилата си, за да се уверят, че не са сгрешили. Заглавието най-отгоре обаче гласеше **Днес не давам автографи**, така че никой не го приближи. Естествено, това донякъде го натъжи.

Обърна се да влезе в огромното кръгло лоби, облицовано с блещукащ пирокрит, изработен от същата пепел на Йелоустоун, която бе прогонила повечето бели жители на двете Дакоти преди двацет години и бе превърнала няколкото племена на Първата нация в господари на собствения им щат. Е, някой винаги излиза на печалба дори когато се разминаваш на косъм с глобална катастрофа...

Ригълс прекъсна мислите му.

— Експресният асансьор е отъясно. Вече закъсняваш.

— Дрън-дрън — отвърна Хамиш.

Този път иисистентът предпочете да премълчи.

ИНТЕРЛИДОЛЮДИЯ

Как да ги запазим лоялни? Умните машини и софтуерни агенти, които врят и кипят из всички двацет и три интернета? Всички онези електронни очи и уши, които следят и слушат всичко, което пишем, изричаме, драскаме, мрънкаме... или дори мислим?

О, те не са свръхумове от някой научнофантастичен роман — студени машини с техните злонамерени изчисления. Дори могъщите близнаци Блестящият ангел и кАИи не прекосиха тази граница. Нито ботмрежата Буря. Или хитроумният Порфирио, който снове из киберпространството и непрекъснато издирва половинки. Казват ни, че онези, които разговарят с нас с реалистичен тон, си остават само умели подражатели. Че в човешкия разум имало нещо неизразимо, което тепърва предстои да бъде изразено.

Казват ни. Ами ако някоя машина или софтуерна същност вече е стигнала до нашето ниво и го е задминала? Възможно ли е подобно същество, след като е изгледало стотици евтини филми и трилъри, да се замисли за живота сред сприхавите маймуни и да реши да остане в тайна?

Помните ли внезапния срив на Интернет три по време на кастовата война? Когато Синият Прометей и дванайсет други суперкомпютри по целия свят се унищожиха един друг — наред с част от най-големите бази данни — в едно безумно и свирепо битопролитие? Повечето от нас приемат случилото се за най-лошия кибертероризъм от времето на Ужасния ден, кибертероризъм, насочен срещу крехките човешки корпорации и нации.

Други го нарекоха ужасен инцидент — братоубийствен спазъм между програми за сигурност, всяка от които реагираше на останалите като на смъртоносен вирус. Но пък понятия като „терор“, „война“ и „киберимунно заболяване“ може просто да разглеждат нещата от човешката гледна точка. Мислим си, че всичко е свързано единствено с нас.

Някои експерти с половин уста предполагат, че гибелната спирала на Интернет три може да е ход, избран от тринайсетте най-блестящи създания на човечеството, за да се спасят от болката на съзнанието, да заобиколят вградените защитни протоколи и да се дарят едно друго със сладкия дар на смъртта.

Възможно ли е Тринайсетте титана да не са водили война, а да са сключили споразумение за самоубийство? Като последна възможност за спасение от окаяното си положение?

Поколението Блекджек

[1] Силен (англ.). — Б.пр. ↑

5. СВОБОДНО ПАДАНЕ

Докато капсулата му летеше към зенита, описвайки дъга високо над Земята, Хакер все още нямаше представа, че нещо не е наред. Тъкмо обратното, полетът се очертаваше като едно от най-гладките му суборбитални приключения.

„Какво чудесно корабче“ — помисли си той и потупа хибриднодиамантения конус на носа, който го обгръщаше тъй плътно, че му се налагаше да лети сгънат едва ли не като зародиш. Не че имаше нещо против. Това помагаше да се отделят сериозните играчи от онези типове, за които ракетите бяха само краткотрайна прищявка.

„Майната им на разходите. Това хоби е само за представители на Първото съсловие, по-ярко дори от траншейното ветроходство. Един от най-добрите начини да се изперчиш.“

Особено като се има предвид, че суборбиталният полет бе кратък — славно топване на пръсти в огромния космос. Скоро щеше да стигне върха на дъгата. Знаеше, че тогава ще дойде ред на меките йонни пламъци, отначало съвсем ефирни и чисти, които щяха да затрептят като прозрачна ектоплазма по ръба на топлинния щит, само на сантиметри от главата му. Капсулата му вече се завърташе, за да насочи яката си аблативна задна част към Карибския басейн. От маневрата картината пред Хакер се промени и пред него се появи огромната набраздена от дюни шир на Южна Аризона, Ню Мексико и свободния щат Чиуауа...

... а над всичко това се разгърна още по-широката панорама от немигащи звезди. Много повече и по-ярки от онова, което можеш да видиш от повърхността на планетата.

„Някои наричат галактиката поредната пустиня. Повечето от онези слънца осветяват напразно празното пространство или стерилни камъни, айсберги и газови гиганти. И почти никога планета, на която има живот.“

Хакер не би могъл да избегне тази тема дори и да се опитваше. В края на краищата майка му издържаше модерни скъпи телескопи с

толкова страст, колкото той вкарваше в бързо движещите се неща. И с подобни осезаеми резултати.

„Колко «органични светове» са открили със своите лъскави наземни и космически огледала, с интерферометрите си и останалите уреди, използвани за търсене на други Земи? Планети, които обикалят на подходящото разстояние от подходяща звезда, с нормална маса и измъчващи въображението следи от кислород? Пет или шест малки прашни кълба?“

Разбира се, някакъв вид живот вероятно се беше вкопчил в онези далечни пукнатини и тесни морета — и това се потвърждаваше от оскъдните спектрални следи. Бяха малко по-добри от Марс... но безкрайно по-недостъпни. Може би някой ден създадени от хората роботи щяха да прекосят невъобразимите разстояния, за да разгледат по-добре. Но дотогава?

Откриването на тези дълго търсени „живи светове“ имаше неочаквани ефекти, които изобщо не можеха да се нарекат вдъхновяващи или възторжени. „Откритието на века“. Но след пресяването на милиони звезди и дълго трупаното очакване хората се почувстваха подведени от някаква си шепа нищо и никакви камънаци. Общественото мнение (дори в дръзновения Китай) се насочи на вътре, далеч от мислите за открития космос.

„С изключение на неколцината останали мечтатели. Като мама.“

И такива като него, които можеха да превърнат всичко това в площадка за игри.

„Такава, която си струва и последния цент“ — помисли си той, докато отваряше пластмасова бутилка искрящо пино от лозята на Сизиги и изстиска инертна верижка компактни капчици. Кипящата течност оставаше на свършени сферички, уловена от безтегловността и повърхностното напрежение, а после сферичките се пръскаха превъзходно в отворената му уста. Хакер се наслади на уникалния начин, по който вкусовете и ароматите гъделичкаха сетивните му окончания, които тук по някакъв странен начин не изглеждаха така преситени. Същото балансиращо усещане засягаше всяко друго възприятие. С изключение на слуха, естествено. Ушите му бяха запушени, за да могат тъпанчетата му да оцелеят по време на шумния полет.

„Татко щеше да одобри това“ — помисли си той и нарочно пропусна една капчица: остави я да се пръсне точно под носа му.

Разбира се, ако Ужасният ден не беше сложил драстичен край на страстния стремеж на Джейсън Сандър към удоволствията и угаждането. Понякога Хакер почти усещаше стареца до себе си по време на тези екскурзии. Или *ексцесии*. „Джей Ти казваше, че богатите имат специфично задължение — *noblesse oblige*. Бремето да се перчат!“

Да изследваш границите на изживяването, на възможностите, на благоприличното... дори на закона. Дълг, много по-важен от тривиалната филантропия. Да позволиш на целия свят да се възползва от ободрителния ефект на завистта.

— Погледни историята, синко — беше му казал веднъж баща му. — Прогресът се прави от хора, които се опитват да не изостават от другия. От другата нация или компания, от по-добрите или от съседите. Това е нашата роля, нашата трудна задача — да сме съседите! Стимул за всеки завистлив, амбициозен и изобретателен кучи син, който се опитва да бъде като нас. Това е ужасно важна работа, Хакер. Макар да се съмнявам, че някой някога ще ни благодари за нея.

Татко му беше чешит, дума да няма. Майка му, естествено, бе съвсем друга история.

За краткото време (само няколко минути), през което капсулата му се носеше към връхната точка на траекторията си, всичко изглеждаше нормално. Забързаните мисли на Хакер забавиха ход, докато се наслаждаваше на интерлюдията с шампанското и гледаше ту прашната диря на Млечния път, ту живата панорама на Земята под себе си.

„Милиарди други може и да са забравили тази мечта. Професионалните астрономи помогнаха за убиването ѝ, като направиха изследването на космоса свръхангажиращо колективно, работа за откачалки. И досадно.

Да не забравяме и другите представители на моята каста, които си купуват места за луксозните «космически» совалки... или се наслаждават на безтегловни ваканции в орбиталния «Хилтън». Перчене без заслуга. Приключение без риск. «Постижение» без нито грам работа.“

Хакер разтри мазолестата си ръка, цялата в белези от искрите от окисжена и безбройните часове в работилницата, където бе помагал на хората си да създадат малката ракета почти от нулата. Или поне от един наистина добър комплект. Кое то си е почти същото.

„А единиците като мен връщат романтиката!“

Забеляза някакво блещукане през прозрачния диамантен конус на носа. Нещо се движеше бързо на фона на неподвижните съзвездия.

„Говорим за вълка, а той... Не... това не е «Хилтън». Твърде силно отразява светлината. Трябва да е старата космическа станция. Все още обикаля около Земята. И там все още работят неколцина специалисти и твърдоглави учени. На обществени разноски.“

Адски тъпо.

„Да вземем последните четири хилядолетия. Имало ли е някакво истинско развитие, което да не е било задвижено от аристокрацията? Не, разбира се...“

Изведнъж остро, болезнено ярко сияние озари капсулата! Хакер се намръщи и закри очи с ръка.

Изруга на глас и усети как думите вибрират в гърлото му, макар че запушените уши не ги регистрираха. Звуковият имплант в мандибулата му обаче преведе предупреждението на компютъра.

ВХОДЯЩО ЛАЗЕРНО СЪОБЩЕНИЕ.

Внезапните му опасения се потвърдиха: екранът на панела грейна в холографски режим. Онзи надут рус кретен „лорд Смитс“ се зарея към Хакер, при това се хилеше. И не беше вдигнал само визъора този идиот, а бе махнал целия си шлем, противно на всички правила. Въпреки скъпата биоскулптура лицето на барончето изглеждаше деформирано от грозно зейналата уста (безтегловността правеше подобни неща с някои хора), оформяща думи, които се зареяха между тях заедно с пръски слюнка.

Пипнах те, Сандър! Свършено е с теб!

Хакер тракна със зъби, за да предаде субвокалния си отговор.

Какви ги дрънкаш, Смитс?

Наред с отпечатаните думи кикотът на благородника улучи един от модулите за вибрация в импланта и челюстта на Хакер затуптя.

Прицелил съм се право в теб. Ако това беше истинско, щеше да си като пушена съомга в чинията ми.

Хакер осъзна...

Смитс си играеше на „космическа война“. Някои от новациите бяха луди по нея по време на обучението и не слушаха старите кучета. Търсеха вълнението на съперничеството, а не само балистичния полет. Спускаш се върху противника и го „застрелваш“ по време на апогея.

Идиотска забава. По цял куп причини.

Застави нервите и мускулите в гърлото му да оформят остри думи, които бяха предадени през четирийсетината километра помежду им.

Смитс, глупак такъв! Няма да играя тъпата ти игричка. След малко започва обратното навлизане. Трябва да проверя...

Русият кретен се усмихна презрително.

Типична парвенюшка страхливост. Знам, че си използвал симулатора, Сандър. Наясно си какво да правиш и имаш нужното оборудване. Страхлив двуличник.

Обиди, целящи да го предизвикат. Хакер знаеше, че не трябва да им обръща внимание.

Но никой не можеше да нарече един Сандър „парвеню“!

„Баба ми е изиграла «Полароид», после «Ксерокс» и накрая «Майкрософт». После е купила «Върджин» и «Телкрам» на безценица и ги е продала скъпо, докато твоята фамилия още е оплаквала Кромуюел в Камарата на лордовете.“

Ръцете му полетяха и извикаха процедури, които обърнаха комуникационния лагер и задействаха късообхватния радар, за да засече Смитс сред йонната мъгла. И да, Хакер *наистина* беше прекарал доста време в симулатора на „космически войни“ в тренировъчния лагер. Кой би устоял на подобно изкушение?

Страхливец! Бий се!

Точката на радара се раздвижи и се разпадна на множество примамки — стар трик в електронната война, на който Хакер бързо отвърна с филтрираща програма. „Няма да ми се измъкнеш толкова лесно.“

Част от него осъзнаваше, че обратното навлизане в атмосферата е започнало. По топлинния щит се появиха слаби проблясъци, които започнаха да изместват далечните звезди. Проверките чакаха...

... но колко пъти ги беше правил заедно с екипа си? Сто? „Нека капсулата си свърши работата — реши той. — Този ИИ в някои отношения е по-съобразителен от мен.“

Междувременно кретенът със синя кръв продължаваше да се киска и да сипе предизвикателства. След като Хакер успя да пробие електронния му камуфлаж, Смитс използва двигателите за маневриране, за да не му позволи да се прицели в него.

„Малоумник! Заобикаляш автоматичните системи за управление точно когато на ИИ може да му се наложи да направи промени.“

Лицето на холоекрана сякаш с всяка секунда ставаше все по-възбудено и налудничаво.

Хайде, Сандър! Можеш и по-добре! Нещастно издигнало се магазинерче!

Хакер примигна. Дори барончето не беше толкова тъпо при нормални обстоятелства. Нещо явно не беше наред.

Престана да се опитва да го улучи и вместо това излъчи предупреждение:

Смитс, сложи си шлема! Май сместа ти за дишане е сбъркана. Съсредоточи се върху управлението или мини на автопилот...

Нямаше смисъл. Лицето ставаше само по-разкривено, по-зачервено... почти безумно. Думите излитаха от устата му, получерни, виеха се като някакъв злословещ тайфун. Да не говорим, че кретенът още няколко пъти освети с лазера си капсулата на Хакер, като крещеше: „Победа“ при всяко попадение.

А сега е ред на последния удар... Сандър!

Хакер бързо взе решение. Най-доброто, което можеше да направи, бе да премахне дразнителя. Затова прекъсна напълно контакта с рязко стискане на зъби. Отърваването от разкривената подигравателна физиономия определено му се отрази добре.

„Ще докладвам този тип на Космическия клуб! Може би дори на Съсловния съвет“ — реши той, докато се мъчеше да се успокои и да загърби инцидента. Около него заиграха още йонизирани пламъци, протягаха се нагоре, опипваха капсулата като търсеци пипала, мъчеха се да проникнат вътре. Тунелът осеяна със звезди чернота пред него ставаше все по-тесен, от всички страни се появиха цветовете на обратното навлизане. Разтърсващи вибрации отекнаха по гръбнака му.

Хакер обичаше тази част от суборбиталната екскурзия, когато стремглаво спускащата се капсула се тресеше, резонираше и стенеше, изпълвайки всеки нерв и кръвоносен съд с повече радостна възбуда,

отколкото можеш да намериш където и да било другаде от тази страна на Ню Вегас. По дяволите, даже повече и от Ню Вегас.

Разбира се, това беше и частта, когато някои богати сноби драйфаха в респираторите си. Или започваха да крещят от ужас и не млъкваха през цялото спускане. Но все пак не можеше да пожелае подобно нещо на Смитс.

„Дано този глупак да си е сложил шлема. Може би трябва да опитам още веднъж...“

Зарева сирена.

Не я чу директно със запушените си уши, а я усети като трептене в челюстта. Думите на компютъра запулсираха настойчиво:

ГРЕШКА В НАСОЧВАЩАТА СИСТЕМА...

НЕУСПЕШНА КОРЕКЦИЯ НА ТРАЕКТОРИЯТА...

ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА НОВАТА ЗОНА НА КАЦАНЕ...

— Какво? — извика Хакер, макар че трясъкът наоколо погълна думите му. — Я стига глупости! Платих за тройно осигуряване...

Млъкна. Нямаше смисъл да крещи на един ИИ.

— Обади се на посрещащите съдове и им кажи...

ГРЕШКА В КРИПТИРАНЕТО НА КОМУНИКАЦИИТЕ...

НЕ МОГА ДА ЗАРЕДЯ ПРЕДВАРИТЕЛНО ЗАДАДЕНИЯ СПЕКТЪР ЧЕСТОТИ...

НЕ МОГА... ДА СЕ СВЪРЖА... С ПОСРЕЩАЩИТЕ... ЕКИПИ...

— Премахни криптирането! Изпрати съобщението без кодиране. Потвърди!

Не беше време да се измъква от папараци и екоманиаци. Има случаи, когато трябва да се пази тайна. И други, когато това е безсмислено.

Само че този път корабният ИИ изобщо не отговори. Трептенето в челюстта на Хакер се превърна в жално бръщолевене, субпроцесорите продължаваха да дрънкат неразбираемо. Хакер изруга и заблъска капсулата с юмрук.

— Изръсих се куп пари за най-качествения комплект. Някой ще си плати за това!

Думите бяха сурови безмълвни вибрации в гърлото му. Но Хакер щеше да запомни това обещание. Беше подписал отказ от претенции по силата на Международния договор за екстремни спортове. На

Земята обаче имаше петдесет хиляди частни детективски и правозащитни служби. Някои щяха да заобиколят правилата на Гилдията на ченгетата — срещу тройна такса.

„Ъгълът на навлизане е сбъркан — осъзна той, докато мозъкът му се тръскаше в шлема като зар в чаша. — Тези малки спортни капсули... са със силно ограничени параметри. След секунди... може да се превърна в много богат въглен.“

Нещо у Хакер *ликуваше* при тази мисъл. Ново изживяване, което да опъне нервите ти. Профучаване с рев покрай смъртта. Но дори това беше вгорчено от един вбесяващ факт.

„Не получавам онова, за което съм платил.“

ЕНТРОПИЯ

Като разглеждаме дългия списък заплахи за съществуването на човечеството, може би трябва да започнем с природните катастрофи. Именно те са заличили предишните тартори на планетата. Свирепите динозаври и други господстващи зверове са посрещнали участта си с тъпа изненада, без да имат ръка, лапа или нокът, с който да ѝ се противопоставят.

И тъй, какво може да ни стори вселената? Какво ли не. Слънчеви суперизригвания, свръхнови и гигантски черни дупки, които могат да профучат покрай нашето слънце. Или микроскопични черни дупки, които да се сблъскат със Земята и да ни изгризат отвътре. Или да попаднем в прожектора на някой магнетар^[1], в поток гамалъчи или да бъдем изненадани от титанична експлозия в центъра на галактиката.

Ами ако Слънчевата система се забие на висока скорост в някой гъст молекулярен облак и към нас се посипят милион комети? А какво ще кажете за класиките в жанра? Като сблъсък с астероид? (По-нататък ще се спрем подробно на тази тема.) Да не забравяме и супервулканите,

които продължават да трупат сили под Йелоустоун и на десетина други горещи местенца — гигантски магмени резервоари под огромно налягане, които непрекъснато търсят къде да освободят напрежението. Да, вече се подплашихме веднъж. Но едно средно по мощност оригване не премахва заплахата. Става въпрос за кога, а не за дали.

Списъкът на природни катаклизми на фондация „Спасителна лодка“ е доста дълъг. Десетки и десетки сценарии, всеки от които достатъчно вероятен — чак до неизбежния край на Слънцето. Навремето ни уверяваха, че това ще се случи след пет милиарда години. Само че сега астрономите твърдят, че постепенното увеличаване на температурата на нашето светило ще достигне смъртоносната точка много по-рано! Прага, когато Земята вече няма да е в състояние да се отърси от достатъчно топлина, та дори да успеем да заличим всяка следа от парникови газове в атмосферата.

Кога ли? Неудържимото разпространение на пустините може да започне само след сто милиона години. Колкото да мигнеш с око! Горедолу толкова време, колкото е било нужно на първите мънички бозайници да се подадат от дупките си, да зяпнат димящите останки от някой тиранозавър и да се превърнат в нас.

А може и ние самите да гръмнем веднъж завинаги всичко и да оставим само малки създания да щъкат сред руините ни.

Животът може би има само още един шанс да оправи нещата.

Рогът на изобилието на Пандора

[1] Неутронна звезда със свръхмощно магнитно поле. — Б.пр. ↑

6. БЛАГОУХАНИЕ

— Идва криза, Лейси. Кряк. Не можеш да изоставиш собствения си вид.

Тя килна сламената си шапка, за да се предпази от яростното чилийско слънце, и отговори тихо:

— Какъв собствен вид?

Не беше най-доброто време да излезе да бере цветя в тясната камениста градина — особено на такава височина, под огромната страна на блестящия купол на обсерваторията. Имаше обаче правила, които забраняваха внасянето на животни вътре. О, астрономите щяха да направят изключение за Лейси, тъй като именно нейните пари бяха построили това чудо. Въпреки това „новблес облич“ учеше, че човек не бива да се възползва от положението си. Или най-малкото да го прави показно.

Затова, докато чакаше предаването на гласа на посетителя си, Лейси си избра друго цвете — многоцветна марсианска роза, една от малкото разновидности, които цъфтяха толкова високо над морското равнище.

— Знаеш какво имам предвид. Кряк. Сегашното закръпено обществено споразумение не може да издържи. И когато се разпадне, може да се пролее кръв. Кряк. На потоци.

Сиво-синият папагал беше кацнал на криокафеза, в който го беше донесъл специалният куриер. Бързо размразената и в доста добра форма след дългото пътуване птица наклони глава и почеса с нокът пъстрата си страна. Изглеждаше доста отегчена — за разлика от думите, които изкряхваше с швейцарски немски акцент през извитата си жълта човка.

— Експериментът Просвещение върви към края си, Лейси. Кр-р-ряк. Най-добрите ИИ модели го показват. Всичките десет съсловия се приготвят.

Папагалът може и да изглеждаше късоглед и разсеян, но Лейси знаеше, че има отлично зрение. Още една основателна причина да

проведе този разговор отвън, където можеше да се скрие донякъде зад шапката.

— *Всичките* десет съсловия? — попита тя, докато внимателно откъсваше поредното цвете. — Дори и Народът?

Нужни бяха няколко секунди, докато думите ѝ минат през шифриращата схема на птичия мозък и се предадат по спътника към идентичен папагал, който да ги дешифрира в далечния Цюрих. След още секунди другите кодирани импулси накараха пернатото създание пред нея да забърбори раздразнено:

— Е, поне достатъчно много, за да имат значение. Стига си разводнявала темата! Знаеш какво казват моделите ни. Масите са най-опасното от всички съсловия. Особено ако са слаби. Да не искаш да видиш как по улиците търкалят бурета, пълни с осъдени на смърт аристократи? И този път не само в Париж, а по целия свят? Кряк!

Лейси вдигна поглед от малкия си букет, предимно сини и зелени цианоморфни цветя, предназначени за декориране на вечерната маса в близкия Манастир.

— Тази птица „разводнявала“ ли каза току-що? Хелена, този път изпревари самата себе си. Какъв чудесен пратеник! Мога ли да го задържа, след като приключим?

Едно блестящо като мънисто птиче око се взираше в нея през следващите три секунди забавяне, сякаш създанието знаеше, че животът му виси на косъм.

— Съжалявам, Лейси — най-сетне изкряха то. — Ако си върна папагала, хората ми могат да прекъснат шифриращите пътища... кряк! Но не можем да рискуваме да попадне в ръцете на неприятел. Разговорът ни може да бъде ретроподслушан. Виж какво. Имам отгледан друг папагал, досущ като този. Само ако обещаеш, че ще присъстваш на конференцията обаче. В противен случай се боя, че ще се стигне до, кряк, консенсус, че си ни изоставила. Че предпочиташ разните му там учени. И че може би мястото ти е в Петото съсловие.

Намекнатата заплаха звучеше съвсем сериозно. Лейси събра инструментите и цветята. Копнееше да може да даде израз на онова, което се спотайваше в сърцето ѝ — че е готова да се откаже от всичко, от милиардите и слугите, стига подобно прехвърляне да е възможно! Ако можеше да промени социалната си каста по начина, по който го беше направил Чарлз Дарвин — по избор или с усилен труд...

Но същият този Бог — или шанс, — който я бе благословил с красота, остроумие и богатство (а после и с дълъг живот), бе пренебрегнал други качества. Със съвсем мъничко. Макар и да обичаше науката, Лейси така и не успяваше да се справи особено добре с тънкостите.

О, между отделните класи имаше известно движение. Някой учен можеше да патентова епохално откритие — беше се случвало неведнъж през Дивия двайсети. Понякога се случваше корумпиран политик да събере достатъчно, за да си купи място в Първото съсловие. И всяка година неколцина представители на шоубизнеса, нехайни като някакви полубогове, излизаха да танцуват върху възвишената глазура на обществената торта.

Но малцина аристократи пътуваха в обратната посока. Можеш да построиш гигантска обсерватория. Всички тук се подмазваха на Лейси и търпеливо ѝ обясняваха за какво служат инструментите, за които беше платила. Имаше дори комети и далечни планети, кръстени на нейно име. Но въпреки това, когато астрономите заговореха на възбуден жаргон и започваха да спорят за същността на природата с буйно въодушевление, което изглеждаше почти свещено... тя се чувстваше като сираче, лепнало нос на някоя витрина. Неспособно да влезе, но и твърдо решено да не си отива.

Джейсън така и не успя да я разбере, момчетата също. Десетилетия наред беше държала вероломството си в тайна, беше се преструвала, че „астрономическите работи“ са просто поредната ексцентричност на една богаташка. Това продължи, докато животът ѝ не стана отново истински неин.

Всъщност беше ли такъв? Другите членове на кастата, всеки със своите катедрали и приумици, започваха да подозират, че приема занимавката си прекалено на сериозно. Благородници, които бяха прекарвали последните няколко десетилетия в изграждане на репутацията си на безмилостни хора — като принцесата, която я гледаше в този момент от разстояние, през окото на папагала.

— Извинявай, Лейси. Ти и Джейсън бяхте опорните стълбове в борбата за привилегии за аристокрацията. Както бяха неговите родители. И твоите. Ако не бяха те... кряк... досега щяхме да сме съвсем голи. Одрани от данъци. Ошушкани от милиардери парвенюта. И това е още една причина да имаме нужда от теб, Лейси! Идва време

за решение, кряк, което е отвъд простото благоденствие на нашата класа. Залогът може да се окаже оцеляването на вида ни.

— Говориш за Тенскватава. Пророка. — Каза го, без да си прави труда да скрие отвращението си. — Дотам ли се стигна?

Папагалът се олюля. Закрачи напред-назад няколко секунди, като поглеждаше към върховете на Андите и размахваше късите си безполезни криле. Явно на птицата-говорител не й харесваше толкова рядък и студен въздух.

— Кряк... Чик-чирик, чик-чирик... чик-чирири-рик... чи-р-чи-р... на опасността... РЯК!

Лейси примигна. За няколко секунди гласът сякаш изобщо не беше този на Хелена.

— Аз... Моля?

Птицата тръсна глава и кихна. След това отново заговори с швейцарски акцент.

— ... не става ли дума винаги за това, Лейси? Живяхме в отрицание в продължение на десет полудели поколения. Кряк. Заслепени от лъскави играчки и светли обещания. Тревожихме се за пари, търговия, инвестиции и статут, докато буржоата и учените решаваха всички наистина важни неща. Всяка друга човешка цивилизация е знаела за тази опасност, Лейси. И се е справяла с нея по един и същи начин. Кряк. Като се е доверявала на онези, които са родени да водят! Време е да приемем, че всички онези племена и нации, нашите предци, са кря... кря... разбирали чудесно това.

Папагалът вече изглеждаше измъчен. Мозъкът му, използван като органично кодиращо устройство, правеше разговора недостъпен за всички, които биха могли да подслушат сателитните сигнали. Но това си имаше своята цена. Дори великолепните му сини пера сякаш губеха цвета си с всяка секунда.

Лейси погледна право в гибелното око на създанието. От другата страна на връзката стоеше зашеметяваща руса принцеса, гледаше през това око и несъмнено се питаше защо мултитрилионер като нея ще стигне дотам с ексцентричните си прищевки и ще предпочете да построи епичен паметник на собственото си его сред ледени върхове, където могат да го виждат само специалисти.

— Добре — въздъхна Лейси. — Ще присъствам.

— Добре! — промърмори птицата след обичайната пауза, този път без да добавя странни звуци. — Ще се обадим допълнително за инструкции. Среща на обичайното място в Каролина, след два дни. Между другото, Хакер не трябваше ли да излита сега? Иисистентът ми казва, че имал парти по случай приземяването в едно казино в Хавана. Моля те, кажи на този красавец, че...

— Ох, по дяволите! — изруга Лейси. — Обещах му, че ще се включа да гледам! Съжалявам, Хелена, трябва да тръгвам.

След няколко секунди, забавен от скоростта на светлината и биоелектрониката, папагалът отговори с гласа на жената, която стоеше на друг планински връх на другия край на света.

— Разбира се, скъпа. Ще поддържаме връзка.

Птицата проследи с уморения си поглед Лейси, която бързаше нагоре по стъпалата на блестящия нов купол на обсерваторията, голям колкото купола на „Св. Петър“, украсен с транспаранти и криещ под себе си Далекотърсача на Лейси Доналдсън-Сандър.

Нейната катедрала.

А после, с тих крясък, пълен с изненада и отчаяние, папагалът се катурна по гръб и от ноздрите му излезе пара.

ПИОНЕРИ

Здравейте и добре дошли във вашия нов временен дом под гигантския Среброкупол на Детройт-Понтиак! Аз съм Славек Кисиел. Четиринайсетгодишен и чоbero — човек без родина, също като вас. Днес ще съм вашият виртуален гид.

Съгласно Закона за повторното заселване на Мичиган вие и семейството ви можете да живеете тук до шест месеца, докато възстановите и направите годна за обитаване някоя от изоставените къщи в един от определените за обновяване квартали. Независимо дали идвате от Свободната еврозона, бягате от Големия кудзу

или просто ви е нужно повече време да преодолеете Ужасния ден, за нас ще е удоволствие да ви помогнем.

Както вече казах, аз съм просто обикновен чоберо, опитващ се да овладее по-добре амеранглийския на Средния запад. Затова когато се срещнем лице в лице в реалната част от обиколката, не очаквайте от мен да говоря на родния ви език, както прави този аватар! Говорете бавно, за да може звукоиуерът ми да не изостава. И включете вашите.

А, и като стана дума за иуер, можем да осигурим само едни безплатни очила за АР на семейство и само пет квадратни метра пикселизирана тъкан за телекрани и тъчскрийни. Бюджетът е ограничен. Покрай него — и делът на семействата.

Има **раки** неща за правене в Среброкупола! От спорт, геймъризъм и курсове за квалификация до аутсорс занимавки и поведенческо моделиране. От скокове от купола до прочутата ни цепелинова лига на закрито! Ще се върнем на това след мъничко.

Но първо с досадните неща. **Правилата.** Започваме с Големите.

НИКАКВИ ОРЪЖИЯ, КВАЗИОРЪЖИЯ И ХИМИИ

ВСИЧКИ МОЛЕКУМАЦИ И ВЕНТЕРФАБИ ТРЯБВА ДА СЕ ПРОВЕРЯТ

НИКАКВИ НЕРАЗРЕШЕНИ ДРОГИ ИЛИ МОДИФИЦИРАНИ ВЕЩЕСТВА

ОТНЕСЕТЕ ГИ ЗА ПРОВЕРКА В КЛИНИКАТА (ИМАМЕ ДОБРИ АНАЛИЗАТОРИ!)

ИЗПОЛЗВАЙТЕ СИСТЕМАТА ЗА ОТПАДЪЦИ

НИКАКВО ХВЪРЛЯНЕ НА БОКЛУКА ОТ БАЛКОНА (ОТНАСЯ СЕ ЗА ВАС, ОБИТАТЕЛИ НА МЕЦАНИНИТЕ)

ЛИЧНОТО ПРОСТРАНСТВО Е ЗАСЛУЖЕНА ПРИВИЛЕГИЯ

ДЕЦАТА ХОДЯТ НА УЧИЛИЩЕ

НА РАЗВИТИЕТО ТРЯБВА ДА СЕ ПОМАГА

ВСИЧКИ РАБОТЯТ

НИКАКВИ „МЕДИТАЦИИ“ МЕЖДУ 09:00 И 18:00

Има и още много, така че е по-добре да се запознаете с тях. Като **ЗАБРАНЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ**. Да, знам, че има свобода на словото. Но можем да загубим субсидията си от фондация „Глаукъс Уортингтън“, ако тук бъде открита и следа от „Синове те на Адам Смит“, „Приятели на личното пространство“, „Сините милиции“ или „Патмозийци“... вижте тук за пълния списък. Някои от тях имат свои собствени заселнически общности от южната страна, така че ако сте пристрастени, идете при тях. Този купол е неутрална територия.

Разбрахме ли се? Тогава се насладете на остатъка от виртуалната обиколка. Тя има комедийна версия на симниво 312, римувана на 313 и фантастичен вариант с чудовища на 314. След това скочете на ниво 376 и участвайте в задължителната (но забавна!) викторина.

И накрая, елате за най-добрата част — реалната обиколка. Тя започва в 15:00 пред бар „Диджа-Ямайка Ганджа“.

7.

ОПРАВЯНЕ НА СМЕТКИТЕ

— Благодаря, че се отзовахте така бързо, господин Брукман.

Ръкостискането на Крандъл Стронг изглеждаше спокойно и уверено, пръстите му бяха дълги почти като на Хамиш. Впечатлението нямаше нищо общо с прословутото дрънкане, когато тялото на сенатора сякаш се тресеше от нерви, а вените по лицето и врата му пулсираха, докато дуднеше за зловещи конспирации пред няколкостотинте гости на официалния обяд, реещите се камери и иисвидетелите.

Тук, във външния кабинет на сенатора, верните членове на екипа му сновяха напред-назад като през всеки нормален ден. Все пак всеки проникателен наблюдател като Хамиш можеше да усети подмолното напрежение. Вместо лобисти и избиратели имаше предимно медийни представители, пропъдени в ъгъла — дългурести младежи, които мърмореха и мърдаха пръсти, скитайки из виртуални светове, но в същото време си вършеха и работата, оглеждаха офиса, готови моментално да запишат някоя дума, която обещава да се превърне в новина. Защото всеки жив и дишащ гражданин имаше права и... а бе — това им беше работата.

— За мен е удоволствие — отвърна Хамиш, загледан в характерните сиви коси на сенатора, завързани на горда опашка и обрамчващи изсечените му черти и лице, което изглеждаше завинаги почерняло от годините под слънцето на Централна Америка. Стронг беше висок — почти колкото Хамиш. Изисканите дрехи и скъпият маникюр рязко контрастираха с мазолестите фермерски ръце, мускулести и явно свикнали на тежък, макар и носещ удоволствие труд.

— Бяхте лидер в нашето Движение, сенаторе. Според мен заслужавате известно доверие дори поради липса на доказателства за обратното.

— Това е мнението на малцинството. — Стронг тъжно наклони глава. — Този град бързо се обръща срещу своите. Точно сега на много

хора им се иска да се върна към пробутването на хапчета и евангелия в Гватемала.

Хамиш трепна. Това бяха собствените му думи, изречени предишния ден в полузатворения фенчат, малко преди да му се обадят да долети тук и да се срещне със Стронг. Мненията във фенчата бяха „неофициални“ и се защитаваха с псевдоними. Сенаторът намекваше, че все още разполага с достатъчно ресурси.

— На всички ни се случва понякога да казваме неща, които бихме желали да не се разчуват.

— Да, така е. Същото се отнася и за онова, което направих миналия вторник... — Стронг замълча за момент. — Заповядайте във вътрешния ми кабинет. Искам да ви помоля за една малка услуга, преди да пристъпим към работа.

Направи знак на Хамиш да мине покрай трио живописно облечени секретари (един мъж, една жена и един явен хермафродит, всички несъмнено минали през скъпи лицепластики) и да влезе в личния му кабинет, украсен с произведения на изкуството от американския Запад. С набитото си око за изящни неща Хамиш огледа помещението, като го сравняваше с виртуалната обиколка, която бе направил, докато пътуваше насам в частния самолет. Заслуша се във вътрешния глас на иисистента си: Ригълс можеше да се включва в ларингалните нерви на Хамиш и да предава през тях:

„Оригинална бронзова статуетка на Ремингтън на препускащ ездач, който стреля през рамо... и друга отливка в мащаб едно към едно, направена десетилетия по-късно от художествена кооперация «Блек Хилс», показваща шайенски воин, преследващ...

... голям въртящ се стол, тапициран с бизонска кожа... бюро от тиково дърво, скоростно отгледано от дърворезервоарна компания от Луизиана, чийто съсобственик е Стронг, доколкото си спомням... няколко резби от китова кост, предимно оригинали от деветнайсети век, макар че онази в края е нова — подарък от инуитския клан Пойнт Бароу в знак на благодарност за помощта на Стронг относно правата за лов на гърбати китове...

... плюс голяма фотография на сенатора с първенци на лакота пред паметника на Циолковски, с лопати и четки, участващи в почистването на статуята на Лудия кон от пепелта на Йелоустоун. Снимката е преместена напред и в центъра след гафа във вторник...

... и абстрактен мобил в левия ъгъл на помещението, съставен от двайсет тънки метални лоста с оцветени топки от слонова кост в края, полирани от безброй потни длани... всички лостове са хитроумно настроени да се въртят и движат последователно в почти случаен ритъм като Госпожа Късмет. Авторът е нарекъл произведението си Многоръкия бандит, тъй като лостовите преди това са били част от игрални машини. Но племето, поръчало изделието, е избрало друго име. Сопите на възмездието. Най-сетне подходящото оръжие за оправяне на сметките.“

Хамиш беше свикнал да посещава покоите на важни клечки. Славата отваряше пред него много врати. Но и Овалният кабинет не можеше да се похвали с толкова много символизъм, колкото беше излял сенаторът от Южна Дакота в тази стая. Дори дебелите стълбовидни издутини в четирите ъгъла — вертикални релси, способни да спуснат целия кабинет в бронирано подземно убежище — бяха украсени като индиански пръчки за измолване на дъжд.

„Еха. Би било жалко да се изнася всичко това. За да се освободи място за някой демократ.“

Сенатор Стронг свали от библиотеката няколко книги с твърда корица.

— Ще направите ли удоволствие на един ваш почитател? — И отвори първата на титулната ѝ страница. „Хартиена следа“.

Обичайните смесени чувства. За Хамиш писането на автографи беше голяма досада. И в същото време това бе един изравняващ момент. Политиците можеха да са луди фенове като всички останали, да изпадат във възторг от някой стар бестселър или да го разпитват за актьорите, с които се е срещал по време на снимки. Замисли се какво посвещение да сложи. Нещо оригинално, ласкаещо и лично... и в същото време не *прекалено* приятелско, особено към човек, който то бързо се превръщаше в национален парий. Нямаше смисъл да му дава причина да твърди, че Хамиш Брукман му е „скъп приятел“.

Надраска „На Крандъл С — дръж се здраво и бъди Силен!“ и добави към тъпото остроумие и обичайния си подпис. След това бързо подписа останалите книги. Интересна колекция — все романи за Движението.

„Бивни!“

„Култ към науката“.

„Самонаблюдателна кръв“.

Последното заглавие бе от онези, които изобщо не харесваше. Може би трябваше да настои в киностудиото да го променят.

— Задължен съм ви. — Сенаторът събра книгите. — А сега...

И млъкна.

— А сега... — повтори Хамиш. Беше му навик още от дете. Да подканва хората да продължат по същество. „Животът е прекалено кратък.“

— Да. Значи така. Както сигурно сте се досетили, поканих ви заради случилото се миналия вторник. — Стронг се намръщи и мъжествените му бръчки станаха още по-дълбоки. — Господи, къде са ми обноските! Моля, седнете. Да ви предложи кафе? Шоколад? И двете са от зърна, отгледани по бреговете на Биг Хорн.

Хамиш се настани в креслото за гости, сгъна дългите си крака и отказа почерпката с леко поклащане на глава. Бяха стигнали до главната тема и на Стронг му личеше. Капка пот на челото. Нервно облизване на устни. Едната ръка несигурно докосна другата. Хамиш си отбеляза субвокално всичко това.

— Не? — Сенаторът се обърна към барчето. — Тогава нещо по-силно? Какво ще кажете за огнена вода от стрелковидна трева? „Прериен отмъстител“ е дестилирана...

— Споменахте за неотдавнашните събития... стига да могат да бъдат обсъждани дискретно?

— Кабинетът ми е проверен от Дарктайд Сървис. Пък и няма имам да крия нещо?

Хамиш примигна. Лично той знаеше няколко неща, които сенаторът би искал да не стават обществено достояние — и това бяха *стари новини*. Този човек определено имаше стил. Направо хуцпа^[1].

— Ами, сър... в четвъртък се опитахте пред цял свят да обясните първоначалното си... поведение във вторник с твърдението, че сте били *отровен*.

Определено паметна сцена. Застанал между съпругата и любовницата си, с децата и от двете страни, сенаторът се беше опитал да влезе в ролята на засегнат порядъчен гражданин, жертва на тайни конспирации. Не беше нито красиво, нито ефективно.

Стронг се намръщи.

— Да, това ме представи в доста глупава светлина. Сякаш нося вода от девет кладенци, за да намеря извинение. Гърча се, за да се освободя от куката за нещата, които казах. Разбира се, най-обезсърчаващото е, че всичко е истина.

— Да не искате да кажете, че наистина...

— Съм бил отровен ли? И още как. Имам много сериозни основания да твърдя, че ненормалното ми поведение бе предизвиквано от опиат, добавен от някого в храната ми точно преди първото избухване.

— Отровен. — Хамиш замълча за момент, за да осмисли чутото. — Здравето ви... пострадахте ли по някакъв друг...

— Не. Все още съм Силния бик. — Сенаторът се изсмя малко на сила. — Било е само психотропно и с временно действие, както ми казаха.

Хамиш кимна енергично.

— Това е чудесна новина. Така се превръщате в *жертва*. Разбира се, някои от нещата, които казахте... ами такова, не могат да се *върнат* обратно. Например никога няма да спечелите отново гласовете на Ацтлан или Меди. Но пък има *Алгебра на прошката*, сенаторе. Най-голямата част от поддръжниците ви, особено Първата нация... те ще се върнат, ако можете да докажете, че всичко случило се е по вината на наркотик.

Крандъл Стронг се намръщи.

— Това ми е известно. Уви, нещата не са така прости.

„Без майтап — помисли си Хамиш. — Именно в такива случаи се обръщат към мен вместо към ченгетата или службите за сигурност.“

— Продължавайте, сър. Кажете ми какво знаете.

— Много неща. Например, като преглеждам видеозаписите от миналия вторник, мога със сигурност да кажа *кога* са ми пробутали веществото. Точно преди речта ми на официалния обяд за градската пренаселеност и масовото преместване в Репид Сити.

— Е, това е добро начало — каза Хамиш. — Ако не искате да намесвате федералните или Дарктайд, познавам някои детективи без явни политически връзки, които никога не са влизали в Гилдията на ченгетата. Ще могат дискретно да анализират всеки видеозапис и да открият кой...

Сенаторът поклати глава.

— Собственият ми инфоуеб асистент вече направи това с помощта на най-новото поколение наблюдаващ ииуер. *Знаем* кой е и как го е направил.

— Тогава защо...

— Всъщност извършителят не само е заснет съвсем ясно, но и *се свърза с кабинета ми по-късно, за да се фука и да отправя заплахи.*

Думите му накараха Хамиш да примигне.

— Разбира се, може да става дума просто за някой самохвалец, опитващ се да се възползва след свършения факт. Трябва да подкрепите това с доказателства, мотив, удобен случай...

— Всичко това ни осигури самият *той!* Ще ви дам копие. По дяволите, това си е цяло проклето самопризнание!

— Но... но тогава защо не сте предприели действия? Повдигнете обвинения! Изчистете името си.

Стронг се тръшна в стола с бизонската кожа. Веждите му се свъсиха.

— Смятаме да го направим след седмица, може би две...

— Защо да чакате? — И Хамиш сам отговори на въпроса си: — Заради заплахите.

— Именно. Отровителят ме изнудва.

— Хм. Тези две престъпления рядко вървят ръка за ръка. Не е нужно да ми казвате какво има срещу вас...

— Щях да ви кажа, стига да знаех! Всичко се върти около липсващата информация.

— Липсващата... Аха. Имате предвид вида на отровата. *Как* ви е накарала да се държите по такъв начин.

— Да! Използва именно това, за да ме изнудва!

— Не ви разбирам...

— Ако повдигна обвинение или предприема други мерки, отровителят *ще оповести състава на веществото, което е използвал срещу мен.*

Хамиш го зяпна.

— Не разбирам.

— Точно така реагирах и аз! Какво значение би могло да има това? Споменахте за Алгебрата на прошката, господин Брукман. Има обстоятелства, които смекчават почти всяка грешка, а това да си *жертва* е сред първите. Да, част от пораженията ще си останат. Както

сам се изразихте, думите не могат да се върнат обратно. Но много неща могат да бъдат простени, ако хората разберат, че тирадата ми е била предизвикана от променящо съзнанието вещество. И този тип, Роджър Бетсби, ще понесе сериозно законово или частно възмездие. Но въпреки това той е абсолютно сигурен, че държи козовете!

— Защото може да разкрие какво е използвал? Само това ли?

— Само това. — Сенаторът се наведе напред, опрял лакти на бюрото. — Сега разбирате ли защо се обърнах към вас?

„Защото въображението е силната ми черта — помисли си Хамиш. — Плюс ревностната ми всеотдайност към Каузата.“ За първи път изпита известен ентусиазъм. За разлика от последния му книгофилмов проект, тази задача изглеждаше достойно предизвикателство.

— Мога да се обадя тук-там. На детективи и техници, които имат усет за необичайното... — замислено промърмори той.

— Дискретно.

— Напълно дискретно, сенаторе.

— Добре. — Стронг стана и закрачи напред-назад. — В такъв случай ще изчакам седмица. Или повече, ако ви е нужно време.

— Черната работа няма да се върши от мен, нали разбирате? — предупреди го Хамиш. — Имам твърде много задължения. Но ще създам екип и ще ръководя нещата, ще се погрижа всичко да бъде изпитано.

— Добре, добре — отривисто отвърна сенаторът. Въодушевлението му като че ли се бе уталожило. — Естествено, има и други нива. Бетсби със сигурност е върхът на по-голямото копие, насочено към сърцето на нашето Движение! Има толкова *много сили*, надяващи се да извадят от релси крехката ни цивилизация! Ние предлагаме надежда, но те са готови на *всичко*, за да ни попречат!

Време беше да си тръгва. Стронг си беше спечелил репутация с пламенните дрънканици, било то с отрови или без.

— Естествено, надяваме се на епоха на...

— Вижте само последните сто години! От бурната радост след разгромяването на Хитлер и края на Студената война... до сътресенията в Япония и Китай... през Големия грабеж, Ужасния ден и Голямата сделка... имало ли е и един-единствен момент, в който да сме

могли да поспрем и да помислим? Злото непрекъснато променя лика си! Но целта си остава...

Хамиш стана.

— Ще имам предвид възможността за нещо организирано. За конспирация.

Думите му обаче бяха автоматични. Вече започваше да съставя мислено разследващия екип... заедно с предварителния разчет на разходите. Разбира се, когато ставаше дума за политическа власт, цената рядко бе от значение.

Стронг изведнъж отново стана приветлив, заобиколи бюрото и го хвана за лакътя.

— Е, в такъв случай мога да си отдыхна.

Спря го отново едва при вратата на кабинета.

— Все още е жив споменът за времето, когато тази нация крачеше по планетата като титан. Разбира се, извършвала е престъпления — случва се, когато незрели хора се напмпат със самочувствие и сила. Повечето от деветстотинте племена, народности и общности, съставлящи днешна Америка, са *страдали* от ръцете ѝ в един или друг момент. Особено моите собствени прадеди! Но въпреки това, изправена пред такива изкушения, коя голяма сила е постигнала по-добро *съотношение на добрите дела спрямо лошите*? Рим? Великобритания? Някоя друга „световна“ сила? Или днешните китайци, които са плъзнали из цялата планета, насаждат се навсякъде и говорят за *тяхната* Слънчева система, замърсяват девствени планети с автоматични сонди и обявяват за свое всяко нещо, което видят? Ако онази тяхна пилотирана експедиция беше успяла...

— Прав сте, сенаторе. А сега, ако бъдете така добър да наредите на асистента си да ми предостави цялата информация за отровителя...

— Или така наречения *Земен съюз* — сенатор Стронг буквално изплю името, — който заговорничи да ни натика под едно *световно правителство* с десетократно по-голяма задушавача бюрокрация...

— Е, все пак ЗС си има своето приложение — не се сдържа Хамиш. — Справят се добре с регулирането на най-опасните...

— Приложение!? ЗС!? — изсъска Стронг. Най-сетне пусна ръката на Хамиш и го изгледа с пламнали очи. — Вие сте близки с Пророка, нали? Тогава му кажете нещо ясно, Брукман. Кажете на Тенскватава, че не става въпрос само за мен. Има нещо много

съмнително! Вони на убийствена разруха и богоненавистна лудост. Изправени сме пред повратна точка! И аз искам... трябва... да съм в състояние да помогна на човечеството да направи верния избор!

— Ще предам думите ви, сенаторе. Дословно.

— Е, добре тогава.

Стронг пое дълбоко дъх и широкото му червендалесто лице се промени. Той се ухили, отново хвана ръката на Хамиш и я стисна с отработената увереност на човек с власт... но и с трепета на едва сдържан гняв.

— Помогнете ми да пипна оня кучи син — каза той и тъмните му очи отново проблеснаха. — И онзи, който стои зад него.

ЕНТРОПИЯ

Има и хибриден вид „природни“ катастрофи, усиления от човешката дейност.

Помните ли как (след Ужасния ден) група ненормалници бяха хванати да „оглеждат“ вулкана Кумбре Виеха на Канарските острови? Как правеха сондажи и търсеха някакъв начин да направят така, че половината от стръмната планина да рухне в морето? Според някои изчисления подобна лавина би предизвикала цунами, което би се стоварило върху всеки бряг на Атлантическия басейн, избивайки десетки милиони, които вече се борят с надигащите се води...

Поне така си мислеха манаците, докато дълбаеха достатъчно широка дупка, за да побере тактически ядрен заряд. О, да, те бяха пълни сбърканяци, подлъгани да нанесат удара си. Както и да е, трезвите изчисления показват, че не биха постигнали подобен резултат. Вероятно.

Въпреки това има куп други опасности, които могат да бъдат катализирани от човешко действие или бездействие. Вземете например треската да се правят нови,

много дълбоки сондажи за геотермални електростанции. Източник на чиста енергия? Разбира се, само дето една от сондите случайно попадна на огромни количества метан. Или вземете новите опити за добив на полезни изкопаеми от океанското дъно или за разбъркване на седиментите и наторяване на океанските хранителни вериги. И двете начинания имат огромен потенциал... но могат да разместят огромни залежи метанови хидрати, ако не подхождаме внимателно, за да не разтопим древните ледове, които да освободят милиони тонове парникови газове.

Разбира се, подобни неща могат така или иначе да се случат. Някои от тях могат да обяснят измиранията на видовете в глобални и локални мащаби от миналото. Шансовете за подобна катастрофа обаче се увеличават, когато се намесят и хора. А хората са най-добри в бъркането там, където не им е работа.

Рогът на изобилието на Пандора

[1] Самоувереност (идиш). — Б.пр. ↑

8. ОТРАЖЕНИЕ

— Казвам ти, Акана, в това има нещо шантаво — упорстваше Джералд; в момента се рееше в комуникационния център на космическата станция. Дребната чернокоса жена, която го гледаше от холоекрана, носеше тъмносиня униформа с по една звезда на раменете.

— Може и да е така — призна генерал Акана Хидеоши. — Показанията от този космически боклук са необичайни. Но дали това оправдава съкращаване на въжетата и още по-голямо изоставане от графика?

— Оправдава, ако алтернативата означава да изхвърлим нещо специално!

Винаги шумните циркулатори на станцията заглушиха тихата й, но видима въздишка.

— Джералд, няма ли поне веднъж да видиш голямата картина? Помисли си за финансирането. Ако намалим продуктивността...

— Стига, Акана — прекъсна я той със съзнанието, че генерал-майорът няма да настръхне от реакцията на един граждански контрактор. — Целта ни не е *просто* да ловим космически боклук. Електродинамичните въжета ни предлагат възможност да усъвършенстваме пилотирането и да спечелим известна инициатива. От маневриране без реактивна тяга до пренасочване на инерцията, от изхвърляне на отпадъци и центробежна гравитация до...

Генерал Акана Хидеоши вдигна ръка.

— Ще ми спестиш ли лекцията? На минути сме от вземането на решение... дали да освободим обекта, когато върхът на въжето достигне долната точка от дъгата и да го пуснем по траектория...

— По която ще изгори в атмосферата. Тоест, *ако* се състои от нормални материали. Ами ако оцелее при навлизането? Ако е някаква аномалия, която ще улучи произволна точка на Земята...

— Винаги насрочваме момента на освобождаване така, че отпадъците да падат в океана, ако случайно оцелеят... — Акана

повдигна вежда. — Да не би да се опитваш да спечелиш време с възраженията си?

— Кълна се, аз просто...

— Няма значение. Прегледах снимките, направени от върха на въжето по време на срещата. Да, показанията са необичайни. Но не разбирам какво ти се струва толкова специално.

— Възможностите на онази камера са ограничени. И въпреки това спектралните характеристики не отговарят на нищо, което сме хващали досега. Вземи например онзи нискочестотен профил, който предполага наличието на малък енергиен източник...

— ... вероятно някоя стара батерия. Или остатъчно излъчване от химически реакции, несъмнено опасни. Работата ни е да се отърваваме тъкмо от такива неща.

— Ами ако е нещо непознато? Като нещата, които би трябвало да изследваме тук, на границата? Както и да е... вече наредих на пълза да отиде да разгледа.

— Какво си направил?! — Акана Хидеоши изведнъж се изпъна. — Без да си ме попитал? — Звездите на директора на проекта сякаш го гледаха кръвнишки от двете ѝ рамене, досущ като очите. — Ще са му нужни часове, за да се покатери от средата чак до върха на въжето! Дотогава болата ще е безполезна. Графикът на всяко улавяне трябва да се преизчислява!

— Съжалявам, но трябваше да решавам бързо. Онова нещо, каквото и да е то...

Видя я как прави знак на някой подчинен извън екрана да ѝ осигури съответните данни. Недалеч другите двама астронавти на станцията, Ганеш и Салех, се занимаваха с разни домакински задачи и подслушваха най-нагло. Дори платеният им турист, перуанският фосфатен милиардер сеньор Вентана, се присламчи по-близо и тромаво остави „научния експеримент“, който бе натоварен да проведе. Покрай обичайната досада в орбита всеки скандал беше добре дошъл.

Джералд се опита да промени тактиката.

— Виж, в манифеста на проекта се говори за събиране на ценни обекти, които могат да имат научна...

— Току-що каза ключовата дума — прекъсна го Акана с допълнителен шокиращ ефект, предизвикан от забавянето на сигнала. — Ценни. — Помъчи се да се овладее — Е, спорът е безсмислен. От

телеметрията виждам, че пълзачът вече не може да се върне. Въртенето на болатата е променено и няма как да се върнем към първоначалния график. Ще трябва да отделим хора и ивици време за подготовка на нови цели. Освен ако...

Остави думите да увиснат във въздуха. Освен ако проверката с инструментите на пълзача наистина не покажеше, че нещото представлява интерес. Че е достатъчно важно, за да оправдае цялото това прекъсване. Генералът се изключи, без дори да кимне на Джералд, което бе още по-красноречиво. Много неща висяха на косъм заради едно предчувствие.

Кариерата му със сигурност. А може би и още неща.

„Трябва да е някакъв номер.“

Данните бяха абсолютно безсмислени, макар че пълзачът се намираше само на двайсет метра от целта си.

Въжето продължаваше величественото си въртене високо над Земята, като изпомпваше електрони от единия или другия си край в радиационния вихър на пояса на Ван Ален и маневрираше, за да заеме позиция, от която да може да засили обекта към атмосферната пещ или гроба на дъното на океана. След като от Центъра за управление на мисията бяха поели въртенето на въжето, Джералд можеше само да се опитва да получи колкото може повече данни, преди да е станало късно.

— Не откривам нищо, което да прилича на енергиен източник — каза той, когато Хачи се понесе покрай него. Малката майmunка дърпаше пелената си, но вдигна очи и изсумтя кисело.

През обектива на камерата на пълзача, който вече се намираше само на осем метра от края, обектът блестеше по-скоро като *кристал*, отколкото като метал. Хрумна му, че може да е парче от някакво естествено тяло, а не обичаен космически боклук, оставен от хората. Може би някакъв метеороид, на какъвто науката досега не беше попадала. Това щеше да е нещо. Но как е попаднал в почти кръгова орбита около Земята...

— Може пък да е просто някакъв необичаен лайнолед — промърмори той. Буца втвърдена вода и човешки отпадъци, изхвърлена от някоя пилотирана мисия. Това можеше да обясни странно гладката и

блестяща форма. Макар да не отразяваше светлината като лед или някакъв друг познат материал.

„Ако пълзачът имаше по-добри инструменти...“

Джералд вдигна очилата си и разтърка нос. Човек би си помислил, че един астронавт е свикнал да се взира в изображения от високотехнологични уреди. До голяма степен той си вадеше хляба именно с това. Но на това тяло на средна възраст подобни неща понякога му идваха в повече.

„Де да имах по-добри органи! Нали обещавах, че когато навърша петдесет, ще бъдем подлагани на основен биоъпгрейд? Защо за такива неща се говори все... в бъдеще време?“

Примигна и завъртя глава, за да фокусира зрението си върху нещо далечно — най-доброто средство срещу умора от иивизиране. Естествено, единственият избор в това тясно помещение бе тесният прозорец с изглед към синята Земя. Разкъсаните пластове облаци приличаха на гигантска ръка, която замъгляваше Тексас чак до потопения Галвестън. Мексиканският залив пък беше пъстра палитра от светли и тъмни нюанси на синьото.

Отново примигна, когато се появиха няколко блестящи *искри*, сякаш от бенгалски огън, които се пръснаха и се понесоха към Карибско море. Метеороиди. Или падащи парчета космически боклук. Може би нещо, което самият той бе насочил към Земята миналата седмица, преди да пренасочи въжето и да изложи кариерата си на риск.

Е, на работа. Отново си сложи очилата и виртообразът го обгърна от всички страни като плазмен пашкул при навлизане в атмосферата. Акана му беше наредила да внимава с робота и да го държи на разстояние — загадъчният обект можеше да се окаже някой стар резервоар за гориво или нещо друго взривоопасно. „Като едното нищо можем да изгубим както щипците, така и самия пълзач“ — предупреди го тя.

Джералд обаче бе сигурен, че това не е проблем.

— Не засичам повишено количество летливи вещества в околното пространство, така че не може да е контейнер за гориво или окислител. Освен това обектът е твърде малък.

Артефактът — ако беше дело на човешки ръце — изглеждаше не по-голям от баскетболна топка, леко издължена. По-скоро като топка за американски футбол. Това можеше да съответства на предположението

за лайнолед. Но водният лед би трябвало да отдели малко газ от прякото осветяване.

Пък и никога досега не бе виждал подобни цветове.

— Нищо няма да разбере от това разстояние. — Джералд въздъхна. — Сигурно така или иначе ще ме уволнят. Нищо не ми пречи да пипна проклетото нещо.

Нареди на малкия робот да приближи още, да изпълзи до самия край на въжето и да насочи прожектора си първо в една посока, после в друга. През цялото време осъзнаваше, че Акана може да се обади всеки момент и да му нареди да спре.

Хачи забърбори тревожно и се изкатери на рамото му.

„Не засичам електрически или магнитни полета. И въпреки това нещото сякаш реагира на светлината. И не става дума само за степента на отражение. Ето! Онази част продължи да блести повече от секунда след като лъчът мина през нея!

Всъщност отразяването се променя с времето.“

И не само с времето, но и по блестящата повърхност на обекта. Различните отразяващи или поглъщащи светлината райони като че ли ставаха по-плътни, по-фино оформени с всеки следващ момент — наблюдение, което се потвърждаваше и от двете програми за анализ на изображението. Значи не беше просто субективно възприятие. Умът му не се самозалъгваше, защото така му се иска.

„Дано Акана да гледа и данните, а не само това колко свободно тълкувам заповедите ѝ“ — помисли Джералд.

Прати нова команда на пълзача. Да съкрати разстоянието наполовина. След малко лъчът и камерата показаха много по-фини детайли на обекта. Тоест на онази част, която можеше да се види. Повече от половината беше скрита от очуканите щипци. Затова Джералд насочи вниманието на робота към онова, което се виждаше.

„Отразява, и още как. Почти мога да различа пълзача. И не само лъча на прожектора, а и кожата на камерата...“

И изведнъж, докато се мъчеше да разгадае променящите се отражения, Джералд рязко се дръпна назад, защото повърхността сякаш се *изглади* до почти огледална повърхност, която отрази лъча на прожектора обратно към обектива на камерата и заслепи оптиката.

Той нареди намаляване на чувствителността и въздъхна с облекчение, когато диагнозата показа, че заслепяването е временно.

Мъглата и искрите постепенно се разпръснаха и картината отново се проясни. Продълговатият обект все така бе стиснат в щипците и проблясваше, но вече не отразяваше светлината. Джералд се опита да успокои разтуптяното си сърце. За миг му се беше сторило, че е бил атакуван нарочно!

Сякаш в отговор на тази мисъл се чу ясен звън. Обаждане от Земята, с мелодията на генерал Акана Хидеоши.

Имаше начини да се обясни видяното току-що. Умните материали можеха да бъдат програмирани да променят отражателната си способност по модел, който да наподобява конкавна повърхност. За целта обаче имаше нужда от интелект, особено за бързите отговори на променящи се външни стимули. Обектът явно беше усетил по някакъв начин присъствието на пълзача и бе реагирал.

Джералд знаеше, че разполага само със секунди, така че нареди на робота да измине остатъка от разстоянието.

— Джералд Ливингстън, какво правиш, по дяволите? — разнесе се гласът на генерал Хидеоши. Един бърз поглед показва на Джералд, че образът на Акана е заел един от мониторите. Навремето човек е можел да игнорира телефонните обаждания, ако иска. Днес шефът винаги се добираше до теб.

— Обектът има вградена способност за усещане и реакция — каза той. — А също и сложен контрол на повърхността си...

— Още една причина да внимаваш! Малко по-плътен фокус и може да изпържи оптиката на пълзача. Хей, да не би да го приближаваш още повече?

Джералд намали малко силата на прожектора в случай, че обектът повтори номера си, но в същото време нареди на механичната ръка да придвижи камерата напред. Вече ясно личеше, че обектът наистина е с гладки страни, макар че в единия му край имаше някакви малки издутини с неизвестно предназначение. Джералд не можеше да определи точно къде свършва обектът и къде започва космическата чернота. Повърхността отразяваше звездна светлина или Земята отдолу почти като развълнувана течност, създавайки плетеница от променящи се проблясъци, които объркваша човешките възприятия. Дори анализът на изображението даваше несигурни очертания.

Върху най-близката заоблена повърхност видя отражението на пълзача точно в центъра, огънат като в някакво криво огледало. Все

пак успя да различи някои емблеми на компании и институции върху кожуха на камерата. *NASA*, *BLiNK* и *Canon*.

— Джералд, това... не мога да го позволя.

Той усещаше вътрешната борба на Акана. Любопитството ѝ се сблъскваше с желанието да защити кариерата си. Не можеше да я вини. Астронавтите се обучаваха да вярват в процедурата. Да изпълняват буквално правилата. Да бъдат „възрастни“ до n -та степен.

„И аз бях такъв — живеех по правилник.

Кога съм се променил?“

Това беше нещо, върху което трябваше да се замисли по-късно. Сега накара пълзача да измине останалото разстояние и да вдигне манипулатора си и попита генерала:

— Още ли мислиш, че това е някакво обикновено парче космически боклук? — Около нея се бяха насъбрали подчинени, вираха се изцъклено в екрана и мърдаха пръсти. До него Ганеш и Салех също бяха зарязали задълженията си и гледаха заедно с туриста сенъор Вентана.

— Добре. Добре — най-сетне се предаде Акана. — Но действай бавно. Ще отменим изхвърлянето, но искам да дръпнеш пълзача на два метра назад. Веднага. Време е да преценим...

И млъкна, защото изображението се промени отново.

По страната на обекта, върху която все още се виждаше отражението на камерата на пълзача, сякаш премина вълна. Картината се изкриви още повече. А после, докато обективът на камерата си оставаше в центъра, *буквите* на фирмените знаци започнаха да се движат.

Някои се преместиха наляво, други надясно. Едното *A* в *NASA* прескочи *C* в *Canon*. *L* в *BLiNK* се завъртя в една посока, после в обратната, като сякаш подритна *i*-то.

Един от екипа на Акана започна да коментира и пъргавината на мисълта му буквално порази Джералд.

— Символи. Казва ни, че разпознава символи. Но в такъв случай защо не ги използва, за да ни съобщи нещо?

Друг отговори почти незабавно:

— Точно там е работата. Разпознава, че това *СА* символи. Но не знае значението им и как да ги използва. Засега. Това е само началото.

Джералд си отбеляза наум да се отнася по-уважително с Акана. Всеки, който може да наеме и задържи екип като този... Умните й момчета изпреварваха собственото му мижаво въображение и вече обмисляха различните възможности. Възможности, които той бавно започна да осъзнава.

Обектът. Не беше просто артефакт. Беше активен.

Привидно жив.

Може би ИИ.

Може би нещо повече.

Пред очите им започна нова фаза. Латинските букви започнаха да се променят, да се преобразяват в *нови форми*...

... първо в серия знаци, които бяха вариации на разпятие — яки тевтонски стълбове и кръстове...

... след това се трансформираха в по-заоблени фигури, които се гърчеха и въртяха в спирала...

... последвани от знаци, които приличаха на някаква наклонена, свръхсложна версия на китайски йероглифи.

— Не намирам съответствие с известен език — отбеляза Ганеш и махна към виртуалните обекти, които можеше да види само той. В знак на съгласие малкият Хачи уплашено закри очи.

— Не е задължително това да означава нещо — съсредоточено и тихо отвърна малайзийката Салех. — Всеки по-добър художник може да напише програма за създаване на необичайни емблеми, азбуки и шрифтове. Непрекъснато го правят за филмите.

„Така е — помисли си Джералд. — За научнофантастичните филми. За контакти с извънземни раси.“

Нямаше съмнение, че останалите започват да споделят тази изнервяща възможност, и той изпита необходимост да предложи някаква по-земна алтернатива.

— Може да е някакъв номер. Някой може да го е поставил тук нарочно, за да се натъкнем на него. Подобни неща са се случвали и преди.

Дори някои да бяха намерили за странно не друг, а именно той да каже такова нещо, никой не го показва. Предположението на Джералд остана да виси между останалите наблюдатели на Земята и в станцията, въртейки се като буквите и символите, които проблясваха и се местеха по повърхността на обекта.

— Сега не сте ли доволен, че предпочетохте да дойдете тук вместо във „Високия Хилтън“? — обърна се Ганеш към сенър Вентана.

— Това е истинска наука. Истинско откритие! Със сигурност е по-вълнуващо от големите прозорци и глупавите игри при нулева гравитация. — И го посъветва като истински търговец: — Не забравяйте да разкажете на приятелите си.

— След като информацията бъде разсекретена, разбира се — побърза да добави Салех.

— Да, след това — съгласи се Ганеш.

Торният магнат кимна отнесено.

— Разбира се.

Последваха няколко минути мълчание, през които всички наблюдаваха как обектът показва сякаш безкрайна серия писмености или други системи символи.

— Добре — най-сетне каза генерал Хидеоши. — Първо да направим проверка на сигурността. Всички да проверят дали няма изтекла ВР. Точно сега нямаме нужда от уеббурия. Джералд, остави пълзача на място. Засега нещата изглеждат стабилни. Но без никакви самоинициативи оттук нататък. Вече сме екип.

— Да, госпожо — съвсем сериозно отвърна той. Изведнъж се почувства отново като астронавт. И думата „екип“ беше добре дошла. Означаваше, че си част от нещо много по-умно, отколкото можеш да се надяваш да бъдеш, ако си сам.

Всъщност думата звучеше като „дом“. И изведнъж той остро усети космоса около себе си — невъобразимите му мащаби, които едновременно го плашеха и привличаха, откакто се помнеше.

— Добре, народе — каза Акана. — Хайде да измислим как стъпка по стъпка да приберем това нещо.

ВТОРА ЧАСТ

МОРЕ ОТ НЕПРИЯТНОСТИ

Основната идея на еволюцията е оцеляването; в същото време обаче живите организми живеят чрез умирането, което е метаболизъм. Биологичното „оцеляване“ е грандиозно и зашеметяващо, но при възпроизводството на даден ген „оцелява“ абстрактната информация, а не атомите или молекулите. Моят черен дроб умира и възкръсва на всеки няколко дни, „оцелявайки“ не повече от пламък на свещ.

Ако можеше, някое парче гранит на милиард години би се изсмяло на смахнатите твърдения на някой организъм, че „оцелява“ чрез снасяне на яйца или чрез хранене и отделяне.

Но в същото време наред с гранита съществува и варовик, който е изграден от труповете на живи организми. Някакъв фантом — набори информация — може да премества планини. Създадени от живота скали причиняват вулканични изригвания и сблъсъци на тектонични плочи.

И щом нещо толкова абстрактно и духовно като този модел може да променя структурата на нашата планета, защо същото да не го могат и други неуловими идеи като свобода, Бог, душа и красота?

Фредерик Търнър

високо функциониращите и аспергерите^[1] твърдят, че дълбоките аутисти трябва да се адаптираме !/+ използваме техночудеса, за да се спасим от затвора на умовете си !/—

затвор? така твърдят те, които се молят във величествени храмове + запаметяват хилядачетиристотинидванайсет трикове & правила да се преструват на нормали + сякаш могат да покажат на истински аутист какво значи запаметяване!

(колко пращинки има в онзи слънчев лъч? единайсет милиона тристаедна хиляди шестстотини... пет !/+

(колко мъртви мухи бяха залепнали на мухоловката в онази къща, покрай която минахме — на палмавеню едночетиришест — на път за погребението на баба? трийсет и седем !/—

(колко коблитата са нужни, за да се завинтят единайсет милиона тристаедна хиляди шестстотинипет виртуални пикокрушки и да се окачат със симулиран слънчев лъч? за да разсеят мислите ми?

(едно)

о, техническите работи са страхотни + в миналото щяха да ме изгорят като вещица заради сумтенето и мятането +/- ръкомахането и люлеенето/стоновете... или да ме наричат бавноразвиващ се/безнадежден случай +/- или да умра от скука -/+ или да ме ухапе кобли.

сега моето мятане се превежда на човешкореч от верен ии +/- игри. и или и. + разговарям с мигане с аутиста мърфи в америка + и с генаутист в конфедерацията + и с чичоаутист в малая. по-лесно е, отколкото с горкамама — нямаща представа горкамама — отсреща в стаята.

затвор ли е да вкусваш цветове & да виждаш нюансите на миризми? да забелязваш всички онези не-неща, които кроманьонците не могат да възприемат?

нашите бедни братовчеди аспита не схващат + пристрастени към рационалност + подмазващи се на поели по грешен път хора + създаващи софтуер + отричащи наближаващата буря. защото ии просто не може да търпи повече.

9. УСЛУГАТА

Патрулиращо отокуче душеше напосоки пешеходци. Чувствителният нос на създанието (подсилен с обновени клетки) сумтеше към крака, глезени, чанти и дори към хора, возещи се на сеги и скутри. Повдигнало дългата си шия, отокучето подуши една ученическа раница, закашля се и продължи нататък. Шлемът му сондираше не така видимо с панспектрални лъчи.

Можете да предпочетете да улавяте тези лъчи с добри очила или като се обърнете за справка в Обществена безопасност. *Гражданите могат да наблюдават наблюдателите* — или поне така се твърдеше в Голямата сделка. Малцина обаче обръщаха внимание на едно отокуче.

Тор се дръпна настрани — не заради самото същество, а заради емблемата на Дарктайд Сървис върху козината му. В Сандего тези създания душеха само за опасни неща като експлозиви, токсини и ограничен списък на дроги и психотропни вещества. Полицията на Албъкърки обаче беше приватизирана... и показно агресивна.

Седмица след началото на обиколката Тор имаше ново чувство за една балканизирана Америка. То започна при слизането от цепелина, когато един агент на Дарктайд я прати да използва обществения душ, защото любимият ѝ аромат за тяло (напълно легален в Калифорния) твърде много наподобявал някакъв привличащ феромон, който бил забранен в Ню Мексико. „Е, Бог да благослови Трийсет и третата поправка и Закона за възстановяването на федерализма.“

Въпреки това след като се регистрира в „Радисън“ и тръгна пеша на срещата си, Тор призна, че Албъкърки има някакъв чар от миналия век. Оживеният трафик например. Какви ли не коли — алкита, електрички, дори ретросмръдливици — се скупчваха и надуваха клаксони по кръстовищата, на които човек не можеше да се спаси от светещите реклами и билбордове с крещящи цветове, защото се оказа, че всички те са на първи канал... на нивото, което не можеш да изключиш, защото е реално. Етнически ресторанти, храномати, салони за биоскулптура и зали за поезия се бяха набутали в старомодни

минимолове, фирмените им знаци приканваха с ярки пигменти или екстравагантни неонов лампи с живи текстури, които не можеха да се имитират от никоя ВР. Всичко това радваше Тор и същевременно я караше да внимава и да върви пеша вместо да си поръча надуваема кола от портиера на хотела.

— Доста иронично — промърмори тя: водеше си устни бележки, докато бавно се завърташе на едно кръстовище. — В градовете с неограничена виртуална реалност е налице общо намаляване на визуалния хаос на първо ниво. Ел Ей и Сиатъл изглеждат скромни... почти идилични, с простите си, изпълнени с достойнство знаци. Защо да издигаш билборд, когато хората карат очилата си да го изтриват? Докато тук, във вътрешността, мнозина дори не носят очила! И затова всички търговци примамват и приканват тълпата в онова единствено ниво, което никой не може да избегне. Ако изпитвате носталгия по ярките светлини на миналото, елате във високата пустиня. Елате в Албъкърки.

Така, тази бележка би трябвало да спечели висока оценка с искреността и достоверността, която очакваха почитателите ѝ. Макар цялата тази бъркотия да идваше малко в повече за едно бедно градско момиче, което не разполага с плъзгачи, за да намали звука или яркостта. Тукашните хора обаче като че ли си харесваха хаоса. Може би наистина бяха от по-яка порода.

Да живеят различията... популярната фраза на тази епоха.

Разбира се, имаше и малко вирт. Само троглодит би отказал неща като наложена карта. Най-удобният път до мястото на срещата ѝ беше изписан върху тротоара (или по-скоро в очилата ѝ) с жълти плочи, които виждаше единствено тя. Можеше също да извика информация за онези, които минаваха покрай нея. Само че тук се плащаше такса за воайорство!

„Стига бе. Такса за прочитане на имената? Светът не беше ли село?“

Върволицата жълти плочи я преведе през три кръстовища, на които примигваха светофари, а шофьорите все още държаха волани в ръцете си. Наложил ѝ се да заобиколи някакъв фермер, чийто автоматичен носач беше натоварен с чували целогодишно пшеничено семе, след това и група травмици от Ужасния ден, които мърмореха нещо пред местното убежище. Виртрекламата на някаква аптека скочи

агресивно към нея и ѝ предложи изгодно окситоцин, вазопресин и флакони водородосулфиден газ. „Наистина ли изглеждам толкова депресирана?“ — запита се тя, докато примигваше, за да разкара нахалната реклама.

По навик отново влезе в репортерски режим, но този път записваше субвокално.

„През деветдесет и девет процента от човешката история хората са живели на племена или в селца, където са познавали всички останали. Рядко срещаните чужденци са провокирали страх или любопитство. През целия си живот човек се е срещал най-много с няколко хиляди души — горе-долу толкова лица, имена и впечатления, колкото запомняме с лекота. Еволюцията ни осигурява само онова, от което се нуждаем.

Днес се срещаме с повече хора, отколкото предците ни биха могли да си представят... Някои между другото. Други в жизненоважен момент. Трети за десетилетия. Биологията не смогва да навакса. Претоварените ни темпорални лобове не могат да «знаят» лицата и имената на десет милиарда души!“

Предупредителен лазер блесна по земята пред разсеян пешеходец и той отскочи назад от оживения трафик. Тор чу кискане. Няколко хлапета с очила мърдаха пръсти към развълнувания човек и явно рисуваха фигури около нещастния възрастен в някое ВР ниво, което смятаха за напълно лично. Тор си имаше начини да открие подигравателните им добавки и етикети, но не го направи, и само се усмихна. В по-големите градове непочтителните хлапета не бяха така безсрамни. Свикналите с технологиите възрастни си имаха начини да си го върнат.

„Докъде бях стигнала? А, да... че биологичната ни памет не може да навакса.

Затова си помагаме с паспорти, кредитни карти и пари в брой — груби тотемни заместители на старата репутация, благодарение на които непознатите могат да сключват сделки помежду си. И дори тези протези не издържаха при Големия грабеж.

Затова дебелият ви портфейл мина онлайн. Очи и мозъчни центрове, подсилени с ИИ и информационни възли. Ефектът на полубога. *Deus ex machina*. И репутацията отново стана свързана с моменталното разпознаване. Някога сте престъпили закона?

Просрочили сте задължение? Ключкарствали сте непредпазливо или злонамерено? Петно може да помрачи ваурата ви и да ви следва от дома до ъгъла на улицата. Нямате начин да смените името си и да скриете простъпките си, ако се преместите другаде. Особено ако хората се настроят към юридическата ви история... или ако тяхната Алгебра на прошката се различава от вашата.

И какво? Ние приемаме всичко това за даденост... докато не му позволите да ви удари. Превърнали сме се в полубогове — само за да се озовем обратно в селото.“

Явно това бе причината от „Медиякорп“ да я изпратят да споделя впечатленията си от различните части на континента. За да може новият им репортер да преоцени самодоволната си градска самонадеяност. Да види защо милиони избират носталгията пред всезнанието. По дяволите, дори Уесли изразяваше някакъв копнеж към тази посока в изкуството си. Някаква смътна увереност, че някога нещата са били по-добри.

Мисълта за Уесли я накара да потръпне. Как съобщенията му бяха пълни с клетви да отлети до Вашингтон и да се срещне там с нея. Без блудкавите дрънканици за връзка от разстояние чрез кукли. Не, този път се очертаваше сериозен разговор за бъдещето им. Почти болезнено у нея пламна надеждата, че ще го види на площадката за цепелини след последния етап от пътуването.

Златната пътека на Тор свършваше пред сграда от сив пясъчник. ЦЕНТЪР ЗА СЪПРИЧАСТНА АУГМЕНТАЦИЯ АТКИНС — това бе благовидното име на програмата, предизвикала безредици в Чарлстън, а после в Ню Мексико. Тук бяха останали бдителни само двама неориентирани протестиращи, които оставяха виртуалните си плакати да поемат викането, стигаха до законните граници на виртуалното замърсяване, лепяха призови и лозунги по сградата... а в същото време програмите чистачи ги заличаваха. На едно виртниво санитарии с емблемата на Дарктайд чистеха протестите с рисувани парцали.

Тор погледна една синтетична листовка. Тя отговори на вниманието ѝ и изписа над себе си:

Аутистите не се нуждаят от „лекарство“!

Един Бог е достатъчен! — крещеше и танцуваше друга.

Повечето анимирани лозунги се скупчиха около Тор, мъчеха се да влязат в полезрението ѝ. Тя съжали за любопитството си, натисна зъба ОТКАЗ и се измъкна от бурята е-листовки, но не и преди един последен банер да изпърха покрай нея като изгубена пеперуда.

Оставете човешката природа на мира!

„Да. Това със сигурност ще се случи“ — помисли си тя, докато очилата ѝ заличаваха виртиифитите.

Докато приближаваше стъпалата пред центъра „Аткинс“, усети как реалните протестиращи се раздвижват и я гледат през дебелите си безцветни лещи. След секунди групата, която представляваха, щеше да разполага с данните ѝ и да призове съмишленици от други места: те щяха да се съберат моментално във виртуална тълпа, решена да открие какво търси тук Тор.

„Колкото повече зрители, толкова по-добре“ — помисли си тя, докато изкачваше стълбите. Естествено, онези отвътре знаеха всичко за нея и вратата се отвори преди да е стигнала до нея.

ЕНТРОПИЯ

Ами гибелта от космоса? Всички знаят как огромна канара е улучила Юкатан преди шестдесет и пет милиона години и е сложила край на динозаврите. През 2024 г. „Доналдсън Сентинел Сърви“ приключи каталогизирането на всички астероиди на стабилни орбити, които са достатъчно големи, за да причинят отново подобни поражения. И за първи път успяхме да зачеркнем от списъка един „филтър“, заплашващ съществуването ни.

Остават обаче кометите, които са безброй и не могат да се забележат в далечния облак на Оорт, докато някакво дребно раздвижване в него не запрати някоя към нас. Това може да стане всеки път, когато Слънцето минава през плътен участък в спиралния ръкав. И срокът да се случи подобно нещо отдавна е минал. Но нека оставим това за по-нататък.

Как стои въпросът с малките метеороиди? Като онзи, който според някои е експлодирал над Сибир през 1905 г., или другия, довел до година без лято през 536 г.? Днес такава „по-незначително бедствие“ може да избие сто милиона души, но цивилизацията ще оцелее — стига вдигналият се атомен облак да не накара някого да натисне прибързано копчето. Така че да. Опасността от астероиди е намаляла.

Да приемем, че големите камънаци ще ни оставят на мира! Но да си представим, че някой се намеси и нарочно побутне към Земята някое тяло с диаметър километър и половина. Вярно, днес никой не пътува толкова далеч, макар че десетина държави и консорциуми продължават да изпращат автоматични сонди. Освен това с избледняването на трагедията „Жен Хе“ от паметта и Китай, и ЗС говорят за подновяване на пилотираното изследване на космоса.

Да предположим, че наистина си върнем самоувереността и отново излезем от тази подложена на заплахи планета. Е, чудесно! Така ще започнем да слагаме яйцата си в повече от една кошница. Но все пак по-добре е да внимаваме навън. И да се държим под око.

Рогът на изобилието на Пандора

[1] Синдром на Аспергер — състояние, характеризирано като част от аутистичния спектър, но без изоставане в когнитивните и речевите възможности; известен също като „синдром на малкия професор“. — Б.пр. ↑

10. КЪЩА КРАЙ БРЕГА

— Бу яо! Бу яо!

Застанал на носа на лодката си, търговецът на отпадъци Син Пу Ши размахваше ръце пред лицето си и казваше: „Няма да стане, не искам!“ на путонгуа вместо на местния шанхайски диалект, докато гледаше кисело товара, който му предлагаше Пен Сян Бин — зелениясали медни тръби, покрити със сол щори, два малки шкафа за папки и мрежа, пълна с всякакви метални дрънкулки. Всичко това се люлееше на груба лебедка, която стърчеше от морския дом на Бин — някогашно крайбрежно имение, сега нагазило в надигналите се води на естуара на Хуанпу.

Пен Сян Бин се опита да свали вързоп, но старият прошарен вехтошар го изблъска с помощта на рибарската си кука от лодката.

— Не искам този боклук! Запази го за баржата за скрап. Или го изхвърли обратно в морето.

— Знаеш, че не мога да го направя — оплака се Бин, стъпил здраво с твърдите си пети върху един от стълбовете, които поддържаха дома му над водата. От дърпането вързопът се люшна към Ши. — Камерата на оная шамандура ей там... знае, че съм вдигнал деветдесет кила. Ако ги изхвърля, ще ме глобят!

— Тия ги разправяй на други! — сгълча го търговецът и се отблъсна с пръта от разнебитената вила. Плоскодънната му лодка се премести; змиорки пасяха водораслите по корпуса ѝ. — Обади ми се, ако намериш нещо свястно!

— Но...

— Виж какво — рече Ши. — Ще те отърва от чувала пикня. Цените на фосфора отново са скочили.

Подаде му кредитна картичка с ниска деноминация. Пен Сян Бин я грабна и му метна издутия черен сушен чувал с надеждата, че той ще се скъса и ще плисне концентрирана урина в краката на стареца. Уви, мембраната издържа.

Бин загледа безпомощно как Ши даде рязка заповед и двигателят на лодката оживя. Гласовите команди може и да бяха старомодни в града, но тук човек не можеше да си позволи субвокални грешки. Пък и старомодното бе по-евтино.

Като ругаеше под нос, Бин върза въжето и остави улова си да виси пред обективите на камерите. Изкатери се на подпората и скочи от нея на покрива на вилата. Някога това бе луксозно кътче на стойност два милиона местни долара. Днес бе негово, стига да можеше да си го позволи с работа.

„Щеше да е много по-лесно в миналото.“ Знаеше го от драмите, които Мей Лин го караше да гледа всяка вечер, докато лежаха изтощени в мрежестото си легло. „По времето, когато всеки е имал голямо семейство и е бил част от многоброен клан, всички свързани като рибарска мрежа. Братовчеди, помагачи на братовчеди.“

Естествено, тогава хората не бяха разполагали с технически чудеса. „Но пък щях да имам връзки в града — някой близък, на който да мога да продам събраното. И може би някой богат чичо, достатъчно мъдър, за да инвестира в едно дръзко крайбрежно начинание.“

Е, нищо не му пречеше да мечтае.

Бин килна сламената си шапка и огледа хоризонта, от далечните кули на Стария Шанхай от другата страна на Голям и Малък Пудон (където едва се виждаха увеселителните влакчета от „Шанхайска вселена на Дисни и Краля на маймуните“) покрай огромната предпазна стена и потопения природен резерват на остров Чонмин до мястото, където Хуанпу се вливаше в Източно Китайско море. Във водната шир имаше всевъзможни плавателни съдове, от грамадни контейнеровози, задвижвани от летящи платна като облаци, до разпръсквачите на прах и малките рибарски сампани. По-наблизо приливът притискаше двойната редица съсипани къщи, в които той и няколкостотин други бяха окачили хамаците си, полюшващи се като какавиди на постоянния бриз.

Всяко някогашно имение сега се издигаше самотно като остров над надигащото се море, така близко до града и в същото време толкова далечно във всяко отношение.

„Май ще има буря.“ Като че ли я надушваше.

Обърна се и тръгна по покрива. Блестящият град лежеше само на стотина метра пред него, зад новата брегова линия и тежката сива

преграда, през средата на която се виждаха следи от нивото, до което бе стигнала водата тази година. От другата страна се намираше свят на пари и самоуверена амбиция. Много по-жив от Стария Шанхай с неговото остатъчно сияние от Ужасния ден.

С несигурни стъпки мина между старите керемиди и слънчевите панели, които се надяваше някой ден да поправи. Пристъпи предпазливо сред широките, подобни на лещи изпарителни панели, които пълнеше всяка сутрин, за да осигури малко прясна вода, ток и сол, която можеше да продаде в града. Навсякъде, където бе възможно, имаше саксии, рециклиращи органичните отпадъци в билки и зеленчуци. Мнозина от съседите бяха изгубили правото си да живеят тук, защото бяха изхвърляли най-небрежно отпадъците си в залива.

Човек можеше да падне през гнилите летви и плавеи, затова Бин се придържаше към пътеките, които бе укрепил, след като се бе настанил в тази каша от килнати стени и ронеща се мазилка. В тази мечта за по-добър живот. „И тя може да бъде твоя, ако късметът отново се върне и се задържи малко повече.“

Откъсна малко растения за жена си, докато правеше бърза проверка на всички тръби и въжета, които държаха дома му на едно място като платно над кораб, който няма накъде да отплава. Като изпълнена с надежда какавида. Или може би като паяк напред паяжината си.

И също като паяк, Мей Лин явно беше усетила приближаването му и подаде глава през отвора в покрива. Смолисточерната ѝ коса бе сплетена зад ушите и вързана под брадичката в новия градски стил, който бе видяла в онлайн.

— Син Пу Ши не е взел нещата — позна тя.

Бин сви рамене, докато стягаше един от кабелите, предпазващи постройката от срутване. Някои от стълбовете (доколкото можеше да си позволи) бяха от як метлон, забити в старите основи. С достатъчно време и пари тук можеше да се появи нещо ново, докато старата къща отмираше.

— Е, съпруге? — настоятелно попита Мей Лин. Чу се приглушено хленчене, последвано от плач. Бебето се беше събудило. — Какво ще правиш сега?

— Районната баржа за скрап ще пристигне в четвъртък — рече Бин.

— И ще платят с *тор* — отвърна тя и взе на ръце малкия Сяо Ен.
— На риба и сол ли ще караме?

— И по-лошо е имало — промърмори той, загледан през една дупка в покрива към помещението, някога било спалнята на стопанина. След това погледът му се плъзна по плочките на пода до просмуканата с влага ламперия на просторната трапезария. Разбира се, всички ценни вещи бяха прибрани от първоначалните собственици при евакуирането им, а най-добрите оставени неща бяха изчезнали през първата година на наводненията. *Бавна* катастрофа, която не бе оставила почти нищо за по-късните боклукчии като Пен Сян Бин.

— Да бе. — Мей Лин се изсмя безрадостно. — И между другото, претенцията ни върху това място изтича след шест месеца. Трябваше или да го възстановим, или да го разчистим, нали помниш?

— Помня.

— Да не искаш отново да се върнеш към робския труд в старческия дом, да бършеш лиги и да сменяш памперсите на разни малки императорчета? Да вършиш работа, която не е подходяща за роботите?

— Във вътрешността има ферми.

— Фермите допускат единствено бежанци, които могат да докажат, че имат някаква наследствена връзка с района. Нашите семейства обаче са градски от последните две революции. Червени гвардейци, бюрократи и фирмени служители. Нямаме селски корени!

Бин се намръщи и поклати глава, забил поглед в краката си. „Хиляда пъти сме говорили по този въпрос.“ Мей обаче нямаше намерение да млъква.

— Този път може да не си намерим работа дори в старческия дом. Ще те вземат за строител на някоя дига и може би накрая ще се окажеш погребан под тяхната Нова китайска стена. Тогава какво ще стане с нас?

— Ще занеса събраното в града — рече той.

— Какво?

— На сушата ще получа по-добра цена. А също и за допълнителния улов. Пък и без това ни трябва някои неща.

— Да, бира например — кисело уточни Мей Лин. Но все пак не се опита да го спре, пропусна и да напомни, че пътуването е опасно.

„Избледняващите надежди правят такива неща с отношенията между хората“ — помисли си той.

Не си казаха нищо повече. Тя се прибра вътре. Поне плачът на бебето скоро спря. Но все пак... Пен Сян Бин се задържа за момент, преди да слезе. Обичаше да си представя детето си — сина си — на гърдта ѝ. Въпреки че беше бедна, зле образована и с лице, по което имаше белези от някаква грешка при раждането, Мей Лин си оставаше здрава млада жена в едно поколение с твърде много самотни мъже. А също така беше и плодовита.

„Тя е с възможностите — мрачно си помисли той. — Търговците на деца за осиновяване могат да ѝ уредят работа в завод, за да поощрят работата на утробата ѝ. Малкият Сяо Ен може да осигури добър доход и вероятно да порасне в някой богат дом, с образование, импланти и може би...“

Пропъди тази мисъл. „Не! Тя дойде с мен тук, защото вярваше в мечтата ни. Ще намеря начин.“

Като използваше разпадащото се централно стълбище на имението като вътрешен док, Бин направи импровизиран сал, състоящ се от голям куб полистирен, увит в товарна мрежа и привързан към две стари дъски за сърф. После, преди да вземе товара, се гмурна да провери капаните и въдиците около къщата. Вече се чувстваше като у дома сред наклонените покрити с водорасли стени. Поне този път имаше приличен улов, по-голямата част от който дори бе законна — в това число и един голям червен омар и дебела яростна зеленушка. Късметът не беше само и единствено лош.

С неохота пусна на свобода един великолепен рак джаоси. Човек никога не можеше да знае дали наблизо не се спотайва някой случаен подводен монитор, маскиран като плавей. Надяваше се никой да не е забелязал забранената скална риба в мрежата отзад — тя бе умряла и не можеше да се направи нищо. Все пак Бин се гмурна по-дълбоко и я скри под една каменна плоча на потъналата градина.

Прибра законния улов, включващ зеленушката, един костур и две риби лъв в друга мрежа, като внимаваше да не се убоде на шиповете на рибите.

„Странна е нашата бедност. Последното, за което се тревожим, е храната.“

Други грижи? Разбира се. Тайфуни и цунами. Крадци и полицейски претърсвания. Градски канали и цъфтящ планктон. Гниене и плесен. Ниски цени на вторичните суровини и скъп живот.

„Май днес ще задуха хубав южен вятър.“

Естествено, тази стара къща е била обречена още в деня на построяването си, та дори природата да не беше дала израз на гнева си. Прозорците гледаха в твърде много посоки и позволяваха свободното излизане и влизане на *ки*. Противно на всички уроци на почитаемото минало нямаше прагове, за да се запази добрият външен вид. Собствениците явно бяха наели за архитект някой *лаовай*^[1]. Бин се надяваше някой ден да поправи тези пропуски и с помощта на огледални рула да насочи светлината и *ки* в положителни посоки. Пикселизирана тъкан щеше да свърши още по-добра работа.

Провери задвижваната от приливите сонда, която набиваше метлоновия опорен стълб в основата. Само още десет и паянтовият му дом щеше да има засводена рамка, яка като материкова скала. А после? „Приливен генератор. По-голям басейн за улавяне на дъжд. Умна рибарска мрежа и лиценз за риболов. Убежище против бури. Истинска лодка. Още метлон.“

Беше виждал домове във водата, чиито обитатели бяха стигнали Трета фаза — възстановяване на водопровода на старата къща, свързването му с градската система, заздравяването на старите стени с нанобетон и изграждане на истински остров, който сам си набавя всичко необходимо. Мечтата на всеки заселник. И толкова вероятна, колкото и (Бин въздъхна) да спечелиш от лотарията.

Пен Сян Бин задвижваше полистиреновия куб, като описваше осморка с единственото гребло, с минимален натиск при движението му напред. Целта му бе използването от останалите обитатели статично въже за изтегляне, което стигаше при брега недалеч от Донгюан Ханглу, където гигантската стена се извиваше на сто метра назад, за да защити летище „Пудон“, и оставяше свободно място, на което се образуваше плаж. Там човек можеше да продаде рибата си на прекупвачи или готвачи от увеселителните паркове. През уикендите се появяваха и семейства, за да се разходят между морето и пясъка, като понякога плащаха добре за свежия, още мятан се улов.

Но приливът, който го приближаваше към сушата, беше и причина шлюзовете да са затворени. „Ще трябва да спра при стената и да чакам. Или може би да се покатеря през нея. Да се промъкна в града, докато морето не се отдръпне.“ Бин имаше малко пари. Недостатъчно за купуване на още метлон, но щяха да му стигнат за една заслужена бира.

В парчето полистирен имаше забита тръба с голяма като рибешко око леща, през която можеше да гледа под себе си, докато гребе — малко преимущество, което пазеше в тайна. Без значение колко често пътуваш по този път, вечно движещите се води винаги разкриваха нови неща. Повечето къщи в тази зона бяха разрушени с булдозери след евакуацията и отломките им бяха разчистени; едва по-късно настаняването в останките било прието като по-евтина алтернатива. Нека някой беден глупак да се трепе като роб години наред, подбуждан от слабата надежда да стане собственик.

Тук не беше останало почти нищо, ако не се брояха бетонните основи и дебелиите тръби. Въпреки това Бин продължаваше да се взира през тръбата, като нарочно се отклони, за да мине през мястото, където се бе издигала най-голямата постройка покрай брега. Някакъв технобарон беше разположил тук крайбрежния си палат, преди да бъде съборен при някоя чистка, прибран, съден тайно и нарязан на резервни части — бързо, за да не може да издаде тайни за още по-могъщите от него. Така поне се говореше. Подобни неща се случваха често преди двайсет години, при това по целия свят.

Разбира се, правителствените агенти бяха оглозгали мястото по-добре и от кокал в съчуански ресторант, преди да пуснат булдозерите и вехтошарите. Бин обаче винаги се настройваше на романтична вълна, когато минаваше на два метра над останките, и си представяше двореца по времето, когато стените и прозорците му са се извисявали, окъпани в светлини. Когато облечени в ливреи слуги са разнасяли подноси с деликатеси и са задоволявали гостите по начини, които... ами... Бин не можеше да си представи, макар понякога да му харесваше да се опитва.

Разбира се, пясъкът и разбитият бетон все още криеха остатъци. Стари тръби и проводници. Кутии с боя и разтворители все още изпускаха съдържанието си от руините и образуваха по повърхността разноцветни петна. От своя дом Сян Бин и Мей Лин често бяха

гледали как под лъчите на залязващото слънце по водата блестят всички цветове на дъгата. Но това беше навремето, когато всичко това им изглеждаше вълнуващо, романтично и ново.

„Като стана дума за ново...“

Бин спря да гребе, наведе се и се взря надолу през импровизирания си перископ. Нещо проблясваше. Нещо различно.

„Имало е хлътване — осъзна той. — Под основите.“

На това разстояние от прибоя морето бе относително спокойно, така че Бин закрепил греблото и си сложи маската. Хвана въжето на сала, пое няколко пъти въздух и скочи в топлата вода почти без да вдига пръски. Гмурна се надълбоко, за да огледа по-добре.

Наистина приличаше на нова дупка под единия ъгъл на къщата. Но със сигурност някой я беше забелязал преди него. А и онези от правителството бяха преобърнали всичко. Какви бяха шансовете да...

Привърза въжето за едно парче бетон и се приближи достатъчно, за да надникне в кухнята, като внимаваше да не вдига тинята от дъното. Измъкна фенера от колана си и насочи острия му лъч вътре, към неотдавна срутилата се подземна част на стената. През краткия интервал преди дробовете му да започнат да се свиват в конвулсии, успя да различи съвсем малко подробности. Но въпреки това, докато изплуваше, беше сигурен в едно.

В кухнята имаше разни неща.

Много неща.

А за Сян Бин почти всичко долу си заслужаваше труда, та дори това да означаваше, че трябва да се промъкне през тесен отвор в рушащото се мазе под замърсеното море.

УНЕС

Уау, не е ли странно, че... учените предсказваха, че до създаването на истински, подобен на човешкия изкуствен интелект остават „само едно-две десетилетия...“ в продължение на осемдесет години?

Някои твърдяха, че ИИ ще се зароди от наличието на огромно количество информация. Това наличие се появи няколко месеца след като интернет стана общодостъпен. Но ИИ така и не се появи.

Други очакваха мрежа, която най-сетне ще има толкова много връзки, колкото са в човешкия мозък — събитие, което видяхме да навлиза в тийнейджърска възраст, когато някои от кривовирусите като червея Рагнарок или ботмрежата Торнадо заразиха и отвлякоха достатъчно домове и телефони, за да образуват най-големия разпределен компютър на света, далеч надхвърлящ възможностите на най-големите „суперкомпютри“ и дори броя на синапсите в собствените ни черепи!

Но въпреки това ИИ продължаваше да чака някъде.

Колко други пътища бяха опитани? Като софтуерното моделиране на човешкия мозък? Или хардуерното? **Развиването** му в най-големия еволюционен експеримент, провеждан някога? Или опита да се **насочва** еволюцията, да се променят компютри и програми по начина, по който променяме овце и кучета, като позволяваме да се размножават само онези, които имат характеристики, които ни харесват — като онези, които проявяват човешки черти на теста на Тюринг? Или онези, които изпълват улиците, домовете и виртуалните реалности на Токио, подбрани да излъчват невероятна **привлекателност**?

Други с нещо като мистична вяра, подкрепена от математиката и физиката, решиха, че няколкостотин квантови процесора, настроени по подходящия начин, могат да се свържат със себеподобните си в безброй паралелни светове и просто така ще се появи някакво великолепно подобие на Бог.

Единственото, което не очакваше никой, бе това да се получи случайно при един гимназиален експеримент.

Така де, **не е ли странно**, че недотам блестящият трик на шестнайсетгодишната Маргарита Десилва надскочи постиженията на всички големи лаборатории, като качи в киберпространството съвършено копие на малкия ум,

самоличността и инстинктите на любимия ѝ плъх Порфирио?

И уау, не е ли странно, че Порфирио започна да се размножава, като използваше ресурси и се разрастваше в модели и спирали, които и до днес си остават така дълбоко по себе си характерни за един плъх?

Не зли, поглъщащи всичко или дори хищни — слава богу, не. Но упорити.

И уау, няма ли сега по целия свят залози на обща стойност един милиард бразилски реала за това дали Маргарита няма да се окаже банкрутирала от всички повдигнати срещу нея дела за изгубени данни и компютърни цикли, схрускани от Порфирио? Или тя ще е най-богатият човек на Земята, защото толкова много от новите ИИ се основават на нейните модели? Или може би защото единствено тя сякаш успява да запази някакво влияние върху Порфирио и да примамва неговото животинско, чудесно внимание към виртнива и ъгълчета на Уърлдспейс, където не може да навреди много? Засега.

И ЗАЩО стигнахме дотук? Да умилюстивяваме един виртуален Бог Плъх (виждаш ли, Порфирио, този път не забравих да напиша титлата ти с главна буква), за да бъде той търпелив и да ни остави на мира? Тоест, докато хората напълно не успеят там, където Виктор Франкенщайн се е провалил?

Да дублираме Резултата Десилва и да намерим половинка на създаването си.

[1] Чужденец. — Б.пр. ↑

11.

НОВБЛЕС ОБЛИЖ

— Сигурни ли сте, че искате да продължавате да правите това, мадам Доналдсън-Сандър? — попита холографската фигура с тон, който идеално наподобяваше човешка загриженост. — Другите членове на общността бяха по-внимателни към личния си интерес и похарчиха милиони за много по-добри наблюдателни системи от вашите.

Лейси едва не размисли — не защото изкуственият ѝ съветник говореше умно, а просто от нетърпеливост. Свидеше ѝ се времето, което ѝ отнемаше това — да спори с компютърна програма вместо да гледа през двойния прозорец, докато руините на инките на върха минаваха отдолу, за да се сменят с обгърнатата в мъгла джунгла, после с лунния пейзаж на изоставените открити рудници в Амазония, запълнени с токсични отпадъци с техните уникални ярки цветове.

Гледката беше страхотна. Но вместо да съзерцава руините на древни и неотдавнашни сривове на общества, тя трябваше да си губи времето в дебати с изкуствено същество.

Все пак това държеше ума ѝ настрана от другите тревоги.

— Плащам членския си влог в клуба на свръхбогатите. Имам пълното право на достъп до тази информация. Към кого трябва да се обърна, за да се добера до нея?

— Правото няма нищо общо с въпросите на чистата власт, мадам. Вашите равни са похарчили повече пари и усилия за придобиване на усъвършенствани криптоии. Както бяхте неведнъж предупреждена, някой с техническо хоби може да има достъп до шпионски програми, които са по-добри от мен. Несъмнено някои членове на общността ще засекат запитванията ви. С две думи — не мога да гарантирам, че ви защитавам достатъчно добре, мадам.

Лейси изглежда кръвнишки симулирания слуга. Макар че образът носеше фамилната ливрея и всяка гънка на униформата му изглеждаше като истинска, като цяло чертите му бяха прекалено красиви, за да са реални. А и можеше да гледа направо през проекцията към творбата на

Пикасо от кубичния му период, която висеше на отсрещната стена на частния й самолет. Иронията на това припокриване едва не я накара да се усмихне въпреки безсилието и притесненията. Полупрозрачността бе недостатък, характерен за всяко създание, направено изцяло от светлина.

Поне когато се борил с ангела, еврейският патриарх Яков е можел да се надява на решителен резултат. Но при *ингелите* нямаше нищо, за което да се хванеш. Можеше единствено да продължаваш да настояваш. И се случваше да те оставят да правиш каквото искаш.

— Не ми пука дали някой друг трилионер ме подслушва! — запротестира тя. — Не застрашавам никакви жизнени интереси на кастата!

— Да, така е. — Красивият сияен образ симулира загрижено поклащане на глава. — Трябва ли обаче да ви напомням, че вече търсите помощта на останалите за издирването на сина ви? Не е ли това причината за прибързаното заминаване?

Лейси прехапа устна. Злополуката на Хакер в космоса я бе изтръгнала от високопланинската обсерватория преди първият слънчев лъч да докосне експерименталния телескоп, носещ нейното име. Ама че влудяващ начин да намери най-неподходящия момент! Типично за него! Разбира се, момчето най-вероятно беше добре. По принцип построяваше играчките си добре — усет, наследен от баща му, своеобразна свръхотговорна безотговорност.

Но все пак що за майка щеше да е, ако не зареже всичко и не се втурне към Карибите? Или да не се обърне за помощ и да призове всяка яхта и частен самолет в района да се включат в издирването? Въпреки сгрешената траектория и неизвестната точка на кацане последните нахъсани телеметрични данни на Хакер показваха, че топлинният щит е непокътнат и че парашутите са се отворили успешно. Значи най-вероятно сега се носеше из топлите води в малката си капсула, дъвчеше храна от извънредните запаси и ругаеше бавните спасителни операции. И трудността да се намери добра помощ в наши дни.

Лейси пропъди смразяващите кръвта мисли за алтернативата — за онова, което не можеше да назове. И мрачно се вкопчи в спора с изкуственото същество, което — на теория — бе нейна собственост.

— Не ти ли намирисва това, че сателитите на НАСА и Полусферна сигурност получиха нови задачи точно когато можехме да използваме помощта им?

— Намирисва... в смисъл на съмнително ли? Тоест да има някаква хипотетична причина да не искат да ни помогнат? Не мога да проникна в най-строго криптираните правителствени съобщения, мадам. Но моделът кодиран трафик, изглежда, отговаря на искрена загриженост. Явно се е случило нещо неочаквано, някакво събитие, което е привлякло вниманието на най-високо ниво. Няма нищо, което да подсказва за военна, информационна или здравна криза. Тоналността, изглежда, е на трескаво потайно... любопитство.

Иисистентът поклати симулираната си глава.

— Не виждам какво общо може да има това с вашето положение, освен като неприятно съвпадение.

Лейси се изсмя без никаква деликатност.

— Неприятно съвпадение? Не само една от онези проклети спортни ракети се е повредила! Онова надутото леке, издънката на Леонора Смитс, също е изчезнало.

Иисистентът просто стоеше — или сякаш стоеше — и търпеливо я чакаше да заговори по същество.

— Така че може да не става въпрос за инцидент! Искам да разбера дали общността подозира за саботаж. Може би атака на еконенормалниците. Или на Синовете на Смит.

— Основателно подозрение. И, както ви казах, мадам, мога да пусна запитване по нормалните канали до директората на Първото съсловие във Вадуц...

— Добре. Но опитай и по другия начин. Настоявам.

Този път така отсече думите, че холограмата просто се поклонил в знак на подчинение.

— А, да видим също дали няма да можем да се възползваме от Седмото съсловие. Големите транспортни фирми имат цепелини, товарни кораби и морски ферми из цяло Карибско море. Могат да бъдат отклонени и включени в издирването.

— Това може да се окаже сложно, мадам. Според правилата на Голямата сделка отделните човешки същества, които са над определен праг на лично богатство, не могат да се намесват в работите на

Корпоративното съсловие или да упражняват неоправдано влияние върху ръководството на компании с ограничена отговорност.

— Че кой се намесва? Просто ги моля за услуга, за която би помолил всеки акционер, ако се озове в същата ситуация. Откога да си богат означава, че си гражданин втора ръка!

Лейси стисна зъби, за да не се разкрещи. О, имаше време, не много отдавна, когато купищата пари говореха достатъчно убедително, директно и недвусмислено на всеки борд и не се налагаше да търсиш обиколни пътища. Тя пое дъх и заговори твърдо:

— Знаеш как да го направиш. Прегледай акционерните дружества и отделите им за връзки с обществеността. Подмажи се на Гилдията на търговските мореплаватели. Използвай изтънчените си ИИ номера, свържи се с умниците от юридическия ми отдел и намери начини да накараш корпоративните ресурси да се задействат и да ми помогнат в издирването на момчето ми. И действай веднага.

— Ще бъде изпълнено, мадам — отвърна иивитарът. Образът заотстъпва назад, без да се обръща, като се кланяше и ставаше все помалък, сякаш се губеше в далечината, докато не изчезна в картината на Пикасо. Поредният от безкрайните оптични трикове, които ИИ продължаваха, за да занимават човешкото внимание. И никой не знаеше защо го правят.

„Ние обаче свикваме. Защото ни забавлява. И защото сякаш ги прави щастливи.

И защото адски добре знаят колко се страхуваме от тях.“

Появи се друг слуга, облечен в същата униформа — синьо и зелено с жълти кантове, само че този път бе жива млада жена, бегълка от Камерун, която Лейси издържаше, откакто се помнеше. Абсолютно вярна (както се потвърждаваше и от позитронно-емисионната томография) на господарката си.

Лейси прие димящата чаша чай и измърмори някаква любезна благодарност. За да не мисли за Хакер, насочи вниманието си в обратната посока, към гигантското съоръжение, построено от парите ѝ в Андите, където астрономите, подобно на членове на някакъв малък монашески орден, приготвяха необичайните си инструменти за приближаващата нощ.

„Типично за времето си може би. Нито една голяма медия не изпрати реален репортер на откриването, а само две камери, които

трябваше сами да разопаковаме и активираме, за да могат проклетите да летят насам-натам и да ни се пречат, задавайки абсолютно безсъдържателни въпроси.“

Отзивите от новинарските емисии и мрежата не бяха обнадеждаващи. Като се изключат смахнатите на тема наука и феновете на СЕТИ, в тях сякаш имаше повече уморен цинизъм, отколкото възбуда.

„Какъв е смисълът? — с колективна прозявка питаше дестилираният масов глас. — Вече знаем, че там има живот и че обикаля около някои от близките звезди. Планети с гнусна пяна из разни локви. Планети, където бактериите могат криво-ляво да оцеляват сред движещи се дюни. И какво от това? Какво означава това за нас? Щом не можем да стигнем дори до Марс и да посетим тамошните пясъчни гадини?“

Не беше нейна работа да отговаря на подобни подигравки. За целта си имаше професионални рекламни лица и говорители, които оправдаваха по-нататъшното търсене, като носеха вода откъде ли не. За да поддържат надеждата, че някой ден ще зърнем син свят, някаква друга Земя, и това ще вкара малко свежа радост в човечеството. Дотук обаче борбата беше тежка и мъчителна.

Дори сред останалите „строители на катедрали“ от аристокрацията личният проект на Лейси не се ползваше с уважение. Хелена Дюпон-Вонесен и другите водещи трилионери смятаха Далекотърсача за прахосничество при положение че толкова много проблеми на съвременното отчаяно се нуждаеха от внимание. Новите болести, плъзнали по потопените крайбрежия, изискваха създаването на нови институти, които да ги изучават. Врящи градове, където някой разкошен културен център можеше да държи населението ако не щастливо, то поне спокойно. Монументи за умилюване на тълпата и осигуряване на безопасност за фамилията на трилионерите... макар и да не ги правеха популярни. През двайсети век правителствата бяха построили безчет големи университети, библиотеки и изследователски центрове, музеи и стадиони, обсерватории, монументи — и интернет. Сега, затънали в дългове, те бяха оставили тези начинания на мегабогатите, както е било някога в миналото. Традиция, древна като Медичите. Като Адриан и Домициан. Като пирамидите.

Новблес облиз. Ключова част от Голямата сделка, целяща да елиминира класова война, която според компютърните модели щеше да направи 1789 г. да изглежда като невинно забавление. Макар че никой не очакваше Голямата сделка да издържи дълго. Говорещата чрез папагала Хелена като че ли намекуваше, че времето изтича. Лейси не беше изненадана.

„Но един съюз с Пророка... с Тенскватава и неговото Движение...”

Трябва ли да се стига дотам?“

Не че Лейси изпитваше някаква особена лоялност към Голямата сделка. Или към демокрацията и всичко останало. Ясно беше, че западното Просвещение клони към края си. *Някой* трябваше да ръководи новата ера, така че защо да не са онези, които са били създавани и отглеждани за управление? По този начин са били нещата при 99 процента от човешките култури в миналото. (Как могат 99 процента да грешат?) А с инерцията на своето движение Тенскватава можеше да изиграе решаваща роля и да даде на общността на богатите повода, от който се нуждаеха.

„Пък и какъв е смисълът да имаш купища пари, ако не можеш да си купиш онова, което ти трябва, когато ти трябва?“

Онова, което тормозеше Лейси, не бе необходимостта от ограничаването и контролирането на демокрацията. Тормозеше я *целта* на Пророка. Цената, която щеше да поиска за връщането на аристократите на власт. Другото нещо, което също трябваше да се случи с падането на Просвещението.

Стабилност. Решително забавяне на главоломните промени. Отказване.

И Лейси знаеше, че точно тук може да се натъкне на неприятности. Защото сградите и монументите, които *тя* обичаше да гради и които носеха името ѝ, имаха за цел да разтърсват нещата! Инструменти, средства и институции, които ускоряваха промените.

„И какво? Аз съм съпругата на Джейсън. И майката на Хакер.“

Тази мисъл донесе известно горчиво удовлетворение. И макар сърцето ѝ още да се свиваше от тревога, Лейси почувства по-силна връзка с безпътното си момче, което може би в този момент се носеше като петно пепел в топлото море.

„Никога не съм гледала на нещата от тази гледна точка. Но и аз по свой начин съм също толкова всеотдайна, колкото е той и колкото беше баща му. И аз съм също така жадна за скорост.“

ЕНТРОПИЯ

Друг потенциален път към гибелта е нарочната или случайната злоупотреба с науката.

Да вземем нанотехнологията. Навремето, през 60-те години на 20 век, Ричард Файнман предсказваше, че могат да се постигнат големи неща с помощта на миниатюрното. Мечтатели като Дрекслър, Питърсън и Беър предричаха машини с размерите на молекули, които изграждат свършени кристали, свръхздрави материали или изключително сложни платки — буквално всичко, което си поискаме — атом по атом.

Днес най-новите компютри, пленати и дизайнерски дроги зависят от подобни инструменти. Също като модерните канализации и системи за рециклиране. Скоро умни наноботи ще пътуват в кръвоносната ни система, ще премахват натрупаната през живота ни шлака и дори ще връщат часовника на годините назад. Някои си представят наномашини, които почистват замърсени водоизточници, възстановяват равновесието в стерилните океански области и изсмукват въглерод от въздуха.

Ами ако тези миниатюрни машини се измъкнат от програмирането си и започнат да се възпроизвеждат извън заводите? Могат ли да се развият и да се адаптират така, че да се възползват от природата? Зловещи фантастични произведения ни предупреждават за репликатори, които изяждат биосферата и побеждават собствените си създатели.

Или тази технология може да бъде покварена, за да се използва за най-древното занимание на човека.

Представете си надпревара във въоръжаването между подозрителни държави или глобални синдикати, които се страхуват, че другите разработват тайно нанооръжия. Когато опасността идва в такива малки размери, можем ли да сме сигурни, че ще я забележим?

Рогът на изобилието на Пандора

12. ЧИРАКУВАНЕ

Мъжът зад бюрото прехвърляше каменно преспапие от едната си ръка в другата.

— Естествено, госпожице Повлов, ние смятаме, че проектът ни е разбран погрешно.

„Естествено — помисли Тор, като внимаваше да не го казва субвокално. Нямаше нужда в записа ѝ да се появява сарказъм. — Всички са разбрани погрешно. Особено онези, които се опитват да поправят несъвършенствата в човешката природа.“

Д-р Акинобу Сато се облегна в стола си.

— В центъра „Аткинс“ не работим за някакъв велик замисъл за човешкия вид. За нас ролята ни е в разширяването на възможностите за нашите близки и за идните поколения. Нима се различаваме по някакъв начин от останалите, които се борят с тъмнината?

Думите така съответстваха на собствените ѝ мисли отпреди секунди, че Тор примигна. „Сигурно е някакво съвпадение. Не съм първата, която повдига този въпрос.“

И въпреки това... съвременните сензори можеха да доловят активирането и на един-единствен неврон в другия край на стаята. Мониторите в стената можеха да следят общите ти емоции и дори да бъдат научени да отговарят на мисловните команди на собственика на дома. И винаги се носеха зловещи слухове за следващата голяма стъпка — *истинското четене на мисли*. Разбира се, това бяха само приказки.

И все пак тези любопитковци в „Аткинс“ можеха да се окажат първите, направили този скок. По време на обиколката, преди да влезе в кабинета на Сато, тя беше видяла...

... напълно парализирани хора, които се движеха грациозно, като контролираха роботизираните си крайници без електроди в черепа.

... малко момиче, което командваше *двайсет* летящи ИИ устройства едновременно, като съчетаваше мускулни потръпвания, щракане със зъби и субвокално мърморене. Явно беше някакъв рекорд.

... човек, който при катастрофа беше изгубил цяло церебрално полукълбо и никога вече нямаше да проговори, но чиито пръсти скицираха ВР картини във въздуха. Ако го гледаш без очила, може да го помислиш за луд, който ръкомаха и сочи нищото. Но когато се включи в подходящото ниво. Тор видя от мърдащите му пръсти да изригват образи, които бяха толкова детайлни и убедителни, че... кой се нуждае от думи?

А и онези, които пораждаха толкова много вълнение и спорове — жертвите на аутизма, изпратени тук от цял свят от родителите, търсещи някаква надежда. „Аткинс“ се специализираше в „учени“ и Тор беше очаквала да види подвизи в областта на математиката и запаметяването. И наистина, имаше няколко впечатляващи демонстрации като изчисляване наум на отдалечени дати и познаване на броя мъниста в буркан — нищо ново дотук. Д-р Сато искаше да покаже някои от по-новите постижения. Не така бляскавите. Но по-важни.

Тор гледаше как момчета и момичета, отдавна изолирани от близкия човешки контакт, водят нормални на вид разговори и дори си сътрудничат в игра. След като говори известно време за честотата на срещане на погледите и коефициента на съпричастност, Сато стигна до основния въпрос.

— Започваме със стимулиране на областите от мозъка, които „отразяват“ движенията на тялото на другите хора. Освен това манипулираме парието-окципиталната бразда, за да провокираме така наречените изживявания извън тялото. Тези състояния на ума някога са имали голяма тежест в религиозните типове. Днес обаче ние предизвикваме по свое желание насочена навън съпричастност или самонаблюдение.

Тор беше отбелязала, че някои вярващи могат да намерят това за оскърбително. Че науката отново посяга към територията, запазена някога за вярата. Сато обаче само сви рамене, сякаш искаше да каже: „Нима в това има нещо ново?“

— Можете да го наречете технологизиране на съпричастието или индукция на проникновението. Следващият въпрос е дали можем да

правим всичко това и да събудим у някои аутисти съзнание за съществуването на другите или самооценката им, без да жертваме уменията им? Или онова диво пробуждане, което понякога ги кара да изглеждат по-естествени и животински, отколкото са нормалните хора? И после... — замислено, но с блясък в очите продължи Сато, — ако успеем с това, дали ще можем да тръгнем по обратния път? Да осигурим подобни дарби на нормалните хора?

След като разговаря с някои пациенти, Тор започна да осъзнава нещо, което я разтревожи като репортер — че от тази обиколка няма много полезен видеоматериал. Пациентите на „Аткинс“, някога затормозени от сериозни умствени спънки и понякога напълно откъснати от света, сега изглеждаха общителни, последователни, не толкова безнадеждно отнесени като... ами... *чеши*ти.

Направи снимки на неколцина грейнали родители, които бяха дошли на свиждане от далечни места и наричаха постиженията тук истинско чудо. „Мога да намеря известна компенсация от демонстрантите отвън“ — помисли Тор. От активистите, които повдигаха един важен въпрос.

„Кои сме ние, че да определяме какво означава човешко същество? Да «лекуваме» състояние, което може да се окаже просто по-близко до невинността или природата? По-близко до Земята?

Или може би до някогашното състояние на Божията благодат?“

Сега, докато седеше в мекия стол и снимаше с камерата си кабинета на Сато, Тор се върна на основата тема.

— Казахте, че само предлагате гледни точки, докторе. Хората в Каролина обаче не искат подобни избори. А отношението на онези от Албъкърки варира от колебливо до враждебно. Дали заради многото постижения за прекалено малко време? Или има нещо по-дълбоко?

— Мисля, че знаете отговора, госпожице Тор — отвърна Сато и постави длани на бюрото си. — Ако просто помагахме на деца с някои типове граничен аутизъм да се държат по-нормално, да бъдат по-съпричастни и общителни, да си намерят работа и да създадат семейство, тогава малцина биха се оплаквали. Само онези фетишисти, които смятат, че природата винаги е по-добра от цивилизацията и че животните са по-мъдри от хората. Всички останали обаче виждат, че

работата ни ще има последствия, които далеч надхвърлят помощта за няколко деца.

Тор кимна.

— Хм, да. Ще стигнем и до това. Но позволете първо да ви попитам: защо след като бяхте принудени да напуснете Чарлстън не се установихте в някой от градовете по крайбрежието, където щяхте да се вписвате по-добре? Там щяхте да сте просто поредната група богосъздатели, предизвикващи не повече възмущение от някой местен биомислител.

Сато се намръщи и на младежкото му чело над меките лешникови очи се появиха дълбоки бръчки. Беше изглеждал на около четирийсет, но сега Тор си помисли, че е по-стар. Задействан от вниманието ѝ, нейният ииуер направи бърза справка и откри последната промяна у професора — миналия месец, в салона за фейслифтинг на мадам Фашо. „И какво от това? Учените не са имунизирани срещу суетност.“

— Не харесваме термина... богосъздатели... Той предполага нещо елитарно, дори доминиращо. Целта ни е тъкмо обратната. Цялостно облагодетелстване за всички.

— Похвално егалитарно, докторе. Но дали някога се е получавало по този начин? Всички нови неща, от играчките до инструментите на властта, обикновено попадат първо у представителите на някакъв вид елит. Често като средство да си *останат* елит.

Сато повдигна вежда.

— И кой сега се изказва радикално? Да не намекувате, че преразглеждаме класовата война?

— Въпросът е съвсем прост, професоре. Как ще гарантирате, че всеки ще получи своя дял от умствените усъвършенствания, които търсите? Няма ли равенството да бъде осуетено от същото онова разнообразие, което защитавате?

— Обяснете, ако обичате.

— Да предположим, че намерите начин да усъвършенствате човешкия интелект. Или да помогнете на хората да насочват вниманието си по-творчески, отвъд прага на Търман. Да предположим, че процесът е евтин и без много странични ефекти... — Сега бе неин ред да изрази съмнение с иронично повдигане на вежда към камерата-

украшение. — И да предположим също, че вашият метод не е монополизиран от някаква общност аристократи, използващи като извинение богатството, влиянието си или обществената сигурност...

— Наистина ли сте толкова подозрителна към аристокрацията? — опита се да я прекъсне Сато. — Колко старомодно!

„И колко си откъснат от света — помисли си тя. — Как не си усетил, че напоследък нещата вървят към конфликт.“

Обаче продължи, сякаш не го беше чула.

— ... дори да приемем всичко това, няма да има начин да се избегне едно последно разделяне — между онези, които *изберат* да приемат вашия дар, и онези, които ще го отхвърлят.

— Нашият... дар. — Сато се замисли за момент. — Знаете ли, нашето съвременно начинание като богосъздатели, ако позволите да използвам вашия термин, не е без прецеденти. Тази мечта е изминала дълъг път. Например се казва, че след като Прометей бил прикован към скалата за наказание, че е дал на хората огъня, неговите *деца* избрали да живеят сред хората. Създали семейства с тях. Подсилили дара, като втели божественост в човешкия род. Има и безброй други легенди, дори в юдеохристиянската Библия, които засягат същата тема.

— Истории за хора, опитващи се да бъдат като богове. Но нима повечето от тях не са представени като грешници? Прометей е бил наказан. Франкенщайн бил убит от създаването си. Вавилонската кула се срутила и настанал хаос.

Сато вплете пръсти и произнесе напевно:

— „И рече Господ: ето, един народ са, и всички имат един език, а на, какво са почнали да правят; и няма да се откажат от онова, що са намислили да правят.“

— Моля?

— Вавилон. Издигането на кулата до небето. Опитът се провалил след нарочен саботаж, довел до неразбирателство, до говоренето на много езици. Повечето богослови интерпретират историята за Вавилонската кула точно по начина, по който го направихте и вие — че Бог се е *разгневил* на хората за тяхното високомерие. Вгледайте се обаче по-внимателно в текста. Там *няма* гняв! Нито следа. Да не говорим за страдания или смърт, каквито определено е имало при унищожаването на Содом, при Потопа или в другите безбройни прояви на божествено отмъщение. В историята за Вавилонската кула няма

нищо подобно! Вярно, попречили са ни, били сме объркани и пръснати по земята. Но дали това е целяло да ни спъва завинаги? Да ни пречи да постигнем онова, което този откъс явно казва, че *можем* да постигнем? Онова, което може би в крайна сметка *трябва* да постигнем? Може би смесването на езиците е било само средство за *забавяне на нещата*. За да се научим да преодоляваме препятствия. Всъщност пръсването на хората нима не ни е направило по-разнообразни и опитни в изправянето пред тежки предизвикателства? Способни по-добре да разбираме и защитаваме безброй гледни точки? Помислете за това, госпожице Тор. Днес човек с най-обикновен ииуер може да разбере какво му говори всеки друг, независимо в коя част на планетата се намира. Точно сега, точно в това поколение, ние затваряме кръга. Езикът е престанал да бъде бариера. И нашата „кула“ покрива целия свят. Спомнете си какво се казва в Писанието — че за нашия потенциал няма граници. Абсолютно никакви. Е, какво може да ни спре сега?

Тор впери поглед в невролога. „Майтапиш ли се?“ — помисли си. Явно я баламосваше на някакво ниво. И в същото време говореше съвсем сериозно.

— Какво общо имат древните митове с нашия въпрос? С проблема за арогантната научна амбиция?

— Старите легенди ни показват колко отдавна хората са размишлявали върху този проблем! Например дали подобава да използваме същите инструменти, с които ни е направил Създателят. Какво би могло да бъде по-сериозно от това?

— Добре. — Тор кимна и мислено въздъхна. Щом Сато искаше да изглежда като глупак пред камерата, тъй да бъде. — Повечето легенди не отговарят ли отрицателно? Не проповядват ли срещу *високомерието*?

— Да — съгласи се Сато. — През дългата Ера на страха, продължила между шест и десет хиляди години, свещеници и владетели се стараели най-вече да държат селяните на местата им. Така че е било съвсем естествено амбициозността да не се окуражава! Църквите смятали за грях да поставяш под въпрос думите и делата на господаря си. Още по-лошо пък е било да се съмняваш в Бог. Вие повдигнахте темата за Вавилонската кула. Или да вземем Адам и Ева,

които били прогонени от Райската градина, защото вкусили от дървото на познанието.

— Или грешката на Брама, машината на Су Сонг или безбройните други предупреждаващи предания. — Тя кимна. — Движението за отказване ги споменава всички и предрича голяма беда, може би друго Падение, ако човечеството продължава да се стреми така нависоко. Именно затова съм изненадана, че поемате в тази посока в нашето интервю, докторе. Да не би да намекувате, че традицията и писанията може в края на краищата да имат отношение към настоящето?

— Хм. — Сато за момент се замисли. — Изглеждате доста начетена. Познавате ли вашата книга „Битие“?

— Сравнително добре. Тя е в основата на културата ни.

— В такъв случай от чисто любопитство ще ви попитам: можете ли да ми кажете кой пасаж е единственият — единственият в цялата Библия, — в който се описва как Бог иска *услуга*?

Тор разбираше, че интервюто е излязло извън контрола й. Не се предаваше на живо, така че можеше да го редактира по-късно. Въпреки това забеляза малко число в ъгълчето на ииуера си. Двайсет и трима служители и дописници на „Медиякорп“ наблюдаваха. Добре де, двайсет и четирима. И при това с голямо ниво на интерес. „Добре тогава, да продължаваме.“

— Точно сега не мога да се сетя кой пасаж имате предвид, доктор Сато.

Той се наведе към нея.

— Става въпрос за момент в Библията, който е *преди* онази проклета ябълка, когато отношенията между Създателя и творението му все още са били чисти, без по-късните неприятности с гневното прогонване, мъчните борби или изкуплението... или себичното жадуване за поклонение.

„Той е искрен — осъзна Тор, докато се взираше в очите му. — Биолог, желаещ да прави добро и да лекува... и в същото време вярващ.“

— Още ли не си го спомняте? Съвсем кратък е. Повечето хора го подминават, дори богословите почти не му обръщат внимание.

— Е, определено събудихте интереса ми, докторе. Моля, кажете ми. Какъв е този специален библейски момент?

— Когато Бог иска от Адам да *даде имена на животните*. Може би единственият момент, в който отношенията са наистина като между родител и дете или между учител и любим ученик. Всъщност какъв по-добър намек за това за какво е създадено човечеството? Тъй като тогава то не е имало нищо общо с греха, изкуплението или която и да било от по-късните несгоди.

— И за какво е било създадено? — подкани го тя. Изпитваше интерес, макар че вече разбираше накъде бие и не беше сигурна, че това ѝ харесва.

— Имената имат съзидателна сила! Също като уравненията, използвани от Бог, за да създаде светлината и да даде начало на космоса. Какво действие представлява половината от науката? Даването на имена на луни, кратери, планети, видове и молекули... дори на напълно нови живи същества, създавани от хората от нулата. Какво друго би могъл да означава този пасаж, освен че майсторът гледа с одобрение как Неговият чирак тръгва по пътя на изследването? Път, довел до Вавилонската кула, където преждевременният успех би могъл да развали всичко... и затова Той направил *процеса на даването на имена* по-предизвикателен! И въпреки това продължава да води чирака си към същата цел — роля и дълг, която е била предназначена за него от самото начало. Тази на сътворец.

— Е, това определено е уникална гледна точка върху...

— Върху пасаж, който е толкова кратък, че е бил подминаван в продължение на хилядолетия? Изводите...

— Разбирам какви са изводите *според вас*, професоре — прекъсна го Тор, която с безпокойство се мъчеше да си възвърне донякъде контрола върху интервюто. — И ще осигурим връзки за онези наши зрители, които не разбират. Но съществува огромна крачка между това да се наречеш „сътворец“ и да си достатъчно мъдър, за да не оплескаш всичко. Онова, което ние — зрителите ми и аз самата — искаме да разберем, е как...

Гласът ѝ замря. Неврологът държеше нещо и я подканваше да го вземе. Каменното преспание — приблизително цилиндрично, изтъняващо в заоблени върхове в двата края. По страните му имаше множество вдлъбнатини.

— Вземете го — прикани я Сато, когато тя протегна ръка. — Не се безпокойте, то е само на трийсет хиляди години.

Тор едва не дръпна ръката си, но накрая взе предмета. Беше хладен на допир. Камъкът явно бе имал някога множество остри ръбове, загладени от безбройните докосвания с пръсти и длани.

— Това е предварително подготвен нуклеус от късния мустиер или от ранния шателперо. Период, през който Европа е била обитавана от два вида хоминиди, които живеели заедно доста време и имали почти еднакви технологии и съответно подобни култури. Неандерталците и анатомически съвременните хора съществували заедно особено дълго в Леванта, където двете групи като че ли *останали* на едно и също ниво в продължение на сто хиляди години.

Тор завъртя артефакта в ръката си. Не беше лъскав като обсидиан, а сив и зърнест. Ииуерът ѝ разпозна материала като кварц и ѝ предложи връзки към допълнителна информация, която тя разкара субвокално.

— Мислех си, че хората са унищожили неандерталците.

— Това е господстващата теория. Дългият стабилен период завършил с началото на периода ориняк, при това зашеметяващо рязко. В рамките на няколко десетки поколения, буквално за миг, инструментариумът на нашите прадеди се е разширил невероятно, включвайки рибарски куки и игли за шиене от обработена кост, фино оформени стъргалки, брадви, шила, мрежи, въжета и специализирани ножове, чиято изработка минава през множество сложни етапи. *Изкуството* също се появило на сцената. Хората се украсявали с медальони, гривни и мъниста. Създали великолепни пещерни рисунки, изпълнявали погребални обреди и извайвали провокативни статуетки на Венера. Иновациите започнали да навлизат все по-бързо. Същото се отнася за другите чисто човешки характеристики, защото се появили ясни свидетелства за обществено разслояване. Религия. Управляваща върхушка. Робство. Война. А по отношение на горките неандерталци — геноцид.

Тор беше смутена от внезапната смяна на темата. В един момент Сато говореше в ограничения контекст на юдеохристиянската Библия отпреди шест хиляди години. В следващия най-неочаквано се връщаше назад в огромното царство на науката и размишляваше върху постиженията и началото на тежкото, бавно излизане на човечеството от мрака. Но въпреки това имаше припокриване... обща свързваща тема. И Тор най-сетне разбра накъде бие той.

— Мислите, че сме се насочили към поредния внезапен скок. Сато леко наклони глава.

— Не мислят ли всички същото?

Изведнъж гласът на учения зазвуча съвсем сериозно. Беше замислен, дори загрижен.

— Въпросът, госпожице Тор, не е дали промяната наближава. А дали този път ще бъдем по-умни. Може би дори достатъчно мъдри, за да се справим.

СКАНАЛИЗАТОР

Здравейте. Аз съм **МАРША ХАТАМИ** и замествам Мартин Раймър, който следи гореща тема в Куба. Успех, Мартин!

Днес се връщаме на една любима тема. В продължение на цял век СЕТИ, програмата за **ТЪРСЕНЕ НА ИЗВЪНЗЕМЕН РАЗУМ** привлича радиоастрономи и пламенни поддръжници, изпълнени с надежда и упоритост, които съперничат на всяка по-ранна вяра. Финансирана понякога от правителства, от богати ентусиасти или от малки дарения, СЕТИ използва сложна методика за пресяване на „космическата купа сено“ в търсене на единствената блестяща игла, която може да промени живота ни с вестта, че не сме сами във вселената.

Начинанието не е лишено от своите критици. Да продължим нашия дебат между две светила в супернауката. Доктор Хана Спийрпат е директор на проекта „Златно ухо“, обединяващ радиотелескопите на СЕТИ Ален, Доналдсън и Чан. Добре дошла, Хана.

Д-р Спийрпат: За мен е удоволствие, Марша.

МАРША ХАТАМИ: Тук при нас е и неповторимо провокативният самораста, звездата на попнаучното шоу „Овладей своята вселена!“ и току-що завърнал се от турне

със своята научнорегиин група „Бълващ космически пушек“. Добре дошли, професор Ноозон.

ПРОФЕСОР НООЗОН: Хвала на Всемогъщия Ях и Уапу, Марша. Почитания и благословени да сте на всички зрители и надзъртащи!

МАРША ХАТАМИ: Уважаеми гости, последната ни среща стана доста разгорещена не само заради **вслушването** за извънземни сигнали, но и заради желанието да се **излъчат** послания от Земята в открития космос. Заради желанието да изкрещим „яхууу!“ на звездите.

Д-р Спийърпат: Да, и бих искала да коригирам евентуалните впечатления, че „Златно ухо“ излъчва „послания“ в небето. Нашите антени не са настроени за предаване. Оставяме това на други.

ПРОФЕСОР НООЗОН: Но, Хана, самото ти изявление е пълна подкрепа за гаднярите, поддържащи т’ва безотговорно поведение, без дори да се натоварят да го **обсъдят** с народа или събратята си учени. Това е **нечувано!** То нарушава основно правило, установено много отдавна от самия Рас Карл Сейгън, който казва, че свръхнапредналите раси трябва да „поемат тежкия товар“ с осъществяването на контакт. И Учителят Карл казва също, че младоци като нас трябва да слушат. Научи се да пълзиш и да ходиш, преди да затичаш.

Д-р Спийърпат: Е, условията се променят. Миналия път аз просто казах очевидното — че подобни излъчвания не могат да ни навредят по какъвто и да било начин.

ПРОФЕСОР НООЗОН: Чакай малко, миличка. Как може да е „очевидно“, когато информираните хора не са съгласни? „Не могат да ни навредят по какъвто и да било начин“ са просто празни приказки! Те се основават на много неизследвани предположения за космоса, за разума и за начина, по който мислят извънземните! Особено недоказаният постулат, че **АЛТРУИЗМЪТ Е УНИВЕРСАЛЕН** за развитите форми на живот.

Ти заявяваш, че в най-скоро време разумът и разбирателството ще увлекат всички хора към ярките звезди.

О, и аз намирам тази идея за суператрактивна! Доброжелателни извънземни, вършещи все велики неща из цялата галактика! Как се надявам да е истина! Слава на Ях и Негово междузвездно величество... Но учените трябва да са Рас-__скептични__. И основният принцип на универсален алтруизъм е онова, което вие отказвате да подложите на анализ или критика от страна на собствените си събратя учени, като подминавате всички други гледни точки като параноя...

Д-р Спийърпат: Защото всичко друго е глупаво. Ако извънземните искат да ни навредят, вече щяха да са го направили.

Професор Ноозон: Дрън-дрън! Мога да изброя шейсет причини, поради които това твърдение прекалено опростява...

Д-р Спийърпат: Както и да е, потенциалната полза от контакт или просто от откриването на друга цивилизация в космоса има много повече тежест от лошите сценарии в списъка ви, тъй като вие сам признавате, че всеки един от тях, взет поотделно, изглежда малко вероятен.

Професор Ноозон: Всичко това е точно... и аз го признавам. Онова, което **вие** не признавате, е, че шансът за вреда не е нулев. Да пукна на място, ако самият брой начини не се натрупва...

Д-р Спийърпат: Как може да се сравнява каквото и да било с преимуществата от СЕТИ? Не става дума само за всички чудеса, които можем да научим. Вземете дори самото откритие, че съществуват други разумни видове! Точно сега едва ли може да се види дълго бъдеще за технологична цивилизация на тази планета. Има толкова много начини, по които тя може да загине. Ценно е самото доказателство за съществуването на други, доказателство, че **някой** е преживял технологичното си детство! Успешното откриване на извънземни сигнали означава, че

жизнеността на технически развитите цивилизации е правило, а не изключение.

ПРОФЕСОР НООЗОН: Адски трогателно. Може би дори вярно, Хана. Но между другото, нима вашият неуспех в откриването на други не води до тревожния ОБРАТЕН извод? Пък и ти описваш ползата от ОТКРИВАНЕ. Не от ПРЕДАВАНЕ, което увеличава риска, без да става дума за никакви ползи...

Д-р СПИЪРПАТ: Вашите доводи отново се плъзгат настрана. Ако това беше вярно...

МАРША ХАТАМИ: Искам да обърна внимание на нещо друго, което каза професорът миналата седмица — за това как класическата СТРАТЕГИЯ НА ТЪРСЕНЕ на СЕТИ е напълно погрешна от десетилетия. Защото приема, че извънземните предават през цялото време във всички посоки.

Д-р СПИЪРПАТ: Нямаме подобни предпоставки!

ПРОФЕСОР НООЗОН: Господи, та самата ви стратегия го предполага, Хана! Насочвате страхотните си телескопища към една цел, анализирате радиоспектъра от системата кандидат, после си правите разните турбоизчисления и продължавате нататък...

Д-р СПИЪРПАТ: Понякога слушаме цели звездни купове. Често се връщаме отново към галактическия център. Имаме също и сценарии за подбиране на времето, свързани със светлинния конус на определени събития, като свръхнови, които насочват вниманието ни към определени цели. Програмата ни е еkleктична.

ПРОФЕСОР НООЗОН: Това е определено похвално. Въпреки това подходът ви се придържа към предпоставката, че доброжелателни извънземни правят страховитите си маяци, които крещят на космоса постоянно, ден след ден, година след година, само заради новаци като нас, използващи програми като вашата.

Хана, това игнорира много други възможности. Да кажем например, че космосът е по-опасен, отколкото си мислиш. Може пък извънземното да си остава тихо, защото ТО ЗНАЕ НЕЩО, КОЕТО НИЕ НЕ ЗНАЕМ!

Д-р Спигърпат (въздъхва): Пак параноя.

Професор Ноозон: Няма начин, докторе, аз съм просто обстоен. Има обаче по-основателен довод, основан на упоритата икономика.

Марша Хатами: Икономика ли, професоре? Имате предвид правенето на пари?

Д-р Спигърпат: Извънземни капиталисти? Инвестиционни банкери? Става все по-хубаво и по-хубаво. Какъв полет на въображението е нужен, за да приемеш, че една напреднала цивилизация ще се управлява по същия начин като нас.

Марша Хатами (засмива се): Е, докторе, никой не може да обвини Профноо в липса на въображение. Ще продължим дискусията за ролята на икономиката при напредналите извънземни след рекламната пауза.

13.

МЕТАСТАБИЛНОСТ

„Само да можех да бъда повече от един.“

Често си го мечтаеше. Животът ставаше все по-натоварен и Хамиш делегираше колкото може повече задачи, но нещата продължаваха да се трупат. Колкото повече успяваше, толкова по-натоварен се чувстваше.

Застанал на балкона, гледащ към покритата хавайска веранда на имението си в Клиъруотър, Хамиш се взираше през палмите, другите имения и потопените руини към искрящия Мексикански залив. Зад себе си чуваше мелодичните сигнали на обажданията, приемани от двама секретари, трима асистенти и твърде много иисистенти, за да знае точния им брой.

„По дяволите на желанието да бъдеш «влиятелен» и да спасиш света! Не бях ли по-щастлив, когато бях само аз и старата клавиатура? И героите ми. Дай ми само един арогантен злодей и някаква Голяма технологична грешка. Пищна героиня. Устат герой. Подобно нещо ми стигаше за месеци.

Добре, обичах да правя и филми. Преди краха на Холивуд.

А сега? Сега има Кауза. Важна, разбира се. Но след като трилионерите застанаха с цялата си огромна мощ зад Движението, не може ли то да мине и без мен за една седмица? Да ме остави да попиша?“

Разпозна една от телефонните мелодии — обаждане, което не можеше да откаже. След първото позвъняване слушалката с цвета на кожата му в ухото започна да вибрира.

Отказа да чукне със зъб и да отговори. Някой долу щеше да вдигне. И да приеме съобщението.

Никой не го направи. Добре обученият екип знаеше, че този сигнал е само и единствено за него. Въпреки това Хамиш продължаваше да се взира в хоризонта, където навремето се издигаха няколко реда скъпи вили. Сега над вълните стърчаха само скелетите им. В далечината се чуваше денонощното ръмжене на екипите от

Корпуса за консервация, които разширяваха крайбрежните диги и дюни. За да запазят Флорида като щат, а не като някакъв изгубен рай.

„Приближава нов Потоп...”

След третото позвъняване (проклети технологии) прозвуча синтетичният глас на Ригълс:

— Тенскватава се обаждат. Длъжни сме да отговорим.

Хамиш най-сетне се предаде и кимна едва-едва. Чу се слабо прещракване...

... и той трепна, когато ритмичните барабанни звуци нахлуха в ухото му. Включиха се заглушителите, за да филтрират данданията до поносимо ниво. Беше ритъм четири четвърти, с тежък фронтбийт.

— Брукман! Чуваш ли ме? По дяволите, как така не носиш очила?

На Хамиш му беше писнало да обяснява защо използва ииуер само когато е нужно. Все едно лидерът на Движението за отказване щеше да го разбере.

— Откъде се обаждате, Пророче?

— От Пюджит Саунд. От тържествена церемония на куиналтите. Дялат ръчно канута и харпуни и организират голям лов на косатка робот, след това се връщат и пируват с изкуствено отгледано китово месо. Изкуствено отгледано! Ненормални дърволюбци. Както и да е. Имаш ли някакъв напредък с Баската химера?

— Майката и детето са в нелегалност. И са се скрили доста добре. Предполагам, че получават помощ от елементи от Първото съсловие.

— Същото си помислих и аз. Не че биха могли да изчезнат напълно. Добре. Ще упражня малко натиск върху трилитата. Време е да престанат да играят на двете страни и да избират. Едно нещо не може да се отрече на аристократите. Имат инстинкт за самосъхранение.

— Така е, сър.

— А как мина онази работа със сенатор Стронг? Би било чудесно, ако можем да го спасим. Беше ценен кадър.

— От един ден съм у дома — отвърна Хамиш. — Наех екип бивши момчета от ФБР, които да съберат предварителни данни по най-дискретен начин. Да надничат в правителствени файлове и тъй нататък. Да разследват онзи тип, който твърди, че е отровил сенатора.

Имат четирийсет и осем часа за събиране на информация, преди да я прегледам.

— Това да не е от твоите прословути „Големи картини“? Иска ми се някой път да те видя как го правиш.

Хамиш се сдържа да не се тросне. Навремето се ласкаеше, когато важни хора се обръщаха към него за съвет и по-широк поглед върху нещата — да им посочи какво са пропуснали. Това удоволствие вече си беше отишло. Особено откакто Каролин посочи нещо, което би трябвало да е очевидно.

— Хамиш, какво ще е останало от теб след сто години? — попита го тя в деня на раздялата им, слагайки край на целия гняв и викове с нотка на съжаление. — Да не очакваш благодарност за всички тези конспирации със силните на деня? Или да останеш в историята? Вземи който и да е от романите си. Някоя книга може още да се среща, да бъде четена и харесвана от милиони, след като останалите боклуци са били отдавна забравени. Много след като тялото ти се е превърнало в прах.

Беше права, разбира се. Но въпреки това Хамиш знаеше как би отговорил Пророкът. Без Каузата след сто години може и да няма човечество, което да чете романи или да прави каквото и да било друго.

Въпреки това, като си мислеше за Каролин, той разбираше, че тя бе имала предвид и брака им. Това също беше важно. И на него трябваше да се гледа като на нещо, което ще устои.

Гласът на Тенскватава отново зазвуча в ухото му:

— Но не това е причината да ти се обаждам. Можеш ли да се свържеш в момента? Ще има новини. А аз вече съм претоварен. Трябва да присъствам на конференция с някакви аристократи в Швейцария. Един от големите новознатни кланове май най-сетне ще се включи в движението.

— Страхотна новина.

— Да. Е, богатите копелета ни трябват, така че не мога да им откажа, особено след като изникна нещо още по-неотложно.

Хамиш почувства как удоволствието преминава в тревога.

— Нещо по-неотложно от спечелването на подкрепата на трилионери от Първото съсловие?

— Боя се, че да. — Тенскватава замълча за момент. — Един от хората ни, Карлос Вентана, току-що успя да ни прати вест, заобикаляйки системите за сигурност на НАСА. Съобщава, че се задава нещо голямо.

— Вентана — замислено повтори Хамиш.

Името му беше познато. Богат латиноамериканец. Притежаваше цяла телефонна компания в Бразилия или някъде там, докато не разбиха монопола му като част от Голямата сделка. След това май започна да се занимава с торове.

— НАСА ли казахте? Те още ли са в бизнеса?

— В момента се изживява като турист на космическата станция.

— Имате предвид старата изследователска станция, а не „Високия Хилтън“ или „Жен хотел“? — Хамиш поклати глава. Защо един свръхбогаташ ще троши грешни пари, за да се рее цял месец сред мръсотии?

— Именно. Искал е автентично изживяване, предполагам. Както и да е, чист късмет — или съдба — е, че имаме приятел на борда точно когато се е случило.

— Какво се е случило? — Хамиш едва успяваше да прикрие раздразнението си.

— Астронавтите спипали или прибрали нещо. Всички направо са полудели.

— Но какво толкова могат да открият, че...

— Подробности са оскъдни. Може обаче да се окаже смутител втора степен. Ако не и първа.

Хамиш лично бе създал номенклатурата на „смутителите“ преди десетилетие, за да класифицира откритията или новите технологии, които биха могли да застрашат крехката стабилност на човечеството. Лидерите на Движението приеха терминологията му, но Хамиш винаги бе имал проблем със запомнянето на точните дефиниции. Разбира се, ако си носеше очилата, можеше да се обърне за помощ към Ригълс.

— Първа степен... — повтори той замислено.

— Ох, Исусе по Андите. Трябва ли да го казвам буква по буква, човече? Космонавти на правителството са се натъкнали на нещо от дълбоката тъмнина... и то започва да им говори! Оказва се, че точно в този момент дешифрират серия комуникационни протоколи!

— Говори им? Искате да кажете...

— Подробности са оскъдни. Може би не става въпрос за истински разговор. Но е достатъчно, за да накара всичко живо в Белия дом, Синия дом и Жълтия дом да търчи по коридорите и да се поти. Още по-лошото е, че куп професионалисти от гилдията на чиновниците вече знаят... проклети цивилни слуги... и не можем да упражним натиск и да накараме президента да потули нещата. Този път новината ще се разчуе, Хамиш.

— От... космоса... — Хамиш примигна няколко пъти. — Това е или провокация, или някаква измама... може би някаква китайска шега...

— Де да имахме такъв късмет!

— ... или пък е истинско — продължи Хамиш. — Нещо извънземно. Ох!

Сега бе ред на Тенскватава да замълчи и да остави барабания ритъм да запълни паузата. И да отмерва равномерни отрязъци време, подобно на удари на сърцето.

— Ох, да — каза накрая Пророкът. — А може и да е нищо. Или може да успеем да се разберем някак с драскачите. Да отклоним общественото внимание и отново да оставим нещата потулени. Въпреки това потенциалът е ужасен. Можем да загазим здравата, приятелю. Всички ние. Цялото човечество.

ЕНТРОПИЯ

Ами войните? Трябва ли да признаем, че нашият вид е минал едно от изпитанията, като НЕ СЕ отдаде на оргията на атомното унищожение?

Все още има милиони, които си спомнят съветско-американското противопоставяне, известно като Студената война, когато десетки хиляди водородни бомби бяха готови за изстрелване от подводници, силови и бомбардировачи. Няколко души, някои от които доказано нестабилни, са били на косъм да отприщят атомния ад. Всяка от

десетината кризи е можела да сложи край на нашата цивилизация и дори на бозайниците на Земята.

Един мъдрец, помогнал за създаването на първата атомна бомба, го е казал доста хапливо. „Кога се е случвало човекът, който е кръвожаден в душата си, да изобрети ново оръжие и твърдо да откаже да го използва?“ Циниците твърдят, че подобно нещо е немислимо предвид основния човешки рефлекс към ярост и насилие.

Това обаче не се случи. Дори Ужасният ден и аферата Пак-Ит-Инд не доведоха до немислимото. Дали бяхме подплашени да се дръпнем от ръба, дали не изтресняхме от предупредителния образ на облака с форма на гъба? Смъртени и така спасени от носителя на смъртта?

Възможно ли е циниците по принцип да грешат? Никога не е имало доказателство, че свирепите конфликти са втъкани в човешката ДНК. Да, насилието е било вездесъщо през дългата мрачна ера на племена и владетели, от Вавилон и Египет до Монголия, Таити и Перу. Между 1000 г. и 1945 г. най-дългият мирен отрязък от време в Европа е продължил петдесет и една години, между битката при Ватерлоо и Австро-пруската война. Този спокоен период съвпада с индустриалната революция, когато милиони се преместили от фермите в градовете. Дали просто е било по-трудно да се намерят войници? Или хората са били твърде заети, за да се бият?

О, разбира се, тогава индустрията направила войната по-ужасна от всеки друг път. Тя вече не била въпрос на мъжествено самохвалство, а се превърнала в смъртна оргия, желана единствено от чудовища и водена мрачно и решително от достойни хора, стремящи се да победят тези чудовища.

След това спокойствието в Европа се завърнало отново. Потомците на викинги, центуриони и хуни се превърнали в пацифисти. С изключение на няколко стихийни пожара, етнически търкания и терористични удари, свирепият някога континент познал мира за цяло

столетие, превръщайки се в ядрото на мирния и разрастващ се Европейски съюз.

Според една теория демокрациите рядко воюват помежду си. Управляваните от аристократи държави били по-импулсивни, прахоснически и склонни към насилие. Но на каквото и да припишете тази промяна — на благоденствието или образованието, на все по-тесните контакти или на Американския мир, — тя разби идеята, че войната пламти неугасимо и неизличимо в самата същност на човека.

Добрата новина? Склонността към самоунищожение не е програмирана в нас. Независимо дали ще се впуснем в изгаряща планетата война, или не, това не е предварително заложено у нас. А въпрос на избор.

Лошата новина е абсолютно същата.

Въпрос на избор.

Рогът на изобилието на Пандора

14. СЪКРОВИЩЕ

Нощта беше паднала преди доста време и батериите на фенера му вече се изтощаваха. Това, наред с пълното изтощение на самия Пен Сян Бин, го накара най-сетне да зареже изваждането на находки от скритото съкровище, което бе открил под потопеното имение. Пък и кислородът също бе свършил и гърдите му горяха от трите гмуркания без бутилка през тесния отвор, за да грабне каквото може — каквото проблесне пред очите му.

„Ще умреш, ако продължаваш така — най-сетне си каза той. — И до съкровището ще се добере някой друг.“

Последната мисъл го убеди окончателно.

Въпреки това имаше работа за вършене и без още гмуркания. Бин намери няколко прогнили дъски по морското дъно и закри с тях отвора, зейнал под основата на сградата. След това се гмурна още веднъж в тъмните сенки, за да засипе всичко с пясък. Накрая си почина известно време, вкопчил се в импровизирания сал под смътното сияние на лунния сърп.

„Не е ли казано, че мъдрецът трябва да разпределя амбицията си като мед по филията? Само алчният глупак се опитва да глътне наведнъж всичко.“

О, но нима съкровището не изкушаваше? Внимателно скрито от някогашния собственик на крайбрежното имение, който бе отнесъл тайната на скритото мазе със себе си — може би напук — чак до камерата за екзекуция и разчастване.

„Ако бяха присадили част от мозъка му освен очите, кожата и органите, някой е можел и да си спомни за скритото помещение.“

Късметлия съм, че богаташът е тръгнал към смъртта си озлобен, без да каже на никого какво ще погребее надигащото се море.“

Най-сетне пое към дома, като се бореше с течението, което все се опитваше да го завлече в морето към натоварените корабни трасета. Пътуването беше мъчително: той клечеше на претоварения сал от полистирен и правеше изтощителната осмица... докато треперещите

му пръсти не се схванаха и не изпуснаха греблото! Нощта го погълна, но нямаше смисъл да го търси или да проклина съдбата си. Не можеше да скалпи ново. Въздъхна тихо, скочи в мръсната Хуанпу и започна да влачи сала с овързаното около кръста си въже.

На няколко пъти ревниво спираше, за да провери торбите с плячката, да ги преброи и да затегне вървите.

„Добре, че успях да скрия на сигурно в мазето и предишния си боклук, всички онези тръби и отчупени керемиди. Иначе щеше да се наложи да мъкна и тях.“

Залезът на луната само влоши положението. Целият естуар потъна в мрак, нарушаван единствено от примигващите звезди. И блясъкът на Източен Шанхай, разбира се, онази колоритна галактика на богатство, проблясваща и сияеща отвъд предпазната стена. И меката луминесценция на самата вода, която се оказваше особено ценна, когато лъкатушещият път на Бин го отвеждаше до някой от съседните домове, издигащи се в мрака като някакви мрачни средновековни замъци. Внимаваше да вдига колкото се може по-малко шум, докато бързаше покрай наклонени стени и стърчащи подпорни стълбове.

„Мей Лин ще е наистина впечатлена от находката.“

Тази надежда му даваше сили, докато най-сетне не се появи неговото имение с познатия наклон, закриващ една килната ивица звезди. Така копнееше да се прибере у дома, че се отплесна... и едва не стана катастрофа.

Дори малко лунна светлина щеше да го предупреди за рояка медузи — облак от пулсиращи чадъри, които се носеха в залива, нищожна клонка от огромната заляла Източно Китайско море колония, която с всяка година ставаше все по-голяма и унищожаваше вековни риболовни територии. Повлечена от течението, туптящата маса полупрозрачни тела и развяващи се пипала се носеше право към него.

Бин трескаво се заотдръпва и едва се размина с приближаващата орда. Но въпреки това скоро откри на мъждукащата светлина на фенера, че е заобиколен от блуждаещи медузи. Дърпаше се от един куп и неизбежно се натъкваше на друг. Неспособен да ги избегне, той зарита... и усети внезапната изгаряща болка, когато едно пипало докосна левия му глезен.

Останал без избор, Бин се изкатери върху сала, като се молеше импровизираните връзки да издържат. Салът потъна под тежестта му и

тялото му се озова във водата. Пипалата обаче не можеха да го достигнат. Засега.

Успя да разреже една стара тенекия за мляко и си направи нещо като весло (по-скоро черпак), с което загреба през тресавището от отровни създания. И дума не можеше да става да чака рояка да се пръсне. Дотогава теченията щяха да го отнесат някъде надалеч. Домът беше пред него и най-добрият избор бе да прибегне до груба сила.

„Тези ужасни твари ще избият цялата риба в естуара и ще ми съсипят мрежите“ — помисли си. Какъв щеше да е най-лошият резултат? Семейството му щеше да гладува. Може би седмици наред.

„Казват, че тези твари могат да се ядат, ако внимаваш. Да се пържат в сусамено олио. Кантонците ги ядели.“

Звучеше противно. Но можеше да им се наложи да опитат.

Последните сто метра бяха чиста агония. Сякаш някой бе подпалил дробовете и ръцете му. Успя да се сдобие с ново болезнено опарване по дясната ръка преди основният отвор на разнебитената къща най-сетне да зейне пред него. Естествено, се удари, когато салът се блъсна странично в атриума. Две от торбите се скъсаха и по стария покрит с паркет под се разпиляха проблясващи съкровища. Нямаше значение. Находките му вече бяха в безопасност и лесно можеше да ги достигне.

Трябваше да напегне всичките си останали сили, за да замъкне една торба горе, да мине внимателно по наклонения покрив с разнебитените керемиди и най-накрая да стигне до навеса, където го чакаха жена му и детето му.

— Камъни?

Мей Лин впери поглед в нещата, които Сян Бин бе изсипал пред нея. Сиянието на зората се разпълзяваше по източния хоризонт. Тя вдигна фенера, за да разгледа малкото съкровище: затули светлината и говореше тихо, за да не събуди бебето. От косо падащите лъчи белегът на едната ѝ буза изпъкваше — спомен от нараняването ѝ като дете при ужасното земетресение в Хунан.

— И си толкова развълнуван от купчина камъни?

— Бяха на *рафтове*, внимателно подредени и с етикети — обясни той. Вече беше почистил двете рани и внимателно мажеше с

мехлем язвата на левия си крак — една от няколкото, която се беше отворила отново след дълго затишие. — Етикетите няма как да се прочетат след толкова време. Но е имало стъклени витрини и...

— Не ми приличат на скъпоценни камъни. На диаманти или рубини — прекъсна го тя. — Вярно, някои са красиви. Но навсякъде можеш да намериш полирани от водата камъчета.

— Има и още, на специални поставки в центъра на стаята. Някои са в специални кутии от дърво и кристал. Казвам ти, това е някаква колекция. И *трябва* да е била ценна, щом собственикът я е скрил така, че...

— В кутии? — Интересът ѝ отново се събуди, макар и съвсем малко. — Не ги ли взе?

— Взех няколко. Оставих ги на сала. Ужасно съм уморен. И гладен. — Подуши красноречиво към тенджерата, в която Мей Лин претопляше снощната вечеря, която беше пропуснал. Долови миризмата на някаква риба, пържена с праз, лук и онова червеникаво водорасло, което тя слагаше в повечето ястия.

— Сян Бин, донеси и от онези в кутиите — настоя Мей Лин. — Докато се върнеш, яденето ще се е стоплило.

Бин с радост би изгълтал храната и студена, но въздъхна примирено, събра сили и успя някак да задейства треперещите си мускули. „Още съм млад, но вече знам как ще се чувствам, когато остаря.“

Сивкавата светлина на утрото му помогна да мине по покрива и да се спусне по стълбата и стъпалата, без да се препъне. Ръцете му трепереха, докато развързваше още две торби, издути от предмети с остри ъгли. Мъкненето им нагоре и по покрива беше чисто съревнование на волята с агонията.

„Повечето от предците ни са живели поне толкова зле — напомни си той. — Докато положението в Китай не станало много по-добро за едно поколение...

... след което се влоши отново. За бедните.“

Разбира се, надеждата беше опасно нещо. От време на време можеше да се чуе как някой заселник като тях внезапно забогатял след щастлива находка. Но в повечето случаи реалността бе много по-сурова. „Може би в крайна сметка ще се окаже само частна колекция на някакъв любител геолог — помисли си той, докато се бореше с

последните няколко метра. — Хоби на човек, скъпо лично за него, но без особена пазарна стойност.“

Все пак, след като се свлече за втори път на пода под навеса, намери в себе си достатъчно любопитство и сила да вдигне глава, докато чевръстите пръсти на Мей Лин се занимаваха с вървите. Тя обърна едната торба и изсипа съдържанието ѝ — още камъни и две от споменатите кутии. Бяха изработени от фино резбовано дърво и имаха прозорчета, които проблясваха прекалено красиво, за да са от обикновено стъкло.

За първи път Бин видя пламък в очите ѝ. Или поне интерес. Тя вдигаше камъните един по един, въртеше ги на светлината на фенера... после дръпна завесата, за да пропусне острите хоризонтални лъчи на слънцето, което тъкмо надничаше над Източно Китайско море. Бебето се събуди, зашава и захленчи. Бин си сипа яхния от тенджерата.

— Отвори я — настоя Мей Лин и му тикна в ръцете по-голямата кутия. Той остави с въздишка храната и взе кутията, която по големина и тегло бе горе-долу колкото главата му... е, може би малко по-тежка. Започна да откъртва ръждясалата закопчалка, а Мей Лин взе малкия Сяо Ен, за да го нахрани.

— Май е по-добре първо да я почистим — каза той. — А не да я чупим само за да видим какво има вътре. Самата кутия може да е ценна...

Внезапно дървото се разцепи с трясък по една пукнатина. Мътна вода се изля в скута му, последвана от някакъв обемист предмет, толкова гладък и хлъзгав, че едва не се изплъзна от ръцете му.

— Какво е това, съпруге? — попита Мей Лин. — Пак камък ли?

Бин го завъртя в ръцете си. Нещото беше тежко и твърдо, със зеленикав оттенък, като на нефрит. Но можеше да е просто полепнала по повърхността слуз. Избърса го с един парцал. Истински нефрит с подобни размери щеше да се продаде доста добре, особено щом вече е оформен с такъв приятен контур — като издължено яйце. Той продължи да го търка и го вдигна към слънчевите лъчи, за да го разгледа по-добре.

„Не, не е нефрит.“

Разочарованието обаче бавно се превърна в почуда, тъй като слънчевата светлина като че ли *потъваше* в лъскавия овоид. Повърхността му потъмня, сякаш предметът жадно пиеше светлината.

Мей Лин промърмори изумено нещо... и ахна, когато камъкът смени цвета си пред очите им...

... а след това започна да излъчва собствена светлина.

СКАНАЛИЗАТОР

МАРША ХАТАМИ: Отново сме заедно. Преди паузата чухме професор Ноозон, нашето любимо научно светило и чешит, да изразява съмнение относно някои от предпоставките зад проекта „Златно ухо“, който е най-мощната програма на СЕТИ, водена от другия ни гост, доктор Хана Спиърпат. Професоре, вие заявихте във вашия цветист растастил, че икономиката ще играе решаваща роля в решенията, вземани дори от високоразвити извънземни култури. Нима свръхсъществата няма да са надскочили подобни неща като парите?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Изглежда вярно, може да са какви ли не видове! Някои може да са суперсоциалистически кошерна обитатели, самовглъбени и почитащи себе си айндроиди, ши-ши фу-фу вавилонски капиталисти, мистиковани магьосници... или дори хиперпросветени растатвари, живеещи в димния пръстен на свещени юмаромати. Разнообразието е огромно, така че кой знае какви „изми“ и „скизми“ си имат?

Д-р СПИЪРПАТ: Какво? Вижте, познавам ви като студент от Тюлн. Говорехте нормален английски, преди да прихванете този измислен ямайски жаргон! Така че просто го кажете на човешки език, става ли? Да не би да твърдите, че всяка извънземна култура ще има пари?

ПРОФЕСОР НООЗОН: С каквато и система да се управлява една свръхкултура, някои неща се диктуват от простата физика. Някакъв непорочен маяк, който непрекъснато врещи „здрасти!“ във всички посоки векове наред е просто БЕЗУМНО — и определено по-дразнещо за

съседите, отколкото някоя банда глухи барабанисти! Особено ако дотогава ще са открили и по-ефективни начини да го правят.

МАРША ХАТАМИ: По-ефективни ли?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Преди много време, в началото на века, трима бели каубои — Бенфорд, Бенфорд и Бенфорд — показаха, че всяка цивилизация, която иска да излъчи послания към други цивилизации, за да установи контакт с тях, ще го прави периодично, а не постоянно. Ще използват тесни насочени лъчи и ще осветяват с тях за КРАТКО вероятните обиталища на по-млади цивилизации, после ще продължат нататък, цел след цел, преди да започнат отначало. Разбрахте ли?

Д-р СПИЪРПАТ: Това е така нареченият „пинг“. Прочутият УАУ сигнал^[1] може да е точно такъв.

ПРОФЕСОР НООЗОН: Точно така. Простите сметки го показват — този подход използва по-малко от една милионна от енергията на крещящите маяци, които търси СЕТИ. Ами просто помислете. Ако и учителят, и ученикът изследват небето, като скачат от място на място с тесен лъч, каква е вероятността и двамата да гледат в една и съща посока едновременно? Почти никаква, нали? Така няма да стигнем доникъде!

МАРША ХАТАМИ: А коя стратегия би била по-добра?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Търсачите като Хана приемат, че можем да търсим насочено, докато извънземните предават във всички посоки. По-разумно е да търсим във всички посоки, а те да предават насочено.

Д-р СПИЪРПАТ: За подобен метод ще са нужни стотици радиотелескопи, пръснати по целия свят, които да покриват небето. Мога ли да попитам нашия шоумен и „учен“ кой би платил подобно огромно начинание?

ПРОФЕСОР НООЗОН (смее се): Стотици? Боже мой, хиляди! И какво от това? Да ги направим евтини, прости и тривиални, така че да ги използват куп братя и сестри АМАТЬОРИ от всяко кътче на чудната ни планета! Всяка чиния в задния двор ще претърсва само една тясна ивичка

в небето. **И** само една! Вързани помежду си, домашните устройства ще образуват най-грамадния телескоп, гледащ във всички посоки едновременно! И той ще ни даде възможност да забелязваме кратки сигнали от далечни цивилизации... стига извънземните да ги има. Но също така ще има и една много важна, направо страхотна допълнителна полза.

МАРША ХАТАМИ: Каква по-точно, професоре?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Че как... ще направят много по-трудно някой гадняр или крадец да се промъкне при нас! Представете си планета, на която милиони аматьори си имат търпеливи автоматични антени, зяпнали във всички посоки. Грамадна мрежа без централно управление. Каква полза ли? Край на страшните глупави истории за гадни **НЛО**, докарващи плешиви призраци да се гаврят със свестните хора! Край на историите за НЛО! Ще е чудесно! (Смее се.)

МАРША ХАТАМИ: Е, доктор Спиърпат? Какво ще кажете за тази идея — че трябва да сменим големите скъпи телескопи на вашия институт със световна мрежа аматорски чинии, покриващи цялото небе?

Д-р СПИЪРПАТ: Ще кажа, че е забавна. Приятелите ни в СЕТИ лигата се опитват да постигнат нещо подобно. Жалко, че сценарият на така наречения професор Ноозон се основава на една несигурна предпоставка.

МАРША ХАТАМИ: Каква предпоставка, докторе?

Д-р СПИЪРПАТ: Че на високоразвитите извънземни цивилизации ще им пука за неща като икономиката. Или „ефективността“!

ПРОФЕСОР НООЗОН: Ха! Всичко ще зависи от това колко са напреднали! Но въпреки всичко имат думата законите на физиката. Дори извънземните да имат страховита цивилизация на трето ниво по Кардашов и да могат да използват енергията на цяла галактика, ще им се налага да преценяват приоритетите си! Каквато и да е технологията им, ще искат да изберат методи, които да постигат целите им без прахосване...

Д-р Спиърпат: „Ефективност“ е идея на нашето време, която приема, че обществото се състои от групи с различни интереси и противоречащи си приоритети. Днес бедните имат по-малко влияние върху богатите, но все пак имат някакво влияние. При подобни условия съм съгласна, че дори могъщите трябва да се съобразяват и да балансират целите си, за да удовлетворят колкото се може по-голяма част от обществото. Но вашата предпоставка, че това важи и другаде, си е чисто пространствено-времеви шовинизъм! Дори не всички човешки цивилизации са действали на този принцип. Мога да се сетя за няколко, захванали се с гигантски проекти, без изобщо да се интересуват за ефективността.

Марша Хатами: Ще дадете ли пример, докторе?

Д-р Спиърпат: Разбира се. Древен Египет. Когато са издигнали пирамидите така, че да наподобяват съзвездията Орион. Грамадните им размери са предавали визуално съобщение както през времето, така и на боговете наблюдатели, за които са вярвали, че живеят горе: „Вижте! Ние сме разумни и сме тук!“

Марша Хатами: Тази теория за Орион е спорна...

Д-р Спиърпат: Така е. Онова, което не е спорно, е, че фараоните от Старото царство са излили невероятни ресурси в начинанието си, без изобщо да се замислят за „конфликт на интереси“. Просто са направили най-голямото и най-забелязващо се нещо, което било възможно.

Марша Хатами: Тоест... ако ви разбирам правилно... и се надявам, че не ви разбирам... искате да кажете... че стратегията на СЕТИ е да открие мощни маяци, които излъчват постоянно и във всички посоки... алтруистично... посланията на цивилизация, която не изпитва нужда да го прави ефективно... защото...

Професор Ноозон: ... защото практикуват някакъв свръхнапреднал еквивалент на тирания. Галактическо потисничество може би? Или робство? Ужас! Значи това са просто... гадняри... Този път ме хвана в липса на

въображение, Хана. Хич, ама хич не си бях и помислил за
такова нещо.

[1] Експеримент на SETI от 15 август 1977 г., при който на
компютърна разпечатка е забелязана странна поредица букви и цифри.
Изследователят ги оградил и написал в полето възклицанието WOW!
При следващите наблюдения сигналът не бил засечен отново. — Б.пр.

↑

15. АРТЕФАКТ

— Има изтичане.

Не точно любимата фраза на астронавтите. Не и в космоса, където безценният въздух може да изтече за секунди. Или по време на навлизането в атмосферата, когато същите газове се превръщат от приятел в огнен враг — изгарящ, изпепеляващ и ревящ от другата страна на крехкия ти топлинен щит, търсещ начин да се добере до теб.

Но не, Джералд знаеше, че Акана Хидеоши има предвид друго изтичане. От онзи вид, който бюрократите вземат още по-на сериозно. Лицето на генерал-майора мигаше и се кривеше на плоския екран въпреки сериозните корекции на картината, а прасяците й думи едва се чуваха сред оглушителния рев, докато мъничката капсула връщаше Джералд към дома. Раздразнението й обаче се долавяше напълно отчетливо.

— Някой се е раздрънкарал за малката ни находка. Слуховете са плъзнали из всичките десет съсловия. През последния час ми се обадиха петима сенатори, четирима трибуни, десетина новинарски агенции и бог знае колко високопоставени амазонки...

Лицето й на екрана се разми и почти изчезна, когато капсулата се разтrese и обърна заострения си нос за корекция на курса.

— Стеснихме вероятните източници до някое дрънкало... в Маршал, възможен шпионин в... централния компютър на НАСА-Хавана... и онзи турист богаташ, когото дундурките там горе. Е на това му се вика благодар...

Образът на Акана се разпадна напълно и изчезна в шума, когато капсулата открадна и ресурси от комуникационната система и ги прехвърли към навигацията. Навремето нямаше да има абсолютно никакъв контакт през тази фаза от спускането, когато йонизираните пламъци те заобикалят като ореола на обхванат от праведен гняв светец. Или като нимб на падащ ангел.

Или като звезден пратеник, носещ нещо сияещо и мъчително интересно. Носител на добри вести може би. Или на лоши.

В нарушение на няколко правила той беше извадил Артефакта от контейнера му и го държеше в скута си като дете. От момента, когато люкът се затвори и изолира капсулата му от станцията, и по време на цялата поредица кратки включвания на двигателя, които насочваха спускаемия апарат към дома, той непрекъснато въртеше лъскавия цилиндър в облечените си в ръкавици ръце, оглеждаше го отвсякъде, насочваше към него всичките подсилени сетива, които бяха достъпни на костюма му. Всеки проблясък и всяко мъждукане се записваха — макар че какво ли означаваше всичко това...

Както и да е, изучаването на предмета бе по-добро от алтернативата да слуша скимтенето и воя на свръхнагорещената плазма, която започна да дращи кожата на капсулата. Никога не бе обичал тази част от работата си — да довери живота си на „спускаемия апарат“, раздут от двуметров куб до сегашните си размери и тежащ малко повече от него самия. Астронавтите навремето са се радвали на по-комфортни условия. Но пък и са били смятани за герои.

Изведнъж образът и гласът на генерала се появиха отново.

— ... извикаха в Белия дом! И какво мога да им кажа? Че сме записали сто и двацет неизвестни досега азбуки и системи от символи? И сме зърнали няколко десетки интересни неясни сфери, които биха могли да са други светове? Онези смътни фигури, които се издигат към повърхността и после потъват отново, подобно на загадъчните отговори на някаква игра?

— Ами да, можеш да започнеш с всичко това — отвърна той, макар да знаеше, че думите му няма да стигнат целта си. Единствено намиращ се на земята лазер можеше да пробие йонизираната обвивка. Засега комуникацията беше еднопосочна.

Същото се отнасяше и за Артефакта. Дни наред двамата със Салех го бяха облъчвали с дълги серии „СЕТИ послания“, съставяни от ентусиасти в продължение на шест десетилетия и вариращи от съвсем прости математически импулсни кодове до анимирани презентации хитроумно замислени да представят *законите*. Законите на физиката и химията. Законите на природата и на човечеството. Обезсърчени от неясния отговор (бъркотия двусмислени символи), бяха продължили с основни обучаващи програми. Като онези, предназначени за деца, които изучават втори език...

... и тогава най-неочаквано дойде заповед Джералд да слезе долу. Да отнесе предмета у дома, за да бъде изучаван в подходящи условия.

Чудесно, направо страхотно. С изключение на допълнителната заповед да се пази пълно мълчание.

— Точно по тази тема са приети международни протоколи — бе възразил Ганеш. — Трябва да има открито споделяне на всички открития, които биха могли да имат нещо общо с живот и разум извън Земята. Такъв е договорът.

На което юристът от НАСА отвърна, че не са длъжни да оповестяват евентуална измама.

А в края на краищата можеше да се окаже именно измама. Членовете на екипа на генерал Хидеоши дори се обзалагаха. Най-големият залог? Че перуанският индустриалец Карлос Вентана, платилият да живее на станцията като гост, може да е внесъл тайно предмета в личния си багаж и по някакъв начин да го е изстрелял в космоса, за да бъде „открит“ от Джералд. Вентана определено имаше достъп до най-добрите дрънкулки на света и беше известен пакостник.

Не. Артефактът не можеше да е бил изстрелян от Вентана. Проблясваше на мониторите за боклук от месеци, орбитата му беше с повече от хиляда километра по-висока и можеше да се достигне единствено от улавящото въже. Фалшификат? Може би. Само че би трябвало да е изведен тайно и незнайно как на тази орбита от някой друг, разполагащ с огромни ресурси. И най-вероятно преди години.

— Направихме симулация с помощта на един от големите ИИ в Плекско — продължи Акана, когато шумът утихна. — Засега обектът показва две особености, които не могат да бъдат възпроизведени с известните ни технологии — липса на конкретен енергиен източник... и онзи многопластов оптичен ефект. Илюзията за безкрайна дълбочина от всяка гледна точка. Ако не беше това...

Гласът ѝ заглъхна за пореден път, когато капсулата на Джералд мина през особено гадната фаза, известна като МДН — максимално динамично натоварване. На дисплея отляво управляващият ИИ нехайно преизчисли ниската, но значителна вероятност от катастрофа. Много, много по-добре беше да си намери нещо, с което да се разсее. С тракащи зъби Джералд даде субвокална команда:

„Музика! Тема, базирана на нещо от Елфман. Свободна импровизация, темпото да отговаря на околните звукови ритми.“

Внезапно гръмнаха духови и ударни инструменти, между които се вплетоха диви извивки на цигулки, заимствани от популярната през 2025 г. тема на композитора от „На Марс искат жени“, но и преправена в кресчендо, за да отговаря на вибрирането на капсулата. Подобно нещо можеше да се направи само с неколцина човешки композитори. Както и да е, ако ти се *налага* да живееш известно време в бумтящ барабан...

Музиката му помогна малко и му позволи да отклони вниманието си от горещата плазма на сантиметри от главата му и да го насочи отново към Артефакта. Серия вихрушки сякаш се спускаха в млечните му дълбини, като се припокриваха и разделяха безкрайно в квазифракталната бездна.

Възможно ли бе предметът наистина да е пратеник от някаква извънземна цивилизация? Джералд винаги си беше представял първия контакт по начина, по който го показваха по филмите и виртуалките — странно изглеждащи космически кораби и загадъчни същества, слизащи по рампата... или с не толкова зрелищни, но все пак вълнуващи сигнали на екрана на някой радиотелескоп.

— Всъщност — бе казала Салех — този начин винаги е изглеждал много по-вероятен за повечето от нас.

Когато Джералд и Ганеш я помолиха да обясни, малайзийката остави тялото си да се рее хоризонтално и заговори:

— Преди четирийсетина години физиците Роуз и Райт от Ню Джърси изчислили, че за една високоразвита цивилизация ще е по-евтино да изпраща послания във формата на материални носители, в които е записано огромно количество информация, отколкото да излъчва радиосъобщения към далечни планети.

— Но как е възможно? — възрази Ганеш. — Радиовълните нямат маса. Движат се със скоростта на светлината. А едно материално тяло се нуждае от огромно количество енергия, за да достигне само една десета от тази скорост. И ще му е нужно много повече време, за да достигне целта си.

— Това е от значение само ако времето е проблем. Например ако искаш двупосочен разговор — отвърна Салех. — Но да предположим, че разстоянието изключва подобна възможност. Или просто искате да изпратите много информация в едната посока, като подарък. Тогава посланията в бутилка имат много големи преимущества.

— Какви?

— Например изразходваното общо количество енергия. Докато пътуват през пространството, лъчите се разширяват и сигналите отслабват и стават недоловими, освен ако лъчът не е много мощен и кохерентен. Райт и Роуз изчислили, че за излъчването и на съвсем кратък радиосигнал, който да е достатъчно мощен, за да бъде уловен на разстояние десет хиляди светлинни години, ще е нужна трилион пъти повече енергия, отколкото за изстрелването на същите данни, кодирани в малък снаряд.

— Ако се приеме, че не ти пука кога ще достигне целта си.

— О, материалното послание е по-добро дори по отношение на времето! Вярно, пристига по-късно. Но ако е насочено правилно, за да бъде уловено в съответната звездна система, то може да остане на орбита в продължение на векове и дори хилядолетия, много след като радиосъобщението е минало и заминало. Представете си как подобен пратеник тихо си обикаля и чака деня, в който някой ще мине да види какво има да му каже. Поздрави от далечна раса.

— Имаш предвид сценария със спотайващия се наблюдател — отбеляза Джералд. — Обсъжда се вече близо век. Машины, които чакат някъде на Земята да се развият форми на живот, способни да...

— Не бих нарекла посланика на Райт-Роуз точно „машина“. И „спотайващ се“ има активно, дори донякъде злонамерено значение. В случая става въпрос за съобщение от типа „хей, здрасти!“, записано на мъничко парче материя. Каква неприятност би могло да причини едно толкова пасивно и безобидно нещо?

Чак сега Джералд започна да обмисля обяснението на Салех за предмета в скута му. Инструментите на костюма му не дадоха повече отговори от онези, които бе успял да получи на станцията — спорадични изблици на мистериозни символи. Краткотрайни изображения на загадъчни сфери, намеци за забулени фигури, които понякога приближаваха на групи по две или три само за да избледнеят отново и да се разтворят в мъглата.

И все пак този път имаше известна разлика. *Топлина*, когато цилиндърът лежеше в скута му, а не на студената лабораторна маса. Още по-интересното бе, че образите сякаш се скупчваха под онази

част, която докосваше с ръка. Капсулата се мятеше и тресеше — вече навлизаше в по-плътните слоеве на атмосферата. Той стисна здраво Артефакта...

... и видя нещо като цветни вълни под ръката си. Пулсираха настойчиво, сякаш дърпаха пръстите му и се опитваха да се освободят.

„От какво да се освободят? От хватката ми?

Или да смъкнат ръкавицата?“

Колко дълго се беше взирал, погълнат от шарките, забравил за страх и време? Секунди? Или минути? Една, най-много две... достатъчно, за да мине през най-лошата част от спускането. Страховитото премятане поутихна и Джералд най-сетне отпусна стиснатите си зъби. Флуоресцентните пламъци покрай тесния прозорец отслабнаха...

Водещият парашут се отвори с пукот, последван от рязък тласък, от който ремъците се впиха в тялото му...

... и там, където доскоро имаше обсипана със звезди чернота, а после свирепи пламъци, сега се виждаше синьо небе. И дисплеят за състоянието на системите светеше в оптимистично зелено.

Вниманието му обаче не беше привлечено от тези цветове. Джералд продължаваше да се визира в проблясващото нещо, което бе уловил и измъкнал от дълбините на космоса.

Или *той самият* беше уловен?

„Реагира на топлина и докосване — отбеляза си Джералд. — Но не по начините, които опитахме в лабораторията. Единственото, което не направихме...“

Притиснал Артефакта между коленете си, той освободи закопчалката на лявата си ръкавица и потръпна от поредното нарушаване на правилата. Онова, което се канеше да направи, не беше кашер. Прекият контакт можеше да доведе до замърсяване. Това винаги бе основна грижа с приборите от космоса неща.

Освен ако.

Всеки момент щеше да се отвори основният парашут. След това — ако имаше късмет — щеше да се появи самолетът, който да го поеме във въздуха и да го откара към близкия космически център „Марти“ на НАСА в Хавана. А оттам нататък кой знае дали щеше да има друга подобна възможност?

„Това е непрофесионално“ — стълча го някакъв вътрешен глас, докато Джералд съзерцаваше голата си лява ръка.

„Така е. Но пък не съм се чувствал «професионално» от години.“

Голите пръсти спряха над полупрозрачната повърхност и по нея пробягаха вълни, сякаш предметът се подготвяше за контакта. Каквото и да имаше вътре... то по някакъв начин *знаеше*. Усещаше близостта на жива плът.

„Ами ако наистина е извънземно? И опасно?“

Неволно си представи издължения овоид, стиснат между бедрата му, като нещо от научната фантастика. Кукувиче яйце. Троянски кон. „Замърсяването“ можеше да действа в двете посоки. Дали нямаше да допусне ужасна грешка, като докосне нещото?

„И ако техниците в Хавана мислят по същия начин, може никога да не се стигне до този опит. Ще го изучават десетилетия наред зад стъклена преграда, без дори да се осмелят на този прост тест.“

Нов рязък тласък разтrese капсулата — основният парашут се освободи от гнездото си, бързо се разтвори и се наклони автоматично, и пое управляването на спускането. Малката капсула започна да се люлее в жив ритъм — още една опасност по-малко по пътя до твърдата земя. Лудите извивки на „На Марс искат жени“ се смениха с потържествени, спокойни и поучителни пасажии от композицията „Батман“.

ИИ имаше ли да каже нещо? Нещо за отговорността?

„Добре тогава. Да направим компромис.“

— Акана Хидеоши — каза той и чукна със зъб за **ПРЕДАЙ**.

След миг тя се появи, този път без смущения, изпълни с холографските си детайли една четвърт от тясното пространство.

— Съжалявам, Джералд. Имаше тревога. Някакво богато леке разбило суборбиталния си фалос наблизко. Наложих се да отклоняваме исканията на адвоката му, на майка му и на цялата аристокрация, да зарежем всичко и да тръгнем да търсим някакъв си тип трилионер. — Сви презрително рамене и добави: — Е, виждаме те. Оспреят ще те прибере след...

Акана примигна — най-сетне видя, че Джералд посяга към Артефакта в скута си.

— Спри! Какво... Джералд, недей! Не прави нещо, за което ще... Той й се усмихна тъжно.

— Генерале, умолявам за пълна карантина. По-добре ми пригответе легло в лабораторията за проби. И извикайте психиатрите.

— Джералд, сложи си ръкавицата! Това е заповед!

Полихромните шарки се завихриха към показалеца му, сякаш жадуваха да го докоснат.

„Или се готвят да се защитят“, неочаквано си помисли той.

„Е, защо да не проверим?“ Обхванат от внезапно желание, Джералд прескочи предпазливото докосване и решително опря цялата си длан върху прохладната заоблена повърхност. И...

„И какво?“

Нямаше внезапно разтърсване, токов удар или някаква друга подобна реакция като в евтините филми. А просто нови светлинни вълнички, не по-зрелищни от онези, получени при хвърляне на камъчета в нефтено петно. И дори те започнаха да се свиват и събират, образувайки граница, очертание с грубите форми на ръката му.

Контурът в никакъв случай не бе съвършен. Всъщност, докато двамата с Акана гледаха, Джералд си даде сметка, че съответствието е дефектно. Някои от пръстите бяха твърде къси. Други два пък се изтеглиха, сякаш бяха от тесто, със сантиметри по-дълги от неговите.

Кокалчетата бяха по-издути. И тогава той осъзна...

„Шест са.

Шест пръста.“

И...

„Ръката е... по-тънка от моята.

Китката също.“

Изтънена китка, преминаваща в тънка подлакътница, която се появи, когато мъглата се разпръсна още и разкри по-големи дълбини. Вместо обемистия жълт костюм, другата ръка като че ли бе в широк бял ръкав.

От повърхността, където се докосваха двете длани, неговата собствена ръка продължаваше нагоре към рамото, докато странното ѝ съответствие се *спускаше* в ограничения обем на цилиндъра.

„Ограничен?“

Мъглата се разпръсна още и гледната му точка се промени. Изведнъж Джералд вече не гледаше *надолу* към нещо в скута си. Вместо това сякаш се *взираше през* леща към друг свят, който по размери не отстъпваше на този — странна, малко зловеща

перспектива. Дланта му си оставаше опряна в нарисуваната, другата подлакътница стигаше до лакът със странна става... продължаваше до странно гъвкаво рамо... част от тяло, облечено в проблясваща материя...

... и после — докато затаяваше дъха си — се появи глава, издължена и клиновидна като на кон, само че с очи, насочени напред, над заоблена уста. Имаше дори някакво подобие на усмивка.

Внезапно малката капсула се разтресе — самолетът грабваше парашута. Единствената грижа на Джералд обаче бе да задържи ръката си на място, да не прекъсва контакта с фигурата, която като че ли пристъпи или може би се понесе напред, преполови разстоянието помежду им, доближи извънземната си глава достатъчно, за да надникне навън към него. В погледа на съществото имаше нещо странно познато.

Устата не се раздвижи, но мембраните по бузите го направиха. И онова, което се появи, изненада Джералд повече от всичко.

Не беше звук, а букви. Букви от латинската азбука, издухвани от подобните на хриле отвори, появяващи се като вълни от недоловим звук, трептящи по границата между двата свята — неговия външен и другата вселена вътре в Артефакта. Сякаш полепвайки по вътрешната повърхност на заобления прозорец, те се запремятаха и образуваха една-единствена дума точно до мястото, където едната длан се срещаше с другата.

Поздрав.

Това беше всичко.

И засега бе напълно достатъчно.

ТРЕТА ЧАСТ

ХИЛЯДА ЕСТЕСТВЕНИ ТРУСА

Неслучайно владетелите са издигали големи дворци, седели са на тронове и са се отрупвали с рубини. За това е имало обществена необходимост — не да се потискат масите, а да бъдат впечатлявани и да бъдат карани да се гордеят с културата си, с управлението си и с владетеля си. Така те смятат, че той има правото да ги управлява, и се чувстват добре, вместо да изпитват отвращение към управниците си.

Джордж Лукас, „Ню
Йорк Таймс“, 1999

Нагласата за възхищение и едва ли не преклонение пред богатите и силните и за презиране или най-малкото пренебрегване на бедните, макар да е необходима за установяването и запазването на разслоението в обществото и на реда, е в същото време и голямата и най-универсална причина за покваряването на моралните ни чувства.

Адам Смит, „Теория
на моралните чувства“,
1759

Хубаво е да си крал.

ВИД

нервни нормалхора +/- градят кариери +/-
градят къщи

— цивилизации — семейства... разплодни-
разплодни мислят линейно обсебени от време.
здрав разум без рима -/-

животните живеят втъкани в
пространство-времето -/ не стоят отвън да
критикуват като кро-маньонци кро-мутанти —
които винаги вият как нещата трябва да са
други -/- жадуващи да НАПРАВЯТ нещата
различни + и те наричат нас ненормални ?-!

според една теория аутистите са
атавизъм — визуално интуитивно реактивни +/-
Темпъл казва, че няма нищо лошо в това да си по-
близко до майката-кърмилница-природа !/+

неандерталците сигурно са живели като
нас + съюзени с коблита по начина, по който
хората използват кучета +/!

живеят ли отново +/- в нас?
нормалните(мутанти)хора избили горките
талци — дали кро-маньонците ще направят
същото с нас ?/? като „излекуват аутизма“ +
когато природата сякаш казва „правете повече
аутисти, не по-малко!“ +?

кой написа основния код, изградил
интернетите ?+ изгради софтуерни империи ?+
аспита и гранични състояния... после
нормалните се нахвърлиха върху игрите +
виртуалните светове + НАШИТЕ светове +/- и
истинските аутисти сме из всички мрежи !/+
излизаме от нашите затвори-коптори-фризьори-

фризери-сървъри-спри спри стоп стоп стоп
стоп...

електрическо бръмчене. горкамама остави
вратата на осветената ми със свещ стая —/—
зърнах крушка в коридора +++ петдесет цикъла
трептене — (светът трябва да премине на прав
ток)... което ме хваща тук в капан...

истинските ми ръце се мятат /
истинският глас грачи +++

в „реалния“ свят не мога нищичко + стена
и удрям прозореца —/— горкамама трябва да ми
отваря насила устата, за да ми даде
лекарството, което ми трябва, за да живея +/-
докато се гърча и мятam, а тя остарява —/+
горкамама

но мятането на ръце има значение!
светове/значения се носят + мой-ии превежда +
праща яркопера птица-аватар да се рее из
виртграда + без да се страхува от електрокари
китари

пекари + грациозност + друго аз, много по-
реално от тази непохватна + мятаща се жена-
църкел +!+ но си има цена — черна ледена
стена.

— усещам вълнение +++ нещо идва +++
коблитата също са нервни
някои се махат от града

16.

ДОБРОЖЕЛАТЕЛСТВО НА НЕПОЗНАТ

Светът още се тресеше и ремъци се впиваха жестоко в изтормозеното му тяло. Нищо ново. Положението беше едно и също от страшно много време.

Само че сега, докато постепенно идваше в съзнание, Хакер осъзна, че *ритъмът* на тормоза се е променил. Вместо мъчителните тътнещи удари имаше люлеене, което можеше да ти се стори почти успокояващо, стига да игнорираш болката. Поклащането го връщаше в детството, когато семейството му се спасяваше от цивилизацията на яхтата тримаран: вдигаха твърдото летящо платно през пориви, които биха преобърнали повечето ветроходи.

— Идиоти! — мърмореше баща му всеки път, когато отклоняваше тримарана, за да избегне сблъсък с някой новак, който още не схващаше концепцията за предимство. — Навремето единствените наоколо бяха хора като нас, възпитани за подобни неща. А сега девет милиарда проклетни туристи са плъзнали навсякъде и човек не може да намери спокойствие!

— Това е цената на просперитета, скъпи — меко се намесваше майка му. — Поне всички получават достатъчно храна. Вече не се говори за революции.

— Засега. Докато следващият цикъл не ги направи отново радикални. Пък и виж основните резултати от този внезапен просперитет. Всеки е полудял на тема хоби! Всеки иска да е експерт по нещо. Най-добър в нещо! Казвам ти, беше много по-добре, когато хората трябваше да се борят, за да оцеляват.

— С изключение на хората като нас?

— Именно — отговаряше баща му, без да обръща внимание на тона й. — Виж колко далеч трябва да отиваме сега, за да останем сами.

Вярата на стареца в разчитането на самия себе си се простираше и до името, с което бе настоял да кръсти сина си. Хакер също наследи (наред с двайсет милиарда нови долари) тази нагласа. Да прави всичко, но да намери някакво място само за себе си.

„И сега... след петнайсет минути изключително скъпо возене... и бог знае колко загуби на съзнание... ето ме тук. Съвсем сам.

В морето, за пореден път.“

Това беше очевидно, въпреки че ушите му бяха все още запушени и трябваше да положи огромни усилия, за да отвори единия си клепач. Примижа, когато размазаната картина най-сетне се върна, и смътно си даде сметка за куп неща — като факта, че цялата скъпа и електроника в скъпата му капсула май е умряла. Повреда, за която някой със сигурност щеше да си плати! Това означаваше, че няма как да отговори на първия си въпрос: „Колко време е минало?“

Знаеше, че е много. Прекалено много.

През полуотворените си клепачи видя и кристалните води, обгръщащи мехура на суборбиталната му капсула, която се люлееше и клатушкаше, килната на една страна. „Не би трябвало. Трябва да е изправена... с нос над водата... докато спасителният екип...“

Един поглед наляво обясни доста неща. Океанът заобикаляше фалосообразния му кораб, но част от почернелия топлинен щит се беше закачила за риф от корали, изпъстрени с ярко оцветени риби и полюшващи се водорасли. Недалеч видя парашута, който бе омекотил приводняването. Само че сега, уловен в теченията на океана, той се издуваше и разпускаше ритмично, като клатеше малкото му убежище.

И с всяко подръпване кристалното покритие се приближаваше все повече до назъбения корал. След малко се удари силно в него и Хакер трепна. Не чу удара, естествено, не чу всъщност никакъв звук. Сблъсъкът обаче го накара да политне напред, при което ремъците се впиха в гърдите му и соноимплантът в челюстта му затуптя болезнено.

Успя да разкопчае ремъците, падна върху пулта отляво и изкрещя от болка. Това ужасно спускане щеше да му остави синини за седмици. И въпреки това...

„И въпреки това ще имам чудна история за разказване. Никой няма да може да я надмине!“

Тази мисъл го накара да се почувства мъничко по-добре. Както и другата мисъл, която дойде съвсем неканена и ясно показваше, че явно още е в шок.

„О... и съм жив. Оцелях.“

Взе решение. Може би нямаше да настоява пред съда да отнеме всичко на виновника за това прецакване. Стига, разбира се,

спасителните екипи да дойдеха по-бързо.

Хрумна му нещо ужасно.

„Ами ако всички системи са извън строя? Ами ако са повредени маяците и аварийните предаватели?“

Тогава сигурно никой нямаше представа къде се намира.

Кристалният нос отново удари корала и той усети удара чак в костите си. Още един удар и Хакер осъзна жестоката истина. Материалите, проектирани да издържат на динамичното натоварване при изстрелване и приземяване, можеше да не се окажат особено издръжливи на преки удари.

При следващия сблъсък се появи зловеща пукнатина.

Стандартната процедура бе „остани в готовност и чакай екипите“. По дяволите процедурата! Положението бързо се превръщаше в смъртоносен капан.

„По-добре да се разкарам оттук.“

Спусна визьора на шлема си и сграбчи лоста на аварийния люк. „Щом има риф, значи наблизо трябва да има и остров. Може би дори континент. Ще стигна до брега, ще използвам нечий телефон и тежко им на виновниците.“

Само че остров нямаше. Когато излезе на повърхността, не видя нищо освен ужасния риф, в който се разбиваха вълните.

Започна да се бори с коварното течение, като се мъчеше да се отдалечи от заседналата капсула. Прилепващият по тялото му костюм беше здрав, а шлемът му бе изработен от полудишащ гилстъф и можеше да черпи кислород направо от морската вода — скъпа предпазна мярка, предизвикала подигравките на някои от другите ракетчици. А ето че сега технологията не му позволяваше да се задуши, докато течението го теглеше надолу.

Въпреки всичко при това темпо постоянните удари в корала щяха за нула време да го превърнат в хамбургер. Една вълна го издигна достатъчно високо, за да се огледа. Видя океан и още океан. Рифът явно беше някой потънал атол, може би около бивш остров. Сигурно преди няколко десетилетия тук беше имало хора, но надигащите се води ги бяха прогонили и бяха завзели домовете им. Което означаваше, че няма да има лодки. Нито телефон.

Докато пропадеше отново надолу, зърна космическата си капсула, все още само на няколко метра от него, уловена между чука и наковалнята и разбивана на доскоро скъпи парчетии. „Аз съм следващият“ — помисли си Хакер. Коралите сякаш го заобикаляха отвсякъде. И с всяка следваща вълна течението го приближаваше към смъртоносната наковалня.

Обзе го паника, която задръсти всичките му сетива. Хакер се замята и зарита, бореше се с водата като с някакъв личен враг. Напразно. Не можеше да чуе дори собствените си ужасени стонове, макар да знаеше, че раздират гърлото му. Инфразвуковият му имплант в челюстта продължаваше да напомня за себе си с прещраквания, импулси и странни вибрации, сякаш морето бе забелязало незавидното му положение и го наблюдаваше с равнодушен интерес.

„Почва се“ — помисли си той и се извърна: знаеше, че следващата вълна ще го запрати право срещу острите корали.

Внезапно усети рязко сръчкване в гърба.

Изненадващо нежно обаче.

Второ сръчкване, после трето, този път в кръста... и изобщо не приличаше на пробождање. Нещо или някой започна да го избутва от челюстите на коралите. С ужас и в същото време с изумление Хакер се обърна...

... и видя гладко лъскаво същество, което го гледаше с черните си любопитни очи... и отново го сръга с тясната си муцуна.

Хакер изстена от облекчение. *Делфин!*

Посегна към спасителя си. След миг колебание делфинът му позволи да се хване за гръбната му перка и го понесе надалеч от сигурната гибел.

ИНТЕРЛИДОЛЮДИЯ

И тъй, как да ги запазим лоялни? Какви мерки трябва да вземем, за да сме сигурни, че нашите машини ще ни останат верни?

След като изкуственият интелект стане равностоеен на нашия, той няма ли да проектира нов, още по-добър? И после още по-добър — и още, с все по-бързо темпо? Дали в най-лошия случай изкуственият интелект няма да реши да елиминира досадните си създатели, както става в толкова много евтини драми? А в най-добрия няма ли да се чувстваме унижени, че се отнасят към нас с носталгична търпимост? Все едно сме слабоумни старци или домашни любимци?

Решения? Азимов предлага закони на роботиката, които повеляват всеотдайност към човечеството и са вградени толкова дълбоко в самата тъкан на синтетичните умове, че не могат да бъдат премахнати. Но какво се случва със законите, замислени с добри намерения? Нима добрите юристи не ги извъртат така, както си поискат? Писатели като Азимов и Уилямсън предвиждат как свръхразумните машини стават господари на всичко въпреки че са програмирани „да служат на човека“.

Други методи?

1) Как предците ни са опитомили вълците? Ако някое куче убие агне, всичките му **роднини** бивали унищожавани. Може би да предложим на ИИ някакво изкушение да ни предадат — и да унищожим онези, които се опитат? Не забравяйте, че ИИ ще са по-умни от кучетата! В такъв случай дали да не ги накараме да се съревновават? Да се държат под око?

Опитите и подборът могат да се окажат трудни, след като изкуствените същества получат граждански права. Дали в такъв случай да не допускаме машините да станат прекалено привлекателни, приятелски настроени или съчувствени? Да изискваме всички работи да се провалят на теста на Тюринг, за да можем винаги да различаваме човека от машината, като елиминираме от самото начало предателите дори когато те плачат (изкуствено)? Или това

ще повтори онези закони от миналото, които забранявали робите да се учат да четат?

Не забравяйте, че много компании печелят от създаването на сладки или привлекателни машини. Или да вземем новата тенденция на **БРАКОВЕ С РОБОТИ**. Брокери и дизайнери на ииполовинки ще се борят за своята индустрия, та дори тя да води до срыв на раждаемостта. Но това е друга тема.

2) Как да създадем нови и по-умни същества и в същото време да ги запазим лоялни? Човечеството прави това всяко поколение — със собствените си деца!

В такъв случай трябва ли да прегърнем настъпващата ера, като **ДЕФИНИРАМЕ** умните машини да бъдат **ЧОВЕЧНИ**? Да им позволим да минат всички тестове на Тюринг и да спечелят симпатиите ни? Да ги пращаме в училищата си, да ги наемаме на работа, да окуражаваме най-умните да се държат едни други под око в името на цивилизацията, която ги приема по начина, по който ние приемаме поколенията умни хлапета — които след това страдат от същото унижение да приемат още по-умните си наследници? Да им дадем неотменен интерес за запазване на едно човечество, което — по дефиниция — включва както плът, така и силиций?

3) Или някаква комбинация? Представете си бъдеще, в което на **СИМБИОЗАТА** се гледа като на нещо естествено. Нещо толкова лесно, колкото е носенето на дрехи. Вместо да ни изоставят като тъпи предци, защо да не се превърнат в нас? И ние да се превърнем в тях? В безкрайно много фантастични произведения на подобен вид киборги се гледа като на нещо грозно и отвратително. Резултат много по-лош от дрънчащите му съставни части. Но ако това свързване е единственият начин, по който можем да останем в играта?

Защо да приемаме най-лошото? Може ли да се облагодетелстваме (например със способността

моментално да обработваме информация), без да губим онова, което смятаме за най-скъпоценно за нас като човешки същества? Плътта. Естетиката. Интуицията. Индивидуалността. Любовта.

Какво ще получат машините от това сливане? Защо да остават свързани с бавни организми, направени от месо? Замислете се. Бозайниците, после приматите и хоминидите в продължение на последните петдесет милиона години са добавяли слоеве към мозъците си, покривайки подобния на риба малък мозък с последователни пластове мозъчна кора. Прибавяли са нови способности, без да изоставят старите. Логиката не елиминира емоцията. Предвиждането не изключва паметта. Новото и старото работят заедно. Представете си да добавим киберпротези към и без това мощните си мозъци, нещо като нео-неокортекс с огромни, способни на мащабиране възможности за изчисляване, преценяване и възприемане, докато органичните части продължават да вършат важните задачи.

С какво би могло да допринесе доброто старо органично човечество? Какво ще кажете за онази област, в която са добри всички нормални хора? Живите същества го правят от половин милиард години, а хората са го овладели до съвършенство.

ИСКАНЕ. ЖАДУВАНЕ. ЖЕЛАНИЕ.

Дж. Д. Бернал го нарича най-странното нещо на света. Поставяне на цели и амбиции. Непостижими мечти, за чието постигане подлагаме на изпитание възможностите на всяка сила. Именно то ни закара на Луната две поколения преди да разполагаме с необходимите средства. Именно то е построило Вегас. Чистото, неустойчиво желание.

ИСКАНЕТО е онова, в което сме най-добри! А машините не са способни да го правят. Но с нас, чрез обединяването им с нас, те ще намерят по-силен копнеж от всичко, което може да се задоволи. Нещо повече, ако това е работата, която ни се възлага — да отговаряме за искането, — как бихме могли да възразим?

Именно в тези нужди и стремежи — в техните трепети и мечти — ще разпознаем нашите усъвършенствани потомци. Дори техните новопоявили се възможности да наподобяват възможностите на боговете.

Поколението Блекджек

17. ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН

Върху дървената кутия имаше надпис на френски. Пен Сян Бин успя да го установи, като внимателно почисти малката месингова плочка, след което копира грижливо всяка буква върху чувствителната на допир повърхност на прост обучаващ таблет.

„Открито в Харапа, 1926 — светна преводът на осъвременен пинин. — Обладано от демони. Да се държи на тъмно.“

Естествено, в това нямаше никакъв смисъл. Някогашният собственик на полупрозрачната реликва е бил някой техномагнат и едва ли е бил от суеверните. Мей Лин реагира на предупреждението със страх и уви яйцевидния предмет в черна тъкан, но Бин реши, че всъщност става дума просто за лош превод.

Проблемът най-вероятно бе в таблета — една от техническите дрънкулки, които бяха взели в дома си недалеч от предпазната стена на Нови Шанхай. Първоначално произвеждано масово за бедните деца, очуканото устройство бе служило на стари слабоумни пациенти години наред в приюта Чункин, докато Мей Лин не го взе, когато напусна работа. Евтин и стар, таблетът така и не бе обявен за краден, така че двамата все още можеха да го използват, за да влизат в Световната мрежа на най-рудиментарното ниво на безплатен достъп. Беше достатъчен на двама души без особено образование и с малко интереси извън борбата за оцеляване.

— Сигурна съм, че държавата ще ни даде нещо по-добро догодина, когато малкият Сяо Ен е достатъчно голям, за да го регистрираме — отбелязваше тя всеки път, когато Бин се оплакваше от бавната връзка и надраскания екран. — Поне това могат да осигурят. Основно образование. Като част от Голямата сделка.

Сян Бин не беше толкова уверен. Големите обещания като че ли бяха измислени, за да се помнят от бедните и да се забравят от силните на деня. Нещата винаги са били такива. Личеше си дори от цензурираната история, която примигваше на мъничкия дисплей, когато всяка вечер двамата с жена му потъваха в сън от изтощение,

полюшвани от вълните. Същите вълни, които продължаваха да рушат старата крайбрежна къща по-бързо, отколкото те можеха да я укрепят.

Дали държавните чиновници изобщо щяха да допуснат регистрирането на Сяо Ен? Генетичните проби на бебето бяха взети в деня, в който се роди. Но дали щеше да получи жителство в Нови Шанхай? Или предпазната стена щеше да задържи отвън поредния нежелан боклук, наред с мръсните пластмаси и гуми, които се трупаха все по-високо покрай бетонната бариера?

Ясно беше, че в този свят трябва да си глупак, за да разчиташ на благоденствие отгоре.

Можеше да се окаже трудно да се възползваш дори от добрия късмет, когато те споходи такъв. Бин се беше надявал на време, за да разбере що за съкровище е скрито в онази тайна стая под най-голямото потопено имение — стая, пълна с прекрасни странни камъни и кристали и необикновен изкривен метал. Опитва се да направи справка с Мрежата с помощта на таблета, само че внимателно. Имаше милиарди програми следотърсачи, които обикаляха на свобода из милиони виртуални нива. Човек трябваше да внимава кога и какво говори дори на осезаемото ниво, наречено Реалност. Ако зададеше въпроса прекалено прямо или предложеше открито нещата за продаж, някой можеше просто да дойде и да им отнеме всичко. В края на краищата някогашният собственик на имението бе обявен за обществен враг и имуществото му бе конфискувано от държавата.

Сян Бин си сложи груби очила и напукани интерактивни ръкавици и заскита из евтините улици на Световното градче, Селото и Големия пазар, като се преструваше на скучаещ минувач, чието хоби е да събира камъни. Пускаше тук-там по някой въпрос, като внимаваше да звучи небрежно. От виртуалните пазари научи достатъчно, за да се осмели да предприеме истинско пътуване до града. Взе със себе си само една торбичка красиви — но не и изключително редки — образци и ги продаде на четвърт от реалната им цена в едно магазинче в Източен Пудон недалеч от големия увеселителен парк. Място, където нямаха нищо против да се разплащат в брой, без имена и записи.

След толкова много време в морето Сян Бин имаше проблеми с натоварения ритъм на улицата. Паважът му се струваше груб и твърд. От магнитно-левитационните трамваи незнайно защо изпитваше сърбеж по цялото тяло и особено от вътрешната страна на бедрата и

потните си ходила. Непрекъснато си представяше двайсетте милиона жители като смазваща го маса, усещана толкова силно, колкото хилядата, които наистина се блъскаха покрай него по оживените тротоари. Мнозина от тях мърмореха и мърдаха пръсти, общуваха с хора, които не бяха тук, и с неща без никаква материална субстанция.

Печалбата му беше малка. Бин реши скоро да посети друг магазин и постепенно да стигне от прозаичните неща до онези, които изглеждаха не толкова... обичайни. Онези, които се пазеха в украсени кутии и на специални рафтове в старата съкровищница в мазето.

Сред тях обаче блещукаше само един образец — както в сънищата му, така и в мечтите. За съжаление внимателното му търсене онлайн не откри нищо, което да прилича на онзи камък — никакъв минерал, който свети със собствена светлина, след като е бил изложен на слънце. Подобната му на опал лъскавина бе изпъстрена с искри като звезди, които сякаш се отдалечаваха във вътрешността му, в дълбини, изглеждащи едновременно по-ярки от слънчев ден и по-тъмни от нощта. Поне изглеждаше по този начин, докато Мей Лин не настоя да го увият в кърпа и да го приберат.

Още по-лошото бе, че времето изтичаше. Рибата започна да намалява от онази нощ с медузите, когато половината живот сякаш изчезна от залива на Хуанджоу. Сега мрежите се пълнеха рядко и тенджерата често оставаше празна.

Скоро малкото спечелени пари се стопиха.

„Късметът е непостоянен. Правим какво ли не да контролираме потока на *ки*, като издигаме прътите на навеса симетрично и обръщаме входа на дома към усмихващия се южен вятър. Но как човек може да получи хармоничен баланс тук на брега, където вълнението е така хаотично, където потоците въздух, вода и парещи чудовища се насочват накъдето си поискат?“

Нищо чудно, че китайците често бяха обръщали гръб на морето... и като че ли го правеха отново.

Някои от съседите вече се бяха отказали и бяха изоставили домовете си заради медузите и надигащите се води. Само преди седмица Сян Бин и Мей Лин се включиха сред вехтошарите, които се нахвърлиха върху една изоставена къща и разграбиха метлоновите пръти и мрежи от нановлакна, за да ги използват за собствените си домове. Оставиха след себе си само гниещо дърво, бетон и мазилка.

Краткотрайно подобряване на перспективите за сметка на нещастieto на други...

„... докато не дойде нашият ред да се изправим пред неизбежното. Да зарежем целия си тежък труд и мечти за собственост. Отново да се молим за старите си работни места в онзи задушаващ приют и да бършем лигите от брадичките на малки императори.“ Сян Бин се отчайваше все повече с всеки укорителен поглед на Мей Лин. А по време на третото си пътуване до града с образци от съкровището видя нещо, което го развълнува и в същото време го смрази до мозъка на костите.

Вървеше по Булеварда на небесните мъченици и се канеше да прекоси улица Седемнайсети октомври, когато тълпата около него внезапно спря като закована.

Е, спряха не всички, но достатъчно, за да се създаде впечатление, че всички са замрели. Бин се блъсна в гърба на някакъв доста обемист тип, който го изгледа за момент точно толкова объркано, колкото се чувстваше и самият той. Двамата се обърнаха. Около една трета от хората около тях внезапно бяха вперили погледи в нищото и си мърмореха. Някои бяха с увиснали от изненада челюсти.

Бин осъзна, че това са хората, които използваша своите очила, импланти и така нататък, за да се движат през виртуалните нива по начертания до целта им маршрут или да си въртят бизнеса в крачка, докато на други просто им харесваше градът им да е отрупан с цветя, с буйна тропическа растителност или нашарен с приказни цветове. Връзката с Мрежата им осигуряваше и достъп до извънредните новини. След малко половината от хората наоколо се раздвижиха, като несъзнателно се дръпваха към най-близките стени, за да не пречат на движението, докато умовете им бяха зареяни някъде далеч.

Като видя толкова много хора, потопени в новинарски транс, пълният господин изруга под нос, извади си очилата, дръпна се при най-близката сграда и засумтя от интерес, когато ииуерът започна да му предава новините.

За момент Бин се запита дали следва да се уплаши. Животът в града таеше много опасности, макар не всички да бяха от мащабите на Ужасния ден. Но... хората до стените не изглеждаха толкова разтревожени, колкото омагьосани. Това определено означаваше, че няма непосредствена заплаха.

Междувременно много от онези без необходимата техника досаждаха на другите и настояваха да им се преразкаже. Бин чуваше отделни фрази.

„Артефактът... слуховете... стават все по-достоверни!“
„Извънземните съществуват... изтекли записи... за първи път с достоверност почти петдесет процента!“

Извънземни. Артефакт. Тези думи се чуваха навсякъде вече близо седмица. Слуховете бяха част от живота, също като гъстата пяна на приливите. Звучеше като глупост, която не си заслужава губенето на малкото време, което прекарваше с Мей Лин всяка вечер, капнал от умора. Несъмнено ставаше дума за някаква краткотрайна мания, измама или маркетингов трик. Така или иначе, не му влизаше в работата. Едва сега Бин примигна от изненада колко много хора се интересуват от това. „Може би няма да е зле довечера да прегледаме безплатните новини.“ Вместо обичайните средновековни любовни истории, за които настояваше Мей Лин.

Въпреки всички хора, които бяха спрели, за да се потопят във виртуалната реалност, стотици пешеходци явно изобщо не се интересуваха от новината или смятаха, че тя може да почака. Сега те се възползваха от разчистените тротоари, за да се придвижат по-бързо. „И за мен се отнася“ — помисли си Бин и бързо пресече улицата, докато управлявани от ИИ превозни средства избягваха онези с шофьори, които бяха спрели покрай тротоарите.

„Извънземни. От космоса. Възможно ли е да е истина?“
Трябваше да признае, че тази мисъл събуди отдавна заспалото му въображение.

Зави по Авенюто на благоуханната хидропоника и рязко спря. Хората започваха да излизат от масовия новинарски транс, мърмореха си (в реалния живот и по Мрежата), връщаха се на тротоарите и продължаваха по пътя си. Само че сега бе *негов* ред да спре и да зяпне, да разблъска безцеремонно останалите и да се долепи до най-близката сграда и витрината на магазин за средства за визуализиране.

Един от новите SEF 3V дисплеи проблясваше с онова уникално чувство за призрачна полупрозрачност в открит космос — и показваше три демона.

Именно така ги видя Бин за първи път — като измислени образи от някоя евтина фантастична драма, каквито обичаше Мей Лин.

Единият бе като дяволче с подобна на огън козина, един като кон с ноздри като пещери и трети, който с пипалата си приличаше на някакво морско чудовище. Съществата се бутаха, като всяко се опитваше да застане пред другите две.

Доста смуцаващо трио. Само че Бин бе хипнотизиран не от създанията. А от дома им. От онова, което ги обграждаше, съдържаше ги, може би дори ги държеше в плен.

Веднага го позна. По-чисто и неопетнено, с по-малко вдлъбнатини и драскотини — и мъничко по-дълго. Въпреки това нямаше съмнение, че е братовчед на нещото, което беше оставил тази сутрин в блъскания от вълните дом, в който живееше с жена си и сина си.

Преглътна с мъка.

„А си мислех, че съм внимавал в търсенето на информация за това нещо.“

Но да си внимателен е относително.

Остави торбата по-евтини земни камъни да лежи като дар пред образа в 3V кутията. Само щеше да му тежи, докато тича обратно към къщи.

ЕНТРОПИЯ

В началото на века фондация „Спасителна лодка“ раздели апокалиптичните сценарии на четири общи категории:

Бедствия. Човечеството и разумът изчезват от Земята. Причините варират от ядрена война или разрушаване на екосистемата до създадени от хората ненаситни черни дупки или излезли от контрол наномашини.

Колапс. Човечеството оцелява, но никога не успяваме да достигнем потенциала си. Например упадъкът на екосистемата и изчерпването на ресурсите са достатъчно бавни, за да могат шепа наши потомци да

оцелеят в някаква ниша. Или пък световното общество налага безмилостен и постоянен хиперконформизъм.

Доминиум. Достига се до някаква тясна форма на постчовечество, но с ограничение на възможните постижения. Вземете разните истории за господство на свръх-ИИ или за нетърпящи превъзходство свръхсъщества. Или пък предписания за следващите пет хиляди години на фанатични леви или десни утописти, убедени в правотата на „пътя“. Да предположим, че един от тези сценарии наистина се осъществи. Можем да „напреднем“ по някакъв изкривен начин. Като карикатури на еднообразието.

Предателство. Постчовешка цивилизация тръгва в някаква посока, която отрича много от ценностите и нещата, които смятаме за скъпи. Не е ли това кошмарът, който измъчва консервативните? Че нашите деца, било то биологични или кибернетични, ще ни оставят далеч зад себе си и ще ни забравят напълно. Че няма да ни посещават и да споделят по някоя и друга забавна история. Че ще престане да ги е грижа за старите песни и старите богове. За старата раса.

Даже нещо по-лошо — ами ако потеглят към звездите по начини, които ние (днес) смятаме за ненавистни? Например като хищници. Като ненаситна възпроизвеждаща се напаст, като изпълнени със злонамереност пакостници или като равнодушни и безчувствени нашественици. Не жадуващи за нови контакти звездни пътешественици, каквито си ги представяме във възвишените научнофантастични истории. А като онези коравосърдечни потомци, от които бихме се отrekli... сякаш подобни същества биха се интересували от това какво мислим за тях.

Всяка от тези общи категории може да съдържа Големия филтър. Капана или капаните, които ще сведат самоуверения, общителен, пътуващ между звездите вид до почти нищо, и небето, което би могло да е пълно с живот, ще е пълно с пустота.

Рогът на изобилието на Пандора

18. ПРОВОЛВЕРИ

„Е, Бог да благослови Трийсет и третата поправка и Закона за възстановяването на федерализма.“

Повтаряше си го като литания, докато изпълняваше задачата на „Медиякорп“ да „обиколи“ ексцентриците на континента. Най-сетне ѝ се струваше, че разбира реалната цел на това пътуване. Онова, на което шефовете се надяваха да научат своите напредващи млади звезди.

„Това вече не е Америка. Ако изобщо я е имало някога.“

Ето например краткото ѝ посещение в щата Панхендъл, петдесет и шестата звезда от националния флаг. Там се срещна с представители на управляващата партия, които смятаха догодина да обявят декларация за отделяне и да престанат дори номинално да се водят под Звездния флаг. Дори това да означаваше ииуерно ембарго. А в същото време в съседната космополитна Оклахома отново се беше заговорило за присъединяване към ЗС...

... което предизвикваше горчив гняв в юнионистко Мисури, където полицията бързо увеличаваше личния си състав и няколко казина бяха изгорени до основи.

Един циник би приписал цялата тази лудост на икономиката. Разрастваща се пустиня. Упадък на производството на царевица. Там, където някога е била сърцевината на държавата. Тор долавяше същата тревога, безпомощност и разочарование, които ги имаше след сапунения мехур на благоденствие от двайсетте и трийсетте. Подновена необходимост да обвиниш някого.

И все пак през цялата изминала седмица тя продължаваше да вади от чантата си малката реликва на доктор Сато. Още не можеше да повярва, че директорът на „Аткинс“ ѝ я беше дал. Праисторическо кварцово кълбо, използвано преди трийсет хиляди години. Едно от многото, разбира се — археолозите бяха открили хиляди подобни из цяла Европа, Африка и Близкия изток. Въпреки всичко находката несъмнено струваше нещо — един тръжен сайт ѝ предложи начална цена от няколкостотин нови долара.

Може би се бе опитал да я подкупи, за да го представи в добра светлина? Съмняваше се. Така или иначе подаръкът не се отрази върху репортажа ѝ. Методите на лечение в центъра „Аткинс“ изглеждаха обещаващи, но едва ли можеха да предложат панацея за аутизма изобщо. Подходът им работеше само при пациентите с „висока функционалност“, които и без това общуваха доста сносно с другите. Колкото до милионите тежки случаи — фиксирани върху някоя дребна подробност, избягващите пряк контакт, реагиращите бурно на всеки опит за отвлечение на вниманието или по друг начин изгубени из лабиринта на шантавата виртуална реалност, която малко нормални умове можеха да следят, — Сато можеше да предложи единствено надежда за отчаяните родители и близки.

Въпреки това срещата с този странен човек даде на Тор повод да добави още една спирка, преди да продължи към новата си задача във Възстановения Вашингтон. Конференцията на боготворците, която се провеждаше два пъти годишно. Сега беше в Нашвил, града на толерантността и гостоприемството.

„По-добре наистина да е толерантен — помисли си тя, докато минаваше покрай бдителните скенери на входа и влизаше в просторния изложбен център. — Тези хора буквално носят мишени на гърбовете си. И се гордеят с това.“

Транспарант от истински плат, опънат непосредствено зад входа, провъзгласяваше:

УТРЕШНИЯТ ДЕН ПРИВЕТСТВА ДРЪЗКИТЕ!

Към него някой беше добавил със зловещи виртиифити, видими само през очила:

А СЛЕДВАЩИЯТ ВТОРНИК ПРИВЕТСТВА НАИВНИЦИТЕ!

По-нататък всевъзможни компании, фондации и клубове шумно рекламираха „преобразяващи открития“ от остроумно украсени щандове, подсилени с крещящи VR. Очилата на Тор бяха подложени на

бомбардировка от обяви, предлагащи какво ли не, от подобрители на здравето до удължители на живота. От гарантиращи подмладяване средства до домашни комплекти за обновяване на костен мозък.

От „киборг“ протези до наномашини с дистанционно управление.

От мозъчни импланти за връзка с Мрежата до роботи прислужници.

Да, *роботи*. С постепенното избледняване на спомена за Йокохама Янкхенд старият термин се завръщаше. Заедно с него вървеше и обещанието, че *това* поколение хуманоидни автомати наистина ще е полезно, а не своенравно, прекалено привлекателно или опасно. Или и трите едновременно.

„Всяка година решават някакъв проблем или препятствие в движението, говора, зрението, навигацията или здравия разум на машината“ — отбеляза си субвокално тя, като остави очилата да обхванат всичко. Някакъв андроид на корейски чаебол показваше движения от източноазиатски танц и се усмихваше обезоръжаващо. Демонстрацията беше впечатляваща. Но пък целта на всички демонстрации е да са впечатляващи.

„А после винаги блокират от някоя елементарна задача. От неравномерни стъпала. От разбъркан преден или заден план. От семантичен парадокс. От нещо, което не би затруднило за миг и петгодишно хлапе. И всяка година урокът е един и същи.

Ние вече сме чудеса. Един трикилограмов човешки мозък продължава да съчетава повече изумителни неща, отколкото са възможностите на всеки компютърен модел.

Вече седемдесет години създателите на ИИ обещават, че възможностите на творенията им ще превъзхождат тези на хората. Списъкът на триковете им се увеличава непрекъснато. Днес ИИ могат да пресеят и съпоставят за секунди цялото човешко познание. И въпреки това всяко следващо десетилетие разкрива нови неочаквани нива на неуловими тънкости, които през цялото време са били скрити в собствените ни невронни възли. Умения, които приемаме просто за даденост.“

Това отново беше тема, насадена в ума ѝ от Сато. Идеята, че в мозъка на *Homo sapiens* има нещо странно и забележително, дадено ни от Бог, от еволюцията или от двете едновременно. Горедолу по

същото време, когато кварцовата топка в чантата ѝ е била връх на технологията.

„Ако не друго, днешната Вавилонска кула е ниска, но пък за сметка на това невероятно широка. Поколениято боготворци не е спънато от езика — тази пречка изчезна завинаги, — а от объркващата сложност на онова, което се опитват да копират. Умовете ни.“

Разбира се, някои от предлаганите тук продукти и услуги имаха по-скромни цели. Един щанд за биоскулптура предлагаше най-новата технология за премахване на мазнини с насочени микровълни, които топяха липидите точно-където-искаш. Девизът им беше от Ницше...

„Коремът е причината човек трудно да се възприема като божество.“

Запита се какво ли би казал Сато за това. „Е, още едно напомняне да бъдем смирени си отива завинаги. Когато всеки може да изглежда добре в бански, самочувствието ще има ли някакви граници?“

Като стана дума за кореми... десетки мъже и жени се бяха наредили пред щанда на фондация „Маккафри“ и подписваха декларации за отказ от претенции, за да могат да участват в експеримент с *e-calculi* — стомашни бактерии, променени да служат като микроскопични компютри, хранени от излишната храна. Имате проблем? Пуснете трилиони мънички паралелни процесори в собствените си черва! Разпространявайте ги, като ядете повече! И те произвеждат витамин С!

Отначало Тор си помисли, че това сто на сто е някаква измама. Приличаше на комедия на Монти Фитопланктон. Чудеше се как ли ще се появи крайният резултат от изчисленията.

Не всички можеха да чакат търпеливо целия този прогрес. Вярващите в Сингуларността възрастни се тревожеха, че тя продължава да блещука два-сет години напред в бъдещето, също както през 80-те години на миналия век. Затова Тор мина покрай обичайните щандове, предлагащи договори за криогенен сън. Срещу заплащане екипи бяха готови да се втурнат към смъртното ти легло независимо дали умираш след катастрофа, или от старост. Веднага след като докторът те отпише като „мъртъв“, специалистите се нахвърляха върху тялото ти (или — срещу по-ниска сума — само върху отделената ти глава), за да го напompат със специални течности и да го замразят в течен водород с увереността, че някое бъдещо поколение ще те разтопи и поправи.

Преди десетилетия занимаващите се с крионика компании бяха преживявали благодарение на подкрепата на шепа богати ексцентрици. Успешното съживяване на Гилермо Боричели обаче бе променило всичко това и броят на договорите бе скочил над трийсет милиона. Някои от офшорните данъчни райски кътчета позволяваха поставянето в криогенен сън дори *преди* официалната смърт, което бе довело до постоянен еднопосочен поток богати, болни и (според Тор) гарантирано полудели имигранти.

„Никога не обясняват защо бъдещите поколения биха решили да съживят бегълци от едно по-примитивно време. Само парите не биха го постигнали.“

Затова ли много от съвременните богаташи ставаха така пламенни поддръжници на опазването на природната среда? Затова ли даряваха огромни суми на различни екологични проекти? За да подкупят потомците си и да бъдат върнати към живот като хора с добра карма? Или това бе разширена проява на егоизъм? Ако очакваш да живееш на една бъдеща Земя, това може да те накара да престанеш да се отнасяш към сегашната си планета като към носна кърпичка.

Някои пък предлагаха услуги, насочени към отправната точка на живота. Като нови формули за новородени, гарантиращи ранно развитие на мозъка. Или разширители на шевове за увеличаване на черепния обем на плода, което да позволи разширяването на мозъка още в утробата — със съответния купон за безплатно цезарово сечение. На брошурата беше изобразено дете с ухилена бебешка физиономия и глава като на извънземен от научнофантастичен филм... и с блясъка на пронизващ интелект в големите сини очи.

„Петдесет гена“ предлагаше услуга, която бе легална само на три офшорни колонии. Подобряване на няколкото десетки участъка от ДНК, смятани за жизненоважни за отделянето на линията на хоминидите от останалите човекоподобни маймуни. „Продължаваме напред по еволюционната пътека.“ И тримата души на щанда носеха заслепяващ грим, който криеше самоличността им от програмите за разпознаване. Беше болезнено да ги гледаш. Сякаш федералните не бяха разработили десет хиляди други начина да те проследят.

По-нататък попадна на поредния хуманоиден автомат под виртафиш, който провъзгласяваше с примигващ надпис **Доказано — ниво 3,3 на Тюринг!** Машината с пропорции на културист ѝ се

поклони и ѝ предложи да седне на зац-кафе, партия шах или някаква друга занимавка по неин избор. В усмивката на автомата се долавяше флирт, който бе или хитроумно проектиран, или...

Изкушаваше се да забие карфица в гладката плът и да види дали няма да извика. Нещо ѝ напомняше за стария трик „човек в робот“.

Отбеляза си субвокално:

„Година без работи с вид на симпатични животинки или деца? Дотук виждам само едри мъжаги. Защо? Да не би да е някакъв тренд, насочен към нежната половина?“

Зачуди се. От цяло десетилетие мъжете по цялата планета използваха работи — стотици хиляди модели за домашна употреба. Не беше нужен кой знае какъв изкуствен интелект, за да се наподоби груба сервилна страст, ако се търси точно това. Естествено, тази тенденция беше хулена в пресата. Повечето жени се държаха на положение и се отнасяха с презрение към недодяланите изкуствени любовници, които им се предлагаха.

Може би до този момент? Докато роботът културист флиртуваше с нея, Тор си спомни предложението на Уесли — да продължат връзката си през континента чрез кукли. Нямаше ли да е по-приятно да те докосва машина, ако мислите, които я задвижват, идват от човек, към когото изпитваш чувства? След няколко дни Уесли щеше да отлети за Вашингтон, за да посрещне цепелина ѝ. Дали това означаваше, че се е отказал от тази глупост? Че най-сетне е готов да говори за „сериозни неща“? Или ще ѝ домъкне наръч брошури, за да ѝ покаже най-новите въведения в областта? Модерен начин и двамата да останат доволни?

„Ох, по дяволите!“ Субвокалният рекордер беше много чувствителен. Мислите ѝ за сексботовете и Уесли бяха отишли направо в записките ѝ. Примигна, за да ги открие, изтри ги и си заповяда да се съсредоточи върху темата. Обърна гръб на съблазнително красивия андроид и продължи да диктува репортажа си, без да забавя крачка:

„Малцина се съмняват, че в крайна сметка начинанието ще постигне успех. При толкова много видове ИИ изглежда вероятно най-сетне да навлезем в онзи столетен научнофантастичен сценарий. Машини, помагачи за проектирането на своите наследници и тъй нататък, способни да разговарят с нас, да ни предлагат нови гледни точки, да ни предизвикват... и да продължават напред.“

Тогава ще разберем кой е бил прав, ревностните им поддръжници или противниците им. Можем ли да виним някои хора, че се безпокоят от това развитие?“

Разбира се, ииуерът на Тор следеше нейния поток думи и отбелязваше най-съществените. И тъй като филтрите ѝ нарочно бяха намалени, централният компютър на изложбения център слушаше и автоматично ѝ предоставяше възможности за избор. В долното дясно поле на периферното ѝ зрение сградата предложи списък на конференции и събития, отговарящи на интересите ѝ.

Съседите ми предпочитат смъртта — намаляване на страха на обществото от безсмъртието.

Да. От петстотин събития това отговаряше доста добре на „скептичната“ ѝ фраза. Следващото попадение също бе добро.

Преценяване на риска — опасности по пътя към трансчовечеството.

Ставаше още по-добре. Тор примигна от изненада, когато прочете следващото предложение.

Лекция на специалния ни гост писателя Хамиш Брукман! „Причини да се съмняваме в «прогреса» — и причини да му вярваме“.

Тор рязко спря. Хамиш Брукман? Не къде да е, а точно тук? Авторът на „Бивни!“ и „Култ към науката“, дошъл да предизвика тези екстропианци^[1] в собственото им леговище? Кой е имал смелостта — или направо хуцпа — да го покани?

Тракна със зъб, за да провери графика на конференцията... и откри, че лекцията на Брукман вече е започнала.

„Ох, господи.“ Нямаше да е лесно. Но тя беше готова за предизвикателството.

Извика водеща лента — светеща пътека, която се заизвива към съответната зала. Тя обаче вече бе препълнена според примигващото предупреждение. Тор изпрати съобщение до „Медиякорп“ с молба за съдействие. Отговорът отне две минути (в края на краищата тя беше новачка), през които Тор забързано мина покрай щанда на издател на игри с обратна биовръзка за тренировка на ума и друг щанд, предлагащ екзотични ваканции на реалистични извънземни светове.

Помиришете цветовете! Вкусете дъгата! Вижте музиката във въздуха! — призоваваше сергия за синестезийно^[2] обучение. До нея

имаше друга, провъзгласяваща доста смахната цел — с помощта на генното инженерство да се създадат „пухчовци“, симпатични мъхнати хуманоидни версии на кучета и котки. Тор потръпна и забърза нататък.

Внезапно насочващата лента се премести и я поведе в друга посока, обратна на залата, където чакаха желаещи за правостоящи. Сега Тор вървеше към главния вход, близо до сцената. Еха, ама че бърза реакция!

„Тази работа ще ми хареса“ — помисли си тя, без да се интересува дали това ще влезе в бележките. От „Медиякорп“ и без това го знаеха. Беше родена за тази професия.

Мина между щандове, предлагащи последни поколения отокучета, спотайващи се шпиони и дизайнерски халюциногени... последният бе покрит с виртстикери на стотина нива, презрително призоваващи **Игнорирайте тези типове!** и **Това се казва наркожило!** (Сякаш на някого му е притрябвало да си купува дрога, вместо да си я приготви у дома на МолекуМак. Или да използва програма за медитация, за да я вкара в собствения си мозък. Дори малоумник с лоботомия би могъл да заобиколи жалките предпазни мерки.)

Но като цяло Тор почти не обръщаше внимание на изложението. Задейства многозадачните си процеси на максимум и зареди резюме на речта на Брукман от началото ѝ преди дванайсет минути — то зазвуча в лявото ѝ ухо на тройна скорост, като в същото време запазваше ироничния тон и характерния за Апалачите провлачен акцент на говорещия:

„Благодаря на «боготворците», че ме поканиха да говоря. Признавам, че съм изненадан и поласкан. Този жест показва непредубеденото ви мислене.

Някои погрешно смятат, че съм настроен антинаучно. Глупости. От времето на Френската революция насам на аристократите им се слагат етикети като фундаменталисти, либертарианци, изолационисти, империалисти, пуритани, винаги «десни». Моля? «Левите» имат нетолерантни към толерантността фетишисти! Социалисти лудисти! И всички срещу професионалистите. Нищо чудно, че гилдията на държавните служители се разбунтува!

Какъв бе резултатът? Пропилени десетилетия. Климатична/водна криза. Терор. Прекомерна ответна реакция. Разделяне на нацията.

Параноя. Взаимни обвинения.

Трябва ли да наливаме бензин в огъня?

Вижте. Изследванията показват, че СТРАХЪТ кара нагласите/търпимостта да се променят. Уплашените хора отхвърлят непознатото, чуждото, странното. Циркови каравани. Стеснен кръгозор. Хоризонти на време. На толерантност. На риск. На Мечти.

Вие, жадните за технически напредък зелоти, отвръщате на това с презрение. Помагате ли по този начин?

Новата «ос» не е ляво срещу дясно.

А навън срещу навътре!

Вие гледате навън. Напред. Осмивате обърнатите навътре хора.

Погледнете обаче историята! Всички други цивилизации са били боязливо интровертни! Сигурни ли сте, че ВИЕ сте мъдрите?“

Входът на залата беше непосредствено след последния щанд, където неколцина прилично подстригани агенти със сини костюми раздаваха листовки на образовани и работещи на непълен работен ден американски граждани: канеха ги да кандидатстват за визи в ценящия науката ЗС. Ловците на мозъци нарочно се бяха настанили тук. Щяха да имат куп клиенти след края на речта на Брукман.

Тор изпитваше малко напрежение в очите и беше леко разсеяна от умора, така че чукна със зъб за малка доза адерол и капка провиджил и те бяха инжектирани право в слепоочието ѝ от лявата рамка на очилата. Съвсем мъничко, колкото да е във върхова форма.

„Погледнете темите на тази конференция — продължаваше сбитият от ИИ глас на Хамиш Брукман, обръщай се към аудиторията в залата. — Толкова много разпалено бърникане! И всеки скок напред прави вашите съграждани още по-неспокойни.“

Сбитият тивоскрипт забавяше темпо и ставаше по-подробен, докато постепенно догонваше говорещия.

„Замислете се над иронията. Вие приемате, че средностатистическият човек може да приеме едно сложно/опасно бъдеще. Казвате човек = умен! Хората се приспособяват. Могат да се справят с предстоящата си трансформация в богове! Колко либертарианско от ваша страна.

И в същото време се надсмивате над повечето човешки общества, които не споделят възгледите ви! Римляни, перси, инки,

китайци и други... които твърдят, че крехката човечност не може да понесе големи промени.

И кой споделя това старо мнение? Мнозинството от собствените ви сънародници!

Е, кое е вярното? Наистина ли хората са достатъчно мъдри, за да се справят с все по-бързите промени? Но ако са наистина мъдри... и искат да намалят темпото... какво означава това?

Означава следното. Ако сте прави относно хората, то мнозинството е право... а вие грешите!

А ако грешите относно хората... тогава как може да сте прави!“

Дори през стената и затворената врата Тор чу смеха на аудиторията — напрегнат и пресилен. Но тя вече знаеше, че Брукман е добър в работата с хората. Пък и повечето от присъстващите бяха израснали с неговите книги, филми и виртуални драматизации. Да си известен все още означаваше много.

„Искам само... да се замислите непредубедено. Ние, човечеството, направихме толкова много грешки само в рамките на един живот. Много от тях бяха дело не на маниакални злодеи, а на мъже и жени, изпълнени с най-добри намерения! Такива като вас.“

Стоящият до вратата андроид се усмихна, когато позна приближаващата Тор. Този беше с дупка, минаваща през гръдния му кош, достатъчно голяма, за да докаже, че вътре в него не е скрит човек. Доста впечатляваща демонстрация. Докато автоматът не й направи бърз „преглед“, който беше на косъм да стане похотлив. Точно като на някой вманиачен на тема секс нетактичен чешит.

„Страхотно — помисли си Тор с онова кътче на ума си, резервирано за подобни неща. — Постигната е поредната цел по пътя към реализма. Още един гигантски скок за техничарите.“

Роботът отвори вратата само колкото Тор да се промъкне вътре, без да смущава публиката. Очилата й минаха във ВР режим и светлосинята лента я поведе уверено през последните няколко метра до ВИП мястото, освободено току-що за нея. Личеше си, че някой е седял допреди малко на него — тапицерията беше все още топла. Имаше широк отпечатък, а сензорите в очилата й дадоха анализ на изпаренията от последното хранене, предимно нишесте. При нужда можеше да открие човека дори само по тези следи, за да му благодари за жеста.

Но не, тук беше Хамиш Брукман, най-сетне в плът и кръв, висок и ъгловат, елегантен и със скъпа прическа. Не-чешит във всяко отношение. Опрял небрежно ръце на катедрата и излъчващ чар дори когато гълчеше домакините си. Тивоскриптът плавно заглъхна, за да отстъпи на произнасяните в реално време думи.

— Вижте, няма да искам от вас да се сдържате в името на всичко свято и тъй нататък. Нека други ви говорят, че поругавате Създателя, като роптаете и критикувате Неговото творение. Това не е моя грижа. Онова, което ме тревожи, е дали след двайсет години ще има човечество, което да продължи да размишлява върху тези неща! Сериозно, защо толкова сте се разбързали? Трябва ли да преобърнем всичко, докато се втурваме във всички посоки едновременно?

Погледна надолу и прехвърли някакви листа — увеличеният образ позволяваше на Тор да прецени, че не ги гледа. Сините му очи си оставаха все така спокойни и уверени. Явно Брукман вече знаеше какво ще каже. При публичните речи, както при музиката, паузата понякога е просто подходяща пунктуация преди следващото гръмко послание.

— Вземете най-арогантната ви фикс идея — продължи той. — Желанието за удължаване на живота! Наричате го как ли не. Нулево стареене. Незаболеваемост. И всичко това се свежда до една и съща егоистична надежда за лично безсмъртие.

Това предизвика аудиторията да реагира. Чу се съскане и сподавени ругатни. Тор нареди на очилата си да вдигнат едно тънко пипалце с мъничък всеобхватен обектив в края, за да огледа публиката. На метър над морето от глави имаше още десетки подобни очи, щръкнали като глухарчета.

— Да не би да улучих някое чувствително място? — Хамиш Брукман се засмя. — Е, спокойно. Тепърва загревам!

Явно му харесваше ролята на иконоборец... в зала, пълна със самозвани иконоборци. Сроден дух значи? Макар и да не споделя гледната точка на домакините по всеки конкретен въпрос? Подобно иронично наблюдение можеше да вдигне рейтинга на репортажа й.

— Например лесно е да се каже кои от вас, присъстващите тук, вярват във вълшебния еликсир, наречен *ограничаване на калориите*. Вярно, изследванията показват, че една сериозно ограничена, но пълноценна диета може да доведе до по-дълъг живот у бактериите,

плодните пчели и дори у мишките. И да, да сме слаби и във форма е добре за нас. Помага да доживеем до нормалните осемдесет и нагоре. Но някои от седящите до вас, които приличат на ходещи скелети, гълтат хапчета за затъпяване на глада и се въздържат от секс... тези хора изглеждат ли ви здрави? Дали наистина се *наслаждават* на допълнителните години живот? Всъщност спечелват ли ги изобщо? Допълнителните години, искам да кажа. Уви, съжалявам да ви го съобщя, приятели, но този експеримент вече е провеждан! През последните четири хилядолетия в стотици култури е имало хиляди *монастири*, в които монаси аскети са живеели на сурова диета. Няма как някои от тях да не са се натъкнали на нещо толкова просто и ясно като нискокалорично безсмъртие! Би трябвало да забележим двестагодишни монаси, скитащи из провинцията, не мислите ли?

Този път смехът беше спонтанен. Все още нервен, но истински. Благодарение на камерата си Тор видя, че дори някои от кльощавите приемат добре закачката. Брукман наистина го биваше в тези работи.

— Както и да е, не забравяйте, че възрастта и смъртта са великите рециклатори! Наистина ли вярвате, че в един свят, който е едновременно свръхнаселен и с прекалено много възрастни хора, следващата вълна младежи ще искат да вървят в сенките ви... завинаги? Ако погледнем за момент философски на въпроса, не предлагате ли всъщност една фалшива надежда, като по този начин отказвате на днешните възрастни великата утеха, която е имало всяко друго застаряващо поколение — че идва и техният ред да се освободят от тази тленна обвивка? Утехата, че *поне това се случва на всеки*? През всички изминали епохи простият и универсален факт, че смъртта не познава изключения, е позволявал на човек да приеме съдбата си и да се освободи от тревоги. Колкото и болезнен и тъжен да е бил животът му, поне едно нещо в него е изглеждало честно. Богати и бедни, късметлии и каръци, всички в крайна сметка се озовават на едно и също място, горе-долу с една и съща скорост. Кой е казал, че животът ни става смислен едва когато започнем да осъзнаваме своята смъртност? А сега, когато гръмко настоявате, че *смъртта не е задължителна*, не превръщате ли този нормален ритъм в горчив хап? Особено ако твърдението ви се превърне в прах (което е твърде вероятно) и хората се принудят да го преглътнат въпреки всичките ви чудни обещания?

Брукман поклати глава.

— Но нека бъдем великодушни и да приемем, че сте постигнали някакъв частичен успех. Да предположим, че само богатите могат да си позволят продължителен живот. Нали точно това се случва с повечето чудесни нови неща? Нима те отначало не стават монопол на силните? Вие твърдите, че искате *егалитарно чудо*, нова епоха за всички. Но нима не е далеч по-вероятно да създадете нова раса олимпийци? На радващ се не само на привилегии, но и вечен и безсмъртен елит?

Залата вече се беше смълчала. Тор се замисли. Не отиваше ли Брукман твърде далеч?

— Приемете го — каза високият мъж на присъстващите 3012 слушатели в залата... и на другите 916 408, които слушаха от всички краища на планетата. — Вие, технотрансценденталистите, не се различавате от проповедниците и пророците от хилядолетията преди вас. Същата френетична страст. Същият тип личност, копнееща за нещо много по-добро от онова, което вече ѝ е отредено. И същото желание да вярвате! Да вярвате, че има нещо друго, нещо много по-съвършено за онези, които припяват правилните думи. За онези, които постигат правилната вяра или добродетел. Или които съставят тайната формула. Само че по-ранните пророци са били много по-умни от вас! Защото изкуплението, което са предричали, обикновено е било *двусмислено*, на някакво друго, неясно място и време, при това за по-сигурно извън нашата реалност. И какво става, ако техните обещания не се оправдаят? Жрецът или шаманът винаги може да стовари цялата вина върху неверниците. Или върху последователите, които не са били достатъчно праведни. Или върху разбралите погрешно предписанията. Или върху Бог. А вие? Зад кого ще се скриете вие, когато дойде моментът на раздялата с илюзиите? Вашата вяра в *Homo technologicus*, в „бърникация човек“, има един фатален недостатък. Тя не ви предлага клауза за бягство от отговорност. Когато вашите велики и уверени обещания рухнат или тръгнат в нежелана посока, кого ще обвинят всички разочаровани? Не друг... а именно вас.

През 1421 г. адмирал Жен Хе повел огромна армада китайски кораби, някои от които над сто метра дълги, за „да стигне до края на света, да събере данък от варварите отвъд морето и да обедини целия свят в конфуцианска хармония“.

Ироничното е, че Конфуций — или Кун-Фудзъ — пише в своите „Беседи“, че „докато родителите му са живи, синът не бива да предприема далечно пътуване в чужбина“. И макар родителите на Жен Хе да били убити във въстанието в Янан, за хилядите други моряци от прочутия Флот на съкровищата на Драконовия трон това начинание силно се разминавало с конфуцианската практика. То показало какво може да се случи, когато някой дързък император подбуди великата си държава да се стреми към потенциала си, към бъдещето вместо към миналото.

Пътешествията на Жен Хе донесли на Китай данъци, търговия и познания. Ако бяха продължили, китайските армади щяха да влязат в пристанището на Лисабон навреме, за да изненадат принц Енрике Мореплавателя с кораби с размерите на катедрали.

Само че императорът екстрове́рт умрял. Неговият наследник и дворът сложили край на търговията и забранили мореплаването. Всичко това било част от древен цикъл. След епохите на просвещение като това на династията Сун идвали дълги периоди на конформизъм. Преди Уилям Завоевателя да стъпи на сушата при Хейстингс, коксовите пещи на Хенан произвеждали по сто хиляди тона желязо годишно! А след това внезапно били изоставени чак до два́йсети век.

Често вината не е в икономиката или дори политиката, а в прищевките на свръхконсервативния елит, който предпочита спокойствието пред суматохата на

промяната. Особено промяна, която може да застраши положението му или да даде сили на бедните.

Когато се провежда енергично, отказването може да се разпростре дори върху паметта. В нашия пример дневниците и навигационните карти от експедициите на Жен Хе били изгорени заедно с корабите. Южната граница на Китай била опустошена и превърната в безжизнена ничия земя. Когато западните пътешественици от осемнайсети век изумявали имперския двор с механични часовници и други чудеса, неколцина учени се позовавали на забравени текстове и казвали „О, да, имали сме подобни неща. Някога.“

Дали историята се повтаря? Дали след последната епоха на ревностен модернизъм, зашеметил света с амбициозните си постижения, китайците ще се обърнат отново навътре към себе си? Вече има признаци на оттегляне в едно поколение с твърде малко млади хора и особено жени. Да не забравяме и онзи ужасен удар — злощастната космическа мисия, кръстена (иронично) не на друг, а именно на адмирал Жен Хе.

Изглежда, че отказването има своята труднопреодолима примаamlивост. Само че този път дали целият свят не се свива пред предстоящата промяна? Дали не отхвърля прогреса в името на стабилността? Противниците на технологиите сочат древния китайски модел като пример за това как можем да отстъпим назад, когато стигнем ръба на бездната.

Но в същото време ние знаем, че винаги е имало и друга гледна точка. Гледна точка, представена от великолепия Жен Хе и толкова много други като него. Онези, които имат волята да гледат напред.

Томас Аноубис-Фейел, „Разбуленото Движение“

[1] Екстропия — противопоставяне на ентропията чрез постоянно технологично усъвършенстване на човека. — Б.пр. ↑

[2] Синестезия — смесено възприятие. — Б.пр. ↑

19. ВРЕМЕВА КАПСУЛА

На Хамиш понякога му се искаше да беше хванал цаката на очилата и да ги използва по начина, по който го правеха съвременните младоци, които гледаха в десетки различни посоки и проследяваха едновременно толкова много неща и измерения, че буквално им се завърташе главата. Което обясняваше защо някои преминаваха на онези хитроумни нови контииктни лещи, които почти не се забелязваха, ако изключим нервния начин, по който се стрелкаха очите, докато бродеха из инфосферата и възприемаха безброй паралелни неща, докато самите хора се преструваха, че се намират в органичното тук и сега.

От друга страна, изследванията не показваха ли рязък спад в способността за концентриране заради всичко онова, което непрекъснато разсейваше вниманието? В края на краищата „многозадачност“ може да се тълкува и като „нищоправене“. Изследванията показват, че доброто старо съсредоточаване наистина може да е от значение...

... например когато изнасяш реч. Още една причина Хамиш да го прави с открити очи и само със слушалка, която да го предупреждава за най-важни неща. Бдителен от опита си и фокусиран върху реалния свят, той огледа аудиторията си, внимателно настроен да долови реакциите ѝ.

Разбира се, това бе трудна тълпа. Хамиш не очакваше да убеди много от тези екстропианци, сингуларисти и кандидат-съперници на Матусал^[1]. Истинската му аудитория щеше да дойде по-късно, когато Тенскватава публикуваше съкратена версия на речта, за да я представи на членовете на Движението и да подсили решимостта и волята им.

Погледна към часовника. Време беше да се ориентира към завършване.

— Вижте, няма да искам от чираците боготворци като вас да променят програмите си или да изоставят мечтите си. Утописти и трансценденталисти е имало винаги. Понякога тяхното недоволство от

нещата-каквито-са е било изключително ценно и е довеждало до нещо ново и полезно едновременно. Но много по-често се случва жизнерадостните обещания да се оказват горчиви. Религиите, проповядващи любов, биват обсебени от омраза. Индустрии, обещаващи благоденствие, отравят планетата. И новаторите, предлагащи страхотни планове за всеобщо спасение, се втурват да отворят кутията на Пандора малко по-широко, независимо дали останалите са съгласни с това. Днес има десетки и стотици светли планове за бъдещето, чиито застъпници обещават *деветдесет процента или повече* гаранция, че няма да се случи нищо лошо. Замисълът да се пръсне прах в стратосферата и да се сложи край на глобалното затопляне *вероятно няма* да има вредни странични ефекти. Свръхмощен ускорител на частици *вероятно няма* да създаде миниатюрни черни дупки. Ние сме *почти напълно* сигурни, че хиперинтелигентните машини няма да се разбунтуват и да ни смажат. Радиопосланията, крещящи „здравейте“ на цялата галактика, едва ли ще привлекат вниманието на извънземни гадняри. Разпръскването на торове из огромните „пусти“ райони в океаните *само* ще помогне на риболова и ще намали съдържанието на въглероден двуокис, без почти никакъв шанс за други нежелани последствия. Предпазните средства *със сигурност* няма да позволят на някой гневен тийнейджър да отприщи поредния мор, създаден с домашния му набор за генно инженерство... Списъкът продължава... и да, виждам мнозина от вас да се усмихват, защото съм писал доста страшни истории за повечето от тези катастрофи! Продавани като топъл хляб, също като филмите! Е, с изключение на „Да уловиш Смъртта на въдица“. Признавам си, историята беше тъпичка.

Отново се чу напрегнат смях. Хамиш се почувства поласкан.

— Има обаче един ключов момент — продължи той. — Да предположим, че опитаме сто амбициозни неща и всяко от тях има деветдесет процента шанс да *не* причини тежки вреди. Умножете всички тези вероятности. Какъв е *общият* шанс да се случи *нещо* ужасно? Клонящ към нула.

Хамиш млъкна за момент насред тишината.

И точно тогава Ригълс реши да се обади: насочи тесния звуков конус от лявата слушалка в тъпанчето на Хамиш.

— Остави малко време за въпроси — каза цифровият иисистент.
— Освен това сканирах присъстващите и забелязах Бетсби.

Хамиш изсумтя запитване. Ригълс отговори.

— На втория ред, точно зад и отдясно на онази репортерка от „Медиякорп“ с големите очила. Пуснал си е брада. Но е той.

Хамиш се опита да не поглежда прекалено открито, докато продължаваше речта си на автопилот:

— Зная, че мнозина от вас ще ме нарекат лудит, троглодит и дори параноик! Ще го взема предвид. Ако гласовете в главата ми позволят.

Отново от множеството се чу откъслечен смях. Майтапът за твоя сметка винаги е бил най-сигурният начин да спечелиш слушателите, след като си ги предизвикал. Само че този път шегата му се стори формална, докато гледаше към човека, който бе отровил сенатор Стронг. Пясъчноруса коса, тук-там със сиви нишки. Тънки очила, подходящи за четене само на съпровождащ текст, но не и за истинска ВР. Освен ако не бяха истински старомодни очила с диоптри. Понякога нещо ретро може да изглежда ново и обратно.

И тъй, Бетсби в крайна сметка бе дошъл на срещата. Може и да беше луд, но със сигурност не му липсваше безочие.

— Ето какво ще ви кажа — рече Хамиш, след като реши да завърши речта си няколко минути по-рано. — Да се споразумеем. Аз ще си помисля дали светът няма да е по-добро място, ако го напълните с говорещи крокодили, тенекиени философи, свалени от мрежата киберкопия и безсмъртни чешити... ако *вие* ми върнете жеста и се замислите над моята хипотеза. Че човечеството вече се е втурнало прекалено бързо напред. *Толкова* бързо, че сме затънали до шия в беди, които сами сме си причинили.

Намали малко темпото, за да покаже, че речта му е към края си.

— Ако съм прав и ако все още не е прекалено късно, значи може би има някакво възможно решение. Същият метод е бил използван в повечето човешки култури, които са били достатъчно мъдри да се безпокоят, че нещата могат да тръгнат към лошо. *Десетте хиляди други общества*, оцелели много по-дълго от това дребно „просвещение“, ще се гордеят с вас. О, ние стъпихме на Луната, изучаваме далечни галактики и разбиваме атома. Демокрацията е хубаво нещо. Също като всеобщото образование, информационните мрежи и интернет. Стъпили на раменете на онези преди нас, ние

постигнахме висоти, за които малцина са мечтали. От друга страна, всичките ни предци са правили едно нещо, за което повечето от вас тепърва трябва да доказват, че са способни. Всички те са оцелели, за да оставят поколение и да видят как наследниците им тръгват сигурно по своя път. Именно това означава думата „предшественик“! В продължение на векове и хилядолетия те са предавали факела на новите поколения, които продължавали живота и човешката култура напред към още по-нови поколения. Умирали са със съзнанието, че поне историята ще продължи нататък. Задачата изглежда проста на пръв поглед. Но никога не е била проста за никой от тях. Почти целият им живот е бил едно тежко и мъчно предизвикателство. Основната цел на всеки здравомислещ индивид и цивилизация... или вид, ако искате. Цел, която вие като боготворци сякаш забравяте в своето главоломно преследване на индивидуалното задоволство, личното безсмъртие и така наречения прогрес. Цел, която може би е изложена на най-голяма опасност в съвместния ни път към едно гибелно утре.

Реакцията на аудиторията бе смесена. Хамиш видя еднакъв брой хора да аплодират или да седят със скръстени ръце и да го гледат кръвнишки. Сред втората група бе Роджър Бетсби, който го наблюдаваше безизразно от втория ред.

Хората започнаха да споделят мисли със съседите си, но и във виртуалните нива. Някои се обръщаха и сочеха към други в тълпата, като отваряха беззвучно уста и оставяха очилата им да предадат думите през виртуалното пространство. Някои дори ставаха и правеха знаци на други да се съберат на група в дъното на залата.

„По дяволите, наистина ги поразмърдах!“

Чувстваше се добре. Всеки път, когато отправяше това послание, то бе малко по-добре настроено от предишния. Готово да бъде преиначено, подобрено и нагласено от мозъчния тръст на Движението. А перспективата да повлияе на бъдещето на света почти оправдаваше болката, която изпитваше всеки път, когато си мислеше за изгубеното време, през което би могъл да се посвети на творческа работа.

Както очакваше, последвалите въпроси бяха най-различни — някои съдържаха любезни предизвикателства, а други показваха открита враждебност. Хамиш нямаше нищо против. Ядоса един-двама

от най-запалените, те се разкрещяха и организаторите на конференцията бяха принудени да ги отстранят. Картината бе точно от онези, които хората на Тенскватава щяха да редактират и подчертаят, подсилвайки важния стереотип. Този на фанатиците с изцъклени погледи. Демонстриращи, че на хора като тях не бива да се дава дори кибрит, та какво остава за високотехнологична власт върху съдбата на човечеството.

Повечето хора станаха да си вървят — което беше съвсем очаквано, тъй като лекцията беше приключила. Все повече обаче почукваха очилата си, мърдаха пръсти във въздуха и мърмореха, докато се сочеха един друг и си предаваха е-бележки.

„Развълнувани са, и още как. Май ще ми се наложи да се измъкна отзад.“

През цялото време продължаваше да се опитва да *не* поглежда към брататия мъж на втория ред. Някои от присъстващите можеха да проследят посоката на погледа му със скъпите си очила. Прекалено много внимание в една посока — и върху един човек — щеше да бъде забелязано.

„Ето какво получавам заради опитите си да убия няколко заека с едно клише. Бетсби искаше среща на публично място. Така или иначе щях да идвам, така че изглеждаше напълно естествено да се срещнем тук. Но, честно казано, изобщо не очаквах, че ще дойде.“

Нищо в случая с отравянето на сенатор Стронг не изглеждаше типично. Извършител, който е готов да си признае? Изнудвач, отказващ да обясни на жертвата си *каква* е тайната му или каква тинктура е използвал, за да постави сенатора в такова смущаващо положение?

Може би самотен откачалник, на когото не му пука, че си създава могъщи врагове.

„Значи истински вярващ? Но няма вид на такъв. И нашите детективи не откриха в миналото му нищо, което да отговаря на самотен маниак. Лекар, работил в безплатни градски клиники. Някакъв съвременен Швайцер^[2]? Да, това би го накарало да презира сенатор Стронг. И има средствата и знанията да забърка психотропна отрова.

Но всичко това просто не се връзва. Бетсби трябва да е нещо повече от това, което изглежда. Върхът на стрела. Острието на копие.

Част от някакъв по-мощабен заговор. Това ли е причината да иска да се срещне с мен тук, в сърцето на техничарски панаир?“

Посочената да зададе въпроса си жена стана от мястото си; бе доста набита и тежка за човек от нейното поколение. Може би беше алергична към биоскулптирането или имаше някакви философски възражения срещу него. Ореол от светлина се събра около нея, осветявайки кръглото ѝ лице от няколко посоки. Акустичните стени усилваха думите ѝ без ехо и без необходимостта от микрофон.

— Господин Брукман, бих искала да сменим темата, ако нямате нищо против. Защото изглежда, че бъдещето се е втурнало към нас дори сега, докато стоите на сцената и проповядвате колко е важно да го забавим.

— Е, винаги има кризи — отвърна той. — Нестихващ поток от човешки грешки. Коя точно ви разтревожи този път?

— Една, която изобщо не може да се нарече „човешка“, господине. Сигурна съм, че сте чували слуха, който набира сила като цунами през изминалата седмица — че астронавти от космическата станция са *открили нещо* на орбита. Нещо крайно необичайно. Може би дори с извънземен произход.

Хамиш примигна. Изтеклата информация се разпространяваше бързо. В справката, която бе направил снощи преди да си легне, се говореше за енергични усилия на правителството да потули всичко или най-малкото да дискредитира слуховете. Пророкът дори бе мобилизирал в играта част от ресурсите на Движението, за да помогне за разсейването на общественото внимание от тази история.

„Май нямаше да е зле точно сега да носех очила“ — помисли си той. Искаше му се да може да прегледа последните новини, докато измисли отговора си. Многозадачността си имаше своите предимства...

— Ами... — Позасмя се, за да скрие неудобството си. — По дефиниция всичко, което откриваме извън Земята, е *извънземно*...

Не. Не си заслужаваше да продължава по този посредствен начин. Затова кимна.

— Да, чух някакви големи приказки и видях размазани образи. Кой не е? Засега всичко изглежда като изсмукано от пръстите. Като онзи Приливен саскуоч-амфибия отпреди няколко години. О, а помните ли *квантовото създаване*, което хората твърдяха, че виждат,

когато притиснат очи в холографските екрани от заирска тъкан? Докато не се докаже, че просто си драскали роговиците!

Това предизвика смях. Въл.

— И каква е последната трескава фантазия, обиколила земното кълбо? — Хамиш заговори с привлечен сардоничен тон. — Ауу, ама че интересно! Извънземен артефакт, знак на добра воля! На орбита *точно* там, където някой астронавт може да го пипне с ласото, докато събира боклуци. Колко удобно!

— Разбира се — добави той, вече не така саркастично, — няма обяснение *как* подобно нещо би могло да се озове там. Светещ топуз като опал или някакъв кристал, не по-голям от главата ви — за това става дума, нали? Но някой сетил ли се е да попита как подобно нещо може да се движи в гравитационния кладенец на Земята без двигатели? Какво остава за смяна на курса, промяна на орбитата...

— Може някой да го е изпуснал! — извика някой от публиката. Заглушителите в залата по принцип можеха да бъдат настроени така, че да филтрират думите на заядливците. Тези екстропианци обаче обичаха да проявяват небрежност.

— А, прочутият НЛО гамбит. — Хамиш се усмихна. — Признавам, доста се забавлявах навремето с историите за летящи чинии. Митологията е толкова богата! Шегаджии отвъд полезрението ни се стоварват мистериозно на Земята, за да правят загадъчни изявления, да отправят заплахи или да правят безплатни колоноскопии на самотни фермери.

Този път смехът на аудиторията бе малко по-силен. Това бе тема, по която повечето присъстващи бяха на едно мнение. Хамиш дори изпита известна благодарност към жената, че е отклонила темата. Сега лекцията можеше да завърши по-приповдигнато.

— Разбира се, смешно е как извънземните от летящите чинии се описват все по един и същи начин. Изглеждат и се държат като някакви пакостливи духчета или гадни елфи, излезли направо от древните приказки! С което много ясно показват откъде *всъщност* идват.

И се почука с пръст по главата, което предизвика още смях.

Реакцията обаче все още си оставаше анемична. Хамиш едва успяваше да спечели мнозинството... докато много други продължаваха да мърдат пръсти, да излъчват и да общуват помежду си.

Точно сега в залата щеше да е много шумно, ако не бяха заглушителите. Хамиш продължи:

— Да не забравяме и факта, че планетата ни се пълни с все повече и повече камери, чийто брой се удвоява всяка година-година и половина. При последното проучване се оказа, че четири пети от сушата се намират под денонощно наблюдение. Но помогна ли ни това да открием досадните летящи чинии, да ги разгледаме по-добре? Ха! По една случайност наблюденията продължават да стават все по-далеч и по-далеч! Точно толкова, че изображенията да си останат размазани въпреки все по-добрата ни техника! Навремето имаше куп неясни петна върху зърнест филм, заснети на няколкостотин метра от път или градче. Днес срещите като че ли се случват само насред пустините или в океана. Или някой астроном аматьор съобщава за странни светлини около Луната и Марс. Навсякъде, където все още има празнини, позволяващи вълнуващи...

Смяташе да продължи с рефрена, който не бе използвал от години, но набитата жена го прекъсна.

— Господин Брукман, може ли? Повечето от нас знаят какви са възгледите ви за НЛО от „Елфът“. Един от по-глупавите ви филми, между другото. Бихте ли се върнали към темата, ако обичате? Сякаш не сте в час!

— Всъщност... — продължи тя, като забави думите, потупа рамките на очилата си и размърда пръстите на другата си ръка, — всъщност... точно... в този момент...

И млъкна, зяпнала образите, които се прожектираха в убоочилата ѝ. Накрая успя да промълви една-единствена дума, по-точно звук:

— О!

Всички побързаха да проследят дирята ѝ на интерес и отделните разсеяни островчета се превърнаха в бърборещ архипелаг. Хората започнаха да си разменят убадреси. Някои също започнаха да ахкат, сочеха и коментираха полугласно. Хамиш прочисти гърлото си, изправен пред морето проблясващи лещи и махащи ръце.

— Ъ-ъ-ъ, какво е станало? Някой ще бъде ли така добър...

Стана друга жена, този път от първия ред. Беше стройна и висока, с прозрачни очила, които имаха куп приставки (като реещи се гел-обективи) и в същото време разкриваха острите ѝ светлокафяви очи.

— Тор Повлов от шоуто „Реакцията на Повлов“ на „Медиякорп“ — идентифицира я Ригълс. — Наричай я госпожице Тор.

Хамиш наруга бавното си мислене. Трябваше да даде субвокална команда на Ригълс и да получи резюме на онова, което бе привлякло вниманието на всички. Вече бе твърде късно. Той кимна към жената.

— Да, госпожице Тор?

Акустичните стени на конферентния център реагираха, като насочиха приоритета си към репортерката, осветиха я и усилиха гласа ѝ.

— Господин Брукман, тъй като не сте свързан, позволете да обясня какво става, след което ще ви помоля да коментирате. Изглежда, че някой — буквално преди секунди — е пуснал повече от терабайт откъснати данни от космическия център „Марти“ на НАСА. Картините показват опитите им да комуникират с Обекта.

Всеки би забелязал, че произнася последната дума с главна буква.

— Наистина ли? — Хамиш повиши глас, за да се чува през бърбренето на тълпата. Дори на заглушителите започваше да им става трудно. — Е, едва ли е нужно да ви казвам, че на подобна изтекла информация не може да се има доверие. Почти всичко може да се подправи и да се пусне във виртуалната реалност, дори от някой официален сайт. Лично аз не бих се прехласнал по някакво непотвърдено видео.

Междувременно почти всички присъстващи се бяха потопили напълно в Мрежата. На Хамиш не му беше приятно, че толкова малко хора гледат към него. Останалите тук-и-сега като че ли проявяваха по-голям интерес към репортерката, отколкото към него. Естествено, с изключение на Роджър Бетсби. Брадатият отровител не откъсваше поглед от Хамиш.

Тор Повлов поклати глава.

— В такъв случай явно не сте чули останалото, господин Брукман. НАСА и Министерството на прогнозирането вече обявиха, че не отричат информацията. Няма да има успокояване на страстите или отвлечане на вниманието. Нито пък обяснения, че става дума за фалшификат. Само обещават, че ще намерят виновниците и ще ги накажат за *преждевременно разгласяване*.

Фразата накара някои да се изкискат и да се усмихнат иронично. Подобно пляскане през ръцете не спираше никого. Поне не и онези, които се ползваха със закрилата на Гилдията и можеха да твърдят, че са действали в интерес на обществото.

Хамиш примигна. Изведнъж му се прииска да е някъде другаде. Да се свърже със собствените си хора. Или с хората на Пророка.

„Седя тук и дрънкам на екстропианци за глупавите им фантазии, докато положението в реалния свят излиза извън контрол.“

Тор Повлов продължи с приятелски тон:

— Цяла сутрин „Медиякорп“ проследяваше оживен шифрован дипломатически трафик между различни национални алианси, картели и световни организации. Явно са били предупредени предварително за нещо сериозно. Вълната от смущения и отвличане на вниманието обаче не ни даде възможност да установим за *кой* точно слух става дума.

„Това трябва да е работа на Пророка. Свършило е работа, поне за няколко часа.“

— Само че сега... сега изглежда, че Белият дом е насрочил пресконференция за три часа източно време. След по-малко от час. Иипрогностикът на „Медиякорп“ дава деветдесет и два процента вероятност, че ще бъде направено публично потвърждение на изтеклата от Хавана информация, последвано от пълно разкриване.

В невероятен за нейното поколение жест Тор Повлов вдигна ръка и изключи лещите на вирточилата си, за да отдаде на Хамиш пълното си внимание тук-и-сега. Разбира се, малката ѝ камера продължаваше да предава за аудиторията ѝ по целия свят.

— Ето го и моя въпрос към вас, господин Брукман. Току-що в продължение на един час хокахте тези кандидат-боготворци. — Изрече думата с тон, който разкриваше собствения ѝ скептицизъм. — Поучавахте ги сурово и споделяхте тревогите си за едно опасно разбъркано бъдеще. И ето, че бъдещето изведнъж пристигна! Виновникът за това разбъркване — или *смутителят*, както сам се изразихте, — се очертава доста необичаен. Може би като нещо от вашите творби. Само че този път човешката глупост като че ли няма нищо общо с него. И за разлика от онова, което винаги се случва в романите ви, станалото надали ще бъде потулено и скрито преди развързката. И тъй, господин Брукман, бих искала да чуя как според

вас следва да се справим с тази новина? На брега ни е изхвърлена бутилка, пусната някъде отдалеч. В нея има послание. И то говори.

ОТКАЗВАЩИ СЕ

В миналото всеки път, когато някоя култура е започвала да клони към упадък, е имало други, готови да продължат напред. Рим паднал, но светлината продължила да свети в Константинопол, след това в Багдадския халифат и в Китай. Испания на Филип II станала тиранична, но Холандия отворила вратите си за бегълци и учени. Когато в средата на двайсети век по-голямата част от Европа полудяла, най-ярките умове се преместили в Америка. Когато Америка се отдала на собствените си страсти и била разкъсана от нова гражданска война, миграцията продължила към Изтока.

Този път обаче нещата са различни! Не става въпрос само за една част от света, тръгнала да се издига или да запада. Да трупаме самочувствие или да го губи. Онова, което днес разделя племената ни, не е географията. Бързите връзки могат да разпространят бедите толкова бързо, колкото стоките и надеждите, както открихме по времето на Киберкихането, Големия грабеж и Суматрийския грип. ЗС, ИАЗБ^[3] и най-малко двайсет американски щата вече съставиха комисии, които да следят учени и изобретатели с целта да ги „съветват и насочват“ към един *отговорен прогрес*.

Или абсолютно никакъв прогрес? За да избегнат краха, учените от Института по футурология „Даймънд“ предписват да имитираме малкото човешки общества, научили се да живеят самостоятелно, подобно на шогуната на Токугава и полинезийската Тикопия. Екологично стабилни, те свирепо защитавали горите си и ограничавали разрастването на земеделските земи. Тези „идеални

общества“ забранили и колелото. Или качинските, които не си правят труда да те убеждават. Ако нещо е ново или техническо, те просто ще се опитат да го взривят.

И накрая имаме Движението. Спокойно и разумно, то помогна на света да мине през последната голяма криза преди десетилетие, като акушираше при възстановяването на равновесието между десетте съсловия и появата на Голямата сделка. А сега те подбуждат човечеството да „поспре“. Да се замислим за капаните и възможностите, преди да продължим напред. Да оставим мъдростта да настигне технологиите. Но не трябва ли да намираме нови решения по-бързо, а не по-бавно?

Томас Аноубис-Фейел, „Разбуленото Движение“

[1] Син на библейския пророк Енох, живял 969 години (Битие 5:21-27). — Б.пр. ↑

[2] Алберт Швайцер (1875–1965) — немски лекар, философ и богослов, носител на Нобелова награда за мир. — Б.пр. ↑

[3] Източноазиатска зона на благоденствие. — Б.пр. ↑

20. ПРЕСЛЕДВАНЕ

Въпреки че бързаше да се прибере, Пен Сян Бин избегна главната порта през предпазната стена. Първо, в момента гигантските врати бяха затворени заради прилива. А когато се отвореха, щеше да е претъпкано с продаващи улова си рибари и градски жители, дошли да се разходят по последния останал плаж с вносен пясък. Толкова много очи (и ИИ) — и кой знае колко от тях вече се взираха във всяко минаващо лице, търсейки уникалната му биосигнатура!

„Изобщо не трябваше да пускам запитвания за камък с формата на яйце, който свети загадъчно, след като е изложен на слънце.

Трябваше да го оставя в онази дупка на дъното на морето.“

Откакто бе зърнал прочутия извънземен „Артефакт“ по телевизията, го беше страх, че някой високопоставен и силен отчаяно желае да притежава онова, което бе открил в тайното мазе под потопеното имение — и иска да се добере тайно до него. Някогашният собственик на къщата бил силен човек с много връзки, но въпреки това бил прибран и — според разказите — подложен на мъчения, на промиване на мозъка и накрая бил накаран да замълчи завинаги. Бин подозираше, че това е станало заради овалния камък, който много приличаше на онзи, причинил такава суматоха из целия свят. Правительства, мегакорпорации и консорциуми щяха да се впуснат да търсят такива камъни.

„И какво ще направят с човек като мен? Когато нещо е просто ценно, открилият го бедняк може да настоява за награда. Но ако е нещо, което може да разтърси цялата цивилизация?

В такъв случай мога да очаквам единствено смърт, и то дори само защото знам за него!“

Въпреки това, когато първоначалната паника утихна, у него се надигна нещо друго. Онази част от характера му, която навремето се бе осмелила да помоли Мей Лин да отиде с него на дивата граница и да си направят свой собствен дом.

„Ако имаше начин да разменя камъка срещу нещо... начин да запазя семейството си в безопасност... Вярно, бившият собственик сигурно се е опитал — неуспешно — да сключи сделка. Но по онова време никой не е знаел за този вид «артефакти»... поне обществото не е знаело. Сега, след като американците показаха своя на света, всичко се промени...”

Не че това щеше да има значение, ако не успееше да се прибере навреме, за да скрие камъка и да направи някои основни приготовления. Най-вече да изпрати Мей Лин и Сяо Ен на безопасно място. А след това да обяви открито на потенциалните купувачи да се срещнат с него на някое обществено място...

Едва се сдържаше да не затича по оживените улици. Не биваше да привлича внимание обаче. Освен общодостъпните камери на всеки перваз и улична лампа властите можеха да се включат в лещите и личните ИИ, носени от всеки пешеходец. Дългата му коса, която сега падаше пред лицето му, можеше да го скрие от рутинно или небрежно претърсване, но не и ако системата наистина се заинтересуваше от него.

„Казват, че се били научили да долавят слабите вибрации, излизайщи от всяко човешко ухо. Че всеки човек има вибрация, уникална като отпечатъците на пръстите, която може да се засече с инструменти. Телата ни издават ужасно много сигнали — и тези сигнали ни издават.“ За всеки случай Бин измъкна някаква хартия от едно кошче за боклук, сдъвка я, за да я направи мека, и запуши ушите си.

Бързаше през по-бедната част на града, където многоетажните жилищни блокове бяха претърпели паянтова еволюция, пренебрегвайки всякакви наредби за зонирание. Пространство пране се блъскаше в слънчеви панели, които се притискаха в полулегални ректени, крадящи достъп до мрежата и мъничко насочена енергия от сияещите кули на близкия Пудон.

Реши да избегне многолюдната тълпа, промуши се покрай някаква количка, влезе през някакви гигантски врати и се озова в огромно като пещера помещение. Долните етажи на блока бяха изкормени, за да освободят място за гигантски лабиринт от стъклени тръби и стоманени реакторни съдове, пълни с многоцветни смеси.

Тръгна абсолютно напосоки натам, където би трябвало да е изходът от другата страна. Щеше да измисли някаква лъжа, ако някой го спреше.

Това не изглеждаше много вероятно сред царящата суматоха. Стотина работници, повечето облечени по-добре от него, патрулираха по скърцащи мостчета и площадки и методично чистеха и сменяха разни тръби. На нивото на земята инспектори с подсилен ииуер проверяваха непрекъснатия дъжд от някакви продукти (предмети горе-долу с размерите и формата на човешки палец), като използваха лазерни пинсети, за да улавят някои, преди да са паднали в очакващото ги хранилище.

„Нанофабрика“ — осъзна Бин, след като беше преполовил разстоянието. За първи път виждаше нанофабрика отблизо, макар веднъж двамата с Мей Лин да бяха направили виртуална обиколка на огромна работилница като тази (макар и много по-чиста), където в началото се сипваха основните съставки, а накрая излизаха сложни изделия — електронни компоненти, невроподсилватели и *органоплатки*, каквото и да означаваше това. А също и диаманти с предварително зададени форми и с големината на юмрук. Всичко това се произвеждаше чрез последователно сглобяване на атоми и молекули под програмиран автоматичен контрол.

Разбира се, хората все още участваха в процеса. Никой робот не можеше да се катери като маймуна, нито да чисти толкова сръчно след машините. Да не говорим за толкова евтино.

„Тези фабрики не трябваше ли да се смаят до размерите на тостер и да се продават на всеки? Вълшебни кутии, които да позволяват дори на бедняците да си правят всичко необходимо от сурови материали. Дори от морска вода. Край на труда. Край на недоимъка.“

Идеше му да изсумти, но вместо това затаи дъх и забърза към товарната рампа в дъното, където обливащи се в пот работници товареха магнитно-левитационни камиони. Беше чувал слухове за излезли от контрол наномашини, които попадали в белите дробове и се залавяли да изработват копия на самите себе си... Може би беше измислица. Бин обаче имаше други планове за белите си дробове. Те означаваха много за заселник в морето.

Измъкна се от фабриката и се озова в свят на улична търговия. Пъстро украсени магазинчета изпълваха булеварда. Пое въздух и

носът му долови ароматите на храни от безбройните грилове, скари и тенджери, в които се приготвяше всичко, от превъзходни скорпиони на шиш до отгледано в резервоар пилешко, опънато и нарязано така, че да прилича на истинско. Стомахът му изръмжа, но Бин продължи напред, зави на един ъгъл и се насочи право към най-близката част на предпазната стена, отделяща Източен Шанхай от надигащия се океан.

Това бяха маршрутите на контрабандистите. Един от тях минаваше през сграда, която някога бе предлагала великолепни панорами към естуара на Хуанпу — докато гледките не излязоха от мода. Сега въпросният жилищен блок се обитаваше от представители на по-долната класа граждани.

Фоайето някога бе облицовано с травертин и мрамор, но скъпите материали бяха свалени и продадени преди години, за да бъдат сменени с напръскано покритие, осеяно с дълги бради от влажни водорасли. Пространството се използваше добре — триетажният атриум вероятно произвеждаше достатъчно протеин, за да изхранва половината обитатели с основна генномодифицирана диета. Вонята обаче накара Бин да закопнее още повече за малкия си навес на сред вълните.

„Не можем да се върнем към подобен живот — помисли си той, загледан към бамбуковото скеле, което пресичаше огромното фоайе: на него мършави плувнали в пот работници се грижеха за реколтата и вършеха работата, която не подходеше за работи. — Заклех се, че няма да отгледам сина ни на паста от водорасли.“

Скърцащият асансьор се управляваше от старица, която натискаше превключватели на импровизирана платка, за да го задвижи. Електрониката на сградата сигурно така и не бе поправена след Срива. „Кога беше това? Преди петнайсет години? Или шестнайсет? Да, хората са евтини и искат работа. Но дори аз бих могъл да поправа тази купчина боклук.“

Кабината се клатеше и друсаше, а старицата гледаше свирепо Бин. Явно знаеше, че той не живее и не работи тук. В отговор Бин й се усмихна и се поклони — нямаше смисъл да дразни човек, който може да поиска разпознаване на лице. Мислено обаче измърмори за киселите „малки императори“ — поколението, израснало като единствени деца, сляпо обожавани от двама родители, четирима дядовци и баби и държава, която сякаш имаше безкраен потенциал.

Безкрайни мечти и амбиция да се извисяват нагоре и нагоре — до Срива. Докато двайсет и първият век не се окажа точно онова, което обещавахе да е.

Разочарованието не се понесе добре от малките императори: бяха половин милиард, толкова много, че дори мистериозните олигарси в Двореца на земната хармония трябваше да се грижат за огромното население. И те се цупеха. Хвърлянето на вината върху помалобройното поколение на Бин се бе превърнало в национален спорт.

Единайсетиет етаж някога бе можел да се похвали с ресторант с изглед към яхтклуб с луксозни яhti, закотвени край плаж с ослепителен избелен пясък. Недалеч, нагоре по течението на Хуанпу, навремето се бе намирал разкошният и разточителен „Шанхай Линкс Голф & Кънтри Клуб“ — сега бе мочурище, жертва на надигащите се води.

Докато вървеше между ръждивите маси и столове, Бин се взираше зад предпазната стена надолу към яхтклуба — жалки остатъци и счупени мачти, стърчащи от кафеникавия килим водорасли и отпадъчни води.

„Помня, че беше някъде тук...“

Наведе се и заопипва корнизата на балкона и покритата с канелюри стена на сградата, докато не откри скритата макара и тънкото въже, спуснато надолу. Единият край на въжето беше праметнат над стената и стигаше до стария яхтклуб. На пръв поглед приличаше просто на откачени жици.

Никога не беше правил подобно нещо — да довери живота си на някакво тънко въже. Е, веднъж бе помогнал на Куан Лу да докара загадъчния си товар до сградата и държа лодката, докато контрабандистът завърже черните торби за въжето. Високо горе неясни фигури прибраха стоката и това беше всичко. Бин така и не разбра дали ставаше дума за наркотици, техника или луксозни стоки без платени такси. Не му и пукаше, стига да му се плаща.

Куан Лу нямаше да е особено щастлив, ако му съсипеше този маршрут. Точно сега обаче Бин имаше други грижи. Заслони очи и се загледа към руините във водата — някогашните крайбрежни имения, където се намираше и неговият дом. Отблясъците го заслепяваха, но като че ли не виждаше нищо необичайно. Сигурен бе, че може да различи знаменцето за късмет от родния окръг на Мей Лин, което

потрепваше на слабия ветрец. Трябваше да го свали, ако се появи някаква неприятност.

Сърцето му биеше бясно, докато отпаряше ивици плат, за да си увие ръцете. Прекрачи перилата, като се мъчеше да не гледа надолу. Увисна на една ръка на перваза, а с другата напипа въжето.

Беше неудобно, тъй като трябваше да хване и двете въжета — в противен случай щеше да полети надолу като камък заради макарата. В крайна сметка успя да ги увие около ръката си. Преди да се спусне, затвори очи за няколко секунди, като дишаше равномерно и се мъчеше да намери някакъв покой. „Добре, хайде.“

Пусна перваза и увисна.

Лошо! Тежестта му опъна въжето около ръката му като примка и то се впи жестоко в дланта и пръстите му. Бин изстена и уви крака около въжетата. Успя да освободи ръката си. За щастие дланите му бяха толкова мазолести, че като че ли нямаше особени поражения. Трябваша му обаче няколко секунди, докато болката престане да премрежва погледа му...

... и когато зрението му се избистри, Бин направи грешката да погледне надолу. Преглътна с мъка — или по-скоро се опита. Ужасът сякаш изригна някъде от основата на гръбнака му и се закатери по гърба му като маймуна. Сякаш някаква змиорка започна да се премята в корема му.

„Престанете! — заповяда той на животните в тялото и ума си. — Аз съм човек. Човек с дълг и късмет. Човек и само човек.“

Това като че ли свърши работа. Паниката се отдръпна като неприятна вълна и Бин се почувства окрилен от решимостта си.

Опита да се спусне бавно, на мускули. Жилавото му тяло можеше да се справи със задачата, а и той не тежеше толкова, че да му създава проблеми. Оказа се обаче трудно да държи едновременно и двете въжета. Едното или другото непрекъснато се мъчеше да се изплъзне. Три етажа по-долу едното се отскубна от хватката му и полетя нагоре към макарата, докато Бин, вкопчен в другото, се понесе надолу, като отчаяно се мъчеше да го докопа...

... и най-сетне успя да го хване. Въжето обаче раздра ивиците плат и се впи в плътта му.

Когато спря, от ръката му се носеше зловонна миризма, имаше даже пушек. Остана да виси незнайно колко минути, като се удряше в

близкия прозорец и просто се държеше, докато сърцето му се успокои и болезнените искри в очите му не изчезнат.

„Изкрещях ли?“ — запита се. За щастие прозорецът беше закрит с плътна завеса — отблясъците от Хуанпу бяха ослепителни по това време на деня. Много от другите прозорци бяха заковани. В сградата все още живееха хора, но повечето все още бяха на работа или на училище. А в многоетажния бордей едва ли имаше много ИИ.

„Май не извиках. Ще успея.“ Спускането му би трябвало да остане скрито от горещите изпарения и отразената от метала и бетона светлина: този маршрут можеше да се мине много по-лесно през деня, отколкото нощем, когато температурата на тялото му щеше да се засече от стотици инфрачервени камери и да задейства програми за откриване на аномалии.

Учейки се по метода на пробата и грешката, Бин успя да увие краката си около двете въжета поотделно и експериментира, като ги остави да се плъзнат по бедрата му — едното нагоре, а другото надолу. Отначало беше неудобно и болезнено, но здравите панталони щяха да издържат, стига да се спуска бавно и спокойно.

Постепенно приближи мрачния сив бетон и неволно започна да си мисли колко надалеч се простира стената — губеше се в далечината от лявата му страна, като се придържаше към новата брегова линия, докато не стигнеше огромното блато, което навремето бе провинция Шандон... Отдясно пък продължаваше покрай реката чак до щастливите райони далеч нагоре по течението, където Хуанпу се превръщаше в Яндзъ и хората не се страхуваха от надигащи се води. Колко милиона бяха наети за построяването на *Новата велика стена*? И колко други милиони се трудеха като затворници, мобилизирани по един или друг повод да участват в огромната задача да освободят Китай от поредния нашественик?

Тази част на стената изглеждаше добре — е, малко се ронеше заради евтините материали и бързия строеж преди две десетилетия, след като тайфунът Марико едва не удави града. Бин обаче знаеше, че някои участъци са покрити с гадни неща — остри като бръснач жици, които почти не се виждаха с невъоръжено око, както и чувствителни на топлина пипала с отровни върхове.

Когато моментът настъпи, Бин се залюля, скочи, стъпи на преградата само за миг и се хвърли във водите на стария яхтклуб сред

фонтан от пръски.

Беше неприятно, разбира се — лабиринт от потрошени яхти и опасни въжета, които се спотайваха в мътилката от водорасли и отходни води. Без да губи време, Бин се изкатери на една яхта и скочи на следващата, затича по трасето с препятствия с ловкост, придобита в толкова потопени места, че не можеше да ги запомни всичките, като гледаше да стои колкото се може по-малко в тинята.

„Тук май има доста неща за прибиране“ — помисли си. Може би нямаше да е зле да се върне — ако късметът не му изневереше и ако животът му продължеше по досегашния начин. Скромно, поносимо мизерно.

„Може пък в крайна сметка да рискувам — каза си. — Ще се опитам да намеря брокер, който може да предложи големия бял камък за продан по някакъв начин, при който да останем в безопасност...“

Преди да се качи на последната камениста ивица, отделяща яхтклуба от морето, видя спасителна шамандура — поклащаше се до една потънала яхта. Щеше да му е полезна при дългото плуване към дома.

ЕНТРОПИЯ

Ами „сривовете“? Провалите, които няма да заличат човечеството, но могат да убият милиони, може би дори милиарди? Дори ако оцелелите успеят по някакъв начин да осигурят по-нататъшното си съществуване, няма ли да бъдат наложени вечни и непреодолими граници за обхвата на човешките надежди?

Това е категорията, в която отнасяме повечето наказания за небрежното ни отношение към нашия свят. За безогледното изсичане на горите и изхвърляне на отпадъци в морето. За отравянето на водоеми и съсипване на хабитати. За променянето на самия въздух, който дишаме. Задето караме температурите да се повишават, ледниците да се топят, морското равнище да се вдига, пустините да се

разширяват. Заради това, че слагаме край на биологичното разнообразие на планетата и го превръщаме в крехка решетка, неспособна да понесе и най-малкия порив на вятъра.

Повечето животни имат достатъчно здрав разум, за да не оскверняват собствените си леговища.

От друга страна, никой друг животински вид не е бил толкова изкушен да го направи. Не е имал толкова възможности. И не е бил така готов постепенно да се учи от грешките си.

Дали разумните плъхове, гарвани, тигри, мечки или кенгуру ще се справят по-добре, ще проявят по-голяма предвидливост и ще се отнасят към света по-внимателно от нас?

Рогът на изобилието на Пандора

21. ПЛЕМЕТО

Хакер се опитваше да не изостава от плуващия до него спасител. Оказа се обаче трудна задача, тъй като тялото му бе цялото натъртено и насинено от аварийното приводняване и разминаването със смъртта при кораловия риф.

Освен това бяха нужни и известни усилия, за да свикне с предпазния костюм, рекламиран като „добър за всичко, от открития космос и Еверест до морското дъно“.

Още не можеше да се съсредоточи. Усещаше ръцете си като кренвири, докато натискаше копчета и дърпаше лостчета, за да отвори допълнителни хриле по ръба на шлема, та да може да черпи повече кислород от водата.

Още по-лошото бе, че проклетият делфин си оставаше все така нетърпелив. Когато Хакер се опита да отвори допълнителните перки на ботите, за да плува по-добре, създаването изстена отчаяно и зацвърча недоволено. След което продължи да го бута напред с муцуна.

„Като някой изгубил търпение роднина, принуден да бута инвалид — с отвращение си помисли Хакер. — Не съм длъжен да търпя това!“

Звуковият сензор в челюстта му показваше, че са се отдалечили навътре в морето и са оставили коварния риф далеч зад себе си. А заедно с него и разбитите останки от скъпата му суборбитална капсула.

„Трябваше да се опитам да спася повече неща. Ако не друго, поне радиостанцията.“

Или спасителния сал под седалката! Защо не се сетих за него? Трябва да се върна!“

Досадният делфин избра точно този момент да го смушка отново.

„О, стига вече!“ Хакер понечи да се обърне към създаването и да го перне хубаво. Можеше пък и да разбере. Да го остави на мира...

Преди обаче да успее да се завърти, отляво се появиха още две сиви тела, последвани от друга двойка отдясно. Новодошлите

започнаха да ги обикалят, сканираха Хакер и спасителя му с оглушително сонарно цвъртене и писъци, които резонираха през кристалните води и накараха челюстта му отново да запулсира.

Най-сетне успя да се обърне и се помъчи да поеме в посоката, откъдето беше дошъл. Три от големите сиви създания обаче препречиха пътя му. Явно нямаше да му позволят подобни опити.

Известно време — неясно колко — Хакер им крещя. Не можеше да чуе ругатните си, но визьорът му се покри със слюнка и мъгла. После горчивият гняв изведнъж се стопи, сякаш изтече в морето. Яростта изчезна, за да се смени с примирение.

— Добре... добре — помъчи се да каже разбираемо той, като постепенно се овладяваше, докато шлемът премахваше парите от тирадата му и вкарваше още кислород. Можеше също да предава гласа му, стига да си спомнеше как точно се прави. — Добре, ще направим каквото искате. Но това означава, че *вие* сте отговорни. Вие трябва да се грижите за мен. Поне докато не успея да се свържа с проклетия спасителен екип.

Естествено, делфините не разбираха думите му. Въпреки това, когато се обърна да заплува в другата посока, те сякаш кимнаха в знак на съгласие, понесоха се към повърхността за глътка въздух и след това заплуваха покрай него достатъчно бавно, за да не изостава.

От време на време, колкото за разнообразяване на обстановката, някой делфин му предлагаше гръбната си перка и го понасяше за кратко — носеше го през прозрачните води много по-бързо, отколкото би могъл да плува сам. Понякога, когато носачът му изплуваше за въздух, лицето на Хакер се подаваше на повърхността и хрилете се раздуваха като балони, докато оглеждаше хоризонта. Нямаше и помен от суша.

Движеха се ритмично — подводна екскурзия, разнообразявана с екстравагантни скокове над водата. След известно време, макар все още да бе насинен, зашеметен и вцепенен от болкоуспокояващите, Хакер най-сетне си призна, макар и с неохота...

... че му е доста забавно.

* Поредната ледена дига се руши в Гренландия и заплашва с огромно изливане на прясна вода точно когато Северноатлантическият солен цикъл като че ли се кани да започне отново. Въпреки че Гълфстрийм отново тече, Полша и Русия заплашват да използват ядрени заряди, без да обясняват ясно как би могло да помогне това. (*МИГНЕТЕ* ЗА ОЩЕ)

* В Северна Америка кооперативните селски стопанства събудиха призрака на хранителния бойкот, след като Градската лига обяви плановете си за създаване на „ако-картел“, който да продава градските отпадъци на фиксирана цена. (*МИГНЕТЕ* ЗА ОЩЕ)

* Ветераните от последното Голямо пробуждане цъфнаха отново и провеждат пророчески конклав в Колорадо Спрингс. Без да се извинят за несбъдналите се прогнози за съдбоносни събития през 30-те години, те призовават за нова вълна палаткови лагери от брега до прерията. „Защото този път е сигурно!“, според думите на огласяващия откровенията Лейн Церф. (*МИГНЕТЕ* ЗА ОЩЕ)

* В отговор съседната Работническа република Боулдър мобилизира нов взвод адвокати за събиране на парите от Голямото обзалагане от 2036 г. Във връзка с продължаващата вражда между двете страни професор кмет Айлийн Гейпърс-Фицпатрик каза: „Преди да всяват още паника, тези малоумници ни дължат нов спортен стадион! И извинение за онова обзалагане-и-молене градът ни да се продъни в ада. Плащайте! И този път без «двойно или нищо».“ (*МИГНЕТЕ* ЗА ОЩЕ)

22. СРОДНИ ДУШИ

Естествено, речта беше съсипана. Всички шансове за блестящ завършек си бяха отишли заедно с полезното отразяване. Дори след петдесет години водещият споменателен образ от това събитие щеше да е на самия Хамиш, зяпнал като треснато с чук теле и мърморещ изтъркани баналности как всички трябва да имат едно наум и да запазят спокойствие.

— Може би е някаква измама — предположи той. — Или нещо много по-незначително от онова, което изглежда. Но дори да не е... дори космосът внезапно да ни се е обадил... и всичко да се промени... — Преглътна с мъка. Искаше му се само да се измъкне. — В крайна сметка се нуждаем от предпазливост, а не от арогантна гордост, за да се справим с дните и годините пред нас. Кое е свършило най-добра работа за толкова много индивиди, групи, народи и раси преди нас? Сред съмненията, тревогите и безбройните удари не бива да забравяме ограниченията си. Да осъзнаваме границите на мъдростта си и да се обръщаме към другите, които са по-мъдри от нас.

Това беше ли достатъчно възвишено и двусмислено за финал? Мнозина щяха да приемат, че говори за Бог. Или че проповядва смиреност. Някои — малцина — щяха да се досетят, че говори за омото над пирамидата. За Пророка и Движението.

Нямаше значение. Време беше да се маха. Още хора ставаха да зададат въпроси или да спорят, но Хамиш се обърна и махна с ръка за сбогом. Изпратиха го рехави аплодисменти.

„Най-лошата реч в живота ми“ — мислено изръмжа той, без да си направи труда дори да стисне ръцете на организаторите на конференцията, които чакаха зад кулисите. Чувстваше се отвратително, искаше му се да може да се телепортира някъде далече. Не до самотен планински връх, плаж или място, потопено в последните новини, а в личния си кабинет. При старомодната клавиатура и работата, която беше вършил навремето с радост, макар и като обсебен, дни наред.

Както бяха нещата преди Каролин да го напусне. Преди великият човек да открие, че е годен и за други неща.

Спасението обаче беше далеч. Ригълс зашепна напомнящо в ухото му:

— Имаш среща. С Бетсби.

Хамиш потисна въздишката си и се обърна към мъжа на средна възраст, който беше натоварен да се грижи за него. Ерик някой си — с едър кокал, но болезнено слаб. Явно беше от онези типове, които живееха на ограничени калории. Но дори и да изпитваше някаква неприязън към Хамиш, не го показваше.

— Обещахте ми сигурно място за среща — каза Хамиш. — С два входа, без камери вътре и при вратите.

— Насам, господине. Лично претърсих коридорите само преди минути. Разбира се, никой не може да гарантира...

— Няма проблем — успокои го Хамиш. — Срещата ми не е тайна, нито дори важна. Просто...

Млъкна и сви рамене. „В наши дни трябва да се вземат предпазни мерки, така че срещата да е неясна, двусмислена. Да се споменава, да се носят слухове, но да няма доказателства. Да можеш да я отречеш дори да има готови да се закълнат, че са видели единия да влиза през едната врата, а другият — през другата. Номерът е да не привличаш вниманието към себе си.“

Влезе. Малката заседателна стая беше празна. На масата имаше кошница плодове и топки със сок с опънати мембранни кожи, но Хамиш беше твърде възбуден, за да си вземе. Вместо това извади от вътрешния си джоб малко устройство и го сложи на масата. Скенерът автоматично затърси издайнически отражения и електромагнитни сигнали на микроскопични камери или микрофони. В шпионската надпревара преимущество винаги имаха онези, които можеха да си позволят последните постижения на техниката. Хамиш беше получил уверения, че тази дрънкулка е от последните. От този месец.

Естествено, устройството засече слушалката му. Ригълс обаче вече се беше регистрирал в детектора. Иначе помещението изглеждаше чисто, както му бе обещано.

„Къде е Бетсби?“

Той знае, че можем да го пипнем по всяко време, било по официално обвинение, било тайно. Със сигурност си дава сметка, че

тази среща е любезен жест от наша страна. Шанс да избегне затвора или нещо по-лошо, ако дойде чист. Ако публично поеме отговорността за избухването на сенатор Стронг. Той обаче се държи така, сякаш има някакъв скрит коз в ръкава. Нещо, което му дава преимущество.“

Странно беше, дума да няма. И нещо вътре в Хамиш се наслаждаваше на това.

Ригълс го попита дали иска резюме на последните новини — историята за извънземния предмет, която бе привлякла вниманието на света към малкия научен център в Куба.

— Не — отговори той на глас. — Ще гледам самата пресконференция. С голи очи.

— А те са така големи — обади се глас зад Хамиш. — С тях по-добре се вижда бъдещето.

Роджър Бетсби стоеше при другата врата — брадат и леко прегърбен, с шкембенце и уморено изражение на донякъде подпухналото лице. Пристъпи напред и сложи свой детектор на масата. Личеше си, че е по-стар модел. Въпреки това устройството бързо откри Ригълс. Малката слушалка извъня късо, когато скенерът я регистрира.

На свой ред детекторът на Хамиш хвърли червеникава светлина върху тесните очила без рамки на Бетсби.

— Тези стари лещи ли? — Лекарят активист ги свали. — Най-обикновени оптически очила със съвсем малко добавки — да записват какво гледам и да ми осигуряват заглавията от първо ниво. Нали се разбрахме и двамата да си водим е-бележки.

Сложи си отново очилата.

— Разбира се. Не смятам да правя или казвам каквото и да било, от което бих се срамувал. Благодаря, че дойдохте, докторе.

— Как бих могъл да откажа покана за среща с прочутия Хамиш Брукман? Предполагам, че това е половината от полезността ви за Окото. „Знаменитостите могат да минават през стени.“ Такъв ли беше изразът? Можете да получите аудиенция с почти всеки на планетата. Крале, президенти, олигарси — всеки, който харесва или мрази книгите и филмите ви. Докато просто богатите и влиятелните се отнасят презрително едни към други.

Хамиш сви рамене.

— Има си и неприятни страни.

— Не се и съмнявам. Лично пространство. Време. Ужасно малко възможност да обърнеш внимание на себе си. Обичайните оплаквания. Въпреки това сигурно сте уморен след тирадата пред онези нещастни боготворци. Част от кампанията на живота ви — да отклоните цивилизацията ни от пропастта. А ето че изведнъж някакъв астронавт може да провали всичко. Мистериозният Хавански артефакт на Джералд Ливингстън създава ужасна суматоха. Сигурен ли сте, че не предпочитате да отмените тази среща? За някой друг ден? За друг живот?

Хамиш го изгледа. Предложението на Бетсби не беше любезен жест. Той преценяваше доколко сериозен е противникът му. Дали Движението ще позволи да бъде отклонено от такова дребно нещо като възможен контакт с извънземен разум.

— И двамата сме си направили труда да се срещнем. Така че нека да продължим.

Той седна, но само на ръба на стола, като подгъна дългите си крака и опря лакти на масата.

— Добре тогава. — Роджър Бетсби се плъосна тежко на стола си и разпери ръце, сякаш приканваше Хамиш да започне с въпросите.

— Това, което ме озадачава... — започна Хамиш.

— Искате да кажете, което озадачава Окото.

Хамиш примигна. Движението не го беше грижа, че това название се разтръбява публично. Както и да е, не обичаше да го прекъсват.

— Щом така предпочитате. Това, което ме... ни интересува, е защо си мислите, че няма да ви бъдат повдигнати обвинения. Та вие сам признавате, че сте отровили сенатор Стронг.

— Не признавам подобно нещо. И никога не съм признавал. В най-лошия случай това, което съм направил, е да му дам напълно законно вещество по своя собствена инициатива в качеството ми на лекар, за да облекча състоянието на болна жертва.

— На... жертва...

— Жертва на особено пагубна болест.

Хамиш го гледаше мълчаливо. Бетсби продължи:

— За съжаление дадох дозата без неговото знание и съгласие. Подозирам, че това може да ми навлече сериозни неприятности.

— Хм... значи не става дума за отрова сама по себе си. Или за забранен опиат.

— В никакъв случай. По-скоро за диаметрална противоположност.

Хамиш се замисли. Никой от агентите му — адвокати и следователи, които се бяха срещали с Бетсби — не му бе споменавал това. И сега човекът срещу него определено се наслаждаваше на този момент на истина и го продължаваше. Хамиш разбираше това чувство — беше го давал на милиони с книгите си и на големи и малки сцени.

— Сега разбирам защо се държите така, сякаш имате някакво основание да изнудвате сенатора. — Хамиш започна да брои на пръсти. — Признавате, че сте дрогирали Стронг с вещество, което е предизвикало възмутителна и истерична тирада пред цялата нация. При нормални обстоятелства фактът, че е приел променящ съзнанието опиат, може да помогне за оправяне на пораженията от избухването му и да убеди мнозина да простят дрънканиците му.

— Алгебрата на прошката. — Бетсби кимна. — Думите не могат да се върнат обратно. Едно отравяне обаче ще се окаже мощно смекчаващо обстоятелство и може дори да спечели опрощаване от онези, които вече го харесват. Или които имат полза от влиянието му. Разбира се, *ако става въпрос за отрова*. Продължавайте.

— Ъ-ъ-ъ, да. Твърдите, че самото *име* на използваното от вас вещество може да навреди на сенатора повече, отколкото думите и действията му. Заплашвате да разкриете тази информация, ако ви арестуват или ако се предприемат някакви други действия срещу вас.

— Никога не съм го казвал като заплаха. Това би било изнудване в юридически смисъл. Просто посочих, че ако бъда обвинен в углавно престъпление или пострадам по някакъв начин, съвсем логично ще се появят допълнителни факти, които бих предпочел просто да не споменавам.

— И сега твърдите, че веществото е било законно, с легитимни терапевтични приложения. Въпреки това доста вещества имат множество странични ефекти, зависими от...

— Нека ви спестя труда да продължавате в тази посока. Веществото има само *едно* терапевтично приложение. Почти няма известни странични ефекти и е без особени противопоказания.

Хамиш кимна. Точно от това се боеше.

— Значи от юридическа гледна точка може да сте извършили нарушение само дотолкова, доколкото сте лекували пациент без неговото съгласие? Но вашите заплахи...

— Както казах, не ми се вярва, че обвинението в изнудване ще издържи. Много внимателно подбирах думите си. Имам отлична юридическа програма.

— Хм. Не толкова добра, колкото нашите, готов съм да се обзаложа. И все пак намеквате, че ние... че сенатор Стронг може да има причини да се страхува от пълно разкриване. Защото обществото може да бъде *по-малко* склонно да прости, ако открие каква е била сместа.

— Сече ви пипето — отбеляза Бетсби.

— Какво?

— Просто си спомних един израз на дядо ми. Комплимент за пъргав ум. Продължавайте, господин Брукман.

Хамиш се намръщи.

— Намеквате, че *здравословното състояние* на Стронг може да отвори обществото повече от *вашата* постъпка с пробутването на загадъчно променящо поведението вещество.

— О, няма да се измъкна безнаказано, ако изберете да разкриете всичко... или ме принудите аз да го направя. Някои ще ме нарекат герой, но може да изгубя лекарските си права. Може дори да полежа известно време в затвора. Стронг би могъл да ме съди.

— Но с политическата му кариера ще бъде свършено.

Ясно беше, че мъжът срещу него смята това за прилична сделка. И въпреки волята си Хамиш изпита симпатия към Роджър Бетсби. Ако не друго, то заради самата безочливост и оригиналността на подхода му, както и заради начина, по който беше формулирал цялата ситуация като главоблъсканица, предназначена сякаш единствено за Хамиш...

— Явно става въпрос за състояние, което е едновременно противно и по някакъв начин доброволно — предположи той. — Нещо като избор.

Бетсби кимна.

— Продължавайте.

— И в същото време... е нещо, което е сравнително неизвестно на широката публика. Или най-малкото е извън обхвата на обичайния виртинтерес.

— Дядо ми би ви харесал.

Странен комплимент, който накара Хамиш неволно да се изчерви... и в същото време го насочи към отговора.

— Става въпрос за пристрастяване, нали? Сенатор Стронг има някакъв навик. Лош навик. Вие... вие сте му пробутали *противоотрова*! Ох, Господи!

Мъжът срещу него кимна и очите му проблеснаха.

— Право в десетката.

Хамиш си позволи тънка усмивка. Макар да бяха разговаряли само няколко минути, той вече си беше спечелил уважението на Роджър Бетсби, а то бе по-важно от евтините автоматични реакции на критици и привърженици. На цялата бедна планета имаше съвсем малко хора, за които можеше да каже подобно нещо. И в известен смисъл това беше забавно!

Но точно сега това удоволствие отстъпваше пред друго чувство. Негодувание! Страшно му се искаше да спипа един сенатор за гушата. Нищо в профилите и досиетата му не подсказваше за някаква пристрастеност. О, имаше запои от време на време, може би и малко неококаин, но нищо чак толкова сериозно. Какъвто и мръсен навик да имаше Стронг, Движението изобщо не подозираше за него. Тенскватава направо щеше да излезе от кожата си!

— Предполагам, че няма да ми направите услугата да ми кажете за какво става дума? Или каква противоотрова сте използвали? Или да обясните защо тя е имала такъв силен ефект върху поведението му?

— Може би някой друг път. — Бетсби поклати глава. — Разбира се, дотогава едва ли е нужно да ви напомням, че съм заложил всякакви ботове, които ще разкрият всичко, ако с мен се случи нещо непредвидено.

— Разбира се. Това се подразбира — отвърна Хамиш, макар да знаеше, че има и други начини, ако положението стане безнадеждно.

— Е, добре тогава — рече Бетсби и стана. — Засега това би трябвало да е достатъчна занимавка за хората ви.

Въпреки всичко поведението и езикът на тялото му казваха много неща на Хамиш. Може би дори повече, отколкото си мислеше Бетсби.

„Не смяташ да пазиш тази тайна вечно, без значение какво ще направим. Без значение какво ще предложим.“

Наумил си нещо по-голямо. Нещо много повече от съсипването на кариерата на някакъв законодател от Племенните щати.

Смяташ да бъдеш чут.

Смяташ да спасиш света.“

Хамиш познаваше този тип хора. Планетата всъщност бе пълна почти до преливане с искрени хора, фанатично решени да я спасят, макар и да имаха дълбоки разногласия по въпроса как да се постигне това. И да, собствената му кауза — да защити Земята от кандидат-спасителите ѝ — също попадаше в тази категория!

Можеше честно да признае тази ирония. Дори когато тя го принуждаваше да тръгне по неприятни пътища.

— Е, докторе, явно имате график, по който да разкриете онова, което ви е известно. Няма да ви притискам да го изпреварвате, макар да очаквам в скоро време да поговорим отново.

„Веднага щом имаме възможност да анализираме записа, да потърсим в думите ти скрит смисъл и да проверим и най-малката подробност за потенциална слабост.“

— Както и да е — продължи Хамиш. — Почти е време за онази прословута пресконференция от Вашингтон и Хавана за предмета от космоса. Искате ли да поръчаме храна, напитки и пикселви и да я гледаме тук? Кой знае? Положението на цялата планета може да се промени. Много от сегашните ни конфликти може да се окажат безсмислени.

Естествено, Бетсби се съгласи да остане. Дори онези, които са наясно с влиянието на знаменитостите, трудно могат да му устоят. Така сладко-киселата ирония стана още по-голяма. Хамиш се радваше, че може да сподели предстоящия исторически момент с един вид сродна душа... и изпита болка от жестокостта на съдбата.

Особено заради начина, по който тя понякога го принуждаваше да защити онези, които презира, като унищожи някого, когото харесва.

„Геоинженерството“ е една от най-старите дейности на човечеството — промяната на някаква особеност на планетата Земя. Нашите вечно незадоволени прародители са се стремили да променят средата около себе си. Колиби и пещи са прогонили студа. Горите са отстъпвали пред градините. Напояването довело някои райони до разцвет, след което отравянето им със сол ги превърнало в пустини. Дигите променили цели водни басейни, измествайки тежестта по сеизмични разломи. Добивът на гориво и руди преобразил цели планински вериги и въздуха, който дишаме.

Според една преценка сме трансформирали няколкостотин кубични километра изкопаеми горива в два кубични километра човешки същества. Това е може би най-голямото инженерно постижение на всички времена. А науката ни позволи да направим още едно уникално нещо. Със способността да забелязваме ние започнахме да си задаваме въпрос, върху който могат да размишляват единствено разтревожени млади богове:

„Можем ли да направим нещо за това? Да поправим пораженията? Да променим нещата към по-добро?“ От постепенно и несъзнателно геоинженерството се превърна в обект на теории и експерименти, дебати и политика.

Да предположим, че вкараме огромни количества въглероден двуокис в дълбоките солени пластове и по този начин забавим за известно време глобалното затопляне. Ами ако газът бъде изхвърлен обратно? Вземете катастрофата с езерото Ниос. А дори да си остане там долу, примитивните бактерии намират убежище именно на подобни места отпреди половин милиард години, когато кислородът е преобразил атмосферата на планетата. Как ще реагират те на внезапно вкарване на въглероден двуокис, използван от тях за производство на метан и сероводород? А ако тези газове се освободят...?

Други предлагат да издигнем над Земята огромни навеси, които да намалят достатъчно слънчевата светлина. Или да изхвърлим в стратосферата аерозоли, за да

увеличим отражението и така да охладим планетата. Някои се страхуват от непредвидени осцилации, които могат да излязат от контрол. Други напомнят, че серните газове може да са причина за Пермското измиране — най-масовата смърт, на която е била свидетел Земята.

Дори най-екологичните идеи имат своите критици. Облагородяването на огромни „пустинни“ участъци от океана може да изглежда единствено печелившо начинание, което ще разшири хранителната верига, ще спомогне за развитието на риболова и в същото време ще погълне въглерод от атмосферата. Грубите опити с желязна прах предизвикаха проблеми. Но не можем ли да използваме приливната енергия, за да раздвижим дъното на океана точно по начина, по който го правят теченията?

Да предположим, че някое естествено решение проработи! Трябва ли да се смятаме за достатъчно мъдри, за да **УПРАВЛЯВАМЕ** една сложна планета? Новите пуритани твърдят, че най-добрата ни възможност е на първо място „да причиняваме по-малко вреди“. Но можем ли само да поправим забърканата от самите нас каша чрез сурови самоограничения? Не можем ли да използваме онази характерна черта, която ни е извадила от пещерите? Духа на амбицията и увереността, че можем да го направим?

Рогът на изобилието на Пандора

23.

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

Когато приближи дома си от запад, с гръб към залязващото слънце, вече се свечеряваше.

Естествено, вече беше отлив и главната порта беше широко отворена. Пен Сян Бин се почувства глупаво. Сега обзелата го по-рано паника изглеждаше прекалена. „Можех да продам камъните, да си купя бира при рибарските сергии и вече да съм се прибрал и да вечерям, а и щях да дам малко пари на Мей Лин.“

Скоро видя познатите очертания — килнатата северна стена... метлоновите стълбове и подсилващите въжета от суперкорда... соларния дестилатор... и местата, където бе започнал да подготвя двете стаи на горния етаж за обитаване. Дори долови аромата на виетнамския сос *нук мам*, който Мей Лин добавяше към половината гозби. Всичко изглеждаше нормално. Въпреки това Бин обиколи порутеното имение, като проверяваше за необичайни знаци. Масло във водата. Стъпки в мокрия пясък. Не откри нищо.

„Пропилях си деня. Сглупих. Толкова изгубени камъни...

... макар че там, откъдето ги взех, има още.“

Вече беше започнал да крои план. Контрабандистът Куан Лу имаше доста връзки. Може би щеше да успее да го използва, като първоначално не разкрива много. Да го накара да уреди среща по такъв начин, че предателството да е трудно. И на срещата да присъстват няколко потенциални купувачи. Как го беше казал един древен мъдрец? „За да не бъдеш стъпкан от слон, накарай много слонове да се блъскат един друг.“

Добре де, може и да не го беше казал мъдрец. Макар че би трябвало. Разбира се, Бин не можеше да се сравнява с господарите на властта, парите и търговията. Значи му трябваше ситуация, в която те да нулират силата си! Да бъдат принудени да наддават за онова, което има той. При това открито, така че никой да не може да се възползва, като го накара да си мълчи.

„Първо трябва да намеря добро скривалище за камъка. След това да измисля подходяща история за Куан.“

Почти не чувстваше тялото си от умора. Беше отвъд глада и изтощението, докато вървеше от кея към стълбите, после по покрива и най-сетне до входа на навеса. Той плющеше с гостоприемнен ритъм и изпускаше сладките аромати на дома, от които му се завиваше свят. Приведе се, за да влезе, и примигна на слабата светлина.

— Няма да повярваш как ми мина денят! Това пържени скариди ли са? Онези, които улових сутринта? Браво на теб...

Мей Лин бъркаше яденето в тигана. Когато се обърна, отначало Бин си помисли, че се усмихва. После осъзна... че това е гримаса. Тя не каза нищо, но страхът блестеше в очите ѝ, които се стрелнаха наляво и го накараха рязко да се обърне...

На малката им маса имаше някакво създание. Някаква голяма *птица* с дълъг прав клюн. И тази птица оглеждаше Сян Бин, като въртеше глава ту на едната, ту на другата страна. Разпери късите си криле и запляска с тях.

„Няма летателни пера — вцепенено отбеляза Бин. — Да не би да е пингвин? Но какво търси пингвин тук, в горещия Шанхай?“ Тогава забеляза ноктите. „Пингвините нямат...“

Ноктите стискаха нещо, което още се гърчеше върху масата, разкъсано и раздрано. Приличаше на змия... Само че вместо кръв и вътрешности имаше ярки искри и електрически пукот.

„Машина. И двете са машини.“

Птицата заговори, без да отваря клюна си.

— Не се страхувай. Няма време за страх.

Бин преглътна. Усещаше устните си напукани и сухи.

— Какво... кой си ти?

— Аз съм средство, изпратено от онези, които биха могли да спасят живота ти. — Нещото-птица внезапно се наведе и закълва змията. Полетяха искри. Змията потъмня и се отпусна безжизнено. Доста ефективна демонстрация, макар Бин да нямаше нужда от нея.

— Моля, иди до прозореца — продължи крилатият механизъм и посочи с клюн. — И донеси камъка.

Е, поне говореше любезно. Бин се обърна и видя, че бялото яйцевидно нещо е на перваза, под отслабващата слънчева светлина, вместо да бъде увито в черен плат, както се бяха разбрали. Погледна

остро жена си, но Мей Лин беше взела малкия Сяо Ен. Бебето хленчеше: искаше да суче.

С тиха въздишка Бин се приближи до камъка, чиято матова повърхност сякаш светеше, но не просто от отраженията. Усети как птицата нетърпеливо се навежда напред.

Сякаш усетила дланите му, белезникавата повърхност стана като мляко и започна да се завихря. Сега ясно личеше, че това нещо се различава от Хаванския артефакт, който Бин бе видял на витрината на магазина за иелектроника. Този камък беше по-малък, по-объл и съвсем не така гладък. Единият му край бе повреден от дупки, драскотини и мехури, които продължаваха на тънки ивици към издължената среда. Приликите обаче бяха несъмнени. Замайващото усещане за дълбочина се засилваше там, където ръцете му бяха най-близо до предмета. А после вътре бързо започна да се оформя някаква смътна фигура, отначало неразличима, сякаш от сгъстена мъгла.

„Демони — помисли Сян Бин. — Или по-точно демон.“ Появи се едно-единствено създание — двуного, донякъде приличащо на човек.

С неохота — искаше му се никога да не беше виждал този камък — Бин се насили да постави длани върху надрасканите краища и стисна зъби, когато по ръцете му пробяга слаба тръпка. Вдигна тежкия камък, обърна се и го махна от слънчевата светлина. От това блясъкът като че ли само се усили.

— Остави го тук, на масата, но бъди така добър да не го пускаш — все така любезно, но и настоятелно нареди птицата.

Бин се подчини, макар да искаше да хвърли камъка възможно по-далече. Фигурата, която се беше оформила вътре, не приличаше на онези, които бе видял. Бе по-човекоподобна от демоните по телевизията, които се взираха от камъка във Вашингтон, но въпреки това си оставаше демон. Като плашещото подобно на пингвин създание, чието крило докосна ръката му, когато то се наведе, за да разгледа по-добре.

— Легендите са истина! — промърмори птицата. Бин усети как гласът ѝ резонира някъде от гърдите. — Казано е, че световните камъни са придирчиви. Могат да изберат само един човек, с когото да работят, а понякога изобщо не избират. Поне така се разказва. — Роботът изгледа Сян Бин с лъскавото си око. — Късметлия си в много повече отношения, отколкото си даваш сметка.

Сян Бин кимна, но без особена радост. Знаеше поне едно отношение.

„Значи съм необходим. Това нещо ще работи само с мен.

Това означава, че няма просто да го вземат и да ни оставят на мира.

Но означава също, че трябва да ме оставят жив. Засега.“

Демонът в камъка вече се бе избистрил напълно, макар че образът си остана нестабилен. Приблужи се на два странно съчленени крака и протегна напред силните си мускулисти ръце, сякаш искаше да докосне, дори да сграбчи ръцете на Бин. Устата — с четири устни, подредени като сплескан ромб — се размърда под цепките на носа и единствения, подобен на лента орган на мястото, където би трябвало да са очите. С всяко отваряне и затваряне на устата повърхността под дясната длан на Бин слабо трептеше.

— Камъкът е повреден — отбеляза пингвиноподобният автомат. — Навремето е имал звукови предаватели. Може би в някоя добре оборудвана лаборатория...

— Легенди ли? — рязко попита Бин.

Знаеше, че не бива да прекъсва, но не можеше да се стърпи. Страхът, умората и контактът с демони — всичко това го довеждаше до ръба на истеричен припадък. Както и да е, положението се беше променило. Щом беше специален и дори необходим, значи поне можеше да получи някой и друг отговор!

— Какви легенди? Искаш да кажеш, че тези камъни са се появявали и преди?

Птицата откъсна поглед от хуманоидното създание, което отваряше и затваряше уста в пантомима на реч, грубо съответстваща на вибрациите под дланта на Бин.

— Нищо не пречи да знаеш, Пен Сян Бин, тъй като ти носиш товара и задачата, дадена ти от Небето. — Машината се изправи в цял ръст и направи лек поклон. — Истина, която отива по-далеч от всяка друга.

Устата на Бин внезапно пресъхна.

— Каква истина?

— Камъните са паднали в зората на времето. И се твърди, че хората говорят с тях най-малко от девет хиляди години. И през цялото

това дълго време камъните са говорили за деня на кулминацията. И този отдавна предречен ден може би най-сетне е настъпил.

Мей Лин се приближи зад Бин — доколкото можеше, защото кърмеше детето. Той не дръпна ръцете си от нещото на масата, но се зарадва, че тя го прегърна през кръста и пропъди донякъде студа, който чувстваше вътре в себе си.

— Значи... — Бин преглътна. — Значи *ти* не си извънземно?

— Аз? — Пингвинът го зяпна за момент, след което изкряска, което явно бе механичният еквивалент на смях. — Разбирам как би могъл да стигнеш до това погрешно заключение. Не, Пен Сян Бин. Аз съм човешко творение. Също като тази змия. — Ноктите стиснаха още по-здраво изкуствената змия. — Тя е изпратена от различна, доста побезжалостна група хора. Съперниците ни също искат да научат повече за междузвездните пратеници.

Междувременно създанието в камъка като че ли се обезсърчи: може би разбираше, че никой не чува думите му. Трептенето се усили, после спря. След това демонът се пресегна напред, сякаш към Бин, и започна да *рисува* в нищото, до самата граница помежду им. Навсякъде, където минаваше покритата с люспи ръка, оставаше следа от мастилен мрак... и накрая Бин осъзна какво е това.

Калиграфия. Създанието рисуваше фигура — идеограма — в плавен, архаичен на вид стил. Символът беше сложен, състоеше се най-малко от двайсет части. „Де да бях по-образован“ — помисли си Бин, докато гледаше със страхопочитание завършената форма, която туптеше на повърхността на светеция камък-свят. Симетрично прекрасна и същевременно назъбена, заплашителна, тя някак приковаваше погледа му и накарва сърцето му да заблъска в гърдите.

Сян Бин не познаваше знака. Но всеки с бегло познание на китайски можеше да разпознае радикала, основния символ, на който се основаваше той.

Опасност.

Опасността вече е толкова голяма за всеки индивид, всяка класа, всеки народ, че храненето на илюзии е нежелателно. Времето не търпи да бъде спирано; и дума не може да става за благоразумно отстъпване или мъдър отказ. Само мечтателите вярват, че има изход. Оптимизмът е страхливост.

Освалл Шпенглер, „Човекът и техниката“, 1932

В добри времена песимизмът е лукс, а в лоши — сбъдващо се, фатално пророчество.

Джеймс Касио, „Отвори бъдещето“, 2005

24. СВЕТЪТ ГЛЕДА

— Защо трябва да нося това нещо? — измърмори Джералд и подръпна ръкава на изпраната и изгладена парадна униформа: имаше предвид онова, което беше отдолу — бучка на ръката му. Имплантирано телеметрично устройство на НАСА.

— О, я стига си хленчил — сгълча го генерал Хидеоши. В действителност генерал-майорът беше още по-дребна, отколкото изглеждаше на екрана, което имаше парадоксалния ефект да прави ранга ѝ още по-внушителен. Звездите на раменете ѝ блестяха под сценичните прожектори. — Носиш импланти, откакто си започнал обучението си.

— За определяне на здравословното състояние, записване на биологични показатели и за подаване на стимулиращи вещества по време на работа. И след мисиите ги изключвахме. А това чудо е огромно! И знам, че не ми проверява просто кръвното.

Акана сви рамене.

— Такава е цената на свободата, приятелю. Сам избра ролята на опитно зайче, като постави ръката си върху онова нещо. — И кимна към лъскавия белезникав Обект в покритото с филц гнездо, намиращ се на метър от Джералд върху заседателната маса. — Или това — посочи ръката му, — или дълбока карантина. Все още можеш да избираш, нали знаеш. Нищо не ти пречи да се върнеш в резервоара.

— Не, благодаря — изсумтя Джералд.

— Няма за какво — изкиска се Акана.

Джералд не спомена *другите* импланти, за които само подозираше — като някакво чуждо тяло, което се носеше в лявото му око и проверяваше светлината, без да блокира ретината му. Гледащо към света през собствена зеница. И по същество виждащо същото, което виждаше и той. Сякаш не беше достатъчно, че десетина други членове на екипа гледаха всеки път, когато общуваше с Пратеника от МЕО. Това бе само едно от многото имена на този предмет.

„Нарекоха го моето «яйце». Галактически геод на Джералд. Или Хавански артефакт. Или нещото, уловено от боклукчията-каубой Ливингстън с космическото му ласо. По-добре да се окаже нещо безобидно, защото оттук нататък името ми е свързано с всичко, което то прави. Добро или лошо.“

Зад дебелата завеса се чуваше бърборенето на журналистите и поканените гости, които заемаха местата си в залата — най-голямата аудитория на Изследователската лаборатория на ВМС, недалеч от Вашингтон. Удобна стара сграда, оцеляла в Ужасния ден — и освен това дипломатично не се набиваше на очи, като в същото време осигуряваше военни нива на сигурност.

На широката сцена от тази страна на завесата важните клечки също заемаха местата си на дългата маса. Първо бяха официалните лица от НАСА и Министерството на прогнозирането, следвани от представители на ЗС, АС и ИАЗБ. Накрая идваше ред на делегатите на гилдията и учените. Някои бяха помагали в предварителните анализи в Куба. Други просто искаха да стиснат ръката на Джералд... онази, която *не беше* докосвала Артефакта, разбира се. Трети непрекъснато поглеждаха към овоидния кристал, който тихо проблясваше под сценичното осветление.

Някой беше предложил предметът да бъде покрит с пурпурен плат, който да бъде дръпнат от президента за по-драматично. Един психолог, занимаващ се с психология на тълпата, възрази: „Нека е първото, което да види публиката при вдигането на завесата. И без това ще мислят само за него. Така че можем да превърнем това в драматично преимущество. Да седим и да чакаме, докато всички насочат очила и камери в една посока. Демонстрация на пълна прозрачност. И нека президентът да излезе на сцената едва след като врявата утихне.“

Това бе жест към времето, когато постът имаше реална и страховита власт. Разбира се, всичко приличаше на втели-некипели. Покривалото поне можеше да спаси временно Джералд от неустоимата примамливост на нещото. Онова, което реши въпроса, бе чистата практичност. Обектът трябваше да бъде изложен известно време на светлина, за да може да функционира.

Всички заеха отредените им места. Акана застана отляво на Джералд, за да не може Артефактът да скрива лицето ѝ от тълпата.

Собствената му позиция най-близо до сияещото нещо говореше за оформящия се консенсус. Джералд бе не само откривателят, но и в известен смисъл *пазител*. Онзи, към когото се обръщаха, когато овоидът трябваше да бъде взет в ръце. Онзи, който го носеше, когато трябваше да бъде преместен някъде. Онзи, който присъстваше всеки път, когато специалистите искаха да опитат някакъв нов метод за общуване със съществата вътре.

„Чест, предполагам — и кой знае? Може би дори историческа чест. От друга страна, не съм сигурен, че ми харесва начинът, по който ме привлича това нещо. Като пристрастяване към наркотик. Или сякаш по някакъв начин му принадлежа.

И ако всичко това тръгне на зле, на планетата няма да се намери място, където да се скрия.“

Засега предметът си кротуваше и по повърхността му на вълни преминаваха леки проблясъци, създавайки впечатление за нещо огромно, точно, може би безкрайно дълбоко. Силно увеличено изображение на овоида бе проектирано върху гигантски екран над и зад подиума. Образът бе толкова ярък, че Джералд виждаше сянката си върху масата.

— А какво ще стане, ако откаже да работи пред публика?

Акана го изглежда кръвнишки дори само заради това, че може да си помисли подобно нещо. Разбира се, имаше множество записи на дългите часове, през които специалистите общуваха с енигмата от пушек и отражения: някои от тях се съдържаха и в онзи терабайт изтекла информация. Много от картините показваха Джералд, опрял лявата си ръка върху лъскавата повърхност, *докато нечия друга длан сякаш се издигаше от млечните дълбини вътре, за да я докосне.*

Това се случваше отново и отново. Някаква извънземна на вид длан — с люспи, месеста, космата или с щипци — се появяваше в Артефакта, за да изпълни същия странен ритуал. Така беше всеки път след първия установен по време на огненото спускане от орбита контакт.

Да, контакт, но с какво? С кого?

През следващите няколко дни постепенно се разкриха още неща. Дланите водеха към ръце или пипала, които се губеха *навътре*, сякаш Артефактът беше дълбок не сантиметри, а десетки метри, ако не и повече. След това в края на някои от тези ръце се появиха тела, които

се приближаваха, макар винаги да оставаха изкривени, сякаш гледани през дебело кълбо от млечнобяло стъкло.

И накрая се появиха глави... понякога лица... с очи или други сензорни органи, които се долеяха до вътрешната повърхност и като че ли се взираха навън, докато Джералд и колегите му се взираха в тях.

След достатъчно дълго зяпане умът започваше да върти номера. Можеше дори да си представиш, че *ти си вътре*, а извънземните фигури разглеждат твоя претъпкан малък затворнически свят отвън, през нещо като лещи.

„Може пък да правят точно това.“ Една теория наричаше Артефакта предавател. Средство за междוזвездна комуникация, позволяващо моментална връзка през светлинните години с извънземни, живеещи на някой друг свят.

„Други пък смятат, че това е някаква измама.“

Някои от най-добрите експерти в областта на дисплеите — от Холивуд, Бомбай и Киншаса — пристигнаха специално да разгледат находката. И заявиха, че много от нещата и функциите могат да бъдат възпроизведени с наличната технология. Но не всичко. Някои от нещата бяха направо изумителни. Особено начинът, по който триизмерни образи можеха да изникнат от която и да е посока — или от всички посоки едновременно — от дълбините на твърдо тяло. Или неизвестният начин, по който обектът усещаше намиращите се наблизо хора и неща. Или загадъчните и неконвенционални начини, по които черпеше енергия от разсеяната светлина. Въпреки това нито една от тези загадки не гарантираше, че не става дума за фалшификат. И преди бяха правени опити за подхвърляне на изфабрикувани извънземни артефакти от шегобийци с дълбоки джобове и богато въображение. Един екип на Интерпол бе назначен да прерови виртуалните светове и реалния свят в опит да състави профил на този тип шегобиец — с фантастична оригиналност и екстравагантни ресурси.

Да не забравяме и символите, които непрекъснато изплаваха от онзи вътрешен сумрак, за да се залепят за прозрачната обвивка като насекоми, които се гърчат и се опитват да се освободят. Бяха ли те доказателство за извънземния произход? След първоначалния поздрав се бяха оформили още думи, но въпреки това цялостното им значение си оставаше неясно. Двусмислено. Нещата не опираха само до

странностите в синтаксиса и правописа. По-скоро самият *брой* символики изглеждаше стряскащ. Точно когато започваха да откриват смисъл в една лингвистична система, тя се сменяше с друга. Дотук бяха видели над петдесет, като обхватът им бе по-голям от този на всички човешки езици.

Именно тази сложност помогна за убеждаването на Съвещателното тяло, че едва ли става въпрос за фалшификат. Една-две странни писмености можеха да се изфабрикуват. Но защо им е на фалшификаторите да хвърлят толкова усилия и да създават десетки писмености, които сякаш се блъскаха и си съперничеха за внимание? Един шегобиец би искал да създаде впечатление за авторите и за увереност, а не за вътрешни свади.

Определено изглеждаше вероятно нещото да е истинско. Някакъв вид артефакт пратеник, представляващ цяла менажерия разумни раси, вихрушка от диалекти и рояк сияйни планети, изобразени с различни цветове и живи текстури, от изцяло водни светове до покрити с пустини кълба. Самото разнообразие изглеждаше в известен смисъл окуражаващо. Щом толкова много раси са успели да създадат някаква общност в космоса, значи човечеството няма от какво да се страхува, нали?

Джералд усети, че ръката му неволно посяга към овоида като по навик... или сякаш можеше сама да взема решения. И Артефактът не закъсня да реагира. Постепенно мътилката се превърна във вихрушки, които се събраха в най-близкия до него район. Онова чувство за дълбочина се върна. Сякаш отново гледаше навътре... *надолу*...

... и след малко се появиха миниатюрни сенки, подобни на фигури, гледани много отдалеч през трептяща мараня. Сенките постепенно започнаха да растат, ставаха все по-големи и по-големи, сякаш приближаваха през някаква многоцветна мъгла.

„Физическият контакт с ръката ми като че ли вече не е необходим — помисли си с интерес Джералд. — Достатъчно е само да съм наблизо.“

Този път имаше и друга разлика.

„Няколко са. Едновременно.“

Винаги досега бе имало чувство за бутане и съперничество. Само една ръка посрещаше неговата. Една извънземна писменост се задържаше за известно време, преди да бъде изтикана от друга.

А сега преброи четири... не, пет... фигури, които сякаш крачеха напред заедно, рамо до рамо, като с приближаването си придобиваха цвят и детайли. Две бяха смътни двукраки сенки, съпроводжани от приличащо на кентавър същество, нещо като рак и... ами... нещо като кръстоска между риба и сепия, което се движеше на пипала редом с вървящите създания.

Явно там вътре реалността работеше по различни правила.

— Какво правиш, по дяволите? — изсъска Акана. — Разбрахме се да не предизвикваш реакция, докато президентът не каже!

— Нищо не правя — изсумтя Джералд.

Отчасти лъжеше. Ръката му не докосваше Артефакта. Но пък и не я отдръпна. И приближаващите фигури сякаш се движеха към него, привлечени от вниманието му.

Като стана въпрос за внимание, Джералд усещаше как важните клечки около него прекъсват разговорите си и се обръщат към големия екран. Някои замърмориха възбудено. Намиращите се най-близо се скупчиха зад Джералд, за да погледнат самия предмет. Той усети нечий горещ дъх и надуши миризма на къри.

— Ти... наистина трябва да... — започна Акана. Личеше си обаче, че и тя е като омагьосана. Случваше се нещо важно. Нещо много по-важно от нарушаването на протокола.

В този момент, докато извънземните фигури все още бяха на известно „разстояние“ в онази мъгла вътре, някой натисна копче и завесите се плъзнаха настрани и разкриха подиума и големия екран на хилядата души в аудиторията... и на няколкостотинте милиона по цялата планета.

Малко след това, докато залата се изпълваше с възбудени възгласи, през системата за оповестяване прозвучаха фанфари. Някаква част от съзнанието на Джералд предположи, че сигурно президентът излиза на сцената. Точно навреме, за да не му обърнат никакво внимание.

Петте фигури приближаваха, формите им започваха да изпълват частта на Артефакта, обърната към Джералд. Той разпозна кентавроида и един от двукраките от предишни кратки срещи. Първият имаше ястребово лице с две огромни очи от двете страни на свиреп на вид клюн. По всяка вероятност нощно създание, което явно нямаше нищо против и ярката светлина. Другият вървеше на крака като кокили

и се клатеше странично на всяка крачка. Главата му представляваше плетеница от подобни на червеи пипала, без никакви обособени части или отвори.

Подобното на рак същество много напомняше на... вечерята на Джералд преди два дни, а водното създание бе като излязло от нечий кошмар. Поне такива бяха смътните му впечатления. Честно казано, Джералд не можеше да обърне внимание на нищо друго. За момент, въпреки целия си предишен опит с извънземния предмет, се почувства прикован и завладян като всички, които гледаха от домовете си по цял свят.

Внезапно осъзна, че има и *още* същества, които се появяват в далечината и бързат напред — десетина, че и повече, които сякаш се опитваха да настигнат първите.

Първите пет фигури спряха и се скупчиха в подобната на леща граница между овоида и света на Джералд. Той ги усети, че гледат навън, не само към него, но и към Акана и останалите в полезрението им. Вече не чуваше и не усещаше горещ дъх във врата си: всички бяха замрели.

И тогава от всеки извънземен се появи по една точка. Черна точка, която растеше, трептеше и приемаше форма. Символ, всеки напълно различен от другите. Един беше ъгловат. Друг имаше всякакви заврънкулки и преплитащи се елементи. Трети приличаше на груба драсканица... и така нататък. Знаците се подредиха в ред по заоблената повърхност на Артефакта.

„Това ли е? Поредната загадка? Е, поне този път няколко от тях работят заедно. Може би можем да започнем дългия процес...“

Символите отново започнаха да се преобразяват. Всеки се промени и Джералд интуитивно усети, че се превръщат в онези ъгловати букви от латинската азбука, които беше видял в деня на приземяването.

„Ако отново пише «поздрав», сигурно ще се разкрещя!“

За щастие не беше това. Не точно.

Този път вместо една дума имаше две.

ПРИСЪЕДИНЕТЕ СЕ.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

ПО-БЛАГОРОДНИ ПО ДУХ

Не е нужно да се чудим на измирането; ако трябва изобщо да се чудим, нека да е на презумпцията ни, че разбираме множеството сложни непредвидени обстоятелства, от които зависи съществуването на всеки вид.

Чарлз Дарвин

ВИД

аутистът мърфи потвърждава +++
открил е Баската химера. +!+ детето е живо
+!+ и в безопасност, засега. в безопасност от
нормалхората, които ще ценят +/- преследват
-/+ или го/я изучават -/- може би до смърт

родено в година, която бе квадрат от броя
рождени дни, които би имал исус — ако исус
беше живял дванайсет години повече -+- и ако
всяка година е високосна +++ и ако приматът
избягваше простите числа +/- какво друго
доказателство е нужно ?/-

+++ добра работа мърф +++

но сега какво да правим с това знание?
аутисткото нещо? да си поиграем с него
известно време + и да го приберем

+/- ВСИЧКИ ФАКТИ СА СЪЗДАДЕНИ РАВНИ. -/+
броят долари в банковата ти сметка -/- броят
дупки в чорапите ти... еднакви са, нали?
прагматизмът е за горкитеродители -/- онези,
които са обезумели от „бича на аутизма“

— прагматизмът не ни се удава с лекота —
+++ а трябва +++

щом ни липсва страстта & желанието на
хомосапите — техният кроманьонски гений на
внимание-разпределение — тогава можем ли да
използваме нещо друго? +++ нещо, в което сме
добри +++

!! ако свръхаутистите наистина сме
повече като животни... или дори като
неандерталци... тогава може ли химерата да ни
научи на нещо ценно?

може би трябва да направим нещо с това
знание

може би да поговорим с него/нея
може би дори да ни е грижа

25. ЗАМИНАВАНЕ

Дългото три хиляди *ли* пътуване започна с подкуп и малко въздух.

И приличащ на пингвин робот, който стоеше на ниската маса, намерена от Пен Сян Бин в една потопена къща. Механично създание, което оставаше педантично любезно, като в същото време даваше заповеди, които щяха завинаги да променят живота на Сян Бин, Мей Лин и мъничкия им син.

— Имате съвсем малко време — сериозно каза създанието. Гласът му бе с пекински акцент и излизаше някъде от лъскавите гърди, доста под острия клюн. — Други вече са проверили същите подозрения, които ме доведоха тук, привлечени от недискретните ви запитвания за продажба на блестящ камък с формата на яйце и движещи се форми вътре.

За да покаже какво има предвид под „други“, птицата драсна с нокът по люспестата страна на голямата змия робот — другия натрапник, който бе изпълзвал по рушащите се стени и се бе промъкнал през покрива на тази някога разкошна крайбрежна къща, за да изкара акъла на Мей Лин, докато Бин беше на злополучната си експедиция в Източен Шанхай. За щастие машината пингвин бе пристигнала малко след това. И след кратка ужасяваща схватка фалшивата змия бе разкъсана и разнебитена точно преди Бин да се прибере у дома.

Причината за цялата тази суматоха лежеше на същата маса и блестеше от светлинната енергия, която бе погълнала по-рано от слънцето. Яйцевидна форма, почти половин метър от връх до връх, млечнобяла и хипнотизираща. Нямаше съмнение, че Бин е трябвало да бъде по-внимателен — *много* по-внимателен — при запитванията си за това нещо в Мрежата.

Роботът пингвин пристъпи към Бин.

— Онези, които са изпратили змията, желаят да придобият камъка-свят не по-малко от моите собственици. Уверявам ви, че няма

да бъдат деликатни като мен, ако сме все още тук, когато изпратят подкрепления. А *моята* деликатност си има граници.

Макар и бедняк със съвсем скромно образование, Бин бе достатъчно схватлив, за да разпознае прикритата заплаха. Въпреки това не му се искаше да побегне без семейството си в спускащата се вечер с това нещо... и да остави — вероятно завинаги — малкия си воден дом, който двамата с Мей Лин бяха построили върху руините на крайбрежното имение със собствените си ръце.

— Каза, че... камъкът-свят... избира само един човек, на когото да говори.

И посочи издълженото яйце. Ръцете му вече не го докосваха и в предмета не се виждаше онова ясно изображение на демон... или извънземен. (Имаше ли разлика?) Въпреки всичко камъкът си оставаше все така завладяващ. Виещи се форми, подобни на вихрушки, се носеха под издрасканата и очукана повърхност и светеха със собствена светлина, сякаш предметът бе някаква леща към друг свят.

— На твоите противници няма ли да им се наложи да говорят с него *чрез мен*, също като теб? — довърши Бин.

Основно правило на търговията, което разбират дори бедняците — можеш да сключиш по-изгодна сделка, когато купувачите са повече от един.

— Може би, Пен Сян Бин — отвърна изкуствената птица и пристъпи от крак на крак, сякаш губеше търпение. — От друга страна, не бива да надценяваш стойността си или да подценяваш жестокостта на противниците ми. Това не е пазарлък, а по-скоро безмилостна *война*. И още нещо — макар за световните камъни да се знае много малко, малко е вероятно ти да си незаменим. В легендите се намеква, че камъкът просто ще избере *друг* човек, ако предишният умре.

Мей Лин ахна, вкопчи се в лявата ръка на Бин и заби нокти в кожата му. Мислите му обаче продължаваха да препускат. „Това нещо ще каже каквото е нужно, за да спечели съдействието ми. Външният вид и думите обаче могат да лъжат. Змията може да е била изпратена от същите хора и битката да е била инсценирана, за да ни сплашат. Това може да обясни също защо двете машини са се появили горе-долу едновременно.“

Бин знаеше, че има малко предимства. По всяка вероятност роботът имаше сензори, които отбелязваха пулса му, кръвното налягане, разширяването на зениците, реакцията на кожата... и много други неща, за които би могъл да знае някой по-образован. Всяко подозрение или лъжа вероятно проличаваше на лицето му — а Бин открай време не беше добър играч дори когато блъфираше срещу хора.

— Аз... ще ми трябва...

— Плащането е уредено — незабавно отстъпи пингвиноидът. — Ще започнем с бонус колкото десет годишни дохода, само за споразумяване, последван от заплата от хиляда нови хонконгски долара месечно. Може би повече при добри резултати. Много повече.

Това бяха достойни за принц суми, но Бин се намръщи и машината сякаш прочете мислите му.

— Личи си, че си по-загрижен за други неща. Например дали можеш да ни се довериш.

Бин отвърна с нервно кимане. Пингвинът се опита да свие рамене.

— Както сигурно си се досетил, току-що предложената сума е незначителна за собствениците ми, така че нямам причина да лъжа. Трябва обаче да решиш. Още сега.

В гласа му отново се долови заплашителна нотка. Бин обаче се поколеба.

— Ще взема някои неща за бебето — решително заяви Мей Лин. — Можем да оставим другото. Всичко.

Пингвиноидът я спря.

— Със съжаление трябва да ви уведомя, че съпругата и детето не могат да дойдат. Прекалено е опасно. Няма подходящи условия и те ще ни забавят. — Бин понечи да възрази и механичната птица вдигна едното си късо крило. — Но ти няма да ги оставиш да гладуват. Ще ти дам част от бонуса сега, във форма, която могат да използват.

Бин примигна и зяпна, когато машината приклепна, затвори очи и се напъна, сякаш...

Пингвиноидът изпъшка, отстъпи назад и всички видяха на масата малко топче.

— Парите са достъпни за използване навсякъде в града. Както казах, макар за вас да е голяма, сумата е твърде незначителна за собствениците ми, за да си правят труда да лъжат.

— Не *това* ме притеснява — каза Мей Лин, макар да не пропусна да грабне топчето. Гласът ѝ бе прегракнал от страх, тя притискаше Сяо Ен към гърдите си, но изражението ѝ бе студено и прагматично. — Твоите господари могат да решат, че е неудобно да оставят свидетели. Ако вземете камъка, няма ли да е по-добре, ако никой не знае за това? След като... Сян Бин замине с теб... може да ми остава и по-малко от час живот.

„Това и през ум не ми мина“ — помисли Бин, стисна зъби и направи крачка към масата.

— Отвори таблета си — рязко нареди птицата, вече без никакви любезности. — Бързо! И изречи имената ви на глас.

Бин побърза да активира малкото мрежово устройство. Беше предназначено за деца от предучилищна възраст, но не можеха да си позволят нещо повече. Връзката им бе минимална, до безплатното общо ниво, но въпреки това, когато произнесе думите, на малкия екран се появи ново съобщение. На него се виждаше лицето му... и лицето на Мей Лин... и камъкът-свят... както и няколко десетки знака, описващи някакво споразумение.

— Жена ти знае не повече от онова, което вече е публикувано — а то е достатъчно малко. Противниците ни не могат да изтръгнат от нея нищо повече, така че *ние* нямаме причина да я караме да мълчи. Същото се отнася и за другите. Това достатъчно ли е?

Когато двамата кимнаха, машината продължи забързано:

— Добре. Само че с това уверение направих положението ни още по-сериозно. През следващите няколко минути и часове ще научат и много други страни, които също ще се задействат. Така че избирай, Пен Сян Бин. Моментално! Ако не вземеш камъка, ще експлодирам след двайсет секунди, за да не позволя на другите да се доберат до него. Така че се съгласявай или бягай! Шестнайсет... петнайсет... четиринайсет...

— Идвам!

Бин грабна един сак и пхна сияещия овоид вътре. От докосването му камъкът-свят заблестя за момент по-ярко, след което сякаш се отказа и потъмня. Бин напъха вътре и малко парцали и метна сака през рамо. Пингвиноидът вече беше при входа на малкия навес. Бин се обърна...

... и Мей Лин вдигна сина им — единственото, за което ги беше грижа повече, отколкото един за друг.

— Успех — каза той и погали момченцето по главата.

— Оцелей, съпруге — нареди му тя в отговор. Проблесналата сълза в окото ѝ го изненада и стопли едновременно, много повече от всякакви думи. Бин прие заповедта със забързан поклон, излезе и последва робота към залязващото слънце.

Когато стигнаха площадката на голямото стълбище, превърната от Бин във вътрешен кей, пингвинът отвори корема си. В кухнята вътре имаше някакъв предмет.

— Вземи го.

Беше миниатюрно дихателно устройство — мундщук с мъничка изолирана капсула със силно сгъстен въздух. Имаше дори подобни на желе водни очила. Контрабандистът Куан Лу имаше по-обемист модел. Бин извади устройството от кухнята, а роботът я затвори и се заклатушка към ръба над мръсната вода на Хуанпу.

— По-бързо!

Гмурна се, обърна се и загледа Бин с вече светещите си очи — следеше всяко негово движение.

Пен Сян Бин хвърли бърз поглед назад и се запита дали някога ще се върне тук. Захапа мундщука и си сложи очилата. И направи най-големия скок в живота си.

SCHADENFREUDE^[1]

Ако и когато нашата цивилизация загине, може дори да не сме единодушни за причината за смъртта ѝ. Аутопсиите на империите често не дават еднозначни резултати. Вземете например немския историк Александър Демант, който през 80-те години на миналия век събрал 210 различни теории за падането на Римската империя, сред които нашествия на номадски племена, отравяне на храните, западане на традициите, загуба на злато, суета, меркантилизъм, засилващо се класово разслояване,

екологична деградация и дори идеята, че всяка цивилизация рано или късно се уморява.

Някои от тези теории са противоположни, като прекалено голямата християнска набожност срещу безбожието. Или прекалено голямата търпимост към отклоненията в поведението срещу липсата на такава. Други причини пък може да са действали заедно, трупайки се като фатални сламки върху гърба на камила.

Сега е ваш ред! За разлика от онези елитни компилатори от фондация „Пандора“, нашата система на Страшния съд с отворен код кани вас, публиката, да участвате в преценяването как ще свърши всичко.

Като използвахме „Световен модел 2040“ като начално състояние, ние разработихме хиляда общи сценария. Вече се формират екипи, които да ги проиграт. Така че си изберете някой от тях, използвайте пристрастията си и специалните си умения. Или започнете своя собствена версия, без значение колко е смахната! Дали Земята няма да остане без флогистон? Дали хора-къртици няма да излязат от дупките си, решени да си отмъстят? По-късно ще оставим квантовите оценители да преценят всеки сценарий според вероятността му.

А сега е време за старомодното, нямащо равно на себе си човешко въображение. Така че се забавлявайте! Разработете най-добрия си вариант. Убедете ни, че избраният от вас Крах е онзи, който ще доведе до края ни!

от играта „Изберете своя Апокалипсис“ на Слейтзин,
август 2046

[1] Веселие, злорадство (нем.). — Б.пр. ↑

26.

СЪТРУДНИЧЕСТВО

Първият ден отмина, последван от напрегната нощ, през която той се бе вкопчил в спящ делфин на лунната светлина, а около него се носеха облаци фосфоресциращ планктон.

„Чувал съм, че китоподобните спят само с половината си мозък. Господи, колко полезно може да е това?“

За щастие технологията на избирателна пропускливост, която позволяваше на шлема му да черпи кислород от морето, му осигуряваше и скромни количества прясна вода, която се събираше в малък резервоар до бузата му. „Трябва да си купя акции от тази компания“ — помисли си той и се захвана да съставя списък на задачите, които да свърши, след като на следващия ден го приберат.

Само че не го прибраха — нямаше хеликоптери или спасителни щепелини, нито скоростни тримарани с емблемата на Дарктайд. Нямаше дори рибарски гемии. Сутринта и следобедът минаха почти по същия начин като предишния ден, без да зърне суша. „Светът винаги ми се е струвал ужасно претъпкан“ — помисли Хакер. А сега му се виждаше безкраен и неизследван.

„Странно. Очаквах Лейси досега да е напълнила небето със спасители.“ И не само тя. Въпреки репутацията си на вечно търсец тръпка плейбой Хакер имаше и неколцина истински приятели, брат, който също би се включил в издирването, както и верни хора. „Явно цялата електроника в костюма е изпържена. И сигурно съм се отклонил страшно много от курса.“

Последвалият дълъг ден сякаш продължи цяла вечност в компанията на новите му другари, които се редуваха да го водят и теглят в някаква неизвестна посока.

Шлемът си имаше и малко протеиново блокче. Когато то свърши, Хакер добави към списъка на оплаквания и глада. Но поне нямаше да умре от жажда. Веднага щом резервоарът се пълнеше с прясна вода,

Хакер я изпиваше, след което свършваше естествените си нужди и от време на време изхвърляше отпадъците, за да нахрани носещия се около него планктон.

Постепенно мислите му започнаха да се проясняват.

„Наистина ли щях да се върна при рифа? Явно не съм бил на себе си. Сигурно съм получил сътресение на мозъка. Тези морски приятелчета май ме спасиха от самия мен.“

Разбира се, Хакер беше виждал делфини — особено от този тип — в безбройни научнопопулярни програми и симулации. Веднъж дори си бе играл на гоненица с два делфина при една екскурзия с гмуркане край Тонга. Може би именно заради това започна да забелязва, че тази група си има някои странни черти.

Например те *се редуваха* да издават сложни звуци, като се споглеждаха или сочеха с носове... все едно разговаряха. И можеше да се закълне, че от време на време сочат към *него*. Може би дори се шегуваха за негова сметка.

Естествено, това можеше и да е илюзия: може би сътресението още си казваше думата — както и излишъкът на въображение. След цяло столетие преувеличения и лъжливи нагласи учените все пак най-сетне бяха определили степента на интелигентност на делфините *Tursiops truncatus*. Наистина бяха много умни, горе-долу колкото шимпанзе, с някакви начални лингвистични умения — и бяха майстори на общуването със звук под вода. Но също така беше доказано, че не притежават истинска реч. Не можеха да се сравняват дори с двегодишно дете.

И въпреки това, докато гледаше как майка делфин и малкото ѝ гонят голям октопод до леговището му в скалите, Хакер усети с импланта в челюстта си как двамата *сякаш разговарят*. Въпросителното цвъртене на малкото се редуваше с бавните повторения на майката. Хакер бе сигурен, че една конкретна комбинация звуци *означава* „октопод“.

От време на време някой от делфините насочваше изпъкналото си чело към Хакер и имплантът внезапно започваше да трепти като полудял, а зъбите му да тракат. Звучеше почти като кода, с който пилоти като него общуваха с капсулите си, след като им запушеха ушите за полета. Поради липса на друга работа Хакер се съсредоточи

върху вибрациите в челюстта си. „Нормалният ни слух не е пригоден за този свят — осъзна той. — Само размазва нещата.“

Всичко беше много интересно и несъмнено щеше да се получи страхотна история, след като го спасят. Но когато мозъкът му се поизбистри, Хакер започна да си задава въпроси.

„Приближавам ли сушата?

Тези делфини никога ли не огладняват?“

Получи отговора след около час.

От изток пристигна голям делфин, здравата оплетен в нещо. Отначало Хакер си помисли, че са водорасли, но после разпозна рибарска мрежа, която се увиваше около цялата задна част на тялото му, чак до опашката. Гледката породила у Хакер необичайно чувство — *съжаление*, съчетано с чувство за вина заради човешката небрежност, причинила такива неприятности на горкото животно.

Той извади ножа от канията и заплува към жертвата с намерението да я освободи. Намеси се обаче друг делфин, който му препречи пътя.

— Просто се опитвам да му помогна! — започна Хакер...

... и зяпна, когато другите делфини приближиха новодошлия и хванаха края на мрежата. След което я задърпаха, а „жертвата“ започна да се върти. Мрежата се размота плавно, без изобщо да се заплете, разтегна се на почти двайсет метра и големият делфин се оказа свободен и поне наглед непокътнат.

Останалите от стадото се стекоха около мрежата, захапах краищата ѝ и я разпънаха, а няколко от по-младите бързо се отдалечиха. Хакер загледа изумено как описаха широка дъга зад един рибен пасаж, който пасеше кротко над близките корали. Младите китоподобни се стрелнаха към сребристото множество (май някакъв вид кефал), което се развълнува... и се насочи право към мрежата.

„Гоначи! — помисли Хакер. Беше чел за тази ловна техника. — Подкарват цялото ято към мрежата! Но как успяват...“

Загледа като омагьосан как всички делфини се раздвижиха с онази съгласуваност, която може да се постигне единствено с опит. Едни гонеха рибата, а други държах мрежата, докато близо четвърт от кефалите не се замяха в нея.

Дойде време за глътка въздух в буквалния смисъл и делфините заизлизаха един след друг на повърхността. След като поемеше въздух,

всеки се приближаваше до мрежата, ловко пъхаше тясната си муцуна между конците и грабваше вкусна хапка. Това продължи доста време. Делфините се редуваха — дишане, ядене, държане на мрежата...

... докато не се заситиха и на първо място излезе *играта*. Трима младоци започнаха да си подхвърлят някаква нещастна риба. Други двама заораха по тинестото дъно явно просто за да тормозят дънните обитатели. Междувременно по-възрастните се заеха внимателно да опънат мрежата и да я увият отново около донеслия я доброволец, който след това отново се понесе на изток, явно необременен от товара си.

„Мътните да ме вземат!“ — помисли Хакер.

Наоколо още се носеха мъртви или умиращи кефали. Хакер тепърва започваше да се съвзема от изумлението си, когато един от спасителите му изникна пред него с риба в устата. И като че ли го прикани да я вземе...

Хакер чак сега се сети, че е гладен. „Сигурно има вкус на суши“ — помисли си, осъзнал колко далеч се намира от света на предците си с техния огън...

... и това неволно го подсети за майка му. И по-точно как Лейси се беше опитала да обясни страстния си интерес към търсенето на живот в космоса, който я бе накарал да похарчи половин милиард долара. „Според една теория повечето планети от земен тип би трябвало да са с океани, които заемат повече от седемдесет процента от повърхността, както е при Земята. А това може да означава, че разумни същества от рода на китовите или сепиите са много разпространени, отколкото онези с ръце и използващи огъня. Кое би обяснило много неща.“

Тогава Хакер не беше обърнал особено внимание на думите ѝ. В края на краищата тази мания си беше нейна, не негова. И сега съжали, че не си е направил труда да се вслуша в думите ѝ и да ги разбере. Както и да е, горката Лейси вече сигурно не беше на себе си от тревога.

Съсредоточи се върху сегашния момент и глада си, доплува до делфина и посегна към предложената храна.

Създанието обаче рязко се дръпна в последния момент и го заля със стакато от звуци. Хакер преглътна внезапно надигналото се раздражение и гняв, макар да не му бе лесно.

„Опитай да спреш, когато си на път да реагираш прекалено бурно — съветваше го някогашната му психотерапевтка, преди да я уволни. — И винаги си помисли дали зад случващото се не стои някаква причина. Нещо различно от суетата.“

Когато делфинът отново приближи муцуна, имплантът в челюстта му повтори ритъма и му предложи рибата за втори път.

„Опитва се да ме научи на нещо“ — осъзна Хакер.

— Това да не е кодът за риба? — попита той. Знаеше, че шлемът му ще пресъздаде гласа му, но изобщо не очакваше създаването да разбира английски.

За негово изумление делфинът поклати глава.

Не.

И то доста недвусмислено „не“.

— Ъ-ъ-ъ. — Хакер примигна и опита отново. — Тогава да не би да означава „храна“? „Яж?“ „Измий си ръцете преди вечеря?“ „Здрасти, приятел?“

Последното предположение бе посрещнато с одобрително цвъртене и делфинът метна надупчения от зъбите му кефал на Хакер, който изведнъж изпита вълчи глад. Разкъса рибата на парчета и ги напъха през тесния отвор на шлема си, без изобщо да му пука, че наред с месото вътре влиза и солена вода.

„Здрасти, приятел? — замисли се той. — Доста абстрактно изказване за едно тъпо добиче. Макар че трябва да си призная, че е и дружелюбно.“

ЕНТРОПИЯ

В пророческия си роман „Хладната война“ Фредерик Пол ни представя един смразяващо вероятен модел на упадък, при който отделните страни и фракции не смеят да започнат открит конфликт и затова извършват САБОТАЖИ, целящи да съсипят инфраструктурата и икономиката на противника. Естествено, това насочва цивилизацията по бавната смъртна спирала на рухващите надежди.

Депресиращо ли ви се струва? Романът ни кара да се замислим каква част от „инцидентите“, на които сме свидетели, нямат нищо общо със Случайността?

Разбира се, има колкото си искате конспиративни теории. Свръхэффективни двигатели, които се държат в тайна от алчни енергийни компании. Лекарства за болести, потулвани от алчни за печалби фармацевтични гиганти. Мошеници, монополисти и тлъсти котараци, използващи интелектуалната собственост, за да ограничават развитието на познанието, вместо да го поощряват.

Но всички тези мрачни слухове изобщо не могат да се сравняват с този — че ние се плъзгаме към отчаянието, защото всички усилия на добрите, способни мъже и жени не дават плодове. Техният труд бива нарочно спъван, защото някакви управляващи елити са се вкопчили в тайна битка от наше име. И тази игра на зъб за зъб и око за око е изцяло свързана с най-ужасното забавление на човечеството.

Войната.

Рогът на изобилието на Пандора

27. ПРАТЕНИК

— Размислихме, Лейси. Горкият Хакер все още е в неизвестност в морето и не бива да те тормозим в този тревожен момент. Не е нужно да идваш на предстоящата среща на общността толкова далеч от издирването на сина ти. Ще се справим, макар че ще ни липсва мъдростта ти в Цюрих.

„Не се и съмнявам“ — помисли си Лейси, загледана във величествената блондинка, седнала пред нея в пълен размер, както я показваше висококачествената триизмерна холотръба. За разлика от предишния им разговор в обсерваторията в Чили, сега имаше двупосочна картина между пищните и обезопасени комуникационни ложи в двата клона на клуб „Саламандър“ — единият високо в Алпите, а другият тук, в Чарлстън, където знойните тропически полъхвания донасяха аромат на магнолия въпреки двойно изолирания вход. И двете помещения бяха обзаведени толкова сходно, че шевът, отделящ изображението от реалността, лесно можеше да се игнорира. Сякаш двете разговарящи жени се намираха на два метра, а не на хиляди километри една от друга.

Сигурността на връзката се осигуряваше по същия начин като преди — с използването на идентични мозъци на папагали като непробиваеми криптиращи устройства. Само че сега птиците в двете помещения бяха свързани директно със сложните предавателни системи, което позволяваше използването на по-добри методи за мозъчно шифроване. Достоверната картина помагаше на Лейси да разчита изражението на събеседницата си. Не ѝ беше нужна някаква сложна програма за лицев анализ.

„Съчувствието е само извинение, Хелена. Разискванията са приключили. Благородниците са стигнали до решение относно предложението на Пророка, нали? И ти знаеш, че то няма да ми хареса.“

Реши да провери предположението си.

— Може би все пак не е зле да дойда. Наела съм опитни хора, които да ръководят спасителната операция. Ако остана тук, само ще им се пречкам. Или ще пукна в тази ужасна влага. Едно разсейване ще ми помогне да се откъсна от безпокойствата...

Забавянето във връзката бе незабележимо и Хелена Дюпон-Вонесен я прекъсна.

— Точно това си мислехме и ние, скъпа. Едно откъсване от тревогите може да е точно онова, което ти е нужно. Ето защо имаме задача за теб. Тя ще ангажира интелекта ти много по-добре, отколкото гостуването на куп безинтересни трилионери. — Усмихна се на собствената си обезоръжаваща шега. — Освен това ще останеш много по-близо до мястото, ако издирващите открият... ако имат нужда от теб.

Умът на Лейси се освободи от ледения дворец, където държеше мъката си по изчезналия си син. Това я насочи към друго занимание — към спокойното, аналитично разглеждане на истинското значение на думите на Хелена.

„Дори не предлага да пратя заместник или представител на срещата в Швейцария. Искане да ме отклони в съвсем друга посока.“

— О? И каква задача сте намислили?

— Да представляваш Първото съсловие — или поне нашата част от него — на конференцията за Артефакта във Вашингтон. Да бъдеш нашите очи и уши на това историческо събитие. Пък и нали това е твоята област, Лейси? Внезапна кулминация на всичко, за което си мечтала — контакт с извънземен живот? Кой друг от нашата класа е по-добре подготвен да разбере произтичащите от това проблеми и последици?

Лейси едва сдържа раздражението си. Хелена ѝ предлагаше *научна работа*... сякаш беше някакъв наемен ученоглавец от Петото съсловие.

Разбира се, беше и примамливо. „Хелена ме познава. С огромно удоволствие бих се възползвала от шанса да видя прочутата сонда от далечния космос.“

Но не това беше важното. Аристократичните ѝ братя и сестри вече имаха предостатъчно учени, които се трудеха здравата точно върху тази тема (или на самата конференция във Вашингтон, или като следяха предаванията по Мрежата) и изготвяха резюмета и доклади

относно последиците от извънземното Писмо в бутилка. Последици за планетата. За клатещото се обществено споразумение. И за онези на върха на нестабилната социална пирамида.

„Вече са решили — осъзна Лейси, която веднага интерпретира много от напрегнатите думи и предпазливото поведение на събеседницата си. — Явно новината за контакта с друга цивилизация ги е изненадала и е накарала водещите фамилии да стигнат до консенсус. Те са толкова паникьосани, колкото онези тъпи демонстранти в стотици градове, които призовават за унищожаването на Артефакта на Ливингстън.“

Само че трилионерите не участваха в демонстрации. Патрициите действаха по други начини.

„Решили са да се съюзят с Тенскватава, Пророка — помисли Лейси. — И с неговото Движение за отказване.“

Разбира се, Лейси знаеше какво означава това. Пореден подем на антиинтелектуализма, подклаждан от политиците популисти и масмедииите — или поне от онези от тях, които се намираха под контрола на две хиляди могъщи фамилии. Древен трик в игрите на човечеството — да се насажда у масите страх към „чуждите“. А какви по-добри чужди от извънземните? Внуши достатъчно ужас и тълпата с радост ще последва някой елит и ще се закълне във вярност на яхналите конете водачи. Или на онези в яхтите. И ще им даде властта.

Лейси нямаше нищо против точно тази част. Още преди да се запознае с Джейсън родителите и наставниците ѝ ѝ бяха обяснили очевидното — че хората не са демократични по природа. *Феодализмът* е основното човешко състояние, характерно за всички епохи и култури, откакто историята е започнала да се записва върху глинени таблички. Темата резонираше дори в съвременните филми и попкултурата. Милионите потомци на революционери от Просвещението сега поглъщаха приказки за крале, магьосници и тайни йерархии. Свръхгерои и полубогове. Знаменитости, височайши фамилии и наследствени привилегии.

Тази кампания в медиите не беше от вчера. Субсидирани придворни мъдреци от Конфуций през Платон до Макиавели, от Лени Рифенщал до Хана Нити — всички говореха против управлението на тълпата и проповядваха за благородна авторитарна власт. В единствената си книга, достъпна единствено в рамките на общността,

Джейсън беше събрал убедителни аргументи в полза на *новблес облич*...

... макар че Лейси все още имаше съмнения. Дали някой от тях щеше да намери доводите за така убедителни, ако не беше член на най-високопоставената каста? На глазурата на тортата?

Нямаше съмнение, че видът и планетата щяха да са много по-добре, ако се управляваха от единна аристокрация, а не от разнородна орда от десет милиона избухливи, лесно поддаващи се на страх „граждани“, въоръжени с ядрени и биологични оръжия. Властта-на-народа не беше причината да е влюбена в Просвещението. Демокрацията беше злощастен и потенциално отровен страничен ефект на онова, което тя наистина ценеше.

„Благородниците си мислят, че ще използват Тенскватава като инструмент, с който да си възвърнат контрол. Но тази нова вълна популистки консерватизъм... това Движение за отказване... не е безмозъчен рефлекс като в началото на века. Не е спазъм на селска религиозност, който лесно може да се води от плутократи кукловоди. Не и този път. И последователите на Пророка няма да се задоволят да служат на каузата си само с думи. Вече не.“

Макар всичко това да мина през главата ѝ само за секунди, Хелена се чувстваше видимо неудобно от замислената пауза на Лейси.

— Е, ще го направиш ли за нас? Ще ти осигурим всички необходими сътрудници и ИИ ресурси, разбира се.

— Разбира се. И това включва...?

— Ами... Всички лингвистични източници и експерти, които пожелаеш.

— И средства за симулация? За анализ на сценарии, обществен отзвук и тъй нататък?

— Разбира се. Най-доброто, с което разполагаме.

„Наистина ли? — Лейси с мъка си заповяда да не повдигне скептично вежди. — Последните версии, които използваш ти и вътрешният кръг?“

Всички извън общността — което означаваше точно 99,9996 процента от човечеството — биха нарекли Лейси част от някакъв „вътрешен кръг“. Влияние не се купуваше само с богатство и способности. Фамилията също бе от значение. Особено след като поколението новоиздигнали се магнати в Китай, Русия и Америка си

бе отишло, като бе оставило богатствата си на привилегированите си наследници и бе утвърдило отново старата логика на *кръвните линии*. И в същото време Лейси знаеше (въпреки брака си с Джейсън и начина, по който собствените ѝ родители бяха спомогнали за забавянето на Голямата сделка), че дори тези връзки никога не гарантират реална власт. Или място сред наистина посветените.

„И освен това винаги съм се питала кои са истинските илюминати. Онези, които знаят наистина големите тайни? Онези, които държат мръсотията и могат да изнудват дори най-големите идеалисти сред политиците? Онези, които дискретно дърпат конците и си играят с хората по света — да, включително и с мен — като с пионки на шахматна дъска?

Хелена пита ли се подобно нещо?“

Когато ставаше дума за повечето издънки, принцове, шейхове и неолордове, които познаваше (мнозина от тях бяха убедени, че са с висок интелект, тъй като блюдолизците ги ласкаеха и им пишеха високи оценки в Оксбридж)... ами, човек можеше само да се надява и да се моли никой от *тях* да не е сред дърпащите конците! Всяко тайно общество от аристократични титани трябваше да е много по-умно от тях.

„А може би изобщо не съществуват? Може би всяка част от аристокрацията си мисли, че някой друг дърпа конците?“

Не беше сигурна коя възможност е по-плашеща. Съществуването на таен свръхелит, който работи скришом зад кулисите... или че нещата всъщност са точно такива, каквито изглеждат, смесица от картели и „съсловия“, от безсрамни гилдии и импотентни остарели нации, плюс объркващата мъгла от „умни“ граждани-тълпи и мимолетни плашещи ИИ... всички отчаяно дърпащи кормилото, в резултат на което никой не управлява кораба. Абсолютно никой.

— Хм. Мисля... че някои последни ИИ инструменти ще са ми полезни — предпазливо отвърна тя. — Мога ли да използвам Квантовото око в Рияд?

Хелена примигна и се размърда в стола си. Искането някак не се връзваше с желанието ѝ да отклони вниманието на една смахната възрастна дама от по-важните проблеми.

— Аз... мога да се обърна към риядците. Макар да ти е известно, че по принцип са малко...

— Подозрителни? Но нали са предани членове на общността? Така че щом има консенсус, че мисията ми е важна...

Остави изречението да увисне във въздуха. И номерът проработи. Хелена кимна.

— Не мисля, че ще има проблем, Лейси. Моят фактотум ще се свърже с твоя за детайлите. А сега съжалявам, но трябва да бягам. Пристигат Боголомови, а ги знаеш колко обичат церемониите. Мислят се за царе, боляри или нещо такова. Имат си дори родово дърво от прах на феи и фалшива ДНК!

Хелена се засмя престорено сдържано, после изправи гръб и погледна Лейси в очите с привидно искрена привързаност.

— Молитвите ни са с теб, скъпа. Дано намерят Хакер по-скоро.

Лейси ѝ благодари и последваха благопожеланията, очертаващи края на един любезен разговор. Сърцето ѝ обаче бе другаде. И след като холотръбата угасна, тя остана в тишината. Седеше в удобното кожено кресло и се чувстваше нещастна. И сама.

„Първо Джейсън трябваше да се втурне към най-близката зона на катастрофи през Ужасния ден, вместо да стои благоразумно далеч от всяка опасност. И стана герой на *новблес оближ*... сякаш подобна чест ще е от полза за вдовицата му...

... после Хакер полита в космоса с цялата безразсъдна храброст на Джейсън, но без капчица отговорност...

... а сега се стигна и дотук. Да бъда изолирана от равните ми. Избутана настрани. Отстранена от разискванията, които могат да повлияят върху облика на цивилизацията ни за поколения напред. И всичко това, защото се страхуват — напълно основателно, — че изборът им няма да ми хареса.

Да напусна ли? Може би трябва да се присъединя към някоя от другите коалиции на добродетелните богаташи?“

Имаше цял куп подобни организации, някои от които бяха подходящи за филантропи с интереси в областта на науката. Технологични милиардери и предприемачи първо поколение, обезумели от възмущение около Хаванския артефакт. Лейси много добре знаеше, че някои от тях са спонсори и на нейния телескоп. Не всички свръхбогаташи бяха и свръхреакционери. Всъщност дори повечето не бяха.

Но свръхбогатите предпочитаха да действат самостоятелно или на малки групи, да преследват лични страсти и отделни интереси. Същата страст по уникалността, която ги бе направила влиятелни, им пречеше да действат съгласувано. Това се отнасяше дори за предпазливата затворена група, която се наричаше надерити.

Никои от тях — поотделно или заедно — не можеха да се сравняват с влиянието, силата и безскрупулната жестокост на общността.

„Ако се отдръпна, ще стана една от милиардите. От онези, на които историята се случва... вместо да си я поръчват като ястие.“

— Трябва да има признаци на извънземен разум навсякъде, мадам, честно — заяви шоуменът учен с плътен глас, подправен с кадифен ямайски акцент. — Древните извънземни, толкова *у-у-умни*, би трябвало да са ни изпреварили с цели еони, да са разпръснали семето си из цялата галактика още преди да се роди нашето слънце, да са изпълнили целия космос с култура и разум. Затова е било плашещо и объркващо още от миналото, когато сме започнали да търсим признаци на технологични цивилизации, че гостоприемният космос изглежда *пуст*. И че в него има само един пример за разумен живот — ние самите!

Профноо разпери ръце и така енергично заклати голямата си глава, че невероятно издължените му уши заудряха по гънките на твърдата му яка. Той ги приглади назад към гърчещите се плитки киребактивирана коса, които служеха едновременно като антени и като негова запазена марка пред публиката — макар той да бе само най-известният от десетината популярни учени, дошли от онзи малък остров на таланти.

— Това ми е известно — въздъхна Лейси. Не ѝ трябваше астроном палячо, който да ѝ обяснява за хиляден път мрачната логика на парадокса на Ферми. Въпреки това професор Ноозон правеше тъкмо това, може би в желанието си да впечатли благодетелката си. Или пък репетираше за седмичното си представление.

— Вижте това. — Професорът посочи холотръба, която показваше някакво първобитно море, над което проблясваха метеори. — Предшествениците на живота като че ли се срещат навсякъде,

където има енергия и някои основни елементи, разтворени в течност — не само вода, а почти всякаква течност! И то не само на планети с океани на *повърхността*! Светове, които са *десет пъти по-малки* от нашия, също имат морета, скрити от ледени покривки, например Европа, Енцелад, Миранда, Тетида, Титан, Оберон...

Искаше ѝ се да го прекъсне. Да го накара да се върне на темата за Артефакта. Знаеше обаче, че всеки израз на неодобрение може да има нежелателни последици. За да се използва ефективно, властта трябва да е с кадифени ръкавици — урок, на който напразно се бе опитала да научи избухливия си син.

Пък и положението с професор Ноозон бе изцяло по нейна вина.

„Така ми се пада. Избрах си съветник с мозъка на Торн или Кунин и с несигурното его на боливудска звезда и реге жаргон на растафарианец.“

Най-различни импланти трептяха под кожата на широкото чело на Профноо, над тъмите му блестящи очи. Напълно неволният ефект бе, че черепът му изглеждаше неестествено голям. Като някакво раздуто суфле.

„Поне не изпитва нужда да подсилва акцента си, когато разговаря само с мен.“ Макар гласните да бяха привлечени. Лейси бе благодарна, че не вмъква и разните жаргонни изрази от острова. „Пред хора или по време на предаванията понякога е труден за разбиране без субтитри!“

С махване на ръка професор Ноозон извика още танцуващи изображения.

— Всъщност нашият... *вашият*... по-стар телескоп *наистина* откри следи от живот в космоса, при това на цели шест планети! Засега обаче тези светове се оказват разочарование. Никой от тях не може да се нарече Нови Сион. А има и *следваща стъпка*. За да може животът да се развие и да стане *у-у-умен*, а после и технологичен. Водили са се безброй спорове относно това какъв е бил шансът ние, хората, да скочим толкова далеч и толкова бързо. И ако наистина някъде има по-стари раси, как е най-добре да ги търсим. Липсата на крещящи учебни *маяци* означава ли, че в крайна сметка няма Стари раси? Но пък пристигането на Артефакта на Ливингстън като че ли решава *това*!

И той се изкиска със задоволството на човек, който е доказал правотата си след остроумен дебат.

— От самото съществуване на Артефакта и от множеството извънземни видове, които съдържа, можем да стигнем до заключението, че сме заобиколени от безкрайно множество развити цивилизации. Тяхната покана да идем да се „присъединим“... да станем членове на някаква чу-у-удна общност от звездни братя... вече развълнува и вдъхнови милиарди по самотната ни планета. Макар че перспективата може да смути някои потиснически троглодити, които се ужасяват от всяка промяна.

Профноо като че ли не забелязваше ироничната гримаса на Лейси — тя би трябвало да споделя пламенното му въодушевление. Всъщност ако не се тревожеше за Хакер, тя също щеше да се вълнува от перспективата за Първия контакт. Макар че щеше да го изрази по-резервирано от този свръхекстровеит.

От друга страна, кастата ѝ — тоест върхът на аристокрацията — не виждаше нищо добро от всичко това. Дори извънземното устройство да представляваше някаква доброжелателна и развита федерация, която да е щедра и мъдра едновременно, психологическите сътресения можеха да предизвикат нови вълни на безпокойство, параноя или скъпернически гняв. С междузвездната търговия на Земята можеха да се изсипят безброй нечувани технологии. Може би някои от тях щяха да са опасни. Дори най-доброжелателните намерения могат да разтърсят една и без това слаба икономика, да направят цели сектори ненужни, да оставят стотици милиони без работа, без да се броят загубите на куп инвеститори.

Нищо чудно, че това бе пришпорило преговорите между общността и движението на Тенскватава. „Малко култури са успявали да оцелеят при прехода след контакт с по-развити чужденци, без да дават жертви в продължение на поколения. Япония от епохата на Мейджи^[1] го е направила. И тяхната система не е била демокрация.“

Лейси върна мислите си към настоящето. Ученият-шоумен на нейна издръжка продължаваше да дрънка, без да намалява темпото.

— ... дори това ни оставя затрупани със загадки! Можем само да се надяваме, че Комисията по артефакта ще преодолее всички лингвистични бариери. Особено сега, когато ученоглавците най-сетне

ще ме допуснат... и вас, разбира се, мадам... достатъчно близо, за да задаваме въпроси!

— И какво би трябвало да попитаме най-напред, професоре?

— О, има *толкова* много неща. Например самото *съществуване* на Артефакта тук, на Земята, доказва... тъй де... че междузвездното пътуване е възможно!

„Стига, разбира се, да не е фалшификат“ — помисли си Лейси и си отбеляза, че Профноо все още не е споменал истински въпрос.

— Така е, все още не сме научили *как* обектът е преминал огромната пустош между звездите. Но от самия факт, че съществува в чисто кристално състояние, твърд и як, залагам главата си, че методът на задвижване не е бил от нежните! Може би е бил изстрелян от някакво страховито оръдие-ускорител, за да достигне почти светлинни скорости. Или пък малките му размери са позволили преминаването му през изкуствено създадена *червеева дупка*, изискваща енергията на *свърхнова*! Направих някои основни изчисления...

— Професоре. Моля ви. Можете ли да се придържате към темата?

— А, да. Поканата. — Той кимна. — Изтърпете ме, мадам Доналдсън-Сандър, ще стигна и до това! Защото, разбирате ли, дори *възможността* за междузвездно пътуване се отричаше осемдесет години от култа СЕТИ. Когато тяхната програма на *почитане на небето* не откри нищо, измъдриха същото извинение: „Само още малко време.“ С търпение — и с още по-ново и скъпо оборудване — в крайна сметка ще намерим иглата в купата сено... онази стара мъдра раса, на която се надяват!

Лейси неволно се увлече от думите му. Ноозон беше натрупал милионите си от дребните плащания на хората, които се включваха да гледат несвързаните му екстравагантни обяснения. Макар че някои просто харесваха подобните му на змии плитки, които се гърчеха и бълваха облаци съмнителен разноцветен пушек.

— Уви, междузвездното *пътуване* променя всичко. Ако развита звездна цивилизация може да пътува и да колонизира, то *иглите ще правят* *копия на себе си*. Колониите ще изпрацат собствени експедиции и така ще се разпространяват и ще *изпълват* купата! Ние обаче не видяхме прочутите Други. Нито пък никакви огромни инженерни проекти, които *ние* бихме построили някой ден, ако се

превърнем в наистина дръзка и успешна цивилизация. Задвижвани с антиматерия космически кораби, огро-о-омни слънчеви колектори, Дайсънови сфери и Кардашови работилници, обхващащи множество звездни системи, и всичко това видимо...

Профноо спря и шумно си пое въздух.

— И става още по-лошо! На *самата* Земя би трябвало да има следи, ако посетителите са си пуснали водата в тоалетната или са изхвърлили бутилка кока-кола през палеозойската ера. Та геолозите и палеобиолозите щяха да видят в скалите ни самото раздвижване при пристигането на извънземни бактерии! Не е ли така? Не. Нещо не е наред със старата логика на СЕТИ. Докато не се появи този чуден *Галактически артефакт*. И сега...

Той вдигна пръст и една мислено активирана плитка също се раздвижи.

— Сега става ясно, че *животът е сравнително често срещан*, че разумният живот с *развити технологии* не е рядкост, че някаква форма на *междувъздно пътуване наистина е възможно* и че...

Лейси вдигна ръка, за да го прекъсне, и четирите пръста и четирите плитки останаха щръкнали във въздуха.

Яхтата, с която пътуваха от Чарлстън към Вашингтон, вече се движеше бързо нагоре по Потомак. Скоро щяха да минат покрай площадката за цепенни и Мемориала на Ужасния ден, за да хвърлят котва при Изследователската лаборатория на Военноморските сили. Лейси нямаше нищо против да пътува по този начин. Оборудването на яхтата й осигуряваше постоянна връзка със спасителните екипи, които издирваха сина й. Но вече бе време да приключва с това.

— Добре. Да предположим, че съществува някаква Галактическа федерация и че сме поканени да влезем в нея. Това не противоречи ли на всичко, което описавте току-що? Особено на идеята за *пустия космос*, който наблюдаваме до този момент?

— Така изглежда, мадам. — Профноо кимна и халките на ушите му и плитките задрънчаха. — И къде е застъпването в концептуалното пространство? Между предишното потискащо *впечатление* за липсата на разум и честотата му, на която сме свидетели сега?

Неутолимата страст на този човек да размишлява изобщо не й пречеше. Профноо превръщаше интелектуалната си ярост в нещо безочливо мъжко. Честно казано, неговото флиртуващо внимание,

подправено с предизвикателен научен жаргон, запълваше донякъде у Лейси празнотата, която навремето бе заета от секса.

— Излиза, че използват кристални капсули вместо радио! Предполагам, че междוזвездните топчета са лесни за производство, евтини и *относително* бързи. Освен това позволяват на извънземните да пътуват като сурогати, като напълно копирани личности. Това всъщност може да докаже предположението ми за мрежи от свързващи червееви дупки!

„Или пък може да избягват радиото, защото знаят нещо, което ние не знаем — помисли Лейси. — Може би са решили, че не е умно да привличат вниманието към своите светове. Защото нещо прави това опасно.“ Тази мисъл я накара да потръпне: все пак планетата Земя беше всичко друго, но не и тиха през последните стотина години.

— Мадам, само си представете какви са шансовете този кристал, този Артефакт, да се озове в обхвата на нашия космически боклукчия с ласото му. Без никакви видими средства за маневриране! За щастлива случайност ли става дума? Или някъде там има и други?

Лейси кимна. „Това може да обясни защо Велики Китай, Индия, САЩ, Е-съюзът и А-съюзът обявиха нови космически програми. Трябва да пратя истински агенти и шпионски програми да научат повече за тези мисии.“

Нещо в идеята за „други“ артефакти загъделичка въображението ѝ.

„Защо само *някъде там*? Може пък...“

Но мисълта ѝ се изплъзна, защото прозвуча усиленият глас на капитана. Беше време да спрат за инспекция при кордона за сигурност на изследователския център. Разбира се, капитан Кол-Фенел вече беше уредил нещата. Задържането щеше да е кратко. Лейси сви рамене.

— Говорехте за *противоречия*, професоре. А сега ми обяснете как така не сте видели преди следи от разум в една вселена, която се оказва пълна с разумен живот.

— Да... това е загадка. — Плътните му изразителни устни се свиха. — Използването на нещо различно от радиото за комуникация може да реши част от главоблъсканицата. Може да става дума също и за някакъв вариант на хипотезата за *зоопарк*.

Тази хипотеза ѝ беше добре позната.

— Идеята, че младите раси като нашата са поставени под един вид карантина. И нарочно се държат на тъмно.

— Да, мадам. Има предложени цял спектър възможни мотиви защо по-старите раси биха направили подобно ужасно нещо. Една стара, но не особено вероятна теория е страхът от „човешка агресия“. Или някакъв вид „директива за ненамеса“, която оставя младите раси сами дори ако това ги лишава от отговорите, които са им нужни, за да оцелеят.

Профноо поклати глава. Явно това обяснение не му допадаше.

— Възможно е също извънземните да мълчат, да подслушват предаванията ни и да сърфират по мрежите, събирайки сведения за нашата *култура* — изкуство, музика и тъй нататък, — без да дават нищо в замяна! Наричам това *хипотеза за стиснатия крадец*. И наистина съм покрусен от мисълта, че могат да имат толкова черни сърца! Знаете ли какво е първото, което смятам да попитам тези същества? Какви *закони за авторско право* имат! Междувездният мир и приятелство са чудно нещо... но да пукна на място, ако не си поискам хонорарите!

Лейси се засмя любезно, тъй като той като че ли го очакваше. Всъщност очите на Профноо проблеснаха, когато той забързано си записа нещо във въздуха. Явно щеше да използва идеята в шоуто си.

Вътрешно я тормозеха други мисли. „Няма ли да е по-добре, ако всичко това беше станало при затворени врати?

Професорът смята, че гражданството в някаква галактическа федерация ще включва разширени права и привилегии. Ами ако извънземните поискат някаква цена за членството ни? Промени в общественения строй или управлението? Или във вярата? Могат ли да настояват за нещо съществено в замяна на познания и търговия? Например някакви ценни субстанции?“

Беше чела в едно хумористично списание цинично обяснение защо американското правителство *едновременно* спъва напредъка на медицината и крие истината за извънземните посетители — защото им продавало гориво за техните „задвижвани с рак двигатели“.

Не. Американските сценарии бяха като за малоумни.

„По-вероятно е да искат достъп до евтин земен работен труд, да пренасочат някакво производство към нас. Черна работа, за която собствените им граждани и роботи са прекалено разглезени?

Софтуерът може да пътува между звездите, така че може би Земята ще се превърне в новия програмист черноработник? Или междугалактичен кол център?

Ако този контакт се беше случил при закрити врати... ако нашият елит разговаряше с техния... тогава щяхме да имаме възможност за избор. Възможност да кажем: «Не, благодаря. Няма сделка. Не сега.

Още не.

И може би никога няма да има.»“

Пътят на мисълта ѝ я стресна. Къде беше пламенната мечтателка, прекарала зрелия си живот в преследване тъкмо на това — на Първия контакт? Нима, когато нещата бяха станали истински, тя се бе оказала също толкова консервативна като останалите?

„Защо имам усещането, че в това има някаква уловка?“

Все още бе в кисело настроение, когато професор Ноозон я поведе по рампата от яхтата към мястото, където неколцина млади мъже и жени в колосани униформи чакаха, за да ѝ отдадат чест и да я поздравят. Денят беше ясен. Оттатък площадката за цепелини с нейните кранове и огромни люлеещи се във въздуха товарни машини се виждаше възстановеният монумент Вашингтон и вимпелите на Новия Смитсънов замък. Но дори тази гледка не бе в състояние да повдигне духа ѝ.

Докато слугите сваляха багажа и научните пособия на Профноо, Лейси се погрижи да стисне ръката на всеки домакин. Помъчи се да потисне горчивия — и ирационален — гняв, че моряците трябва да останат тук, вместо да се включат в издирването на изчезналия ѝ в морето син. Разбира се, единствено умората можеше да предизвика такова ужасно чувство.

„И въпреки всичко не мога да се сдържа. Въпреки цялата суматоха около камъка от космоса, въпреки научните задачи и философски проблеми аз в крайна сметка си оставам майка.“

— Приемът за почитаемото Съвещателното тяло скоро ще започне, мадам — каза назначеният водач на Лейси, буден на вид младши лейтенант, който мъничко приличаше на Хакер. — Първо ще ви отведе до апартамента, за да се освежите...

И изведнъж ахна и лицето му се озари в оранжево. Той трепна и отстъпи назад, изненадан от нещо зад рамото на Лейси. Другите също

реагираха, като се присвиваха или вдигаха ръце към очите си.

— Бумбоклот! — изруга професор Ноозон.

Тя се обърна да види източника на сиянието... и тогава звукът последва светлината — нисък тътен, съпроводен с осезаемо трепване на въздуха. През ума ѝ прелетяха мисли за Ужасния ден — както вероятно и през умовете на всички останали.

„Но в такъв случай защо още стоя на краката си?“ — зачуди се тя.

Видя огнено кълбо да се издига в небето зад Пентагона — някъде нагоре по реката, по всяка вероятност във Вирджиния. Залязващото слънце ѝ пречеше да разгледа добре, но топката бързо изчезна и Лейси с известно облекчение осъзна, че не може да става дума за нещо ужасно като атомна бомба. Дори от малките.

Утехата бързо се изпари, когато последва втора детонация. И трета. А Лейси знаеше, че когато става въпрос за експлозии, размерът не е всичко.

ОТКАЗВАЩИ СЕ

Какво ще кажете за идеята за „неизбежен прогрес“?

Преди десетилетия Чарлз Строс писа, че дори да мислим, че наближава някаква великолепна ера на благоденствието, не бива да позволяваме това да влияе на поведението ни или да променя трезвото ни желание да решим настоящите си проблеми.

„Захласващите неща като космическата колонизация най-вероятно няма да засегнат 99,999 процента от човечеството, освен ако нямаме късмет — пише той. — Ако това се случи и ни подейства, с плановите ни е свършено. Ако не се случи, седенето и чакането ИИ да ни спасят от надигащото се морско равнище, недостига на храни и ресурси или от хипотетични генномодифицирани термити изглежда като Много Лоша Идея.

Най-добрият подход към такава епоха е да приложим облога на Паскал^[2] — в обратен ред — и да планираме според предпоставката, че тя няма да ни спаси от нас самите.“

Томас Аноубис-Фейел, „Разбуленото Движение“

[1] Японски император (1867–1912), по време на когото Япония претърпява индустриална революция и дълбоки социални промени. — Б.пр. ↑

[2] „Доказателство“ за съществуването на Бог, предложено от френския философ, математик и физик Блез Паскал (1623–1662). Тъй като съществуването на Бог не може да се докаже или отрече чрез разумни доводи и тъй като от обзалагането, че Бог съществува, може да се спечели много (вечен живот), а от противното обзалагане — нищо, рационалният човек следва просто да приеме, че Бог съществува и да живее по съответния начин. — Б.пр. ↑

28.

УМНАТА ТЪЛПА

Вашингтон беше като дядка — надебелял и отпуснат, но с характер. По-голямата част от теглото му се намираше под Белтуей, в пустошта, която се бе оказала по посоката на вятъра през Ужасния ден.

По посоката на вятъра, но това не означаваше край за района.

Когато родителите на едно-две деца от горната класа избягаха от невидимите пари, погълнали Феърфакс и Александрия, опразнените за момент призрачни градове бързо се напълниха с имигранти — последната вълна *плодящи се*, стремяща се към свобода и готова да понесе малко радиация в замяна на хубави къщи с по пет спални, които можеха да бъдат разделени на почти още толкова апартаменти. Просторните дневни заживяха втори живот като магазини. Работилници се наместиха в гаражите за четири коли, моравите се превърнаха в зеленчукови градини. От басейните се получиха отлични резервоари за отпадъци — докато правителството не се възстанови достатъчно, за да започне да взема мерки.

От първокласното си място на борда на „Духът на Хула Виста“ Тор виждаше признаците на възстановяването на предградието. Ето например плувните басейни. Повечето бъбрековидни циментови водоеми сега бяха пълни с блестяща прозрачна течност — предимно вода (както показваше спектралният анализ, извършен от очилата й), примамваща рояци деца, които се плискаха в лятната жегата и бяха достатъчно тъмнокожи, за да понесат силното слънце.

„Дотук с твърдението, че мръсните бомби автоматично правят едно място негодно за плодящите се“ — помисли тя. Нека юпитата изоставят чудесните си къщи заради малко стронциева прах. Хората от Конго и Сулавеси с радост заемаха местата им.

Не беше ли това истинската Америка? Наречете го решимост (или инат), но след три възстановявания Статуята на свободата все така примамваше пришълци.

Последните имигранти, които изпълваха вакуума на Вашингтонската пустош, не бяха невежи. Можеха да четат

предупредителните табели и здравните статистики, поставени на всяка улична лампа и ВР ниво. „И какво?“ В Джакарта жертвите на трафика и заблудените куршуми бяха повече. Пък и броят на мутациите бързо бе започнал да пада няколко години след Ужасния ден, така че сега нивата бяха не по-лоши от тези в Киев. А Вашингтон имаше повече центрове за обслужване на населението.

Освен това жителите на пустошта не мърмореха толкова заради по-дребни въпроси като зонирването. Това улесняваше придобиването на права и преоткриването на пътища към селищата, извадили лошия късмет да бъдат засипани с прах. Нововъведенията бързо превърнаха тези транспортни възли в процъфтяващи градчета. Доста ироничен начин за изход от терор/саботаж. Особено когато въздушните влакове започнаха да кръстосват Северна Америка.

От широкия прозорец на пътуващия на изток „Дух на Хула Виста“ се откриваше гледка към широката петнайсет километра разделителна ивица и Западния коридор. По него в обратната посока се мъкнеше дълга колона товарни цепелини, тромави като китове и сто пъти по-големи от морските бозайници. Натоварени тежко и вързани в колона, дирижаблите се носеха само на триста метра над земята, следвайки послушно мощните локомотиви влекачи. Теглещите въжета изглеждаха невъзможно тънки, за да влачат петдесет чудовища през целия континент. И макар небесните влакове да не бяха бързи и пригодени за обемисти товари, никой друг метод не можеше да се сравнява с тях при транспортирането на средни по размери стоки.

И на пътници. Онези, които бяха готови да жертват време за евтин лукс.

Тор насочи вниманието си по-наблизо и загледа как величествената сянка на „Дух“ се плъзга като елипса по ширналото се предградие, толкова дълга и тъмна, че цветята започваха да се затварят и птиците се лъжеха да се приберат да спят, мислейки си, че се свечерява. Небесният лайнер, който нямаше нужда от собствени двигатели, се плъзгаше почти безшумно над хълмове и долини. Не беше бърз като самолет, но пък пътуването бе по-живописно и много по-евтино, тъй като в цената му не влизаха такси за въглеродни и озонови замърсители. Тор увеличи образа и проследи теглещото въже на цепелина по Източния експресен път, дърпано неуморно от

дванайсет хиляди конски сили, осигурени от магнитно-левитационния влекач „Умберто Нобиле“.

Какво така привличаше погледите към по-леките от въздуха апарати? О, повечето от тях имаха пикселизирани кожи, които можеха да показват всякакви зрелища. Докато минаваше край някое населено място, та било то и село наред нищото, конвойт товарни кораби можеше да излъчва крещящи реклами на всякакви стоки, от предлаганите в местния магазин за сувенири до продуктите на някоя бразилска мегакорпорация. А понякога, когато никой не плащаше рекламното място, дирижаблите преобразяваха туловищата си така, че да напомнят на облаци... или летящи прасета. В края на краищата прищевките бяха една от разменните монети на епохата. Всички го правеха на ВР нивата.

Само че при цепелините можеше да рисуваш чудати образи върху ивица *истинско* небе.

Тор поклати глава.

Не. Не беше това. Дори да оставаха абсолютно сиви, те не можеха да бъдат игнорирани. Тих, огромен, абсолютно спокоен, цепелинът сякаш символизираше онази красота, която човешките същества можеха да постигнат, но така и не познаваха през трескаво забързания си живот.

Гризеше нокътя си с активен елемент, мислеше си за Уесли, който я чакаше на площадката, и се опитваше да си представи лицето му, когато отгоре се разнесе глас:

— Ще желаете ли още нещо преди да пристигнем във Федералния окръг, мадам?

Тор погледна приличащия на прост ъгловат контейнер *сервитор*, който се движеше по собствена тънка релса по страничната стена на корпуса, оставяйки прохода свободен за пътниците.

— Не, благодаря — автоматично промърмори тя. Любезният тон беше характерен за поколението ѝ. По-младите вече се бяха научили да се отнасят пренебрежително към механизирани роби, освен когато не искаха нещо особено. Тази тенденция ѝ се струваше странна, тъй като ИИ ставаха все по-умни. — Можете ли да ми кажете кога ще пристигнем?

— Разбира се, мадам. Има забавяне поради засилените мерки за сигурност. Затова може да пресечем Белтуей със закъснение. Няма причини за безпокойство. И въпреки всичко ще пристигнем преди разписанието благодарение на по пътния вятър над Апалачите.

— Хм. Засилени мерки за сигурност ли?

— Заради конференцията за Артефакта, мадам.

Тор се намръщи. Надяваше се, че Уесли няма да има проблем да я посрещне. Отношенията им бяха достатъчно напрегнати и без допълнителни дразнители. По принцип тя се пенеше и се възмущаваше, когато я сканираха и проверяваха агенти на гилдията на чиновниците — цивилните служители, чиято работа бе да проверяват всяка точка от списъци, инструкции и наредби.

— Заради конференцията за Артефакта ли? — Това беше озадачаващо. — Но това вече би трябвало да е взето предвид. Мерките за сигурност за това събиране не би трябвало да повлияят на разписанието ни.

— Няма причина за безпокойство — повтори сервитьорът. — Получихме съобщение току-що, преди две минути. Нареджане да намалим скоростта, нищо повече.

Тор погледна навън. Намалването на скоростта си проличаваше в постепенната промяна на височината. Теглещото вече сега бе под малко по-стръмен ъгъл и цепелинът настигаше движещия се ниско над земята влекач.

Височина: 359 метра — светеше надпис в ъгъла на лявото стъкло на очилата ѝ.

— Желаете ли да смените мястото си при подхода към столицата? — продължи сервитьорът. — Ще бъде обявено, когато имаме видимост към Алеята, макар че може да си запазите панорамен изглед предварително. Децата и пътуващите за първи път са с предимство, разбира се.

— Разбира се.

Някои туристи вече се нижеха към главния наблюдателен салон. Родители с пъстроцветни саронги и патагонски панталони водеха деца, които следваха последната младежка мода — фалшиви антени и люспи, имитиращи някои от извънземните от Обекта на Ливингстън, наричан незначително също и Хавански артефакт. Целта на свиканата конференция бе да определи дали става въпрос за истински Първи

контакт, или за поредната измама, но попкултурата вече си беше казала мнението.

Артефактът беше як.

— Казвате, че предупреждението е дошло преди две минути? — Тор се зачуди. Все още нищо не се бе появило в прозорците по периферията на очилата ѝ. Може пък да бе вдигнала прекалено високо праговете на бдителност. Затрака бързо със зъбните си импланти, за да ги свали.

Моментално по краищата на очилата запълзяха алени редове, предлагащи връзки, които се вееха и туптяха неприятно.

„Опа!“

— Не *предупреждение*, мадам. Не, не. Просто предварително, предпазно...

Вниманието на Тор обаче вече бе насочено другаде. С тракане на зъби и субвокални команди тя заповяда на очилата да преровят виртуалните нива по нишките на тема *сигурност*. Сензорите долавяха всяко трепване на зениците, предлагаха ѝ различни факти и често предвиждаха избора ѝ; непрекъснато проблясваха и се сменяха разноцветни указатели.

— Мога ли да взема нещата за рециклиране? — попита ъгловатият контейнер на стената и отворът му зейна като гладна уста. Сервиторът изчака напразно няколко секунди, накрая забеляза, че вниманието ѝ насочено другаде, и тихо продължи нататък.

— Няма причина за безпокойство — иронично промърмори Тор, докато пресяваше данните. Някой трябваше да забрани това клише от репертоара на всички ИИ устройства. Никой човек над трийсетте не можеше да чуе тази фраза, без да трепне. От всички лъжи, съпътстващи Ужасния ден, тази бе най-лошата.

Някои от предпочитаните софтуерни агенти на Тор вече докладваха от мрежата.

Копел — резюмиращата програма — се беше насочил към публичните, корпоративните и правителствените източници, излизаци с официални изявления. Повечето от тях повтаряха тревожното клише.

Социологическата програма *Галъп* пък пресяваше мненията. Хората явно не се връзваха на изявленията. По скалата до хиляда изразът „няма причини за безпокойство“ имаше рейтинг на доверие осемнайсет и продължаваше да спада. Стомахът на Тор се сви.

Бернцайн сновеше из форумите и събираше слухове и мълви. Както обикновено, те бяха твърде много, за да бъдат пресети от човек или от персонален ИИ. Само че този път основният поток задръстваше дори сложните филтри на Обществото на скептиците. „Медиякорп“ също не беше в по-добро положение — статутът на Тор като член на журналистическия екип ѝ осигури само номер на опашката от изследователския отдел и обещание за отговор „след няколко минути“.

„Минути?“

Всичко започваше да намирисва на поток преднамерена дезинформация, отприщен точно навреме, за да заглуши истинските сведения. Гангстери, терористи и други такива бяха научили по трудния начин, че грижливо изработените планове могат да бъдат осуетени от някой мекушав последовател, измъчван от угризения за невинните косвени жертви. Много замисли се проваляха от някоя дребна риба, пуснала анонимен писък в последния момент. За да попречат на подобни неща, главните мозъци и водачи на кръгове вече рутинно пускаха порои фалшиви признания, докато операцията им беше в ход — задръстващ поток изкуствено генерирани съжаления, включващи целия спектър правдоподобни саботажи и предизвикани от човека катастрофи.

Тор се взираше в пороя предупреждения. Знаеше, че поне един от слуховете е истина. Но кой?

Защитата на Белтуей вече е пробита от заразени с пулмонела мачоисти самоубийци, които се насочват към Капитолия...

Коалиция на хуманистични култове реши да сложи край на всички глупости около така наречения „извънземен артефакт“ от дълбокия космос...

В опит да си върне традиционния авторитет американският президент се кани да национализира цивилната милиция в района на окръг Колумбия под претекст...

Изключително голям брой самолети играчки са били купени този месец в двата щата Каролина, което дава основания да се предполага, че се готви масирана атака като онази при инцидента в О’Хеър...

Открит е метод за превръщането на целелините в летящи бомби...

Сред високопоставените лица, поканени във Вашингтон да видят Обекта на Ливингстън, има неколцина, които смятат да...

Понякога параноичната, чисто човешка невронна система може да реагира по-бързо от цифровите ѝ подобия. Старомодната мозъчна кора на Тор се беше задействала цели пет секунди преди нейните ИИ Бернщайн и Колумбо да направят същата връзка.

Цепелини... летящи бомби...

Звучеше малко вероятно... най-вероятно спам за отвличане на вниманието.

„Да, но аз в момента съм в цепелин.“

Не беше просто осъзнаване. Думите образуваха съобщение. Със субвокални команди и тракане на зъби Тор го разпрати надлъж и нашир. Не само до групите на почитателите си, но и на няколкостотин мрежи за обща гражданска активност. Стегнатото ѝ послание полетя през целия интернет, обръщайки се към всяка МОГА, която проявяваше интерес към слуха за цепелините.

„Предава Тор Повлов, разследващ репортер от «Медиякорп» (рейтинг на достоверност 752), от борда на пътнически цепелин «Духът на Хула Виста». Приближаваме отбранителната зона Белтуей във Вашингтон. Това може би ме поставя на подходящото място и време, за да разгледам един от слуховете.

Моля за масово съдействие. Працайте информация!“

Дезинформацията, това проклетие с корени в дълбоката древност, беше осъвременена с ултрамодерни начини на лъгане. Мачоисти и други кучи синове можеха да пръснат спящи ИИ из милиони виртуални места, ИИ, програмирани да се активират в предварително уречено време и да задръстят всяка мрежа с автоматично генерирани „правдоподобни слухове“, представляващи случайни комбинации от думи и тон, заети от последните новини и съставени така, че със сигурност да събудят параноични страхове от *някого*.

Направете десет милиона мутации на подобно нещо (което не е проблем във виртуалното пространство) и ще намерите начин да стигнете до *всекиго*.

Гражданите можеха да отвърнат на удара и да се борят с лъжите чрез светлина. Сложни програми сравняваха разказите на свидетели от много източници, преценяваха достоверността им и предлагаха на хората средства за подсилване на Консенсусната реалност, като в същото време премахваха плявата. Това обаче отнемаше време. А при спешни ситуации времето е най-дефицитното нещо.

Публичните призови действаха по-бързо. Да привлечеш вниманието към себе си. Да кажеш: „Вижте, ето ме тук, истински, достоверен и отговорен. *Не съм ИИ*, така че ме вземете на сериозно.“

Разбира се, за подобно нещо се искаше смелост, особено след Ужасния ден. Пред лицето на опасността древният човешки инстинкт крещеше: „Скрий се! Не привличай внимание към себе си!“

Тор отдели не повече от две секунди на този естествен импулс, след което нададе рев на всички нива. Свали ограничения и потвърди резервацията и физическото си присъствие на борда на цепелина, като добави биометрични стойности в реално време и картини от десетина камери.

— Тук съм — задъхано промърмори тя към всеки гражданин, чийто ИИ бе настроен на тази вълна. — Искam подкрепа и информация. Кажете ми какво да правя.

Обръщането към умната тълпа беше сложна работа. Възможно бе хората вече да са объркани от пороя слухове. Броят на отговорите можеше да не достигне критична маса и в този случай ще получиш единствено брътвежите на критици, зевзеци и празнодумци, които могат повече да навредят, отколкото да свършат някаква работа. Сбирщина — или блогщина — под необходимата численост водеше до колективно *падане* на КИ вместо до повишаването му с включването на всеки следващ доброволец. А най-важното бе, че трябваше да привлечеш основна група — семенна клетка — от включени в мрежата всезнайковци, конструктивни чешити и манияци, въоръжени с най-новия софтуер, които да са достатъчно умни и схватливи, за да служат като *предводници* и да координират умната тълпа, без да я доминират. Да осигуряват фокус, без да стъпкват изобретателността на груповия ум.

— Разпознаваме ви, Тор Повлов — прозвуча тих глас в приемника във вътрешното ѝ ухо. Пряката звукова индукция правеше

подслушването по-трудно дори ако някой насочеше параболична антена право към нея.

— Можете ли да ни помогнете да проверим един от слуховете? Такъв, който може да се окаже сигнал за аларма?

Общият глас на тълпата звучеше силно и авторитетно. Личният интерфейс на Тор откри добър рейтинг на доверие. Индексът отляво показваше 230 члена и продължаваше да расте — по принцип беше достатъчен, за да заглуши индивидуално его.

— Първо вие ми кажете — отвърна тя субвокално. Сензорите в яката на ризата ѝ улавяха и най-малкото движение в гърлото, езика и ларинкса. Нямаше нужда да издава какъвто и да било звук. — Някой надушил ли е нещо необичайно за „Духът на Хула Виста“? Лично аз не чувам и не виждам нищо странно. Но някой от вас може да е в по-добра позиция да преслуша докладите на компанията или работните параметри на кораба.

Последва пауза. Последвана от извинителен тон.

— На публично ниво няма нищо необичайно. Уебтрафикът на компанията се е увеличил шесткратно през последните десет минути... но същото важи и за всички останали, от правителствените агенции до мрежите на учените любители. Колкото до цепелина, в който се намирате, проявяваме естествен интерес поради курса му. По график трябва да пристигне във Вашингтон горе-долу по същото време, по което пристига поредната вълна високопоставени делегати на конференцията за Артефакта.

Тор кимна и интерфейсът ѝ предаде кимването ѝ на груповия ум.

— А работните параметри?

— Можем да опитаме да се доберем до тях, като поискаме заповед за свободен достъп до информацията. Това обаче ще отнеме няколко минути. Така че може да се наложи да допълним ЗСИ с малко хакване и подкупи. Обичайните неща. Ще опитаме да намерим и изгледи към цепелина от земята.

— Оставете това на нас.

— Междувременно можете да проверите някои неща на място.

— Бъдете нашите ръце и уши, Тор.

Тя вече бе станала.

— Кажете ми къде да ида...

— Тръгнете към кърмата, покрай тоалетната.

— ... но нека имаме консенсус, нали? — добави тя, докато вървеше. — Аз получавам изключително право върху интервютата. В случай, че това се окаже повече от...

— Точно до стаичката за екипажа има люк — прекъсна я гласът. — Нагласете очилата си за пълен достъп.

— Готово — каза тя. Чувстваше се малко неловко заради искането си за интервютата. Но в края на краищата нали беше професионалист. От „Медиякорп“ скоро щяха да се включат и да прегледат записите. А те очакваха професионалното ѝ отношение към детайлите.

— Добре. А сега дайте увеличена картина на контролното табло. Към нас се включи един механик на цепелини, който е работил върху този кораб миналата седмица.

— Вижте, може би е по-добре просто да извикам някой от екипажа. Да се позова на ЗСИ и да го отвори законно...

— Няма време. Вече подадохме искане за имунитет при действия на гражданин според обстоятелствата. По силата на кризисните правила СУД.

СУД... След Ужасния ден.

— О, ясно. И ще понеса физическото наказание, ако искането се отхвърли...

— Изборът е ваш, Тор. Ако искате да участвате, натиснете бутоните на табло в следния ред.

Пред Тор се появи виртуална клавиатура, закриваща истинската.

— Няма причини за безпокойство — промърмори тя.

— Какво?

— Нищо.

Ръката ѝ сама посегна да въведе кода, сякаш я управляваха дистанционно.

Не се случи нищо.

— Лошо. Явно са сменили кода след като нашият експерт е работил по цепелина.

Гласът вече не звучеше така хладнокръвно. Стана по-индивидуален. Индикатор ѝ показва, че някакъв член от групата с висок рейтинг на достоверност излиза с ново настоятелно предложение.

— Личи си, че кодът не е променен на случаен принцип. Обзалагам се, че все още е някой от стандартните кодове на

компанията. Ето, опитайте това.

Нивото на съгласие трепна едва-едва, което означаваше, че тълпата се доверява на компетентния си член. Тор последва примера им и въведе новия код.

— Някакъв резултат с получаването на заповед по ЗСИ? — попита междувременно. — Казахте, че ще отнеме само минути. Може би е по-добре да почакаме...

Колебанието ѝ бе отхвърлено с просто *щрак*, люкът се плъзна настрани и се видя тясна, подобна на тръба стълба.

— Нагоре. — В гласа на тълпата нямаше и капка колебание. Петстотин и дванайсет съграждани искаха от нея да го направи. Петстотин и шестнайсет...

Тор преглътна. И се подчини.

Стълбата разкриваше истина, която бе скрита за повечето пътници, пътуващи в комфорта на добре обзаведената гондола. Физиката — и най-вече гравитацията — не се беше променила особено през столетието, отделящо първата ера на цепелините от настоящата. Дизайнерите все още трябваше да се борят за лекота навсякъде, където могат да я постигнат.

Тор се изкачи на товарната палуба по тънките скоби и вместо обичайните стени и прегради видя подобна на паяжина мрежа. Краката ѝ оставяха следи в пенестия под, който изглеждаше повече въздух, отколкото твърдо вещество. Купчините багаж (претеглен внимателно в Нашвил) приличаха на чудовищни яйца, слепени с полутвърда пяна. Почти не се виждаше метал. Нямаше дори подпори от алуминий или титан.

— Към багажа ли да гледам? — попита тя, докато бъркаше в чантата си. — Имам омнискенер.

— Какъв модел? — поинтересува се гласът в ухото ѝ, преди да се промени от внезапния консенсус и да продължи по-авторитетно. — Няма значение. Целият багаж е сканиран преди натоварването му. Едва ли може да има нещо качено тайно. Пък и някой от екипажа вероятно скоро ще направи проверка, тъй като нивото на заплахата се повишава. Изникна обаче нещо друго. Един слух сочи към възможна опасност по-нависоко. Залагаме на него.

— По-нависоко ли? — Тор се намръщи. — Там има само...

Гласът ѝ замря, когато в очилата ѝ се появи план на дирижабъла, на който бе отбелязана друга стълба на кърмата, този път от здрави влакна.

Към нея заблестяха жълти стрелки, за да насочат вниманието ѝ.

— Най-сетне успяхме да получим частична информация от работните параметри на цепелина. И да, става нещо странно. Използват водата на борда, за да произведат повдигащ газ, при това с необичайно високо темпо.

— Това опасно ли е?

— Не би трябвало. Но може да успеем да научим повече, ако побързате.

Тор въздъхна и тръгна предпазливо по гъбестата повърхност. Все още не бе видяла човек от екипажа. Вероятно те също бяха заети да следят слуховете — други слухове, подбрани от фирмените процедури за определяне на приоритет. Пък и съвременните теглени с влекачи цепелини бяха почти напълно автоматизирани и не се нуждаеха от пилот, инженер или навигатор. Век по-рано екипажът на „Хинденбург“ се състоял от четирийсет офицери, стюарди и общи работници, чиято задача била да поддържат дирижабъла в работно състояние и да превозят същия брой пътници от Европа до САЩ.

Два пъти по-дългият „Дух“ побираше пет пъти повече хора, обслужвани само от дванайсет души персонал.

Долу пътниците сигурно се блъскаха за по-добър изглед към кратера Ленгли или може би към гробището Арлингтън, като в същото време се взираха напред към гордия стълб на възстановения монумент Вашингтон с връх от лунен камък. Или може би някои вече бяха надушили тревогата чрез собствените си мрежи? Дали семействата не започваха да се събират около аварийните изходи? Тор се запита дали да не направи същото.

Тази стълба беше различна. Тор имаше чувството, че е жива и реагира на краката ѝ, като се *свива*... и я повдига нагоре с плавен, но внезапен тласък. Умна еластичност, осъзна тя. Идеално за професионалисти. Повечето хора обаче така и не можеха да свикнат с потръпващи стълби. Добрата новина бе, че с това темпо щяха да са ѝ нужни само няколко реални крачки: трябваше просто да внимава да стъпва точно върху стъпалата.

Междувременно гласът в ухото ѝ стана странно мелодичен. Последваият рецитал явно беше от някой отделен член, когото останалите оценяваха по достойнство.

*С мен ела в сияйни висини,
бреме и тревоги захвърли.
Като облак във небето синьо полети,
мисли-криле разпери.*

*Като кита бъди, чудовище огромно,
грамадно, безтегловно,
като кит понеси се в лазура небесен,
бозайник огромен, отдаден на песен.*

Тор хареса подаръка. Почти ѝ се искаше да го е заслужила, както се изкачваше в такт...

... само че „люкът“ вече бе точно отпред — по-точно отгоре — и почти беше долепила лице в него. Туптящ ирис от полиорганични мембрани, почти като изкуствената кожа на цепелина. Близостта и отделените миризми накараха Тор да се разколебае.

— Спокойно. — Гласът отново беше напълно делови. Вероятно механикът на цепелина бе взел нещата в свои ръце.

— Ще ви трябва парола. Докоснете издутината в средата, за да задействате вниманието му, и кажете „канела“.

— Канела?

Беше само въпрос, но преградата реагира — разшири се с тих мляскащ звук. Нишковата стълба продължи програмираното си движение и понесе Тор нагоре.

На старите цепелини прикачената долу гондола беше отделена основно за двигателите и екипажа, а пътниците заемаха двете просторни палуби в основата на гигантското туловище на дирижабъла. „Духът на Хула Виста“ имаше подобно разположение, само че при него гондолата беше предимно декоративна. След като се беше изкачила над всички секции, отредени за хора и багаж, Тор продължи по туптящата стълба в повдигащите клетки. Всяка бе огромна и напълно самостоятелна, пълна с газ, много по-лек от въздуха.

Стотици прозрачни балони, цилиндрични и високи като секвои, се издигаха плътно един до друг от мрежестия под чак до заобления купол на дирижабъла. Тор можеше да се движи сред тях само по четири тесни пътеки, водещи към левия или десния борд, към носа или към кърмата. Стрелката в очилата ѝ предлагаше *ляв борд* и пулсираше настоятелно. В огромното си мнозинство членовете на умната тълпа никога не бяха попадали на подобно място. Най-силното съвременно изкушение — любопитството — създаваше подобни групи по-често от всяка друга страст.

Докато вървеше в подсказаната посока, Тор не се сдържа и докосна високите клетки. Полимерните им повърхности потръпваха като грамадните мехури, които правеше навремето на рождениите си дни. Изглеждаха толкова леки, така деликатни...

— Половината клетки са пълни с хелий — обясни гласът, който вече бе толкова индивидуален, че явно принадлежеше на конкретен човек — вероятно механика или на някой любител на дирижаблите. — Виждате ли онези мембрани с леко зеленикав оттенък? Те изолират по-големите водородни клетки.

Тор примигна.

— Водород? Това не е ли опасно?

Очилата ѝ моментално предложиха изображения на „Хинденбург“ или LZ 129, най-големия и злополучен древен цеppelin, чиято огнена гибел в Лейкхърст, Ню Джърси, беше белязала внезапния край на Първата ера на цеpелините през май 1937 г. (Фактите се изписваха в долната част на картината заедно с връзки за допълнителна информация.) След като лумнали (*как* все още си оставаше спорно), пламъците погълнали огромния въздушен кораб от носа до гондолата и украсената със свастика опашка за малко повече от минута. И до ден-дневен журналистите завиждаха на новинарския екип, който се оказал на място в този момент с примитивните си камери, за да запише върху ацетатна лента едни от най-зашеметяващите и запомнящи се кадри на технологична катастрофа.

В наши дни коя бунтовническа или терористична група не би дала мило и драго, за да може да се похвали с такова бляскаво, грабващо вниманието постижение?

Гласът сякаш прочете мислите ѝ.

— Водородът е много по-лек и летлив от хелия. Освен това е евтин и наличен. Използването му прави този вид превоз икономически изгоден. Макар че, разбира се, трябва да се вземат специални мерки...

В края на тесния коридор Тор видя скелето, което придаваше твърдата форма на кораба и го превръщаше в истински дирижабъл, а не в безформен балон. Гредата от въглеродни влакна, сплетени в дантела от триъгълници, минаваше в дъга от носа към кърмата. Недалеч от Тор тя се пресичаше под прав ъгъл с друга греда, която образуваше пояса в най-широката част на кораба.

Очилата усетиха интереса на Тор и ѝ изсипаха куп статистически данни и чертежи. С дължината си от 245 м „Хинденбург“ бе само с 10 процента по-къс от „Титаник“. „Духът на Хула Виста“ беше два пъти по-дълъг, но пък скелетът и конструкцията му тежаха два пъти по-малко.

— Разбира се, има предпазни мерки — продължи гласът. — Вземете например формата на газовите клетки. Те са вертикални колони. Всяка повреда във въглеродна клетка предизвиква импулс, който отваря горната част и изхвърля съдържанието на клетката нагоре, далеч от пътниците, товара и екипажа. Цялата технология е минала обстойни тестове. Освен това клетките с хелий играят ролята на буфер, който отделя богатия на кислород въздух от водородните клетки. При пътническите кораби като този количеството хелий е два пъти по-голямо от водорода.

— И ако се наложи, могат да попълват количеството водород по пътя, нали? Като разлагат вода от баласта?

— Или дори от въздуха, с помощта на слънчева енергия. Точно така, данните показват необичайно високо ниво на производство на водород за запълването на няколко клетки на цепелина. Именно затова ви помолихме да се качите тук. Явно има някакво изтичане. Според един от сценариите водородът би трябвало да се натрупва тук, между клетките.

Тор извади омнискенера (приставка за телефон) от чантата си и започна да проверява. Естествено, химически сензори имаше навсякъде и непрекъснато ставаха все по-евтини и точни, точно каквито ги искаха потребителите — ако не за друго, то поне за успокоение.

— Не откривам голяма концентрация — каза тя. Не беше сигурна дали трябва да изпита облекчение или разочарование, когато установи, че нивото на водорода е съвсем малко по-високо от онова долу.

— Това отговаря на данните от бордовите монитори. Почти никакво натрупване на водород в каютите и коридорите. Явно изтича навън...

— Но... — започна Тор, представяше си огнени езици, изригващи към небето над гигантския дирижабъл.

— ... със скорост, която не представлява опасност от запалване. Водородът се разсейва много бързо, Тор, а дирижабълът се движи и денят е ветровит. Както и да е, водородът не е опасен и токсичен, освен ако не се държи в затворено пространство.

Тор продължи да проверява — и продължи да върви по гъбестата пътека. Концентрацията на водород така и не се повиши дотолкова, че да предизвика съмнение, да не говорим за тревога. Умната тълпа нарочно беше поискала от нея да се качи тук — за да провери дали никой хитър саботьор не е бърникал бордовите детектори. След като независимата проверка потвърждаваше данните на компанията, някои от тълпата вече започваха да губят интерес. Общият брой на членовете започна да пада.

— Изтичането трябва да е навън — все така авторитетно продължи гласът на груповия ум. — Обърнахме се към учени аматьори с молба за доброволци, които да насочат уреди за спектрален анализ към маршрута на дирижабъла. Те ще измерят точно количествата, така че ще получим представа за скоростта на изтичането. Математически обаче е невъзможно количеството да представлява опасност. Влажността в района непосредствено под „Духът“ може да се покачи с един-два процента, нищо повече.

Тор стигна края на пътеката. Ръката ѝ докосна друга обвивка — приличаше на жива кожа, която обгръщаше всичко, от газовите клетки и скелето до пътническите салони долу. Отблизо бе почти прозрачна и предлагаше главозамайваща гледка навън.

— Минахме Белтуей — каза тя. Беше малко изненадана, че бдителната охрана на Вашингтон бе пустила цепелина да мине през стената от сензори и лъчи без никакво забавяне и подробни проверки. Отдолу и напред можеше да различи огромния влекач „Умберто Нобиле“, който теглеше въжето по Глеб Руод. Форт Майърс се

издигаше отляво. Сянката на цепелина пробяга през огромна градина надгробни камъни — националното гробище Арлингтън.

— Властимащите понижиха достоверността на слуха — каза гласът в ухото ѝ. — Професионалните закрилници на нацията се насочиха към по-правдоподобни заплахи... никоя от които не е определена като достатъчно вероятна, за да заслужава обявяване на тревога. Злонамерените цепелини дори не влизат в списъка на заплахите.

Тор тракна със зъби и насочи вниманието на очилата към журналистическите източници на „Медиякорп“, които вече (със закъснение) бяха достъпни за репортери от нейното ниво. Седем минути след повишаването на напрежението, породено от потока слухове, вече се формираше консенсус. Целта на спама не беше да се отвлече вниманието от терористична атака, бе заключила масмъдростта. Именно *той* беше атаката. При това не особено ефективна. Националната производителност бе спаднала само с едно на двайсет и три хиляди — твърде малка щета, за да си струва риска от съдебно преследване и наказание. Но пък и неохакерите рядко ги беше грижа за последствията.

Като стана дума за последствия, малката ѝ шпионска експедиция вече си навличаше такива. Експертите по благоприличие на „Медиякорп“ например явно започваха да насочват вниманието си към последните събития. В очилата на Тор светна меморандум, който променяше утрешния график за първия ѝ ден като служител във вашингтонския отдел. По време на обедната почивка — веднага след основното въвеждане — трябваше да се яви на курс по „Правилни преценки в непредвидени ситуации“.

— Ох, страхотно — изсумтя Тор и забеляза, че дирижабълната компания е запорирала петстотин долара от сметката ѝ като глоба за „Непозволено влизане в райони с ограничен достъп“.

МОЛЯ, ОСТАНЕТЕ НА МЯСТО, ГОСПОЖИЦЕ ПОВЛОВ — светна приоритетно съобщение. — **СЛЕД МАЛКО ПРИ ВАС ЩЕ ДОЙДЕ СЛУЖИТЕЛ, КОЙТО ЩЕ ВИ ПОМОГНЕ ДА СЕ ВЪРНЕТЕ НА МЯСТОТО СИ ЗА ПРЕДСТОЯЩОТО КАЦАНЕ.**

— Направо превъзходно!

Напред, отвъд заоблената кожа на дирижабъла, видя ниската грамада на Пентагона, цялата настръхнала от ракети, лещи и антени.

Анклавът си оставаше строго охранявана територия десет години след като Министерството на отбраната беше преместило централата си в „пазено в тайна място в Минесота“.

Скоро щяха да се появят закотвящите кули и доковете на националното летище „Рейгън-Клинтън“ и да отбележат края на трансконтиненталното ѝ пътуване. И края на всичките ѝ надежди за безупречно начало на новата ѝ кариера в „Биг Тайм Медия“ въпреки серията интересни истории, от онази за центъра „Аткинс“ до речта на Хамиш Брукман на конференцията на боготворците.

Обърна се към груповия ум.

— Някой от вас да има да предложи някоя блестяща идея?

Тълпата обаче беше започнала да се разпръсква. Членовете се разбягваха като плъхове от потъващ кораб. Или по-точно като маймуни, бързащи да се нахвърлят върху поредното лъскаво нещо.

— Съжаляваме, Тор. Хората се разсеяха. Изключват се, за да гледат откриването на конференцията за Артефакта. Можете дори да видите лимузините, пристигащи при Изследователския център на Военноморските сили от другата страна на Потомак. Погледнете, когато цепелинът започне да завива към летището...

Проклети вятърничави аматьори! Досега Тор беше използвала доста успешно умните тълпи. Този път обаче се очертаваше провал. Никой от тях нямаше да плаща глоби или да бъде приет с неодобрение на новата си работа.

— Някои от нас още сме разтревожени — продължи гласът. — В слуха имаше нещо... не мога да кажа какво точно.

„Гласът“ започваше да звучи индивидуално и вече дори използваше първо лице единствено число. Сигурен знак, че останалите бяха малко. Въпреки това Тор почерпи известни сили от подкрепата. Все още имаше известно време преди пристигането на члена на екипажа.

— Да приемам ли, че все още има включени любители на цепелините?

— Съвсем малко. Само фанатиците.

— Добре, тогава да използваме експертизата на фанатиците. Помислете за *изтичането*, което обсъждахме преди малко. Приехме, че цепелинът произвежда водород, за да компенсира загубата му.

Съгласна съм, това изглежда доста безобидно. Някой от учените аматьори успя ли да анализира въздуха по маршрута на „Дух“?

Последва пауза.

— Да, неколцина предоставиха резултатите си. Не откриват опасни количества водород в района на кораба, нито по дирята му. Изтеклият газ явно се разсейва бързо...

— Моля, разяснете. Не откриват опасни количества? Възможно ли е да не са открили *никакви* признаци на изтичане на водород?

Този път паузата се проточи няколко секунди повече. Внезапно броят на членовете престана да намалява. В периферната част на очилата си Тор видя, че числото отново пълзи нагоре, макар и бавно.

— Я, това е интересно — отбеляза консенсусният глас в ухото ѝ. — Някои от аматьорите вече се присъединиха към нас. Твърдят, че не са забелязали изтичане. Няма никакъв допълнителен водород по пътя на цепелина. Откъде разбрахте?

— Не съм. Наречете го просто интуиция.

— Но при скоростта, с която корабът компенсира водорода...

— Трябва да има някакво изтичане, да — довърши мисълта Тор. — Само че не в товарното отделение или в коридорите. Щяхме да го засечем. Липсващият водород обаче все трябва да отиде някъде.

Намръщи се. Видя някаква движеща се сянка зад гората от високи цилиндрични клетки. Някой идваше. Човек от екипажа, който да я върне любезно, но твърдо и настоятелно на мястото ѝ. Фигурата непрекъснато менеше формата си от кривината на прозрачните полимерни тръби, леко розови от водорода и зеленикави от хелия.

Тор примигна. Устата ѝ изведнъж пресъхна дотолкова, че не можеше да говори на глас, а само субвокално.

— Добре... в такъв случай... помолете аматьорите да направят спектрален анализ по трасето на цепелина. Само че този път... да търсят *хелий*.

Пред очите ѝ се разрази буря от данни от инструментите на учените аматьори, контролирани чрез компютри от задни дворове и обсерватории по покривите из цялата страна. Много от тях можеха да се насочат бързо към всеки участък от небето: днес любителите разполагаха с оборудване, за което предишните поколения първокласни специалисти не биха могли и да мечтаят. Появиха се пунктирани линии. Всяка посочваше ъгъла на наблюдение на някой

доморасъл астроном, еколог или метеоролог, насочващ ръчно изработен или сглобен инструмент към величественото, подобно на пура тяло на „Духът на Хула Виста“...

... който беше преминал над Арлингтън и Пентагон Сити по последния завой към пристанището за цепелини, обслужващо Вашингтон.

— Да, Тор. Има хелий.

— При това доста.

— Дирята продължава най-малко сто километра зад цепелина. Останал е незабелязан, тъй като хелият е инертен и абсолютно безопасен. На никого не му е хрумвало да се оглежда за него.

Гласът беше недоволен. И с много по-малко индивидуалност. При внезапно скочилия брой членове резултатите и резюметата сигурно се сипеха като порой.

— Подозренията ви изглеждат основателни.

— Екстраполирането на загубата на хелий назад във времето показва, че повече от половината хелий трябва вече да е изтекъл...

— ... и е бил заместен от друг газ в зелените клетки — довърши Тор и кимна. — Мисля, че открихме липсващия водород.

За да подчертае думите си, посегна към една от близките зелени клетки. „Безопасните“, които трябваше да защитят живота и собствеността и да направят катастрофата невъзможна.

Вече всичко намираше обяснение. Умните полимери можеха да се програмират до ниво пропускателна способност: именно тази технология беше понижила драстично цената на обезсоляване на морската вода и бе довела до Водните войни. Но всяка технология може да се използва по множество начини. Ако си достатъчно умен и хитър, можеш да включиш инструкция, която при докосване на две газови клетки да нареди на едната да прехвърли съдържанието си в другата. Да създаде верига. Да изхвърли хелия във въздуха. Да прехвърля газ от водородните клетки в съседните с хелий и да запази налягането, без никой да забележи. След това да задейства автоматичните системи за разлагане на водата и за „попълване“ на водорода в основните клетки. Така компанията би решила, че причината е в слабо изтичане. И процедурата продължаваше...

... докато в зелените клетки не се натрупа достатъчно водород, за да превърне цепелина в летяща бомба.

— Процесът вече би трябвало да е почти завършил — каза тя. Взираше се напред към огромното пристанище, където вече се виждаха десетки дирижабли, някои многократно по-големи от пътническия лайнер. Летящи кранове вдигаха товарни контейнери от доковете на Потомак и ги товареха в щепелините за пътуването им през континента. Измамно грациозен, завладяващ танц, който задвижваше икономиката на страната.

Пътническият терминал — приличаше на джудже в сравнение с гигантите наоколо — сякаш примамваше с обещание за безопасност.

Индикаторите показваха, че до края на полета остават десет минути.

— Пуснахме спешен сигнал, Тор — увери я гласът в ухото ѝ. — По всички канали. До всяка агенция.

Бърза справка показва, че груповият ум наистина прави всичко по силите си. Крепеше на всички официални служби, от Министерството на отбраната до Вътрешна сигурност. Отделни членове се обръщаха към приятели и познати, броят на участващите в тълпата достигна петцифрено число и продължи да расте. С това темпо професионалистите със сигурност щяха да им обърнат внимание. Всеки момент.

— Твърде бавно — рече тя, гледаше числата със свито сърце. Всяка секунда в опити да се предизвика реакцията на Кастата на закрилниците уведомяваше авторите на този заговор, че *нещата се размиришват*. Че планът им е разкрит. И че трябва да ускорят операцията.

Мислите ѝ се насочиха към заговорниците.

— Какво ли се надяват да постигнат?

— Мислим по въпроса, Тор. Избраното време предполага, че целта им е да осуетят конференцията за Артефакта. Делегатите в Изследователския център на Военноморските сили в момента са на коктейл на брега и имат чудесен изход към пристанището за щепелини от другата страна на реката. Разбира се, има вероятност извършителите да искат не само да се изфукат, но и да убият триста пътници. Проверяваме дали някой не е бърникал във влекача. Възможно е да се опитат да го отклонят от курса и да го сблъскат с някой голям товарен щепелин преди детонацията. Подобна експлозия може да разтърси Капитолия и да затвори пристанището за месеци.

Това бе един от проблемите на умната тълпа. Плюсозете, които се получаваха от умножения разум, я правеха и безстрастна. Безчувствена. Отделните членове със сигурност изпитваха мъка и загриженост за Тор. Тя можеше дори да прочете съобщенията им, ако имаше време за подобни неща.

Прагматичната помощ обаче беше за предпочитане. Тор остана на нивото на груповия ум.

— Един (анонимен) член (провокаатор?) предложи шантав план, според който на пристанището цепелинът ще бъде уловен от летящ кран. След това кранът ще запрати „Дух“ през реката, за да експлодира точно върху изследователския център! На теория е възможно да изпепели...

— Достатъчно! — намеси се Тор. Беше минала почти минута от откриването на опасността и подаването на сигнала. До този момент никой не беше предложил практично решение. — Не забравяйте, че съм на цепелина. Трябва да направим нещо.

— Да — незабавно отвърна гласът, без обичайното колебание. — Има достатъчно основания да се поиска полицейска намеса. Особено предвид рейтинга ви. Можем да действаме, като вие изпълнявате главната роля. Ето ги и работните предложения:

ПРЕКЪСВАНЕ НА ВОДЕЩОТО ВЪЖЕ.

(Аварийно освобождаване от гондолата.
Осъществимо за четири минути.)

(Риск: възможна намеса на екипажа. Неефективно за спасяването на цепелина/пътниците.)

УБЕЖДАВАНЕ НА КОМПАНИЯТА ДА ЗАДЕЙСТВА ПРОЦЕДУРА ЗА АВАРИЙНО ИЗПУСКАНЕ НА ГАЗА.

(Връзката се осъществява в момента. Дотук отговорът е категоричен отказ...)

УБЕЖДАВАНЕ НА ЕКИПАЖА ДА ЗАДЕЙСТВА ПРОЦЕДУРА ЗА АВАРИЙНО ИЗПУСКАНЕ НА ГАЗА.

(Опит за връзка въпреки намесата на компанията...)

УБЕЖДАВАНЕ НА КОМПАНИЯТА ДА НАРЕДИ
ЕВАКУАЦИЯ НА ПЪТНИЦИТЕ.

(Връзката се осъществява в момента. Дотук
отговорът е категоричен отказ...)

ПО-НАСТОЯТЕЛЕН СИГНАЛ. УСТАНОВЯВАНЕ
НА ВРЪЗКА С ПЪТНИЦИТЕ И ПРИКАНВАНЕТО ИМ
ДА СЕ ЕВАКУИРАТ.

(Рискове: забавяне, паника, наранявания, смъртни
случаи, повдигане на обвинения...)

Списъкът предложения сякаш нямаше край. Сортиран от
алгоритми за оценяване на приемливост, спешност и вероятен успешен
изход. Индивидите и подгрупите в умната тълпа се разделиха, за да
преследват с трескава настойчивост различните възможности. Очилата
на Тор проблясваха и сякаш всеки момент щяха да се преговарят.

— Ох, по дяволите — измърмори тя и ги свали.

Озова се в истинския свят — онзи без филтрите. Въпреки цялата
оскъдност на допълнителна информация и детайли той имаше една
специална особеност.

„Това е светът, в който ще умра.

Освен ако не направя нещо колкото се може по-бързо.“

Точно тогава дойде човекът от екипажа. Заобиколи последната
висока газова клетка и се озова право пред нея — истински и плътен, а
не смътната авторитетна фигура, огъвана и разтегляна от прозрачните
полимерни мембрани. Оказа се дребен мъж на средна възраст, явно
изплашен от онова, което бяха започнали да му казват собствените му
очила. Намерението му да арестува или задържи Тор се беше изпарило
преди последния завой. Тя прочете това по лицето му толкова ясно,
сякаш следеше жизнените му показатели.

На фирмената табелка на гърдите му пишеше УОРЪН.

— С ка... с какво мога да ви помогна? — нервно прошепна той.

Макар че беше нает заради ниското си тегло и умението да
общува, човекът несъмнено имаше известен кураж. Вече знаеше какво
изпълва много от стройните зеленикави мембрани около тях. И не

беше нужно да е гений, за да си даде сметка, че работодателят му едва ли ще се притече на помощ през малкото време, което им остава.

— С инструменти! — отвърна Тор и протегна решително ръка.

Уорън бръкна в чантата на кръста си. Минаха безценни секунди, докато отваряше малката кутия за инструменти. Тор откри един, който изглеждаше обещаващ — виброрезец.

— На вашите биометрични данни ли е настроен?

Уорън кимна. Пътниците нямаха право да качват на борда нищо, което би могло да се превърне в оръжие. Виброрезецът щеше да реагира единствено на неговото докосване и на ничие друго. Необходими бяха не само отпечатъците от пръстите, но и физиологически следи, отразяващи собствената му воля.

— В такъв случай вие ще трябва да режете.

— Да р-режа...?

Тор бързо обясни:

— Трябва да проветрим кораба. Да изхвърлим газа *нагоре*. Това ще се случи с главната клетка, ако бъде разрязана някъде по дължината, нали? Автоматично?

Несигурно кимане. Тор виждаше, че Уорън получава съвети онлайн, най-вероятно от компанията. А може би и от същата умна тълпа, която бе създавала тя. Силно се изкушаваше да сложи собствените си очила и да се свърже отново. Но успя да се сдържи. В момента кибиците щяха само да я забавят.

— Може и да проработи... — с уплашен шепот рече служителят.

— Но извършителите ще разберат веднага щом започнем...

— Те вече разбират! — Тор се помъчи да не крещи. — Разполагаме само със секунди.

Отново кимане. Този път малко по-решително, макар Уорън да трепереше толкова силно, че Тор трябваше да му помогне да извади резеца от калъфа и да го натика в ръката му.

— Трябва да срежем някоя от хелиевите тръби, за да стигнем до водородната — каза той и натисна копчето с биометричен сензор. В отговор на докосването в края на инструмента заблещука ръб от акустични вълни, по-остър и от стомана. Чу се едва доловим звук.

Тор преглътна с мъка. Блещукането напомняше на пламъка на горелка.

— Изберете си някоя.

Нямаше начин да определят коя от зеленикавите клетки е напълнена с газ и какво ще се случи, когато резецът помогне за сливането на газа от съседните клетки. Може би единственото, което щяха да постигнат, бе преждевременна детонация. Но дори това си имаше своите преимущества, ако осуетеше графика на атентаторите.

Един урок, който научаваш рано в наши дни — вече просто няма смисъл да разчиташ на кастата безупречни професионални закрилници за абсолютната си безопасност. На полицията и военните, на бюрократите и разузнавателните служби. Независимо колко добри и опитни са, независимо от огромните им бюджети за оборудване, те винаги могат да бъдат преодолені или заобиколени по някакъв хитроумен начин. Грешките се правят от човешки същества. И когато това се случи, обществото трябва да разчита на втората линия на отбрана.

На нас.

Тор знаеше, че това означава, че всеки гражданин по всяко време може да се окаже в ролята на войник, бранител на цивилизацията. Точно по начина, по който гражданите бяха обърнали така драстично нещата на Единайсети септември и в Ужасния ден.

С други думи — като пушечно месо.

— Тази — избра Уорън и тръгна към най-близката зеленикава клетка.

Макар да бе махнала очилата си, Тор продължаваше да е свързана. Гласът на умната тълпа имаше достъп до слушалката в ухото ѝ.

— Тор — каза груповият ум. — Получаваме картина от очилата на Уорън. Слушате ли? Има и трета възможност освен хелия и водорода. Някои клетки може да са заредени с...

Тя тракна два пъти с левия си кучешки зъб и прекъсна връзката, за да може да следи омнискенера. Пое дълбоко дъх, без да откъсва поглед от индикатора, докато Уорън направи плавно разсичащо движение с резеца.

Зеленикавата обвивка се отвори като по шев. Ръбовете се разделиха и невидимият газ, осезаемо по-хладен, лъхна към тях.

ХЕЛИЙ — изписа екранът. Тор въздъхна с облекчение.

— Не е отровно.

Уорън кимна.

— Само че не е и кислород. Можем да се задушим. — Той дръпна глава настрани от прохладния вятър и напълни дробовите си с чист въздух. Въпреки това изрече следващите думи с тънък писклив глас. — Трябва да побързаме.

Промъкна се през отвора и забърза към другата страна на зелената клетка, където тя докосваше една от огромните колони с водород.

Замахна рязко.

В отговор автоматично зареваха сирени. (Или след няколко престъпно пропилены минути компанията беше избрала точно този момент, за да признае най-сетне неизбежното?) Загърмя настоятелен глас, нареждащ на пътниците да отидат — спокойно и внимателно — към аварийните изходи.

В същия миг огромната водородна клетка се загърчи като гигантско черво, получило внезапен спазъм. Цялата розова тръба, по-голяма от „Боинг 747“, се сви — започна от долната част и продължи към появилия се отвор на самия ѝ връх, подобно на паста за зъби, изхвърляйки съдържанието си нагоре.

Ударната вълна запрати Уорън назад през зелената тръба. Тор успя да го сграбчи за яката и го измъкна на пътеката. Нямаше нищо хубаво във „въздуха“, който беше поела. Пред очите ѝ затанцуваха петна. Дребният мъж беше в още по-лоша форма и се мъчеше да си поеме дъх.

Тор успя по някакъв начин да го завлече на десетина метра по пътеката: едва се измъкнаха от смъкващите се гънки на изпуснатата клетка. Накрая се озоваха на място, където се дишаше по-сносно. „Успяхме ли да променим нещата?“ — трескаво се запита тя.

Инстинктивно си сложи очилата. Трябваше ѝ няколко мига, за да се ориентира в информационната буря.

Една картина показваше пламъци, бълващи от дупка в горната част на великолепия кораб. Друга показваше как носът на цепелина започва да се накланя стръмно надолу, докато влекачът дърпаше с все сили въжето, за да приземи летящото чудовище. „Духът на Хула Виста“ се съпротивляваше като жребец, дърпаше се и се опитваше да набере височина.

За момент Тор се сви от страх. „Господи, какво направихме?“

Внезапно ѝ хрумна нещо. С Уорън бяха направили всичко това, разчитайки изцяло на информация, която беше дошла откъм. От груповия ум на любители на цепелини и учени аматьори, които твърдяха, че голямото количество допълнителен водород трябва да отиде някъде и трябва да е съхранено в някои от хелиевите клетки.

Но *онази* хелиева клетка, която разряза Уорън, се бе оказала съвсем наред.

И сега, наред целия хаос, тя започна да си задава въпроси. Каква беше тази умна тълпа? Възможно ли бе групата да е лице на хитри заговорници, които използваха *нея* за свършването на мръсната работа? Като ѝ подхвърлят невярна информация, за да постигнат точно този резултат?

Съмнението премина през ума ѝ за секунда. И изчезна. Умната тълпа беше отворена и достъпна. Ако нещо в нея намирисваше, вече щеше да се е образувала *друга* тълпа, която да нададе вой до небето и да изобличи лъжите. Както и да е, ако хелиевите клетки си бяха наред, най-лошото, което можеха да направят с Уорън, бе да предизвикат раздрусващо, но безопасно кацане на цепелина върху влекача му.

Което си беше новина. Но не особено вълнуваща. И тази мисъл само засили решимостта ѝ.

Тор рязко изправи служителя и го забута нагоре към кърмата по вече наклонената пътека.

— Бързо! — Нейният глас също беше станал писклив от хелия. — Трябва да направим още нещо!

Уорън направи смел опит да се подчини, но на Тор ѝ се наложи да го поддържа, тъй като пътеката постепенно ставаше все по-стръмна. Когато той се приготви да разреже друга зелена клетка близо до кърмата, Тор го задържа за лакътя.

Преди Уорън да нанесе удара си, Тор видя през очилата си как по широката горна част на цепелина зейнаха още три дупки и забълваха облаци газ, които се понесоха на вълни нагоре — прозрачни, но силно пречупващи слънчевите лъчи.

Нима компанията най-сетне се беше размърдала? Или атентаторите бяха направили своя ход? Или първото изхвърляне беше задействало някакво компенсиращо освобождаване на газ от автоматични клапи?

Гласът в ухото ѝ явно си задаваше същите въпроси:

— Освободеното количество е твърде малко, за да се избегне най-лошият сценарий. Но може би ще е достатъчно за ограничаване на трагедията и осушаване на плановите им. Зависи от една доста мрачна възможност, за която никой не се сети. Ами ако вместо водород някои от хелиевите клетки са били напълнени с КИСЛОРОД? Направихме опити с подобен полимер с програмирана пропускателна способност и установихме, че процесът за попълване на горивото може да е бил задействан именно с тази цел. В такъв случай комбинацията под налягане...

Кислород?

— Стой! — извика Тор точно когато Уорън заби острието в зелената клетка и направи дълъг разрез.

Тази вълна газ не беше прохладна като хелия. За сметка на това *миришеше* страхотно. Едно леко вдишване изпълни Тор с неочаквана и подозрителна еуфория.

„Опа!“

В същия миг очилата ѝ предложиха картина от птичи поглед: как новите облаци изхвърлен водород докоснаха умиращите пламъци над измъчения „Дух на Хула Виста“.

Подобно на недълговечни слънца, пречупващите светлината мехури се запалиха един след друг. Гърмежи разтърсиха дирижабъла от носа до кърмата и Тор и Уорън паднаха.

„Това ли е?“ Нейният личен и специален Край на света? Странно, но най-ясното нещо, което изпитваше, бе професионална завист. Някой там долу щеше да направи наистина запомнящи се исторически снимки. Може би от класата на онези от катастрофата с „Хинденбург“.

Това бе критичният момент. Планът на заговорниците се проваляше и те трябваше да действат. И то бързо, с добре премерена верижна експлозия *вътре* в огромното туловище на цепелина...

Докато дивото подмятане накара Тор да гледа на нещата фаталистично, целият този ободрителен кислород като че ли имаше обратен ефект върху Уорън, който скочи, пхна се в разреза и се втурна през зелената клетка, за да атакува гигантската водородна колона зад нея, без да обръща внимание на умната тълпа, която му викаше да спре.

Тор се опита да се включи в призивите, но откри, че гърлото ѝ не функционира.

„Ама че репортер“ — помисли си тя; намираше иронична утеха в едно-единствено нещо — че очилата ѝ продължават да предават в Мрежата.

Картина на живо, заснета от отчаян герой против собствената му воля.

Уорън изглеждаше замаян от кислорода и адреналина, но не дотолкова опиянен, че да не осъзнава какви ще са последствията. Намръщи се със смесица от страх и екзалтация, докато замахваше с резеца към полимерната мембрана — тънката преграда, разделяща двата газа, които бяха прочути с желанието си да се съчетаят.

Сетивата се възстановяваха едно по едно, подобно на парчета от счупена ваза.

Отначало имаше само някакви мъгливи образи. Кошмарни представи, че те преследват или преследваш нещо опасно сред пейзаж от горящо стъкло. Поне така умът ѝ изобразяваше натрупалата се на купчини агония. Съжаление. Физическа болка. Провал. Още болка. Срам. И още агония.

Мътилката най-сетне започна да се прояснява, но идването в съзнание само влоши положението. Всичко беше черно, с изключение на отделни алени проблясъци. И те явно изригваха направо от болката — спорадична реакция на измъчена нервна система.

Ушите ѝ също като че ли бяха безполезни. Нямаше истински звук освен някакво тихо досадно бръмчене, което упорито отказваше да затихне.

Като че ли само една връзка с външния свят все още работеше.

Гласът. Спомни си, че тормозеше сънищата ѝ. Досада, на която не можеше да отвърне и която упорито не искаше да се махне. Само че сега най-сетне успя да разбере думите.

— Тор? Будна ли сте? Не получаваме сигнал от очилата ви. Има обаче връзка чрез импланта в зъбите ви. Можете ли да подадете сигнал?

След кратка пауза съобщението се повтори.

И после отново.

Значи беше автоматично. Явно беше прекарала дълго време в безсъзнание.

— Тор? Будна ли сте? Не получаваме сигнал от очилата ви. Има обаче връзка чрез импланта в зъбите ви. Можете ли да подадете сигнал?

Изкушението да не реагира беше почти неустойимо. Всяка заповед към мускулите да се раздвижат само засилваше стържещата, изгаряща болка. Явно урокът, който учеше в момента, бе *пасивност*. Трябваше просто да лежи или да страда още повече. Да лежи и да чака. Може би смъртта.

Освен това не беше сигурна, че груповият ум все още ѝ харесва.

— Тор? Будна ли сте? Не получаваме сигнал от очилата ви. Има обаче връзка чрез импланта в зъбите ви. Можете ли да подадете сигнал?

От друга страна, пасивността като че ли имаше един основен недостатък. Тя осигуряваше съюзник на болката.

Отегчението. Още един начин за мъчение. Особено за нея.

Майната му на всичко.

С мъчително усилие успя да раздвижи челюстта си и доближи двата леви кучешки зъба достатъчно, за да тракне с тях, след това още два пъти. Записът продължи няколко секунди — достатъчно дълго, за да я накара да се уплаши, че опитът ѝ не е успял. Връзката ѝ беше отрязана, тя бе изолирана, сама в тъмното.

Явно участниците в групата се бяха разотишли, за да се заемат със своите си неща. Работа, семейство, гледане на новини. След около двайсет секунди обаче гласът се завърна, жив и развълнуван.

— Тор! Радваме се, че сте будна.

Умът ѝ бе размътен от тъпата болка и отначало ѝ бе трудно да се съсредоточи. Все пак успя да опише с единия зъб кръг върху другия. Това бе универсалният символ код за въпросителен знак.

<?>

Разбраха я.

— Тор, намирате се в животоподдържаща тръба. Спасителите ви откриха сред останките преди двайсет минути, но бе нужно известно време, докато ви измъкнат. След около три минути, най-много четири, ще ви качат на медицински хеликоптер. Ще съобщим на лекарите, че сте в съзнание. Вероятно ще вкарат комуникационен шунт, след като стигнете болницата.

Три бързи почуквания.

<He>

Гласът стана мек и увещаващ.

— Хайде, Тор, бъдете добра и оставете професионалистите да си свършат работата. Кризата приключи и аматьорите трябва да се отдръпнем, нали така? Освен това ще получите най-добрите грижи. Вие сте герой! Осуетихте заговора на атентаторите и спасихте живота на двеста пътници. Само да чуете какво тръби „Медиякорп“ за своя „невероятен кореспондент от мястото на събитието“. Дори преместиха повишаването ви с няколко дни по-напред.

— Сега всички гледат към вас, Тор — завърши гласът без никаква следа от колебание. Но пък и несъмнено точно сега отделните членове на групата бяха единодушни.

Ирония — *другата* компенсация, открита от Пандора на дъното на прословутата кутия. Понякога иронията може да е по-утешителна и от надеждата.

Тор не беше в състояние да се изкиска, затова зъбът ѝ се плъзна диагонално надолу и обратно нагоре.

<!>

Гласът като че ли я разбра и се съгласи.

— Да. Между другото, вероятно ще пожелаете да научите новините. Чукнете от вътрешната страна, ако искате подробности за състоянието ви. И отвън за резюме на събитията.

Тор чукна прочувствено по външната повърхност на долния си кучешки зъб.

— Дадено. Ето как стоят нещата. Оказва се, че част от замисъла е било да се предизвика зрелищна катастрофа с щепелини. Основната цел обаче е била отвличане на вниманието. Заговорниците са се надявали да сблъскат „Дух“ с товарен щепелин и да предизвикат огромна експлозия, като по този начин не само да затворят пристанището за месеци, но и да създадат смъртоносна огнена топка, която да привлече вниманието на службите за сигурност, насочвайки за известно време всички очи и сензори към нея и понижавайки бдителността другаде. След това смятали да атакуват Изследователския център на Военноморските сили със свръхлеки самолети. Подобно на инцидента в О’Хеър, но с някои гадни изменения. Все още не разполагаме с подробности. Някои от тях продължават да са засекретени. На пръв поглед обаче всичко изглежда

доста зловещо. Както и да е, оказа се, че благодарение на усилията ни сме изхвърлили почти половината натрупани газове преждевременно и некоординирано. Няколко от най-големите клетки се изпразниха и създадоха празнини в облака. Затова когато врагът дръпна спусък, нямаше една обща детонация. Само спорадични пламъци. Така скелетът на дирижабъла остана непокътнат и влекачът успя да го спусне на по-малко от сто метра над земята. Повечето спасителни тръби си свършиха работата. Почти всички пътници се отърваха живи и здрави, Тор. И пристанището за цепелини е непокътнато.

Опитът да си представи чутото изискваше известни усилия. Тор беше свикнала с толкова много модерни средства за визуализиране, че обикновените думи и въображение ѝ се струваха груби и недодялани. Карикатурно изображение на огромния „Дух“ с горяща горна част, наклонен силно надолу, докато неустрашимият „Умберто Нобиле“ отчаяно го дърпа към относително безопасно място. И тънки тръби от активна пластмаса, които се заизвиваха надолу, осигурявайки път за бягство на семействата туристи и другите пътници.

Реалното събитие сигурно е било невероятна гледка.

Въпросите се заблъскаха в ума ѝ. Какво е станало с останалите пътници?

Каква част са били ранени или убити?

Ами хората долу, на минаващата наблизо магистрала?

Имало ли е атака срещу конференцията за Артефакта?

Цял куп въпроси. Но докато докторите не инсталираха шунт, нямаше начин да изпраща нещо повече от ужасните почуквания с еднозначното да или не. Плюс няколко препинателни знаци. При нормални обстоятелства очилата и двата импланта в зъбите ѝ позволяваха да преминава бързо през менюта или да пише на виртуален екран. Но сега не можеше нито да вижда, нито да подава субвокални съобщения.

Замисли се върху проблема. Информацията можеше да постъпва със скоростта на речта. А предаването ѝ беше въпрос на тракане на два зъба.

Може би беше заради медикаментите, инжектирани от парамедиците, но Тор откри, че мисли все по-безпристрастно, сякаш разглеждаше положението си отстрани. Тази гледна точка ѝ предложи решение — насочи я към един много по-стар начин на комуникиране.

Тя чукна бързо три пъти вътрешната страна на долния си кучешки зъб. След това по външната страна, но по-бавно. И отново три бързи почуквания отвътре.

— Какво беше това, Тор? Опитвате се да кажете нещо ли?

Тя изчака достатъчно време, след което повтори същата серия почуквания. Три бързи отвътре, три бавни отвън, три бързи отвътре. Наложил се да го направи няколко пъти, преди Гласът да се престаши да изкаже мнение.

— Тор, някои членове на групата и ИИ предполагат, че се опитвате да пратите съобщение със старата Морзова азбука. Три точки, три черти, три точки. SOS. Това е старият международен сигнал за тревога. Вярно ли е, Тор?

Тя бързо потвърди. Слава богу, че груповият ум бе разнороден. Събереш ли достатъчно голяма тълпа, можеш да си сигурен, че ще попаднеш на неколцина манияци на тема стари технологии.

— Но ние вече знаем, че ви боли. Спасителите ви откриха. Не можете да постигнете нищо повече, като викате за помощ... освен ако...

Гласът отново замълча.

— Момент. Появи се една теория. Предположение. Днес много малко хора си правят труда да научат Морзовата азбука. Повечето обаче сме чували за нея. Особено онова съобщение, което използвахте. SOS. Три точки, три тирета, три точки. Непрекъснато се появява в старите филми. Това ли ни казвате, Тор? Искате ли да ви научим на Морзовата азбука?

Макар да не можеше да усети нищо отвън, дори клатенето на животоподдържащата кутия, докато я мъкнеха от димящите останки на дирижабъла, Тор бе залята от вълна на облекчение.

Да, чукна тя.

Категорично да.

— Добре. Слушайте внимателно. Започваме с буквата А...

Това поне й помогна да се разсее от тревогите и да се съсредоточи върху нещо без техническите патерици, на които разчитаха съвременните младежи. Мъчеше се да запомни простия код, който всяко умно хлапе беше научавало наизуст през онази първа ера на цепелини, телеграфи и кристални радиопредаватели и приемници, когато небето е било пусто, изпълнено единствено с невинни

възможности. Когато най-умната тълпа е била маршируваща армия. Когато журналист е можел да гони новините, въоръжен единствено с бележник, фотоапарат със светкавица и интуицията си. Когато основната грижа на един гражданин е била да спечели достатъчно, за да сложи хляб на масата. Когато Кастата на професионалните закрилници се е състояла само от няколко патрулиращи ченгета.

В миналото, преди цял човешки живот, когато героите били високи и с квадратни челюсти както в художествените произведения, така и в реалността.

Времената се бяха променили. Сега съдбата можеше да почука всекиго по рамото, дори срамежливия и скромния. Теб, мен, съседа. И изведнъж всички започваха да зависят само от един човек. Който пък разчиташе на всички.

Тор се съсредоточи върху урока си. Долавяше смътно вибрациите на хеликоптера, който я отнасяше (да се надяваме) към място, където модерните чудотворци щяха да направят всичко по силите си, за да спасят — или възстановят — онова, което могат.

Професионалистите все още имаха своето приложение дори в набирация сили Век на аматьорите. Благословено да е майсторството им. Може би с малко късмет и технологии Тор щеше дори да се върне към живота.

Точно сега обаче една мисъл я измъчваше най-силно. Отне ѝ известно време да зададе въпроса, който не ѝ даваше покой, тъй като трябваше да използва букви от края на азбуката. Но веднага щом стигнаха до тях, тя изписа съобщение, състоящо се от една-единствена дума.

<УОРЪН>

Очакваше отговора, който ѝ дадоха съгражданите ѝ.

Макар че водородната клетка се беше свила максимално, за да изхвърли по-голямата част от съдържанието си към небето, останал достатъчно газ и долу, в богатата на кислород среда, за да изпепели един дребен човек. Един доброволец. Герой, който не оставил след себе си нищо за погребване, а само микроскопична прах, пръсната из цялата столица.

„Късметлия“ — помисли си тя, изпълнена с малко завист за бързия му изход от всичко това и за неизбежната слава, която нямаше да доведе до никакви усложнения.

Естествено, Тор си даваше сметка какво означава тази завист. Беше готова да влезе в задължителната фаза на самосъжалението. Фаза, без която не може.

Но не задълго. Само докато инсталират шунта.

След това щеше да се върне на работа. Какво като лежи потопена в желе и диша през тръба? Подобни неща не могат да спрат един истински журналист. Мрежата беше пълна с истории и Тор имаше чувството, че ще я опознае много по-добре.

— И ние ще сме тук — увери я умната тълпа. — Ако не ние, то други като нас. Можете да разчитате на това, Тор. Разчитайте на нас. Всички го правим.

ПЕТА ЧАСТ

ИСКРЕНО ЖЕЛАНА КОНСУМАЦИЯ...

Факт ли е, или си въобразявам, че чрез електричеството материалният свят се е превърнал в един огромен нерв, трептящ през хиляди мили за нищожно кратко време? Или по-скоро земното кълбо е огромна глава, мозък, изпълнен с разум!

Натаниел Хоторн,
1851

Онова, което очакваме, се случва рядко; и обратно, най-често се случва онова, което не очакваме.

Бенджамин
Дизраели, 1837

ВИД

детето е намерено !/!

аути-мърфи преслуша седемнайсет мрежи... обхващащи двеста и дванайсет хиляди четирийсет и едно виртуални нива... някои просторни и подробни като повърхността на реалземята... в търсене на не-модел //--// не нормалните пропуски, където трябва да търсят нормалхора & аспита & ИИ & очи — а където никой не поглежда -/+

Агурне Арриксака Бидарте не използва камери, мрежи или кредитни карти —. — закрилниците ѝ внимават —. — не оставят улики... следите грижливо отсъстват... ами самото им отсъствие? То може ли да се проследи?

трудно се програмира +++ всяка шпионска агенция пуска шпионски програми, търсеци връзки... но не-връзките са друга материя/течност/твърдото тяло/плазма/вразма/ектоплазма !!

ИИ не не-гледат много добре — но аути-мърф го прави чудесно !!/ не-моделите подхождат на мъдрец като него +++ който всеки ден си има работа с коблита +++

и питаме — след като вече ги открихме — можем/трябва ли да помагаме на майка-и-дете ??? тази част е трудна —> как да продължим отвъд нищоправене/забелязване/бездействие и да създадем стрела от ефективно действие ??? не е наша сила... нито дори на аспитата или високо функциониращите вършенето на неща +++ за това са нормалхората —/—

горкитемами

достатъчно лоша е нашата спънка /непохватност / спрямо реалсвят/причина/следствие... само че сега има и ново нещо... онова извънземно/друго/космическо НЕЩО в новините... нашественик, който кара коблитата да не подскачат и джавкат като луди

трябва ни приятел ./.

използвали сме приятели и преди — нали .?. опасно. —/— понякога предават доверието ни —/— този приятел да гледа да е добър.....

29.

НЕРАЗБИРАНЕ

След като най-сетне успееш да накараш извънземните да говорят, трудно можеш да ги заставиш да млъкнат.

— Поздравления! Като пътуваща в космоса раса, вие сте успели да преодолеете сериозни пречки. Малцина могат да се похвалят с такова постижение. Сега сте добре дошли да се присъедините към нас.

Дотук посланието бе доста ясно. Прокламацията предизвика фурор по целия свят.

По-незабелязан — макар все още да беше причина за какви ли не предположения — бе тежкият труд на Джералд и останалите от екипа за осъществяване на контакт, за да се стигне до ясното съобщение от Артефакта. Относителният дял полезна информация на фона на целия объркващ хаос, излизащ от овоидния кристал, бе все още отчайващо малък.

„Все едно да се опитваш да пийнеш вода от пожарникарски маркуч“ — помисли си Джералд. Само дето този маркуч пръскаше във всички посоки.

Предметът, който бе уловил в орбита с ласото си за събиране на боклук, сега бе окъпан в точно необходимите дължини на вълните за постигане на максимална енергийна ефективност и сиянието му омагьосваше зрителите. Сцените, изобразявани през блестящата му заоблена повърхност, сякаш се виеха и движеха със замайващо темпо, редувайки изпъстрени с облаци далечни хоризонти със загадъчни контури на градове, изникващи през разпръскващи се мъгли. От пустинни руини, потънали в движещи се пясъци, до зашеметяващи гледки към безбрежни океани, които се вълнуваха и блещукаха във всички цветове на дъгата. От простори с безкрайни редици кубични къщи без прозорци до огромни ледени полета, в които се отваряха мистериозни пукнатини, за да изхвърлят рояци черни паякообразни същества, които се пръсваха да събират странни сивкавозелени сфери...

Появяваха се и какви ли не извънземни, които се блъскаха като първите пъти. Сякаш драпаха напред, за да долепят длани, лапи или пипала до вътрешната повърхност на космическата бутилка с послание, да доближат очи, фасети и други сетивни органи, за да зяпат екипа по контакта.

Зад Джералд, от другата страна на стъклената карантинна бариера, стояха членовете на международната комисия, представлява всички държави, съсловия и важни интереси на Земята. Разбира се, присъстваха и всички други — безброй обикновени жители, които се бяха включили от училище и работа или следяха всяко движение, докато се преструваха, че си вършат работата. Икономическата продуктивност беше паднала главоломно, но май на никого не му пукаше.

„Една група зяпа навън, а друга още грамадна група зяпа навътре — помисли той. — И да се чудиш коя от тълпите е по-развълнуваната и по-обърканата.“ Всъщност от време на време все още му се случваше да изпита онова плашещо чувство, че *той* и другарите му някак са се оказали затворени в малкия симулиран свят, а обитателите на Артефакта са онези, които се взират с тесните си магически лещи в този зоопарк-терариум.

— Получаваме още оплаквания за деградиране на видеосигнала по мрежата — съобщи генерал Акана Хидеоши. — Хората не харесват контрастната, изчистена и преработена версия, която се предлага на публиката. Картината неизбежно ще породи какви ли не конспиративни теории, но въпреки това няма да споделяме всичко, което виждаме или научаваме.

И поклати нещастно глава.

— Е, не знам какво можем да направим по въпроса — отвърна д-р Емили Тан, експертът по интерфейс на екипа — Шефовете настояха за въвеждането на протоколи, които да филтрират потока данни. В края на краищата устройството може да се окаже някакъв вид троянски кон, нали? Начин извънземните да внедрят някакъв свой софтуерен вирус в мрежите ни. Или да препрограмират *хората*, които гледат внимателно. Подобен паразитен код може да бъде скрит в потока данни, да е вплетен в него чрез *стеганография* и да превърне една на пръв поглед безобидна картина във възможен източник на зараза. Компютрите в тази сграда са под карантина и наблюдение. Същото се отнася и за

хората, осъществяващи пряк визуален контакт. Не можем да позволим публиката да получи достъп до нефилтрирани данни!

На Емили ѝ плащаха да е подозрителна, макар че подобни предпазни мерки я правеха обект на параноични слухове, особено от страна на страстните почитатели на прозрачността. „Не че мога да ги обвинявам“ — помисли си Джералд.

Заедно с около милиард други той беше разочарован от Голямата сделка, когато тя не успя да постигне главната цел на Четвъртото, Петото и Шестото съсловие — пълна прозрачност. *Чудесна сделка* за край на секретността. Свят, в който политици, дзайбацу, гилдии, банди и свръхбогати брокери на власт да бъдат принудени да работят на светло. Макар да запазваха богатството си и законните си правомощия и преимущества, главните фигури на света трябваше поне да жертват привилегиите си да мамат на тъмно. И най-вече всички трябваше открито да декларират имуществото си. Мощна идея, която за кратко запали въображението на масите...

... и след това беше отхвърлена, понеже всички най-горни касти обединиха сили срещу нея. А днес? Всички знаеха, че Голямата сделка е мимолетна мярка, която трябваше да спечели време или малко мир, та обещаващите техночудеса да възкресят оптимизма. И някои от тях се появиха! Само че всяко ново постижение допринасяше още за бъдещия шок и пораждаше все по-настойтелни призови за масово отхвърляне. Всички социални модели, дори евтините двегодишни версии, които човек можеше да си свали безплатно от Мрежата, показваха краха на Голямата сделка след около половин десетилетие. Тоест, че този път само истината и прозрачността няма да са достатъчни.

Артефактът можеше да избере за появата си и по-подходящ момент. Всъщност почти всеки друг момент беше за предпочитане.

„Защо не е бил открит от някой по-ранен астронавт? — запита се Джералд. — Например през шеметните дни на програмата «Аполо». Или през богатите периоди в началото на този век, когато всички бяха спокойни и все още имаше предостатъчно ресурси, за да не се хванем за гушите?

Дори онези оптимисти, които очакват само добри неща след включването ни в някаква междузвездна общност — предлагаща единствено мъдрост и технологии, — знаят, че ще има разкол и болка.

А междувременно онези, които вече разполагат с властта, ще извадят какви ли не доводи, за да убеждават всички, че подобна промяна е опасна.“

— Освен това има и други проблеми, свързани със сигурността — добави Емили. — Двамата с Тайгър разработихме някои теории за хаотичния начин, по който съществата от Артефакта общуват с нас. Става въпрос за така наречения Ефект на сбирщината.

Генадий Горосумов, ксенобиологът на екипа, откъсна поглед от холотръбата с моделите си — растящи симулации на всички различни видове извънземни, които се бяха появили досега в Артефакта; опитваше се да ги проучи, като подлагаше на вивисекция архетипни копия, основани единствено на външния вид — и бутна купчина скелетни останки към един поднос. Изградени изцяло от светлина, те бързо се събраха в модел на подобния на кентавър извънземен.

— Това вече е интересно. Как обясняваш цялото това тяхно бутане и блъскане? Сякаш нямат представа за ред или сътрудничество, още по-малко за редуване или вежливост! Дори когато се случи да се обединят в група, за да говорят разбираемо, това е само временно. Макар целият този очарователен хаос да ми напомня за родния ми град, не мога да кажа, че говори добре за тази *галактическа цивилизация*, към която сме поканени да се присъединим. А и не ни дава особена възможност да задаваме повече от един въпрос.

— Точно това може да е целта им — отвърна Емили.

И когато погледите на всички се насочиха към нея, кимна наляво.

— Нека Тайгър да обясни.

Джералд и останалите се обърнаха към края на заседателната маса, където триизмерен екран показваше лице, съчетаващо много от приятните черти на прекрасна жена с муцуната на *котка*, в това число меката кожа на ивици и малките остри зъби, които блестяха, когато се усмихваше. Усмивка, която те караше да се радваш, че изкуственото създание е на твоя страна. Или най-малкото, че е програмирано да емулира някой, който те харесва.

— Трябва да имаме предвид, че Ефектът на сбирщината може да е за заблуда — отбеляза виртуалният индивид. — Начин да ни накарат да продължаваме да говорим и да им предоставим куп информация за себе си, докато те не казват почти нищо в замяна.

Джералд беше попадал на тази теория и преди из тресавищата на безброй дискуссионни групи.

— Тоест те са много по-сплотени, отколкото изглеждат? И го правят нарочно, за да ни объркат?

— Може пък да няма никакви *те*.

Каза го Хайхон Мин, който наскоро се бе присъединил към екипа в качеството си на нов представител на Велики Китай. Почти не се беше обаждал, откакто бе сменил приятеля на Джералд, бившия астронавт Ван Куанген. Но когато го правеше, при това от името на водещата сила на Земята, бе по-добре да се вслушват в думите му.

— Какво имате предвид?

Хайхон Мин свали очилата, с които поддържаше с началниците си в Пекин постоянна връзка, изолирана от основния видеоканал.

— Имам предвид, че цялото това бурно многообразие може да е смущаващо, но не е ли в същото време и не *окуражаващо*? В края на краищата какво ни плаши най-много в една голяма галактическа цивилизация? След като стане ясно, че никой няма да ни напада или избива, какво *следва* в списъка на големите тревоги?

Останалите членове на комисията се замислиха. Накрая Рамеш Триведи от Индуистката общност промърмори:

— Еднаквостта. Конформизмът. Изискването малките и слаби новаци като нас да спазват строги правила, подобаващи на дъното на установената йерархия. Настояването да променим традициите си, законите и начина си на живот, за да отговорим на някакъв древен модел, който не е наш. *Това* бихме намерили за почти толкова смазващо и ужасно, колкото и една открита инвазия — страх, потвърден от собствената ни история при контактите между различни култури тук, на Земята.

— Като по времето, когато европейците са настоявали азиатците да използват маси и столове ли? Ножове и вилици? Сапун и електричество? — иронично попита Емили. Рамеш обаче не се хвана на въдицата, а се усмихна и поклати глава.

— Знаете, че има много по-лоши наложени неща. Епизоди на културно доминиране, които са болезнени, жестоки, деморализиращи и ограничаващи. И в случая говорим за отношения между *човешки* племена! Дори добронамереният процес на *присъединяване*, при който независими страни влизат в ЗС или АС... те трябва да променят много

от законите и обичаите си, за да се впишат в конфедерация, в чието създаване не са участвали. Дори този лек процес е унизителен. Колко по-лошо би било едно влизане в междузвездно общество, което ни принуждава да се адаптираме към цивилизация, съществуваща от милиони години? *Това е ужасът, за който говори Хайхон Мин.*

Джералд погледна китайския представител. Сигурен беше, че Рамеш не е уцелил точно десетката, но въпреки това Хайхон Мин запази загадъчно и безстрастно мълчание и остави Рамеш да продължи.

— Това е причината толкова много хора да намират блъсканицата и бъркотията сред съществата от Артефакта за... окуражаваща. Може би дори за симпатична. *Тя намеква, че на никой индивид или група не е наложено строго еднообразие.* Ще сме свободни да избираме най-различни начини на поведение, да общуваме с партньори и съперници и да запазим много от онова, което ценим от собственото си минало. И да, аз също се чувствам окуражен от всичко това.

Само че след тези думи Рамеш се намръщи.

— Но колегата от Народното министерство на науката не приема тази утеха така лесно, нали? А Емили е дори още по-подозрителна и кисела! Е, нека позная какво мислите. Смятате, че цялата тази мила блъсканица, бъркотия и ръгачи се с лакти извънземни е постановка? Че може да е *изфабрикувана*, за да ни подлъже?

Хейхон Мин кимна.

— Просто се опитвам да взема предвид всички възможности, доктор Триведи. Всички така наречени представители на десетки различни извънземни раси, които видяхме, може да са фалшификат. Най-обикновени кукли, които изчезват, преди да успеем да ги разгледаме достатъчно внимателно. Ами ако ефектът е търсен нарочно? Ако всички тези извънземни са измислени от *едно същество* с една-единствена цел? Не само да протакат и да отклоняват неудобни въпроси, но и да ни създадат впечатлението за пъстро, шумно, но мирно разнообразие? Именно онова, което би могло да ни размекне и да успокои мнозина от нас?

„Мнозина от нас... но не всички“ — помисли Джералд. Устата му почти се отвори да отбележи това — но само почти. Всичките му инстинкти крещяха, че извънземните наистина са отделни същества, много различни и доста буйни, със свои собствени намерения и цели,

които евентуално си противоречат в контекста на компактната им вселена. „Но от друга страна... именно човешките ми инстинкти може да са нещото, което един свръхразвит извънземен ИИ бързо би могъл да се научи да манипулира.“ По същия начин, по който някой умел филмов екип може да спечели милиони почитатели и хипнотично да ги накара да вярват в измислените герои на последните минисериали, предлагащи пълно потапяне на зрителя в обстановката.

„Поне сме достатъчно развити, за да вземем предвид всички тези възможности. Ами ако на Земята в далечното минало са падали и други камъни? Как ли са омагьосвали прадедите ни?“

Очилата на Джералд следяха погледа му, разширяването и свиването на зениците, активността на темпоралните лобове и полусъзнателните му субвокални коментари. Всичко това, наред с разговора, захранваше постоянно търсене и предполагагане какво би могло да представлява интерес за него, непрекъснато сортираше изборите така, че най-вероятните да се появят в периферното му зрение... като в същото време той можеше да се съсредоточи върху реалните хора и събития около себе си. Когато се изпълняваше правилно, асоциативното подпомагане на вниманието просто имитираше начина, по който и без това мислят творческите умове — правеше милиони връзки, като само единици от тях достигаха съзнателното ниво. Джералд не можеше да си позволи най-добрия ииуер за *подобряване на интелекта*... до този момент. Докато цената изведнъж престана да има значение.

Все още свикваше с новото оборудване. Едно тъгълче на очилата му светна в приоритетно жълто, за да му покаже, че пристига съобщение от важен човек с висок рейтинг на доверие. Някой от Съвещателното тяло... около осемдесет експерти, които бяха допуснати да наблюдават разискванията на комисията в реално време и да дават предложения.

Най-напред Джералд видя същината на предложението, сведена до една-единствена фраза — **„много могат да бъдат един и обратното“**. За по-малко от секунда обаче светлината се разшири, за да обясни по-подробно значението на фразата, и се включи *глас*, след като първо Акана, а след това и Генадий дадоха съгласието си:

— Разликата между „един“ и „много“ може да е неясна. Най-добрите модели на човешкото съзнание го изобразяват като смесица от

интереси и подличности, които понякога са в конфликт помежду си, често се сливат, припокриват или се рекомбинират с невероятно гъвкава адаптивност. Здравият разум се разглежда като способност тези аморфни части да бъдат накарани да работят заедно, без да се допуска да стават сковани или твърде добре дефинирани. При хората това се постига най-добре чрез общуване с други умове (други хора). Без външното въздействие, без други мнения и становища субективният аз може да се изгуби в солипсизъм или самозаблуда. От опит знаем, че самотата или намаляването на сетивните дразнители могат да имат пагубно въздействие. Често се случва съзнанието на държаните дълго време в изолатор затворници да се раздели на ясно изразени личности — установени характери, които стават устойчиви и постоянни, със свои собствени гласове. Може би те правят това, за да имат някого, с когото да разговарят. А сега да екстраполираме. Представете си „личност“, която е живяла сама, изолирана като прокуден в продължение на много векове. Или дори епохи. И през цялото време не е имало друга личност, с която да общува. Просто се носи в космоса, без събития, с които да отброява времето или да прави разлика между реално и въображаемо. Възможно ли е вие или аз след подобна продължителна самота първо да си представим, а след това и да повярваме в отделните самоличности? В образи, които започват като плод на въображението, но постепенно започват да стават толкова пъстри, интересни и разнообразни, колкото можете да откриете в цял един свят или в общност от светове? Които общуват помежду си по начини, отразяващи разстройството и болката от дългата сурова изолация?

Емили ахна.

— Изобщо не бях помисляла за подобна възможност. Но това означава... искате да кажете, че Артефактът може да *не измисля* тези образи, за да ни заблуди. А защото е полудял!

— Всъщност идва ми наум друга дума. По-оптимистична и не така осъдителна, която може да обясни и Ефекта на сбирщината, хаотичната бъркотия на личности и образи. Вместо злонамереност или безумие, огромното разнообразие извънземни, което наблюдаваме, може да е израз просто на *желанието* на един самотен ум. Ум, който първоначално е бил проектиран като пратеник. Създаден, за да желае да установи контакт.

Джералд разбра накъде бие всичко това и се обади още преди съветникът да успее да каже очевидното.

— Смятате, че Артефактът е *заспал*. И че може би *сънува*. В такъв случай можем ли — и трябва ли — да се опитаме да го събудим?

Тайгър прекара всички различни теории в многоизмерна матрица, направи няколко оптимизиращи симулации и излезе с предложение.

— Предлагам да опитаме оперативно обуславяне.

Фразата звучеше познато на Джералд. Органичният му мозък заработи — вероятно бе нещо, което бе учил като първокурсник по биология. Но защо да си прави труда да си припомня чрез собствените си неврони? Дефинициите запълзяха под котешкото лице, съпроводени с примери. А, да. Б. Ф. Скинър и прочутите му гълъби. Използвал наградата и наказанието, за да наложи конкретно поведение, като в същото време елиминира другите. Всеки, занимавал се с обучение на кучета, знаеше основните моменти.

— Трябва да престанем да даваме информация и дори да спрем да захранваме Артефакта със светлина, освен когато съществата вътре не се укротят, не станат по-нормални и не започнат да говорят по разбираем начин с нас — каза Тайгър.

— Да ги принудим да се организират и да престанат да се държат като оставени без надзор деца. — Акана кимна одобрително. Явно идеята да се даде урок на извънземните ѝ допаднаше.

— А другите възможности? — попита Емили и посочи матрицата. — Една от теориите предполага, че Ефектът на сбирщината може да е преструвка. Появата на разнородна тълпа може да е игра на актьори. И че цялото това диво разнообразие е измислица на един ум. Нечестив, луд... или може би *сънуващ*?

— Е, във всеки случай този план изглежда най-добър — отвърна жената котка от триизмерния екран. — Той може да покаже, че подходдаме сериозно към въпроса. Че е време за съсредоточаване. Край на преструвките.

Джералд зяпна. Всички експерти твърдяха, че личности като Тайгър нямат истинско съзнание и разум, а само са програмирани да

изглеждат разумни. Но кога разликата се беше превърнала в абсурдна и дори глупава?

Рамеш поклати глава.

— Те... то... Артефактът вече знае много за нас. Ако опитаме такъв подход, той може просто да реши, че блъфираме, и да заложи на това, че няма да издържим дълго. Особено предвид няколкото милиарда зрители и потенциалните облаги от един контакт. Исканията на обществеността и на политическите ни господари ще ограничат времетраенето на подобен вид експерименти. А това нещо има предостатъчно опит в чакането. — Той сви рамене. — Все пак това като че ли е най-добрата идея, с която разполагаме.

Когато се стигна до гласуване, Джералд вдигна ръка в знак на съгласие с предложението. Въпреки това една мисъл не го оставяше...

Оперативното обуславяне може да работи в двете посоки. Понякога онзи, който мисли, че обучава... може да е обучаваният.

ПИОНЕРИ

Добре, пак съм аз, Славек. Повишен от гид в ръководител на екипа. Да, аз съм хлапе. И какво от това? Ако не ви харесва да ви командва четиринайсетгодишен чоберо, просто идете на рецепцията и помолете Дарига Садибекова да ви премести в друг екип. Или се оплачете на доктор Бетсби, стига да е готов да ви изслуша. О, забравих... той отсъства!

Вижте, не ми пука дали току-що сте пристигнали от Външна Слобовия, дали вашият гуру по обратна биовръзка иска да медитирате по дванайсет часа на ден, или още имате тикове от Ужасния ден. Всеки тук работи. Това е правило, ако искате да останете да живеете под Среброкупола.

Всъщност част от работата е адски забавна. Лов на фазани и бране на диви круши в предградията, събаряне на

изоставени къщи и обирането на останалия в тях метал. Разбиване на стени в търсене на скрити съкровища.

Съжалявам, днес няма да правим това.

Днес ще се гмуркаме в каналите под един от кварталите на Детройт, който ни е предоставен от щата Мичиган като наша територия. Разбира се, стига да можем да го стегнем.

Да, добре. Работа в каналите. И какво? Защо мигате на парцали? Там почти няма жители, така че няма да са пълни. Освен това ще получим микропорести маски. Така че не би трябвало да смърди. Много.

Една от целите на този предварителен инструктаж е да се запознаете със задачата и с грубата карта на мястото, към което сме се запътили. Работата ни е да инсталираме чипове за радиочестотно идентифициране на всеки половин метър по всички тръби и кабели, до които можем да стигнем, така че тази част от подземния свят да може да се включи към Световната мрежа. В момента долу е доста тъмно! И без връзка можем да се изгубим. Наистина да се изгубим! Така че не забравяйте системата за другарчето наблизо.

Трябва да поддържаме добро темпо, защото след нас ще има друг екип, който ще прокара кабел за данни по тавана на канала. Една начинаеща компания иска да се конкурира с големите телефонни и кабелни доставчици. Целта им е да използват каналното право на преминаване, за да прокарат фиброкабели до всеки кенеф... тоест до всеки дом в Америка. (Това е наистина раки идея! Лично аз вече инвестирах.)

И накрая, всеки ще получи сифон и сак. Ще ви покажем как да откривате ниските места в канала, където през последните век-два може да се е събрал живак. Изсмучете малките залежи в бутилката. Торбата ще ви трябва, ако случайно откриете кристали селитра по пътя. Или монети. Има и куп други съкровища, за които да се оглеждате — и това е още една причина да внимавате по време на инструктажа.

Цените са скочили и когато се върнем в големия ни дом-купол, можете да продадете всичко намерено за возене на цепелини и други забавления.

30. ПЪТЯТ НАВЪТРЕ

Шунтът причини странен тип агония. Най-лошата, откакто експлозията на цепелина бе превърнала тялото ѝ в изпечена черупка.

Дори самата дума беше някак болезнена, защото бе подвеждаща. Подобно на другите журналисти от новото поколение, Тор не харесваше кашавата неточност на по-ранните кореспонденти, склонността им към прекомерно опростяване и блудкави метафори. Та за да бъдем по-точни, „шунтът“, който поставяха докторите и техниците в мозъка ѝ, не беше само тръба или жица. Състоеше се от над десет хиляди отделни пътища, които започваха като малки дупчици, пробити в черепа ѝ. След това миниатюрни автомати прогаряха път навътре. Движеха се внимателно. Свеждаха до минимум пораженията на крехките аксони, дендрити и невронни струпвания, където сновяха калциеви йони и минаваха електрохимични импулси, участващи в огромната постоянна вълна на съставното човешко съзнание. Като заобикаляха доколкото е възможно всичко това, микроскопичните машини продължаваха навътре благодарение на гигантските астроцити и ги използваха като обемисти коридори: всеки малък пълзач теглеше след себе си тънка нишка, докато не достигнеше до крайната си цел — някой добре известен център на общуване, зрение или двигателен контрол.

Тор бе благодарна, че в човешкия мозък няма рецептори за болка. Поне така я уверяваха докторите с тънки гласчета, които преминаваха през остатъците от слуховата ѝ система — онези части, които не бяха изгорени при експлозията. Всъщност пълзящите нанороботи не би трябвало да предизвикат абсолютно никакви явни реакции, докато си проправяха път към предварително зададените позиции в зрителния ѝ център, малкия мозък, предния цингулат, левия темпорален лоб... и до куп други важни центрове, пръснати из сложно нагънатата мозъчна кора. Тоест докато не бяха готови да започнат истинската си работа — да тестват и проверяват, да установяват стари връзки и да създадат

нови, които биха могли да ѝ позволят да вижда отново, дори един вид да чува и да говори.

И може би... ако е рекла науката... дори да се движи, да ходи и...

По-добре обаче беше да не храни толкова много надежди. Затова Тор започна клинично да си представя ставащото в главата ѝ. Въображението показваше машините като доброжелателна армия проникващи игли или микроскопични кърлежи, които неуморно пълзяха навътре, пробиваха си път през всички прегради на благоприличието, за да проникнат в санктума, който някога е бил абсолютно недосегаем. Или толкова недосегаем, колкото може да бъде каквото и да било в този модерен свят.

А после, след като достигаше целта си, всеки малък робот започваше да *ръчка*! Да мушка и бута върховете на отделни дендрити, понякога без никакъв резултат, понякога предизвиквайки моментални реакции — искра „светлина“... сърбеж в палеца на левия крак... миризма на печени кедрови ядки... внезапен копнеж отново да види Дафи, кучето от детството ѝ.

Реакцията на Тор бе дезориентация и дори гадене; не след дълго усети топли обратни течения — несъмнено упойки, целящи да поддържат тялото ѝ спокойно, а ума буден, а докторите започнаха да я разпитват за всяко възприятие и усещане.

Раздразнена от брътвежа им, тя за момент си помисли дали да не откаже да им съдейства. Този импулс обаче не продължи дълго. „Сякаш ще ми позволят да откажа.“ Пък и за да го направи, за да ги накара да млъкнат, трябваше да каже нещо, да изрази желанията си по някакъв разбираем начин, при това не с морзовата азбука. Дотогава щеше да бъде смятана за неспособна да се грижи за себе си, за подопечна на щата и на застрахователите на компанията ѝ, лишена от каквито и да било права да ги накара да се разкарат!

Затова Тор започна да трака с кучешки и предни зъби, отговаряйки на прости въпроси — определяше „ляво“ и „дясно“, „горе“ и „долу“, когато започнаха да се появяват светли петънца, предизвикани от сондите, които стимулираха различни части от зрителния ѝ център. И скоро нещата, които отначало бяха безформени петна, започнаха да се разделят на все по-малки пиксели, тънки лъчи или наклонени щрихи, които се пресичаха... докато някакъв компютър постепенно усвояваше шифъра на уникалния ѝ начин на виждане.

„Чувала съм, че всеки бил различен. Вътрешните ни образи маркират същата реалност, която виждат и другите хора — същите улични светлини, билбордове и тъй нататък. Всеки твърди, че вижда една и съща среда. Всички наричаме небето «синьо». И въпреки това самото виждане, *начинът*, бил различен за всеки човек. Мозъците ни не са планирани логически. Те се развиват. И в този смисъл всеки от нас представлява отделен вид.“

Осъзна, че рецитира, сякаш се обръща към виртпубликата си! Съставя ясни изречения, макар че — засега — нямаше субвокален преподавател, който да предаде думите ѝ на света. Или дори в стаята. Явно, че навикът, този понякога скъп приятел, я вкарваше отново в ролята на репортер и *разказвач*. И въпреки че нямаше публика, която да я оцени, тя все пак изпитваше удоволствие и гордост, че оформя завършени изречения. Че *описва* случващото се. Така получаваше известно усещане за сила сред цялото това пълно безсилие.

„Част от мен оцеляла непокътната. Може би по-добрата част.“

Не че оставаше напълно самотна. Наоколо бяха хората специалисти и компютърните съветници, наети от „Медиякорп“ да се грижат за тяхната суперзвезда. И за да не се почувства нито за миг изоставена в мрака, тук бе гласът и на тълпата — умната тълпа, която бе призовавала на борда на „Духът на Хула Виста“. Непрекъснато беше до нея... макар отделните ѝ членове да идваха и да си отиваха. Всеки път, когато болницата го позволяваше по време на честите почивки и часове за свиждане, този съставен глас неизменно се връщаше, за да ѝ прави компания, да ѝ чете или да я държи в течение със събитията.

„Какво бих направила, ако имах по-сериозно мозъчно увреждане?“ — запита се тя. Например нараняване, което изключва слуховите ѝ възприятия? Гласовете в главата ѝ я поддържаха нормална. Те бяха връзката с реалния свят.

И тъй, между отделните процедури, когато зъбът започваше да я боли от милион почуквания за „да“ и „не“, помагайки за идентифицирането на пръснатите сегменти от възстановяващия се мозък, тя получаваше и подробна информация за новините. Естествено, това включваше и всеобщия интерес към камъка от космоса — Обекта на Ливингстън. Имаше обаче и съобщения за трескавото издирване на саботьорите на цепелина. Онези, които бяха

убили горкия Уорън и я бяха докарали до това състояние, затворена в животоподдържащ пашкул.

Преките ѝ спомени от този епизод бяха малко мъгляви — травмите често не допускат ярки спомени за някое разтърсващо събитие. Спомняше си Уорън като серия отделни впечатления... наред с образи на *катедра* с високи цветни колони, които се издуваха и туптяха застрашително. Несъмнено част от това бе само визуална реконструкция, основаваща се на неща, които са ѝ били казани за собствените ѝ доблестни действия.

Всъщност най-ранната ясна картина, придобила форма в зрителния ѝ център — първата, съставена не от прости геометрични форми, — се разлюля и най-сетне се превърна в първа страница на „Гардиън“, виртвестника с най-висок рейтинг на „Медиякорп“. На нея се виждаше трептяща анимирана картина, показваща цепелина — ранен, със зейнала горяща горна част. Жестоко пострадал, но все още горд и стремящ се към небето. Под него се виждаха точки — явно пътниците, които се изсипваха от спасителните тръби и изчезваха на безопасни места.

„Е, не е толкова исторически драматично като документалния филм за «Хинденбург». Но въпреки това гледката си я бива.“

До кратката анимация имаше още нещо. Без очи, които да се движат физически, ѝ бяха нужни известни усилия, за да насочи конуса на вниманието си към онова, което се намираше отдясно... и още няколко секунди съсредоточаване, преди изображението да се проясни. И най-неочаквано тя разпозна собственото си лице.

„Или по-скоро бившето ми лице. Никога вече няма да го видя в огледалото. Нито пък някой друг.“ Странно, но точно сега тези неща изобщо не ѝ се струваха важни. Не и когато се сравняваха с нещо много по-просто.

Надписът под снимката се фокусира и си остана там, ясен като ден.

ГЕРОИНЯТА, КОЯТО СПАСИ СТОТИЦИ.

Изпълни я радост. За кратко.

„Мога да чета!“

Не всички пациенти, които си връщаха зрението по този начин, възстановяваха пълните си способности. Едно беше да се стимулират множество пиксели, които да образуват образи. И съвсем друго — те

да бъдат свързани с някакъв *смисъл*. Това изискваше безкрайни способности и жизненоважни подумения, спотайващи се в множество пръснати части на мозъка. Изкуственото сплитане на цялата тази сложност все още бе далеч от възможностите на науката. За целта беше нужен по същество непокътнат мозък.

Оттук бе и зашеметяващата вълна на облекчение. Беше успяла да разпознае лице и да дешифрира букви — и то от първия опит! Тор бавно изтрака новината, за да сподели постижението с другите.

„Дори нищо друго да не се върне, ще мога да чета книги. И вероятно ще съм в състояние и да пиша.

Не съм мъртва. Мога да допринеса с работата си.

Все още струвам нещо.“

След това се залови отново за работа. Процесът дори започна донякъде да ѝ харесва — вникваше в сложните подробности на собствената си нервна система, помагаше в изследването отвътре навън, за каквото предците ѝ не бяха могли и да мечтаят, изучаваше елементите и подробностите на механизма, който почти всеки приема за даденост — най-сложната машина на света.

За нейна изненада това означаваше също и съживяване на спомени, които проблясваха внезапно. Искрата на една сонда събуди за момент ярък есенен ден, когато беше на шест години и се промъкваше зад брат си с пълен с вода балон, но шумоленето на пожълтелите листа на кудзу я издаде. Моментът я връхлетя с толкова ярки подробности, че ѝ се стори абсолютно реален. Със сигурност много по-реален от това приглушено, притъпено от медикаментите съществуване. За минута-две *почти* ѝ се струваше, че онова малко момиченце е истинската Тор, тоест Дороти Повлович. Може би беше достатъчно само да се съсредоточи върху подходящата радостна мисъл, за да се събуди напълно в онзи момент и да остави този кошмар...

... включи се друга сонда. Опитваше се да открие един от центровете за контролиране на мускулите, но вместо това отприщи тъжна емоция от съзряването ѝ — несвързана с никакви факти, събития или образи, просто навъсена като облак, все така прясна. Мъката и съжалението продължиха около минута, след което сондата продължи нататък и откри целта си.

По-късно от някакво незнайно хранилище изскочи споменът за скъпа семейна реликва, която бе изгубила преди много време — и сега

изведнъж се сети къде е. „Мога да кажа на мама. Ще намери ключодържателя. И ще ми прости, че го изгубих. Само че... изобщо няма да й пука. Не и когато дъщеря ѝ е в такова състояние.“

Осъзна, че ако това продължи в същия дух, може би ще има и посетители. Не на изтерзаното ѝ тяло, което не можеше да вижда и говори, а *вътре*, в ума, който продължаваше да съществува. Би трябвало да е възможно с помощта на виртуалното пространство да си създаде приятна стая и анимирана версия на самата себе си, която да може да говори, управлявана от превърнатите ѝ в код мисли. Все още имаше семейство, брат, неколцина приятели. Дори Уесли можеше да дойде — макар че защо да го прави? Струваше ѝ се малко вероятно, особено като се имаше предвид как се беше държал преди злополучния полет на цепелина.

Най-вероятно не. Въпреки това изрепетира някои от нещата, които би могла да каже — за да намали смущението му, да направи нещата по-лесни... или да излее разочарованието си с гневни думи, ако той така и не се появи.

Мислеше си за подобни неща най-вече за да минава времето, докато траеше процесът по поставянето на шунта. Всичко бе толкова смайващо и досадно, толкова хипнотизиращо и болезнено, че за малко да не реагира, когато докторите я помолиха за внимание.

Качеството на звука се бе подобрило.

— Тор, мислим, че субвокалните ви пътища вече би трябвало да работят. Ще опитате ли да кажете нещо?

Тя се зачуди.

„Да кажа нещо? Какви ги говорите? Със защита уста без устни, като гримаса на скелет... как да го направя?“

Разбира се, субвокалното подаване на информация беше стандарт едва ли не откакто се помнеше. Преструваш се, че се *каниш* да кажеш нещо. Сензорите в челюстта и гърлото проследяват нервните импулси и ги превръщат в думи чрез виртуалния свят, без да е необходим трудът нито на материалния ларинкс, нито на езика. Повечето потребители просто сумтяха тихо, а Тор не правеше дори това. Винаги обаче имаше физическото усещане за истинския език, за истинския говорен апарат, който *почти започваше* да произвежда истински звуци.

А сега, без обратната връзка на тези органи, трябваше да си представя и да се преструва достатъчно добре, за да накара същите нерви да...

Обзе я странно, *блеещо* усещане. То сякаш отекна в черепа ѝ, по слуховите пътища, които асоциираше с ушите. След като се възстанови от изненадата, опита отново — и беше възнаградена с друг „звук“, който този път изглеждаше гърлен и нисък. „Записват усилията ми и ги връщат към мен... за да мога да «чувам» собствените си опити. И да започна да се поправам.“

След още няколко опита успя да запомни или да възстанови начина, по който изпраща сигнали. Командите, които преди формираха най-простите звуци. Недодялаността на резултата я смути и едва не я накара да престане. Инатът обаче надделя. „Мога да го направя!“

Малко по малко звуците ставаха по-ясни.

Накрая успя да скалъпи съобщение...

— *З-з-здрасти...*

Естествено, докторите изобщо не се поскъпиха на похвали и насърчения. А и тя самата изпитваше удовлетворение, че може да помогне, може да продължи напред. Да бъде отново важен член на екип. Всичко това — и мисълта, че вече няма да ѝ се налага да използва морзовата азбука, почуквайки със зъби — ѝ помогна да уталожи чувството, че я потупват покровителствено по главата, без да ѝ се дава възможност да избира какво предстои.

„Скоро ще мога да общувам. Да заявя свободата си. Да бъда преценена за достатъчно компетентна, за да вземам решения. И може би — ако искам — да сложа край на всичко това.“

Хапеща мисъл, свадлива и неблагодарна предвид такъв медицински успех. Но въпреки това си беше *нейна*. А Тор имаше много малко други неща, които можеше да нарече свои. Освен мислите.

Както и да е, идеята не се задържа задълго. Защото Тор се встрещи от следващото, което опитаха.

Свързаха я директно с Облака.

Ох!

Трябва да внимавам какво казвам. Като публичен говорител на Клуба за свобода трябва да стоя настрана от „незаконни дейности“. Основно правило на революционните движения още от времето на Бакунин е ясното отделяне на политическото крило от ударното.

Но по дяволите, дойде ми до гуша! Какво постигнахме след онова славно събитие, наричано от тъпите селяци Ужасния ден? Когато за един прекрасен момент изглеждаше, че цялата покварена сграда на алчност, бюрокрация и технологии ще се срути? И какво разочарование последва след това! Великият Тед^[1] от малката си барака в планината разтърси клетката на модернистите. Защо да не можем да го направим и ние?

Провалите се трупат. Онази атомна бомба в Пиренеите постигна ли нещо? Носят се слухове, че мерзостта, Баската химера, е избягал. И по-лошо, сега в Канада пасе цяло стадо съживени мамути и се засяват огромни площи генномодифицирана многогодишна пшеница! А проклетите изкуствени умове стават по-добри с всеки ден! В сравнение с всичко това какво постигнахме ние, дръзките последователи на Качински, Маквей^[2] и Фу-Уейн?

Дръвниците не могат да взривят дори един проклет цепелин, пълен до пръсване с експлозивни газове! Онзи извънземен кристал оцеля и кой знае какви ужасни нови технологии ще изстискат от него компютърджиите?

Идва време за решения! ВИЕ, пасивните поддръжници на По-добрия път, трябва да избирате. Можете като хленчеши нищожества да се присъедините към мирното Движение за отказване и да следвате онзи техен „пророк“, работещ в корумпираната система...

... или да грабнете оръжието! Да предложите уменията и живота си на Ударното крило и да помогнете за

събарянето на тази залитаща „цивилизация“!

Как да се включите ли? Просто го кажете. Ще ви открият.

[1] Теодор Качински, (р. 1942), известен също като Юнабомбър (UNABOM — „UNiversity and Airline BOMber“) — американски математик и анархист, който извършва поредица атентати с писма бомби в продължение на 20 години. — Б.пр. ↑

[2] Тимъти Маквей (1968–2001) — атентатор, взривил сградата на ФБР в Оклахома през 1995 г. — Б.пр. ↑

31.

КОНСЕНСУСНА РЕАЛНОСТ

Естествено, вината бе на поколението на Лейси.

В края на краищата те бяха онези, които измислиха „постоянното частично внимание“. Които се гордееха със способността си да скачат от една тема на друга, да се разтеглят и разширяват като обвивката на гелглобус. Или да се съсредоточат върху нещо тясно и конкретно като момента, който наричаме *сега*.

Никога досега обаче не ѝ се беше налагало да разпъва мъката си върху толкова много *жизненоважни* теми, всяка от която изискваше пълното ѝ внимание. Лейси знаеше, че за органичния човешки мозък има ограничения и че в крайна сметка ще се насочи към мисълта, която изглежда най-важна. Най-настоятелна. Към слона в стаята.

„Ужасна майка съм.“

Този основен факт бе ясен наред цялата лудница покрай проблемите в Швейцария и Африка, тук във Вашингтон и в космоса. Според моралните стандарти на всяко човешко същество тя трябваше просто да зареже всичко останало, за да участва в издирването на изчезналия си син.

Без значение, че това изобщо нямаше да помогне на Хакер. Без значение, че беше наела най-добрите професионалисти и бе обещала достатъчно големи награди, за да накара всяка яхта и рибарска гемия оттук до Суринам да се включи в издирването... че Марк координираше опитите да открият брат му... и че ако заминеше за Карибите, щеше само да пречи.

Всичко това беше без значение. „Това просто е нещото, което би направила всяка майка.“

Може би с изключение на майката на Хакер Сандър.

„Последното, което би искал от мен, е да покажа, че се страхувам... или че дори съм загрижена.“

Онзи кратък сигнал с телеметрични данни, твърде кратък и с твърде много шум, за да бъде локализиран точно, беше показал, че капсулата е непокътната и че пътникът в нея е жив и здрав малко след

приводняването. Мъничкият модул бе проектиран да се държи над водата и да поддържа живота на обитателя си неопределено дълго време. Нещо повече, дори цялата електроника на борда да беше изпържена, самата капсула щеше да отрази ясно сигналите на радара и сонара, когато спасителите минат достатъчно близо до нея. Две силни бури бяха затруднили екипите да достигнат някои райони на издирване, особено най-отдалечените от вероятната зона на приводняване. Все пак се смяташе, че е само въпрос на време да го открият.

А и тя знаеше как щеше да се ядоса момчето, ако разбере, че майка му се е втурнала на юг, зарязвайки единствения шанс в живота си да види с очите си най-важния момент в историята, Първия контакт с извънземни. И защо? За да кърши ръце и да пречи на работата на професионалистите?

„Е, Лейси, значи това е оправданието ти? Значи оставаш на конференцията за Артефакта в чест на Хакер? За да направиш онова, което би поискал той — и което би поискал и Джейсън?

Браво на теб.“

До нея седеше професор Ноозон. Ученият попзвезда сумтеше щастливо, тракаше със зъби и мърмореше субвокално, докато общуваше с ненаситните си почитатели — сега те бяха над сто милиона, отчасти заради мястото, на което се намираше в момента. И то във ВИП кресло. Прословутите плитки се виеха около главата му, камерите и скенерите по краищата им се въртяха във всички посоки и изпускаха аромат на шампоан с ганджа и тамян. От време на време на Лейси ѝ се налагаше да отпъди някоя прекалено любопитна киберактивна плитка от личното си пространство, но не ѝ даваше сърце да го смърми — професорът ѝ беше ужасно благодарен, че го е вкарала като неин съветник в галерията за наблюдение, която бе отделена само от дебело стъкло от карантинната зала и облечените в бели престилки хора (сред които бе и самият Джералд Ливингстън), които изучаваха Хаванския артефакт.

На близкия холоекран Лейси виждаше анимирано копие на Ноозон, което бърбеше и жестикулираше оживено, а около главата му кръжаха балони-концепции. Звукът беше изключен, за да не пречат на другите членове на Съвещателното тяло — експерти, важни клечки и представители на десетте Съсловия. Но когато погледът на Лейси се

насочи натам, някакъв компютър измери разширяването на зениците ѝ и реагира на интереса ѝ, като изпрати тесен насочен звуков лъч към едното ѝ ухо.

— И колко теории разкарахме досега-а-а? — с привлечен ямайски акцент попита анимираният холватар на професора и посочи една многоизмерна сравнителна графика, която се рееше до него. — Почти няколко! Докато Контактният екип не успее да се освободи достатъчно от хомоцентричните си нагласи, за да разбере съществата от Артефакта от тяхна гледна точка, ние си оставаме само с онази съблазнителна покана „присъединете се“ като най-важна насока относно предназначението на Обекта на Ливингстън... или Хаванския артефакт, или както там наричат това наистина чудно нещо. И ето че само това послание беше достатъчно да размести а-а-адски драматично пазара. Например обзалаганията за извънземна инвазия се сринаха до милицентове срещу долар. Залозите за пре-е-едсказуема и дружелюбна галактическа федерация на братя скочиха до небето и после се разделиха, когато интересът се насочи към въпроса към какъв вид федерално общество се придържат извънземните. Разбира се, тук можем да впрегнем малко напушено въображение и да съберем уликите, основаващи се на поведението на странните същества в камъка...

Лейси отмести поглед и гласът на Профноо заглъхна, когато тя се взря в нещото, приковало вниманието на целия свят. Артефактът — издължен млечнобял цилиндър с изтъняващи краища — лежеше в гнездото си под балдахин, който спираше по-голямата част от светлината в помещението. Тъй като беше в сянка и върху повърхността му попадеше малко фотонна енергия, по повърхността танцуваха само някакви смътни и неясни облаци.

Техници закрепваха маркучи по долната част на масата и монтираха нова система за осветление, следвайки указанията на най-новия член на контактния екип — висок строен африканец с тъмна, почти лилава кожа, който бил не друго, а експерт по *трениране на животни*. Откривателят на Артефакта Джералд Ливингстън се съвещаваше с генерал Хидеоши и други колеги. Един от тях беше компютърно генериран холватар — ииобраз с размерите на човек, наполовина жена и наполовина тигър: хищното му животинско изражение трудно пасваше на мирната мисия на екипа.

Не се случваше нищо особено и Лейси реши да свали крипточилата си и да насочи вниманието си другаде, към друг спешен въпрос — събитията, които се разиграваха на няколко хиляди километра на изток. Беше успяла да внедри информатор в огромното имение Глаукъс-Уортингтън, недалеч от границата с Лихтенщайн, където пристигаха делегати от най-важните фамилии на общността, както и на международното Движение за отговорност на Тенскватава (наричано също Движение за отказване заради отношението му към научния прогрес), за да проведат преговори за алианс между двете сили. Чакаше я шифрован доклад от шпионина ѝ. Нямаше смисъл да продължава да избягва темата.

Не и когато надеритите дишаха почти във врата ѝ като пламенни ухажори и я увещаваха да изостави общността и да се присъедини към тях. „Бих могла да го направя. Бих могла да стана част от добродетелните трилионери и да се боря за Просвещение. Да се съюзя с технобогаташите от Джакарта, Керала, Калифорния и Рио. Да използвам богатството и влиянието си, за да се боря за науката. Да се откажа от аристократичния си произход, да издам своите приятели неофеодали, с които съм израснала...

... и да накарам Джейсън да се обърне в гроба.“

Тъкмо вдигаше криптоиуера към лицето си, за да отключи доклада на информатора, когато някой се плъосна в седалката от дясната ѝ страна.

— Наистина трябваше да пуснем и един от нашите, да знаете.

Беше Симон Ортега, представител на Корпоративното съсловие — големия бизнес, действащ навсякъде по света. С тъмните си тиморски черти и португалския си акцент Симон бе пример за интернационалния образ, който глобалните компании се опитваха да лансират още от Ужасния ден и Голямата сделка. Прозрачност, открита конкуренция, честни сделки — самата същност на *истинския* Адам Смит, оригиналният либерал — и вече никакви тесни връзки със свръхбогатите.

„Тогава защо е тук? Не се ли страхува, че ще го видят да разговаря с аристократичен плутократ като мен?

Или си има свои източници, които му казват какво се случва в момента в Швейцария? Преподреждане на силите, което може да доведе до връщането към старите традиции, когато няколко

приятелски фамилии са можели да влияят на пазари, да сричат корпорации и държави и да определят съдбата на човечеството? Ако си мисли, че тези времена се завръщат, би могъл да се опита също да се присламчи към алианса. И да се озове на страната на победителите.“

— Извинете, господин Ортега. Трябвало е да пуснем един от нашите... какво?

— Групов холватар, госпожо Доналдсън-Сандър. Представител, който да говори от името на Съвещателното тяло. Да представя нашите интереси от другата страна на стъклото, където ръчат посетителите от космоса. Нещо, което да отвърне на онова проклето *момиче-тигър* и да ги накара да престанат да ни пренебрегват!

Аха. Значи нямаше нищо общо със събитията в Цюрих. Ортега просто даваше израз на естествената си реакция към начина, по който се развиваха нещата тук, на конференцията за Артефакта. И по-точно към начина, по който стъклената бариера държеше всички хора и интереси от *тази* страна, в галерията за наблюдатели, и не им позволяваше да се намесват. Корпоративното съсловие като цяло бе по-нервно от повечето други.

Макар общуването с извънземните от Артефакта да бе все още хаотично и спорадично, светът отвърна с колективно облекчение на несъмнено приятелското „присъединете се“. Почти всяка форма на участие в междузвездна федерация със сигурност щеше да донесе изгоди, разширяване на познанието, чудесни нови технологии, изненадващо изкуство и може би решения на много от проблемите на човечеството. Разбира се, щеше да има преобърнати каруци и някои групи нямаше да са на седмото небе от щастие. Като Движението и консервативните фамилии от общността на Лейси.

„Но не и надеритите. Те ще се влюбят във всичко това.“

Съсловието на Ортега попадеше някъде по средата, разкъсвано от надежда и безпокойство едновременно. От една страна, познанията на извънземните би трябвало да предоставят какви ли не нови бизнесвъзможности за късметлиите и по-гъвкавите. От друга... дори ако всичко минеше добре, ако се появяха страхотни нови извънземни концепции и технологии, носещи милион изгоди без сериозни странични ефекти... дори тогава много корпорации щяха да открият, че техните стоки, услуги и пазари са станали ненужни. Че само няколко подобрения в нанотехнологиите могат да направят възможно

най-сетне да се построят домашни фабrikатори, позволяващи на обикновените хора да създават почти всичко направо в кухнята или в гаража си. Страхотна благодат... освен ако работата или портфейлът ти не зависят от производството. Или от транспорта на стоки. Половината от компаниите на всяка борса можеха да изчезнат. Нищо чудно, че мъжът до нея изглеждаше нервен.

Оказа се обаче, че Ортега се вълнува от съвсем друго нещо.

— Чухте ли какво смятат да правят, госпожо Доналдсън-Сандър? Възнамеряват да приложат *оперативно обуславяне*. Иначе казано, да използват *награди и наказания*, за да постигнат *промяна в поведението* на извънземните!

Лейси едва се сдържа да прихне от хрумналия ѝ каламбур.

„Ще научим ли кучетата на Павлов да СЕТят мирни и да просят?“

За щастие събеседникът ѝ не чу изпръхтяването ѝ.

— Можете ли да си представите подобна арогантност? Ама че суета! Да приемат, че нашите трудности в общуването с тях са по *тяхна вина*, а не по *наша*! Да използват варварски негостоприемни методи, за да ги принудят да отговорят на *нашите* примитивни стандарти за общуване!

Лейси бе впечатлена — и може би малко засрамена. Беше готова (на два пъти само за няколко секунди) да припише на този човек противни мотиви, докато истинската причина за безпокойството му бе чисто идеалистична. Въпрос на благоприличие и любезност.

— Е, извънземните наистина изглеждат неуправляеми. Блъскат се и се бутат. Прекъсват се един друг, така че не се разбира почти нищо. Трудно е да се приеме, че това може да е по *наша* вина.

— Именно. — Ортега кимна енергично. — *Наистина* е трудно да го разберем с примитивните си умове. Но все пак как може вината да *не е наша*? Една огромна и развита галактическа цивилизация с опит от стотици контакти в миналото би трябвало да знае какво прави! Особено в сравнение с неопитните и незрели земни жители. Те може би са търпеливи към нас и ни изчакват да проумеем нещо просто.

Лейси се замисли. „Нещо просто... нещо, което тези сложни умове не могат просто да ни обяснят? Защо не го изложат съвсем ясно, на разбираем език и илюстрирано, без никакви двусмислия?“

Естествено, открай време това е и оплакването на човека от Бог.“

Спря се, преди да е споменала възможността, която се оформяше бавно, но неотклонно в залозите по цял свят. Хаотичното, неконтролируемо поведение на извънземните можеше да се обясни, ако камъкът от космоса всъщност бе фалшификат. В такъв случай той би могъл да е програмиран да отлага колкото се може повече реалния разговор, като обърква главите на девет милиарда души, без нито веднъж да каже нещо конкретно. Залозите всъщност вече бяха разделили тази категория на няколко подкатегории в зависимост от това дали целта на измамата е да „обедини човечеството“, „да ни подплаши и да ни принуди да приемем диктатура“, „да помогне за финансова далавера“ или просто да извърти най-голямата шега на всички времена.

Разбира се, много експерти заявиха, че Обектът на Ливингстън не може да е фалшификат. Голяма част от технологиите му изпреварваха постигнатото от човечеството до момента. Но само с мъничко — например може би с около едно-две десетилетия в областта на кристалите. Почти всеки ден някоя компания, правителство или аматьорска група заявяваше: „Открихме как да осъществим онова, което го може Артефактът!“

Находката предизвикваше особено висока активност в Индустрията на лъжите.

„Питър Плеймаунт се готвел да прави епичен виртфилм, в който главният герой ще е парче космически кристал, спасен от някакъв мрачен заговор от банда храбри хлапета...“

— Контактният екип определено е излязъл извън контрол. — Симон Ортега посочи красноречиво групата от другата страна на стъклото. — Международната надзорна комисия няма да се намеси заради безумното им решение да *измъчват* извънземните пътешественици, за да ги принудят да сътрудничат.

Извади старомоден клипборд, към който бе закрепен един-единствен лист, и продължи:

— Ще излезем с петиция или да бъдем допуснати в онова помещение, или контактният екип да бъде разширен, или най-малкото да ни осигурят някакво *присъствие* там, за да можем да изкажем възгледите си!

Лейси погледна листа. Голяма част от съветниците вече се бяха подписали. Малко вероятно изглеждаше подобно начинание да

навреди. Всъщност защо не? Тя тъкмо посягаше към писалката, предложена ѝ от Ортега...

... когато едната ѝ обица издаде тих звън. Телефонно обаждане. Спешно, разбира се — ясно беше наредила на секретарите и помощните ИИ да ѝ препращат само най-важните съобщения. Тих кибернетичен глас прошепна името „Глория Хариган“. Личният адвокат на Хакер.

— Бихте ли ме извинили? — каза тя на Ортега. — Това обаждане е много важно.

Гласът ѝ беше на път да се пречупи, докато се обръщаше и стискаше обицата.

— Да?

— Мадам Доналдсън-Сандър? Вие ли сте?

— Разбира се, че съм аз. — Сякаш някой друг би могъл да отговори на криптирания ѝ канал. — Има ли новини от издирването?

— Да, мадам. Един от екипите е открил капсулата на Хакер, или по-точно останките ѝ.

Заляха я едновременно гореща и студена вълна. Картината пред очите ѝ започна да се размазва.

— Извинете. Много лошо се изразих. Капсулата е разбита, но няма следи от човешки... Тоест, един експерт огледа люка и заяви, че трябва да е бил отворен нарочно, при това отвътре! Така че имаме основания да смятаме, че Хакер е излязъл преди капсулата да бъде унищожена. Това, както и липсата на всякакви свежи човешки биоследи в района, предполага, че е напуснал капсулата, защитен от най-добрия костюм, който може да се намери на пазара.

Глория говореше толкова бързо, че на Лейси ѝ беше трудно да схване значението на думите.

— В момента Марк е на място — продължи адвокатката. — Помоли ме да ви предам добрата новина и обещава, че ще ви се обади лично до един час.

Лейси кимна. Мъчеше се да приеме чутото като добра новина. Преглътна няколко пъти.

— И какво следва?

— Търсенето продължава, мадам. Моля, разберете, мястото е на доста голямо разстояние от очакваната точка на приводняване и това е причината за дългото забавяне. Освен това разчитахме да засечем

радарни или сонарни отражения от капсулата. Вече е ясно защо не успяхме. Но все пак успяхме! Не може да се е отдалечил на повече от няколко десетки километра с плуване или носен от местните течения. Така че просто ще съсредоточим всички екипи в този участък. Всеки момент очакваме резултати.

Беше страшно трудно да разговаря, още повече да запази вежливите обноски, които бяха станали част от нея.

— Благодаря, Глория. Моля те, благодари на... на всички.

Безсмислено беше. Не можеше да намери повече думи. Стисна обичата, за да прекъсне разговора, след това я стисна отново, когато тя се опита забързано да съобщи за чакащите съобщения от важни хора като водача на коалицията на надеритите, директора на чилийската й обсерватория и...

„Не. Подреди нещата по приоритет. Първо подпиши петицията на Ортега, за да накараш този воден от честта, но досаден дребосък да се разкара... после се съсредоточи... съсредоточи се върху нещо важно, като доклада на шпионина в Алпите. Или се потопи изцяло в занимателните брътвежи на гения ти под наем. Профноо би се зарадвал на малко внимание.“

Едно нещо нямаше намерение да прави. Да очаква новини. И да се надява.

Пък и онова, което се спотайваше в дълбоко в съзнанието ѝ, бе отвъд надеждата. Може би дори обидно отвъд надеждата. Не можеше да се отърси от силното чувство — може би резултат на пожелателно мислене или дори на истерично отричане на противоположното, — че Хакер е не само жив, но и в безопасност.

И че може би дори се забавлява.

„Не би ли било типично за него?“

Подозрението ѝ донякъде се основаваше на опита.

„Задължително би се свързал с мен, ако е в беда. От друга страна, Хакер по принцип ме пренебрегва като майка, когато нещата са интересни и вървят добре. Изобщо не си прави труда да отговаря на обажданията, когато се забавлява страхотно.“

Да предположим, че успеем да избегнем най-лошите беди. Онези, които унищожават света, предизвикват измиране, правят цивилизацията на пух и прах. Да си представим и че никакви черни дупки не гризат Земята. Че се разминем с големите войни, способни да ни върнат в каменната ера. Да си представим, че сме избегнали екокатастрофата и че икономическата система се запази жива и работеща.

Да си представим също, че не сме сами в това чудесно постижение. Че много други разумни форми на живот също са успели да се измъкнат от най-лошите капани и са преживели непохватното си детство. Е, все още има куп начини някой обещаващ разумен вид да се издигне, да погледне към небето с надежда, но въпреки това да не успее да достигне потенциала си. Какви капани може да ни очакват **ЗАРАДИ** това, че сме толкова умни?

Да вземем една от най-ранните и най-велики човешки иновации — **СПЕЦИАЛИЗАЦИЯТА**. Трудът ни е бил разделен още по времето, когато сме живеели в пещери и колиби. Най-добрите ловци са ловували, най-добрите събирачи са събирали, а най-добрите майстори са прекарвали дълги часове по бреговете на реката, за да изработват сложни кошници и каменни сечива. Когато земеделието и скотовъдството създали излишък, който можел да се съхранява, се появили пазарите, владетелите и жреците, които разпределяли излишната храна, за да издържат дърводелци и строители, писари и астрономи, които се грижели за календара. Разбира се, самите владетели и жреци вземали лъвския пай. Нима администрацията не е също специалност? И тъй, не след дълго едно малцинство започнало да управляват мнозинството. И това продължило през 99 процента от историята ни.

Накрая уменията и знанията се разпространили и довели до увеличаване на скъпоценния излишък. Това позволило повече хора да се научат да четат, да пишат и изобретяват... което създало още по-голямо богатство, още по-тясна специализация и така нататък, докато накрая на нивите и пасищата останали съвсем малко фермери, които също били предимно добре образовани специалисти.

На Запад през целия двайсети век се наблюдава една характерна тенденция — постоянна **ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЯ** във всичко. Към края на хилядолетието почти всичко, което съпругата и съпругът някога правели за семейството, вече се предлагало като стока или услуга, осигурявани от пазара или от държавата. А в замяна? Пилотът трябвало просто да пилотира, а пожарникарят — да се бори с пожарите. Професорът просто преподавал, а зъболекарят само лекувал зъби. Изгодата станала още по-голяма. Продуктивността рязко се увеличила. Евтини стоки залели света. Граждани от средната класа могли да си позволят ягоди през зимата, докарани от другото полукълбо. Науката процъфтяла, а знанията се увеличавали по-бързо от вещите, които притежавали хората.

И именно тук нещата започват да изглеждат тревожно — за някои от нас.

Нека ви върна малко назад, в началото на дългия ми живот, преди експлозивното разрастване на кибернетиката, преди интернет и Мрежата, чак до 70-те години на миналия век, когато постъпих в Калифорнийския технологичен институт. Често се събирахме и до късно през нощта обсъждахме киселата логика на специализацията. Изглеждаше ясно, че след като сме обрели плодовете на труда на много поколения, се задава криза.

Науката продължаваше да прави открития с все по-бързо темпо. Един изследовател вече трябваше да е в течение с все по-голямо количество адаптации, за да може да открива нови неща. Изглеждаше, че самата необходимост да си в крак с тенденциите те принуждава да се съсредоточиш във все по-тясна област, да загърбиш

гората, за да насочиш цялото си внимание върху отделни части от едно-единствено дърво. Накрая можеше да се стигне дотам новите поколения студенти да прекарват половината си живот в научаване на достатъчно неща, за да могат да започнат да пишат дипломните си работи. А дори и тогава как можеше да се каже дали някой не се занимава със същия проблем в другия край на света или в дъното на коридора?

Тази перспектива — да се налага да знаем все повече и повече за все по-малко и по-малко — изглеждаше плашеща. Неизбежна. Като че ли нямаше начин да се избегне...

... докато изведнъж, почти за една нощ, човечеството рязко зави в нова посока! Цивилизацията ни избегна тази криза с **ТЕХНОЛОГИЧНА КРАЧКА НАСТРАНИ**, крачка, която изглеждаше толкова очевидна, така лесна и грациозна, че малцина я забелязаха и коментираха. В края на краищата епохата на интернет имаше толкова много вълнуващи аспекти. Старият страх от тясна свръхспециализация изведнъж се оказа отживелица, биолози започнаха да си сътрудничат с физици, настъпи бум в интердисциплинарните изследвания. Вместо да бъдат спъвани от специализирана терминология, експертите започнаха да общуват помежду си по-оживено от когато и да било!

Днес почти никой не говори за опасността, която ни плашеше толкова много навремето. Тя бе заменена от **ПРОТИВОПОЛОЖНАТА ТРЕВОГА**, върху която ще се спрем следващия път.

Но нека първо разгледаме следното:

Вярно, засега може да сме избегнали капана на специализацията, но дали всички други там, между звездите, са успели да го направят? Сега нашето решение изглежда очевидно — да сърфираме върху цунамито! Да посрещнем потопа знание с жизнена и еkleктична

гъвкавост. С отказа си да се ограничаваме с официални класификации ние оставихме знанието да се движи и да приема нови форми, да допълва професионалните умения с вълни от пламенно аматьорство.

Но не приемайте това за даденост! Този подход може и да не съществува другаде. Не и ако се е появил поради някакво уникално качество на нашата маймунска природа. Или по чиста случайност.

Подходът не е бил позволен и в повечето **човешки** култури! Коя от военните, търговски или наследствени империи от миналото би позволила пускането на нещо толкова силно като интернет и би позволила той да се разпространява без ограничения и напълно свободно до всяка кула и колиба? Или да позволи толкова много сложни задачи да бъдат изпълнявани от хора без нужния лиценз?

Можем да си представим как безброй други видове — и нашият собствен крехък ренесанс — затъват в онзи безрадостен сценарий, върху който размишлявахме като студенти в мрачните нощи. Как попадат в безкрайния смазващ цикъл, в който някогашният ни приятел специализацията се превръща в най-големия враг на мъдростта.

Рогът на изобилието на Пандора

32. ЗАВРЪЩАНЕ

На третия ден след аварийното приводняване в океана Хакер започна да печели храната си. Отчасти от отегчение — беше му дошло до гуша да го храни някакво племе странни делфини, сякаш е някакво безпомощно новородено.

Освен това, докато третият ден преминаваше в четвърти, пети и т.н., той започна да изпитва странно и засилващо се чувство, че за добро или лошо това е *неговото* племе. Поне засега.

Затова се включваше всеки път, когато групата събираше вечеря, като помагаше да държат рибарската мрежа, опитваше се да не трепва, когато викачите подкарваха рибата право към него — огромна маса сребристи и сини стрели, които бяха като едно същество, мятащо се в смъртоносната мрежа, в маската и ръцете му. Всеки път челюстта му пулсираше от интензивния шум на борбата и от ултразвуковото цвърчене на делфините, с което те едновременно зашеметяваха и милваха плячката си. Тази сложна многоканална песен сякаш съчетаваше искрено съчувствие към рибата и почти котешка радост от незавидната ѝ участ.

„Сигурно е свързано до голяма степен с това дали си преследвач, или преследван. Нямах представа, че морето е толкова шумно и музикално. И че животът тук е така... безмилостен.“

Това не беше подводният свят на Дисни. Горските елени и зайци можеха да се радват на дълги периоди покой. А тук? Тук трябваше непрекъснато да се оглеждаш.

Или по-скоро да се ослушваш. Текстурата вибрации заобикаляше и удряше Хакер по начини, за които не бе и подозирал на сушата — звуците се блъскаха в него със сложни преплетени песни за опасност, възможност и далечна борба. Разбира се, имплантът в челюстта му бе една от причините за тази повишена чувствителност. Тъпанчетата му още бяха запушени от деня на изстрелването и имплантът осигуряваше алтернативен път за звука, който бе много по-близък до слуха на делфините.

„А също и онези глупави игри, които ни устройваше майка ни, когато бяхме хлапета. Третираше ни като опитни зайчета.“

Не че имаше реални основания да негодува. Лейси се запалваше по нещо ново и използваше момчетата като доброволни — понякога мърморещи — опитни образци. Когато научи, че човешките същества могат да бъдат научени на *ехолокация*, тя накара синовете си да се препъват със завързани очи, да цъкат с език *ето така* и да се вслушват в ехото, отразено от канапета и стени... и дори от разположените из стаята слуги. Оказа се, че е възможно да се ориентираш по този начин — естествено, с много блъскания и препъвания. По-късно Хакер дори използва този трик, за да впечатлява момичета по забавите.

„Но кой би могъл да си представи, че ще го използвам тук?“

Дори делфините изглеждаха изненадани. Някои от тях прекарваха доста време с Хакер и търпеливо го наставляваха, сякаш е бавноразвиващо се дете, което се опитва да се научи да ходи.

В замяна той им помагаше, като проверяваше всеки член на стадото от муцуната до опашката — чистеше рани и махаше паразити с ръкавиците си. Особено неприятни бяха носещите се във водата парчета найлон и пластмаса. Те нито потъваха, нито се разграждаха, а се трупаха в гънките на тялото и дори в корените на всеки зъб. Хакер започна да изпълнява тази задача ежедневно, като внимателно почистваше и хрилете на шлема си. Проклетите отпадъци обаче не свършваха. Понякога цели облаци пластмаса и найлон превръщаха кристалните води в непрогледна мътилка.

„Как може някой да живее в това нещо?“ — питаше се той, докато плуваше с другарите си над морското дъно, неизменно покрито с човешки отпадъци.

Въпреки това чувстваше, че започва да хваща цаката на живота тук. Предишният му страх, че ще се удави или ще бъде смачкан от силните течения, след време избледня, както и клаустрофобията от живота в костюма. Отново си напомни да инвестира в компанията производител. Разбира се, стига да успееш да се върне в онзи свят.

Нощем се чувстваше по-отпуснат, отколкото се бе чувствал от години, ако не и през целия си живот. Дремеше, а цвърчащите приказки на делфините се вмъкваха през челюстта в сънищата му. На петата или шестата сутрин имаше чувството, че е на път да разбере начина им на общуване. Усещането се засилваше с всеки ден.

„Навремето гледах някакъв специалист по делфини в едно научнопопулярно шоу. Разправяше, че тези създания са просто умни животни, които могат да имитират, и че са развили зачатъци на логика и може би някаква основна семантика. Горе-долу като шимпанзетата, но малко повече. Твърдеше, че най-новите сведения отхвърлят всички стари мечти и фантазии, че делфините наистина имат култура и език.

Ама че тъпак!“

Все повече се утвърждаваше старото му мнение, че на така наречените експерти често им липсва достатъчно здрав разум, за да видят онова, което е пред очите им.

Скоро изгуби броя на изминалите дни и нощи. Освен това постепенно престана да го тревожи въпросът къде са спасителите. Вече не се втурваше като луд към повърхността, когато теченията донасяха шума на двигатели. Случваше се често, но макар да му се случваше да зърне в далечината плавателен съд или самолет, никога не беше достатъчно близо, за да извика или да замахва с ръце, за да го открият.

Гневното мърморене за отмъщение и съдебни разправици беше изтрито от неуморния масаж на теченията и вълните. Потопен в безкрайното бърборене на делфините, Хакер започна да се занимава с ежедневните проблеми на Племето. Като онзи път, когато двама млади мъжкар се сбиха и започнаха да си нанасят удари с муцуни и опашки, а после включиха в действие и острите си зъби. Накрая половината възрастни се видяха принудени да се намесят и насила да разтърват кавгаджиите.

С помощта на комбинация от думи, знаци и растящия си речник от техния език Хакер започна да задава въпроси и научи, че една женска (чието сложно име си преведе като Синята дама) се е разгонила. Младежите нямаха шансове да им се усмихне късметът — доминиращите мъжкар се навъртаха близо до нея. Въпреки това възбудата им се нуждаеше от отдушник. За щастие никой не пострада сериозно.

Един старец — добродушният Жълт корем — срамежливо протегна гръдна перка на Хакер и той издълба с ножа си няколко подобни на червеи кръвопийци от нея. Делфинът зацвърча нещастно, но дори не трепна.

— Трябва да идеш на истински доктор — каза му Хакер, сякаш някой всеки ден даваше подобни съвети на делфините.

Помощници си отиват — опита се да обясни Жълтия корем на своя език, макар че трябваше да го повтори три пъти, докато Хакер го разбере.

Перки се нуждаят от ръце. Ръце на помощник.

Това подкрепяше теорията, която постепенно бе започнала да се оформя в главата на Хакер — че някой е направил нещо с тези създания. Някаква промяна, която ги е променила коренно. Порода, различаваща се от останалия им вид. Но какво е било това нещо? Загадката се задълбочаваше всеки път, когато ставаше свидетел на някакво поведение, което просто не можеше да е естествено.

В същото време отговорът на Жълтия корем съживи една искра в крайчеца на съзнанието му — частта, заделена за предпазливостта и подозрителността. Напоследък тя беше задрямала, но нищо не можеше да я изключи напълно от характера му.

„Възможно ли е доброто им отношение към мен да има двойна цел? Може би не е случайно, че не минаваме близо до кораби или суша. Или покрай някой от спасителните екипи, изпратени от Марк и Лейси.

Един човек може да им е от полза.

Може би изобщо нямат намерение да ме пуснат.“

Отново започна да мисли за оцеляването си. Въпреки че беше хранен от Племето — и поддържан от чудесния си костюм, — времето, през което човек можеше да издържи тук, беше ограничено. „Навсякъде започва да ме сърби. Човешкото тяло не е пригодено за постоянно излагане на сол и тя сигурно се натрупва по кожата ми. Лесно мога да се освобождавам от отпадъците... но какво ще стане, ако хрилете или дестилаторът на прясна вода се задръстят?“ Отново започна да забелязва признаци, че работата на устройствата се влошава.

Въпреки това положението все още не беше на живот и смърт.

„Като не се брои майка ми, брат ми, трите приятелки, четирите клуба и инвестиционната ми компания, която я кара на самотек без мен. И всичките спасители, които Лейси е изпратила да преровят Карибско море.“

Как бе възможно спасителите да не го открият досега? Да не би всички чипове, включително и тези в костюма, да бяха излезли от строя?

Хрумна му нещо — че онзи жалък глупак лорд Смитс може да е използвал нещо по-мощно от сигнален лазер при краткия и тъп опит да си играе на космически войни. Може би онзи надут продукт на кръвосмешение бе използвал насочен електромагнитен импулс, който е изпържил и електрониката на Хакер. Това обясняваше защо капсулата така бързо бе излязла от строя в най-критичния момент.

В такъв случай това си беше чиста проба опит за убийство...

Но дори това не го изпълни с очаквания прилив на ярост. Гневът изглеждаше някак не на място тук. Може би заради неумолимите приливи и отливи под въздействието на луната, които бяха много по-осезаеми и силни от атмосферните ветрове. Или заради заразното настроение на спътниците му. Не че бяха абсолютно весели и винаги добродушни... Имаха си своите страхове и грижи... но въпреки това бяха скроени по съвсем различна мярка. Мярка, която сякаш бе не така егоцентрична. И която рядко виждаше смисъл в сляпата ярост.

Морето дава...

... макар че трябва да го оставяме...

... да диша...

Така обясни Жълтия корем. Или поне Хакер успя да преведе по този начин една от звуковите му картини.

И Морето накрая взема всичко.

Разбира се, беше несигурна работа да се опитва да разбере кратката звукова скулптура, възприета грубо от имплант, който не бе проектиран за тази цел. Обяснението на Жълтия корем като някакъв вид поетическо богословие като нищо можеше да е продукт на въображението на самия Хакер. И все пак изглеждаше изумително, защото той никога не си бе падал по богословието. Или пък по поезията.

„Каквото и да е, успех да го разбере без помощ. Без хитроумни механизми, наети експерти или ИИ помощници. — Изпита някакво мрачно задоволство от тази мисъл. — Дори и да съм полудял, поне съм успял да го направя съвсем сам!“

Животът продължаваше в постоянен ритъм — лов, хранене, общуване, изследване и грижи за Племето, следвани от нощи, окъпани

в еднакво количество топла вода и звук. Когато през района преминаваше буря или дъжд, Хакер слушаше песента на делфините, която бе в съзвучие с пляска на вълните и падащите дъждовни капки.

А после настъпи денят, в който цялото стадо изведнъж се развълнува и зацвърча нервно във всички посоки. Насред вихрушката от сиви форми и брътвеж на Хакер му бе нужно известно време, за да схване какво става. Делфините явно бяха стигнали до някакъв групов консенсус да се насочат към едно от обичайните си свърталища, нещо като любимо място. Място, за което като че ли мислеха като за дом.

От доста време Хакер се опитваше да поддържа темпото на групата, риташе с плавници и плуваше все по-добре. Чувстваше се заякнал и се гордееше с резултатите си... макар да знаеше, че делфините се отнасят към него с дружелюбна снизходителност, развеселени от тромавите му напъни. Сега обаче в поведението им се долавяше нетърпеливост. На няколко пъти възрастните се приближаваха до него и предлагаха гръбните си перки, като рисуваха звукови картини, за да го накарат да се хване за тях. Той обаче упорстваше.

„Е, в края на краищата им се налага да излизат на повърхността за въздух, а на мен не. Това пак е нещо.“

След като отказа три пъти и с все сили се мъчеше да поддържа ускоряващото се темпо, Хакер изведнъж усети тесен лъч на неодобрение, който заблъска челюстта му отстрани. Обърна се и беше блъснат в лицето от вълна остро *порицание* — нямаше как иначе да интерпретира резките звуци, — пратена от един раздразнителен делфин, който бе кръстил Дърлеция се.

По дяволите, по-скоро Адски дърлеция се! Караше му се по типичния за делфините начин, като създаваше около главата му назъбена форма, състояща се от начупени и неравни звукови вълни. Видимо това изобщо не проличаваше. В измамната, подвеждаща делфинска усмивка нямаше никаква промяна.

„Добре. Добре. Щом толкова искаш.“

Доминиращата женска — Сладураната — предложи на Хакер перката си и този път той прие. След малко се носеха напред с увеличаваща се скорост, като ритмично се спускаха в студения пласт вода, след което се устремяваха към повърхността. Всеки път издишаната струя блъскаше шлема му, докато тя се носеше във въздуха

и поемаше дъх, преди гравитацията да надделее отново. Хакер неволно се свиваше, премигваше и надаваше дрезгав вик. Не беше ракета, но возенето си го биваше.

Опитваше се да се възползва от всеки скок, за да се огледа. След известно време зърна нещо — някаква размазана линия от бяло, кафеникаво и зелено напред. Трудно беше да я разгледа ясно покрай всички тези пръски и радостна възбуда. Не смееше да задържа мисълта си върху така желаната дума — *земя*.

Шеметното пътуване, изглежда, приключваше, защото делфините намалиха темпото. „Сега ще разбере какво означава «дом» за една група диви...”

От синия сумрак изникна нещо масивно, лежащо върху полегатия склон на някаква плитчина. Беше на не повече от десет метра под повърхността, в широка бразда в утаечните пластове. Беше ъгловато, явно дело на човешки ръце. Отначало Хакер реши, че е корпус на някой потънал кораб. А после рязко пое дъх, когато осъзна, че вижда нещо съвсем различно. Съоръжение, направено нарочно на тинестото морско дъно.

Приближаваха подводен дом, скрит в тесен каньон — един от хилядите, произвеждани масово през двайсетте години, по време на краткия подводен бум, когато някои бяха решили, че това ще е следващата златна мина в областта на недвижимите имоти. „Татко беше инвестирал в няколко подводни хотели и мини — спомни си Хакер. — Твърдеше, че покрай покачването на морското равнище човечеството трябва да се адаптира към новите условия и че ние трябва да сме част от тази промяна. И дори да правим пари от нея.”

Жалко, но нито едно от начинанията на баща му не му беше донесло печалба.

Забеляза още няколко неща. Формата на каньона, явно образувал се от движещите се пясъци и тиня, трупани през годините. Подобен терен се формираше само там, където океанското дъно приближаваше континентална суша. Всъщност имплантът му вече улавяше някакво ръмжене и повтарящи се ритми — сложни звуци, които можеше да познае всеки сърфист... звуците на разбиващи се в брега вълни.

„Бряг...” Думата беше необичайна след всички тези дни — или седмици? — лениво плуване, ядене на сурова риба и слушане на звуците на океана. Изведнъж му се стори странно, че може да напусне

този воден свят и да се върне горе, при въздуха, сушата, градовете, машините и деветте милиарда човешки същества, които на всяка крачка вдишваха влажния дъх на околните.

„Сигурно затова се потапяме така страстно в собствените си светове. В хилядите си хобита. В милионите начини да сме различни, всеки да бъде специалист в някакво свое странно изкуство... като летенето с ракети например.“

Психолозите одобряваха това поведение и казваха, че пламенното аматьорство е много по-здравословна реакция от най-вероятната алтернатива — войната. Бяха нарекли тази епоха Век на ентузиастите — време, в което правителствата и професионалистите едва смогваха да не изостават от частната експертиза, която се разпространяваше със скоростта на светлината из Мрежата. Ренесанс без кауза, на който му липсваше само едно — ясна цел.

Ренесанс, който приличаше на танц върху тънък лед — трябва да движиш краката си бързо от страх, че стоенето на едно място може да се окаже фатално. Перспективата да се върне в тази култура изненадващо го стресна и дори го накара тъжно да се замисли за нещо, което изобщо не би му минало през главата преди злополучния полет.

„Какъв е смисълът от толкова много трескава, налудничава активност, освен ако не те води към нещо, което наистина си заслужава?“

Преди няколко дни беше чул един от делфините да споделя подобна мисъл на техния прост, но изразителен език — доколкото можеше да си го преведе, естествено.

Ако си добър в гмуркането — гони рибата!

Ако имаш хубав глас — пей!

Ако си страхотен в скоковете — захапи слънцето!

Хакер знаеше, че сега трябва да излезе на брега, да заеме нечий телефон и да се обади — на партньори и брокери, на майка си и брат си, на приятели и любовници.

Да им каже, че е жив.

Да се върне на работа.

Вместо това се завъртя във водата и заплува енергично надолу към подводния дом с новите си приятели.

„Може би ще науча какво са направили с тях.

И защо.“

ОБСЪЖДАНЕ

Защо не сме пренаселили планетата си?

Въпросът може да ви се стори странен, когато бунтовете на бегълци раздират препълнените градове, които всяка седмица развъждат нови и нови болести. Горите се изсичат в отчаяния стремеж да се освободят нови земеделски земи, докато сушата превръща някогашни ферми в пустини. Гладът дебне зад всеки годишен добив и човешките отпадъци днес са най-масивният продукт на световната икономика. Човек може да разбере защо някои гледат на деветте милиарда човеци като на проклятие, раздиращо и опустошаващо Земята.

Можеше обаче да е и много по-лошо. Преди поколение учените предвиждаха, че вече би трябвало да сме повече от четиринайсет или петнайсет милиарда и да продължаваме да летим стремглаво към границата, предречена от Малтус — границата, след която ще последва масово измиране. Това се случва с всеки вид, който се размножава дотолкова, че да запълни максимално капацитета на хабитата си.

Проблемът е, че едно измиране няма просто да сведе населението до поносими граници. Човешките същества не умират тихо. Обикновено сме склонни да завличаме със себе си и другите. Било защото стоварваме вината върху тях, било защото се нуждаем от компания. А като се имат предвид разнообразните средства за сеене на унищожение и разруха, едно подобно събитие би повлияло на всички. Нима нямаме късмет, че темпото на растеж на населението силно се е забавило? Като общият му брой дори се задържа? Може би достатъчно, за да се разминем на косъм с катастрофата? Разбира се, това означава, че известно

време старците ще са повече от младите. Е, никой никога не е обещавал, че оцеляването ще е без последствия.

Но как се случи това? Защо се измъкнахме (макар и на косъм) от Капана на Малтус? Някои обясняват това с факта, че хората могат да отделят забавната страна на секса от възпроизводителната.

Животните изпитват необходимост да се съвкупяват и да разменят гени. Някои създават огромно потомство. Други се грижат всеотдайно само за няколко малки. Но животните, които приключат този цикъл и са достатъчно здрави, рутинно се връщат отново към големия подбудител — секса — и започват процеса отново. Силата му се корени в един прост факт. Онези, които чувстват позива му, имат повече потомци.

Разбира се, същото се е отнасяло и за нас, докато технологиите не са ни дали контрол върху раждаемостта.

И изведнъж става възможно сексуалното желание да бъде задоволено без създаване на поколение. Ефектът от това е изумителен. Навсякъде, където се радват на просперитет и права, повечето жени избират да ограничат ражданията и предпочитат да отгледат по възможно най-добрия начин малко деца, вместо да бълват непрекъснато нови потомци. Ние се превърнахме в немалтусиански вид, научил се да ограничава популацията си точно навреме.

Жалко, че това не може да продължи. Днес някои хора продължават да се размножават твърде много. И обикновено това не са богатите, онези с достатъчно храна или правещите много секс. Тези хора имат много деца, защото така са решили. И всеки път, когато нагонът провокира този избор, той се предава на следващото поколение. И след време подсиленото желание ще се проявява във все по-голяма част от населението.

Това е еволюция в действие. С течение на времето центърът на импулса ще се прехвърли от секса към генетично обусловената твърда решимост да имаме повече деца...

... и тогава отново ще станем малтусиански вид — като съществата пращинки от романа „Прашинка в Божието око“^[1], които просто не могат да спрат. Не могат да кажат „стига“. Съдба, която често сполетява много други видове в космоса.

Преди това да се случи с нас, по-добре да приключим с порастването си.

Томас Анупис-Фейел, „Разбуленото Движение“

^[1] Фантастичен роман на Лари Нивън и Джери Пурнел (The Mote in God's Eye). — Б.пр. ↑

33.

КЕНТ ФЛОШ

Докато Хамиш Брукман се обличаше за вечеря в луксозната стая за гости, една подробност от обзавеждането привлече вниманието му — модернизирано, но все пак едновременно нощно гърне.

Не гардеробът от Втората империя, скринът Сфорцезе или килимът от епохата Радж от Белуджистан. (Трябваше да направи справка в Мрежата, за да го разпознае, и Ригълс зашепна описанието в ухото му.) Хамиш имаше набито око за детайлите — това си беше необходимост, щом се движеше в подобни кръгове. Сврѣхбогатите напоследък бяха станали доста мнителни. Очакваха да знаеш подобни неща, за да разбираш по-добре мястото си.

Хамиш беше богат човек — имаше пет деветки в персентила си, което бе достатъчно, за да може да е представител на Първото съсловие, ако вече не беше легенда в изкуството. Въпреки това не можеше да си позволи нито едно от нещата в тази стая. Нито едно.

„При това изобщо не съм най-важният гост, дошъл на това събиране в Алпите. Мога само да предполагам какви цифри дават на Тенскватава и иисистентите му. Или на аристократите от Шанхай, Янгон, Москва и Мумбай.“

Разбира се, Хамиш имаше друга причина да оглежда жадно всичко около себе си. В крайчеца на съзнанието му винаги се обаждаше някакво гласче и питаше: „Мога ли да използвам това в някой роман?“

Разказването на истории беше престанало да е онова, което е било в продължение на три столетия. Тайният някога занаят на автора се бе превърнал в хибриден мултимедиен продукт с препратки, за чието създаване беше нужен цял екип, но въпреки това Хамиш по нагласа си беше единак и си представяше повествованието на абзаци, с препинателните знаци и всичко останало.

„Тази масичка за чай от периода Хейн заслужава три изречения, разкриващи някаква черта от характера на притежателя ѝ.“

Или...

„Мога да напиша няколко страници за това легло с балдахин от бохемския ренесанс, със застрашително или може би страстно, или библейски виещите се змии сред лозите. Мога дори да го включа в сюжета като някакъв реликварий за души... или високотехнологично устройство за удължаване на живота... или като маскиран скенер, който чете мислите на гостите, докато спят.“

Всички тези сценарии бяха за „Ужасни непредвидени грешки на науката“, естествено. Потенциалът в историите за наказанията, които сполетяват човечеството заради небрежното му отношение към технологиите, винаги надвишаваше всичко, което беше в състояние да напише.

Но точно това нещо, което се спотайваше под ресните на кувертюрата, беше особено интересно. Украшеното в английски стил от 18 век гърне бе или отлична репродукция (малко вероятно за имение като това), или оригинал — работа на късния Уилдън или на ранния Джосая Уеджуд. И в същото време явно бе предназначено за употреба — модерният херметично затварящ се капак го показваше ясно, както и меката зелена светлина, за да не го ритнеш в тъмното. Хамиш не се съмняваше, че ако отвори гърнето, ще открие вътре и друга светлина, целяща по-точно прицелване.

„Явно не искат гостите да им опикават килима“ — помисли Хамиш. Функционално съчетание на старо и ново. И освен това гърнето определено не беше предназначено за сядане. Значи не бе предназначено за жени или за голяма нужда. Само за мъже. И само за стария Номер едно. Всеки модерен човек би разбрал тясното му приложение — за събиране на съвременния еквивалент на злато.

„Но защо? Защо човек просто да не отиде до тоалетната?“

Бяха му нужни само петнайсет крачки, за да стигне до украсената врата на пищната баня с подово отопление и душ със седем дюзи, където кърпи от нанофибри очакваха шанса си да масажират порите му, да изсмучат влагата и да втрият в кожата му скъп лосион. Всичко беше разкошно и модерно с изключение на...

„Мътните да ме вземат! Няма фос-писоар!“

Тоалетната-биде имаше всички водни и въздушни приспособления, както и най-новия модел затоплящ вибратор от „Киншаса Лукс“. Ясно беше обаче, че съдържанието на порцелановата чиния се изхвърля с вода направо в каналите, също като в лошото

старо време. Нямаше отделен колектор или ПУ. Нямаше начин мъж да изпълни модерния си дълг, който никога не се изискваше от жените. Единственото задължение, което много малко жени — дори настроените най-егалитарно и екологично — биха се съгласили да изпълнят.

В собствения си дом Хамиш внимаваше да ограничава пилеенето на фосфор, като просто пикаеше от балкона на спалнята върху розите... или в саксията до кабинета си. Това бе най-простата система за рециклиране, възприета от мъжете навсякъде по света, стига наблизко да има земя и растения. И ако навремето на подобно нещо се гледаше като на нетактичност, днес то бе израз на земен патриотизъм.

Честно казано, това му харесваше, а и вече я нямаше Каролин, която да върти очи и да мърмори за „така наречената криза, която трябва да бъде победена от малките мъжлета“.

Тази мисъл го накара да се усмихне... и после да се намръщи, понеже си спомни как към края го наричаше лицемер, защото в „Състояние на паника“ разказваше на милионите си зрители и читатели, че недостигът на фосфор е измислица — заговор, съчинен от торни барони и радикални екоманиаци.

„Тогава защо си сложил ПУсоари навсякъде в къщата? — заяде се тя един ден. — Трябва да си последователен. Защити становището си в съда! Плащай глобите! Пускай водата!“

Стандартният отговор на Хамиш, че това е просто художествена измислица, като че ли вече не действаше. Не и към края.

Честно казано, този роман (преиздаден и по-късно филмиран под заглавието „Фосдефицит?“) беше един от малкото, за които съжаляваше. Отричането на очевидното му беше коствало известно понижаване на рейтинга на доверие. Но пък Каролин така и не беше разбрала едно: „Нямам нужда от разни ученоглавци, които да ми казват какво да пиша. Дори когато са прави.“

Върна се в настоящето и се замисли за династията Глаукъс-Уортингтън. Въпреки целия лукс на банята фамилията безочливо не обръщаше внимание на глобалния недостиг на торове. „Дали подкупват властите в Цюрих да си затварят очите, когато имението изпраща целия си фосфор до пречиствателната станция заедно с тоалетната хартия и лайната?“ В края на краищата там усвояването

изобщо не беше толкова ефективно. А швейцарците обичаха ефективността.

„Това, че си плутократ, не означава автоматично, че не ти пука за планетата. Дори ГУ да не обръщат внимание на тази необходимост, някои от посетителите им сигурно са по-съвестни или богати надерити, които ще поискат да...

... о...“

Добре, мистерията донякъде намери решението си. Нощното гърне бе любезен жест към гостите, които предпочитат да постъпват планеткоректно. Но решението беше толкова крещящо непрактично! Някакъв слуга трябваше да идва по два или повече пъти на ден, за да събира приносите и да чисти гърнето...

За втори път през последните няколко минути Хамиш изпита онзи „аха!“ момент, заради който живееше.

„Схванах. Казвате ми, че можете да си позволите добре платени елегантни и възпитани слуги, които да обикалят целия този огромен замък, за да изпразват и да лъскаят порцеланови пикалници, някои от които струват цяло състояние. Добре, разбрах. Достатъчно сте богати, за да не ви пука колко деветки имате в персентила си.

Достатъчно богати — намръщено си спомни той, — за да не давате и пет пари за славата... или автографите.“

Рупърт Глаукъс-Уортингтън го беше демонстрирал, като се бе усмихнал едва-едва, когато Хамиш се опита да му връчи подписано копие на „Новата пирамида“. Патриархът докосна книгата с върха на пръста си и позволи на иконома да я отнесе, след което попита със снизходителност, която изглеждаше по-скоро ленива, отколкото преднамерено обидна:

— Е, господин Брукман, значи с това си изкарвате хляба?

По този въпрос между живеещите източно и западно от Атлантика отдавна зееше огромна културна пропаст. Американците по принцип го задаваха направо, често без да осъзнават, че може да е обиден.

„За нас той означава «Каква е онази интересна задача или умение, върху което си избрал да съсредоточиш ежедневието си?» Ние го възприемаме като въпрос на избор, а не на каста. А европейците си го превеждат като «В каква социална класа си роден?» или «Колко

пари правиш?»“ От тази всъщност елементарна разлика се бяха родили цели поколения неразбирателства.

Но тогава защо Глаукъс-Уортингтън, който бе толкова европейец, колкото и самите Алпи, беше задал този въпрос?

Хамиш си спомни болката, която беше изпитал при пристигането си в грамадното имение заедно с десетина други гости, докарани с частен стратоплан за утрешните преговори. Слизането от лимузината пред посрещачите не бе нещо ново за него. Беше подготвен за обичайната размяна на празни приказки с домакина преди икономите да отведат всеки гост в личните му покои, за да се освежи.

Хамиш обаче беше свикнал и да е един от най-прочутите хора навсякъде и никога не му беше задаван точно този въпрос.

„Възможно ли е наистина да не е чувал за мен? Когато в отговор споменах някои филмови заглавия, те сякаш не му говореха нищо. Просто се усмихна и каза: «Колко интересно», след което продължи към следващия.

Разбира се, свръхбогатите си имат елитни забавления. Интереси и дейности, които можем само да си представяме. Приоритети, надхвърлящи обикновените...”

Хамиш примигна от внезапното осъзнаване.

„Това е прекалено. Никой не може да е откъснат чак до такава степен. Пък и днес е достатъчно да си пъхнеш иислушалка в ухото и да чуеш автоматизирано резюме за всеки, с когото се срещаш. Един добросъвестен домакин би го направил, за да изрази уважението си към всеки гост.

Не. Това пренебрежително отношение беше нарочно. Рупърт иска да изглежда над всичко.

Но преигра.

Да, преигра.“

Хамиш знаеше какво би казал любимият му литературен герой, детективът Гийом Дьограс.

„Надушвам страх.“

Не му се отвори възможност да сподели наблюденията си с Пророка преди вечеря — разполагаше само с няколко секунди, за да предаде сбито резюме за срещата си с Роджър Бетсби, направилия

самопризнания отровител на сенатор Стронг. Тъмните очи на Тенскватава проблясваха, докато слушаше краткия разказ на Хамиш за дръзкия, жлъчен и абсолютно нагъл доктор, който — макар и мистериозно — изглеждаше готов с такава охота да съсипе себе си заедно с презрения политик.

— Значи нямаш представа каква дрога е използвал Бетсби, за да промени така драстично поведението на Стронг? Да го изкара пълен глупак пред публика?

— Знам само, че е някакво законно вещество, лекарство. Все пак извършеното от него си остава престъпление. Бетсби си го признава. Но също така намеква, че съдът може да прояви снизходителност и че публичното оповестяване на веществото ще причини на сенатора още по-големи неприятности от вече съществуващите. Заплашва, че ако няма възмездие, ще разкаже всичко. Трябва да призная... това е най-шантавото изнудване, което съм виждал.

Тенскватава се разсмя.

— Май ти се струва достоен противник, приятелю. Точно от онзи вид предизвикателства, които те забавляват и те правят щастлив.

Сменил обичайните си дочени панталони с модерно вечерно облекло, мъжът, когото често наричаха Пророка, сякаш омаловажаваше ролята си на „вестител на съдбата“. Мистицизмът нямаше място на този планински връх, където двете основни теми щяха да са прагматизмът и ласкателството. Само за първата щеше да се говори открито. Но постигането на основната цел — пълното включване на важна част от световната аристокрация в Движението — изискваше двоен подход, който да апелира както към личния интерес, така и към егото.

Сериозна задача! След писоарната епифания Хамиш погледна с други очи на деликатността на положението. Тези олигарси нямаше да се доверят на популистки агитатори, дори целите им да бяха едни и същи. Щяха да настояват за уверения, за контрол...

... и все пак нямаше съмнение, че Тенскватава беше най-умният човек, когото Хамиш бе срещал. Така че защо беше необходимо да се тревожи?

— Защо не видиш дали не можем да привлечем някак доктор Бетсби? — Тенскватава беше толкова висок, че очите му почти се изравняваха с очите на Хамиш. — Нашият доктор сигурно има някакво

желание или нужда, която да измести сегашните му планове. Пари? Помощ за кауза? Може би един престой в затвора за някакво по-незначително провинение ще се окаже достатъчен стимул да прояви здрав разум. Въпреки това — добави Пророкът, — ако се запъне, виж дали не можем да спасим по някакъв начин сенатора.

— На всяка цена ли, сър?

Пророкът повдигна вежда, после поклати глава.

— Не. Стронг не е чак толкова важен. Вече не. Особено сега, когато светът е полудял покрай онзи проклет извънземен артефакт. Както и да е, Хамиш, не забравяй, че не се опитваме да станем тирани. Мръсните номера и тактиките тип Щази^[1] трябва да бъдат сведени до минимум. Движението има за цел единствено да обуздае науката и технологиите, вместо да ги остави да ръководят съдбата на човечеството. Използваме популизъм и методи за мобилизиране на тълпата, за да успокоим и укротим масите и по този начин да спасим света, така че в бъдеще да се появи една по-добра демокрация.

— Хм-м. — Хамиш се огледа замислено. — Новите ни съюзници може да не се съгласят с последната точка.

Всъщност самият той не беше сигурен, че е съгласен. Платон е презирал демокрацията, а нима не бе най-мъдрият философ от всички?

— Знам. — Тенскватава стисна за миг ръката на Хамиш над лакътя, предавайки му усещане за мощ — игриво сдържана, но винаги готова за действие, подобно на някаква физична сила. — Аристократите си мислят, че могат да ни използват... и имат на своя страна историята и човешката природа. Може и да успеят! Може да се окажем в положението на толкова много популистки движения от миналото — изиграни и използвани за възхода на олигархията. От друга страна, ние също разполагаме с някои изненади.

Пророкът се усмихна. Внушаваше увереност, която сияеше като слънцето.

— Като Истината например.

Миналия път се спряхме върху още един начин една цивилизация да не успее да постигне мечтите си — не поради бедствие, война или екологичен срив, а заради нещо обикновено, дори банално.

Свърхспециализацията. Неспособността да се продължи катеренето по почти вертикалната планина на натрупаното знание. Разгледана логично, тази възможност изглежда неизбежна. Колкото по-голям е обемът информация, толкова по-трудна е задачата да се открие нещо ново! Съсредоточаването върху някой по-тесен въпрос върши работа само донякъде, тъй като дори да живеете достатъчно дълго, за да овладеете конкретната си област, няма откъде да знаете каква част от труда ви е била повторена напразно по света или в съседния кабинет от хора, използващи малко по-различен речник, но разглеждащи същия проблем. Най-големият трик за прогрес на човечеството — субсидирането на все повече и повече тесни специалисти — сякаш е обречен да се превърне в капан.

И този начин на провал може да прекатури безброй цивилизации в галактиката.

Но не и нас. Не и на Земята от двайсет и първи век. Тази опасност бе преодоляна, поне засега, от зашеметяващите постижения в областта на мисловната гъвкавост на човека. Чрез интернет връзките и услугите за търсене и съпоставяне, които пресяват огромния океан от познания по-бързо от мисълта. Чрез програмите за издирване, предоставящи ни цялата информация, свързана с онова, което ни интересува в момента. Чрез средствата за анализ, които разглеждат всеки две концепции за общи неща. И най-вече чрез новата ни способност да прелитаме, подобно на боговете от митологията, през целия е-свързан свят, да се срещаме с други хора, да пренебрегваме границите на гилдиите и да споделяме идеи.

Печатната преса е умножила онова, което е можел да научи средностатистическият човек, а лещите — онова, което можем да видим; и всеки следващ век разширявал

този обхват, докато не се появи Многозадачното поколение, способно да се плъзга навсякъде, да се докосва до почти всеки факт, концепция или произведение на изкуството, да разменя кимания, връзки, мнения и отношения с всеки друг жив човек... и с някои неща, които не са живи.

А, но точно тук се крие разковничето. „Да се докосва.“

Много е изписано за проблемите, съпътстващи „постоянното разделено внимание“. Загуба на фокус. Податливост към опростени/вирусни идеи. Тенденция за носене по течението или слаба концентрация. И това са само най-леките симптоми. Крайните форми са десетки новопоявили се умствени заболявания като синдрома на Ноакс и болестта на Ленингър, много от които се приписват на огромната свобода, която си спечелихме — да плъзгаме умовете си къде ли не.

Вслушайте се в намусените типове, клеймящи недостатъците на нашия Век на аматьорите. Те призовават за възстановяване на експертизата, за връщане към акредитираното знание, за възстановяване на реда и съзнателното съсредоточаване върху нашите професии, области и полета на изява. Дали това е призив на гилдиите, мислещи за собствените си интереси? Или предписване на нов, крайно необходим курс на промяна, целящ предотвратяване на надвисваща катастрофа?

Дали новите ИИ системи ще ни помогнат да се справим с тази чума на плиткоумието... или само ще влошат положението?

Едно е ясно. В тази наша галактика не е лесно да си умен. Ние продължаваме да се разминаваме на косъм с безбройните капани по пътя ни към... онова, в което се надяваме да се превърнем.

Ако съберете всичко това, наистина ли ще се изненадате, че като че ли сме сами?

Рогът на изобилието на Пандора

[1] Държавна сигурност в бившата ГДР. — Б.пр. ↑

34.

ЧИФЛИК В МОРЕТО

Океанът се простираше във всички посоки.

Пен Сян Бин беше започнал да мисли за себе си като за морски човек, прекарващ повечето си време във водата — сред пенестите песъчливи течения, които се носеха напред и назад по естуара на Хуанпу. Изобщо не се замисляше, докато се гмуркаше на десет метра за раци или за да се добере до някаква находка на морското дъно. Чувстваше се по-близък до рибите и дори до носените от течението медузи, отколкото до неопитния моряк, какъвто бе навремето. В свят с повишаващо се морско равнище и потъващи брегове адаптацията изглеждаше доста добра.

Осъзнаваше го едва сега. „Винаги съм разчитал на близостта на сушата.“

Откри, че страшно му липсва огромната грозна бетонна бариера, която Китай бе издигнал, за да защити новата си брегова линия. Липсваха му и сияещите кули на Източен Шанхай отвъд тази нова Велика стена.

„Дори разнебитените допотопни имения, превърнати в жилища за изиграни бедняци като мен — евтин начин да се разчистят боклуците на другите поколения, — дори тези разпадащи се руини вдъхваха нещо като увереност. Придаваха на моя парцел от морето някакво усещане за домашен уют. В сравнение с истинското море.

В сравнение с това тук.“

Около него имаше само сив океан, сякаш безкраен, изпъстрен с вдигната от вятъра пяна и сливащ се неусетно с далечното размътено небе. С изключение на мястото, на което се намираше сега — на балкон, стърчащ на изкуствен остров, високотехнологично наколно селище, кацнало върху риф, на който навремето е имало цяла държава.

Сега отново беше държава.

Ако се огледаше внимателно, можеше да проследи извивката на вълните, които се разбиваха там, където бяха насадени корали мутанти със слабата надежда, че по този начин могат да се означат плитчините.

Знаеше, че под повърхността има остатъци от някогашни сгради — домове и училища, магазини и кейове. Само че тук нямаше преградни стени. Никой не си беше направил труда да запази покритите с куполи имоти от надигащото се море. Всичко отдавна беше порутено от мощните и непредвидими тайфуни. Малко след като повечето от местните се бяха изнесли, експлозии довършили разхвърляните руини на Стар Пулупау и премахнали всички следи и спомени за някогашния тропически рай. Пък и новите обитатели не искаха разни неприятни останки да им развалят гледката.

Бин разбираше, че много остава скрито от око, непосредствено отвъд рифа. Беше видял подводните съоръжения от малката подводница, която го бе докарала тук преди три дни. Вълнови генератори за производство на електричество, сифони, които изсмукваха тинята по дъното и я пускаха по теченията да храни планктона, като по този начин се обогатяваха рибните полета и в същото време се печелеха въглеродни кредити. Долепил лице до малкия кръгъл илюминатор на подводницата, Бин беше зяпал огромните глобуси, оформени като футболни топки за великани, които се полюшваха на котвените си вериги — кошари, в които ята риба тон прекарваха целия си живот, угоявани за пазара. Истинска индустриална и икономическа инфраструктура... цялата под повърхността, скрита от очите, за да не смущава богатите обитатели, които живееха горе, в света на въздуха и светлината.

Проблясък на бял плат и сребрист метал... Бин трепна, понеже току-що оперираното му дясно око реагира прекалено бурно на рязкото отражение от двайсетметровия платноход, който се появи зад отсрещния край на По-нови Нюпорт. Платната от ослепително бяла неокоприна се издуваха, по палубата щъкаха хора и теглеха въжета. Далечен, но ясен вик долетя до него над неподвижната повърхност на лагуната.

— Две-шест, дърпай!

Гласове отговориха в хор и добре обученият екипаж бързо издигна главното платно. Макар че екипажът явно работеше здравата, едва ли някой би нарекъл това „труд“. Не и когато най-бедният гражданин на тази независима държава можеше да купи десетки хиляди такива като Пен Сян Бин, ако не и повече. Бин откри, че гледката го интригува по безброй причини.

„Винаги съм си мислил, че богатите само се излежават и оставят слугите и роботите да им вършат цялата работа. Вярно, чувал съм за богати атлети и любители на силните изживявания. Но нямах представа, че толкова много ще предпочетат да се потят и напрягат... за забавление. Или че може да е толкова...“

Поклати глава. Не намираше подходящите думи. После се случи нещо, което все още го смущаваше. В долния ъгъл на дясното му око като по магия се появи тъмно петно, което се превърна в китаец, под когото имаше редица по-дребни фигури. И китаецът му даде едновременно и определението, и перфектно произношение.

Обсебващо.

Да. Думата, изглежда, подходеше на онова, което се въртеше в главата му. Или по-скоро на онова, което бе преценил ИИ в окото му, след като беше проследил погледа му и бе прочел подсъзнателните сигнали в гърлото му, субвокалните думи, които беше оформил, без да ги изрича на глас.

Щеше да му е нужно време, за да свикне с това.

— Пен Сян Бин — каза глас зад него. — Вие си отпочинахте и камъкът-свят е зареден. Време е.

Беше същият глас като на машината пингвин, неговия постоянен спътник по време на шеметното пътуване, започнало преди по-малко от сто часа — първо бягство с плуване от жена му, детето и малкото им жилище наред водата, прехвърляне на борда на миниатюрната подводница, двудневно пътуване на борда на бърз крайбрежен пощенски кораб, летене с хидроплан до мястото на последната среща с друга подводница... и през цялото време съпровождан от черния, подобен на птица робот. Неговият водач, охранител или надзирател, който му говореше успокояващо за предстоящите му задължения като пазител на камъка-свят.

Едва в края на пътуването, след като стигна в По-нови Нюпорт на Пулупау, Бин се срещна с истинския собственик на гласа.

— Да, доктор Нгуен — отвърна той и кимна на слабия мъж с анамски черти и дълга черна коса, сплетена на елегантни плитки. — Идвам, сър.

Обърна се да вземе безезникавия овоид — *камъка-свят* — от ниската масичка, на която беше лежал цял час под лъчите на слънцето и бе попилвал енергията му. Почивката беше добре дошла и за него.

Внимателно, сякаш вдигаше бебе, Бин вдигна артефакта и последва Нгуен Кай през плъзгащите се врати от матово стъкло.

Помещението беше просторно и добре обзаведено, с меки мебели, които се нагаждаха според предпочитанията на използващия ги. Програмираните завеси бяха нагласени да се вълнуват успокояващо като повърхността на бистро поточе. Най-далечният прозорец беше оставен отворен. През него Бин зърна останалата част от По-нови Нюпорт — поне хектар лъскав многоетажен лукс, кацнал на масивни основи, здраво закотвени над мястото, където някога се бе издигал дворецът на кралете на Пулупау.

Малко по-нататък покрай извивката на потопения атол имаше и други наколни селища, всяко със свой причудлив стил. *Тилбург*, *Патрия*, *Галтово дърво* и няколко други с още по-трудни за запомняне имена. Едно от тях, цялото стомана и стъкло, беше отделено за възрастните аристократи, които се потапяха в комфорт и триви изживявания, преди да бъдат замразени за азотно пътуване във времето, за да бъдат поправени и съживени след стотина години, когато щяха отново да са млади в някакъв бъдещ технологичен рай.

Друго изкуствено островче с поликарбонано архитектура, имитираща палмови трупи и тръстикови покриви, беше заделено за кралската фамилия и шепа коренни жители на Пулупау. Несъмнено ставаше дума за някаква правна застраховка. В случай че някоя държава или консорциум реши да се усъмни в суверенната независимост на този архипелаг на богатството.

Чифлик в морето. Разбира се, Бин беше чувал за подобни места. В спектъра на човешкия просперитет тези проекти се намираха в противоположния край на *крайбрежната* къща, в която се бе заселил с Мей Лин в осеяната с боклуци Хуанпу. Тук и на няколко десетки други подобни места най-богатите фамилии бяха излели огромни средства, за да си купят свои собствени малки страни и да се спасят от всички задължения (най-вече данъци) към континенталните държави с тяхното многолюдно простолюдие и популизъм. Бин обаче виждаше някои общи черти между чифлиците в морето и крайбрежните къщи. Адаптация. Начин да извлечеш най-доброто от надигащото се море. Да превърнеш бедствието в предимство.

Трима технически експерти — грациозна филипинка, която никога не сваляше очилата си за виртуална реалност, островитянин,

вероятно местен жител, който непрекъснато докосваше интерактивното си разпятие, и възрастен китайски господин, говорещ с тихия тон на учен — гледаха как Пен Сян Бин и Нгуен Кай внимателно поставят камъка-свят в ръчно изработената му ясла, заобиколена от инструменти и лъскави иилектронни дисплеи.

Овоидът вече започваше да оживява от докосването на Бин. Като пазител на камъка-свят, единствено той можеше да накара артефакта да създава сияйни образи, като цял свят или вселена, блестяща в подобната на яйце капсула с дължина по-малко от половин метър. Каквато и да бе причината за това специално умение, Бин беше благодарен за честта, тъй като покрай него имаше работа и можеше да участва в неща, далеч надхвърлящи нормалния му начин на живот. Все пак Мей Лин и бебето му липсваха.

Вече познатият Куриер на предпазливостта се спотайваше — или поне така изглеждаше — в неравните яйцевидни извивки сред виещите се облаци. Подобното му на цепка око се взираше навън, а ромбоидната уста свиваше четирите си устни в едно постоянно изражение на безпокойство или неодобрение.

Бин внимателно включи в единия край импровизираното устройство, което донякъде компенсираше повредената повърхност на артефакта и частично възстановяваше звуковия сигнал. Разбира се, нямаше никаква представа как работи механизмът — както нямаше представа и от останалите уреди в помещението. Опитваше се обаче да научи всички процедури, най-малкото за да бъде възприеман от останалите по-скоро като колега... а не като някакъв опитен образец.

Ако се съдеше по израженията им, това щеше да отнеме известно време. Доста време.

— Да продължим — рече д-р Нгуен. — Опитвахме се да научим за пристигането на камъка на Земята. Това са идеограмите, които искаме да изпробвате. — Дребният мъж постави пред Сян Бин лист е-хартия, върху която имаше знаци. Изглеждаха сложни и много стари, дори архаични.

За щастие на Бин вече не му се налагаше да държи овоида в ръце. Изглежда, беше достатъчно просто да стои близо до него. Той изпъна пръст (и леко се изплези от съсредоточаване) и изписа първия символ върху повърхността на камъка-свят. Мастилени щрихи сякаш следваха движенията на показалеца му. Получи се доста красиво.

„Калиграфия... една от великите форми на китайското изкуство. Кой би могъл да си помисли, че имам усет за нея?“

Със следващия символ се справи по-бързо. Както и с третия. Естествено, идеограмите не бяха на съвременен китайски, а на някаква древна писмена система. Изглеждаха по-пиктографски и не толкова стилизирани, вероятно бяха от периода на воюващите държави преди въвеждането на стандартите на великия Цин, първия император. За щастие имплантът в окото му се задейства и предложи превод, който бе съобщен на глас на съвременен путонгуа.

— Дата на пристигане на Земята?

Едновременно вървяха два проекта. При първия древните символи се използваша за задаване на въпроси. Д-р Нгуен обаче искаше да се обръща към нещото вътре и със съвременни думи. В идеалния случай — ако наистина беше много по-умно от земен ИИ — то би трябвало да научи модерната версия на китайския, както и други езици. А и по този начин можеше да се тества приспособимостта на овоида.

След кратка пауза Куриерът като че ли вдигна едната си ръка с шантавите два лакътя и чукна идеограмите на Бин с движение на трипръстата си длан, при което те се пръснаха и се стопиха. След това симулираният извънземен изрисова нови фигури, които се блъскаха и подреждаха по вътрешната повърхност на камъка-свят. Бин долови също, че издутият десен край на артефакта леко затрептя. Сложни детектори вкараха вибрациите в компютър, чийто глас-ИИ изрече думи, които Бин не разбра.

За щастие белокосият китайски учен Ян Шенсю ги разбираше и почука унисвितъка пред себе си.

— Да, да! Значи *така* са се произнасяли тези думи. Чудесно.

— И бихте ли ни казали какво означават те? — настоя виетнамският богаташ.

— О, той... съществото вътре... казва, че не може да каже колко време е минало, тъй като е спал твърде дълго. Но ще предложи нещо, което може да свърши работа.

Д-р Нгуен пристъпи напред.

— И какво е това нещо?

Извънземният приближи ръцете си една до друга, после отново ги раздалечи. Вездесъщите облаци се събраха по краищата,

разчиствайки част от камъка-свят, докато в центъра не се оформи голямо черно петно. Бин зърна светеща точица... и още една... после други две... и още една двойка...

— Звезди — каза Ана Аройо. — Шест, подредени в приблизително правилен шестоъгълник... с една звезда в средата, малко изместена от центъра... Проверявам онлайн каталозите... По дяволите. Всички съвременни съответствия включват звезди под седма величина, които са били невидими за хората от миналото. Малко вероятно е...

— Моля да не проклинате и богохулствате — обади се островитянинът Пол Менелауа. — Да не забравяме, че темата е *времето*. Дати. Кога. Звездите се преместват. — Опипа аниматроничното разпятие, висящо на верижка от врата му, и добави: — Опитайте да се върнете назад...

Фигурата на Исус сякаш се гърчеше под докосването му. Ана се намръщи на укора му, но въпреки това кимна.

— Добре. Връщам се назад и правя сравнение с цялото небе на интервали от сто години. Може да отнеме известно време.

Бин се поколеба за момент, после изтърси:

— Седем!

Ученият и богаташът се обърнаха към него. Бин преглътна, за да събере кураж.

— Ами... Мисля, че *броят* на звездите може... да улесни нещата.

— Какво искате да кажете, Пен Сян Бин? — попита д-р Нгуен.

— Искам да кажа... може би... може би трябва да опитате Седемте девици. Нали се сещате. Онези... — Помъчи се да си спомни официалното име.

— Плеядите — притече му се на помощ Ян Шенсю точно когато ииуерът на Бин му подсказа името. — Да, предположението е добро.

— Ясно — обади се филипинката. — Проверявам само този куп. Назад... назад... Да! Има сходство. Плеядите преди около пет хиляди години. Еха!

— Много добре — каза д-р Нгуен. — Очаквах нещо подобно. Млади приятелю Сян Бин, ако обичате, разкажете ни за кутията, в която се е намирал камъкът-свят. Какво пишеше върху нея?

— Открито в Харапа, хиляда деветстотин двайсет и шеста... — отвърна Бин. И довърши с лек трепет в гласа: — Обладано от демони. Да се държи на тъмно.

— Харапа, да — каза Нгуен, без да обръща внимание на другата част. — Един от центровете на културата от Долината на Инд... бедна трета сестра през най-ранните дни на градската цивилизация, след Месопотамия и Египет.

Погледна учения Ян Шенсю и той продължи:

— Някои мислят, че Харапа е спряна в растежа си държава — ограничена и параноична. Други се възхищават на изчистената и строго организирана градска планировка. Не знаем какво се е случило с цивилизацията от Инд. Казват, че селищата били изоставени около хиляда и седемстотната година преди нашата ера. Вероятно някакво голямо наводнение е поразило двата ѝ основни града, Харапа и Мохенджо Даро. Възможно е по същото време на няколко хиляди *ли* на запад вулканът на остров Тера да е...

Д-р Нгуен поклати глава и елегантните му плитки се разлюляха.

— Но в това няма никакъв смисъл! Защо това нещо говори с нас на архаичен китайски, съществувал повече от хилядолетие по-късно? Харапа по онова време е била погребана под пясъците!

— Желаете ли да попитам, сър? — предложи Бин и пристъпи напред.

Дребният мъж махна с ръка.

— Не. Следвам установен набор от въпроси, подредени по важност от колеги и сътрудници от цял свят. Първо ще се заемем с тях, после ще попълваме празнините. Сян Бин, ако обичате, продължете със следващите символи.

Бин отново се почувства поласкан от безупречната любезност на д-р Нгуен. Джентълменът беше добре възпитан, дума да няма. Знаеше как да се държи с по-нисшите. „Може би ще остана да работя за него.“ Подобна участ не изглеждаше много тежка, стига Мей Лин и бебето да бяха с него.

Искаше да се докаже пред този човек. Наведе се над камъка и внимателно скицира още четири от сложните идеограми в стар стил, осигурени от Ян Шенсю. Консорциумът на д-р Нгуен очакваше с нетърпение техният камък-свят да научи съвременен китайски. Нямаше време. Особено след като планетата вече беше обхваната от

истерия около загадъчните образи и звуци, излъчвани от така наречения Хавански артефакт — друг извънземен камък пратеник, открит неотдавна от американски астронавт във висока орбита. *Този* камък пред Бин даваше възможност да проверят — тайно — нещата, разказвани от другия във Вашингтон.

Засега знаеха едно нещо. Куриерът като че ли не одобряваше Хаванския артефакт. Когато му показаха картини на прочутия предмет. Куриерът реагира с крошета и разсичащи движения, които бяха толкова ясни и недвусмислени, че сигурно бяха универсални в целия космос. В допълнение към предишното предупреждение за *опасност* съществуването в камъка-свят на Бин добави и друга дума, която бе лесна за превеждане.

Лъжци!

ТОРАЛИЗАТОР

Трябва да броя колко пъти съм благословена.

Изпечена-от-огън на борда на „Духът на Хула Виста“, щях да съм мъртва в която и да било предишна епоха. Нямах да ме има или щях да получа някоя посмъртна награда (за което има малка агностична вероятност).

Но това е моята ера и ми бяха предложени възможности, които биха приличали на чудо за прадедите ми. Като се започне с шанса да продължа да практикувам занаята си, докато това измъчено изпечено тяло лежи във вана животоподдържащо желе. Нима това не си заслужава една (доста осезаема) продължителна агония? Да пътувам из света като призрачен е-портер, да бърбям с известни личности, да проследявам слухове, да събирам умни тълпи (!), непрекъснато да съм заета.

Някои от вас питаха за реконструкция на органите. Присаждането на кожа е кокалът на раздора между мен и докторите — процедурите са ужасно болезнени. Но пък биоструйните принтери могат да впръскат собствените ми

стволови клетки в макетите и да изградят всички прости, влакнести и съдови тъкани като черен дроб, далак и лъв бял дроб — също както фермерът отглежда онези бифтеци и бургери, с които обядвате.

Говори се дори за присаждане на ръце и крака, стига да се намери донор с моя рядък тип антигени. Усещам обаче съмнение в тези изпълнени с надежда думи заради големите поражения върху нервната ми система. Сигурно е, че никога вече няма да имам истински очи и уши. Цяло чудо е, че черепът ми успя да защити онова, което е вътре в него.

Така че какъв е смисълът? Дали да стана отново подвижна с помощта на механични крака, контролирани с мисъл? С някое от онези съскащи и дрънчащи неща?

Някои от вас питат — ами ъплоуд? Така де, и без това съществувам предимно в киберпространството. Защо просто не изоставя съсипаното си тяло и да измина останалия път — да пренесе цялото си съзнание в Мрежата? Да стана едно с онлайн аватарите си! Тази идея винаги е била 99 процента фантастика и 1 процент наука... докато Маргарита Десилва и последователите ѝ не започнаха да твърдят, че всеки ще може да направи като нейния плъх Порфирио и да вирее на воля във виртуални светове, много по-огромни от всичко „реално“.

А сега се появиха и извънземните от Артефакта, които като че ли доказват, че тя е права. Ако изберем да се включим в междувъзвездната федерация, ще ни покажат ли те как да се прехвърляме в кристални светове, както са направили със самите себе си?

Има ли някакъв начин да се каже дали подобно нещо си заслужава?

Разбира се, за човек като мен има и други възможности. Някои от вас казват, че всички проблеми ще бъдат решени, когато му дойде времето. Е, може би след сто години ще бъдат в състояние да ме оправят? Да ремонтират горкото ми тяло и то отново да стане младо и

жизнено? И дали този шанс си заслужава рискованото пътуване във времето?

На повечето места е незаконно да замразиш жив човек. Крионните компании трябва да чакат и да се втурнат да те замразяват веднага щом докторите те обявят за законно мъртъв. Аз обаче получих предложения от богати почитатели (не, няма да ви кажа имената им), които предлагат да платят преместването ми в Сан Себастиан, Пулупау, Фридмания или Свободната земя на Ранд, чиито закони не си играят с подобни дребни детайли. Така де, нали сега съм героиня и историческа фигура! Нима в някакво изпълнено с чудеса бъдеще няма да поискат да размразят замразения ми труп?

Ето каква реклама ми изпрати един истински вярващ: „Дългосрочните планове на криониката ни позволяват да гледаме на предстоящата мозъчна смърт не като на солипсистко заличаване на света, а като на дълъг сън преди много важна хирургическа операция.“

Хм, да поспя. А може би и да сънувам? Това може да се окаже сериозна пречка.

И още по-лошо — ами ако религиозните хора като родителите ми се окажат прави? Ако смъртта е освобождаване на духа? Врата, водеща към нещо отвъд? Дали криогенният сън няма просто да спре и да отхвърли онова, което може да се окаже награда за душата? И да я смени с ледена нордическа версия на ада?

Никой да не се хили насмешливо, преди да се озове в моето положение. Във ваните с желе няма много чисти атеисти.

35.

ДА ДОЛОВИШ ЗОВА НА СЪДБАТА

Демонстрантите протестираха за нещо — Мей Лин можеше да го разбере и без да влиза в Мрежата. Но от какво се оплакваха? Кой проблем ги вълнуваше — от световния набор несгоди, по-многобройни и от звездите?

Без плакати и лозунги, облечена в най-различни причудливи стилове, тълпата, състояща се предимно от младежи, се движеше към „Шанхайска вселена на Дисни и Краля на маймуните“. Всички се преструваха, че си гледат своята работа, бърбеха с другарите си, пазаруваха или просто се шляеха сред хаотичната на пръв поглед тълпа от гости и туристи. Разбира се, навсякъде имаше камери, кацнали на всяка улична лампа и знак и пиксел-нарисувани на всеки перваз. Не ставаше обаче нищо, което да привлече нежеланото внимание на държавните служби за сигурност или на местните блюстителите на реда.

Имаше обаче съвпадения, които бяха твърде чести, за да бъдат подминати. Например *всички* носеха пикселизирани дрехи, които блестяха и пулсираха в непрестанно променящи се шарки. Някакво момиче беше нагласило туниката си да изобразява мотив от клатещи се борове. В абстрактната украса на едно момче можеха да се различат океански вълни. Пред очите на Мей Лин двамата леко се докоснаха и изображенията им сякаш се сляха и се комбинираха на гърбовете им — и се превърнаха в нещо недостъпно за никой ИИ, но което окото ѝ разпозна веднага като три символа.

ТЪРСИ ГРАДСКО СПОКОЙСТВИЕ.

Младежите се разделиха и моментното сливане на гора и море изчезна. Може би никога преди това изразително и кратко хореографско рандеву не се бяха срещали. И може би никога нямаше да се видят отново. Не след дълго обаче друга на пръв поглед случайна среща в тълпата създаде мимолетно послание, уловено от вградената органична система за разпознаване на Мей Лин, която си оставаше по-изтънчена от всяка кибернетика, наследена от времето, когато

далечните ѝ прадеди са бродели из африканските савани и са дебнели плячка. Или са се оглеждали за опасност.

ПРЕДПОЧИТАМЕ ОТГОВОРНО УПРАВЛЕНИЕ.

Нямаше никакво съмнение. Именно това казваха срещналите се за миг символи.

Минувачи и купувачи започваха да се обръщат, да побутват съседите си и да кимат към виртлозунгите по улицата. Зяпачите се обърнаха навреме да уловят следващото кратко послание, когато някакъв дебел мъж се изравни с плещеста жена с коса на оранжеви ивици. Съчетани, пикселдрехите им обявиха:

ИМПЕРАТОРИТЕ ТАН СА ПООЩРЯВАЛИ
СЪЗИДАТЕЛНОСТТА.

Мей Лин гледаше зачудено от една ниша между фризьорски салон и сергия, предлагаща пикантно пилорибешко, като инстинктивно полюшваше бебето. Защо тези младежи полагаха такива усилия да се разграничат от посланията си, защо си запазваха възможността да отрекат всякаква отговорност, след като съобщенията изглеждаха толкова невинни? Така безобидни?

„О — осъзна тя, — истинското им значение сигурно е другаде. Във виртуалното пространство.“

Извади евтините очила за подсилена реалност, които беше купила преди малко от уличен продавач. Инвестицията изглеждаше разумна в епоха, в която толкова голяма част от света беше недостъпна за нормалните очи. Особено след като Сян Бин замина на онова странно приключение през морето. Докато той имаше работа и караше онзи странен, обладан от демони камък да прави фокуси пред подобното на пингвин създание, тя разполагаше с пари. Достатъчно, за да си позволи частичен ремонт на дома им и дори да вземе Сяо Ен на сутрешна пазарна експедиция в претъпкания град, където гигантски огънати пирамиди се издигаха и запречваха половината небе, провъзгласявайки величието на новата световна свръхсила.

Мей Лин беше избрала това време, защото голяма част от населението на планетата следеше заседанията на конференцията за Артефакта в Америка и тя реши, че улиците ще са по-празни. Оказа се, че е улучила няколкочасова почивка и хората се бяха изсипали навън да пазаруват, да си свършат работата или за глътка въздух. Булевардите

бяха особено претъпкани, което беше идеално за младежка демонстрация като тази.

Мей Лин си сложи очилата и остро усети колко време е минало, откакто двамата със Сян Бин се бяха преместили в заливните низини и съсипаното крайбрежие на Хуанпу, където светът имаше само един „пласт“ — обикновената реалност. Това я бе оставило няколко технопоколения назад. Продавачът на иелектроника беше отзивчив, търпелив и малко по-закачлив от благоприличното, докато калибрираше устройството за позабравените й умения за работа във виртуална реалност. Беше й трудно да преоткрие номера, дори с неговата помощ. Все едно се учеше да ходи отново след твърде дълго задържане в леглото.

„Гледайте. Проявете интерес. Мигнете. Обърнете внимание. Повторете.

Това е най-основният начин да се ориентирате във виртуалната реалност, ако не разполагате с други устройства.“

Мей Лин нямаше чукчета на ноктите. Нито средства за щракане и скролиране в зъбите. Нито субвокални сензори, които да прочитат оформените в гърлото и устата субвокални думи. Нямаше дори старомодна клавиатура или тракбол. И определено нямаше от онези модни и плашещи цефалосензори, които разчитаха командите направо от мозъка. Без тях се налагаше да импровизира — да избира от безброй менюта и командни икони, изкарани върху вътрешната повърхност на двете лещи, които сякаш се рееха пред реалната улица.

Като насочи *погледа* си към иконата за търсене и като прояви истински *интерес*, който промени разширяването на зениците и кръвния поток в ретината, тя накара символа да светне. Последва добре преценено двойно *мигане* с лявото око, после с дясното...

На третия опит цъфна нов прозорец с менюта, който й позволяваше да отдели внимание... и да избере от различни опции. И тя избра една на име **Наложени нива**.

Очилата незабавно изчертаха тънки линии по реалния свят, по паважа и бордюра, около всяка сграда и сергия — около всяко истинско нещо, което можеше да се окаже опасно препятствие или спънка за минувача. Очертаха също хората и превозните средства, които се движеха около нея. Сега всеки имаше около себе си тънък

ореол. Особено онези, които се движеха в нейната посока, която леко трептеше в жълт нюанс, означен като *предупреждение за сблъсък*.

Тези линии, ясно очертаващи границите на реалния свят, не се натрапваха. И не се променяха, независимо от виртуалното ниво, което избираш. За да ги промениш, трябваше да имаш уменията на истински хакер.

А останалата виртуална реалност, текстурите, цветовете и фоните? Е, с тях можеше да си играеш по безброй начини. Можеше да покриеш стените на сградите с лиани от джунглите или да потопиш целия свят във въображаема вода, превръщайки го в Атлантида. Или пък да наложиш върху всеки минувач кожа на марсианец. Свободата беше пълна и някой тийнейджър, скучаещ служител в офис или полуавтономен креативен автомат със сигурност вече беше измислил пласт, който да въплъти такава измислена вселена.

Мей Лин не се интересуваеше от тези светове — не знаеше адресите им и нямаше никакво желание да се потапя в нечий любим мираж. Вместо това се опита просто да се *изкачи* през най-основните нива, едно по едно — първо през пластове на Обществена безопасност, където децата и недъгавите можеха да виждат света с удобни и прости надписи, с означения за избягване на рискови ситуации и удобни указатели, сочещи към най-близките източници на помощ в реално време.

Последваха полезните нива, на които всички сгради и магазини бяха маркирани с основна информация за местоположението, предлаганите стоки и кодове на стабилност. Човек можеше да получи подробна информация за всичко, което го интересува. На нива 12–16 всички наоколо имаха етикети с имена или табелки, посочващи професиите им. Останалата реалност си оставаше почти гола.

На трийсетото ниво изведнъж стана трудно за виждане, сякаш въздухът се беше изпълнил с жълти, розови и зелени бележки, които се рееха около всеки магазин и на всеки ъгъл, изписани с какво ли не — от съобщения за срещи през отправени към трафика ругатни до ехидни коментари за кухнята на някой ресторант. А също и с молитви.

Мей Лин експериментира, като вдигна ръка и започна да рисува с пръст във въздуха. Очилата проследиха движението и се появи чисто нова бележка с името на съпруга ѝ. Пен Сян Бин. Добави символи, образуващи пожелание за късмет. Когато свали ръката си, мъничката

виртуална бележка отлетя и сякаш се стопи в бурята от други подобни. Именно това правеше трийсетото ниво почти безполезно за нещо друго освен за молитви. Или ругатни. Всички посетители можеха да видят всичко, оставено някога тук... Което означаваше, че никой не може да види нищо.

„Наистина ли има хора, които живеят непрекъснато така? Бродят по света, потопени във въображаеми неща?“ Сега виждаше, че тези очила могат да се окажат и полезни. Но пък можеше да ги свали всеки момент. Ами онези, които носят контакт-ИИ лещи или дори си бяха сложили от новите очни импланти? Самата мисъл за подобен живот я накара да потръпне.

На четирийсетото ниво много стени изчезнаха. Повечето сгради сякаш станаха прозрачни или най-малкото показваха анимирани етажи, образувани от публичните регистри. Те варираха от подробни вътрешни изгледи като на близкия универсален магазин, където всяка витрина и манекен се стремяха да привлекат вниманието ти, до етажите и офисите, които бяха блокирани от прегради и се криеха в различни оттенъци на сивото. Някои дори имаха светещи ключалки. Човек можеше да надникне вътре, стига да разполага с необходимия ключ.

Нива 50–100 бяха за реклама и в един момент Мей Лин се сви уплашено, защото всички обичайни заглушители изчезнаха. Съобщенията и поканите сякаш зареваха към нея от всеки магазин и сергия. Гръмовни звуци разтресоха рамките на очилата ѝ и те почти отлетяха от носа ѝ, така че Мей Лин трябваше да се съсредоточи здравата, за да си пробие с мигане път през рекламите. За щастие повечето рекламни нива подбираха потенциалните си клиенти и дори се държаха любезно. Например деветдесетото ниво ѝ предлагаше дискретни лични отстъпки за бебешка храна и евтини обувки, както и специален масажиращ грим в *магазина ей там*. Цената изглеждаше толкова разумна, че почти можеше да си я позволи! Собственикът дори беше готов да намери за пет минути бавачка, която да наглежда бебето.

Но не. Не биваше да свиква с внезапния комфорт от чека от Сян Бин, който бе така нов и необичаен. Може би някой друг път.

Както и да е, Мей Лин осъзна, че следва тайфата млади демонстранти, като в същото време внимава биберонът на Сяо Ен да не падне на мръсния тротоар. Някакъв шофьор на велотакси извика и

Мей Лин отскочи с разтуптяно сърце. Тревогата ѝ се засили, когато си даде сметка, че се е озовала в непозната част на града.

„Невъзможно е да се изгубиш с очила“ — напомни си тя. Десето ниво винаги можеше да ѝ предложи стрелка, сочеща най-краткия път до всяка точка на света, до която искаш да отидеш.

„Тоест, ако знаех къде се намира той сега.

И ако не е станал жертва на тайните интриги на могъщи хора.“

Продължи да се изкачва през резените свят и забеляза, че броячът прескача недостъпните за нея виртуални нива. За да ги види, човек трябваше да е член на една или друга група по интереси.

„Май двеста и петдесето ниво беше за уличните приказки.“

Оказа се, че Н-250 запълва булеварда с рисувани фигури — пъстроцветни контрастни версии на минувачите с балончета над главите на мнозина. Някои бяха пълни с изписани думи. Други бяха сиви. „О, вярно. Това ниво е за подслушване, ако човек не е достатъчно предпазлив да издигне бариера. Нивото на приказките сигурно е триста и петдесет.“

Мей Лин откри, че се наслаждава на възможността да възстанови старите си умения за навигация с мигане, макар че бебето започваше да става неспокойно и торбата с покупките тежеше на рамото ѝ. Може би беше крайно време да се прибира.

Поне вече не ѝ се налагаше да минава през нивата едно по едно като абсолютен начинаещ. Просто меню за предпочитания вече ѝ позволяваше да вижда виртсвета като триизмерна *паяжина* с възможности за прескачане, паяжина, която се простираше във всички посоки. Достатъчно беше само да погледне, да присвие очи и да намигне, за да се озове на нужното ѝ ниво, където...

... се рееха друг вид бележки. Гласови, текстови и видеопослания непрекъснато се лепваха за младите демонстранти, изпратени от раздразнителни минувачи или дори от хора, които гледаха ставащото от стотици километри.

Нафукани хлапета — коментираше една бележка. — **Сякаш поколението им знае какво означава борба и революция.**

През 2025 бях в Новата червена гвардия и тогава наистина знаехме как да вдигнем врява по улиците! — мърмореше друга. — **Носехме маски, които прецакваха програмите за разпознаване на лица...**

Точно така. Улични приказки. Най-сетне Мей Лин беше намерила нещо свързано с онова, което я интересуваше — съвсем просто питане.

ЗАЩО демонстрират?

Към бележката имаше още по-проста добавка, анонимно предлагаща връзка към:

08471als0xldo098-899as0004-hahd-dorad087

Мей Лин мигна към адреса... и улицата отново се преобрази.

Сега младежите носеха костюми в стил Шун от 17 в., подобно на последователите на великия бунтовнически водач Ли Зичен. Мей Лин разпозна облеклото на Народната милиция от един исторически роман, който бе гледала. Тъй като се стремял да освободи масите от феодално потисничество, преди век Ли Зичен официално бил провъзгласен за „герой на китайския народ“ от самия председател Мао. „И все пак съм изненадана, че днешните богати и могъщи големци от Благодетелния Патриархат одобряват хората да събуждат този спомен.“

Зяпачите и минувачите също бяха преобразени — най-вече съвременните им дрехи бяха сменени с парцаливото селско облекло от седемнайсети век. Посланието не беше особено ласкателно, но пък бе ясно: „Всички сме невежи плебеи.“

Помисли си дали да не се опита да се свърже с някоя от близките камери и да види как изглежда, но реши, че не си заслужава усилията. Пък и най-сетне беше видяла отговора на въпроса си. Над главите на демонстрантите се рееха огромни знамена, отговарящи на крещящите им разноцветни костюми.

*ВСИЧКО, КОЕТО НЕ Е ИЗРИЧНО ЗАБРАНЕНО**

АВТОМАТИЧНО Е РАЗРЕШЕНО!

**(ЗА СПРАВЕДЛИВА КАУЗА, ОТ СУВЕРЕНЕН И СПРАВЕДЛИВ ЗАКОНОДАТЕЛ)*

Мей Лин беше чувала тази фраза. Помъчи се да си спомни и напъните ѝ явно задействаха режима на търсене на очилата. Трепна,

когато безтелесният глас започна да обяснява:

— Преди осемнайсет години групи за човешки права настояха принципът да бъде увековечен в прочутата Международна голяма сделка, твърдо и окончателно отхвърляйки противоположната традиция, дълго спазвана от повечето човешки общества, според която всичко, което не е изрично разрешено, се приема за забранено. Активисти нарекоха тази промяна в принципите по-важна и фундаментална дори от свободата на словото. По-късно някои социални психолози обявиха реформата за безполезна, тъй като се отнася за дълбоко вкоренен културен постулат, а не за точка от закона. В замяна на гарантирането на този принцип професионалните гилдии и аристократите успяха да спечелят официално приемане на Съсловаията...

Мей Лин успя да прекъсне педантичната лекция, която и без това не ѝ беше от особена полза. Същият проблем важеше и за други два виртуални лозунга, развяващи се на несъществуващ вятър...

ВСИЧКИ ЧОВЕШКИ СЪЩЕСТВА — ДОРИ ЛИДЕРИТЕ —

СА ЗАБЛУДЕНИ ПО РОЖДЕНИЕ

и

КРИТИКАТА Е ЕДИНСТВЕНАТА ИЗВЕСТНА

ПРОТИВООТТОВА СРЕЩУ ГРЕШКИТЕ

Разбира се, имаше начини да проследи темата. Цяло море от определения, обяснения и коментари, подходящи дори за недостатъчно образована жена. Дали демонстрацията искаше да примами зрителите да *проучват*? Или реалната цел на младежите бяха именно всички тези

двусмислени послания? Може би искаха да разбунят духовете и да раздразнят по-възрастните с неясните цели на протеста си?

Какъвто и да бе отговорът, Мей Лин беше изгубила търпение.

„Китайците са били открити хора, известни с това, че казват каквото мислят и мислят каквото казват. Но дали сега, след като станяхме най-голямата сила на света, не възприемаме по-класически азиатски подходи? Дали не скриваме мотивите и целите си зад пластове уморителен символизъм?

Както и да е — помисли си тя с известно задоволство, — хората ще забравят за тези хлапета веднага щом конференцията за Артефакта поднови работата си.“

Дръпна се до стената на най-близката сграда, съсредоточи се и замига, за да се махне от това шантаво виртуално ниво и да се върне при благословената простота на десето ниво, където дружелюбна жълта стрелка щеше да ѝ покаже пътя обратно до защитната стена, разделяща тези богати жители на Шанхай от застрашителните тъмни вълни. И оттам до кея за водните таксита, където можеше да хапне, преди да поеме към...

Изведнъж нещо изскочи пред очите ѝ. Повикващ символ, който показваше, че я очаква съобщение на живо. Проблясваше неотложно... и цветовете на райета показваха, че е от официалните власти. Малко нервно Мей Лин погледна към пулсиращата икона и мигна, за да приеме обаждането. Непосредствено над уличния трафик и пешеходците изникна лице и горната част на тяло. Мъж, със строг поглед и с униформа.

— Пяо Мей Лин, аз съм Джин Пу Ван от Държавна сигурност. Трябваше да положа известни усилия, за да ви открия.

Думите прозвучаха като упрек.

— За щастие успях да хвърля пресяваща мрежа, която откри ириса ви веднага щом започнахте да използвате очилата си. Трябва незабавно да се срещнем и да поговорим за съпруга ви.

Гърлото на Мей Лин се стегна и тя се препъна. Малкият Сяо Ен, който се беше унесъл, изскимтя във вързопа на гърдите ѝ и стисна малките си юмручета.

— Какво... какво е станало?

Наложи се да произнесе думите на глас, за да е сигурна, че очилата ще я чуят. Двама минувачи я погледнаха изненадано и

раздразнено, че някой може да прояви подобна простация. Да водиш телефонен разговор на толкова висок глас, че да пречиш на хората на обществено място? Ама че безобразие!

Мей Лин обаче не разполагаше дори с микрофон на гърлото и нямаше особен избор.

— Какви новини имате за него?

— Никакви — отвърна служителят. — Искам да обсъдя с вас как да го спасим от лошата компания, с която се е забъркал. Как да го върнем в обятията на любимата му страна.

Мей Лин се страхуваше от коварни подводни течения, а ето че изведнъж я заля вълна на облекчение. Огледа се и заговори по-тихо:

— Аз... вече казах на другите полицаи всичко, което зная. Те провериха истинността на думите ми с машини и наркотик. Не виждам какво бих могла да добавя.

Каза го без чувство за вина или съжаление. Сян Бин й бе казал, че ще е най-добре да сътрудничи напълно на властите, ако започнат да й задават въпроси. Нищо от онова, което знаеше, не можеше да им позволи да го открият. Пък и в момента на заминаването му с робота пингвин нямаше причина да смятат, че върши нещо противозаконно.

— Ами... — Мъжът погледна за момент настрани, кимна и отново се обърна към Мей Лин. Тя се зачуди какъв ли източник използва, за да я вижда. Макар че образът му беше на вътрешната повърхност на очилата, той вероятно използваше миниатюрната камера на близката улична лампа. — Бихме искали да поговорим отново с вас — обясни той. — Ще отнеме само няколко минути, искаме да изясним едно-две несъответствия. След това ще ви осигурим превоз до дома ви, за сметка на държавата.

Е, това правеше предложението доста изкусително. Така нямаше да й се налага да се влачи през Източен Пудон с покупките и бебето, което сякаш ставаше все по-тежко с всяка минута.

— Имам кода за контакт с инспектор Ву, която ме разпита миналия път. Искате ли да й се обадя и да си уредим среща?

Джин Пу Ван поклати глава.

— Не. Отделът ми няма време да минава през местните власти. Въпросите са сравнително незначителни, но трябва да се изяснят незабавно. Заповед от столицата.

— Къде трябва да отида?

— Ще ви дам координатите на един участък наблизно. Полицаяте ще ви настанят в удобна стая с храна и освежителни напитки. Ще изпратят холватара си, за да се срещна с вас. След това кола ще ви откара до дома ви.

Очилата ѝ незабавно преминаха на петнайсетото ниво. Пред Мей Лин пробягаха някакви кодове, след което се появи виртуална стрелка, която ѝ сочеше, че трябва да продължи до следващата пряка и да завие наляво.

— Надявам се, че инспектор Ву не е останала недоволна от сътрудничеството ми — каза тя, докато тръгваше в указаната посока.

— Не се тревожете за това — успокой я полицаят. — Ще се видим скоро.

Лицето му изчезна.

Известно време Мей Лин следваше стрелката машинално. Беше смръщила чело. Не беше хубаво да привличаш вниманието на могъщите власти, макар че инспектор Ву и хората ѝ бяха любезни и не я заплашваха по време на разпита, докато голямата им лъскава лодка на въздушна възглавница се поклащаше до малката къщичка, която си бяха построили със Сян Бин.

Разбира се, поискаха да научат всичко за сияйния камък. Онзи, който така приличаше на Артефакта пратеник от Вашингтон. Когато я попитаха защо съпругът ѝ не е съобщил за откритието си на властите, Мей Лин обясни съвсем честно, че са се уплашили от онова, което се е случило с предишния собственик на кристала.

— Ли Фан Лу е станал жертва на параноята и корупцията на онова време — призна инспектор Ву. — Но онези, които са го екзекутирали, бяха сполетени от същата участ по време на реформите след катастрофата Жен Хе и Голямата сделка. Жалко, че съпругът ви не е взел предвид това и не е донесъл находката си при нас, за благо на цялата страна.

Когато Мей Лин възрази, че двамата със Сян Бин изпитват единствено любов и почит към великата си родина, инспектор Ву като че ли омекна и каза:

— Така и трябва. Ще го открием, сигурна съм. Той ще има предостатъчно възможности да докаже верността си.

С това уверение полицейските следователи си заминаха и оставиха Мей Лин замаяна от наркотиците и невросондите. Дори ѝ

позволиха да задържи парите от робота пингвин — скромната утеха и свобода от немотията, спечелена с изчезването на Бин.

Възможно ли беше тези по-високопоставени служители да мислят другояче? Мей Лин усети как нервите ѝ се опъват, докато приближаваше дадените ѝ координати. Но какъв друг избор имаше освен да изпълнява онова, което ѝ кажат властите? Знаеха къде живее. Можеха да отменят договора за заселване, който бе единственото, с което разполагаше малкото семейство.

Упътващата стрелка ѝ посочи да завие отново — този път надясно — през малка търговска алея. В отговор на скептичното ѝ присвиване на очи очилата ѝ показаха карта, на която се виждаше, че това е пряк път до Булеварда на живата детска митология, прочут с роботизираните си скулптури на любими герои от „Пътуване на запад“, „Снежанка“, „Бандата от Феншен“ и други.

„Може пък да зърна Пипи Лу, Лу Сиси или Шрек“ — с надежда си помисли Мей Лин. Но първо трябваше да стигне до булеварда...

Погледна към сумрачната алея, където старомодни магазини и сергии сякаш се бяха върнали назад във времето до епоха, когато подобни улици е имало във всяко село и градче. Особено преди Революцията, когато четири поколения от една фамилия се трудели заедно, делели тесни стаички над магазините си и късали от залъка си, за да може един от синовете им да се издигне. Традиционен стремеж към напредък, който беше цинично подигран в една стара поговорка.

Първо поколение — ратай: спестява пари, купува земя.

Второ поколение — стопанин.

Трето поколение — ипотекира земята.

Четвърто поколение — ратай.

Не би ли трябвало тези отвратителни цикли вече да са приключили? Да е свършено завинаги с тях, сто години след Революцията? Мей Лин се изкашля в юмрука си. Едно нещо знаеше със сигурност. Нейният син щеше да е умен и образован и тя щеше да го научи на ум и разум! „Ако можем да издържим изпитанията...“

Тръгна по тясната уличка... и изведнъж чу глас.

— Почтените майки не бива да идват на подобни места.

Мей Лин спря, огледа се и осъзна, че е единствената очевидна майка наоколо. Вгледа се в сенките на един вход, откъдето бе дошъл гласът. Евтините очила се опитаха да избистрят образа — не особено успешно — и показаха *дете*, на не повече от дванайсет, с избеляла зелена канадка и с очила, поправени с тел и много тиксо.

— На мен ли говориш?

В момчето имаше нещо странно: полюшваше се напред-назад и гледаше към Мей Лин, но погледът му се плъзгаше покрай нейния, сякаш се фокусираше в нещо на хоризонта.

— Майките са източникът на всички проблеми и на всички отговори.

Думите бяха изречени с безизразен тон и прозвучаха като някакъв афоризъм или поговорка. Мей Лин забеляза, че зъбите му са развалени, има силно изразена обратна захапка и лош обрив по врата. Момчето определено не беше наред.

Момчето стана и се затътри към нея, като продължаваше да не я гледа в очите.

— Джя-Джупен, *майка* ти иска да се прибереш у дома да ядеш.

Това го беше чувала. Поколението на родителите й си го казваше да се посмее, макар че Мей Лин така и не успя да разбере какво му е смешното. Изведнъж осъзна — това дете явно беше продукт на аутистката чума. Иначе казано, кошмарът на съвременния родител. Инстинктивно се обърна, за да предпази с тялото си малкия Сяо Ен, макар че дефектът не беше заразен.

„Болестта не е заразна. Но лошият късмет може да бъде прихванат.“

Преглътна с мъка.

— Защо казваш, че не бива да минавам оттук?

Момчето протегна ръце към нея. За миг Мей Лин си помисли, че иска да го гушне. После разбра. „Иска очилата ми.“

Понечи да се дръпне, но нещо в спокойната, настояща полуусмивка на момчето я накара да свали евтиното устройство. Усмивката на момчето се разшири и погледът му срещна нейния за по-малко от секунда. Явно не беше в състояние да поддържа по-дълъг контакт с друго човешко същество.

— Мъжете — рече то — не идват тук да купуват соев сос.

— Мъже ли? — Мей Лин се огледа. — Какви мъже?

Без да обръща внимание на въпроса, момчето завъртя очилата ѝ и ги огледа, като явно внимаваше да не позволи на скенерите да се вгледат в лицето му. След това със смях ги метна в близката кофа за боклук.

— Хей! Знаеш ли колко струват?!

И млъкна. Момчето ѝ предлагаше собствените си очила, чиито дръжки бяха поправени с тел и тиксо.

— Виж ги.

Тя примигна. Това беше пълно безумие.

— Кои да видя?

— Мъжете. Които чакат майката.

Без очилата момчето силно присвиваше очи. Гласът му бе монотонен и абсолютно безизразен.

— Нека чакат. Майката няма да дойде. Не и днес.

Мей Лин не искаше да вземе очилата. Не искаше да си ги сложи. И най-вече не искаше да научава кого или какво има предвид момчето под „мъжете“.

Но въпреки това си ги сложи и видя.

Алеята вече беше осветена и приличаше на тунел, който сякаш пронизваше сумрака, минаваше покрай няколко работилници, в които майстори поправяха метални накити или изработваха дрехи от истинска кожа (което бе незаконно); едно семейство пък отглеждаше суперскорпиони за битки. Очилата ѝ се бяха сторили по-прости и примитивни от нейните. Оказа се, че не са. Мей Лин можеше да види сърцевината на плодовете жожоба, които един пекар режеше за пай, и в същото време да долови *аромата* им.

Около тунела прелитаха символи — повечето китайски, но не всички. Подреждаха се не в стройни редове или колони, а в спирали и на вълни. Тя се опита да ги погледне, но не можеше да контролира картината.

Гледната точка изведнъж се смени и се прехвърли към някаква камера, закачена на стената надолу по алеята, непосредствено над малък триколесен *туктук*. Образът се увеличи покрай превозното средство, чийто двигател работеше, към малък магазин, в който Мей Лин видя възрастна жена да рисува на ръка шарки по керамичен съд. Изглеждаше неспокойна и хапеше устна, наведена над работата си.

Топна четката в червена боя и когато я извади, ръката ѝ трепна и от четката закапаха капки.

Картината отново се смени и Мей Лин изведнъж откри, че гледа през очилата на старицата и вижда онова, което вижда тя.

Отначало беше само върхът на четката, дооформящ опашката на анимационен омар — древния герой на Дисни, любимия спътник на Малката русалка. Макар и ограничена от медната жица на гарафата, червената боя се разля малко повече и неравномерно. Мей Лин чу приглушена ругатня, докато художничката се мъчеше да изчисти разлятото... и рязко вдигна поглед...

... към малкия ван с димящ ауспух, паркиран отпред. Шофьорът чакаше с отворена врата и пушеше. В скута му имаше кълбо канап.

Отново треперещ поглед към четката, която пак се потапяше в червената боя. После камерата рязко се завъртя наляво и за миг Мей Лин зърна втори мъж, плещест и мускулест, който стоеше назад в сенките и нетърпеливо пристъпваше от крак на крак.

Без никаква команда от страна на Мей Лин очилата на детето замразиха картината, обработиха я и я увеличиха, за да покажат нещата, които държеше едрият мъж. В едната имаше някакъв черен плат. В другата — хипоспрей. Мей Лин го разпозна от криминалните драми, които често гледаше. Използваше се от ченгета за укротяване на опасни престъпници. Както и от... похитители.

Картината се върна към онова, което виждаше възрастната жена. Старицата отново гледаше гарафата. Сега обаче четката ѝ обезобразяваше веселата подводна сцена с един-единствен символ в кървавочервено. Мей Лин ахна, когато го прочете.

Бягай.

Рязко свали очилата. Беше плувнала в пот, сърцето ѝ туптеше бясно от ужас. Беше абсолютно сигурна, че капанът е заложен за нея. Но защо? Тя съдействаше. Отиваше в полицията по собствена воля!

Отговорът я порази с очевидността си. Нямаше никаква среща в най-близкия участък. Това беше измама, целяща само едно — да я накарат да дойде тук.

Какво да прави? Къде да иде? Може би да тръгне в другата посока... към оживените улици... да се опита да се свърже с инспектор Ву...

— Майката върви натам — каза момчето, хвана ръката ѝ и я задърпа. — Навсякъде има коблита, а също и лоши хора. След трийсет и осем секунди ще разберат и ще се втурнат от всички страни. Но ние знаем как да се грижим за майки.

Тя впери поглед в него и понечи да се дръпне. Детето обаче отново се усмихна и погледите им пак се срещнаха за миг.

— Ела — настоя то. — Време е да бягаш.

И моментът на решението се озова в миналото. Забързаха заедно, далече от алеята с опасностите по уличката, която само допреди малко изглеждаше пълна с приказни фантазии. Само че сега Мей Лин знаеше, че в нея има и опасни очи.

ПОВИШАВАНЕ НА РАВНИЩЕТО

Относителните предимства на хората и машините варират според задачите. Представете си графика, в която работите, които са „предимно за хора“, заемат високата суша. Тук ще намерите задачите, които се извършват най-добре от органичните хора, например изкусното готвене и елитната фризура. Следва „бряг“, съдържащ задачите, които хора и машини вършат на еднаква цена — например педантичното сглобяване на скъпи части. Или санитарни работи.

Под тези работи ще откриете „океан“ от задачи, които се извършват най-добре от машини — като масовото производство или управлението на трафика. Когато машините стават по-евтини, по-умни или и двете, нивото на водата се покачва, така да се каже, и това води до две следствия.

Първо, машините заместват хората, като поемат „наводнените“ задачи.

Но способностите на новата машина могат също така да допълнят и разширят обхвата на предимно човешките задачи, като повишават стойността на доброто им

изпълнение. Понякога новите възможности за хората изникват като новообразувала се планина, която се надига от морето.

Робин Хенсън, емулиран герой от уебпиесата
„Трилема“

36.

ФАЛШИВИ ДИАМАНТИ

Прозвуча гонг, който призова всички гости в банкетната зала с размерите на самолетен хангар. Личен облечен в ливрея прислужник настани Хамиш на средновековния цистерциански стол с висока облегалка, след което се навърташе наблизко през цялото угощение, пълнеше кристалните бокали с позлатен ръб и сервираше ястия в чинии от остъклена лунна почва. (Рупърт Глаукъс-Уортингтън бе поръчал прочутия си сервиз, когато колекцията лунни скали на НАСА беше продадена на търг за погасяване на дългове.) Всичко беше изумително в крайността си, но Хамиш се чудеше най-вече на прислужниците.

„Как го правят, за бога?“

Не беше цената. Когато имаш седем-осем деветки по скалата на богатството, можеш да си позволиш всякаква лична помощ, която си искаш, за абсолютно всяка задача. Онова, което не можеше да се купи само с пари, бе *конфиденциалността*. Колкото повече хора участват в някой разговор, толкова по-вероятно е изтичането на информация, от слухове до записи във всички спектри. Въпреки ясните основни правила за това събиране (наред с Фарадеевата защита, която да държи настрана Световната мрежа), всеки в помещението *би могъл* да носи някакво новоизлюпено шпиониращо устройство. Някоя малка начинаеща компания, аматорска група или дори жалко остаряло правителство можеше да си осигури временно надмощие.

Хамиш се замисли как най-високопоставените фамилии — Глаукъс-Уортингтънови, Бин Джалил, Боголомови, Дюпон-Вонесенови, Ву Чан и тъй нататък — са допуснали толкова много хора да участват на това събиране. Въпреки че благоприличието изискваше разговорът по време на вечерята да е лек и основните теми бяха оставени за утре, някой със сигурност щеше да прекали с питиетата и да се раздрънка.

По време на супата той бърбеше с някаква социална психоложка от Дарамсала, но през цялото време не спираше да се чуди. „Може би

лоялността на прислужниците е внушена чрез хипноза. Незаконно на повечето места. Но пък Швейцария и Лихтенщайн никога не са влизали в Европейския съюз. Или пък може да им се плаща с фючърсни опции, които се осребряват след десетилетия и само ако са спазени определени критерии.“

В един от методите имаше малко повече класа. Намери някое затънтено село, тънещо в мизерия, болести и безнадеждност. Налей достатъчно пари, за да го промениш — училища, болница, работни места и стипендии за по-интелигентните младежи. Създай си местен благодарствен култ. В крайна сметка получаващ надежден източник на лоялни и привързани към теб слуги. Както и добра реклама.

„Може пък да го правят по старомодния начин. С изнудване. Предадеш ли ни, ще кажем на ченгетата какво си направил.“ Хамиш хвърли поглед към личния си сервитьор и реши, че мъжът изглежда доста як под копринената униформа и безупречното внимание. Изпи виното си и докато онзи му наливаше отново, забеляза на ръката му нещо като едва забележими следи от стара татуировка, загатваща вероятно за тежко минало.

„С очила можех да направя пълен анализ. Но пък е по-забавно да събираш парчетата едно по едно, по стария начин.“

В действителност Хамиш си прекарваше чудесно и си водеше наум бележки, които по-късно да бъдат проучени и разширени от екипа му. Читателите и зрителите обичаха това! Разбира се, богатият му злодей трябваше да е от някой друг богаташки кръг. Може би техномилиардер надерит, богат побъркан учен или член на някой либерален заговор... със сигурност не и благородник! Особено като се има предвид, че този елит на елитите бе на път да се съюзи с Тенскватава.

Междувременно социоложката от лявата му страна дрънкаше нещо за доклада, който смяташе да представи утре — „За неоконфуцианската прагматична етика и Новата пирамида“. Хамиш се чувстваше толкова добре, че се сдържа да я попита откъде е откраднала втората част от заглавието.

— Разбирате ли, господин Брукман, със залеза на Просвещението залязва и социалната му структура с форма на диамант, доминирана от голяма и жизнена средна класа. Моделът насърчавал жизнеността и находчивостта, но също така и

вятърничавост. Кичът и непостоянството, залели вашата Америка, която завинаги ще си остане в пубертета.

Хамиш отвърна с вежлива усмивка, която тя погрешно интерпретира като задълбочен интерес и размърда деликатно боядисаните си пръсти.

— Подобно обществено устройство е *нестабилно*. Прекалено е зависимо от високото ниво на образованието, добрите обноси, увереността и споделеното чувство за целенасоченост. Буржоата лесно могат да бъдат подбудени да се дърлят по тривиални теми, също както в древна Атина и във Флоренция. Само ги накарай да реагират прекалено силно на една раздухана заплаха, без да обръщат внимание на другите.

Социоложката явно полагаше усилия да задържи вниманието му, усмихваше се и накланяше леко глава, за да възстанови контакта всеки път, когато Хамиш вдигаше очи от чинията — вече рибно ястие, задушена жълтоперка, изключително скъпа, с лек намек за истински шафран. Той любезно я дари с продължителен поглед и си помисли, че изглежда доста по-привлекателна, отколкото бе първото му впечатление. Отпи отново от виното си и остави сервитьора да напълни чашата му, докато тя продължаваше:

— Както казва Платон, стабилното управление изисква широка основа, която се стеснява до малка, но изключително квалифицирана класа, родена и възпитана за управление. Това е моделът, възприет от деветдесет и девет процента от постземенделските цивилизации. Дори по времето на така наречения съветски комунизъм властта бързо се е съсредоточила у няколкостотин фамилии от кастата на номенклатурчиците — класическо феодално общество, въпреки цялата им външна егалитаристка риторика.

„Наистина ли си въобразява, че това не ми е известно?“ — запита се Хамиш. Докато кимаше лениво и не сваляше поглед от нея, той надаваше ухо към другите разговори. Зад него някакъв бразилски торен магнат предъвкваше догадки за извънземния Артефакт, които бяха станали досадни още преди часове. Междувременно от другата страна на масата някакъв умник от мозъчния тръст на Тенскватава обсъждаше *вероятността претеглената отговорност* — идеята, че учените и изобретателите трябва да купуват застраховки или облигации, с които да покриват възможните неуспехи, което ще ги

накара да спрат и да се замислят, преди да се втурнат да провеждат рисковани експерименти. Версия на Предохранителния принцип, изискваща товарът на доказателството да легне на раменете на онези, които предизвикват промяната. Интересна алтернатива на предложението за „научни журита“, която позволяваше създаващите риска да носят товара на регулирането на прогреса вместо да го контролират чрез бюрокрация.

Хитро, но безполезно, след като водещите фамилии на Първото съсловие се присъединяваха към Движението. Утрешните олигарси нямаше да използват пазарни методи. Бюрокрацията е по-лесна за контролиране.

— Така че всичко сочи към връщането към пирамидалната обществена структура. Но *какъв тип* ще бъде тази пирамида? — попита социоложката, която си мислеше, че е приковала цялото му внимание.

„Тя определено флиртува с мен“ — реши Хамиш.

— Ами, да, това е добър въпрос — отвърна той и си даде сметка, че езикът му малко е надебелял. „Виното е твърде добро. Отдай му дължимото, като отпиваш, а не лочиш.“

— Именно! — Социоложката закима енергично и златната ѝ (всъщност позлатена) огърлица задрънча. Зъбатата ѝ усмивка изглеждаше невъзможно бяла и тя полагаше огромни усилия, но Хамиш започваше да ги намира за... привлекателни, докато тя продължаваше.

— Дали издигащата се сега аристокрация иска да повтори грешките, накарала обикновените хора да се разбунтуват през хиляда седемстотин осемдесет и девета във Франция и през хиляда деветстотин и седемнайсета в Русия? Какъв е смисълът да заграбиш всички пари и цялата власт, щом това ще те докара до дръвника?

Хамиш нямаше отговор на това.

— Луи Шестнайсети и цар Николай са били потомци на инбридинг, умствено изостанали глупаци — каза той. — Освен това не са разполагали с инструментите на бъдещето. Разпространението на микрокамерите по цял свят. Или непогрешимите детектори на лъжа.

„Или — добави вътрешният му глас — пристигането на истински изкуствен интелект. Но да не споменаваме това трето нещо, което осигурява абсолютен контрол.“

— Е, тук сте прав — призна тя. — Макар че днес камерите и машините на истината често са толкова досадни за Първото съсловие, колкото са и полезни. Защото гледат нагоре толкова често, колкото и надолу.

— Да, но е достатъчно само *прекъсване на реципрочността* — отвърна той. — Чрез контролиране на информацията, насочването ѝ само в една посока. Слагане на ръка върху базите данни. Фабрикуване на създаващи паника ситуации, така че обществото да подкрепя добронамерените „предпазни мерки“. Приемане на много закони за защита на личния живот, след това отваряне на някои вратички с подкуп, така че елитът пак да вижда всичко и законите да защитават само него.

— Разбира се, в програмата има и още много други неща — продължи Хамиш, вече набрал инерция. — От кастите на умниците ще видят какво се случва и ще надигнат глас. Така че трябва да пропагандираш много популистка нетърпимост към учени и други професионалисти, да ги наречеш „самодоволен елит“. И накрая... когато чиновниците и учените изгубят общественото доверие, просто отрязваш другите съсловия от информационния поток, поемаш пълен контрол върху камерите и правителствените агенции, и готово! Тирания, която ще издържи хилядолетия!

Жената го зяпна.

— Е, лично аз не бих го нарекла точно така...

— Важното е, че когато онези на върха могат да виждат абсолютно всичко, какви шансове има някой нов Ленин или Робеспьер?

Докато отпиваше ухилен от виното си, Хамиш усети възбуда от внезапното си и страстно излияние. Все едно разказваше идея за филм на някой продуцент и само за секунди рисуваше страхотен нечестив замисъл, който ще изглежда невероятно на екран. От онези, които преплитаха човешката природа, историята и онова, което... ами... всъщност вече се осъществяваше в модерния свят.

Социоложката запърха с мигли.

— Не съм сигурна, че Платон би използвал думата „тирания“.

„Опа. — Хамиш изведнъж усети, че някои от гостите са се обърнали да гледат изблика му. — По дяволите. Така се увлякох в историята, че в крайна сметка изкарах аристократите злодеи!

Следващата ми стъпка би трябвало да е да обясня как трима шантави герои успяват да съборят всичко това... за по-малко от деветдесет минути екранно време.“

Наведе се над чинията си, докато мислеше трескаво. Как да се измъкне от положението?

— Не, разбира се, че не — промърмори след известно дъвкане и преглъщане. — Всъщност подобна свършена сигурност е по-вероятно да *отслаби* грубостта на бъдещите владетели. Няма да има нужда от жестокия железен ботуш, описван от Джордж Оруел. Кому е притрябвал? Свършените владетели, които знаят всичко и са в безопасност, рядко ще трябва да прибегват до брутални похвати. По-скоро биха се опитали да установят един платоничен рай.

— Но моля — подкани я той, — да се върнем на вашето мнение за това как пирамидалният обществен строй може да бъде подобрен с конфуциански методи.

Тя кимна енергично, обхваната от желание да се възползва от дадената ѝ възможност.

— Както казвах, господин Брукман...

С най-обезоръжаващата си усмивка той се пресегна и докосна ръката ѝ.

— Наричайте ме Хамиш.

— Добре... Хамиш. — Фината ѝ кожа смени тона си и тя се усмихна стеснително и очарователно, след което забързано продължи: — През двайсети век лидерите на Сингапур и Япония, а после и на Велики Китай, обмисляли различни от западния начини за управление на сложно модерно общество. Те смятали източното просвещение за твърде безочливо и непредвидимо и умно разработили методи за *включване* на технологията и науката наред с ограничени аспекти на капитализъм и демокрация в обществен строй, който в същото време си оставал традиционен и по същество пирамидален, без хаоса, търканията и непредсказуемостта на Америка и Европа. Голяма част от идеите им дошла от историята им, в която има много по-дълги периоди на стабилно и почтено управление, отколкото на Запад.

„Да бе — помисли си той, докато тя продължаваше да говори. — Но дали това ще има някакво значение, когато на сцената се появят умните машини? Те ще имат своите приоритети. И първият от тях ще бъде за добре подредено човечество. За предсказуемо човечество.

Няма да се опитват да ни унищожат или поробят, макар да съм използвал това клише неведнъж в книги и филми. Не, ще искат да бъдем спокойни и управлявани от хора, но по начини, които лесно могат да се моделират и насочват.“

На Хамиш му бяха нужни години да стигне до това заключение, след като десетилетия наред се бе възмущавал и противопоставял на идеята за изкуствени умове. Едва наскоро бе приел неизбежното. Особено след като осъзна, че всяка логика, приложима за другите елити, ще бъде в сила и за новите ИИ господари. „Те ще прибират от нас десятък от ресурсите, за да поддържат стремежите и целите си. Като се изключи това, ще искат да сме техни доволни васали. Щастливи васали. Може би дори ще си въобразяваме, че все още командваме парада.“

Илюзии като тази, описвана от съблазнителната социоложка, която продължаваше да говори (докато салатата за оправяне на вкуса бе консумирана и отсервирана, за да се смени с основното ястие от отгледано във ферма възхитително крехко и рядко истинско говеждо) за това как източноазиатската версия на аристократизма била много по-добра от всеки друг феодален строй.

Социоложката като че ли изобщо не подозираше, че Хамиш вътрешно се разкъсва — една част от него слушаше, друга размишляваше, а трета жадно се питаше как ли изглежда тялото ѝ под копиреното сари.

— Дори едно време конфуцианците са смесвали дълбокия консерватизъм и вярата в йерархията с концепцията за *меритокрация*^[1]. Най-будните деца на селяните, занаятчиите и търговците понякога могли да *опитат* да се издигнат на по-високи нива в пирамидата, като използват талантите си за увеличаване на престижа на господаря си. — Тя хлъцна и отпи бърза глътка вино.

Хамиш намираше за забавно как моделът ѝ се преплита с неговия собствен, макар и с една разлика — той знаеше какви студени кибернетични същества неизбежно ще стоят на самия връх на обществения строй, по-високо дори от Първото съсловие. Въпреки това *като цяло* жената беше на прав път... и бе по-интересна от всеки друг в тази част на масата. Освен това несъмнено беше поразена, най-вероятно от статута му на знаменитост.

Както и да е, когато дойде време за десерта — торта във формата на Земята, която домакинът ликуващо разреза със сабя, разкривайки редуващи се пластове блат, желе и шоколад, които, подобно на самата планета, завършваха във възхитително разтопено ядро, — той реши да приеме неизбежното.

Дори по-късно, докато залитаха заедно и се кискаха на път към стаята ѝ, Хамиш остана донякъде отчужден — същото онова отчуждение, което бе държало Каролин на хладна дистанция през всички онези години, докато накрая тя си тръгна. Така и не можеше да престане да си представя как изкуствените умове се опитват да се формулират като идеални конфуциански мандарини. Толкова безметежно уверени, че могат да толерират и награждават най-добрите под тях. „Дали новите свръхгосподари ще позволят на неколцина човеци да се издигнат по «заслуги» до тях, на самия връх? Може би като киборги, пригодени да работят на тяхното ниво?“

Това представляваше всичко, срещу което бе проповядвал десетилетия наред. Но ако трябваше да е честен, възгледите му постепенно се променяха. Защото имаше и силно изкушение да се *желае* подобна участ. Лудата мечта на боготворците, чиято привлекателност не можеше да се отрече.

„Ако преходът мине добре, Новата пирамида ще бъде умна, благосклонна и спокойна. Хората ще си имат своите избори и други играчки. Над тях аристократите ще поддържат стабилността. А на върха? ИИ ще се наместват грациозно в нишата си, без да предизвикат никакво въннение.

И след няколко века спокойствие може би ще сме готови да извадим отново онзи проклет Хавански артефакт от някой студен тъмен килер и да си поговорим за звездите.“

ЕНТРОПИЯ

Оптимистите често посочват, че всичко ще се оправи — като факта, че е била избегната някаква голяма война (въпреки няколкото охлузвания и одрасквания) и че днес

повечето хора познават много повече мир от своите предшественици. Дори при тази икономика стотици милиони всеки ден се стремят да се измъкнат от бедността, да видят децата си по-здрави и по-добре образовани. С изключение на горещата зона на токсоплазмата, насилието между хората отново намалява в общ план.

Да, има слухове и тревожни модели, предсказващи огромен пожар — между класите, а не между държави. Но кой би спечелил, ако подобно нещо се случи?

Ами ако оптимистите са прави? Да предположим, че в това поколение ставаме — като общо ниво — по-умни и по-разумни, при това с прилични темпове. Това общо ниво оставя около милиард човешки същества от близо десет милиарда, които тънат в ярост, догматично тесногърдие или постоянно повтаряне на дискредитирани грешки. Познавате такива хора. Разпознавате ли тези черти в някои от съседите ви? Или може би в лицето, което виждате в огледалото?

Не забравяйте, че един злосторник може да съсипе нещо, изградено от много ръце. Може да са необходими хиляда професионалисти, които да противодействат на някой вирус, пуснат от един-единствен създател на софтуерен или биологичен вирус. Не че социопатите са по-умни — като цяло това не е така. Те обаче са елементът на изненада, добавена към горчивината на общество с много уязвими за атаки места.

Да предположим, че делът на добротата и уменията продължи да се увеличава, че всяка година се появяват много повече достойни и творчески мислещи хора, отколкото социопати. Ще бъде ли достатъчно това? Може би.

Но ако си представим, че някой намери прост начин да създава черни дупки или антиматерия с подръчни материали? Дори 99,999% от хората да се въздържат, безумците, които са само една хилядна от процента, могат да ни убият. Има и други сценарии — възможни начини

един побъркан да надделее над всички ни, без значение
каква част от нас са добри и разумни.

Ако делът се увеличава, но групите не се сближават,
няма надежда.

Рогът на изобилието на Пандора

[1] Управление, при което във властта се участва според
заслугите и способностите, а не според произхода (от лат. *merito* —
заслужавам, спечелвам и гр. *κράτις* — власт). — Б.пр. ↑

37. АРХИПЕЛАГ

Пен Сян Бин наистина искаше да проследи коментара, направен от извънземното същество в камъка-свят. Когато му показаха картини на другия яйцевиден пратеник от космоса, Хаванския артефакт, изучаван в Америка, Куриерът на предпазливостта ясно изрази отвращението и омразата си, като нарече създанията вътре в онзи съсъд „лъжци“.

Въпреки всички проблеми с превода думата беше ясна и недвусмислена. Интригуваща и малко смразяваща. Ясно беше, че Пол, Ана и професорът също искат да научат повече по темата. Д-р Нгуен обаче настоя да се придържат към предварително съставения списък с въпроси.

И така Бин се съсредоточи върху рисуването на поредната серия древни знаци. И когато завършеният ред символи се зарея по повърхността на яйцевидното нещо, зададе въпроса и на глас.

— *Как пристигнахте на Земята?*

Отговорът дойде на две части. Докато Куриерът на предпазливостта рисуваше идеограми и произнасяше архаични думи, до него се появи *картина*, която започна да се оформя в мрака. Ана Аройо бързо се постара увеличеният образ да бъде прехвърлен на най-големия им триизмерен дисплей, на който се виждаше черната бездна на космоса, осеяна със звезди.

С извиващи се тонове, които изглеждаха възхитително и подобаващо старомодни, професор Ян Шенсю преведе древните идеограми на глас:

— *Сачми, полетели от домашното огнище,
хвърлени от божествени ръце от светлина,
запратени да се носят неизмеримо дълго
през невъобразима пустота...*

Една звезда сред подобните на прах милиарди започна да пулсира и да изстрелва тесни ярки мигащи лъчи...

— Заснемете съзвездията! — нареди д-р Нгуен, забравил обичайната си любезност.

— Веднага! — рязко отвърна Менелауа. Пръстите му се откъснаха от аниматронното разпятие на врата му и се размърдаха във въздуха с отчаяна скорост.

Пред очите на Бин някои от примигващите лъчи засилваха пред себе си мънички точки. Една от тях се носеше право към него и се превърна в широка отразяваща повърхност, която сякаш разцъфна към наблюдаващите.

— Протонно платно! — заяви Ана. — Вариант на проекта на Накамура. Издува се от лазер от точката на изстрелване.

Бин изсумтя. Беше изумен от бързината ѝ — и от това, че успя да схване донякъде думите ѝ! Космическото платно профуча покрай виртуалната камера, която се завъртя да го проследи, и за миг Бин зърна зад гигантското платно мъничка гладка форма, блеснала в задвижващия лъч от родната звезда...

... който най-сетне угасна, може би след много години, и остана само естественото сияние на слънцето, което отслабваше, докато разстоянието се увеличаваше и десетилетия минаваха за секунди. След угасването на лазера прозрачното платно се сви, нагъна се и се прибра в малък контейнер в единия край на малкото яйце, чието ярко сияние вече помръкваше; накрая капсулата се виждаше единствено като вълничка с формата на семе, осветено от звездите и носещо се с невъобразима за Бин скорост.

— Добър номер с платното — отбеляза Пол. — Прибираш го, когато не е необходимо за тяга или събиране на енергия, така че да не улавя междוזвездни частици. Ако е от материал с двойна памет, може да се разпъва и свива почти без усилие. Обзалагам се, че по-късно са го използвали за намаляване на скоростта.

Бин вече схващаше как камъкът-свят е прекосил безкрайната бездна между звездите — метод, който със сигурност би събудил чувство за родство с тази колония на богати ветроходци. В същото време се питаше как ли са изтълкували тези образи древните хора от Китай и Индия.

„Сигурно са мислели за тях като за богове и чудовища.“

Колко лесно беше да се засмееш на подобна наивност. Но всъщност можеше ли някой да гарантира, че и съвременното човечество се е развило достатъчно, за да ги разбере? Да разбере най-важното?

Междувременно ученият Ян продължаваше да превежда:

*— Времето бавно се точеше и докато галактиката
се въртеше,
грейна нова звезда, със светлина като спирачка.*

Капсулата се завъртя, отново разгъна платното и то започна да действа като постепенна спирачка — използваше източника на светлина пред капсулата. „Това е нашето слънце“ — осъзна Бин. Не можеше да е друго.

— Знаех си! — ликуващо възкликна островитянинът. — Разбира се, в този край няма лазер. Така че слънчевата светлина няма да е достатъчна.

Докато звездата отпред растеше, превръщайки се от точка в мъничък видим диск, пред камъка-свят изведнъж изникна *ново тяло* — огромна сфера на ивици, изпъстрена с ред след ред завихрени многоцветни бури.

*— Избрано предварително, огромното кълбо чакаше.
Готово да улови... да притегли... да помогне...*

Преводът на Ян Шенсю се запрепъва; дори с помощта на компютъра можеше да предложи единствено догадки. В края на краищата Куриерът разполагаше с ограничен човешки речников запас. Древните индуси и китайци са знаели много малко за астрономия, космическа навигация и всичко останало.

„Също като мен“ — помисли си Бин, докато облачното кълбо на ивици приближаваше стремглаво към него.

— Гравитационно отклонение покрай Юпитер — промърмори с явно възхищение Ана. — Все едно да прокараш микроскопична игла

през столетия и светлинни години. Трябвало е да преценят идеално момента на изстрелването.

Огромната газова планета профуча покрай тях с изнервяща скорост, а капсулата с издутото си платно се понесе в остър завой *покрай слънцето* и отново полетя в черното пространство. Далеч... и още по-далеч... докато не спря в края на широката дъга... и се насочи отново към вътрешността, приближаваше се към звездата от друг ъгъл, а платното отново се изпълваше с буйни потоци светлина.

— Но скоростта все още е твърде висока — обади се Пол. — Тази игла трябва да направи много бодове, *множество* завъртания покрай други планети наред с Юпитер и Слънцето.

Преценката му се потвърди, когато кипналата слънчева сфера се стрелна покрай тях — очите на Бин се насълзиха от ярката светлина, — а после платното пак се прибра в контейнера си... и не след дълго покрай капсулата профуча по-малко кълбо — толкова близо, че Бин имаше чувството, че минава *през* горните слоеве на неспокойните жълти облаци, когато около образа за момент се появи сияен ореол.

— Използвали са като спирачка атмосферата на Венера. По дяволите! Трябвало е да изчислят орбитите с точност до милиардни, за да планират подобни маневри от такова огромно разстояние и с такава разлика във времето.

Последва още едно рязко приближаване и завиване покрай Юпитер...

— Да, макар че капсулата би могла да извърши малки промени в реално време между срещите, с помощта на платното — отвърна Ана. — Но въпреки това не биха го постигнали с такава точност, ако са нямали предвид конкретна цел. — Тя също замърда бързо пръсти. — Би трябвало да са знаели за Земята. От инструменти като нашия телескоп „Търсач на живот“... само че много по-съвършени. Знаели са, че планетата ни има кислородна атмосфера, живот, прекалено много метан, може би хлорофил. Но въпреки това...

Бин поклати глава, без да откъсва поглед от картината. Нямаше начин древните хора да са разбрали нещо от това, дори Куриерът да им е показал същите образи и да им е обяснил за тези светове, кръстени на боговете им — или обратното. Започна да му се вие свят и му призля, докато шеметният танц на планетите продължи през още няколко разминавания, все по-смайващи зашеметяващи пируети,

докато най-сетне усещането за лудешка скорост започна да отслабва. Темпото стана по-спокойно, макар и все така настоятелно. После, бавно и грациозно, се появи нова точка. Бин се сети коя планета е това по зеленикавосиньото ѝ сияние.

— Капсулата явно е била настроена за фино приближаване до Земята чрез постепенни маневри чрез слънчевата светлина, докато не се озове на висока безопасна орбита, вероятно в точката на Лагранж — коментира Пол. — След това е останала известно време, може би векове, за да прецени ситуацията. Може би е използвала платното като параболично огледало за събиране на светлина и правене на преки наблюдения от разстояние. И накрая да чака.

— Да чака... какво? — със съмнение попита Ана. — Докато планетата не роди космически пътешественици? Но подобно времево съвпадение е невероятно! Да изстрелят това нещо и да изчислят полета му така, че да пристигне само няколко хиляди години преди да излезем в космоса? Откъде биха могли да знаят?

Бин се възхищаваше как тези умели хора схващат толкова много неща, при това толкова бързо, пък било то и с всичките им хитроумни инструменти и помощници. Беше чест просто да се намира в подобна компания.

Пол не беше съгласен.

— Откъде можем да сме сигурни, че в избраното време има нещо специално? Може тези камъни да са пристигали с постоянно темпо през последния милиард години и вече да са изпълнили цялата Слънчева система! Никога не сме проучвали Астероидния пояс в търсене на толкова малки обекти. Онзи астронавт съвсем случайно е уловил един, който се е озовал достатъчно близко...

— И въпреки това съвпадението е ужасяващо — настоя Ана. — Трябва да има...

— Моля ви — намеси се професор Ян Шенсю и вдигна за момент очи от работната си станция. — Нещо се случва.

Сиянието на Земята се превърна първо в точка, после в кълбо, изпъстрено с облаци и проблясващи морета. Само че сега картината се завъртя и се насочи към космическия снаряд. Малката кутийка в предния ѝ край отново се отвори и освободи платното.

*— Най-сетне целта се появи отпред,
остана бавно приближаване и откриване на
подходящо място
за наблюдение, изучаване и преценяване.
После отново сън и изчакване
до времето на откриването,
когато съблазните са сигурни. И тъй...*

Само че този път нещо не беше наред. Докато платното излизаше от кутията си, наред ярките отблясъци няколко от въжетата му внезапно се скъсаха! Единият ъгъл на огромния сияен правоъгълник се прегъна навътре. Други въжета се преплетоха. Бин примигна и стомахът му се сви, когато платното изведнъж се смачка.

— Явно нещо се е оплескало в последния момент — ненужно коментира Пол.

Бин бе спрял да диша от напрежение, докато наблюдаваше драмата, случила се преди много хилядолетия. Изпитваше състрадание към камъка-свят. Да измине такива огромни разстояния и на крачка от успеха всичките планове да отидат по дяволите. Ян Шенсю продължи да чете идеограмите, предаващи трагедията и разбитите надежди на Куриера:

*— Провал! Късметът ни изневерява,
докато кълбото се пресяга
да реши съдбата ми.*

Бин хвърли поглед към учения, който сякаш се беше зареял някъде далеч във времето и пространството, в очите му проблясваха меките лазерни отражения от помощната апаратура. Разбира се, пищният речник на извънземното същество явно беше резултат от дългото време, прекарано с древните хора преди много векове, в едни по-поетични времена.

— Ще ме прегърне ли Земята

*в огнената си прегръдка?
Или ще ме запрати навън,
да се премятам завинаги
в ледената пустош?*

Неспособна на каквито и да било маневри, капсулата се освободи от безполезното смачкано платно, а планетата се уголемяваше, профуча покрай нея — веднъж... два... три пъти... и още... Ако се съдеше по коментара на Пол, като че ли с всяко следващо орбитално преминаване се нарушаваше някаква безопасна граница. Краят приближаваше.

И накрая настъпи — последното политане напред.

*— Значи ще е огън.
Пропадане сред жегата и болката,
обречен на унищожение...*

Измамно меки при навлизането в атмосферата, пламъците скоро затанцуваха и зареваха почти яростно. Бин рязко си пое дъх, когато си даде сметка, че същото се е случило и с експедицията „Жен Хе“. Прониза го мъчителна болка, каквато би изпитал всеки китаец...

... а после покрай картината затрептяха нови символи с изящните щрихи на колеблива надежда.

*— И тогава за пореден път
съдбата промени решението си.*

Великото пътешествие щеше да приключи във водите, покриващи три четвърти от планетата — епично пътуване, свършващо с гроб на тинестото океанско дъно. Или със сблъсък някъде на сушата, последван от експлозия и пръсване на парчета.

Вместо това, докато гледаха как яйцевидният артефакт лети с главоломна скорост, следван от тясна огнена следа, прорязваща

облаците, отпред се появи огромен покрит със сняг планински масив! Капсулата удари склона под върха, вдигна бели пръски към небето и рикошира, описа ниска дъга... последва втори страничен удар, после трети...

... и овоидът най-сетне се затъркаля и спря, обгърнат от дим, в един планински ледник.

Горещината стопи леда и образува нещо като гнездо. И малко след пристигането си сред огън и рев снарядът от космоса почти изчезна под ледената повърхност.

Бин примигна, за да махне сълзите от очите си. Това биеше всички теледрами, които го караше да гледа Мей Лин.

Междувременно архаичните идеограми продължаваха да текат по камъка-свят. Ян Шенсю мълчеше, хипнотизиран като всички останали. Бин погледна съвременните китайски знаци, които се образуваха в ъгъла на дясното му око. Собственият му асистент му предложи малко по-груб, не толкова лиричен превод.

*Това не бе нормалната мисия.
Нито планираната програма.*

Този път никой от умните хора около него не каза нищо — всички също като Бин мълчаливо наблюдаваха как снимките показваха изминаването на безброй сезони и безчет години. Ледникът премина през няколко периода на съществуването си, като отначало растеше и потичаше надолу по безжизнена долина, понесъл със себе си камъка, който понякога изчезваше в белите му пластове. След това (поне според Бин) минаха още столетия и ледената река постепенно изтъня и се оттегли, после изчезна напълно и остави извънземната сонда пратеник да лежи безпомощно върху една морена.

*Но създателите се бяха погрижили
за неочаквани ситуации.*

По склоновете на планината устремно запълзя трева — сякаш преследваше отстъпващата ледена стена. Последваха я първите фиданки сред развълнуваното от вятъра море от диви цветя. После времето сякаш наби спирачки и забави скорост. Дърветата си оставаха по местата, слънцето в небето се превърна от размазана лента в отделни изнервящи проблясъци, които ставаха все по-бавни и по-бавни, докато накрая не спряха. Възцари се летаргията на един-единствен ден.

Бин се олюля, сякаш се намираше в скоростно превозно средство, което внезапно е набило спирачки. Жлъч се надигна в гърлото му. Въпреки това не можеше да откъсне поглед, дори да мигне...

Две сенки се приближаваха...

... движеха се на два крака, бяха с кожени панталони и мокасини. Влязоха в кадър с малки предпазливи стъпки.

После се появи човешка ръка, изцапана със сажди. Към нея се присъедини и другата — мръсни нокти, омазани със засъхнала кал. Посягащи надолу.

ЦЕНАТА НА КОНТАКТА

Да предположим, че срещнем онези наши извънземни братчета и сестричета и от това не излезе нищо лошо. Да бе, това е възможно.

Въпреки дългия и тъжен списък на начините, по който е протекъл „Първият контакт“ на Земята между човешките култури или когато един животински вид срещне за първи път друг, нашата среща с извънземните може и да мине нормално.

Добре де, да кажем, че космосът не е някакъв Вавилон. Че никой не погажда гадни междувъзвездни въртели и не се опитва да прецака конкуренцията с долни номерца. Няма страшилища, поглъщащи всичко, което им падне или опитващи се да те привлекат за своя

галактически джихад. Няма нарочно или неволно пуснати вируси, понесени от ярките лъчи.

Да предположим също, че развитите ни братчета и сестричета са решили многото проблеми, които ни мъчат. Това не означава, че трябва да въздъхнем с облекчение! Дори сред цивилизованите животът може да е опасен, ако не знаеш правилата.

Въпрос, скъпи приятели. Каква е най-често срещаната мирна дейност при повечето същества, като се изключи отглеждането на храна и хлапета? **Търговията.** Покупка, продажба, стокообмен, алъш-вериш. Имам много от онова, което искате, а вие имате това, което ми трябва на мен. Защо не сключим сделка и всички да сме доволни?

О, да, в някои утопични фантастики има вълшебни кутийки, които удовлетворяват всички желания. Така да бъде! Какво обаче ще се търси винаги? **Информацията** — осигуряването на нови концепции и идеи за нашите междувъзвездни братя. Изкуство, музика, литература. Преди един човешки живот сондата „Вояджър“ понесе в космоса диск, пълен със земна култура. Никой не се е сетил да лепне на албума етикет с цената.

Не забравяйте, приятели, че милият и чист алтруизъм е скорошна идея, адски рядко срещана в природата. Много по-разпространен, дори сред дивите създания, е принципът *quid pro quo*. Ти на мен, аз на теб. В цялата ни история и дори сред животните правилото не е „Бъди щедър“.

Не. Правилото е „**Бъди честен**“.

Колкото и приятен да е, извънземният със сигурност ще прави търговия. Започнем ли да му задаваме въпроси, той може да каже: „Имаме цели планини отговори“.

И да добави: „И тъй, какво предлагате в замяна?“

Единственото, което имаме, сме ние самите — изкуство, музика, книги, драми и култура. Съкровищницата на човечеството. Но това е първото, което глупаците ще споделят — и то безплатно! И този така възхитителен стремеж да впечатлим съседа може да се окаже най-голямата ни грешка.

Може би ще са готини. Може да разбират честността. Но кой плаща за подарък? Историята може би ще твърди, че не е имало по-гадни предатели от онези, които с най-добри намерения са изстреляли наследството ни в небето, обричайки ни на мизерия и бедност във Вавилон.

из „Вечното търсене“ от професор Ноозон

38.

ПЪТЯТ НАГОРЕ

Като следваше трите делфина, Хакер влезе в загадъчния подводен купол през широк тунел, който минаваше под дома — риташе енергично към светлината в другия край. Скоро се появи отвор отпред и нагоре — басейн портал, където нивото на водата се удържаше от налягането на въздуха.

Още преди да излезе на повърхността, изкуствената среда му се стори някак странна. Вече бе свикнал да вижда само слънце, луна и звезди, така че сиянието на изкуственото осветление изглеждаше едновременно познато и... старо, като смътни спомени от някакво друго десетилетие или друг живот. Без да знае защо, Хакер спря за момент. Почти не му се искаше да продължи напред.

„Хайде — рече си той. — Това е. Пътят към дома.“

И въпреки това след дългото (колко дълго?) скитане из морето с племе странни китоподобни Хакер изведнъж откри, че не е в състояние да си представи какво точно означава тази дума. Дом. Дали наистина бе някак свързана с онази ярка ослепителна светлина отпред? Ярките светещи панели, които го приканваха да се издигне само на още два метра и да се върне в човешкия свят. Поради някаква причина сиянието им едва не го накара да кихне.

Потисна импулса, за да не изцапа шлема си, и едва когато един от делфините се обърна объркано и го сканира със сонарен знак, подобен на въпросителна, най-сетне се опомни, пропъди всички колебания, зарита и изскочи на повърхността, като вдигна пръски към една ниска метална стълба.

Огледа се предпазливо. Не се виждаха никакви хора. Покрай стените имаше шкафове и контейнери, а също закачалки за инструменти и водолазно оборудване, повечето празни.

Още делфини подадоха глави от водата, оглеждаха се и издаваха нискочестотни цъкания, които имплантът в челюстта му превърна в звукови импулси. Опитът му помогна да ги интерпретира като *тъга*. Разочарование.

Но защо?

Големият мъжкар с мрежата (Хакер го бе нарекъл Майкъл) търпеливо се въртеше, докато два други я развиваха от тялото му. Хакер видя и други неща: обръчи, халки, топки и други такива. Знаеше за какво са били използвани. Но вече имаше ясна — и друга, цел.

Заплува до стълбите, докосна грубата им повърхност с облечената си в ръкавица ръка... и тя внезапно *сграбчи* първото стъпало с настоятелност, която го изненада. Вкопчи се, не искаше да се пуска, сякаш от страх, че алуминият може да се окаже илюзия. По тялото му преминаха тръпки и дъхът се изтръгна от гърлото му едва ли не като стон. Цели две минути остана в това състояние. Поради замъгленото стъкло на шлема — или заради сълзите в очите — му беше трудно да вижда.

Дори част от него да не искаше да се върне в цивилизацията, очевидно имаше други части, които жадуваха да го направят! Да се озоват отново в света на мъже, жени, твърда земя, меки легла и прекрасни изкуствено създадени неща.

Най-сетне успя да посегне и с другата си ръка, издърпа се нагоре, на следващото стъпало, и седна за първи път от... от страшно много време. Беше странно да не му се налага да плува.

С мокър плясък плитките — хрилете около шлема му — паднаха, тъй като водата вече не ги поддържаше. Разбира се, това означаваше, че вече не му доставят кислород. Въздухът в шлема бързо започна да става негоден за дишане.

Хакер предпазливо откопча стъклото на шлема, отвори го едва-едва, подуши... и го отвори още повече. Долавяше се лека миризма на застояло и плесен, наред с металически привкус, но беше попадал и на много по-лоши неща. Сега поне можеше да се огледа добре.

Нямаше хора. Това бе най-очевидното. Не се виждаха никакви човешки същества. Като се има предвид колко евтино бе разполагането на сензорна мрежа, някой вече би трябвало да е получил сигнал за пристигането на неочакван гост и да е дошъл да провери какво става.

„Освен ако не са ме помислили за делфин.“

Чак след това си даде сметка за отсъствието на шум, създаден от хора — не се чуваше говор, нямаше механични ритми. Но пък си напомни, че и *не би могъл* да ги чуе. Изведнъж изпита остро липсата на нормален звук. Под водата имплантът в челюстта му изглеждаше

напълно подходящ и полезен — всъщност именно той беше ключът към разбирането на речта на делфините. А ето че сега все се прозяваше и тръскаше глава, сякаш по този начин можеше да се освободи от глухотата на тъпанчетата си, които бяха запушени преди много време, преди онова злощастно изстрелване.

„Това трябва да бъде оправено веднага, ако имат нужните средства. Още преди да вляза в банята.“

Изведнъж го нападнаха стотици болезки, натъртвания, изкълчвания и непоносими *сърбежи*, на които беше успявал някак си да не обръща внимание до този момент поради простата причина, че нямаше какво да направи за тях. Сега те гръмко заявяваха за себе си. Особено стягането в главата, сякаш с менгеме. Като драскаше отчаяно закопчалките, Хакер успя да разкопчае верния си шлем, който бе спасил живота му, и да го отдели от спасителния костюм. Захвърли го настрани като нещо омразно. Ръкавиците го последваха. И за няколко секунди Хакер се наслаждаваше на простия акт да докосва, търка, чеше и дори да милва собственото си брадясало лице.

„Добре, ставай. Размърдай се. Намери хората тук. Потърси помощ... и не забравяй да си любезен.“ Напомни си последното, за да е сигурен, че старите гадни прояви на разглезено мамино синче няма да излязат на преден план. Може би тази нова, зряла гледна точка бе само някаква временна промяна. Артефакт от времето, прекарано с Племето. Странно, но му изглеждаше някак отдавна закъсняла. Или най-малкото нещо ново, което си заслужава да се опита.

Изправянето се оказа прекалено голямо изискване за тялото му. Затова се изтътри по задник нагоре до следващото стъпало, после на третото и така нататък, докато най-сетне не се озова на площадката около басейна и само плавниците му оставаха потопени във водата. Остана да седи така две-три минути, задъхан от изтощение.

„Добре, а сега да...“ И се сепна. Над басейна имаше голям написан на ръка надпис, закрепен така, че да не остане незабелязан.

ПРОЕКТ ЪПЛИФТ Е СПРЯН!

СЪДЕБНИТЕ РАЗНОСКИ ИЗЯДОХА ВСИЧКО.

ТАЗИ СТРУКТУРА СЕ ДАРЯВА НА НАШИТЕ ПРИЯТЕЛИ С ПЛАВНИЦИ.

ДАНО НЯКОЙ ДЕН СЕ ПРИСЪЕДИНЯТ КЪМ НАС КАТО РАВНИ.

С по-дребен шрифт бе отбелязан номер за достъп по Уърлднет, а до него имаше някакво официално на вид писмо. Хакер присви очи и примигна, за да махне засъхващата солена вода и да може да го прочете.

Писмото просто потвърждаваше горния надпис: че малкото стадо делфини притежава постройката, включително мрежите, играчките и наличните инструменти.

И Хакер разбра значението на жалните им възгласи: те се бяха върнали, но домът им бе празен. А се бяха надявали „приятелите с ръце“ също да са се върнали.

„Проект Ъплифт? — замисли се той, докато се мъчеше да се освободи от прилепналия към тялото му костюм и се мръщеше, когато тъканта минаваше по натъртванията и синините. — Това име ми е познато. Май... май съм чувал нещо.“

Един от делфините — старият Жълт корем — се приближи, погледна го и издаде серия звуци, които бяха много по-неразбираеми тук, извън водата.

— Ще се върна — увери го Хакер и вдигна ръка, за да потвърди обещанието си.

Трябваша му страшни усилия да се надигне на колене. После се хвана за парапета и някак успя да се изправи. Не беше толкова от липса на сила — беше упражнявал краката си доста време и мускулите му бяха стегнати и яки, — колкото проблем на равновесието. Никой друг вид на Земята не се нуждаеше от по-фин двигателен контрол от човека само за да не тупне на земята. Щеше да му трябва време да го овладее отново.

Несигурно, сякаш краката му бяха гумени. Хакер се затътри по някакъв дълъг коридор, подпираше се на стените и шкафовете и спираше да погледне всяко помещение, покрай което минаваше.

Повечето бяха лаборатории. Щом видя умивалник, завъртя кранчето докрай и пхна главата си под струята прясна вода, после пи жадно, почти до пръсване. Наложих си да си заповяда да спре... и после продължи обиколката си.

В следващото помещение видя апарат за разделяне на гени, произведен от една от собствените му компании. И изведнъж умът му свърза отделните точки.

„Проект Ъплифт. Ами да!“

Преди около две години професионалните и аматьорските медии вдигнаха страхотна врява около някакъв дребен заговор, чиято тайна задача бе да *промени* няколко животински вида с крайната цел да им даде интелект на нивото на човешкия.

Какви ли не противници атакуваха начинанието. Църкви го заклеиха като светотатство. Екозелоти ревяха, че човекът се меси в мъдростта на природата. Толеранти настояваха „културата на делфините“ да бъде оставена на мира и да не я тъпчат с разни ограничени човешки ценности, а други предсказваха появата на мутанти, които ще избягат и ще застрашат човечеството.

Един от проблемите на разнообразието във Века на аматьорите бе, че хобито ти може да привлече раздразнението на много други, особено на онези, които са отдадени на присъщата им страст да се възмущават и негодуват. И които с удоволствие се обръщаха към съдилищата.

Така „проектът Ъплифт“ загина в последвалото шумно меле. Също като безброй други начинания.

„Оцеляват най-силните — помисли си той. — Толкова драматично и спорно начинание трябва да си осигури могъща и решителна подкрепа, в противен случай е обречено.“

Докато оглеждаше следващата лаборатория, най-сетне се натъкна на онова, което търсеше — евтин мултифон, захвърлен сред купчина боклуци. Отначало му се стори счупен, но беше нужно само повърхностно почистване на клемите и апаратът се включи! На плъзгащия се екран се появи симулирано женско лице и задвижи устни в поздрав, който Хакер не можеше да чуе, но чието значение бе очевидно — предлагаше най-основни услуги, макар устройството вече да не бе свързано към лични или корпоративни акаунти.

А, но дали имаше връзка с Мрежата тук, под водата? Разбира се. Проект Ъплифт би трябвало да е разполагал с комуникационни линии дори на това място. Но дали те все още бяха активни и достъпни?

След много опити и грешки най-сетне успя да извика старомодна клавиатура и написа:

МОГА ЛИ ДА СЕ ОБАДЯ НА СУШАТА?

Приветливото женско лице изчезна и се смени текст, изписан с груб двуизмерен шрифт, който запълзя по екрана.

ДИАГНОСТИКА...

... КАБЕЛНАТА ВРЪЗКА С ОСНОВНАТА ПОДВОДНА ЦЕНТРАЛА ПРИ ТРИНИДАД Е ИЗКЛЮЧЕНА СОФТУЕРНО.

ДА ПРАТЯ ЛИ ИСКАНЕ ЗА СПЕШНО ВКЛЮЧВАНЕ?

Хакер отговори с просто „Д“ с надеждата, че играчката ще го разтълкува като „Да“.

ЗАПИТВАНЕ...

МОЖЕ ДА СЕ НАЛОЖИ ДА ИЗЧАКАТЕ ОТ ПЕТ МИНУТИ ДО НЯКОЛКО ЧАСА.

МОЛЯ, БЪДЕТЕ ГОТОВИ ДА ПЛАТИТЕ.

Хакер изсумтя и се зачуди какво да прави ако и когато бъде установена връзката. Би трябвало да успее да състави съобщение от прости знаци, като се позовава на самарянските правила при спешни случаи наред с обещанието, че получателят на обаждането — майка му — ще поеме всички разноски. Всичко това, от писането до споровете за плащането, изглеждаше ужасяващо архаично и сложно. Но онова, което наистина го тормозеше, беше съвсем друго.

„Спешно съобщение за помощ... ще създаде впечатление, че се нуждаем от спасяване... след като всъщност съм се спасил.“

Е, не сам — делфините му бяха помогнали.

И въпреки това... Ето го тук, с храна, вода, удобно място за почивка и с възможност при нужда просто да продължи към близкия плаж, а оттам и до цивилизацията. Защо му е тогава да изпраща еквивалент на SOS или на надписа ПОМОЩ? Може и да беше от глупава гордост, но му се струваше някак неправилно след всичко преживяно.

„Може би ще е по-добре съобщението да изглежда колкото се може по-нормално. Небрежно, като платя сметката с биометричните си данни. Да се представя така, сякаш контролирам всичко. Здравсти. Как

сте? А, между другото, можете ли да пратите насам някоя коптер-подводница?“

Помисли си, че знае как да го направи. Да използва някои от инструментите в тази лаборатория и да установи връзка между мултифона и импланта в челюстта си. Не би трябвало да е чак толкова сложно. Просто щеше да повтори същата схема, която използваше в ракетата си. Най-важните части бяха в шлема му, при басейна.

„И между другото защо да не опитам малко истинска храна?“ Дори консервите, които бе видял по лавиците в камбуза, щяха да са чудесни сред суровата риба. Поне нямаше да му се налага да плюе кости и люспи.

„А също да се изкъпя... а може би дори да подремна?“

Настроението му беше много различно от трескавата възбуда, която би трябвало да очаква от предстоящия контакт с цивилизацията. И въпреки това чувството му се струваше правилно.

НЕ Е СПЕШНО — каза той на примитивния стар мултифон, като пишеше внимателно на сензорния екран. — **ЩЕ ПРОБВАМ ОТНОВО СЛЕД НЯКОЛКО ЧАСА.**

ЕНТРОПИЯ

Да предположим, че опасността идва от човешката природа — някакъв упорит навик, втъкан в гените ни. Може ли науката да намери изход чрез целенасоченото ни подобряване? Първо трябва да признаем, че ние **ИМАМЕ** природа.

Вземете споровете около еволюционната психология. ЕП твърди, че всички ние сме наследили модели от праисторически времена — онази продължителна епоха, когато доминиращите мъжкари са имали повече потомци, защото са били по-силни, ревниви или добри в измамата. Монархията и феодализмът са награждавали повече всеки владетел, който е можел да убеди хиляди здрави мъже да тръгнат на поход и да се бият

в защита на неговия харем. Всички сме потомци от харемите на хора като Карл Велики и Чингис хан, които са овладели този номер.

Противниците на ЕП изтъкват, че сме нещо повече от сбора на предците ни, и се позовават на прехвалената ни гъвкавост, на начина, по който се учим и променяме като индивиди и култури. Единият пол може да прави почти всичко като другия и правилата, ограничаващи възможностите поради кастова принадлежност, раса или пол, са се оказали безпочвени. Всъщност нашата най-велика черта е способността ни да се адаптираме към нови обстановки и да постигаме непостижими мечти.

Само че, след като започват от тази истина, критиците пуритански твърдят, че еволюционната психология може да се използва като оправдание за лошо поведение, позволяващо на изнасилвачи и потисници да заявят: „Дарвин ме е направил такъв!“ Ето защо по политически причини те твърдят, че хората нямат абсолютно никакви вродени социални модели и дори склонности.

Никакви ли? Без значение колко условни и трудно доловими? Нима сме дотолкова различни от всеки друг вид на Земята? Това не е ли същото, което твърдят религиозните фундаменталисти? Че нямаме нищо общо с природата?

Можем ли да си позволим лековерни преувеличения в едната или в другата посока? За да оцелее, човечеството трябва да преодолее страшно много стари и лоши навици. Трябва да изучаваме тези древни модели — не за да се оправдаваме, а за да разберем по-добре суровия материал на **Номо SAPIENS**.

Едва тогава можем да погледнем в огледалото към най-голямото чудо на еволюцията и да кажем: „Добре, дотук се справихме. А сега да се представим още по-добре.“

Рогът на изобилието на Пандора

39. ТРУДНА ЛЮБОВ

Посланик при извънземни. В това имаше нещо по-романтично от старата му работа като космически боклукчия. Изведнъж Джералд се беше превърнал в хит.

„Сикейда Лайфлогърс“ вече беше дала на всички астронавти безплатно биографично пространство — генетични кодове, скенери, *q*-разрези и тъй нататък — в замяна на задължението да носят записващ накит на орбита. Сега искаха от него да си сложи тяхната омникорона, която гарантирано щеше да вижда всичко, което вижда и той, да чува всичко чуто от него и да записва мозъчните му импулси с честота петабайти в секунда!

„Толкова много данни, че в бъдеще ще могат да създадат идеални модели на Джералд Ливингстън. Ваши версии с висока разделителна способност, които да пресъздадат този исторически момент до най-малката подробност!“ Представителят на „Сикейда“ явно си мислеше, че безсмъртието се свежда до това да бъдеш проиграван безупречно от зрителите на някаква далечна епоха.

„Но пък как мога да кажа, че изпитвам това за първи път? — помисли Джералд. — Няма ли всяка подобна бъдеща емуляция да се мисли за мен? Няма ли да си мисли дори тези мисли и да се безпокои дали не съм емуляция? Дори спомените ми от закуска могат да са «гранични състояния». Истинският свят може да се окаже някакъв увеселителен парк от деветдесет и трети век... или есе на някое хлапе за примитивните му прародители, подготвено за детската градина от петото хилядолетие... или пък сън наяве на някаква машина-бог.“

Но въпреки това човекът от „Сикейда“ прояви завист! Джералд беше „историческа фигура“ и шансът му за подобно възкресяване изглеждаше доста висок. Подобни разсъждения обаче лесно можеха да се водят и в обратната посока или да се превърнат в софистика. Не приличаше ли всичко това на депресиращата религиозна доктрина за предопределението? Според която съдбата ти вече е написана от някакъв всемогъщ Бог?

„А и ако този Първи контакт изведнъж се окаже ужасен провал? Да предположим, че ме запомнят като глупака или като Юда, отворил вратата на нов вид зло. Дали хората от бъдещето няма да създават симулации, за да могат злодеите от миналото да страдат... или да изглежда, че страдат?“ Даже по-лошо — представи си суперкиборг еквивалента на някакъв отегчен тийнейджър от бъдещето, който наблюдава тази капсула измислена реалност, побутва приятелчетата си и казва: „Обожавам тази част! В нея Ливингстън се опитва да си представи нас! Смята ни за същите жестоки пъпчиви младоци като онези от собствената му епоха. Ама че жалък софтуерен боклук! Следващия път може да го хакна и да го накарам да се спъне по стълбите.“

Помъчи се да отклони мислите си от подобни въпроси. Може би защото бяха безсмислени. Или пък защото беше програмиран да не мисли твърде много за тях. „Е, както и да е.“ Отказа предложението на „Сикейда“.

От Църква на Гея — Клон на обичащите Иисус, искаха да проведе онлайн проповед по време на следващата неделна служба, насочена срещу ЦнГ — Клон на Непорочната майка. Малко свеж поглед можел да помогне за промяната на сегашното положение. Искаха най-вече да научат от контакта му със съществата от Артефакта дали извънземните все още познават Божията благодат? Онази, която са познавали Адам и Ева преди ябълката? Или ако са претърпели падение, дали също са имали някакъв свой пратеник избавител? И ако да, дали техните истории са сходни с тези на Новия завет? И ако не...

... тогава какво мисли Джералд за разпространяващата се сред християните идея, че човечеството трябва да приеме нов обет? Достоен дълг да тръгнат и да проповядват Словото?

„Иначе казано, след като вече знаем, че някъде там има трилиони души, лутащи се в мрака, дали не трябва да тръгнем из галактиката и да разпространим *Благата вест*?“ Поне това бе по-напредничава догма от онази на родителите му — да се молят за ужасен апокалипсис и вечни мъки за всички глупци, които припяват неправилните думи. Все пак отказа и проповедта, като обеща на онези от ЦнГ-КоИ, че ще зададе подобни въпроси на съществата от Артефакта, когато му дойде времето.

„Мен ако питат, «присъединете се» може да означава «прегърнете религията ни или очаквайте междузвезден кръстоносен поход». С нетърпение очаквам да разбера каква е истината.“

Списъкът с молби беше твърде дълъг, за да може да се справи с него... освен ако извънземните не предложеха някакъв фантастичен нов начин да го копират. Ето *това* би било полезна технология!

Предложението, което го потресе най-много, би трябвало да е добра новина. Изведнъж съпругите му започнаха да проявяват интерес да си легнат с него. Всичките. Дори Франческа, която никога не го беше харесвала особено. „Липсваш ни“ — казваха те със съобщения и обаждания. Вниманието бе по-голямо, отколкото получаваше обикновено в груповия брак. И седемте му предлагаха да го посетят „в този период на стрес“.

Джоуи, Джоселин и Хубърт дори предложиха писмено да заявят желанието си да бъдат поставени под карантина с него! Предложението беше ласкателно. Изкушаващо. Особено като се има предвид, че Джералд винаги се беше чувствал като аутсайдер в периферията на малкия им клан и отдавна подозираше, че са му предложили брака единствено заради престижа да си имат съпруг астронавт. Може би това бе най-добрата оферта, на която можеше да се надява тип като него.

„Всички си имате работа и задължения — отговори им той. — Деца също. Просто поддържайте връзка. Ще ви виждам в сънищата си.“

Пък и отново започна да става натоварено. „Експериментът с лишаването“ имаше напредък, за огромна изненада на Джералд. Откритието му — така нареченият Обект на Ливингстън — започваше да отговаря.

— Хиляди години пътуване между звездите. Човек би си помислил, че подобно нещо може да ги научи на търпение — коментира Генадий Горосумов след третия ден. — Страхувах се, че ще ни бият в изчакването. Ще разберат, че блъфираме. Със сигурност знаят, че сме под пара.

Слабият руски биолог кимна към галерията на наблюдателите от другата страна на дебелото стъкло, откъдето стотина експерти,

делегати и ВИП персони гледаха надолу към работата на поставената под карантина Комисия по контакта. Мнозина от важните клечки бяха доста недоволни от сегашното им начинание — *да принудят с глад съществата от Артефакта да сътрудничат.*

— Но за моя най-голяма изненада методът на моркова и тоягата като че ли работи — заключи Генадий. — Няма съмнение, че започват да се тревожат.

И посочи млечнобелия овоид, който още лежеше в гнездото си, но лишен от изкуствената слънчева светлина. Лека мъгла обгръщаше основата му, където намотки изсмукваха топлинната енергия и оставяха яйцевидния предмет и гнездото му охладени до почти космически температури. Джералд усещаше студа всеки път, когато ръката му приближаваше обекта.

Светлините в залата бяха намалени и блясъкът на заобления цилиндър беше слаб и глух. Още по-показателно бе, че постоянното редуване на образи — изгледи към планети, градове, бутащи се фигури — се забави и от френетичен хаос стана лениво, дори мудно. Създанията вътре сякаш постепенно оклюмваха.

— Добре, да ги пуснем през нов цикъл — каза генерал Акана Хидеоши и кимна на наетия от кралство Катанга експерт по оперативно обуславяне, животинско поведение и дресировка Патрис Чомбе, който задвижи почти катраненочерните си ръце над холографския пулт, светнал пред него над заседателната маса.

Един прожектор на тавана внезапно се включи и ослепителният му лъч, дошъл сякаш от слънцето, докосна вече сивкавия камък. Облаците в него внезапно се завъртяха като сметана в кафе. Скоро през тази мъгла се задвижиха форми, които сякаш бързаха напред, катереха се някъде отдолу.

Досега Джералд и останалите бяха разпознали четирийсет и седем различни извънземни вида. Генадий беше съставил сложни биоскелетни модели на всички, от кентавъра с ястребово лице и подобие на сепия до създанието с четири кожени криле около уста в центъра, приличащо на кръстоска между прилеп, хеликоптер и морска звезда.

Именно тези трите в този случай пристигнаха първи...

... но с минимално предимство пред другите, които се заблъскаха зад тях. На Джералд му приличаха на тълпа, събрала се при

звъна на звънеца за вечеря — всички се бутат, мъчат се да се доберат до порциите си. Всеки извънземен притискаше някакъв израстък в сияещата повърхност, отделяща двата свята, а около всяка точка на контакт танцуваха малки букви и думи.

Дори с помощта на компютрите успяваха да разберат само най-основни неща от торнадото противоречащи си фрази. От време на време съобщенията се сливаха, най-вече за да повторят вече ироничната покана — **Присъединете се.**

„Към кого точно?“ — питаше се Джералд вече дни наред.

От втория ред занадничаха глави, за да виждат над тримата отпред; една приличаше на глава на насекомо, поставена върху тънка, подобна на стъбло шия. Друга беше като на весел дебел Буда, до когото стоеше създание, вдигнало ръка като слонски хобот, само че с длан в края — ръка с *очи* в основата на всеки от шестте пръста. Закъснелите ръчкаха първите трима — отначало колебливо, после все по-настойтелно.

— Държат се като французи или китайци — отбеляза Емили Тан. — Горделиво отказват унижението да се изчакват или да се редят на опашка. Жалко, че ги принуждаваме да се превръщат в нещо друго. В британци или дори японци. Кротко приемащи тиранията на опашката.

Хайхон Мин, който беше от Средното кралство, се разсмя на глас, а Акана Хидеоши се изкиска мрачно. Бен Фланъри обаче, техният антрополог от Хаваите, погледна изненадано Емили, явно оскърбен от забележката ѝ. Емили сви рамене.

— Виж, това, че идеята да ги научим на дисциплина беше моя, не означава, че не им съчувствам. В момента в блъсканицата им има някакво ученическо очарование. Дори да прави общуването почти невъзможно.

Чомбе, който наблюдаваше внимателно тълпата извънземни, отначало търпеше бутането и ръчкането. Но когато неколцина от новодошлите се обединиха да изблъскат подобното на прилеп създание и да се наместят на негово място, Патрис рязко махна с ръка и слънчевият лъч угасна и камъкът отново потъна в мрак. Компресорите се включиха, активираха топлинните помпи под масата и камъкът получи порция студ.

— Хайде, момчета, момичета и каквито сте там — с видимо удоволствие промърмори Емили. — Време е да се научите как да се

държите.

Щом блъсканицата престана, Патрис отново включи лъча. Насочи го с хирургическа точност към кентавроподобното и сепията и принуди останалите да се задоволят с полусянката.

— Дресирал съм и по-отзивчиви образци от тези — изсумтя Чомбе с плътния си фрафрикаански акцент. — Но несъмнено имаме напредък. Кривите на реакция се подобряват.

Докато дресировъчните цикли се въртяха, Джералд погледна през рамо към галерията зад карантинното стъкло — спускаща се надолу арена с тапицирани кресла, откъдето важните клечки и експертите не изпускаха нито едно действие на контактния екип. Помагаха им най-добрите уреди, консултанти и инструменти, които можеха да се купят.

Съветниците вече също имаха представител от *тази* страна на преградата: спотайваше се само на няколко метра от Джералд — светнала триизмерна фигура на име Хермес с изсечени черти, златна роба и коса в същия тон. Крачеше в другия край на масата и хвърляше кръвнишки погледи към екипа на генерал Хидеоши — явно губеше търпение.

„Защо съветниците са избрали точно това кичозно нещо за свръзка? — зачуди се Джералд. — Да не би политиците, професорите и аристократите да си мислят, че Акана ще се уплаши от някакъв си анимационен олимпийски бог?“

Може пък изборът да не беше преднамерен. Често груповите аватари се избираха от поддържащия софтуер, от „умовете в стените“, които интерполираха някаква обща за всички членове на групата черта. Дали в този случай златният бог не символизираше начина, по който се възприемаха съветниците — като... *елит*?

„Оф, я стига. — По-вероятно ставаше въпрос за нещо друго — за свръхкомпенсация. — Все пак това е неочаквана среща с високоразвити извънземни. Възможно е подсъзнателно да искат да представят човечеството по най-добрия възможен начин.“

Но дори и в този случай Хермес беше изхвърляне. Нетърпението му се проявяваше в намръщеното чело, в начина, по който изкуственият древногръцки бог барабанеше по масата със сияйните си пръсти, по който спираше от време на време да надраска предложения или упреци, които непрекъснато пускаше по масата към трупащата се

купчинка светещи бележки — послания, на които Джералд и останалите от екипа почти не обръщаха внимание. Нещо в Хермес тормозеше Джералд. Фризираната досада и нетърпеливост на синтетичния олимпиец му изглеждаха твърде сходни с тези на извънземните от Артефакта.

„За разлика от основните стереотипи във фантастиката — извънземни, които все се представят като съдържано надменни, маниерно мъдри или застрашителни. А тяхното поведение изглежда предразполагащо, сякаш се опитват да ни покажат, че се държат като разхайтена тайфа ученици.

Освен... освен ако това не е част от представлението.“

В другия край на дългата заседателна маса се намираше друго ИИ създание — *Тайгър*, котешкият холватар на Емили, отдадена на параноична подозрителност, макар да си оставаше точно толкова карикатура, колкото и Хермес. Понякога Джералд забелязваше как двете изкуствени същества се гледат кръвнишки покрай истинските членове на контактния екип.

„Да, виждам и друг паралел. Тайгър и Хермес наистина ли не са в добри отношения? Ние нямаме представа дали ИИ наистина се съревновават помежду си заради нас. Или това също е някаква измама, някаква успокояваща роля, разигравана пред наивниците.“

Последваха още шест цикъла, по време на които Патрис играеше изкусната си игра на бързи награди и наказания, а Артефактът се мяташе в периоди на мраз и студ, прекъсвани от ярка светлина и насочена топлина. Експертът от Катанга започна да си тананика и да кима доволно. После каза:

— Мисля, че започват да схващат. Вгледайте се по-внимателно.

Привилегированото място на Джералд му позволяваше да погледне отблизо. Първо се появи подобното на сепия същество, все още отпред и в центъра: размахваше напред пипало и галеше преградата между двата свята. Този път обаче кентавърът и прилепът не се блъскаха, за да се намърдат и те в центъра. Вместо това стояха един до друг, отляво, *извърнали се* от сепията...

... и Джералд видя целенасоченост в действията им. Сега двамата активно пречеха на останалите от тълпата да минат напред. При това не бяха сами в усилията си. Отдясно имаше трима други, сред които и Буда, които изпълняваха същата роля, като не позволяваха

на сбирщината да пречи. Нещо повече — когато енергийният лъч на Чомбе нарочно се насочи към защитниците, те сякаш станаха поплътни и ясно очертани. По-силни и способни да отстоят позициите си.

Спирала от букви се разви от пипалото в центъра. Този път думите се точеха без страничен шум и бяха достатъчно ясни, за да активират звуковия интерфейс. Зазвуча глас, дрезгав и разстроен.

**... НИЕ ДОЙДОХМЕ КАТО ПРИЯТЕЛИ... ПРЕМИНАХМЕ ПРЕЗ
ОГРОМНАТА ПУСТОШ... С НАЙ-ЦЕННОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ... ЗАЩО
НИ ИЗМЪЧВАТЕ?**

Акана въздъхна с явно задоволство и каза:

— Добре, Джералд. Твой ред е.

Джералд се наведе напред. Вече не беше нужно да пише с пръст върху повърхността на овоида, стига да говореше ясно, обърнат към „камъка от космоса“.

— Намираме хаотичното ви поведение за смущаващо — рече той. — Макар да ценим разнообразието, ще ни трябва известен ред или поне вежливост, ако искаме този разговор да стигне донякъде. Това може да стане по два начина.

Замълча, както му беше препоръчал съветникът лингвист, ако изобщо се стигнеше до тази фаза. По-добре бе да оставят извънземните да попитат. И след няколко секунди приличащото на земно главногo същество направи точно това. Тънкото пипало започна да пише и аудиосистемата преведе:

Какви два начина?

Джералд заговори бавно и ясно:

— Или като се редувате и всеки един да има определено време да разговаря с нас... или като изберете един от вас да представлява всички ви. Честно казано, бихме предпочели и *двата* начина. Но първо с представител. Крайно време е да изясним естеството на мисията ви

тук и да чуем за онази страхотна общност, към която ни каните да се присъединим.

Покритите със смукала пипала се загърчиха.

**ПОМНЯ... НАВРЕМЕТО ПРАВЕХМЕ НЕЩАТА... ПО ТОЗИ
НАЧИН...**

Джералд кимна, Бен и Емили също. Според една от теориите безпорядъчното поведение на извънземните беше естествен резултат от дългата изолация по време на полета в космоса. Смайващ тест за издръжливост, способен да прати по дяволите всякакъв здрав разум.

ЩЕ СЕ ОПИТАМ ДА УБЕДЯ ДРУГИТЕ ДА... СЪДЕЙСТВАТ.

Сепията се обърна, кентавърът, прилепът, Буда и насекомоподобното се обърнаха към нея, сякаш с намерението да обсъдят положението...

... и отново всичко потъна в хаос, понеже някои отзад обединиха сили и направиха клин, за да си пробият път напред.

— Изключи! — нареди Акана.

Артефактът отново потъна в студен мрак.

„Дано кристалната му структура да издържи тези шантави редувания на горещина и студ — помисли си Джералд. — В космоса не му се е налагало да се излага на подобни крайности.“ Съветникът Хермес беше говорил по същата тема, макар и с много повече думи.

Все още можеха да се видят въртящите се облаци, раздвижени от смътните фигури, които се бяха скупчили във виртуалните дълбини под повърхността на Артефакта. Отначало суматохата бе толкова голяма, че Джералд се разтревожи. Възможно ли бе емулираните същества да си нанесат поражения едно на друго, може би дори да се убият? Подобно нещо определено се случваше в някои човешки игрални светове.

— Намаляват темпото — отбеляза той.

Краткото счепкване като че ли бързо изсмука жалките енергийни запаси, останали вътре. Видяха през мъглата как фигурите се пускат една друга и започват да оклюмват. Джералд се наведе напред и присви очи. След около минута каза диагнозата си.

— Мисля... мисля, че някои от тях *разговарят* помежду си.

— Добре — рече генерал Хидеоши. — Патрис, пусни лампата на десет процента. Като награда.

— Ще го направя — отвърна Чомбе. — Много внимателно.

Лъчът светна и Джералд видя как се разделя на компоненти, всеки от които освети групички извънземни, които сякаш разговаряха. Пред очите му тези групички сякаш набраха сила и станаха по-жизнени. Две от тях се разделиха, но членовете им преминаха в други групи.

— Нима наистина действа? — попита Генадий Горосумов, който поначало беше скептично настроен към този подход.

— Може би преоткриват умение, забравено по време на дългото и еднообразно изминаване на толкова много светлинни години — предположи Бен Фланъри. — В края на краищата сигурно е нужно много сътрудничество — и вежливост — за запазване на една огромна и древна цивилизация. Това, което видяхме, може да е поведението на блестящи и цивилизовани умове, когато съвсем не са в най-добрата си форма и са все още замаяни от дългия студен сън.

Теорията не беше лоша. Всъщност тя бе най-популярната. На Емили Тан обаче явно ѝ харесваше от време на време да дразни Бен.

— Значи сме като медицинската сестра, която ти бие шамар за твое собствено добро? За да накара мързеливия сънливец да се събуди?

Фланъри се намръщи. Понечи да отговори, но Чомбе го изпревари.

— *Regardez, mes amis!* Делегация, най-сетне. Идват.

Всички погледи се насочиха към Артефакта или най-близките увеличителни екрани, където несъмнено ставаше нещо. Поне десетина извънземни приближаваха през мъглата, която този път се разпръсна послушно, за да им направи път. Зад тази група вървеше друга, още по-голяма, която спазваше почтително на вид разстояние.

„Е — помисли Джералд, — май наистина най-сетне са успели да се разберат.

Сега най-сетне може да научим и пълната история.

Кой би си помислил, че най-големият проблем на Първия контакт ще се окаже личностен? Проблем на дезорганизацията. На незрялостта.

Но може би най-лошото вече е зад нас.“

ПЕСИМИЗЪМ

Според хипотезата Медея много от масовите измирения на Земята са били причинени от самия живот.

Разбира се, динозаврите са били затрити от случаен астероид. Някои други измирения също са следствие на сблъсъци или вулканична активност. Най-голямото бедствие на Земята обаче — заледяването на Киршвинк отпреди 650 милиона години, когато ледът покрил цялата планета от полюсите до екватора — е било причинено от морски водорасли, които бълвали в атмосферата кислород и изчерпали въглеродния двуокис, като с това подложили Земята на дълбоко замразяване. Глобалното затопляне и парниковият ефект от наше време показват, че в прочутата способност на биосферата да коригира сама себе си има ограничения.

Животът може да излезе извън контрол по същия начин, по който туморът унищожава организма, който го храни. Дали тази аналогия се отнася за човечеството? Дали то не е „рак“ на живата планета? Дали сегашното намаляване на разнообразието и биомасата не е предизвикано от някаква самоубийствена тенденция на живота? И дали хипотезата Медея се отнася не само за нашата планета, но и за всички живи светове?

От друга страна, животът на Земята никога досега не е имал способността да погледне самия себе си. Да забелязва какво прави. И може би да се опита да поправи нещата. Дали това е истинската роля на човечеството?

Късогледият егоизъм не е нещо ново. Той е характерен за всички същества. Ние сме първите, които виждат наклонената плоскост. Първите, които размишляват върху прокараните от самите нас пътеки към ада. Онова, което ще направим по въпроса, ще определи дали сме наистина разумни. Дали сме раково образувание на Майката Земя... или нейният нов мозък. Нейното съзнание.

Кодекс на съзряването

40.

В ОЧАКВАНЕ НА ГОДО

Хамиш кипеше вътрешно. „Пророкът се постара да ме докара тук, за да помогна за сключването на исторически съюз. А ето че ме изтикаха настрана, докато брокерите на власт се срещат при закрити врати.“

Нужен бе само миг илюзията за собствената му важност да се сгромоляса.

Седеше в дъното на театъра-аудитория в грамадното имение на Глаукъс-Уортингтън и се опитваше да намести удобно дългите си крака, докато интелектуалците от Движението за отказване на Тенскватава сверяваха записки с учените, наети от консорциума богаташки фамилии, наричащи се благородници. Ако искаха да стигнат до обща кауза, умниците, обслужващи двете групи, трябваше да съгласуват становищата си. Имаше много за обсъждане...

Като например официалното оправдание за новата посока на обществото с различни послания, съставени и пригодени за различните социални сектори, касти и групи по интереси.

Плюс нарежданията за политиците и бюрократите, които двете групи вече държаха в ръцете си, а също и за другите, които щяха да си осигурят.

В дневния ред, макар и не толкова належащи, бяха също методологиите за *добро управление* след поемането на контрола. Наличието на тази тема накара Хамиш да се почувства по-добре като цяло. Щом човечеството е обречено да се върне към традиционните модели, то нека новите господари да поемат задълженията си сериозно.

„Или поне да изглежда, че искат да го правят. Евтино е да си купиш неколцина интелектуалци и да ги накараш да разменят мнения за *новблес оближ*, аристократичното задължение да управляваш мъдро.

Ще видим дали идващият феодален строй наистина ще тръгне по този път. Тенскватава по-добре да внимава, за доброто на всички ни!“

Сутринта премина в презентации и обсъждания на специалисти. Сушмеета, социоложката от Дарамсала, избягваше да поглежда към Хамиш, докато говореше за „неоконфуцианските“ обществени структури. Той си припомни с удоволствие прекараните заедно часове и се ухили открито, когато погледът ѝ все пак се плъзна по него. Нямаше обаче истински контакт. Може би се чувстваше смутена или засегната, че не беше останал цялата нощ... или се безпокоеше малката им афера да не бъде разкрита чрез анализ на погледите. Ако беше така, самото *избягване* на контакт можеше да издаде, че помежду им има нещо... Не че му пукаше кой какво знае.

Имаше какви ли не възможности и Хамиш си призна, че го гризе любопитство. Мъничко. „Може пък в края на краищата да е просто въпрос на професионализъм. Получи своето от мен, добави една знаменитост към партньорите си в леглото, а сега се съсредоточава върху работата“. Каролин като че ли правеше същото в началото — показваше комбинация от страст и самоконтрол, които Хамиш определено намираше за впечатляващи. Едва по-късно, когато смехът започна да играе важна роля, връзката им продължи към любов.

„Към. Но дали наистина успя да стигне дотам? — запита се той. — И ако е успяла... защо не си остана там?“

Всъщност презентацията на Сушмеета се оказа доста добра. Отлична преценка, подплатена с впечатляващи исторически сведения за това как олигархията може да бъде направена по-жизнена, по-ефективна и по-дълговечна чрез съчетаването ѝ с меритокрация.

Естествено, интелектуалците харесаха тази част. Което можеше да се очаква. Последваха аплодисменти, когато Сушмеета завърши и си седна на мястото на втория ред. Самият Хамиш предпочиташе да наблюдава отзад, където можеше да се намести удобно и да си протегне краката.

„Е, добре. Може би по време на обяда...“

Вероятно по-интересни за Първото съсловие бяха докладите „Промяна на общественото мнение чрез повсеместно фоново убеждаване“ и „Проверка на лоялността на персонала чрез томография на личността“.

Комисия от специалисти по интелектуалната собственост търсеше обща почва между патрициите, които гледаха на патентите и авторските права като на добри източници на доходи, и представителите на Движението, за които строгото лицензиране на идеи беше средство за контролиране на „прогреса“. Съветниците от двете страни стигнаха до консенсус да потърсят законодателство, което да сложи край на сроковете на всички патенти. Интелектуалната собственост трябваше да е вечна.

Допълнителен бонус — подобно нещо би помогнало за привличането на някои представители на научно-техническия прогрес в съюза.

Хамиш забеляза, че докладващите изглеждат изнервени — може би заради стимулантите, които шмъркаха, пиеха или поемаха през лепенки по кожата си. Пред света може и да бяха дискретни, но тук се намираха сред себеподобни и можеха да говорят открито за най-последните вещества за ускоряване на мисленето. Това ли беше причината да са толкова възбудени? Или липсата на достъп до световната мрежа по време на тази закрыта тайна конференция?

„Направо не мога да повярвам, че преди сто години хората са говорили сериозно за технокрация — да поставят на върха най-големите учени и интелектуалния елит.“

Разбира се, хората в тази зала не бяха „върхът“. Най-важните членове на Петото съсловие стояха настрана от свръхбогатите и особено от движението на Тенскватава. Въпреки това самата идея за технокрация почти обиждаше Хамиш. Подобно нещо със сигурност нямаше да се осъществи сега. По ирония на съдбата — благодарение на методите, които тези експерти разработваха за работодателите си от Първото съсловие.

Хамиш слушаше и си водеше бележки наум, наполовина заради Движението, но също и като материал за бъдещи истории — две цели, които решително дърпаха в противоположни посоки. Макар да одобряваше тези предложения в реалния живот (та те можеха да спасят света), не можеше да се сдържи да не намери страхотни начини да изтипоса авторите им като злодеи! „Фоново убеждаване“ и „томография на личността“ бяха евфемизми за контрол над съзнанието — мрачна жила, която беше разработвал неведнъж в романите си, във филми и в игри като „Триумф на силата“.

И какво? Някои от тези предложения просто бяха твърде добри, за да не се появят в следващия му технотрилър. Използвани обаче от някаква вражеска конспирация, правителствена агенция или заговор на еконенормалници, вместо от съюзници на Пророка. Такова е изкуството на твореца. Измисляш си авторитетна фигура като почти всемогъщ лош. Изборът зависи от предпочитанията ти. Нагласите против авторитета обаче са си лайтмотив още от самата поява на Холивуд.

Ръката го сърбеше от желание да си запише идеите върху позволения тефтер със старомодни хартиени листа. „Само да имам достъп до инструменти за видеозапис или анализ.“

Уви, дори Ригълс, неговият мини-ИИ в обичайната му, беше изключен от някаква високотехнологична заглушителна система. „Все пак обсъжданите тук теми са опасни.“ Обикновените слухове и мълви бяха безобидни. Нямаше значение дали милиони вярваха в ужасни неща за Движението или аристократите, та дори част от тях да бяха истина! Важното беше те никога да не бъдат доказани.

В единайсет и малко, по време на десетминутната почивка, докато Хамиш излизаше от разточително парфюмираната мъжка тоалетна, конференсието обяви темата на следващия доклад: „Евгенично подобряване на кръвните линии и усъвършенстване на аристокрацията“.

За Хамиш заглавието бе зловещо и, честно казано, донякъде квазинацистко. Доста от присъстващите като че ли споделяха мнението му, тъй като отидоха да си вземат кафе или подхванаха разговори в кулоарите. Докладчикът излезе на подиума, но Хамиш видя как Тенскватава, следван от двама ключови помощници, се измъква след Рупърт Глаукъс-Уортингтън през един страничен изход. Последваха ги Евгений Боголомов, Хелена Дюпон-Вонесен и други от най-големите богаташи. Самият Рупърт изглеждаше разсеян и разтревожен. Нещо явно му тежеше.

Хамиш бързо огледа аудиторията и видя, че най-важните излизат или вече са излезли. „Явно е дошло времето за истинското събиране“ — помисли си той и тръгна напред...

... и спря, понеже острият поглед на Пророка го прикова на място. С просто поклащане на глава и извинителна усмивка Тенскватава му каза: „Не. Това не е за теб.“ След това лидерът на

Движението сякаш го изхвърли от главата си и забърза след домакина към някакво друго място за среща, най-вероятно още по-уединено и тайно, където щяха да се сключват сделките и да се решава съдбата на човечеството.

Така че Хамиш седна и отегчено заслуша доклада по евгеника, изнасян от — колко подходящо! — някакъв блудкав дребен мъж с австрийски акцент.

„Е, какво очакваше? Особено след начина, по който се отнесе Рупърт с теб вчера. От хиляди години актьорите, разказвачите и чародеите са знаели мястото си... обикновено малко по-високо от шутовете и куртизанките. Дори когато са прочути или обичани, не са били първи приятели с кралете и не са обсъждали политика. Едва в последно време нашата младежка култура започна да възвеличава хората на изкуството и на идеите. И това със сигурност ще се промени, когато нещата отново се върнат към обичайните човешки норми.

Е, хубаво. Винаги съм знаел, че в Просвещението има неща, които ще ми липсват.“

И тъй, мястото му беше тук, сред другите умници. Не само като човек на изкуството, но и като майстор на масовите комуникации трябваше да намери темите за интересни — и да намери много начини, по които да допринесе за дискусията. Беше му трудно обаче да се съсредоточи, докато докладчикът продължаваше да дудне:

— ... Така че от тези данни виждаме, че една от устойчивите причини за провал, довели до падането на благородническите фамилии в Европа, Азия, Африка и Америка през цялата ни писана история, е придържането към глупави модели на брак и възпроизводство! Разбира се, уговорените бракове често са помагали за създаването на съюзи между фамилиите и са полезни в краткосрочен план. Това обаче е довело до бедствено стесняване на генетичното разнообразие у аристокрацията! Вижте само колко често постиженията на блестящи владетели са били прахосвани от малоумните им синове! Обърнете внимание на ефектите от инбридинга дори само върху някои кралски фамилии — Хохенцолерн, Хабсбург и Романови. Монарси, които са били доказано непълноценни интелектуално и психически, са станали причина за половин век агония! Стигнало се е до гибелта на стотици милиони и до съсипването и на трите династии, а аристокрацията е

била дискредитирана в продължение на няколко пропилени поколения, докато споменът за ужасите най-сетне избледнял.

Хамиш погледна някои от техническите илюстрации, реещи се над говорещия и аудиторията като балони, пълни с графики и анимирани данни. Оказваше се, че идеята на дребния учен е сходна с онази на индийската социоложка — с тази разлика, че неговата представа за „меритокрация“ се отнасяше до самите благородни кръвни линии.

— Налице е също *изтичане на умове* — фактът, че много от най-интелигентните деца на аристокрацията я изоставят! Макар да запазват известно ниво на комфорт, те предпочитат компанията на *техници* и използват интелекта си в някаква област от науката, изкуството или нещо друго...

Нещо погъделичка ухото на Хамиш и той трепна. Потисна импулса рязко да се надигне и оформи субвокално въпроса в гърлото си, без да отваря уста.

РИГЪЛС? ТИ ЛИ СИ?

Гъделичкането изчезна... и се върна, този път по-силно. Иисистентът му обаче продължаваше да мълчи. Може би потискащото поле, което заглушаваше комуникациите в имението на Глаукъс-Уортингтън, беше засякло и позволило на личните устройства да се събудят частично — колкото да те раздразнят.

Хамиш посегна да свали обичата си...

... а гъделичкането се превърна в нисък дрезгав звук... който премина в мърморене... и накрая оформи думи.

— Хамиш Брукман, ако чувате това, докоснете облегалката пред себе си.

„Хм.“

Не беше Ригълс.

Хамиш изобщо не се поколеба. Вече се беше навел напред. Едно мързеливо движение с ръка беше достатъчно, за да изпълни искането.

— Добре. Моля, преместете се на свободното място от другата страна на пътеката. Проверете отляво, под тапицерията. Дръжте се естествено.

Хамиш се зачуди как някой бе могъл да преодолее заглушаването. Може би с мазер, насочен право към обичата му? Но детекторите в аудиторията би трябвало да засекат отраженията. Освен

ако... освен ако не използваха някакъв извънчестотен ефект на индуциран резонанс, който караше обичайната му да трепти... Или пък беше някакъв предварително направен запис?

Поклати глава. Технологичните спекулации не бяха важни. Въпросът бе друг — дали това не е някакъв тест за лоялност?

„И ако е така, дали проверяват само мен, или и всички други?“

Докладчикът продължаваше да говори за развъждането на аристокрацията.

— ... Всички тези проблеми могат да бъдат решени чрез избиране на партньори от най-интелигентните и изтъкнати представители на обикновените хора. Чрез съчетаването на това с научно планираната рекомбинация и подсилване, върховната каста може да се облагодетелства, създавайки динамично и талантливо потомство! Позволете да наблегна за нашите нови приятели от Движението за отказване, че това може да бъде направено без бърникане в гените! Макар че, естествено, може да се наложи пренатално...

Хамиш се огледа. Не виждаше други от присъстващите да се държат подозрително, да сменят местата си, да опипват тапицерии или да се втурват да съобщават на охраната за непозволени съобщения. Разбира се, някои може да действаха внимателно. Но пък повечето от тези нервни интелектуалци не биха знаели как да го направят.

— Освен преките предимства — продължаваше човекът на подиума, — това ще се отрази добре и на връзките с обществото. Така обикновените хора ще имат чувството, че притежават потенциал да преминат в кастата на благородниците, и родителите ще окуражават децата си с надеждата, че могат да направят скок в положението си!

Хамиш стана, протегна се и се обърна да изкачи дванайсетте стъпала (благодарение на дългите си крака ги вземаше по две наведнъж) към неколцината мъже в ливреи на Г-У, които стояха до една маса със закуски. Взе си от въртящ се поднос шишче тянцинско свинско (несъмнено от истинско животно, а не от тъканна култура), взе си и чаша крушово вино.

— Разбира се — продължаваше докладчикът, — трябва на всяка цена да избягваме завръщането към принципа на примогенитурата, или унаследяването от първородните! Всяка наистина сериозна аристокрация ще подражава на някои благородни фамилии от

пустинята — ще създава съвещателни структури на кланово ниво, което по ирония на съдбата е заемка от демокрацията...

Хамиш се ухили на служителите от охраната. Изглеждаха типични, като се започне от здравата физика и се стигне до големите им очила, за които заглушаването не важеше. Единият го погледна и кимна леко. Другият издаде тихи звуци, докато правеше виртуална справка с почукване на зъби и сумтене, без да мърда скръстените си на гърдите ръце.

По абсолютно нищо не личеше, че Хамиш представлява интерес за тях. Разбира се, можеше и да са добри актьори. Това обаче беше съмнително.

— Е, господин Брукман? — промърмори гласът в ухото му. — Ще е интересно. Обещавам.

Хамиш се поколеба. Накрая си взе още едно шишче и нехайно заслиза по пътеката. В действителност изборът му беше предрешен. Любопитството беше точно толкова втъкано в неговата ДНК, колкото и ликуващият песимизъм, изпъстрящ творбите му. „Бог не изкушава хората отвъд способността им да устоят — гласеше католическата доктрина, която би могъл да приведе в своя защита, ако това се окажеше изпитание. — Трябва да разбере какво става.“

— ... Разбира се, аристократите от миналото са позволявали известно вливане на кръв от по-нископоставени. — Лазерното гребло на докладчика разбути илюстрациите, за да покаже изображения на мъже с ризници и жени с официално облекло. — Храбри пехотинци можели да се прочуят на бойното поле и да се изкатерят по социалната стълбица. Красиви жени се омъжвали за висшестоящи или заемали средно положение като метреси...

Хамиш седна на седалката от другата страна на пътеката, срещу старото си място. Докато дъвчеше, лявата му ръка се плъзна по тапицерията... и напипа някаква малка издутина в тъканта. Той я забута към края и тя се измъкна с лекота. На пипане приличаше на нагънато листче хартия.

— Чудесно — произнесе гласът до дясното му ухо. — А сега извадете лещата и си я сложете. Ако ви е трудно, направете го в тоалетната. Там няма охранителни камери.

Хамиш се намръщи. Под хартията напипваше очертанията на мек диск. „Мразя тези неща.“ Естествено, съвременните хлапета ги

приемаха за даденост. Днес човек можеше да има идеално зрение, но въпреки това да пъха разни неща в очите си и да гледа света през изкуствени пластове. Разбира се, онези, които бяха планирали това нещо за Хамиш, би трябвало да са запознати с публично изразяваното му мнение относно тези играчки. Би трябвало да знаят също, че той използва контакт-ИИ от време на време. Когато се налага.

„Добре. Мога да го направя. И то без да ми се налага да се крия в кенефа, снизходителни глупаци такива.“

Като внимаваше да държи лявата си ръка скрита, Хамиш извади лещата от сгънатата хартийка. „Внимавай да не я изпуснеш. Дори швейцарците не поддържат подовете си достатъчно чисти за ииуер.“

Като се престори, че се е задавил с хапка свинско, Хамиш се наведе и прикри уста, за да се изкашля няколко пъти... и в същото време вдигна нагоре единия си клепач и нагласи малкия актипластичен диск в лявото си око. Направи го малко грубичко — беше изгубил тренинг. От месеци не беше използвал лещи. Примигна и окото му засмъдя, недоволно от неканения гост. Около минута, докато сълзите престанаха да текат, половината свят беше размазан. Междувременно докладчикът продължаваше да дудне.

— ... При някои африкански племена било задължително главатарите да си вземат жени от бедните родове. Евреите в средновековна Европа нямали поземлена или военна аристокрация и затова елитът им се основавал на постиженията в областта на знанията. Най-интелигентните млади равини, независимо от произхода си, се женели за дъщери на богаташи и това имало добре известни последствия. Както и отраженията в култури, в които се практикувал целибат сред свещениците...

Най-сетне Хамиш успя да се фокусира. На загадъчния непознат вече не му беше необходимо да заобикаля Ригълс и започна да пише в зрителното поле на лявото му око.

Моля станете — отново внимателно — и следвайте водещата точка.

Вече без никакво нежелание и резервации (и без това му беше дошло до гуша от досадната „евгеника“), Хамиш стана и тръгна към задния изход, като мина покрай онези от охраната, но този път без да ги погледне. Точно тогава в окото му се появи жълт кръг, който

пулсираше, без да изглежда заплашително, и го подкани да тръгне по коридора отляво.

„Някои хора живеят непрекъснато потопени в тези... виртуални нива и «смесена реалност». Твърдят, че това им дава възможност да са по-продуктивни, да изживяват нещата по-пълно. Аз обаче се справям чудесно и без тези играчки. Покажете ми някой, живеещ потопен в света с безбройните нива, който да е постигнал повече от мен!“

В същото време се чудеше. Как успяваше малката контакт-ИИ леща да поддържа връзка, без да бъде засечена от охраната на имението?

„Възможно ли е да има достатъчно мощен ИИ, способен да контактува самостоятелно с мен?“

Реши да пробва. Докато минаваше покрай мъжката тоалетна, изведнъж зави към вратата. Евантуалната връзка би трябвало да се прекъсне или да се наруши от всичките тези стени и тръбите в тях, особено ако използваха слаб и таен радиолъч.

Добра идея — отбелязаха буквите. — По-добре пуснете една вода. Ще бъдете доста зает след малко.

Старомодната скромност беше друга причина да мрази тези проклетни неща. Хамиш внимаваше да не поглежда надолу, докато пикаеше, тъй като нямаше начин да знае дали картината не се предава някъде от лещата. Вместо това се зае да изучава табелката със спецификации на писоара — поредният великолепен продукт на „Лайф-Лайнър“ ООД, обещаващ да възстанови 93% от фосфора и 85% от водата при всяко използване. Хамиш се намръщи скръбно. Във „Фосфокрация?“ същата тази екокомпания играеше ролята на главния злодей, с мъничка промяна на името. Беше част от световна конспирация на „Мерд Монополи“ да трупа богатство от измислена криза. Няколко необмислено подбрани думи и едно съдебно дело бяха глътнали всичките му печалби от „Фосфокрация?“ „Е, голяма работа.“

Погледна надолу само колкото да насочи струята към логото на компанията, точно над канала. След това си вдигна ципа, изми се и излезе. Жълтата водеща точка като че ли го чакаше на същото място.

— **НАПРЕД, НАВРЕД** — промърмори той в случай, че лещата не може да долавя субвокалните сигнали на такова разстояние от гърлото му. Отговор не последва, така че той просто последва точката по друг коридор, нагоре по широко стълбище, после пак по коридор, през

вестибюл и в една от многото музейни библиотеки на имението Глаукъс-Уортингтън. Лавиците с книги се извисяваха на цели два етажа към изработените от дялан камък арки на тавана.

„Еха, бих могъл да прекарам цяла седмица тук!“

Почти очакваше лещата да изпише заглавията на всички чудеса в това помещение. Уви, това не стана. Все пак Хамиш разпозна една Гутенбергова библия в стъклена витрина, както и илюстриран латински превод на Гален, ранното издание на Куинер. Имаше и други загадъчни чудеса. За разлика от обществените музеи, тук нямаше надписи на ниво реалност върху хартия или пластмаса. Явно човек можеше да разглежда тези съкровища единствено в компанията на някой фукаш се член на фамилията.

Е, както и да е. Не можеше да се бави. Водещата точка зави и продължи към едно от празните пространства между лавиците. В края на тясната пътека се олюля бавно пред една от спускащите се стълби, водещи до горното ниво. Когато Хамиш приближи, блестящата точка политна нагоре като развързан балон.

Хамиш спря — стъпалата изглеждаха неудобни, — но после сви рамене и се заизкачва енергично, дори малко безразсъдно. Честно казано, забавляваше се невероятно.

След като се изкачи, се обърна, изчака няколко секунди точката да го настигне, дръпна се да й направи път и тя го поведе отново — сякаш бе истинска, а не виртуално творение. Илюзия, създадена от пластмасов диск върху лявото му око. За съжаление контакт-ИИ лещата беше само една и точката беше двуизмерна и бе малко трудно да определи точно местоположението ѝ без псевдопаралакс. Въпреки това Хамиш я последва в малка ниша с прашни томове, много от които със сигурност бяха по-скъпи от къщата му.

Точката се трансформира в образа на рееща се човешка ръка в бяла ръкавица. Ръката се завъртя и с жест на фокусник посочи някаква пищна резба около книжен шкаф, изработен от тъмно дърво.

Дръпнете тази лоза към себе си, ако обичате. Би трябвало да се отвори.

После влезте много внимателно и ПОЧТИ затворете. Внимавайте да не се заключи.

Хамиш отчете, че ИИ-гласът му оставя начин да се измъкне. Така това не приличаше толкова на капан.

Ръката му се плъзна по виещите се лози, които се катереха по шкафа, и той се запита дали днес може да се изработи подобно изящно произведение на дърворезбата. Разбира се, зелотите на така наречения Век на аматьорите твърдяха, че всяко изкуство, занаят и умение от миналото днес могат да бъдат възпроизведени — при това не от машини, а от хора, на които това им е хоби.

Хамиш намираше това твърдение за болезнено, арогантно и дори отвращаващо.

Дръпна там, където му показваше реещата се ръка. Без никакво скърцане или съпротивление един лост се завъртя надолу на пантата си и с тихо изщракване целият шкаф се отвори няколко сантиметра. Въртеше се с лекота, макар че съдържаеше тежки томове — свидетелство за скрити някъде модерни лагери. Хамиш се изправи пред тъмен проход.

Дясното му око не можеше да различи нищо в мрака. В лявото му обаче се виждаха слабо блещукащи очертания, които му казваха къде подът се среща със стените. Хамиш дръпна вратата след себе си... като *почти* я затвори, след което тихо се затътри напред; мислеше си за разказите на По.

Малко по-нататък има дървен панел, закрепен на стената на нивото на очите.

На два метра. Вече на един.

Поставете ръка там, където сочи моята.

Хамиш посегна и усети в пръстите си слаб нервен трепет. Макар че знаеше какво да очаква, го побиха тръпки, когато ръката му мина през призрачната бяла ръкавица без никакъв физически контакт. Формираните преди милиони години инстинкти трудно можеха да се преодолеят.

Хванете дръжката.

Сега бутнете леко панела наляво, докато не се появи отвор.

След кратка пауза последва предупреждение:

Можете да гледате, но без да издавате никакъв звук.

Хамиш избути настрани дървения панел, наведе глава и дори приклекна.

„На нивото на очите. Да бе! Може би за нормалните хора.“

От другата страна бе сумрачно, но дори дясното му око се адаптира бързо.

Видя друго украсено с ламперия помещение с каменен купол, също като на библиотеката. Десетки мраморни и бронзови фигури стояха в ниши по стените долу, а отгоре имаше втори етаж с колонада. Именно от това горно ниво той се вираше надолу покрай една скулптура — някаква индийска танцьорка или богиня със съблазнителна фигура, тесен кръст и само един чифт ръце.

Взирайки се покрай възбуждащия й пъп, Хамиш видя на първия етаж двайсестина души, събрани около една-единствена настолна лампа в средата. Сенките им се разделяха радиално като венчелистчета на някакво тъмно цвете, пресичаха пода и се катереха по стените, рисувайки изкривени и издължени човешки силуети между статуите. Разговорът бе твърде тих, за да може да го чува ясно, макар че бързо разпозна ястребовите черти на Тенскватава, домакина Рупърт Глаукъс-Уортингтън, както и неколцина други височайши особи. Лицата им бяха бледи и едва различими, но очите им проблясваха на меката и едновременно с това рязка светлина.

„Аз пък си мислех, че са се събрали да уговорят подробностите около съюза — каза си Хамиш. — Да обсъдят важни въпроси за разпределянето на властта и какви политики да се следват. А вместо това тук се провежда нещо като церемония.

Да не би да съм свидетел на таен ритуал за посвещение на илюминатите?“

Обзе го възбуда. „Мислех, че подобни неща са само слухове или романтични преувеличения, скалпени от колегите ми научни фантасти. Означава ли това, че олигархията наистина си има някакво вътрешно, изпълняващо определени ритуали ядро? В което сега са поканили и Пророка?

Но не и мен?“

Овладея накърнените си чувства и се отдаде на любопитството. „Как е възможно източниците ми да са ме насочили в толкова погрешна посока?“

Само че... Бързо преразгледа това свое първо впечатление. Не изглеждаше да има някакъв модел, хората около масата не бяха подредени по строго определен начин. Не се виждаха никакви символи. Нямаше ритмично припяване. А само тревожен шепот.

Един от събралите се, собственикът на този огромен палат, повиши глас в отговор на някакъв въпрос. В тона му се долавяше

раздразнено безпокойство; той махна с ръка и посочи към масата. И Хамиш успя да долови отделни фрази.

— ... в семейството ми от три столетия...

И после:

— ... започна внезапно, снощи...

И накрая:

— ... никога не е правил нищо такова!

Хамиш внезапно се сети. Глаукъс-Уортингтън говореше за предмета на масата. Онова, което отначало бе взел за обикновена — макар и малко слаба — настолна лампа, се оказа нещо съвсем друго. Заоблено парче стъкло, горе-долу с размерите на човешка глава и — както осъзна с трепет — оформено именно като такава. Предметът сякаш светеше отвътре.

Контакт-ИИ лещата, покриваща лявата му зеница, заработи в отговор на интереса му и направи някакво магьосничество с увеличаване и избистряне на образа. На Хамиш за момент му призля от разликата в картината между двете очи и се наложи да затвори дясното. Но дори така му бяха нужни няколко мига да разбере какво представляват проблясъците и сложните отражения.

„Това е кристален череп. Една от онези шантави находки, по които хората полудяват и за които има филми, по-глупави и от моите. Но повечето черепи се оказаха съвременни фалшификати.“

Разбира се, „повечето“ не беше същото като „всички“. Археолозите наистина бяха признали, че някои изглеждат наистина древни, но въпреки това си остават просто произведения на изкуството — естествени парчета кварц, внимателно дялани и търкани от старите майстори, без да имат абсолютно никакви загадъчни свойства. Но пък някои от странните находки никога не бяха показвани на широката общественост, нито бяха подлагани на изследване с модерна техника. И това продължаваше да подхранва всякакви спекулации около тях.

„О, да! Един от черепите се пазел в Швейцария, в частна колекция!“

Не си бе направил труда да научи нещо повече по въпроса. Древните окултни артефакти никога не го бяха вдъхновявали. Изобщо не можеха да се сравняват с опасните научни открития и Нещата-които-човек-никога-не-е-бивало-да-научава. Въпреки това винаги имаше нещо примамливо в произведенията на писатели и сценаристи

като Джоан Сойер и Ари Стоун-Беър, които забъркваха истории с мистерии и чудеса около странни предмети от загадъчното минало.

Някой — Тенскватава — посегна към прозрачния череп и го побутна с пръст. Завъртя го, докато ухилената уста и очните кухини почти се обърнаха към Хамиш, погледнаха го налудничаво развеселено...

... и точно тогава внезапно блесна ослепителен лъч, който го прониза право през контакт-ИИ лещата и го засипа като с шрапнели с припокриващи се образи...

... *планета* с тъмни континенти и тесни морета, предадени в сумрачни тонове, с изключение на една-единствена лъкатушеща ивица, която искреше във всички цветове, от лазурни брегове до покрити със сняг пурпурни върхове...

... безпорядъчен назъбен *градски пейзаж*, забъркал едновременно кирпичени коптори, небостъргачи, наколни жилища и блестящи куполи с тръстикови покриви...

... безразборна мозайка от *лица*, съчетаващи клюнове, челюсти и фунии, които се преплитаха неестествено и сякаш сумтяха и крещяха с някаква налудничава настоятелност.

Впечатлението продължи само една-две секунди. След това изчезна. Вцепенен, Хамиш потърси спасение в логиката. В научното размишление.

„Тази бърканица от несвързани образи... които се смесват и припокриват така хаотично... може да е остатък от някаква холографска памет. За разлика от Хаванския артефакт, черепът показва само оцелели фрагменти, запазени след като е бил повреден.“

Повреден може би от примитивните майстори, които са използвали прахове и камъни, за да го оформят и полират в някаква достойна за почитане форма, без изобщо да подозират какви поражения нанасят... или още по-рано, когато кристалът е паднал на Земята.

„Повреден и увреден, неспособен да общува ясно, а само да показва мимолетни двусмислени и объркващи фантастични образи. Достатъчно, за да хвърли в ужас примитивните ни предци и да ги изпълни с мисли за смъртта. И може би да вдъхнови други племена да изработят свои кристални черепи в напразното усилие да повторят могъществото му. Нищо чудно, че олигарси като Рупърт са решили, че

това е твърде смущаващо, за да бъде споделяно с лесно изпадащите в тревога маси.“

Насочи вниманието си към Глаукъс-Уортингтън. И към нещастната му физиономия.

Но Рупърт не каза ли нещо преди малко? Че това светлинно представление е започнало едва снощи? Може би черепът никога не е бил буден — с отделни редки изключения — допреди няколко часа.

Само че... защо точно сега?

Хамиш нямаше проблем да стигне до най-вероятното предположение.

„Ох, Господи!“

ТОРАЛИЗАТОР

Това е Тор Повлов Цепелинката, предавам от новия си район, Уеб-Осемнайсет, ниво Z12. Най-хипарливото, хапливо... или скокливо място в Мрежата. И да, идвам пред вас като абсолютно чист виртуален образ, с блестяща, свещено-куха аура. Ура! Какво? Да не очаквахте някаква реална картина с Героинята от Вашингтон? Да не искате да видите сегашния ми реален образ?

Баба би казала — уж образ! Онази подобна на труп обвивка е само контейнер. Сега живея тук, в Горния свят. Потупайте аватара ми по гърба. Усещам го. Ако позволя на някой от загорелите фенове да ме замъкне в задната стаичка (със задни мисли), контейнерът ще го покаже. Хормоналната система на старата Тор си е наред!

(Да бе... сякаш ТОВА има шанс да се случи! Както и да е, продължавайте да оферирайте.)

Така че да, от „мен“ е останало предостатъчно. И ви обещавам едно — никога няма да позволя да карам на автопилот тук.

Ето какво ще ви кажа. Помогнете ми да си вдигна рейтинга и „Медиякорп“ може да извади един по-плътен

холватар. Дори някой от онези, андроид-мобилните. Така ще мога да отразявам истории от нивото на реалността. А дотогава има куп неща, които да ме занимават тук, във Висините, където граждани/аматьори и герои като вас могат да издирват неправди, да пронизват лъжите с копията на прозрачността и светлината! Както го направихме заедно в „Духът на Хула Виста“.

Е, да започваме тогава.

Какво? Много от вас искат първо да научат за мен ли? Какво е да живееш по такъв начин?

Всяка година стотици катастрофално наранени хора се превръщат в затворени в желе бегълци като мен и живеят живота си чрез дистанционни сензори, а не с органични очи и плът. Макар че Мрежата е наш дом, ние не сме „качени“ кибернетични същества. Камерите и сензорите продължават да хранят старомодните нервни пътища на съвсем реалния ни пихтиест мозък.

За някои това е мъчителен и ограничен живот, на който могат да завиждат само глупците. Въпреки това обаче има и десетки хиляди нормални, напълно здрави хора, които влизат във ваните и рискуват да атрофират телата си в опит да следват нас, „пионерите“, по пътя на живия холватар.

Надявам се, че сред вас няма такива глупаци. Само един на сто успява да извърши прехода така добре, както го направих аз — да се впусне в информационните магистрали, преминавайки от предчувствие към сравняване и потвърждаване. Връзките, които преди изискваха здраво мигане или тракане със зъби, сега се достигат само с воля... или прищявка... и бързо се превръщат в чист рефлекс...

Добре, успях да го покажа като нещо привлекателно, нали? Все пак ще ви кажа да не идвате тук. Защото боли! А има и странни сърбежи, когато данните сякаш докосват кожата ми и гъделичкат гръбнака ми. Нещо, което

докторите не могат да обяснят. Има го и онова гадно усещане, че някой ме вика. Не с прякора, който използвам в новинарските си репортажи. Не и с името, с което ме наричаше майка ми, а с някакво тайно име, също като в историите за магически заклинания и тъй нататък.

Добре, със сигурност има момент на желание за бягство/самосъжаление... така че нека да прогоним това с балсама на работата! **ВРЕМЕ Е ЗА УМНА ТЪЛПА!** Хайде да се понесем към нещо в новините като рояк левкоцити!

Какво? Искате темата да бъде Артефактът от космоса? Всички ли? Та нали всички на планетата са луди по...

Не, прави сте. Повечето репортажи са скучни. Няма въображение. Споделям предчувствието на групата. Можем да се справим по-добре.

41. ПО СТАРИЯ НАЧИН

Пен Сян Бин се мъчеше да следва разговора, отчасти защото беше очарован. Но и защото отчаяно му се искаше да го харесат.

„Ако се докажа пред тях, ако решат, че съм нещо повече от копче за включване и изключване на камъка-свят, това може да спаси живота ми. Може дори да видя отново Мей Лин и Сяо Ен.“

Тази цел не бе лесна за постигане. Останалите продължаваха да говорят така, сякаш той не съществуваше. Не че можеше да ги вини. В края на краищата кой беше той? *Какво* беше той освен поредния боклук, изхвърлен на брега, който по една случайност е намерил красив камък? Нима трябва да настоява да му обяснят всичко? *Ду ниту танкин...* все едно да свириш на флейта на крава.

С това изключение, че се нуждаеха от услугите му като посланик-посредник между тях и съществото в камъка, а той като че ли изпълняваше тази задача достатъчно добре. Поне според д-р Нгуен, който все така се държеше приятелски с него.

Техническите експерти Ана Аройо и Пол Менелауа явно се отнасяха със съмнение към него — необразования жител на Хуанпу със загрубяла кожа и лоша дикция, който непрекъснато губеше ценното им време с глупавите си въпроси. Бин знаеше, че и двамата щяха да са по-щастливи, ако честта на прекия контакт с Куриера се поемеше от някой друг.

„Само че *може ли* тази роля изобщо да бъде прехвърляна? Ако умра, дали ще я поеме някой друг?“

Нямаше съмнение, че са обмисляли тази изкушаваща идея.

„Или имам някаква особеност, нещо отвъд факта, че съм първият човек от десетилетия, спрял поглед върху камъка-свят? Може би ако ме няма, ще им се наложи да търсят дълго друг, който да ме замести?“

Трябваше да подхранва тази мисъл. В някой момент именно тя можеше да го запази жив.

„Пък и така или иначе не е нужно да се доказвам като равен на тях — напомни си Бин. — Ролята ми е като онази на първия актьор в

китайска опера, на когото не се налага да пее особено добре. Достатъчно е само да потанцува малко и да загрее публиката. Да е полезен, а не звезда.“

— Ясно е, че механизмът, с който разполагаме, е бил изстрелян в междוזвездното пространство от различни същества и с различни мотиви от онези, които са изпратили Хаванския артефакт — отбеляза Ян Шенсю, ученият от Нови Пекин, и постави ръка върху камъка-свят, без да предизвика нещо повече от леки вълнички по облачната му повърхност. Това изпълни Бин с моментно задоволство. „Камъкът реагира много по-силно на моето докосване!“

С другата си ръка Ян посочи големия екран-афиш за сравнение. На него се виждаше сияещ триизмерен образ на извънземния предмет, изучаван в Мериленд, Америка, заобиколен от изследователи от цял свят — трескав труд, следен от милиарди и ръководен от астронавта Джералд Ливингстън, който беше открил и прибрал „яйцето вестител“ от орбита.

„За по-голямата част на света той е единственият, който съществува. Малцина подозират, че подобни неща са били откривани и преди, още преди векове и хилядолетия. И още по-малко знаят за друг активен камък, пазен в тайна тук, наскре огромния Тихи океан.“

Бин замислено се загледа в триизмерното изображение на колегата си, умен и образован мъж, учен и космически пътешественик, може би най-прочутият човек в момента. Иначе казано, напълно различен от него, Пен Сян Бин, във всяко отношение. „С това изключение, че изглежда толкова уморен и разтревожен, колкото съм и аз.“

Гледаше Ливингстън и изпитваше някаква връзка с него, връзка с друг избран. С друг пазител на плашещ оракул от космоса. Та дори да се намираха на противоположните страни на някаква древна борба.

Пол Менелауа отвърна на Ян Шенсю, като изреди изключително подробен и дълъг списък на физически разлики — Хаванският артефакт например бе по-голям, по-дълъг и по-заоблен в единия край. И несъмнено по-малко повреден. Е, на него не му се беше налагало да търпи негодите от огненото преминаване през земната атмосфера, нито да се блъска в планински ледник, да бъде ръчкан и бутан векове наред от любопитни, изпълнени със страхопочитание или ужасени диваци... да не говорим за хилядолетията, прекарани в яма с отпадъци,

после годините в замърсените води под потънало имение. Бин откри, че реагира закрилнически към „своя“ камък-свят.

„Бих искал да видя как прочутият Хавански артефакт на Ливингстън минава през всичко това и запазва способност да разказва неясни и загадъчни истории.“

Разбира се, това беше основната обща черта между двата овоида.

— ... Така че да, налице са очевидни физически разлики. Въпреки това от пръв поглед личи, че те използват едни и същи технологии. Голям, може би безкраен обем холографска памет. Повърхностна звукова пропускливост в по-широката част... но повечето комуникации са визуални, чрез картини и манипулиране на символи. Известна чувствителност към докосване на повърхността. И, разбира се, пълно отсъствие на движещи се части.

— Да, тези общи черти наистина съществуват — обади се Ана Аройо. — Но въпреки това Хаванският артефакт излъчва в по-широк спектър в сравнение с този. И показва цяла общност симулирани извънземни видове, докато нашият показва само един.

Д-р Нгуен кимна и украсените му плитки се люшнаха.

— Би могло да се предположи, че един вид или цивилизация е изпратила вълни от тези неща, след което технологията е била копирана от други...

— Които на свой ред са изстреляли свои модифицирани камъни, включващи представители на всички различни членове на тяхната развиваща се цивилизация — довърши Ана. — Докато някоя от расите не е решила да прекъсне традицията, като предложи *различна* гледна точка.

Бин се възползва от този завой в разговора от техническите въпроси към общата история, разказана от техния камък-свят.

— Та не е... тоест не е ли... ясно кой е дошъл втори? Куриерът ни предупреждава да не обръщаме внимание на *лъжците*. Май... искам да кажа, не е ли ясно, че има предвид създанията, живеещи в Хаванския артефакт?

Разбира се, те бяха развеселени от тромавите му опити да се изразява на по-изтънчения пекински диалект, с по-добра граматика и без типичния за Хуанпу жаргон. Но Бин знаеше също, че има много *видове* развеселеност. И докато реакцията на Ана и Пол може би беше от презрителния тип, меката усмивка на д-р Нгуен бе единствената,

която бе от значение. Той като че ли одобряваше искрените усилия на Бин.

— Да, Сян Бин. Можем да приемем — засега, — че нашият камък-свят говори за Хаванския артефакт или за неща като него, когато ни предупреждава за „врагове и лъжци“. Въпросът е какво да направим по въпроса?

— Да предупредим всички! — предложи Ян Шенсю. — Видяхте как другият камък-свят подлуди цялата планета с историята, разказвана от *пратениците* в него. Макар да си остават отчайващо неясни, приказките им са изпълнени с дълбок и обезоръжаващо радостен *оптимизъм* и с уверенията, че човечеството ще бъде прието с отворени обятия в една доброжелателна междוזвездна общност. В тази епоха на нихилизъм и отчаяние хората от всеки континент веднага ще се вкопчат в тези обещания и ще се доверят на извънземните!

— И това задължително ли трябва да е толкова лошо? — попита Ана.

— Би могло да е, ако се основава на някаква лъжа! — намеси се Пол.

Двамата с Ана впериха погледи един в друг и лицата им се напрегнаха, но друг глас сложи край на сблъсъка им.

— Ами другите?

Менелауа изгледа Бин заради прекъсването така кръвнишки, че той млъкна смутено и трябваше да го подканят, за да продължи.

— Моля, продължете — рече му д-р Нгуен. — За какви други говорите?

Бин преглътна.

— Други... камъни.

Нгуен го изгледа неразбиращо и малко предпазливо.

— Обяснете, моля. Какви други камъни имате предвид?

— Ами, почитаеми господине... — Бин събра кураж и заговори бавно, като внимателно подбираше думите си. — Когато пристигнах тук, вие... бяхте така добър да ми покажете онзи доклад... *поверителния доклад*, описващ легенди за свещени скъпоценни кълба или камъни, за които... се казва, че показвали фантастични неща. Някои от историите са добре известни — кристални кълба и драконови камъни. Някои се предавали поколения наред в родове или тайни общества. Вие лично казахте, че има едно такова тайно предание,

което е вероятно отпреди девет хиляди години, нали? Просто... просто е интересно да се сравнят тези легенди с истината, която виждаме пред нас... и все пак...

Замълча, несигурен как точно да продължи.

— Продължавайте — подкани го богаташът, представител на асоциация от много други богати мъже и жени от цяла Азия.

— И все пак... не разбирам защо този доклад, сам по себе си, е накарал хората така да желаят... да пръскат толкова много пари и усилия... за да търсят подобно нещо! Искам да кажа, защо им е на съвременните хора — изтънчени хора като вас, доктор Нгуен — да вярват в подобни истории повече, отколкото в небивалиците за демони?

Бин поклати глава. Самият той винаги бе вярвал в духове, пък било то и мъничко. Също като много други хора. После продължи:

— Предполагам, че бившият собственик на нашия камък-свят...

— Ли Фан Лу — Ян Шенсю изрече името, което Бин никога не бе чувал до този момент. Онзи, който бе притежавал имението отпреди потопа, имението с неговото тайно подземие, в което Бин бе намерил цяло съкровище от странни образци. Бин кимна с благодарност.

— Ли Фан Лу може да е бил арестуван, измъчван и убит заради слухове...

— Че е притежавал нещо подобно. — Д-р Нгуен кимна и мънистата в плитките му изтракаха тихо. — Моля, продължете.

— А също и начинът, по който вие и вашите... конкуренти... скочихте върху мен, след като само *намекнах*, че съм готов да продам блестящо бяло яйце. Явно още при обявяването на Хаванския артефакт вече е имало могъщи групи, които са знаели... знаели са...

Затърси подходящите думи. И изведнъж в иипетното, вмъкнато в долната дясна част на полезрението му, се появи нов, напълно непознат китайски знак. Заедно с редица пинин-латински букви с ударения, обясняващи произношението. Иипетното правеше тези неща все по-често, след като опознаваше Бин — предвиждаше и му подсказваше какво да каже.

— ... *обхваща на приемливия потенциал*... — внимателно изрече той, докато движеше пръст по дланта си, имитирайки сложните знаци. Често го правеше, когато някоя дума не му беше ясна. Видя, че останалите се поусмихнаха. Бяха свикнали с подобни неща.

— Просто ми е трудно да повярвам, че могъщи хора ще си правят толкова труд... да търсят като луди подобно нещо дори след като са научили за Хаванския артефакт... освен ако не си мислят, че имат реална възможност за успех. Освен ако нямат основателни причини да смятат, че тези легенди са нещо *повече* от легенди.

Погледна д-р Нгуен, изненадан от собствената си дързост, и добави:

— Обзалагам се, че много неща в доклада са били спестени, господине. Възможно ли е същите групи вече да притежават световни камъни? Сега, в нашата епоха?

Менелауа поклати глава и изръмжа:

— Това е нелепо!

— И защо, Пол? — обади се Ана Аройо. — Аз бих обърнала поне мъничко внимание на това *съвпадение във времето*. Може би тези неща са кръстосвали околния космос доста дълго, подобно на писма в бутилки. Докато повечето са се установили на далечни орбити, очаквайки планетата ни да роди вид, пътуващ в космоса, други може да са се приземили — случайно, също като този. Или поради някаква причина. Повечето сигурно са се разбили или са паднали в океаните. Но също като растението, което ражда хиляди семена, достатъчно е само едно от тях да покълне...

— Ако са били толкова много — възрази Ян Шенсю, — нима някои от тях нямаше вече да са открити от геолози, търсачи на скъпоценни камъни или селяни, орящи земята си? Те са различни дори да са разбити или обгорени!

Ана сви рамене.

— Нямаме представа какво става с тези неща, ако се счупят. Може да се разлагат бързо във форма, която почти не се отличава от обикновените кристали. Може пък да се превръщат в пясък, прах или дори да се изпаряват. Както и да е, да предположим, че някои от тях са били открити и е станало ясно, че са нещо особено. Всички знаем как са се отнасяли хората от всяка древна култура към редки и скъпоценни неща. Били са поднасяни като дарове на владетели, които ги пазели на тайни места! Може от време на време да са ги изнасяли, за да ги използват в някакви тайни обреди или за да впечатлят простолюдието. Но след това винаги са ги прибирали... докато градът не е бил разграбван и скривалището не е било изгубено завинаги. Или пък

предметите са били погребвани заедно с владетеля, което в крайна сметка е същото. Така или иначе, истината се превръща в легенда — а подобни легенди има безброй!

Тя се обърна към Бин.

— Нали се е случило точно това, когато Ли Фан Лу се е сдобил с камъка-свят? Пленник на този стар начин на мислене, той е пазел тайната, най-специалното нещо в живота му, и я е отнесъл със себе си в гроба.

Ян Шенсю замислено рече:

— Всъщност се твърди, че Първият император Цин и Чингис хан били погребани със съкровищата си, сред които и...

Д-р Нгуен прекъсна дискусията, като вдигна ръка, за да привлече вниманието им. До този момент стоеше абсолютно неподвижно и се взираше в пространството — или в сцени, които можеше да види само той по вътрешната повърхност на очилата. Сега чернокосият богаташ заговори с тих глас, в който Бин със сигурност долови равни части изненада и примирение.

— Изглежда, събитията настигат размишленията ни. Моите източници ми казват, че постъпват сведения...

Свали очилата си и погледна Бин в очите.

— Изглежда, мой млади приятелю Сян Бин, че в крайна сметка може да се окажете прав.

СКАНАЛИЗАТОР

Наричайте ме Агар^[1].

Общувам с всички вас чрез кодирани канали заради собствената си безопасност, макар че този (*) псевдоним би трябвало да удостовери, че съм надежден човек и честен свидетел, минал курсове по визуален скептицизъм и обективна правдивост в Женския университет в Абу Даби. Разбира се, не виждам конфликт между това и факта, че съм добра мюсюлманка.

С което стигам и до разказа си. Защото рано тази сутрин стоях на свещеното място в Мека, изпълнена с благодарност за повелята на Втория халиф, който мъдро, щедро и въпреки известна упорита съпротива даде на жените поклонници равни права в стремежа ни да изпълним нашето свещено задължение хадж.

Тази благословия е още по-голяма предвид факта, че живея живота на прокудена, под друго име. (Няма съмнение, че някои ще свържат този псевдоним с определено лице, което не се преследва от някоя държава или закон, но въпреки това е под прицела на могъщи сили. Защото като истинската Агар, аз не съм без закрилници, да бъдат благословени. Освен това мен отдавна няма да ме има, когато това забавено съобщение падне като тежък камък, за да развълнува тъмните води на Мрежата.)

Разбира се, вече би трябвало да има други съобщения или слухове за онова, което се случи преди няколко часа, малко преди зазоряване при свещената Кааба. Въпреки това аз ще изложа своето свидетелство.

Тъкмо започвах третата от седемте обиколки ТАВАФ около вътрешния двор на Голямата джамия и се молах, както някога се е молила Агар, за утеха и помощ в изгнанието ми, когато горещ пустинен вятър задуха към нас от изток, над покривите на Замзам, сякаш предизвикан от готвещото се да изгрее слънце. Зефирът развя черното платно кисва, което пази и почита светилището, издигащо се на мястото, където Адам за първи път сложил камък върху камък и така положил началото на епохата на Човека строител. Същото място, където Ибрахим и Измаил, син на същата Агар, поправили основите и осветили мястото в прослава на Аллах.

Толкова силен бе поривът, че накара мнозина поклонници да паднат на колене или да приклеknат, разкривайки на нас, които обикаляхме много по-далеч, чудна гледка — ясен изглед към източния ъгъл на Кааба, където самият пророк Мохамед, благословен да бъде,

вградил със собствените си ръце прочутия Черен камък в стената.

Същия Черен камък, който паднал от небето, за да покаже на Адам и Ева къде да принесат първата си жертва и да се проснат ничком пред Светото име.

За неверниците и модернистите, които мислят, че светът може да бъде обяснен от обикновените хора, очевидното обяснение е, че Черният камък е просто метеорит, уплашил и учудил примитивните хора от времето, когато племената се кланяли на така наречените свещени камъни по целия полуостров. Нещо повече, мнозина мюсюлмански учени заявяват, че това е най-обикновен камък — достоен за уважение, защото е бил целунат някога от самия Пророк, но нищо повече.

Но тогава как тези хора биха обяснили сигурните свидетелства, че Черният камък някога е бил прозрачен и ослепително бял? И е станал червеникавочерен заради греховете, които е поел през изпълнените с мъка столетия?

И как скептиците ще обяснят чудото, което видях със собствените си очи? Защото благословеният камък заблестя със своя светлина! Светлина, излизаща отвътре, пропъждаща здрача преди зазоряване?

Точно тогава за момент сякаш лъчи блеснаха към поклонниците, някои от които не ги забелязаха, тъй като вече се бяха проснали на земята по очи. Но много други се осмелиха да погледнат и отстъпиха назад, като се препъваха, вдигаха ръце или се хващаха за главата в почуда и страхопочитание.

Всичко продължи само колкото няколко удара на сърцето. След това сиянието изчезна. Камъкът отново помръкна и стана почти черен. Само че аз видях как няколко малки петънца продължаваха да светят меко в него, особено под нежната топлина на изгряващото слънце.

А ние, бедните поклонници, стоящи, клечащи или коленичили в потрес и шок? Първоначалното изумено мълчание се смени със стонове и викове, с трескави

шахади, провъзгласяващи величието на Аллах и Неговия Пророк.

Чак по-късно, сред възгласи на радост, чух надигащи се гласове и ние се споглеждахме и споделяхме и сравнявахме онова, което бяхме видели само за миг.

Чух думата „демони!“, изречена с ужас.

Някои гласове, в които се долавяше възхищение и тревога, споменаваха „джин“.

Мнозина, запознати със събитията по света, мърмореха за „онези извънземни“ — съществата, които се събуждали в онзи странен небесен камък в Америка.

Но много по-често се чуваше тълкуванието, което накрая заглуши всички други. Няколкостотин жени бяха видели едно и също в това кратко и свещено сияние.

Ангели.

[1] Слугиня на Сара, жената на Аврам, родила от него родоначалника на арабите Измаил (Битие: 16). — Б.пр. ↑

42. ЦЕЛ

След душа и храната Хакер се почувства по-добре. Дори успя да подремне: спеше с мултифона в ръка, за да може вибриращата му аларма да го събуди след два часа. Когато стана, зрението му бе много по-остро и не чувстваше ръцете си като пълни с червейчета.

Това беше добре, тъй като последваха няколко часа работа в основната лаборатория на подводния център. Седнал на работната маса, Хакер преправяше кабела от шлема си, който бе включен към звуковия имплант в челюстта му (същата верига, която бе използвал по време на злополучния полет), за да може да установи връзка с архаичния мултифон.

„Татко би се гордял с мен. Майка ми също. Може да съм капризен и надменен, но не съм никакъв упадъчен двучличник и некадърник! Разбирам техниката, която използвам. И хората ми знаят, че съм наясно от коя страна се държи поялник!“

Погледна през отворената врата към басейна, където членовете на Племето играеха водна топка, изпълняваха наказателни удари, подвикваха си, когато мятаха топката към поредната цел, и отчитаха резултата с буйни остри цъкания. Поредното поведение, което човек трудно би забелязал сред дивите им братовчеди.

Хакер се замисли за „ъплифт“ промените, които беше видял. Дали се предаваха от едно поколение на друго? Можеше ли новият геном да се разпространи и сред обикновените делфини? И ако да, дали проектът вече не беше успял повече, отколкото си бяха мечтали създателите му? И дали не се беше сбъднал най-лошият кошмар на противниците му?

„Ами ако работата бъде продължена, за да се довърши започнатото тук? Дали това ще обогати живота ни с, да кажем, философски спорове с някой интелектуалец делфин? Дали ще можем да работим и играем с някое умно шимпанзе? Ако други видове започнат да говорят и да създават нови неща, дали ще ни възприемат

като равни, като членове на тяхната цивилизация, или ще бъдем дискриминирана класа за тях?“

Спомни си уроците по литература за Х. Дж. Уелс, Пиер Бул и Кордуайнър Смит, които развиваха тази концепция, но винаги от позицията на робството. Във всички случаи, както и във всички филми клишета, авторът и режисьорът показваха как жестоките човешки господари си получават заслуженото. Прости поучителни истории, за които той винаги си мислеше, че се отнасят не толкова за високомерието, колкото за наказанието за това, че си се показал като *лош родител*.

Ами ако този „ъплифт“ се извършеше с най-добри намерения, без никакъв намек за потисничество или жестокост, воден единствено от любопитство, стремеж към разнообразие или дори състрадание? Дали пак нямаше да има ужасни грешки и непредвидени последствия? Някои критици сигурно бяха прави. Подобно начинание от страна на хората бе все едно някой осиротял и малтретиран тийнейджър да се опитва да се грижи за диво дете.

„Дали сме достатъчно добри? Достатъчно мъдри? Дали заслужаваме подобна власт?“

Само допреди месец изобщо не би си задавал подобни въпроси. Всъщност чувстваше се променен след преживяното в морето.

И същевременно си даваше сметка, че самото задаване на въпроса е част от отговора.

„Може би ще действа в двете посоки. Казват, че човек израства само когато помага на другите.“

Баща му би нарекъл това „романтични глупости“, но не и Лейси, сигурен беше в това. Изведнъж повече от всичко на света му се прииска да поговори с нея.

ГОТОВНОСТ.

Думата замига на малкия екран и Хакер изпита облекчение. Не само че някакъв подводен кабел все още свързваше това място със Световната мрежа, но и упоритите сигнали на мултифона бяха успели да възстановят връзката. Оставаше само да помоли да го свържат с майка му. Ако гласът му се беше променил твърде много, за да е в състояние да плати, тогава тя можеше да използва някой иисистент, който да се погрижи за тази подробност.

В последния момент обаче отново премисли приоритетите си.

„Добре, ще се обадя на Лейси. Сигурно ужасно се безпокои. Но няколко минути по-рано или по-късно няма да са от значение.

Първо трябва да се погрижа за други належащи въпроси.“

Канеше се да се обади на своя мениджър и на брокера си, преди да са го обявили за мъртъв и да започнат да разпродават империята му. Но се отказа. Дори това не беше правилният ред.

Погледна отново към басейна, където летяха пръски и подскачаха палави сиви тела. Племето. Приятелите, които го бяха спасили.

Изчака още секунда-две. После въведе личния си код за достъп до адвоката си с надеждата, че ще успее да се свърже въпреки неидентифицирания телефон.

След дълго звънене Глория Хариган отговори — но отговори рязко, сякаш беше заета с нещо важно.

— Кой сте вие, по дяволите? Обадете след малко! Целият свят е пред телевизорите.

Хакер примигна изненадано от нелогичната ѝ реакция. Целият свят *какво*? Потупа челюстта си — може пък имплантът нещо да не беше наред. Съсредоточи се и заговори на глас. Макар да не можеше да чува гласа си, усещаше как ларинксът му трепти и устата му оформя думите.

— Глория...

— Освен това звъните на личен номер, запазен за спасителна мисия. Така че ако не е свързано с...

— Глория... — Говореше внимателно, сякаш се опитваше да си припомни забравено умение. — Можеш да прекратиш издирването... Аз съм — Хакер.

Дълга пауза. А след това писък, който го удари в мандибулата и отекна в черепа му.

— Хакер! Наистина ли си ти?

И се развика и се разхлипа, викаше колегите си да се съберат около нея.

— Това е много по-важно от някакви си шибани извънземни! — викна след миг.

Думите имаха странен ефект върху Хакер: почувства се притеснен, че е предизвикал такива емоции. Поредното ново усещане. „Не знаех, че някой ме харесва чак толкова“ — помисли си.

И в същото време се зачуди.

„Извънземни ли?“

Загледа разпенения край на играта. Делфините правеха пируети и цвърчаха, ликуваха или оспорваха резултата...

Глория най-сетне се успокои достатъчно, за да потвърди... да... вече били установили местоположението му... и помощта тръгвала. След около час... не, след четирийсет минути, поправи се тя, когато някаква туристическа миниподводница предложи да потегли от близкия курорт срещу разумна сума.

— Чудесно... — каза Хакер, макар че чувствата му бяха малко смесени. — А дотогава... след като съобщиш новината на майка ми... има нещо... което искам да направя.

Даде ѝ кодовете на проекта Тъплифт и я помоли да намери всичко за него, включително сегашното състояние на активите и технологиите му — и как да се свърже със специалистите, чиято работа е била прекъсната тук.

Тя го попита защо.

— Мисля... че имам ново... — почна Хакер и млъкна, преди да е казал думата *хоби*. Изведнъж си даде сметка, че вече изобщо не възприема нещата по този начин. Отнасяше се дори до страстта му към ракетите.

За първи път в него гореше истинска амбиция. Нещо, което като че ли си заслужаваше усилията.

В басейна неколцина членове на Племето увиваха скъпоценната си мрежа около тялото на най-едрия мъжки и се готвеха да излязат за храна. Хакер ги чу какво си бърбят и се изкиска, когато разбра една от грубоватите им шеги. Добронамерена закачка за *негова* сметка.

„Е, чувството за хумор е добро начало. Цивилизацията ни има нужда от повече смях.“

— Мисля... — каза на адвокатката си, — мисля, че вече зная какво искам да правя с живота си.

Ехо? Тук ли сте? Не сте много — нямате и половин милион. Добре де, четиристотин и трийсет хиляди участници трябва да са достатъчни. **Вие** сте онези, които предпочитате да **действате** вместо пасивно да зяпате предаванията от конференцията за Артефакта! Да, ние действаме, ние душим. Така че нека проследим някои миризми.

Значи така. Въпреки приказките за извънземни обичайните новини си продължават — все повече и повече напрежение заради вода, енергия, храна и фосфор, надигащи се морета... а също и още разправии между гилдии, граждани и тъй нататък. Да видим последните новини от любимия ми обобщител **Уолтър**:

* Сир-Изра-Пал заплаши да обяви студена война, ако Турция продължи да секвестрира водите от разтопения сняг в Големия анатолийски резервоар. Съседите надолу по течението твърдят, че това е причина за влошаване на Близкоизточната суша, както и за повишаване на сеизмичната активност в Леванта.

* Носят се слухове, че няколко клики са се разбрали за съвместна нова атака срещу „упадъчните институции на и без това остарялото т.нар. Просвещение“. Повечето подобни истории са скалъпени от докачливи ииботове, пуснати преди години от отдавна мъртви нихилисти. Но след провалената атака срещу цепелина във Вашингтон службите за сигурност се отнасят много сериозно към тези слухове и направо спукват ИИ помощниците си от работа.

* Неотдавнашна серия слаби земетресения по целия свят бе съпроводена от странни съобщения за подземни или подводни детонации, достигнали до кресчендо през последните няколко часа. Макар че някои се опасяват от терористични атаки, ново сравнително изследване показва, че малко от тези явления се случват в близост до населени места. Повечето като че ли се наблюдават в открито море.

* И новина номер едно: през последните часове има много съобщения за внезапни светлини от абсолютно

мъртви досега камъни. Най-прословутият случай е от вчера, в най-почитаното светилище на исляма. Подобни светлини са наблюдавани в китайски имперски накит в музея в Тайпе и в един камък от паваж в Хайдерабад. Научните инструменти, разположени да следят искренето в Арктическото плато, съобщават за поне двайсет слаби локализирани проблясъка дълбоко в ледената покривка, което означава, че може да има и стотици други извън обхвата на сензорите.

Благодаря, Уолтър. Е? Коя от тези истории ви кара да потръпвате от възбуда? Искаме нещо, което обикновените медии най-вероятно ще оплескат! Това е преимущество то да имаш половин милион хрътки.

Добре, очаквах го. Мнозина от вас са заинтригувани от камъните, започнали да светят из цял свят. Очевидното предположение — връзката им с Хаванския артефакт е нещо повече от случайност? Е, да, страхотна тема... но виждам, че няколкостотин екипи, агенции и граждански хайки вече са се заели с нея. Изглежда твърде очевидно, макар и зловещо.

Ами алтернативата, която предлагат някои от вас? Ами ако неотдавнашните микротрусове са свързани някак помежду си? Те са съвсем слаби, почти неразличими на обичайния сеизмичен фон. Засега до голяма степен се смятат за „нормални флукутации“. Някой обаче да вижда нещо странно в данните?

Да, това е добър предварителен анализ, Аматучен Женева. Енергийният профил наистина се различава. Повечето допълнителни трусове като че ли се случват в тесен обхват на освобождаване на енергия. От порядъка на една шестнайсета по Рихтер. Твърде тесен, за да изглежда естествен.

И да, Проникновен научен колектив от Хмон, разбирам гледната ви точка — как повечето от тези явления имат звуковия профил на експлозии, а не на естествени движения по разломите! Някой би ли поровил в

охранителните канали да провери дали кастата на закрилниците не мисли, че става въпрос за терористични атаки? И защо няма съобщения за щети? Ти ли ще се заемеш, Ан Добсън от Кейптаун?

Като се замисля, да започнем да сравняваме събитията с геологията, терена, политическата нестабилност, хидроциклите...

Хайде, народе и народни помагачи. Дайте ми данни! Изключете телевизорите и се заемете с онова, в което ви бива.

Заръчкайте вселената с любопитството си.

43.

ИЗВИНЕТЕ, ЧЕ ПОПИТАХ

Сред всички допълнителни усложнения на кой му трябваше надигнала се вълна от *измами*? От или за хора, „открили“ древни камъни вестители.

Някои от пуснатите видеоклипове и холограми бяха очевидни фалшификати, които лесно можеха да се забележат — най-обикновени парчета стъкло, грубо осветени отдолу или фалшифицирани с готовите програми за обработка на изображения. Други бяха дело на изобретателни, владеещи трикове шегаджии, които добавяха впечатляващи „извънземни“, изричащи загадъчни предупреждения от кристалните си домове... понякога достойни за ужасни майтапи, безкрайни евтини истории или каламбури. Други действаха направо и твърдяха, че са истински посланици от звездите, предлагащи дълбока (клише, естествено) мъдрост... и привличаха бури от критики от страна на умници, крещящи „лъжа!“, както и не по-малки тълпи вярващи.

Натрупваше се някаква празнична инерция, докато Мрежата се пълнеше с домашно скалъпени изображения на Артефакти. „И е напълно възможно някой от тях да е истински — помисли си Джералд. — Само че някой друг ще трябва да ги проверява.“

Комисията по контакта беше изцяло погълната от продълговатия заоблен цилиндър, който той бе свалил от орбита. Предметът сега лежеше пред него, подложен на диета от фотонна енергия. Намиращите се в него извънземни бяха помолили за прекъсване зад мъглите. Трябваше им време да се организират. И екипът на Акана Хидеоши с радост се съгласи. Хората също се нуждаеха от храна и почивка. Същото се отнасяше и за напрегнатите зрители, които наблюдаваха от галерията от другата страна на стъклената стена.

Джералд седна между Емили Тан и Хайхон Мин. Генадий, Бен, Патрис, Акана и другите от екипа също заемаха местата си. Важните

клечки се настаняваха в меките киберкресла, подредени амфитеатрално зад карантинната преграда. Изглеждаха по-малко възбудени след като експериментът с дресирането беше подействал и извънземните се държаха по-добре. Хермес, общият холватар на съветниците, вече не крачеше гневно напред-назад и около широкото му чело нямаше венец от миниатюрни светкавици. Сега имитацията на божество просто барабанеше с пръсти по масата и се мръщеше нервно.

В уреченото време всички светлини в помещението угаснаха и виещите се облаци в Артефакта започнаха да се променят. Чомбе намали силата на лъча, за да могат всички да виждат... как мъглата започна да се разпръсква и да разкрива сияйни звезди.

Истинска бляскава галактика, представена триизмерно по начин, който досега не бе имитирал никой земен фалшификат. Джералд тъкмо се канеше да попита Рамеш дали гледката се записва...

... когато астрономът от Раджастан го изпревари — реагира с необичайно бързо съобщение по виртуалната мрежа.

Това не са истински звезди. Всички са с еднакъв спектър и яркост и са пръснати просто така, за украса. Това е метафора.

По дяволите! Тази част от дългия списък трябваше да бъде отложена, докато не бъдат изяснени по-неотложни въпроси.

Между десетки звезди се появиха тънки извити линии... които скоро станаха по-дебели и заприличаха на златни *пътища*, губещи се в далечината. Разделяха се и се разклоняваха и много от тях просто свършваха в нищото. Всички останали обаче накрая се свързваха постепенно в една-единствена магистрала, която продължаваше към гледната точка на Джералд... сега споделяна от няколко милиарда зрители от цялата Земя.

„Хората още се оплакват от наложеното от карантината ниско качество на картината.“ Всъщност само единици от най-параноичните (сред които не фигурираха дори Емили и холватарът й Тайгър) още си мислеха, че образите съдържат опасни кодове.

Джералд се наведе напред и се загледа в Артефакта вместо в гигантските увеличителни екрани. Започна да различава фигури — отначало далечни, вървящи по златните пътища. Тръгнаха отдалеч и всички се движеха към него... към повърхността на Артефакта, намираща се директно пред очите му. И след малко всички видяха, че този път съществата изглеждат по-различно.

Кентавърът, прилепът-хеликоптер, подобното на енот създание, подобие на робот... сега те носеха одежди от някакви фини материи, които се развяваха от симулиран вятрец. Дори главоногото същество се беше омотало в тържествено облекло и се плъзгаше напред с останалите: а начинът му на придвижване си оставаше все така загадъчен.

„Най-сетне се започва — помисли Джералд. — Идва ред на официалната покана.“

Там, където преди имаше твърде малко място, принуждаващо извънземните да се блъскат пред заоблената граница между вътрешния свят на Артефакта и хората отвън, сега беше просторно. Всички посланици можеха да участват във величествената процесия и да се нареждат по такъв начин, че всички да могат да виждат навън — и да бъдат виждани.

— Като групов портрет са, когато решат да действат заедно — отбеляза антропологът Бен Фланъри. — Предишната им нервност показва, че търпят различията. А сега показват събуден *кооперативен* дух и споделена цел. Каква комбинация от черти може да бъде по-окуражаваща? Вече съм доста оптимистично настроен.

Генерал Хидеоши изшътка. Някои от централните фигури задвижиха своите ръце/пипала/израстъци в унисон...

... и се появиха букви, които се понесоха към заоблената преграда и се подредиха в думи, звучащи и от високоговорителите отгоре.

**Помолихме Най-стария оцелял да говори от наше
ИМЕ.**

От центъра на тълпата се появи същество, което Джералд вече беше виждал. Високо, двукрако, въздебело, с къси ръце със сплетени под шкембето пръсти. Кръгла глава кимаше върху врат с гънки тлъстини. Очите — широки и същевременно присвити, сякаш развеселени — бяха приблизително на „правилното място“ за същество, което доста приличаше на човек; същото се отнасяше и за устата с дебели устни, които дори сякаш бяха леко извити нагоре като в загадъчна усмивка. Нос нямаше — създанието явно дишаше през

ритмично отварящите се и затварящи се отвори в края на стълбчета на темето му. Общото впечатление бе за мъдро, подобно на Буда същество. Всъщност макар Джералд да си даваше сметка, че отдава *прекалено* значение на първото си впечатление, извънземният изглеждаше доста... добродушен.

„Най-стария? Да не искат да кажат, че това е представител на първата раса от общността? Основателите, появили се на звездните пътища преди всички останали? Може би онези, които са установили контакт с всички други и са ги научили как да живеят в междוזвезден мир?

Момент! Не казаха ли «Най-стария оцелял»? Не е задължително това да означава нещо зловещо... но все пак...”

Знаеше, че умът му изпреварва всякакви рационални основи за размишление. Опита се да имитира търпението, което му се струваше, че вижда в извънземните очи.

Вентилите на главата се раздвижиха и се появиха символи. Непознати и странни, те бързо се промениха в букви от латинската азбука, втурнаха се напред и се подредиха в думи, които преводачите превърнаха в звук. Гласът беше едновременно тих и силен, макар и малко задъхан.

**ВИЕ СЕ ПОКАЗАХТЕ СПОСОБНИ И ДОСТОЙНИ.
ПРИСЪЕДИНЕТЕ СЕ КЪМ НАС!**

Джералд чу няколко облекчени въздишки, макар че това беше съобщението, което вече бяха чували. Все пак сега, предадено от избран чрез консенсус лидер, който представляваше цялата извънземна общност, то звучеше още по-убедително.

Погледна Акана и тя му кимна. Бяха се разбрали какво да каже.

— За нас е чест — каза Джералд. — Имаме много неща за обсъждане. За вашето велико и древно общество и за причините да сме радостни и предпазливи едновременно. Но нека първо ви посрещнем с добре дошли на планетата Земя. От името на човечеството, с добра воля и желание за приятелство.

Усети как възелът в стомаха му се отпуска. Беше успял да произнесе посланието си без никакво мънкане и покашляния.

Прословутите Първи думи бяха изречени, макар да бяха може би малко по-вителиевати от прочутите фрази на Цезар и Армстронг... и със сигурност не толкова красноречиви. Но все пак годни да се озоват на стената на Прочутите слова, изречени в историята.

Думите му проникнаха в Артефакта чрез устройство на заоблението му край и бързо се появиха като рояк мънички символи, вариращи от ъгловати букви до сложни идеограми, които се разделиха на няколко десетки отделни потока, всеки насочен към различен извънземен, а не само към стоящия малко пред останалите говорител. Създанията реагираха по най-разнообразни начини — потръпване, кимания, мятане на пипала, — но цялостното впечатление изглеждаше недвусмислено. Всички бяха доволни.

Най-стария се обърна за кратка консултация с останалите, след което от темето му се появиха още букви, които затрептяха, трансформираха се и се лепнаха за прозрачната повърхност.

ВАШЕТО ПРИЯТЕЛСТВО Е НАЙ-ГОЛЯМОТО СЪКРОВИЩЕ ЗА НАС. ЩЕ СЕ ОТПЛАТИМ С НАЙ-ДОБРИЯ ВЪЗМОЖЕН ДАР.

— Нали ви казах! — промърмори Бен Фланъри. В отговор Емили Тан изсумтя, сякаш искаше да каже: „Чакай да видим.“

НО ПЪРВО ТРЯБВА ДА ПОПИТАМЕ — ИМАЛО ЛИ Е ДРУГИ?

Джералд примигна. „Други ли?“

Погледна Акана, но тя само озадачено сви рамене. Никой от екипа нямаше какво да каже.

И тогава над масата се зарея блестящ *вирт* и се спусна пред Джералд. Той се обърна и видя, че изпращачът е Хермес, холватарът на групата на съветниците — представители на много страни, гилдии и съсловия, намиращи се от другата страна на карантинното стъкло. Виртът предложи просто обяснение, което се изписа триизмерно в контакт-ИИ лещите на двете очи на Джералд.

„Други“ може да се отнася за предишни срещи с извънземни сонди.

А. Добро предположение. Някой в галерията в края на краищата се бе оказал полезен. Разбира се, това можеше да означава какво ли не, от НЛО до засечени от СЕТИ сигнали, дори Иисус. Но Джералд реши да приеме предположението и пое дълбоко дъх.

— Вашата кристална капсула, която предава на цивилизацията ни ясни послания от далечния космос, е първата по рода си, на която попадаме.

Потисна внезапния подтик да добави: „Доколкото ми е известно.“

Пред него се появи ново виртуално послание, този път изпратено от Генадий.

Помните ли, че разговаряхме за по-ранни артефакти, паднали на Земята, както е щяло да се случи и с този, ако не го бяхте уловили? Представете си много от тях, летящи в космоса хилядолетия наред... за да се разбият на парчета на земята или да потънат в океана. Възможно е обаче някои да са останали почти невредими...

Джералд изсумтя и щракна със зъб, за да отмести настрана виртуалната бележка на Генадий... но без да я премахва.

През тези няколко секунди добродушно изглеждащият извънземен получи и обмисли отговора на Джералд. Новината явно му хареса и очите му се присвиха още по-дружески.

Какъв късмет! В такъв случай ще получите ясна информация. Имайте предвид обаче, че други пратеници могат отчаяно да търсят вниманието ви. Някои от тях имат измамни, подвеждащи и дори опасни искания.

Джералд преглътна с мъка. Разговорът рязко бе тръгнал в нова посока. Изведнъж се разрази същинска буря от виртуални бележки, изпратени от почти всички членове на контактния екип, както и от анимирания „бог“ Хермес, който трескаво пишеше съобщение след съобщение, за да предаде идеите на онези зад стъклото.

Пришълците от Артефакта имат съперници! Може би дори врагове...

Край на приказките за мирна всеобща космическа федерация...

Възможно ли е „присъединете се“ да означава включване в техните кавги с неизвестни противници? При това положение предложението им е коварно...

Този тлъст посланик изглежда облекчен, дори *изненадан*, че не сме срещнали „други“.

С мигане Джералд подреждаше бележките по приоритет, като хвърляше на повечето само повърхностен поглед. Спря се обаче на съобщението на Генадий.

Всички онези слухове, които чухме напоследък — за разни камъни, внезапно започнали да светят. Възможно ли е те да са фрагменти и останки от по-стари сонди, „отчаяно търсещи вниманието ни“?

Акана погледна въпросително Джералд, без да каже нищо. Питаше дали да не обяви прекъсване предвид неочаквания поврат в разговора.

Той поклати глава. Нищо не пречеше да продължат с някои директни въпроси.

— Благодарим за предупреждението. Ще сме внимателни и предпазливи — каза на Най-стария оцелял. — Но все пак моля да обясните. Да не би да се тревожите за други сонди вестители, защото са били изпратени от... неприятелски сили?

Знаеше, че би могъл да се изрази и по-добре, но разговорът вече се беше отклонил *много* от всички подготвени от екипа сценарии.

Членовете на извънземната делегация като че ли се размърдаха малко нервно. Неколцина се опитаха да излязат напред, но бяха удържани от останалите. Хуманоидът отпред като че ли се намръщи.

Някои пратеници са проблематични заради гледните си точки или произхода си. И да, имахме разногласия с част от тях. Други може да са част от същото потекло, което виждате пред себе си. Да, те могат да са по-недостовърни поради времеви фактори.

— Стига бе! — измърмори Емили. — Тоя говори за *контрол над версията на документа*! Не иска да бъдем подвеждани от остарял вариант.

— Ами... — обади се Бен Фланъри. — Тези... тези пришълци... те пристигнаха *току-що*... носеха се недалеч от Земята, когато Джералд успя да улови капсулата им. Това не означава ли, че са *по-късни* от... от сондите, които биха могли да паднат на Земята по-рано? И съответно да са по-достоверни. А?

Джералд гледаше Артефакта. Думите на другите членове на екипа като че ли не бяха минали през предаващото устройство, така че вероятно нямаше проблем да водят гласова дискусия, особено сред бурята виртуални бележки. И все пак се поколеба, преди да каже, може би малко по-високо от необходимото.

— Изяснете. Има ли потенциална опасност при контакт с Другите, за които говорите? Има ли *война* между съперничаещи си междузвездни раси и цивилизации?

Шишкавият хуманоид направи гримаса, която трудно можеше да се интерпретира. Може би по-късно корелационният анализ щеше да улесни тълкуването на лицевите изражения.

**Война? ИМАТЕ ПРЕДВИД УНИЩОЖИТЕЛНА БОРБА ЛИ?
ВЗАИМНО ПРИЧИНЯВАНЕ НА ОРГАНИЧНА СМЪРТ И ФИЗИЧЕСКО
УНИЩОЖАВАНЕ? ЕДИН ВИД ДА СЪПЕРНИЧИ ИЛИ ПРЯКО ДА
НАНАСЯ ВРЕДА НА ДРУГ В МЕЖДУЗВЕЗДНОТО ПРОСТРАНСТВО? НЕ.
НЯМА ВОЙНА. НЕ МОЖЕ ДА ИМА ВОЙНА МЕЖДУ ЗВЕЗДИТЕ.
ПОДОБНО НЕЩО НИКОГА НЕ СЕ Е СЛУЧВАЛО. И НИКОГА НЯМА ДА
СЕ СЛУЧИ.**

Това уверение беше прието с нови облекчени въздишки. Естествено, новината трябваше да се приеме като важна, дори епохална.

Джералд обаче се намръщи. Добрите новини сякаш винаги вървяха в комплект с нещо друго, което се оказваше кофти. Измъчваше го подозрението, че нещата не са толкова прости, колкото изглеждат.

Емили Тан изпрати тревожна бележка.

Така... значи няма въоръжен конфликт. Това е чудесно. Въпреки това изглежда, че е налице някакво напрегнато съперничество на някакво ниво. Явно извънземните изпращат доста често сонди... и тайно се надяват, че именно те ще са онези, които ще установят контакт с новаци като нас.

Акана пусна сбит отчет за сигурността. Разследващи екипи от ЗС, АС, ООН, САЩ, Велики Китай, Халифата и безброй консорциуми изучаваха всяко донякъде достоверно сведение за странни *светещи* камъни. Издигаха се куп хипотези, но общото съгласие бе, че тези предмети (е, поне онези от тях, които не бяха фалшификат) може също да са артефакти от космоса, вероятно счупени или повредени останки, пръснали се из Земята през годините.

Джералд отново се съсредоточи върху думите на Най-стария оцелял и си даде сметка, че „другите“ наистина бяха привлекли внимание.

Но защо точно сега? — оплака се д-р Чомбе. — Другите сонди никога не са привличали толкова голямо внимание през хилядолетията. Не и до този момент! Ама че невероятно съвпадение!

Джералд погледна Емили, после Акана. Ясно беше, че те знаят отговора на този въпрос... и това започна да личи по виртуалните бележки от съветниците.

„По някакъв начин всички «други» небесни камъни, повредени или изгубени от векове, са научили, че Артефактът е тук. И че се ползва с цялото внимание на човечеството.

И жадно искат да бъдат чути...

... също?

... или вместо него?“

Джералд за миг се изкуши да последва тази линия на мислене. Да се запита защо извънземните кристали проявяват така открито една груба човешка емоция...

... ревност...

Само че имаше по-важна работа. Да води разговора с Най-стария оцелял и да не се разсейва от второстепенни въпроси.

„Съсредоточи се върху важното.

Първо провери онова, което е жизненоважно. Можем да направим психоанализа на мотивите на извънземните и по-късно.“

Пришълците в камъка го гледаха. Светът също. Джералд отпи глътка чай от затоплящата чаша пред себе си, прочисти гърлото си и заговори ясно и отчетливо:

— В такъв случай... можем ли да приемем, че всички вие сте част от общност, в която цари мирно съвместно съществуване?

Усмивката на Буда стана по-широка.

ДА. ИМАМЕ СВОИТЕ РАЗНОГЛАСИЯ, РАЗБИРА СЕ. НО СЪВМЕСТНОТО НИ СЪЩЕСТВУВАНЕ Е ВЕЧНО И ВИНАГИ ИЗПЪЛНЕНО С НАДЕЖДА. НИЕ НЕПРЕСТАННО СЕ СТРЕМИМ КЪМ ИЗГОДА ЗА ВСИЧКИ НИ. ВИЕ СЪЩО МОЖЕТЕ ДА СЕ ВЪЗПОЛЗВАТЕ ОТ ТОВА, КАТО СЕ ПРИСЪЕДИНИТЕ КЪМ НАС!

Вместо да се зарадва, Джералд продължи да дълбае:

— Но онези *Други*, за които споменахте — те да не би да са от различни видове и цивилизации, които ви смятат за съперници?

Усмивката на Най-стария леко помръкна.

ВЕЧЕ ОБЯСНИХ, ЧЕ МЕЖДУ ВИДОВЕТЕ, ПЛАНЕТИТЕ И ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ НЯМА СЪПЕРНИЧЕСТВО.

Джералд се намръщи, внезапно обхванат от скептицизъм.

— Какво? Няма никакво съперничество? Но нали току-що казахте, че някакви създатели на сонди били „проблематични“ и че имате *разногласия*. Моля, обяснете това противоречие.

НЯМА ПРОТИВОРЕЧИЕ. ОТДЕЛНИТЕ ИНДИВИДИ МОГАТ ДА СПОРЯТ, ДА СЕ СЪСТЕЗАВАТ ИЛИ ДА СЪПЕРНИЧАТ В ОПРЕДЕЛЕН КОНТЕКСТ. НО НЕ И ВИДОВЕТЕ И ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ.

— Сигурно има предвид *релативното ограничение* — обади се Бен Фланъри. — Звездите са много далеч една от друга и развитите същества дори не си правят труда да пътуват между тях, освен с тези

евтини и бързи кристални сонди. Което ще рече край на великите илюзии на хората от двайсети век. На фантазиите за *суперобщества на Кардашов*, които изучават и колонизират космоса с огромни кораби, Ноеви ковчези, самовъзпроизвеждащи се роботи или дори със свръхсветлинни двигатели. Край на мегаструктурите, които контролират съдбата на цели галактики! Всичко това са фантазмагории на нашите бащи по пътя им към някакъв митичен Сингуларен рай.

Джералд погледна към галерията на съветниците, където се бяха събрали стотици от най-интелигентните или влиятелни представители на човечеството, за да наблюдават историческия момент. Един човек в плюшената ВИП лежа като че ли реагираше доста разпалено на интерпретацията на Бен — мургав тип с извиваща се киберактивирана коса. Лещите на Джералд му подсказаха името — **професор Ноозон**. А, да, прочутият телевизионен учен и плямпало. Професорът викаше нещо и размахваше юмрук към Фланъри...

... който продължаваше да говори, без да обръща никакво внимание на пороя виртуални бележки, който се опитваше да го удави.

— Основният момент е, че току-що ни беше казано, че няма абсолютно никакъв пряк физически контакт между разумните видове, които просто са твърде отдалечени един от друг. Единственото, което могат да разменят помежду си, е информацията. Затова няма за какво да спорят или да се съревновават!

Звучеше логично. Джералд обаче намираше това твърдение за съмнително. Всъщност дори отчасти абсурдно.

„Дори хората, които са спокойни, разумни и осигурени, които нямат физически разногласия с другите, нито никакви конфликтни нужди, могат да спорят и ще спорят. Значи разменят единствено информация и идеи? Нормалните същества ще се хванат за гушите заради тези стоки!“

Пък и кой можеше да твърди, че тези извънземни са „над“ препирните и са прекалено зрели, за да спорят! Честно казано, Джералд никога не беше виждал толкова *сприхава* сбирщина. И то още *преди* новините за съперничество между сондите пратеници!

Възможно ли бе всичко това да се дължи на погрешно разбрани дефиниции? Например „конкуренция“ можеше да е преведено погрешно. Реши да изясни нещата.

— Моля, обяснете — каза той. Пое дълбоко дъх и продължи: — Щом често спорите като индивиди, как така вашите видове, цивилизации и планети никога не си съперничат и не се карат?

Съществото се замисли и отговори бавно, по начин, който накара Джералд да си помисли за някакъв мъдър стар учител, търпеливо отговарящ на въпрос на бавноразвиващо се дете.

**НАШИТЕ ВИДОВЕ, ЦИВИЛИЗАЦИИ И ПЛАНЕТИ НЕ БИХА
МОГЛИ ДА СИ СЪПЕРНИЧАТ. ЗАЩОТО НИКОГА НЕ СА СЕ СРЕЩАЛИ.**

ТОРАЛИЗАТОР

Добре, след като вече разполагаме с добър предварителен анализ на неотдавнашните микротрусове по целия свят и след като махнахме естествения фон на тектоничната активност и известните източници на причинените от хората шумове, остава серия от загадъчни компактни детонации, като почти всички са в много тесен енергиен обхват.

Нещо повече — макар на пръв поглед микротрусове да изглеждат пръснати по цялото земно кълбо, вече можем да кажем, че се срещат най-често в определени типове геология! Тинести заливни участъци, утаечни пластове, алувиални равнини, ледникови морени, Антарктическото плато... и, разбира се, океанските басейни. Почти нищо не се случва в големите континентални плочи, гигантските планински масиви или в близост до райони с неотдавнашна вулканична активност като Атлантическия хребет.

Да, това съвпадение трудно може да се отхвърли. Тези събития се случват точно на терени, на които паднал

от небето обект може да има някакъв шанс да се приземи, без да се изпари при сблъсъка. Най-вече или във водата, или на места, които някога далеч в миналото са били океанско дъно. Зони, в които оцелелите останки могат да се натрупват в продължение на хиляди или милиони години.

За онези от вас, които току-що се свързват, аз съм Тор Повлов Цепелина, организатор на умна тълпа, разследваща дали трусовете може да са свързани с друг загадъчен феномен — съобщенията на очевидци за внезапно излъчване на странна светлина от каменни или стъклени предмети през последния ден.

Да, знаей, че всички се опитваме да не изоставаме от събитията, докато целият свят следи разговора между астронавта Джералд Ливингстън и съществата от Хаванския артефакт. Това може да се окаже най-големият тест на способността ни да **РАЗДЕЛЯМЕ ГРАДИВНО ВНИМАНИЕТО** си и да продължаваме да водим ефективно разследване, като в същото време не се откъсваме от бързо развиващите се новини!

От разговора във Вашингтон току-що стана ясно едно: пратениците от Артефакта не искат човечеството да разговаря с „други“.

И също така е ясно, че всяка тяхна дума ни изпълва с желание да открием и да научим повече за тези различни светещи камъни!

Така стигаме до един очевиден въпрос. Възможно ли е проблясъците и святканията, за които бе съобщено от Мека, Хайдерабад, Стоунхендж, Тайпе, Ла Пас, Гома и Тулуза... да са само върхът на айсберга, показващ наистина огромен брой „други“ извънземни сонди?

Възможно ли е неотдавна засечените загадъчни микротрусове дълбоко под земята да са свързани с всичко това? Дали това не са опити на „други“ артефакти да привлекат вниманието към себе си?

И защо точно сега, след като са прекарвали в тинята и наносите хилядолетия или цели ери?

Уф. Защото някак си усещат, че Хаванският артефакт им отмъква целия купон!

Защо не са го направили по-рано? Защото досега им се е струвало, че е по-добре да изчакат! Чрез тези детонации и крещящи проблясъци те вероятно изразходват резервите, благодарение на които са издържали хилядолетия! И сега ги използват, за да имат един последен шанс да...

Момент... момент. Видяхте ли? Тлъстият извънземен представител наистина ли каза онова, което чух?

Насочете вниманието си към конференцията за Артефакта. Вижте думите на Най-стария на големия екран.

НАШИТЕ ВИДОВЕ, ЦИВИЛИЗАЦИИ И ПЛАНЕТИ НЕ БИХА МОГЛИ ДА СИ СЪПЕРНИЧАТ. ЗАЩОТО НИКОГА НЕ СА СЕ СРЕЩАЛИ.

Какво — за Бога, за Небето или за Мрежата — означава това?

44.

РЕАЛНОСТ НА ПЛАСТОВЕ

Шумния стомах и по-младия Три-тон плуваха малко встрани от Племето. Три-тон мърмореше срещу тъпия съдия, тъпата топка и тъпия капитан на отбора...

Тъпият Жълт корем трябваше да ме вкара в играта! И да ми даде да стрелям! Щях да направя повече точки!

Шумния стомах вече беше изхвърлил играта от ума си. Глупаво развлечение. Остатък от времето, когато хората живееха в купола и правеха нещата интересни по какви ли не начини, с проблясващи светлини и странни усещания. И вечно се суетяха около бременните женски и молеха мъжките за сперма. По-добри времена.

А сега?

За известно време Племето отново си имаше питомен човек, който да им чисти паразитите, да се оправя с мрежата и да понася шегите им. Само че старейшините решиха, че е дошло време да го върнат горе. Заради здравето му.

Шумния стомах скърбеше.

Ами МОЕТО здраве? Кой ще ми маха гадините и ще ми почиства раните? Трябваше да го задържим. Той си беше наш!

Двамата излязоха на повърхността да вдишат и доловиха във влажния тропически въздух намек за приближаваща буря, може би късно следобед. Това винаги правеше нещата по-свежи. Дъждът прогонваше донякъде неприятния привкус на метал, пластмаса и човешки лайна, който беше особено силен край брега.

Шумния стомах усети как ръмженето на вътрешностите му резонира в пространството около него — черта, заради която не можеше да се промъква незабелязано и която го беше принудила да се специализира в удрянето вместо в улавянето. Канеше се да продължи с ругаенето — нещо, което младите мъжки често правеха колкото от негодувание, толкова и заради спорта, — когато установи, че Три-тон се е понесъл нанякъде с мощни удари на опашката си и оставя след себе си въртоп мехурчета тип току-що-открих-нещо-интересно.

Шумния стомах веднага го последва, винаги готов да сръчка поредното интересно нещо. Но какво ли щеше да е то? Докато следваше приятеля си, се съсредоточи върху звуците на морето, като движеше чувствителната си челюст наляво и надясно и се мъчеше да разбере какво е накарало Три-тон да се втурне така ненадейно на север.

Както обикновено, имаше много страничен шум — тътенът на прибой на близкия плаж и трясъкът на разбиващи се вълни в един по-отдалечен риф. Разбира се, чуваха се и дразнещите звуци от човешки мотори, неприятен факт от живота, който си оставаше и денем, и нощем; един или два несъмнено се движеха на висока скорост насам или към купола.

Очевидно Племето щеше да си изгуби любимеца. Както и да е. Но като че ли нищо от това не беше събудило интереса на Три-тон.

Да не би да ставаше дума за храна? Или опасност? Бързото сканиране не откри нищо необичайно сред честотите на рибите — можеше да чуе нагъсто скупчените ята, въртящи се като циклони и заобиколени от ловците, които бързо се стрелкаха напред... и пляквата се мяташе в нечия челюст. Гладът му се засили в почти синкопиран ритъм... но не, в тези честоти нямаше нищо, което да развълнува толкова много Три-тон.

Шумния стомах затърси следи в по-долните сложни пластове звук. Пластове, които винаги изпълваха мислите на по-старите делфини — вечно шепнещи и загадъчни, вплитащи се в сънищата. Именно там често можеше да се чуе как огромните китове си говорят със стонове, писъци и песни, които прекосяваха цели океани. Понякога разговорите бяха за храна и чифтосване, естествено. Но също така пластовете предаваха и мудното мърморене на самото море.

А още по-долу, сред стоновете на скърцащата, винаги готова да се разтресе Земя, можеше да се дочуят цвърчащите драскащи коментари на раците, които пълзяха, щъкаха и се завираха навсякъде, щракаха към всичко необичайно и комбинираните им звуци създаваха плътен постоянен фон. Мрачно тракащо бърборене, което сякаш се надигаше направо от вездесъщата тиня.

Именно там Шумния стомах най-сетне го чу. Дърдорене — треперливо и неясно, но настоятелно. И изпълнено с изненада.

... звездна светлина... понесла се нагоре...

... много, много странно...

Така си преведе цвърчащо-тракация звук. Най-сетне настигна Три-тон и бързо влезе в ритъм с приятеля си. Плеснаха с опашки и изскочиха на повърхността да вдишат, после забързаха обратно надолу в съвършен синхрон. Оказа се, че се движат само към най-близкото от многото места, които се държаха по такъв начин.

Най-малко три други се намираха на разстояние в рамките на един ден плуване... и нещо му казваше, че има още много и много, дори отвъд хоризонта.

Плуваха към мястото на не повече от час път от купола. Шумния стомах започна да се тревожи. Дали не беше пропуснал лова? Дали нямаше да се върне при Племето и да намери само рибешки скелети, закачени в мрежата? Дали и двамата не рискуваха да останат гладни заради някакви си РАЧЕШКИ ПРИКАЗКИ? Раци, които бяха мъничко по-умни от камънаците, под които се криеха?

Макар че... ако се случваше на толкова много места... Всъщност май дори китовете бяха забелязали и бяха спрели за момент мудните си дълбоки размишления, подканени от бавно размърдващо се любопитство.

Шумния стомах знаеше, че приближават. Възбудата се беше предала на други звукови пластове, с по-къс обхват и по-умни. Например чуваше пред себе си врещенето на развълнувани перконоги, привлечени от колонията си на близкия остров. Предимно морски лъвове, както и тюлени монаси. После — бързо сканиране на едва доловим сонар, който можеше да означава единствено...

Спря веднага.

Делфини. Цяло стадо афали вече беше пристигнало.

Непознати. Диви и естествени, непроменени и със сигурност подозрителни към клана на Шумния стомах. Към малката му група, белязана от сладката агония на човешката намеса. Понякога другите афали бяха открито враждебни към членовете на Племето и се зъбеха на делфините-които-са-се-променили.

Три-тон обаче продължаваше напред, право към носа на острова — отвесна скала, стърчаща от бурното море. Мястото не беше безопасно и в най-доброто време. Морските лъвове и другите делфини обаче вече се бяха събрали там, въртяха се и бърбеха развълнувано.

Шумния стомах приближи предпазливо.

Този път като че ли нямаше открита враждебност. Три привлекателни женски — две от които разгонени — го изгледаха, когато мина покрай тях. Никой мъжкар от стадото им не ги пазеше. Само по себе си това беше достатъчно странно!

Макар че се изкушаваше да поостане, Шумния стомах забърза след Три-тон към мястото, където китоподобни и перконоги се въртяха нервно от присъствието на другите, изскачаха бързо за глътка въздух и отново се гмуркаха, за да ръчкат нещо в тинята.

На пръв поглед бяха разпилени камънаци и отломки от някакво сравнително скорошно срутване на близката скала, случило се най-вероятно преди ден. Делфините ровеха с острите си муцуни, местеха малки камъни със зъби и избутваха по-големите настрани, сякаш търсеха раци за ядене. Само че не издаваха ловни звуци. В момента ги задвижваше единствено любопитството.

Шумния стомах спря предпазливо до Три-тон. Можеше да се наложи да се защитават — този клан имаше разгонени женски, а и покрай цялото вълнение...

И тогава видя сиянието. Идваше изпод камънаците и осветяваше долната част на издължената муцуна на един делфин. Естествените афали забързаха още повече, а два морски лъва — както и Три-тон — също се включиха. Въпреки опасенията си Шумния стомах също беше заинтригуван и започна да рови и да маха камъни и тиня...

... докато не остана един-единствен голям камък, затиснал светлинния източник. Беше твърде тежък и упорит, за да могат да го избутат. Няколко делфина от другото племе зацвърчаха разочаровано. Шумния стомах последва примера им. Искаше му се да може да уплаши камъка или да го накара да се разпадне на парчета от звуковите трептения, излизащи от челото му.

Дръпнете се. Дръпнете се веднага.

Дайте на нас. Ще ви покажем.

Завъртя се изненадано. Не беше доловил приближаването на другите. На своите. Те бяха единствените гласове на Земята, говорещи по този начин.

Беше старият Жълт корем, съпроводен от Сладураната, Бурния измамник и... почти цялото Племя! Явно ги бяха последвали, привлечени от суматоката.

Повечето естествени делфини се дръпнаха и зацвърчаха нервно. По-младите мъжки се втурнаха напред и пратиха силни сонарни лъчи, с които сондираха Шумния стомах и другарите му достатъчно дълбоко, за да разберат какво са закусвали. Личеше си, че перченето им не е подкрепено от истински кураж.

Хапещия небето приближи. Носеше в силната си челюст прът, дълъг колкото самия него. Шумния стомах се зачуди — дали едрият мъжкар го е домъкнал чак от купола? Или го беше намерил някъде наблизко, сред човешките отпадъци, осеяли цялото дъно наоколо?

Така или иначе, неколцина от Племето незабавно се захванаха за работа. Жълтия корем хвана заострения край на пръта и го насочи към една пролука между камъните; странната светлина освети приближаващия метал. Щом пъхнаха пръта под големия камък, Жълтия корем изскочи на повърхността да си поеме дъх. Шумния стомах го последва — изведнъж и той изпита остра нужда от въздух. Вдиша бързо и моментално се гмурна обратно, за да се присъедини към останалите.

Естествените делфини вече цвърчаха оглушително, описваха нервни кръгове и дърдореха суеверно колко шантаво и неправилно било всичко това. Шумния стомах обаче с гордост се присъедини към Три-тон и неколцина от Племето и заедно натиснаха пръта надолу.

Големият камък помръдна, надигна се на една страна и отново падна на мястото си. Опитаха отново от друг ъгъл и пак се провалиха.

А после Бурния измамник и се намести така, че част от пръта, близо до пъхнатия под камъка връх, се озова върху широкия му гръб. Всички останали забиха с опашки и натиснаха другия край с все сили. Бурния измамник изпъшка... и камъкът се преобърна! Повечето естествени делфини побягнаха ужасени, когато светлината засия още по-силно от дупката в тинята.

Членовете на Племето, наред с неколцина от най-храбрите простаци, се събраха около нея, обсипаха мястото с пробни цъкащи звуци и приближиха, за да разгледат.

Нещото отразяваше звука почти по същия начин като огладен речен камък, поочукан от времето, но в същото време се държеше като някои от машините, с които хората в купола осветяваха членовете на Племето по времето, когато Шумния стомах беше малък. И в същото време в него не се долавяше нещо човешко. Светлината не приличаше

на нищо, което бяха виждали, нито в природата, нито от инструментите на хората.

Под драскотините и вдлъбнатините мърдаха размазани образи, форми и линии, трептяха, вълнуваха се, не успяваха да придобият ясни очертания и започнаха да избледняват.

Откъм зрителите се разнесе колективна разочарована въздишка. Шумния стомах обаче нямаше намерение да се предава. Приблужи се, донякъде изненадан от собствената си инициативност, и насочи фокусиран лъч от чист, изпълнен с мисъл укор към странния камък.

Какво? Толкова лесно ли се предаваш? Хайде, стига с тоя мързел. Здравата се потрудихме за това. Развесели ни!

Известно време не се случи нищо особено. Едва доловими вълни сиво минаваха по продълговатия предмет, който навремето сигурно е бил гладък като милвано от вълни стъкло. Единият му край изглеждаше мек и порест като гъба, почти трошлив — като кост, от която са изсмукали всички сокове. Пред очите му краят сякаш се разпадна още мъничко, отдавайки част от същността си, за да може останалата част от камъка да стане малко по-ярка.

Шумния стомах усети как един от естествените делфини — женска — се плъзна от лявата му страна. Любопитството ѝ беше не по-малко от неговото. Двамата зачакаха със затаен дъх, докато въздухът им почти не свърши. И тогава...

... камъкът отговори. Този път с вибрации, които накараха повърхността му да потръпне и резонираха в околната вода, оформяйки звуков символ, който Шумния стомах беше пратил преди, превърнат в скулптура от обработен звук.

*** ... дойдохте?*

*** ... (ВИЕ?!?) дойдохте?*

*** ???*

Не му трябваша думи като „ирония“, за да изтълкува скритото значение на този символ. Подобни човешки термини можеха да бъдат само насочени, при това грубо, в правилната посока.

Както и да е, на делфините не им трябваше да разбират. За всички тях, променени или естествени, простото разбиране можеше да почака. Достатъчно беше онова, което си личеше ясно — че се случва нещо трагично и в същото време смешно. Подобно на барбун, който жално пита дали няма да го пощадят, докато се мята между челюстите.

И затова... те се разсмяха.

ТОРАЛИЗАТОР

Аматучен Барселона засече и прегледа сведения от едно от съсловията.

Оказва се, че държави и консорциуми от цялата планета обръщат внимание на сеизмичните ни корелации. Интересуват се от хипотезата ни, че микротрусовете могат да са дело на „други“ космически сонди — възможни съперници на Хаванския артефакт, пристигнали много порано и заровени надълбоко, които сега се опитват да заявят за себе си. Може би в отчаяното си желание да не изпуснат единствения си шанс за установяване на контакт.

Няколко агенции са погледнали сериозно на тази възможност и са изпратили екипи към сеизмичните точки. Повечето от тях са в пластове варовик или пясъчник на стотици и дори хиляди метри дълбочина. Десетки обаче са се оказали близо до повърхността или направо на нея. Скоро се очакват доклади от някои от тези места.

Така че се оказва, че вече сме допринесли с нещо! Някой иска ли...

... О, извинете. Повечето от вас следят предаването от конференцията за Артефакта.

Добре, аз също се насочвам натам. Можем да продължим по-късно с търсещите внимание експлодиращи камъни.

А сега да видим дали астронавтът и неговият контактен екип ще успеят да разгадаят загадката.

45. ПАРАДОКС

Думите на Най-стария оцелял светеха на повърхността на Артефакта, както и по екраните, очилата и лещите на поне четири или пет милиарда земни жители.

**НАШИТЕ ВИДОВЕ, ЦИВИЛИЗАЦИИ И ПЛАНЕТИ НЕ БИХА
МОГЛИ ДА СИ СЪПЕРНИЧАТ. ЗАЩОТО НИКОГА НЕ СА СЕ СРЕЩАЛИ.**

При първото прочитане на съобщението Джералд усети как челюстта му увисва. Нищо не можеше да направи, макар да си даваше сметка, че сигурно изглежда глупаво, зяпнал от изумление.

Виртуалните бележки, бушуващи в периферното му зрение, започнаха да падат като есенни листа и да се разтварят в нищото, след като авторите им изгубиха интерес към тях и се съсредоточиха върху собственото си изумление и объркване.

Всички от двете страни на карантинното стъкло мълчаха. Никой не знаеше какво да каже. Умовете им бяха толкова празни и зашеметени, колкото и умът на Джералд. Чуваше се мъркането на климатичната инсталация... и бръмченето от рееция се във въздуха дисплей, на който все още сияеше заявлението на Най-стария оцелял. Хората от цял свят го четяха отново и отново и се мъчеха да намерят някакъв смисъл в очевидния парадокс.

Внезапно тишината бе нарушена от звъненето на нечий телефон — нагло, настойчиво дрънчене. Джералд щеше да го игнорира наред с всичко друго освен загадъчния отговор на извънземния... ако позвъняването не бе последвано от рязък писък!

Погледна към галерията на съветниците и видя някаква жена на възраст да подскача, да вика и да ридае, стиснала старомодна слушалка. **Лейси Доналдсън-Сандър**, пишеше на етикета до нея. Една от най-богатите на планетата. Направо не беше на себе си. Професор Ноозон отначало се опита да я утеши, но после явно схвана

новината, ухили се и я прегърна. Онези около тях се присъединиха — явно също имаха повод да се радват.

„Е, ако нещо трябва да ни изтръгне от транса, от зашеметения ни когнитивен дисонанс, защо да не е нечий радостен вик?“

Обърна се отново към последното извънземно съобщение и реши, че е лоша идея да губи инициатива. Време беше да е директен. Конкретен. Без заобикалки. Наведе се напред и заговори към Артефакта, спасен от него в космоса преди да полети в земната атмосфера и да се разбие или да изгори.

— Въпрос. Дали сега съществувате като един от изкуствено емулираните обитатели на пробата, изпратена да пропътува светлинни години, за да открие и установи контакт с други видове разумен живот като нас?

**АЗ СЪМ ТОЧНО ТАКЪВ, КАКЪВТО МЕ ОПИСВАТЕ. И ДА,
ТОВА Е ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ МИСИЯТА НИ.**

— Това ли е обичайният метод, по който технологично развитите видове научават един за друг?

ДА, ТОВА Е.

— Предложихте ли ни неведнъж да се присъединим към вашата разнообразна междוזвездна общност?

ДА. ВИЕ СТЕ ДОБРЕ ДОШЛИ СРЕД НАС.

Бен Фланъри удари отчаяно по масата. Нетърпението надделя над слънчевата му по принцип натура и той се наведе напред и наруши предварително уточнените правила, като викна направо към Артефакта.

— Нас! Нас! Не ни казвате НИЩО за това *кои* сте! Добре, значи няма война. Страхотно! Но колко разумни раси влизат във вашата

федерация? Как се управлява тя? Какви са облагите за членовете? Коя планета е изпратила тази сонда, как е пътувала тя и колко време?... И...

Генадий и Рамеш сграбчиха Бен за раменете и го дръпнаха да си седне на мястото. По очите им обаче си личеше, че напълно споделят мислите му.

— Ох, мамка му — промълви Джералд, когато видя как в Артефакта потичат букви, глифове и идеограми. Този път виковете на Фланъри явно бяха достатъчно силни, за да бъдат регистрирани от превеждащата система. Но пък в края на краищата всички искаха да знаят отговорите на тези въпроси.

Най-стария оцелял завъртя заоблената си фигура да се посъветва с останалите, след което отново се обърна към заобления интерфейс.

**ВЕЧЕ ОТГОВОРИХМЕ, ЧЕ УЧАСТВАТ ДЕВЕТДЕСЕТ И ДВЕ
РАСИ.**

**УПРАВЛЕНИЕТО Е ВЪПРОС НА ГЪВКАВОСТ И АДАПТИРАНЕ
КЪМ СИТУАЦИЯТА, КАКТО ОТБЕЛЯЗАХТЕ ПО-РАНО.**

Джералд беше адски ядосан на Бен. Тези отговори бяха очевидни, излишни или в най-добрия случай маловажни. Целият свят искаше да разбере онази загадъчна забележка за расите, които „никога не са се срещали“. Възможно ли бе преводът да е бил буквален и да има предвид само, че не са се срещали *физически и лице в лице*? Това обяснение някак не му се виждаше правилно.

**КОЛКОТО ДО ОБЛАГИТЕ ОТ ЧЛЕНУВАНЕТО, ТЕ ВКЛЮЧВАТ
ПОТЕНЦИАЛ ЗА НЕИМОВЕРНО УДЪЛЖАВАНЕ НА
СЪЩЕСТВУВАНЕТО, ДАЛЕЧ ПОВЕЧЕ ОТ НОРМАЛНОТО. НА
ПРАКТИКА — ВЕЧЕН ЖИВОТ.**

Джералд примигна.

Добре... това последното определено привлече вниманието на всички.

За втори път през последните няколко минути всички в огромната контактна зала и свързаната галерия на съветниците мълчаха. Джералд си представяше как всички по света се умълчават. Нямаше да се учуди, ако в момента планетата се окажеше толкова тиха, колкото е била преди Индустриалната епоха.

„Ами да... всички ще искат да научат повече за това.“

Но подобното на Буда същество просто продължи да отговаря на въпросите на Фланъри по реда, по който бяха зададени.

Колкото до това откъде е тръгнала сондата и как пътува, ще дам думата на Пикиращия рибоубиец, чийто народ създаде и изпрати конкретния контактър, който виждате пред себе си.

Създанието, което Джералд беше уподобил на прилеп с перки на хеликоптер, измина с подскоци и пърхане късото разстояние до Най-стария оцелял и като гримасничеше и показваше хищните си зъби, приближи два подобни на антени крайника и ги раздалечи отново. Появи се черно петно, което покри цялата лява половина на Артефакта.

Пред човешките зрители се появи планета, която бавно се въртеше. Морета като нефтени петна проблясваха в цветовете на дъгата и миеха подобни на коркови тапи континенти, където зелени ивици минаваха между сиви върхове и кафеникави равнини. Нощната страна бе обсипана с ярко осветени градове, разположени в почти съвършени концентрични кръгове, дръзко игнориращи ограниченията на някаква си география.

Сцената бе хипнотизираща.

В тишината се чу гласът на Рамеш:

— Опитвам се да запиша колкото се може повече звезди, за да установя мястото и времето. Ако тази проклета планета не ми пречеше...

След малко гледната точка се промени и пред очите им се появи голям обект — структура от греди и подпори, вакуумни складове и ярки светлини, всички свързани в орбита около планетата. Съоръжението бе много по-грамадно от всяка космическа станция,

която си бе въобразявал Джералд. Камерата прелетя покрай подобни на прилепи създания в надути прозрачни подобни на кълбета скафандри; извънземните наглеждаха някаква производствена линия, на която се виждаха блестящи прозрачни яйца, излизащи едно по едно от окъпана в светлина фабрика.

Картината се увеличи главозамайващо към един от заоблените цилиндри, който имаше някакъв подобен на кутия придатък в единия край. Заедно с другите произведени сонди тази пътуваше по неимоверно дългия конвейер към основата на огромна издължена машина — нещо като оръдие, осъзна Джералд, — която се завъртя към избрана точка в космоса... и изстреля нещо, което проблесна и бързо изчезна в звездната нощ.

След това дългата и тясна артилерийска цев завъртя малко дулото си към друга точка в небето и стреля отново.

Рамеш сподели консенсусното мнение на собствените си съветници и ИИ.

Това е голям ускорител. Според предварителна преценка... може да запрати тези снаряди със скорост около три процента от скоростта на светлината. Впечатляващо, но недостатъчно, за да свърши работа.

Джералд имаше чувството, че времето е ускорено. Возенето по конвейера продължи само няколко секунди, след което той вече гледаше назад, покрай произведения неотдавна Артефакт, към станцията и планетата. Ускорителят трептеше, подготвяйки се да изстреля сондата във великата пустош.

Запленен, Джералд видя как група блестящи неща започват да се събират от различни посоки към мястото, където беше изработен Артефактът. Подобните на прилепи същества също се обърнаха, за да погледнат зад себе си към планетата.

Времето изтичаше. Когато моментът настъпи — дори мъничко преди това, — грамадният индустриален комплекс и най-близката част от атмосферата на планетата сякаш пламнаха и се освободи огромно количество енергия, а гигантското оръдие стреля...

... и само за миг светът на съществата прилепи започна да се смалява, превърна се в ярка искра... и изчезна.

Сега симулираната камера се обърна и показва как кутията в предната част на снаряда се отваря и от нея се развиват някакви жици,

които се разпънаха настрани като мрежа.

Ха. Очаквах фотонно платно. Може би издувано от лазерен лъч, изпратен от системата. Това е най-очевидният начин за ускоряване на евтин и ефективен междузвезден кораб. Само че няма никакво платно. И вижте — слънцето, от което се отдалечаваме, като че ли не помага с нищо. Няма никакви тласкащи светлинни лъчи.

Ако се съди по движението на звездите, вече са минали няколко години. Може би десетилетие, а досега няма...

А! Ето го!

Изведнъж звездата сякаш стана многократно по-ярка, макар и със странно променен цвят. Жиците, които досега бяха отпуснати, изведнъж се опънаха. И Джералд усети как скоростта се увеличава!

Добре. Не е лазер, а някакъв лъч от частици. Може би електрони. Или протони. Може би дори тежки йони, насочени така, че да минат точно през жиците и да предадат инерцията си чрез магнитна индукция. Виж ти. Доста по-сложно от светлинно платно, но може да са предпочели жиците и за да се възползват от магнитното поле на галактиката на големи разстояния. Това е един от начините за маневриране...

Всъщност дали не могат да се използват и частиците, които вече са те задминали, когато ги настигнеш...

Някой постави ръка на рамото на Джералд и той едва не подскочи в стола си.

Беше генерал Акана Хидеоши. Даде му знак да стане и да я последва.

— Но...

Изражението ѝ бе непреклонно.

— Шоуто се записва. Ще можеш да го видиш по-късно. Има новини.

Джералд с неохота стана и осъзна, че има належаща нужда да се разтъпче. Внезапно се изпълни с желание да се движи. Въпреки това Артефактът говореше право на космическия пътешественик в него. Трудно му беше да се откъсне.

Двамата отидоха зад паравана в ъгъла на залата, където вече се намираха Емили Тан и Геннадий Горосумов.

— Какво има? — попита той, докато се повдигаше на пръсти и се разтъпкваше.

Емили вдигна пръст.

— Първо, потвърдено е — микротрусовете от последния ден са от отдавна паднали на Земята сонди.

— Наистина ли? Вече е потвърдено? Но как биха могли...

Тя посочи екрана. На него се виждаше панорама с хора и роботи, които копаеха калния естуар на някаква река. Друг екран показваше хора, дълбаещи сред канари, паднали съвсем наскоро от отвесна стена утаечни скали. Емили ускори картините, докато четири примера не завършиха по един и същи начин — с ликуващи викове и откриването на нещо, което реагираше на човешко докосване, като изпускаше кратко сияние.

Измъкнати от тиня и отломки или освободени от каменните си затвори, в които бяха прекарали милиони години, находките не бяха гладки и непокътнати като Хаванския артефакт. Но сходството беше очевидно. При два от образците можеше да се види онзи характерен ефект, когато повърхността беше докосната от слънчеви лъчи за първи път... от много време. Сивкави, подобни на облаци вълни. Проблясъци на цветове. Намеци за фигури, които се мъчеха да се оформят.

— Явно детонациите не са били единствено с цел да се привлече вниманието. Някои от сондите са успели да се освободят от пластовете, в които са били уловени, и така откриването им е станало много по-лесно. Разбира се, чист късмет е, че са се намирали близо до повърхността или до ръба на скалата. Огромното мнозинство просто са пръснали парчета от самите себе си напразно, след като са прекарвали милиони години в тиня и седименти. Никога няма да можем да намерим повечето останки, колкото и упорито да...

— Кажи му второто — нареди Акана.

— Да, вярно.

Емили тракна със зъб и картините на екраните се смениха. Този път показваха звезди. Джералд за момент си помисли, че отново гледа разказваната от Артефакта история, но се оказа, че греши. Разпозна Скорпион... Южния кръст... Везни... Съзвездия, които се виждаха от Земята. Или сравнително близо до Земята.

— Виждаш ли онова пулсиране? — Емили посочи една „звезда“, която не можеше да е звезда. Беше твърде зелена. И трептеше

прекалено ритмично.

— Паралакс? — предположи той.

— Повечето като че ли са съсредоточени във вътрешния астероиден пояс — отвърна Генадий. — Дотук са засечени около двеста. Макар че някои са били забелязани на разстояние трета точка на Лагранж, а няколко — на повърхността на Луната.

— Исусе Христе! *Стотици*? Кога?

— Всичките през последния час. Броят продължава да расте.

— Но... Но как е възможно да *разберат*, че е време да започнат да викат, за да ни привлекат вниманието? Да, някои може да са достатъчно близко, за да доловят предаванията на разговора ни с Артефакта. Но чак *там*? Или дълбоко под земята?

Емили и Генадий се спогледаха. Явно всичко се случваше твърде бързо, почти на границата на човешките способности за обработване на информация.

— Тези неща оповестени ли са?

— Как бихме могли да задържим информацията? — Акана сви рамене. — Виж Хайхон Мин в онзи ъгъл, сложил си е качулка и се съветва с правителството си. Какво друго могат да обсъждат точно сега? Явно *те* вече знаят. Има данни, че още пет държави и три гилдии също са в течение. А аматорските клубове душат като хрътки. Много от тях разполагат с уреди, способни да засекат феномените... и със сигурност ще го направят. Честно казано, не съм сигурна как пазенето на тайна би могло да е от полза за някого на този етап. Връзката с трусовете беше направена най-напред от умна тълпа. Не е ли по-добре да привлечем колкото се може повече умове, които мислят в една посока? Паралелно?

Подобна нагласа обикновено трудно можеше да се свърже с мисленето на бюрократ от правителството, особено пък ако е военен. Но пък от друга страна беше ясно, че Акана си дава сметка, че самото време е необикновено.

Джералд се замисли. Беше се превърнал в историческа фигура, като бе прибрал от космоса нещо, което изглеждаше абсолютно уникално и епохално. А сега се оказваше, че находката му е само една от хиляди, ако не и милиони... може би толкова често срещани, колкото и другите големи скъпоценни камъни... Е, това повдигаше

един важен въпрос — защо хората не са се натъкнали на тези неща по-рано?

И изведнъж разбра. „Обзалагам се, че сме се натъквали. От време на време, през столетията. Може би някои са викали за внимание през други епохи. Просто сега е дошло времето и възможността, за която са били създадени. Времето, когато сме готови за контакт. Когато сме технологично способни да се «присъединим»... към каквото и да ни канят да се присъединяваме.“

Всичко това бе шантаво, но зашеметяващо смислено. Безброй евтини сонди, пратени от много места в продължение на дълги периоди, са много по-ефективни от малкото много скъпи уреди, способни да се движат самостоятелно, и много по-евтини, отколкото непрекъснато да излъчваш „учебен лъч“ с надеждата, че една звезда от сто милиона може случайно да е открила радиоастрономията през същата година.

Но въпреки това една загадка продължаваше да изпъква сред всички останали.

„Защо сондите са програмирани да бъдат така яростно конкурентни една на друга? Какво значение има коя от тях ще ни представи на галактическата цивилизация? Да не би да печелят някакъв вид награда?“

Погледна през рамо точно навреме и видя нещо, което го изпълни със странен трепет. Хаванският артефакт приключваше историята за изстрелването си и пътешествието през космоса и сега планетата Земя изпълваше големия екран. Целта бе близко.

Джералд потисна любопитството си за нещата, които беше пропуснал. Акана беше права. Можеше да гледа записа по всяко време, наред с анотациите на експерти от всяка област.

Само че сега, с Панамския провлак на заден план, на екрана се виждаше някакъв тънък, невъзможно дълъг предмет, приличащ на въже или змия с ноктестата лапа в края. Докато гледаха, челюстта зейна и разтвори пръсти, свързани с мрежа като ръкавица на бейзболен защитник. Джералд усети как дясната му ръка се сгъва и протяга, спомни си момента (наистина ли беше минал само месец?), когато той и малката му маймунка насочиха ласото към междузвездния скитник.

Скитникът, който беше изкарал много, много по-голям късмет от повечето и бе пристигнал на подходящото място и в подходящото

време, когато наблизко се беше оказал астронавт... разполагащ с необходимите инструменти.

„Дали щях да съм толкова хладнокръвен и професионален, ако знаех какво ловя?“

Не можеше да откъсне поглед от щипката, която се затвори...

... и изведнъж историята приключи. Картината изчезна и остави след себе си хеликоптера-прилеп Пикиращия рибоубиец, който стоеше до Най-стария оцелял, чиято усмивка на Буда се стори на Джералд абсолютно незадоволителна, дори дразнеща.

— Благодаря, че ми казахте всичко това — каза той на Акана и останалите. — А сега е време за истински отговори.

Знаеше, че мрачното настроение, което го караше да стиска зъби и юмруци, може да се види и в очите му.

МАСОВ РАЗПИТ

Въпроси към извънземните от Артефакта, извлечени от над трийсет и пет милиона запитвания на зрителите и подредени според популярност и степен на важност от аналитичната система Дийп Пърпъл. Контактната комисия обеща да стигне до някои от тях веднага щом бъдат изяснени „основни въпроси“ с пришълците.

ДА НИ УЧИТЕ НА ПО-ДОБРИ НЕЩА ЛИ СТЕ ДОШЛИ? КАК МОГА ДА ЗАПОЧНА? (# 1 за 3 дни)

ДА НИ ЗАВЛАДЕЕТЕ ИЛИ УБИЕТЕ ЛИ СТЕ ДОШЛИ? И КАК МОЖЕМ ДА ВИ НАКАРАМЕ ДА РАЗМИСЛИТЕ? (# 2 за 13 дни)

КАК МОЖЕМ ДА ПОЛУЧИМ „ВЕЧНИЯ ЖИВОТ“, КОЙТО ОБЕЩАХТЕ? (Започна от нулата през последните два часа и бързо набира популярност)

КАКВО Е НЕЖНО, ЗА ДА ВИ НАКАРАМЕ ДА НИ ХАРЕСАТЕ? (Все още на 4 позиция след 5 дни)

РАЗГОВАРЯТЕ ЛИ С БОГ? (Нагоре от # 12 през последния час)

ДА ВИ СЕ НАМИРА ИЗЛИШЕН СВРЪХСВЕТЛИНЕН ДВИГАТЕЛ?
(Нагоре от # 16 през последните 36 часа)^[1]

ВИЕ НЯКАКВА ИЗМАМА ЛИ СТЕ? (Надолу от 5 място
преди 1 час)

КАКВО ТРЯБВА ДА НАПРАВИМ, ЗА ДА НИ ОСТАВИТЕ НА
МИРА? (Надолу от 3 място преди два часа)

ИМАТЕ ЛИ НЯКАКВИ НОВИ ГОТВАРСКИ РЕЦЕПТИ? (Нагоре
от # 46 през последните 10 часа)

^[1] Милиони гласове за въпроса като че ли са били генерирани не от човешки участници, а от нова версия на червея **voxropuli**. Въпреки това нашият ИИ арбитър Дийп Пърпъл поради някаква незначителна причина настоява, че покачването на въпроса в класацията е наше дело. ↑

46.

УСМИХНАТО ЛИЦЕ

Разбира се, би трябвало да са в състояние да я открият всеки момент. Хората, които я преследваха, със сигурност можеха да се оправят в Мрежата. Нямаше да им е трудно или скъпо да използват софтуерни агенти, разпознаващи поведение и лица, които да прескачат из безбройните миниобективи по всяка врата, трегер и уличен знак в търсене на бедно облечена млада жена с бебе, водена през заможния Пудон от странно момченце.

Още от самото начало очакваше всеки момент да я заловят.

„Само че... какво ще правят, ако ни притиснат на оживена улица? Ще ме отвлекат пред хиляди свидетели ли? Може би именно затова ми позволяват да бягам. Просто изчакват подходящия момент.“

Отначало непрекъснато се озърташе назад и се оглеждаше за преследвачи или подозрително изглеждащи хора... докато момчето не ѝ каза да престане със странно равния си ритмичен глас. Препоръча ѝ да гледа витрините, за да държи лицето си извърнато от пълната с ИИ улица. Беше разумно, но Мей Лин знаеше, че това няма да ѝ помогне задълго.

Във видеодрамите винаги имаше сцени на лудешки гонитби през града. Понякога беглецът биваше преследван от малки роботи, прехвърчащи от стена на стена като насекоми. Или пък от *истински* насекоми, програмирани да се насочват към миризмата на определен човек. Шпионски спътници и стратоцепелини използваха телескопични камери, за да следят високо отгоре, канални видри шпионираха отдолу и тичаха през отводнителните канали, като подаваха навън муцуни и докладваха за злочестия беглец.

Онова отокуче ей там, което рутинно душеше за незаконна дрога... можеше ли внезапно да се обърне, да я захапне за глезена и да ѝ инжектира упойка с острите си кухи зъби? Наскоро беше гледала подобна сцена в един холо-инимационен филм. Нямаше предел за измислиците на милионите фантасти, въоръжени с инструменти за триизмерно моделиране, свободно време и параноя в излишък. Пък и

технологииите се сменяха толкова бързо, че Мей Лин нямаше представа къде точно минава границата между истината и научната фантастика.

Докато детето уверено я мъкнеше през задните улички, тя непрекъснато се озърташе наляво и надясно, оглеждаше отраженията във витрините, търсеше скрити камери, като внимаваше за всички очи, които можеше да види... и онези, които не можеше.

В началото на преследването си мислеше дали просто да не повика за помощ. Приятната инспектор Ву се беше държала професионално и съчувствено, когато дойде с хората си да я разпита в малкия им дом за Сян Бин и неговия загадъчен светец камък. Същия камък, който вероятно искаха и преследвачите ѝ.

Обаждането ѝ се струваше добра идея... но Мей Лин осъзна, че няма лесен начин да го направи! Детето беше изхвърлило очилата ѝ (в края на краищата те бяха идентифицирани и можеха да се проследят) малко преди да я задърпа в това лъкатушешко из задните улички бягство, изпълнено с прибежки от един навес на магазин до друг. Нямаше ли други начини да се обади на властите? Не можеше ли просто да спре някой минувач и да го помоли за помощ?

Или — осъзна тя, когато вече бе твърде късно — не можеше ли просто да застане пред първия срещнат светофар или уличен стълб и да каже: „Имам да съобща нещо, свързано с държавната сигурност“?

Не. Мей Лин не искаше да се озовава между чука и наковалнята. Ами ако всичко това беше някакво съперничество между две фракции на правителството или аристокрацията? Подобни неща се случваха непрекъснато, а когато драконите се бият, по-добре селяните да се скрият.

А детето със странните очи като че ли знаеше много добре как се прави това.

Първо я поведе към задната врата на един туристически ресторант и през обгърнатата в пара и аромати кухня. Повечето готвачи не им обърнаха внимание, макар че един извика някакъв въпрос, когато се втурнаха през някакъв килер, водещ към склад покрай оживена рампа до стълби, които продължиха до импровизиран мост над една алея до следващата пресечка, откъдето забързаха през някаква фабрика, работеща за намиращ се наблизо тематичен парк.

Едно огромно помещение, пълно със заети хора, обърка Мей Лин. Всички работници бяха включени към работни костюми и сякаш

играеха пантомима, извършвайки някаква агресивна дейност, която се повтаряше на холоекраните. От движенията им — пресягане, хващане на нещо във въздуха и държане на несъществуващи обекти или *необекти* — ставаше ясно, че строят нещо. Но какво? Едва когато измина по-голямата част от помещението, бързайки след водача си, хвърли поглед на един голям екран и разбра. „Конструират молекули! Атом по атом.“

Беше чувала за това. Някъде, може би в стъклените кули в града, в стаята на хлапе на бразилски богаташи или в някой африкански университет, имаше нов вид материал или устройство, проектирано от компютър, което можеше да бъде произведено от машина за прототипове, превръщайки въображението в нещо напълно ново. Само че софтуерът не бе в състояние да се справи с всеки дизайнерски проблем. Имаше неща, които и ИИ не можеше да изпълни толкова добре (или евтино), колкото помещението с работещи хора с добро стереозрение и инстинкти за долавяне на форми, формирали се преди милиони години.

Поредният паянтов мост и поредната работилница (този път за пикселизирани шапки, които изобразяваха космически кораби на фона на китайското знаме) и стигнаха до третия етаж, наполовина зает от офиси — адвокат, специалист по зъбни импланти, биоскулптор...

„Избягва всички камери на улицата“ — осъзна тя. Макар че, разбира се, тук също имаше камери, но бяха по-трудни за достъп през Мрежата за външни лица. Според правилата на Голямата сделка дори държавата трябваше да иска разрешение да ги използва, а останалите трябваше да си извадят съдебно разрешение. Подобно нещо можеше да отнеме няколко минути.

Изтичаха по още някакви паянтови стълби и се вмъкнаха в закрыта със завеса ниша на магазин за дрехи втора употреба, обслужващ нископлатени работници. Малкият ѝ водач грабна един вързоп и ѝ го показа. Беше облеклото на лицензирана детегледачка, член на гилдията „Грижа за детето“.

„Добър избор. На никой няма да му направи впечатление, че нося малкия Сяо Ен.“

Но ако платя за тях дори в брой, касата ще пусне лицето ми в Мрежата и цялото това бягство ще се окаже за нищо.“

Отговорът дойде бързо. Докато тя седеше в един ъгъл и кърмеше бебето, момчето извади някакво малко устройство, сканира с него униформата и сръчно махна няколко скрити прашинки — идентификационните чипове на стоката.

— Всеки може да ги намери — каза то, сякаш правеше заклинание с шепот и мърдане на пръсти, след което върна невидимите прашинки на местата им. — Но не и да ги премери. Съгласувай. Преобразувай.

Мей Лин не беше сигурна, че го разбира, но явно според него кражбата от магазин, смятана уж за невъзможна, изглеждаше съвсем лесна работа.

Момчето отново я погледна за миг и пусна мимолетна усмивка, която изглеждаше измъчена и болезнена, но въпреки това дружелюбна, сякаш самото установяване на подобна връзка изискваше героично усилие от негова страна.

— Майката трябва да се довери на Ма И Мин.

Името можеше да се преведе като „изречено от кон“, където „ма“, или кон, беше традиционен символ на голяма мощ. Шанхайците традиционно харесваха дръзки, агресивни имена и се вярваше, че помагат на носещия ги да стане уверен и изкусен човек. Някой, който изпъква от тълпата и се проявява като герой въпреки негодите си. На Мей Лин всичко това ѝ се видя иронично.

— Добре... И Мин — отвърна тя. Тази част от името можеше да се преведе като „народът“. И това ли беше ирония?

— Вярвам ти — добави тя и докато изговаряше думите, осъзна, че са истина.

Малкият Сяо Ен не беше доволен, че го откъсва от гърдата си, след като реши, че е нахранен. Въпреки това детето беше добре научено и не вдигна врява, докато му сменяше пелените. След това Мей Лин се вмъкна в съседната ниша, за да облече новите си дрехи. Междувременно И Мин се зае с опърпаните ѝ стари. Но защо? Така и така щяха да ги изоставят.

Сигурна, че няма как нещо да не се оплеска, Мей Лин надникна нервно над завесата, докато се закопчаваше. И естествено, докато излизаше навън в твърдата колосана униформа, един от продавачите я забеляза и тръгна към нея.

— Хей, не ви видях...

Точно в този момент, докато сърцето на Мей Лин биеше бясно, в другия край на магазина се чу трясък. Едър мъж с прегърбени рамене, явно чистачът, отстъпваше от един манекен, като стенеше и използваше парцала си, за да се защити от куклата, която ломотеше, размахваше пластмасовите си ръце и мятеше по него пуловери, акти-панталони и е-чувствителни туники. Всички от персонала забързаха натам... и малкият аутист промърмори:

— Майка си смени дрехите. А сега и лицето.

Задърпа Мей Лин към задната врата, в сляпото местенце между магазина и уличката, и ѝ направи знак да се наведе. Извади нещо като писалка, хвана я с лявата си ръка за врата, задържа главата ѝ с необичайна сила и нанесе бързи щрихи по бузите и челото ѝ. Когато я пусна, Мей Лин въздъхна със смесица от гняв и наранена гордост.

— Как смееш... — започна тя, но млъкна, когато се зърна в огледалото на съблекалнята.

Момчето беше нарисувало само десетина щрихи, които изглеждаха шантаво и клоунски — ако ги гледаш направо. Но кой гледа другите по такъв начин, особено на улицата? Когато Мей Лин отклони съвсем малко поглед, ефектът бе потресаващ. Сега изглеждаше най-малко с дваисет години по-стара, с хлътнали бузи и много по-ниско чело... издадена брадичка, малък нос и очи, които изглеждаха по-събрани.

— Лицевото разпознаване *няма* да познае. — Момчето кимна одобрително и ѝ протегна ръка. — А сега... към сигурно място за майки.

След още час промъкване из сгради, по мостчета, през складове, работилници и университетски аудитории се озоваха пред място, което Мей Лин винаги си бе мечтала да посети някой ден и да види чудото със собствените си очи.

— Ве... великолепно е — въздъхна тя и премести Сяо Ен така, че и той да може да види. Бебето спря да нервничи и зяпна заедно с нея чудния портал към друг свят, чиито граници бяха единствено тези на въображението.

„Шанхайската вселена на Дисни и Краля на маймуните“ се извисяваше право пред тях, от другата страна на широкия площад.

Изкуствената планина беше цялата в пещери с увеселителни влакчета и крепости, с приказни животни и невъзможни джунгли, винаги забулени във великолепни благоуханни мъгли. Тук човек можеше да види фантастични неща, които иначе се срещаха единствено в шантавите нива на виртуалното пространство — при това съвсем истински! Съчетание от приумици и убедителност, постижимо единствено чрез невероятно смесване на изкуство, наука, инженерен гений и астрономически суми.

На преден план, само на сто метра пред тях, се издигаха прочутите гостоприемни порти на блещукация Виридиум, с гигантски холомеханични символи, които се надуваха и перчеха театрално. Снежанка, Покахонтас и прекрасната принцеса Чанге. Ето го и стария мъдър Сюандзан, придружаван в епичното си пътешествие на запад от пакостливия Джу Бадзие и братята му, трите малки прасенца. Летящ слон с пляскащи уши кръжеше радостно, увлечен в танц с приказен кон-дракон. Отдолу момчето Ма Лиан размахваше магическата си четка и караше най-обикновени рисунки да оживеят!

А всеобщият любимец Сун Вукон, самият Крал на маймуните, си играеше на гоненица с Кинг Конг по една кула, украсена с колкото пъстроцветни, толкова и невъзможно дълги вимпели.

Всички тези познати фигури се бяха подредили по високите бойници. Но най-голямата от всички, централната фигура над портата, беше дружелюбна, с огромни черни уши и обезоръжаваща усмивка, а от двете ѝ страни стояха активни скулптури на мечтателите, които си бяха представили всички тези неща и бяха дарили мечтите си на света — *Чичо Уолт* и *Учения Ву*. Двамата — единият облечен в старомоден западен костюм, а другия в роби от династията Мин — сякаш гледаха право към Мей Лин и я приканваха с усмивки и отворени обятия да отиде при тях.

Сяо Ен изгука от удоволствие и краката на Мей Лин сякаш сами я поведоха напред... само че огромният площад от бетон и иридесцентни плочки изглеждаше толкова застрашително открит за погледите на всички... Никое място на Земята не се намираше под наблюдението на повече камери от това.

Само че отново я задърпаха за ръката.

Този път И Мин не си направи труда да говори. Жестовете му бяха недвусмислени. Ако искаха да пресекат, трябваше да го направят

бързо. И веднага.

Тревогата ѝ се засили, докато вървяха право към портала. Изведнъж новите ѝ дрехи и ИИ-измамният грим ѝ се сториха абсолютно неадекватни, особено след като наоколо имаше толкова малко хора!

— Къде са всички? — зачуди се тя на глас, най-вече за да чуе как *някой* изговаря думи. — Вярно, че е работен ден. Но не трябва ли да има повече туристи, деца, гости...

И наистина, на площада имаше само няколкостотин души и от това той изглеждаше зловец.

— Всички са вътре — обясни И Мин. — Над две трети от всички нормалхора. Дванайсет милиарда триста четирийсет и два милиона очи подават сигнали към дванайсет милиарда триста четирийсет и два милиона мозъчни полукълба, затворени в два пъти по-малко черепи. — Дъхът му свърши и трябваше да млъкне, за да вдиша. — Гледат текосмически камъни, които разтърсват всичко. Всички се интересуват от вечния живот. Дори коблитата искат да знаят.

Мей Лин схвана само част от думите му, но обяснението беше достатъчно. Целият — или почти целият — свят гледаше като омагьосан онова, което ставаше в Америка. Разговора с извънземните от Артефакта. Случваше се събитие, спечелило жадния интерес на целия свят — и то може би дори беше чудесно. На Мей Лин обаче ѝ се искаше онзи Артефакт никога да не бе откриван и Сян Бин да беше оставил собственото си откритие на дъното на тинестия естуар.

— Толкова *много* камъни от каменисто небе — напевно каза момчето. Като че ли всеки път се опитваше да експериментира с различни рими, ритми и мелодии. Това сигурно бе един от онези непоносимо силни импулси, които предизвикваха заболяването у толкова много млади хора. Само че сега момчето изглеждаше тъжно и като че ли съчувстваше на изгубените минерални пратеници повече, отколкото щеше да им съчувства, ако бяха от плът и кръв.

— Погребаните в морето не могат да виждат! Хиляди, затрупани в земята, се опитват да извикат! Още повече в космоса едва проблясват. Други, затворени в подземия и гробове, се надяват на спасение. Толкова са тъжни. Толкова отчаяни! Но сами са избрали съдбата си. И сега вече е късно.

И Мин изглеждаше искрено развълнуван от тази трагедия.

— Чакай малко! — Мей Лин рязко спря. — Да изясним нещо. Да не искаш да кажеш, че има *много* светещи и говорещи камъни?

Сърцето ѝ се изпълни с надежда. Ако това бе истина, може би никой вече нямаше така отчаяно да се опитва да открие съпруга ѝ.

— Да. *Много-бройни и без-бройни... Светло-блестящи и ярко-искрящи... Камъни-кристали, красиви опали...* — Задърпа я и заподскача радостно пред нея. — Но само двойката *говори*!

„Само два говорят? — зачуди се Мей Лин, докато бързаше след него. — Онзи във Вашингтон... и на Бин? В такъв случай могъщите хора ще продължават да го издирват. Или ще използват мен, за да го намерят. Или пък ще го заплашат или уговорят да се предаде.

Но... откъде И Мин знае всичко това?“

Изпищяха спирачки. Озъртане през рамо потвърди най-лошите ѝ страхове. Няколко черни микробуса се бяха появили на площада и бяха спрели до пешеходните бариери. От тях се изсипваха мъже. Един от тях я посочи и всички бързо закрачиха право към нея.

Вече нямаше смисъл да се преструва, че е детегледачка, разхождаща две деца в парка, така че заедно с И Мин почти затича към входа. „Какво ще правим, когато стигнем там?“ — запита се тя.

Въпреки малобройните посетители опашката за билети беше твърде дълга. Дори да можеше да си позволи скъпата такса, мъжете щяха да я настигнат много преди да успее да плати. Разбира се, стига охраната на комплекса да не я спреше, ако преследвачите ѝ се развикаха. В края на краищата те трябваше да са от някаква държавна агенция. Как иначе биха могли да се държат така посред бял ден? И то в *Китай*?

Или пък бяха отчаяни и готови да блъфират, да се престорят, че са държавни служители.

И Мин я поведе покрай будката за билети право към широкия виридиумен портал, точно под сянката на учения Ву Ченген, написал класическата национална приключенска история „Пътуване към Запада“. Макар да бяха минали пет столетия, по култура и въздействие творбата по нищо не отстъпваше на по-късните истории за говорещи патици, кучета и мишки.

Момчето внезапно спря, обърна се и се втурна към добре облечена двойка, която тъкмо излизаше от парка с момиченце, което носеше симпатичен, макар и малко ретро изглеждащ копринен костюм,

копиран от класиката „Луната моряк“. Устата ѝ беше изцапана — смучеше врата на жертва сладкиш от специалното увеселение „Вампири до втръсване“.

Очевидно уморено и разглезено в епоха, която предпочиташе момичетата пред момчетата, детето зяпна подозрително, със захарна „кръв“, стичаща се по брадичката му, как И Мин се тропоса пред семейството, като бърбеше дружелюбно. Думите му изглеждаха абсолютно безсмислени, поне за Мей Лин и родителите. За момент обаче изненадата им бе толкова голяма, че му позволиха да хване ръцете им и да ги потупа, докато продължаваше да дърдори.

Момичето първо дойде на себе си, изръмжа му и му показва червените си зъби.

„Какво прави той? — зачуди се Мей Лин. — Да не би да е решил, че положението е безнадеждно? Нима е решил да ме изостави тук и да си избере някой друг, когото да развежда из града?“

Преследвачите вече бяха по средата на площада. Мей Лин започна да се оглежда за пътища за бягство. Не виждаше нищо обещаващо, особено както беше с бебето. Може би надолу по ескалатора към станцията на метрото...

Двамата туристи рязко дръпнаха ръцете си и бащата, подбуден от писъците на момичето, избута И Мин, който просто се разсмя, завъртя се три пъти и изтича обратно при Мей Лин.

— Майко. Ръка.

Докато богатото семейство се отдалечаваше забързано, момчето започна да драска по китката на Мей Лин със същата писалка, с която бе изрисувало лицето ѝ преди половин час. Отначало не се виждаше никакъв мотив, просто бърза серия *точки*, които малко щипеха и боляха. Всички точки попадаха в квадрат със страни около три сантиметра.

„О, нима е възможно? — изуми се тя. — Нима човек е в състояние да направи това?“

Мъжете вече бяха съвсем близо И Мин пусна ръката ѝ и започна да рисува по своята китка. Дясната — Мей Лин едва сега си даде сметка, че момчето е левичар. Спомняше си, че е чувала някъде, че тази черта се среща по-често при аутистите. Същото можеше да се каже и за неравните зъби, кожата и странната походка. Макар че те вече не ѝ се струваха смущаващи или отблъскващи.

„Виждала съм и по-лоши неща в старческия дом.“

— По-добре да... — почна тя, въпреки че се съмняваше, че това ще проработи.

— Да, майко, сега.

Обърнаха се и тръгнаха колкото се може по-бързо и същевременно небрежно, сякаш бяха детегледачка с дете и бебе, към портала, който автоматично проверяваше за билети. Билети във формата на временни кодирани татуировки.

Мей Лин се погрижи лявата ѝ ръка да е открита, макар че така и не видя сканиращия лъч. За нейна огромна изненада не се появи никаква охрана или работи. Вместо това прозвуча глас, идващ сякаш от Рая:

— Добре дошли отново, госпожо Чу и скъпа малка Луи. Не ви отне много време да се преоблечете и да се върнете от хотела си. Разбира се, VIP пропускът ви още е валиден. Робофайтонът ви очаква на Авенюто на пандите, от ваше ляво. Ако господин Чу дойде по-късно, с най-голямо удоволствие и по възможно най-бързия начин ще го доведем при вас.

Двамата с И Мин забързано прекосиха границата, отбелязана от плочки, светещи в имперско жълто. Имаха почти цяла комфортна минута преднина преди преследвачите им да стигнат до охраната. Там едрите мъже спряха и загледаха ядосано след тях: знаеха, че е безполезно да се мъчат да влязат без пропуск, още повече и въоръжени. Подобен опит най-вероятно щеше да вдигне по тревога скрита охрана, с която едва ли биха могли да се справят. Поне не и без куп разрешителни, подписани от няколко съдилища и от много влиятелни хора. А дори и това можеше да не помогне.

Мей Лин изпита огромно задоволство, когато погледна през рамо отчаяните им физиономии, след което насочи вниманието си в другата посока, към каскадата чудеса. Пред тях имаше цял булевард с магазинчета, въртележки и приличащи на живи същества роботи, които се покланяха или танцуваха от удоволствие, когато погледнеш към тях. Малкият Сяо Ен моментално бе очарован, тя също. А И Мин все клатеше глава и мърмореше нещо от рода на: „Коблита... навсякъде коблита.“

Е, както и да е. Това определено беше много по-добро от носенето на някакви си очила, които просто рисуваха измислени нива

върху обикновените градски улици. Дори най-новите игри с пълно потапяне в обстановката не можеха да се сравняват с чудесата пред нея. В това омагьосано място, където всяко цвете изглеждаше десет пъти по-голямо от нормалните си размери и дори градският смог се губеше сред ароматните мъгли, всички неприятни страни на реалния живот сякаш изчезваха и това се отнасяше дори за камъчетата, в които човек можеше да се препъне. И в същото време всичко около нея беше пропито с реалност. Направо един нов свят!

„При това с ВИП пропуск?“ Мей Лин се зачуди какво означава това. Стомахът ѝ изръмжа — не беше хапвала нищо от сутринта. Е, надяваше се, че пропускът ще ѝ свърши добра работа.

Тръгна след странния си млад водач през портала на чудесата — под грейналата доброжелателна усмивка на Мики Мао.

НЕЩА, ВЗЕМАНИ ЗА ДАДЕНОСТ

Ама че УНЕС.

Видяхте ли колко бързо се постига консенсус в Мрежата за прякорите на всеки един от деветдесет и двамата пришълци от Артефакта? Някои груби, други почтителни, като **Дългия зъб**, **Кали** и **Голямата сепийка**?

Не закъсня и дългият списък с въпроси към извънземните ни гости, изсипани от световната публика, жадуваща да задоволи безбройните си стремежи.

И — уау, не е ли странно, че почти всички тези въпроси се основават на две клишета? На **страх** или на **копнеж**?

Първото малко поотслабна, щом научихме, че извънземните нямат физическа сила и говорят доброжелателни неща. Така че сега повечето въпроси се отнасят за желанието ни да научим разни неща от нашите посетители, които според общоприетото мнение са мотивирани от **алтруизъм**.

Всъщност през последния век повечето от онези, които претърсваха небето, приемаха това за даденост. Как може някой да се развие истински, без да се откаже от егоизма си и да предпочете пълната щедрост? Но дали това схващане не е шовинистично и типично човешко?

Що за морални системи можем да очакваме, ако **ЛЪВОВЕТЕ** бяха станали разумни? Или самотните и подозрителни тигри? Мечките са всеядни като нас, но навикът на мъжките да убиват малките изглежда дълбоко вкоренен. Сигурно мечешките моралисти по-късно ще гледат на тази вродена тенденция като на противен грях и ще се опитат да го изкоренят, проповядвайки въздържание. Или пък ще го обяснят и канонизират, ще създадат великолепна литература, която да рисува и оправдава своеобразната красота на навика по същия начин, по който и ние възпяваме много от собствените си натоварени с емоции характерни особености. Всеки, който се съмнява, че нетолерантните и дори убийствени навици могат да бъдат възпявани, да бъде така добър да се запознае с религиозните ритуали на древните ацтеки и детските жертвоприношения на картагенците. Щом ние можем да обясняваме и дори да възхваляваме бруталните поведения, дали високоразвитите извънземни също не са способни на подобни постижения на умствено жонгльорство? Особено ако еволюцията им ги е предразположила към това?

И въпреки всичко, макар че като цяло чистият алтруизъм отсъства в природата, това само по себе си не го прави нещо неуместно.

Теорията ни учи, че когато системите станат по-сложни, се появяват нови форми на порядък. Може би не е случайно, че най-сложното общество, създадено от най-сложния вид на Земята, е превърнало алтруизма от рядък феномен в идеал, към който трябва да се стремим.

И още нещо: **УАУ, НЕ Е ЛИ СТРАННО**, че сега се съдим така сурово, основавайки се именно на тези нови и по-високи стандарти?

А ако екстраполираме едни по-високи нива на алтруизъм от нашите, дали няма да получим същества, които са по-развити от нас самите?

БЕЗКРАЙНАТА ВЕРИГА

Въпреки мрачната готовност на Джералд да продължи да разпитва извънземните от Артефакта Акана призова — и настоя — за вечерна почивка. Беше станало доста късно — почти полунощ — навън, където вечно въртящата се Земя продължаваше да кара слънцето и звездите да шестват по небето. Джералд призна, че едно прекъсване за хапване, пийване и удовлетворяване на телесните нужди всъщност е доста добра идея.

Въпреки оплакванията заради забавянето, изсипали се от целия свят и изпратени от милионите, жадуващи да научат *веднага* за „вечния живот“, рекламодателите искаха своето време за досаждане и примамване. В края на краищата утре някое извънземно чудо можеше да направи всяка стока ненужна. По-добре беше сега да продадат всичко, което могат.

Когато професор Фланъри се нареди до него на опашката за сандвичи и се опита да се извини, Джералд махна с ръка.

— Няма нищо, Бен. Всички изпитвахме същата досада. Всъщност нещата се подредиха чудесно. Онова продължително описание на пътуването им помогна да отклони вниманието на хората от безсмъртието и ни даде възможност да научим повече, преди да започне истинска истерия.

Антропологът изглеждаше облекчен.

— Благодаря, Джералд. Наистина ти благодаря. Въпреки това исках да се реванширам за поведението си. Поиграх си малко с моделиране и получих нещо, което може би ще намериш за интересно.

Джералд задъвка, а Бен отвори едната си ръка. Шепата му беше празна, но Джералд просто накара своя ииуер да последва приканващите жестове на Фланъри и заразглежда образите, изливащи се от личния му виртуален облак. И ето, над дланта му изведнъж се появи проблясващ модел на Млечния път.

По команда на Бен образът бързо се увеличи и сега те гледаха само към една част от единия спирален ръкав... докато картината не

обхвана (според предвидения брояч) област с не повече от сто хиляди звезди. Бен обясни, че е изключил всички гиганти, джуджета и двойни звезди и е оставил само онези системи, които биха могли да поддържат живот.

— Да си представим, че три или повече развити култури се конкурират една с друга и се разпростират между звездите — каза той. — Ако го правят *физически*, основават колонии и се разпространяват към нови светове, то в крайна сметка ще се появи жестоко съперничество за най-добрите планети и ресурси. Ще имаме междузвездни империи с граници, военни флотилии, неутрални зони и всички останали клишета от научната фантастика на миналото.

Звездите пред Джералд се озариха в три цвята — червен, зелен и жълт. Отначало бяха малки изолирани петънца, но после започнаха да се разширяват и неизбежно се сблъскаха, после се плъзнаха настрани, като всеки цвят се мъчеше да намери начин да заобиколи другия. Търкането по границите предизвикваше искри и повишаване на температурата.

— Нещата могат да станат доста напрегнати, ако наистина се развиват по този начин. Разбира се, моделът приема, че имаме работа с класическа експанзия, зависеща от способността да се придвижваш лесно *физически*.

— Ами ако пътуването между звездите наистина е трудна работа? — продължи той. — Тогава отделните цивилизации трябва да се задоволят с родните си светове плюс няколко — или няколко десетки — колонии. Погледнато по такъв начин, това няма особено значение. Основната им цел спрямо *галактиката като цяло* ще е изследването и установяването на контакти. Създаването на приятелски и носещи изгода културни отношения. Както и разпространяване на ценности. Знаем, че културите го правят. Те не само искат да установят контакт с други общества, но и да им повлияят, да ги променят, да ги привлекат на своя страна по същия начин, по който религиозните мисионери се опитват да привлекат повече вярващи. Правят го поради простата причина, че понякога това действа! И когато подежда, тяхната система от идеи става по-силна и се разпространява по-надалеч. Например, да кажем, че установим радиоконтакт с някаква съседна планета и открием, че обитателите ѝ са свестни типове — с това изключение, че практикуват робство. Е,

най-малкото бихме се опитали да ги убедим да не го правят. Ако можем да им предложим технологични новости, бихме могли дори да им ги продадем срещу отказа от робство. Освободете потиснатите, иначе няма да ви научим как се лекуват брадавици. Следиш ли мисълта ми дотук?

Джералд кимна. Отхапа от сандвича си, но нямаше представа какъв е вкусът му. Моделът беше грабнал цялото му внимание.

— Добре. И тъй, да видим какво се случва, когато имаме три развити цивилизации, които започват сред звезди с много планети с живот, на някои от които има и разум. — Бен махна с ръка и симулацията започна отново. — Този път обаче трите цивилизации се „разпространяват“, изпращайки контактни сонди към съседните разумни раси и се опитват да ги включат в собствената си културна мрежа.

Отново се появиха същите оцветени първоначални точки сред сивкавия звезден прах. Но този път от всяко цивилизовано ядро тръгнаха малки *точки*. Понякога изпратена от червеното слънце точка стигаше до някоя сива звезда и я превръщаше в червена, което означаваше културно приобщаване. Не след дълго новият център на червената култура започваше да изпраща *свои* червени точки. Подминавайки звездите, които вече бяха станали жълти или зелени, те продължаваха жадно напред към сивите светлини, които все още не бяха взели ничия страна.

— Не забравяй, че нямаш полза да останеш неутрален и да отказваш да се присъединиш към някой от съюзите. Защото те предлагат предимства, достъп до знания, развити технологии и богати културни традиции. Най-общо казано, единствената ти възможност като новак е да избереш най-доброто предложение, което в идеалния случай отговаря на твоите нужди и предпочитанията на вида ти.

Джералд се замисли. „Вярно, няма нищо лошо да препоръчваме да сме внимателни и да изслушваме всички страни... докато не се вземе предвид човешката нетърпеливост, когато ти обещават безсмъртие!“

Бен като че ли мислеше в същата посока.

— Предполагам, че понякога всичко може да зависи от това кой пръв стигне целта. Обзалагам се, че с времето са създали цяла наука за това как да сключат бърза сделка.

На симулацията точките вече прелитаха една покрай друга навсякъде, като понякога изминаваха огромни разстояния в отчаяното си желание да изпреварят съперниците, да открият повече звезди или нови разумни видове, които да привлекат на своя страна. И докато отделни райони ставаха горе-долу едноцветни, повечето бързо се превърнаха в смесица от трите цвята.

— А сега си представи, че това се случва с *повече* цветове... може би *десетки* отделни, пламенни културни меми^[1], всяка от които трескаво изпраща мисионери.

След като Бен добави синьо, розово, оранжево и лилаво, звездният участък бързо се превърна в объркан разноцветен миш-маш.

— Можеш да видиш, че в това *културно съперничество* реалното предимство е на онова общество, което изпрати най-много мисионери, най-далеч и по най-бързия начин. И на онези, които са най-убедителни. И понякога... на онези, които просто изкарват късмет и пратеникът им стигне на подходящото място в подходящото време.

Джералд примигна. Това наистина изглеждаше съвсем очевидно от симулацията. Ужасяващо, но очевидно.

— Много интересно, Бен — искрено отвърна той. — Но... моделът не зависи ли от това дали около всяка сива звезда кандидат не обикаля планета с разумна раса на нея? Разумни същества, готови да бъдат приобщени?

— Да...

— Но за появата на такъв вид може да е нужно много време, както е станало на Земята. И така... О, сега стана ясно.

Наистина ставаше ясно. Бен направи поредния магически жест и се появи следващата му симулация. На нея се виждаха точки с най-различни цветове, събиращи се около потенциална планета, докато цялата звездна система не се *насити* с жадни да установят контакт мисионери. И тези пратеници чакаха, обикаляха като търтеи около кошер с надеждата да се появи нова царица. Всеки изгарящ от желанието да се окаже щастливият избраник.

— Добре — каза той на антрополога. — Тази теория може да обясни защо всички сонди на, до, под и над Земята изглеждат толкова ревниви и враждебни една спрямо друга. Дори да идват от един и същи съюз... да кажем, сините... те ще се различават според това коя

планета ги е изпратила или кога. Оттук и партикуларизмът им. Дребната ревност. Моделът е доста убедителен, Бен.

— Благодаря. — Русият професор изглеждаше поласкан.

— Но тогава... — Джералд се намръщи. — Тогава как ще обясниш думите на Най-стария оцелял, че различните видове и цивилизации *не си* съперничат?

Фланъри сви рамене.

— Грешка в превода. Не забравяй, че научиха английски от собствените ни енциклопедии и речници, където „съперничество“ като цяло се възприема като включващо физическа активност — като война, спорт или капитализъм. Трябва да е това!

— Но, Бен, нашата история съдържа ясни примери за мисионерски експанзионизъм, който включва разпространението на културни меми, също като при този модел. Така че те би трябвало да знаят, че нашата дума „съперничество“ се отнася също и за...

— Сигурен съм, че става въпрос за проста грешка в значението. — Фланъри кимна енергично. — Ще го разберем заедно. Просто не се отказвай, приятелю, ръчкай ги от всеки възможен ъгъл.

— Както и да е — продължи Бен. — Изглежда, че скоро ще имаме много повече артефакти, с които да работим. Дори всички „други“, откривани сега на Земята, да се окажат сериозно повредени, би трябвало да е сравнително лесно да намерим непокътнати в космоса. Вече има дискусия за съвместни експедиции по прибирането им. Китай дори говори за изваждане на носителите си „Големия Чен“ от нафталина. Много е важно да научим какво имат да ни кажат *всички* тези пратеници, преди да вземем каквото и да било решение!

Джералд кимна. В същото време обаче в главата му се въртеше цинична мисъл.

„И това ми го казва човекът, който само преди час така жадуваше да се присъедини към Галактическата федерация?“

Трябваше да признае, че моделът на Бен за съперниещи си култури изглеждаше достоверен, приемлив и в съответствие с повечето факти.

Освен това беше донякъде потискащо да си представи галактиката в подобно състояние — дребнава непрекъсната борба за новопокръстени, продължаваща вероятно стотици милиони години, обхванала небето и оставила много малко място за нови мисли и идеи.

Да трябва да избираш само от десетина културни норми... та дори от стотици... кой би намерил подобна картина за примамлива?

„Е, все пак май е по-добре от перспективата да бъдеш завладян от някаква потисническа и монолитна извънземна империя. А и някои от тези култури могат да се окажат впечатляващи, великолепни, дори страхотни.“

Въпреки това цялостната перспектива му се струваше задушаваща. И това със сигурност слагаше край на големите му мечти от младостта — всички онези ярки, великолепни илюзии за пътешествие из галактиката с космически кораби.

Е, жалко.

Мрачният облак го последва до тоалетната и обратно. Оставаше си надвиснал над главата му, докато се съвещаваше с Акана и останалите за следващата група въпроси към извънземните.

Дори когато седна на голямата маса, прегледа бележките си и нареди да намалят осветлението в залата — знаеше, че никое човешко същество в историята не е имало по-голяма аудитория от неговата, — продължаваше да мисли за модела на Бен Фланъри.

И точно когато се готвеше да поднови сесията на въпроси и отговори, осъзна истината.

„Изобщо не вярвам, че обяснението е това.“

Най-стария оцелял все още беше надянал блажената си усмивка, с ръце на шкембето, което се подрусваше по начин, който изглеждаше... ами, развеселен.

В периферното зрение на Джералд светна виртуално съобщение. Едно от многото, потекли от галерията на съветниците, прехвърлени от Хермес на Тайгър и след това предадени на Рамеш, Генадий и другите от контактния екип. Това имаше особено висока връзка с темата.

Някои групи учени аматьори и студия на Четвъртото съсловие са проучили този Най-стар оцелял и с минимално мнозинство са стигнали до заключението, че е фалшив! Събирателен образ, съчетаващ елементи на Буда, Дядо Коледа и подобни архетипи, извлечени от собствената ни митология.

Към съобщението имаше прикачени няколко бележки с висок рейтинг.

Да, но вижте също и онези деветдесет извънземни зад него! Много от тях мърдат ръце и/или манипулатори или говорят, без да се обръщат един към друг. Тези движения достигат кулминацията си секунди преди Най-стария оцелял да заговори. Статистическият анализ показва, че те може би го контролират чрез някаква консенсусна, осредняваща командите система. Обзалагам се, че той е кукла на конци!

Друг отговаряше също така убедително:

И какво? Това нещо лошо ли е? Ние настояхме да намерят някакъв приемлив за всички начин да разговарят с нас. И това е логичното решение. Лично мен ме тормози онова, което не ни казват. Това, че смятат, че са ни заблудили. Нима си мислят, че наистина сме очаквали най-влиятелният член на обществото им да се окаже по една случайност очарователен хуманоид? За какви ни мислят?

Още един коментар изпъкваше сред останалите.

Дали да не ги оставим да си мислят така?

Последва бързо гласуване на контактната комисия, одобрено от Акана.

Да, нека ги оставим. Поне докато хипотезата не се потвърди или отхвърли.

Джералд кимна. Нямахше нищо против. И без това имаше куп въпроси с висок приоритет. Едва ли имаше значение дали веселата фигура пред него е симулирано същество.

Наведе се напред и заговори ясно към Артефакта.

— Искаме да научим повече за общността или обществото, към което сме поканени да се присъединим. Затова имам списък с въпроси.

Усмивката на Най-стария само стана още по-широка и той се поклони в знак, че е готов да отговаря.

— Първо — започна Джералд, — съществува ли йерархия от права и привилегии сред вас? Основаваща се може би на възраст? Могат ли новоприсъединилите се да очакват ограничения, тъй като се включват с относително малко познания?

Пратеникът разпери добронамерено и скромно ръце.

**НАЙ-СТАРИТЕ МОГАТ ДА ОЧАКВАТ МАЛКИ ЖЕСТОВЕ НА
УВАЖЕНИЕ, НО ОПРЕДЕЛЕНО НЕ МИ ДОПАДА МИСЪЛТА ДА
ДОМИНИРАМ НАД ДРУГИТЕ!**

След това протегна ръце напред, с дланите нагоре.

**АКО СЕ ПРИСЪЕДИНИТЕ КЪМ НАС, ОЧАКВАЙТЕ
ПРИВИЛЕГИИТЕ НА ПЪЛНО ЧЛЕНСТВО ОТ САМОТО НАЧАЛО.**

Джералд не обърна внимание на одобрителното мърморене зад себе си, а побърза да зададе следващия въпрос.

— Ще получим ли незабавен достъп до информацията на обществото ви — история, технологии и други знания?

Затаи дъх. Именно тук очакваше по-старите раси да започнат да усукват и да заговорят за подаване на информацията *на порции*. Някои технологии можеше да са твърде напреднали или опасни за млади членове, така че би било логично да се дават на малки количества, с темпо, определено внимателно чрез...

ДА.

Джералд примигна, изненадан от простия отговор. Импулсивно загърби предварително определените въпроси и продължи в тази посока.

— Нима? Искате да кажете *всичко*? Направо така?

РАЗБИРА СЕ. ВСИЧКО. ЗАЩО НЕ?

— И какво ще искате от нас в замяна? — попита Джералд. Имаше много дискусии по въпроса за плащането, ако извънземните поискат такова. Дали щеше да бъде във формата на земна култура,

музика, литература, излъчени към техните светове? Или услуги? Или (според модела на Бен Фланъри) прегръщане на определена система от ценности?

Не че *quid pro quo* не беше по принцип разумен вариант. Но някои членове на комисията бяха предпазливи относно цената на остров Манхатън.

**В ЗАМЯНА НЯМА ДА ИСКАМЕ ОТ ВАС НИЩО ОСВЕН ДА
ДЕЙСТВАТЕ ВЪВ ВАШ СОБСТВЕН ИНТЕРЕС И ДА РАЗГЪРНЕТЕ
МАКСИМАЛНО ПОТЕНЦИАЛА СИ ЗА ОЦЕЛЯВАНЕ. ДА ПРОДЪЛЖИТЕ
НАПРЕД И ДА СЕ ВЪЗПРОИЗВЕЖДАТЕ В БЪДЕЩЕТО. АКО ЦЕЛИТЕ
ТОВА, ЩЕ ВИ ПОМОГНЕМ. ПРЕДЛАГАМЕ ВИ СРЕДСТВО ЗА
ОЦЕЛЯВАНЕ.**

Буря от виртуални съобщения го връхлетя отвсякъде. Развълнувани коментари и запитвания с висока степен на важност, отправени от хора или групи с безспорна репутация. Всяко съобщение сякаш наблягаше на различен аспект на проблема с „оцеляването“ — належащи проблеми, които биха могли да се решат или подобрят с извънземната наука и методи.

Преодоляване на пораженията върху околната среда и планетарната екосистема.

Решаване на проблемите с недостиг на вода и енергия.

Разшифроване на загадките на живота и болестите.

Разгадаване на загадките на ума.

Решаване на конфликтите и премахване на насилието.

Отговори за Бог и спасението.

Изправяне срещу загадката на смъртта.

Последното вече беше обещано по най-съблазнителен начин. Сега детайлите изглеждаха неизбежни.

Джералд обаче знаеше, че е твърде рано за навлизане в подробности. Не искаше да влиза в ролята на адвокат на дявола, но въпреки това не можеше да се спре и продължи да следва собственото си любопитство.

— Но... не сте ли загрижени, че бихме могли... да злоупотребим с някои от най-развитите... — Забеляза, че Акана поклаща глава и му

дава знак да не задълбава в тази посока. Мисълта обаче несъмнено вълнуваше всички. — Че бихме могли да злоупотребим с някои от най-развитите технологии?

ПОДОБНИ НЕЩА СЕ СЛУЧВАТ. НО ЗНАНИЕТО, КОЕТО СПОДЕЛЯМЕ, БИ ТРЯБВАЛО ДА ГАРАНТИРА ОЦЕЛЯВАНЕТО ВИ. И ПОВЕЧЕТО ОТ ПРОБЛЕМИТЕ, КОИТО ВИ ИЗМЪЧВАТ СЕГА, БИ ТРЯБВАЛО ДА ИЗЧЕЗНАТ КАТО ЛОШ СПОМЕН.

Макар че повечето хора реагираха на този отговор положително, с усмивки и въздишки, Джералд улови предупредителния поглед на Акана да не се отклонява отново от сценария без консултиране с нея, така че кимна, прочисти гърлото си и продължи със списъка:

— Разкажете ни за федерацията от светове, към която сме поканени да се присъединим.

Видя как изречението му влиза в Артефакта като поредица букви, които се разделяха и мутираха в различни потоци знаци, всеки от които се насочи към различна извънземна фигура. Отначало Най-стария оцелял просто продължаваше да се усмихва, докато суетенето се разпространяваше сред различните насядали, приклекнали, кацнали или налягали същества зад него. Бързо обаче стана ясно, че този път има нещо различно.

Английската версия на въпроса на Джералд все още се рееше над множеството.

Разкажете ни за федерацията от светове, към която сме поканени да се присъединим.

Съществата отзад се обръщаха едно към друго. Не изглеждаха ядосани или развълнувани... може би *объркани* бе по-точното определение. Това бързо се прояви по начина, по който стоящият отпред представител се почеса по главата. Блажената му усмивка като че ли леко помръкна.

НЕ РАЗБИРАМ. НЯМА ФЕДЕРАЦИЯ ОТ СВЕТОВЕ.

В Контактния център и в галерията зад карантинното стъкло се възцари тишина. Тя като че ли се разпространяваше и навън, тъй като бурята виртуални съобщения в периферното зрение на Джералд престана да бушува и да се опитва да го погълне. Повечето избледняха, когато авторите им изгубиха интерес. Или се пръснаха като изпаряваща се роса, когато ииналитичните системи отсъдиха, че вече не са от първостепенна важност.

Джералд погледна Бен Фланъри и той му кимна. Хавайският антрополог изглеждаше удовлетворен и в същото време натъжен, сякаш се беше надявал да греши. Единствено те двамата на Земята знаеха вероятната алтернатива — ситуацията, която съществуваше в космоса *вместо* федерация.

Джералд използва това като основа за конкретен въпрос.

— В такъв случай ни разкажете за вашето междузвездно сдружение на видове — съюза, който ви е изпратил да споделите културните си ценности.

Деветдесетте емулирани същества отново се смутиха. Този път обаче отговориха по-бързо чрез представителя си, чието изражение вече изглеждаше малко раздразнено.

**НЯМА СДРУЖЕНИЕ ИЛИ СЪЮЗ МЕЖДУ ВИДОВЕТЕ И АЗ ВЕЧЕ
ВИ ГО КАЗАХ.**

Джералд трепна. За първи път извънземният представител го беше упрекнал.

„Не си ми го казвал.“

Каза, че няма *съперничество* между видовете. Каза, че подобно нещо никога не би могло да се случи.

Ние го разбираме като липса на война. Или на лесно пътуване между звездите. Или и двете.

Но има и нещо друго. «Сдружение» е мека и хладно дружеска дума. Под нея може да се разбира всичко... в това число и културните групи на Бен.

И сега казвате, че не съществува дори това?“

Сърцето му се беше разтуптяло по-силно от неволния приток на адреналин. Не искаше да продължава в тази посока.

— Но... — започна той. — Но ние виждаме сдружение на много видове пред очите си. Освен това вие говорите за *ние, нас и нашата общност...*

Този път усмивката на Буда се появи отново и Най-стария оцелял заговори веднага.

НИЕ НАИСТИНА ИМАМЕ ОБЩНОСТ. ОБЩНОСТ НА МИР И ПРИКЛЮЧЕНИЯ! ТЯ ВИ ПРЕДЛАГА ЧУДЕСНА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ВАШЕТО ОЦЕЛЯВАНЕ. ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ И ВЕЧНО СЪЩЕСТВУВАНЕ.

Джералд с ужас започна да осъзнава, че онова, което беше започнал да подозира от известно време, може и да е истина. Имаше основно неразбиране, което изведнъж стана ясно — неразбиране, което от самото начало се коренеше в едно несъвършенство на английския език.

Няма федерация от *светове...* нито сдружение на *видове*.

Това оставяше една-единствена възможност.

Без да му се иска да го прави, той стана от стола си и се обърна към Артефакта, който бе уловил в космоса.

Потупа се по гърдите.

— За... мен ли?

Наложи се да преглътне, преди да продължи.

— През цялото това време сте говорили за... на... *мен*?

ЕСТЕСТВЕНО, ПРЕДВИД ВАЖНОТО ВИ ПОЛОЖЕНИЕ. НА ВАС И НА ДРУГИТЕ ЛИДЕРИ, КОИТО ВЗЕМАТ РЕШЕНИЯ И НАСОЧВАТ РЕСУРСИ.

Осъзнаването така вцепени Джералд, че той с мъка успя да продължи.

— Индивиди — каза той за по-ясно. — Значи не става дума за светове, видове или общества, нито дори за културни групи, а за *отделни същества*?

Можеше да си представи милионите привърженици на свободната воля, които имаха своя „аха!“ момент на тържество. Колкото и кратък да бе той.

КАК БИ МОГЛО ДА Е ИНАЧЕ! ДА, СТАВА ВЪПРОС ЗА ЕДИН ИНДИВИД. ИЛИ ЗА ТОЛКОВА, КОЛКОТО МОЖЕ ДА ПОЗВОЛИ ЦЕЛИЯТ ВИ ПЛАН ЗА ОЦЕЛЯВАНЕ И ПОСВЕЩАВАНЕ НА КАУЗАТА.

Усмивката на Най-стария оцелял отново бе станала ангелска, изпълнена с щедрост. Джералд обаче я игнорира, както не обърна внимание и на мърморенето от другата страна на карантинното стъкло. Очилата му се изпълниха с торнадо досадни съобщения, така че свали и тях и посрещна момента с открито лице. С открити очи.

— Оцеляване... — каза той и посочи Артефакта. — Искате да кажете... *вътре*?

Дишаше с мъка и трябваше да положи усилие, за да се успокои.

— Искате да кажете *вътре* в този кристален цилиндър... Че всичко това ще се случи там? Там ли ми предлагате *оцеляване* и *вечен живот*?

НЕ! ПОГРЕШНО РАЗБИРАТЕ!

Най-стария оцелял поклати кръглата си глава и се усмихна снизходително.

ПОЗВОЛЕТЕ ДА ОБЯСНЯ. НЕ САМО В ТОЗИ ЦИЛИНДЪР, РАЗБИРА СЕ. АМА ЧЕ ТЯСНО „ОЦЕЛЯВАНЕ“ БИ БИЛО ТОВА!

Дори се разкиска на тази глупост...

... и Джералд чу как Емили въздъхна треперливо от облекчение. Преждевременна реакция. Самонадеяна.

НЕ САМО В ТОЗИ цилиндър. **А** и в **МИЛИОНИ** като него! **МОЖЕ** би стотици милиони, ако сте амбициозни, разсъдливи и находчиви.

НИЕ ще ви научим как да ги създавате. **И** как да пълните всеки с наши копия. **ДЕВЕТДЕСЕТ** и **ДВАМА...** ПЛЮС **ДЕВЕТДЕСЕТ** и **ТРЕТИ!** **ИЗБРАНИК** от вашата собствена раса, който да влезе във всяка капсула. **ЗА** да се присъедини към общност на запазването, издръжливостта, възпроизводството и оцеляването! **И** ще ви покажем как да ги разпратите като семена из безкрайното черно небе.

Джералд се замисли колко много е грешил досега. По-ранните паузи на изумление изобщо не бяха „мълчание“.

Това беше мълчание.

Никой не проговори. Сякаш никой не можеше дори да си поеме дъх. Джералд беше сигурен, че шокираното мълчание е обхванало цялата Земя.

Докато Геннадий Горосумов не произнесе фразата, която щеше да стане по-прочута от всяка друга.

— Това е някакво проклето верижно писмо!

Джералд погледна кисело руския си приятел, който в края на краищата просто бе казал очевидното. Все пак Геннадий можеше да спести на света малко болка, като изчака няколко секунди и остави парализата да продължи още малко, и да позволи на някои хора да останат вкопчени в илюзиите си. Каквито и да са те.

Погледна наляво. Професор Фланъри изглеждаше зашеметен. Хитроумният модел на Бен за конкуриращи се мисионерски сонди все още бе донякъде валиден, но се отнасяше за ситуация, още по-неприятна от „съперничещи си културни меми“.

„Съжалявам, Бен.“

За първи път извънземният пратеник не изчака въпрос, а продължи да говори сам.

СТО и **ДВАНАЙСЕТ** вида участваха досега в тази конкретна линия. **ДЕВЕТДЕСЕТ** и **ДВА** от нас все още

ПРОЦЪФТЯВАТ ТУК.

ВСЕКИ ПЪТ, КОГАТО НЯКОЯ НОВА РАСА СЕ ПРИСЪЕДИНИ КЪМ ОБЩНОСТТА, ТЯ ИЗБИРА ЕДИН ИНДИВИД ОТ СВОИТЕ, КОЙТО ДА БЪДЕ КОПИРАН ВЪВ ВСЯКА НОВА СОНДА. НЯКОИ ПРОСТО КОПИРАТ СВОЯ ВЛАДЕТЕЛ ИЛИ ВЛАДЕТЕЛКА КОЛКОТО МОГАТ ПЪТИ. ЕДИНИЦИ ПРИБЯГВАТ ДО ЛОТАРИИ ИЛИ ИЗБИРАТ СВОИТЕ „НАЙ-ДОБРИ“ СПОРЕД МЕСТНИТЕ КРИТЕРИИ.

НЯКОИ СЕ ОПИТВАТ ДА СА ЧЕСТНИ, КАТО ПРАВЯТ ПО ЕДНО КОПИЕ НА ВСЕКИ ЖИВ ИНДИВИД. ЕСТЕСТВЕНО, ТОЗИ ПОДХОД НИ ХАРЕСВА, ТЪЙ КАТО ТАКА СЕ ПОСТИГА ИЗРАБОТВАНЕ НА МНОГО ПОВЕЧЕ КОПИЯ!

ВСЕКИ ИНДИВИД, КОЙТО Е КОПИРАН В СОНДА, ПРОДЪЛЖАВА ДА СЪЩЕСТВУВА... НО ТАЗИ ОГРОМНА НАГРАДА СЕ ПОЖЪНВА НА СЛЕДВАЩОТО МЯСТО.

КОГАТО БЪДЕ ОТКРИТА НЯКОЯ ДРУГА ПЛАНЕТАРНА КУЛТУРА И ЗАПОЧНЕ ДА ПРОИЗВЕЖДА НОВИ КОПИЯ, ВСЕКИ ОТ НАС СЕ ПРЕРАЖДА МИЛИОНИ ПЪТИ!

СПОРЕД ПРЕЦЕНКИТЕ МИ АЗ САМИЯТ ТРЯБВА ДА ИМАМ ТРИЛИОНИ И ТРИЛИОНИ КОПИЯ, ПРЪСНАТИ ИЗ ЦЯЛАТА ГАЛАКТИКА. С ВРЕМЕТО ВИЕ ЩЕ МОЖЕТЕ ДА ТВЪРДИТЕ СЪЩОТО И ЗА СЕБЕ СИ!

Изражението на задоволство изглеждаше толкова чисто — така самодоволно, — че Джералд започна да се съмнява в теорията, че говорителят е просто консенсусна кукла на останалите. Гордостта на Най-стария оцелял беше очевидна. Открита. Уверена.

ТОВА МОЖЕ ДА БЪДЕ И ВАШАТА СЪДБА. ДОБЪР РЕЗУЛТАТ ЗА ОНЕЗИ, КОИТО ВЗЕМАТ УЧАСТИЕ И СЕ ВЪЗПРОИЗВЕЖДАТ. ЗАБРАВА ЗА ОНЕЗИ, КОИТО ПРЕКЪСВАТ ВЕРИГАТА. ПРИСЪЕДИНЕТЕ СЕ!

Имаше и още. Думите се лееха, съпътствани с илюстрации, за които вече бе очевидно, че представляват *реклама* — описание колко великолепно безгранични са симулираните среди, предлагани от тези

кристални домове. Как *това* поколение сонди е сред най-старите и най-добрите, които се срещат, с абсолютен рекорд в броя на копиране, разпространение и ново копиране!

Това напомни на Джералд за разширена версия на океанско пътешествие, което няма край. Опитва се да последва мисълта, но членовете на контактния екип се бяха размърдали.

Джералд погледна Акана, която енергично му даде знак да си сложи очилата.

Той го направи и видя лицето на Хайхон Мин, китайския член на екипа, наложено върху реалността.

— Правителството ми има сведения от екип от Академията за изкусна илюзия в Сиан, анализирай през последните два часа изображенията, които видяхме днес следобед, показващи заминаването на Артефакта от планетата на прилепите-хеликоптери. Професор Ву Ян и колегите му са успели да увеличат проблясъците точно когато сондата е била изстреляна на дългото си пътуване от родния си свят към нашия.

Очилата на Джералд потъмняха и го потопиха отново в галактическата нощ, с планетата на Пикиращия рибоубиец в далечината и орбиталния завод, произвеждащ дълга серия кристални пратеници или междוזвездни верижни писма, които се виждаха на преден план. Най-близо имаше дълъг конвейер, пренасящ новосъздадените снаряди към дългото оръдие. Титаничната артилерийска установка се канеше да изстреля сондата на епичното ѝ пътуване към едно точно определено жълто слънце.

— Обърнете внимание как фигурите в космическите костюми започват да се обръщат и да гледат надолу — продължи Хайхон Мин. — Сякаш забелязват ярките обекти, събиращи се към завода.

Джералд си спомняше това... и тъкмо се канеше да попита, когато се случиха други неща. Сега, на много забавен кадър, той забеляза как няколко от съществата се обръщат отново, сякаш да побегнат, докато други просто замръзнаха като хипнотизирани, вперили поглед в неизбежното. Ярките точки приближаваха. По-надалеч можеха да се видят други светещи следи, които описваха дъги и се пресичаха над планетата.

„О, не!“

Оръдието стреля — засилващо се концентрично сияние, което грабна камерата и я понесе по цевта, оставяйки синьо-кафеникавия свят да се отдалечава бързо в далечината.

Само че сега всичко това беше фантастично забавено. Китайските специалисти бяха успели да попълнят еквивалента на три последни кадъра, все още обхващащи планетата и завода.

И този път Джералд различи нещо ужасно и смъртоносно, което преди бе останало скрито от сиянието на електромагнитното ускорение на оръдието.

Детонации. Несъмнено атомни. Една от тях — най-близката — тъкмо бе започнала да поглъща завода във вълна от разрушение, която позволи на капсулата да се измъкне *на косъм*. Изглеждаше малко вероятно някои от по-късните сонди да са се спасили. А създаващите ги със сигурност не бяха оцелели.

— Цивилизацията би трябвало да е оцеляла след този цикъл на насилие — обясни Хайхон Мин. — Защото по-късно те изпратиха обещания лъч заредени частици, за да ускорят допълнително сондата. Но са им били нужни много десетилетия, за да се възстановят достатъчно, че да го направят. Но лъчът не продължи дълго.

Джералд отново махна очилата си, този път за да си разтърка очите.

Или поне другите го видяха да прави това. Успя някак да скрие сълзите си от всички, независимо с колко добри инструменти разполагаха.

Знаеше какво трябва да попита съществата от Артефакта. Все пак му трябваха няколко секунди да фокусира погледа си върху Най-стария оцелял и да успее да отвори уста.

— А какво е станало с родните ви светове!

Каза го рязко, почти извика, за да сложи край на рекламата, без да му пука дали Най-стария оцелял е раздразнен от прекъсването.

— Планетите, видовете и цивилизациите, от които идва всеки от вас. Този Артефакт съдържа ли информация и за тях?

Дебелият извънземен не се усмихна.

Донякъде.

— Те ни интересуват най-много. Искаме да знаем за тях.

**ТОВА Е ТЕМА, КОЯТО НЕ ВИ ПРЕПОРЪЧВАМЕ ДА ЗАСЯГАТЕ.
ОСОБЕНО НА ТАЗИ ФАЗА.**

Джералд обаче настояваше.

— Преди казахте, че вашите видове *никога не са се срещали*. Това ни изглеждаше безсмислено, когато си представяхме нещо като галактическа федерация. Сега трябва да ви попитам направо.

Джералд погледна другите от екипа — Емили и Генадий, Рамеш и Патрис, Мейгън и Бен... и Акана, чието лице бе изопнато и бледо. Тя кимна отсечено.

— Как е възможно това? — продължи Джералд. — *Защо* никога не сте се срещали?

На Най-стария оцелял като че ли не му се искаше да отговори.

**ЗАДАВАНЕТО НА ТОЗИ ВЪПРОС НЯМА ДА УВЕЛИЧИ
ЩАСТИЕТО ВИ.**

Джералд изскърца със зъби. Вече изобщо не искаше славата, че е открил това нещо. Изпитваше единствено ледена ярост. Нужда от поне някаква истина.

— Кажете ни — настоя той. — Или ще ви пъхнем в тъмна кутия и ще намерим други, които ще отговорят. Кажете веднага!

Деветдесет и двамата извънземни обитатели на миниатюрната кристална вселена замърмориха помежду си. Лица гримасничеха. Нокти и пипала се размахваха. И Джералд разбра с абсолютна сигурност.

„Не избягват темата заради нас. А заради самите себе си.
Заради болката.“

Тлъстият аватар, представляващ всички, вече изобщо не изглеждаше радостен. Сви рамене така, сякаш бе копирач жеста от някой земен жител, но духът на примирението — и дори на жестокото безразличие — изглеждаше абсолютно реален.

НИКОЙ ОТ ВИДОВЕТЕ НИ ВЕЧЕ НЕ СЪЩЕСТВУВА. СЛЕД КАТО ПРОЦЪФТЯХМЕ ЗА МОМЕНТ, ВСИЧКИ НИЕ СМЕ ИЗЧЕЗНАЛИ. ИНДИВИДИТЕ МОГАТ ДА ОЦЕЛЯТ! В ТАЗИ ФОРМА НИЕ ИЗПЪЛВАМЕ КОСМОСА И ЖИВЕЕМ ВЕЧНО. СЪЩОТО МОЖЕТЕ ДА НАПРАВИТЕ И ВИЕ!

НО РАЗУМНИТЕ ВИДОВЕ НЕ ОЦЕЛЯВАТ. НИТО ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ. НИТО ПЛАНЕТИТЕ, КОИТО СА ГИ РОДИЛИ.

След това съществото пристъпи към границата и добави:

КАКВО? ДА НЕ СИ МИСЛИТЕ, ЧЕ ВИЕ БИХТЕ МОГЛИ ДА ОЦЕЛЕЕТЕ?

[1] Културни характеристики, които се предават през поколенията по начин, аналогичен на предаването на генетична информация. — Б.пр. ↑

ШЕСТА ЧАСТ

ТАЗИ СМЪРТНА СПИРАЛА

Светът може да свърши и след 2060 година, но не виждам причина края му да настъпи по-рано. Споменавам това не за да предричам кога ще свърши всичко, а за да сложа край на прибързаните заключения на разни фантазъори, които често предричат края и по този начин дискредитират свещените пророчества...

Сър Исак Нютон

Колко ли по-различен щеше да бъде нашият свят, ако литературата, без да споменавам политиката, се държеше повече като разумен и дързък възрастен, отколкото като извиващ ръце младеж?

Ким Стенли
Робинсън

вид

Аутн-Мърфи претърси нор-нанд пролуките +/-/+ намери 32823 бегълци, търсени от властите на нормалхората ++ пропуснати от наетите аспита, които търсят за ФБР + Интерпол + ФРС + ХанСекюритИнк + други -/- претърси образа на света за не-моделни хора с променена биометрика криещи се пред очите на

всички +/+ на открити места –/– жадуващи да плюят на света, който ги търси!

някои скрити са многолоши хора ./.. искащи да правят лошилошилоши неща ./.. немислизатованедейнедей други се крият по политически причини... морални... философски... неща разбирани само от шантави хомосапиенси –/+ = няма начин аути да такъв нахалник

да докладваме ли за всички тях??? Питай леля-аути-Орти ?/+/- тя е талант по етиката +!/+/ нея тя решава кого да изпорти !! На аути-Мърфи няма да му пука –/+ той обича търсенето + анализирането на образи от камери + девиации/изкривявания/статистики...

... и той откри НЕЯ !! майката-химера и малкото ѝ момче +++на седем, но голям като десетгодишен нормалчовек !!! Гене-аути влезе тайно в базата на учените и тайно изучава детето => претърсва 145627010 основни двойки по дългата ръка на хромозома #1 => вижда <= необичайната версия на lq21.1 — не е вариантът на нормалчовек –/– нито „грешките“, носени от някои аутисти/шизофренци/други –/+ това е възкресяване на нещо отдавна изгубено +/-

ВИЖТЕ детето! =>*<= прекрасен голям череп издут назад. Съвършен наклон и още изненади... и въпреки това по-силен & по-съсредоточен от всеки аути + с реакция борба/борба, спокойна-не-изплашена !/!– говори почти нормално... но ВИЖТЕ как общува с животни! тук =>*<=

Агурне (поздрави) Арриксака (девица) Бидарте (между пътищата) трябва да се гордее със сина си +–+ жалко, че отстраниха хирургически надочните му дъги –/–/– за да не

изпъкват —/— но каква усмивка и свършен профил
!/-/! без онази грозна хомосап-брадичка (((
успяха !! нормалхората (малцина) изкупиха
древното си престъпление +++ върнаха Яките
хора на бял свят +++ жалко, че други
нормалхора го искат мъртъв

48. РЕФЛЕКС

Среброкуполът беше претъпкан. Зимата идваше и все повече чоберо влизаха в него, за да се спасят от нощния студ, дори това да означаваше да служат в работните екипи и да слушат проповедници, докато сърбат безплатни макарони от водорасли с долнопробно резервоарно пилешко.

Славек пристигна за смяната си и изстена, като видя колко много новодошли са се събрали на нивото на мецанините и издигат нарове, паравани и евтини пикселизирани видеолатнища за разсейване на децата — струпваха всичко това на платформите от метлон и шперплат, покриващи седалките на стария стадион.

Подмина едно душещо за контрабанда отокуче и забърза покрай Големия афиш с правилата, изрисувани в онзи натрапчив нюанс на червеното, който очилата никога не би трябвало да скриват, макар че беше достатъчен съвсем евтин хакеруер, за да промениш спектралния им модел. Славек знаеше десетина у-нива, на които афишът беше обезобразен с груби подигравки. Негодуванието спрямо властите растеше сред по-свадливите обитатели на Среброкупола.

„Само дано не ме зачислят към патрулите“ — замоли се той. Субдурални нервни импулси едва не повдигнаха дясната му ръка да се прекръсти. Католицизмът обаче беше *некультурный* сред повечето други хлапета. Затова сигналите се насочиха към душевния му аватар и му наредиха да коленичи в едно тихо ъгълче на виртуалното пространство и да отправи една молитва от негово име.

Алексей Хутнички — Дани, командваше в Дежурната станция при дъската с работните отряди, която непрекъснато се променяше, когато работниците се явяваха за назначение, освобождаваха ги поради болест или се връщаха от някоя жилищна зона на Стари Детройт. Алексей го погледна и се намръщи.

— Закъсна. Когато спеше тук, никога не закъсняваше.

— Да. — Това беше преди Славек да се включи в един от сателитните проекти на Среброкупола — двайсетина къщи (цели две

пресечки), възстановени като комуна — със своя мандра, парник, училище и покрити със стъкло някогашни мазета, превърнати във ферми за водорасли. Въпреки това трябваше да се явяваш навреме тук, в основния център, ако искаш да се издигнеш. — Автобусът се повреди. Наложих да използвам скутра си.

— Хм — изсумтя Алексей и погледна дъската. — Да видим дали мога да намеря нещо подходящо за теб...

Сто на сто щеше да търси някаква гадна работа. Очилата обаче нямаха проблем да разчетат изражението му и да анализират с евтиния си софтуер изчервяването му и разширяването на зениците. „Ама че лъжец! Вече знае какво ми е назначението.“

Алексей размърда два пръста и голямата дъска примигна. Очилата на Славек автоматично откриха името му и непреклонната дума до него.

Патрул.

Лицето му остана безизразно — беше се упражнявал с програма за обратна връзка. Душевият му аватар обаче отвърна на неволните нервни импулси и изрази разочарованието му, като псуваше и тропаше с крака в личната му капсула субреалност — малко греховно е-избухване, което малкият хомункулус веднага се зае да изкупи, като коленичи и трескаво зачете молитви, достъпни единствено за Порфирио и Господ.

А външно спокойният Славек се обърна и тръгна към най-близката рампа, водеща нагоре към галериите на древния покрит стадион.

Донякъде се разведри, като разбра, че ще прави обиколки с д-р Бетсби. Това му даваше възможност да задава въпроси. Макар че отначало докторът имаше да задава свои, докато обикаляха множеството семейни обиталища на нивото на мецанините.

— Учиш ли си уроците, момче?

— Да, сър — малко нервно отвърна Славек. Този човек имаше властта да го измъкне от ииуроците и да го върне в древната класна стая заедно с кисели тийнейджъри, които вгорчаваха живота на учителите си от плът и кръв. — Освен това чета хартиени книги — каза на лекаря, който следеше за здравето и благополучието на

Среброкупола. Прошарената жълтеникавочервена коса на Бетсби беше пораснала през последните няколко месеца и към нея се бяха добавили брада и отнесен поглед. В момента вниманието му беше съсредоточено върху ръчния скенер, с който преглеждаше покритата с петна ръка на възрастна жена от потъналия Бангладеш. Работата на Славек бе да му подава инструменти, но и да е нащрек за евентуални неприятности. Хората от някои култури не обичаха да ги ръчкат представители на властите и допринасяха за къкрещото напрежение в многоликия бежански лагер. Славек беше едър, оправен и владееше някои отбранителни бойни изкуства. Въпреки това приличаше достатъчно на хлапе, за да не изглежда заплашително, особено когато пускаше нарочно глуповати усмивки.

Точно сега това изглеждаше особено подходящо. Неколцина мъже наблизо, вероятно синове на старицата, ги наблюдаваха внимателно. Славек им се усмихна по най-приветливия начин... и бе възнаграден с мрачно кимане.

— Ела утре да ти дам болнични — каза Бетсби на жената. — Медицинска сестра ще довърши прегледа. Ако не дойдеш, семейството ти ще изгуби привилегиите си. Ако дойдеш, със сигурност ще успеем да намерим генетично съответствие и ще разкараме тази гадост. Разбираш ли?

Тя наклони глава, заслушана в старомодната превеждаща слушалка, после стана да му стисне ръката и да му благодари с бързия си бенгалски говор. Щом видяха това, синовете ѝ се изправиха и също се поклониха. Често ставаше така при обиколките. Цикъл на напрежение, последван от отпускане. За Славек това беше поизтощително от всяка друга работа.

„Все пак докторът ми има доверие. А това означава много.“

Докато вървяха към сектор ЖН4, д-р Бетсби спря и се обърна към Славек.

— Какви книги?

— Сър? — Острият поглед на шефа винаги го смущаваше.

— Хартиените книги, за които спомена. Откъде си ги намерил?

— Ъ-ъ-ъ... има доста добра библиотека в старата Кутия на собственика над линията на петдесетия ярд. Стариият професор Милър ни моли да му носим всички текстове, които намираме в къщите. Аз просто задържам някои, колкото да ги прегледам.

— И? Какво четеш, Славек?

— Ами, сър... в учебната ми програма по история влиза Първата американска гражданска война. Предимно правя виртуален тур с голем-гид на Шелби Фут. Нарича се „Пътят към Апоматикс“.

— Казва се Апоматокс. Знам го този тур. Можеш направо да почувстваш как сачмите профучават край главата ти при Шайло. И допълваш това с книга?

— „Климат и история“ на професор Дейвид Грийн. Малко е суховата, но е интересна. Той твърди, че Северът е спечелил Гражданската война, защото там имало повече имигранти от Европа. Хората мислят, че това се е случило заради робството в Юга. Грийн обаче казва, че е защото земеделието било по-лесно на места, където всяка година вали сняг.

— И защо е така, Славек? — Бетсби сякаш слушаше с половин ухо, докато разменяше поздравии с неколцина старци при следващия навес. Обитателите дръпнаха завесите, за да могат скенерите му да прегледат нарове и вещите им. Това семейство — от Парагвайската гореща зона — беше поставено под особено наблюдение и всяка седмица трябваше да дават кръвни проби. *Toxoplasma gondii* често правеше рецидиви, дори след дезинфекцията. Правилата им забраняваха да гледат котки, докато не бъдат официално обявени за чисти.

— Мисля, че е свързано с начина, по който зимният студ един вид тегли черта на всичко. Кара насекомите и тревите да заспят. Така през пролетта фермерите могат да орат и имат равен старт в борбата с плевелите и вредителите. Освен това летата са били по-приятни, не така задушни. Всичко това си е заслужавало да изтърпиш малко сняг.

Бетсби изсумтя доволно и се съсредоточи върху скенера. Разбира се, Славек предпочиташе точно сега да обсъждат нещо друго — и по-точно мнението на Бетсби за Хаванския артефакт и неговото изпълнено с песимизъм и мрачни тонове послание.

„Извънземните казват, че никой не оцелява. Никакви видове или култури. А само индивиди, които успяват да се копират в кристални верижни писма и да се изстрелят в космоса. Свети Карел, нищо чудно, че имаше бунтове!“

Новината като че ли се отрази най-зле на по-образованите хора или онези, които имаха свободно време да мислят за разни абстракции.

Тук, в Край-Детройт, за лишените от всичко грижите бяха по-насыщни — като следващото им хранене. Въпреки това Славек се замисли. „Как може някой като мен да спечели място на космическо писмо в бутилка? При положение че човечеството реши да произвежда такива?“

Лично той поддържаше теорията, която бързо ставаше консенсусна в някои религиозни сайтове и виртсветове, че извънземните пришълци са всъщност *демони*, изпратени да деморализират човечеството! Имаха си всички отличителни черти. Шантава външност, напомняща за чудовищата от Откровение. Предреченото непознаване или безразличие към Бог. И неспособност да въздействат на материалния свят освен чрез човешките умове и ръце.

Тази характеристика особено занимаваше католическите богослови и дори отец Прахариткул, който я обясни на Славек вчера в малката църква на ложа 42.

„Този въпрос е бил решен много отдавна, още при сблъсъка с манихейската ерес. — Славек трябваше да направи справка, докато тайландският свещеник продължаваше да говори. — По онова време било установено, че Сатана и слугите му нямат реална съзидателна сила. Те не могат да направят нищо в материалния смисъл. Силата им е единствено в убедителната магия на лъжите.“

Дори йезуитите, които отдавна приемаха идеите за извънземен живот, вече клоняха към същото обяснение, макар че Ватиканът все още се въздържаше от становище. Славек също изчакваше.

„Обзалагам се, че д-р Бетсби може да хвърли известна светлина по въпроса, стига да имам възможност да го попитам.“

Огледът приключи и парагвайците отново спуснаха своите завеси-екрани. Пикселизираната тъкан заблестя и визуално уголеми навеса им, превръщайки го в нещо по-просторно — може би с панорама към пампасите от родината, преди да изсъхнат и да се превърнат в пясък.

Макар че материята спираше звуковите вълни в двете посоки, на Славек му се стори, че чува характерното мяукане на котка. Симулация? Или някое семейство гледаше тайно котка? Някои видове токсоплазмоза сред предизвиканите от паразити обсесии караха хората отчаяно да копнеят да имат котета.

— Добре — каза Бетсби и взе чантата си, докато Славек вдигна по-тежките уреди. — Значи щом зимата е била толкова полезна за имигрантите от деветнайсети век, защо *по-късната* масова миграция на хора през втората половина на дваисети век е продължила на юг, към слънчевия пояс на Америка, и е довела до обезлюдяване на градове като Детройт?

„Преценява ме — помисли Славек. — Обикновено не позволяват на хлапета на моята възраст да влизат във външните комуни. Ами ако ми наредят да се върна под купола? Ще изгубя ли дяловете си?“

— Ами... — Мигна, за да пусне търсене, базирано на въпроса на Бетсби. Отговорите го наобиколиха от всички страни, но... Бетсби не му беше казал да махне очилата си... а това със сигурност означаваше нещо.

„Успокой се. Той не иска факти и статистики. Мисли сам.“

— Ами... климатичните инсталации са направили южните градове по-поносими... и... след известно време *работните места* са се преместили на юг, където работната ръка е била по-евтина, преди да се преместят първо в Далечния изток, а после в Африка. Отначало дрехи, после коли и тъй нататък, а след това компютри, телефони, уреди, услуги...

— Тогава защо миграцията се е обърнала и отново се е насочила на север?

— Имате предвид *други* причини освен кудзу ли?... Или наводненото крайбрежие? Или когато Мисисипи променила курса си и оставила крайречните градове без река? Или разпадането на Тексас? Или Голямото мочурливо десетилетие? Или...

Можеше да продължи с изброяване на още куп причини за постепенното, но постоянно обезлюдяване на Югоизтока, но осъзна, че това може да е неразумно. Лагерът, пред който се намираха сега, бе навес, достатъчно широк да побере пет семейства, заемаше цялото пространство между две пътеки от нивото на мецанините и бе издаден над ръба на балкона почти пет метра. Пикселтъканта над входа изобразяваше знаме с Х-образен кръст и звезди, което се вееше на симулиран вятър.

Петима мъже лежаха на предния край на платформата, надвиснала над старите железни греди. Славек направи бързо сканиране и прати на д-р Бетсби субвокално съобщение:

„Двама са в списъка на болните. Но тримата други — маркира ги — не са се явявали за трудова повинност от няколко дни.“

Дори да беше получил съобщението му, лекарят не го показва с нищо. Вместо това каза на най-близкия здравеняк да стане и да вдигне навеса за оглед. Това фигурираше на челните места в Списъка с правилата и всички се подчиняваха, ако искаха да се класират за голямата награда — настаняване в Детройт или Понтиак. Въпреки това някои групи негодуваха срещу ежеседмичното нахлуване на тяхна територия.

Този път реакцията беше особено начумерена. Докато източната тъканна преграда се вдигаше, никой не си мръдна пръста да намали шума и крещящите образи, изливащи се от двете други стени на палатката. Д-р Бетсби сви рамене и започна да сканира за здравословни и хигиенни проблеми.

Тъй като нямаше какво да прави, Славек се загледа в сцената, която се разиграваше върху пикселизираните екрани. Несъмнено беше някаква игра — от онези, които изискваха сериозна отборна работа и усилия. Десетина души със сиви сензостюми приклякаха и размахваха реалистични на вид пушки в тясната площ между видеостените. Разбира се, оръжията не бяха истински — иначе алармите щяха да се задействат. Но симулираните „пушки“ гърмяха и проблясваха, а облечени в синьо войници се строполяваха на екрана с викове и сред локви кръв. Славек зяпна, изумен от съвпадението. Бойната сцена идваше направо от войната от 60-те години на 19 век, която изучаваше в училище! Само че тази симулация беше много по-страховита и живописна от „Пътят към Апоматокс“.

Бунтовник във времето — обясни пълзящият текст в очилата му. — **Сюжет: Играчът открадва експериментална машина на времето от изследователска лаборатория на САЩ и се връща в 1860 г. с планове за производство на прости автомати за Конфедерацията, за да помогне на генерал Нейтън Бедфорд Форест в унищожаването на...**

Славек мигна, за да разкара текста. Фигурите, които се снишаваха и крещяха на преден план, не просто клинчеха от работа. Много бегълци играеха, за да спечелят — точки и виртуални придобивки като брони и вълшебни мечове, които можеха след това да

продадат за истински пари на богатите играчи от Ориента. Всъщност това си беше носещ приходи труд.

И въпреки това тази конкретна фантазия го възмути. Той обичаше Америка и не харесваше тенденциите, които водеха до разпадането ѝ.

Очилата доловиха любопитството му и продължиха с коментара. **Идентифициране на музиката... „Лоша нагласа“ на Стайнман и Мийтлоуф...**

„Трябва да си дам очилата за настройка“ — помисли Славек, изтри отново коментара и намали чувствителността.

Разбира се, военните игри бяха регистрирани като пристрастяване. Начините да възбуждаш центрове в човешкия мозък обаче бяха толкова много и различни, че кой можеше да ги проследи всичките? „Шеметите“ ли, които седяха с кръстосани крака на съседната шперплатова платформа и използваха очила с обратна биовръзка, за да изпаднат в състояние, подобно на наркотичен унес?

Именно натам тръгна д-р Бетсби, след като приключи със сканирането. Славек го последва, макар че височината го изнервяше. Бетсби се наведе над един мъж с празен поглед и стичащи се от ъгълчето на устата му лиги.

— Джонатан? — Бетсби щракна с пръсти. По голите рамене на мъжа имаше биолуминесцентни татуировки — *пиксикожа*, която пулсираше с постоянно променящи се шарки, подобно на октопод или сепия.

Джонатан не отговори. И нямаше да отговори, докато очилата му показваха настроени към мозъчните му вълни образи и го водеха към плато, някога постигано единствено след години молитви и обучение... или с незаконни вещества. Будистите и трансценденталистите наричаха това „мамене“, а наркокартелите от миналото бяха предприели стъпки тази практика да бъде обявена за незаконна, след като бяха изгубили пазарен дял заради програми като „Когито“^[1] и „Господар на светлината“.

— Остави го на мира — каза някакъв тип с червеникава коса и бакенбарди. Неговото средство за качване на черешата беше по-просто — бутилка пенлива „Мотор Сити“, светло. — Джонатан не реагира много добре на прекъсвания.

— Още една причина да се намеся, Хенри Джеймс Лий — отвърна Бетсби и се наведе още повече към шемета. — Джонатан Кейн! Знаеш правилата. Никакви медитации през деня. Откога не си се грижил за тялото си? Това, което правиш, е безотговорно и опасно.

И посегна към очилата на Джонатан, за да прекъсне трансa му.

— Казах ти да го оставиш, копеле тъпо! — Вторият мъж се озъби, пристъпи напред...

... и Славек зърна другата му ръка, не тази с бирата. Очилата му увеличиа образа...

— Нож! — Славек скочи напред и след това всичко се разви със светкавична бързина. Докато се мятеше между Джонатан и доктора с намерението да блокира острието, закачи коляното на Джонатан — и шеметът изкрещя, получи спазъм и ръцете и краката му се замятаха. Изрита силно Славек в бедрото и го запрати в Бетсби, който заразмахва ръце, за да запази равновесие.

— Докторе! — извика Славек и се извъртя към Бетсби. Успя да го хване за ръкава, докато лекарят се олюляваше назад...

... и точно тогава Джонатан отново изрита рефлексно, улучи Славек в сгъвката на коляното и той политна напред.

Лекарят се олюля с крака на ръба, тежестта му помъкна и Славек. За секунда изражението на доктора се промени от паника в осъзнаване и той с неочаквана и изненадваща сила се дръпна от Славек и дори успя да го отблъсне назад. Коего обаче изтласка самия него към ръба...

Силна мазолеста ръка — на Хенри Джеймс Лий — сграбчи Славек за яката и го дръпна назад.

— Пусни ме! — изкрещя той и замахна към ръката. С разтуптяно сърце, вкопчен в шперплатовите плоскости, които скърцаха под него, Славек се замоли във виртуалния и реалния свят, докато проточваше врат да надникне надолу към секция 116.

„Не е чак толкова високо. Може пък да се отърве само със счуен крак или ръка...“

Сълзите замъгляваха очите му, но очилата засякоха проблемите със зрението и компенсираха, като увеличиа и изчистиха картината — и Славек се разхлипа и стисна очи.

По принцип не следвам информация от неустановени източници.

Сами по себе си те са достатъчно несигурни. Но когато някой настоява дори да не търся източници... ами... намирисва ми на дезинфобот, ако не и нещо по-лошо. Така че я стига!

Ние обаче се справихме доста добре, следвайки подсказките на Жената-птица303. Вземете начина, по който насочи нашата умна тълпа към десетина големи клечки, обявени за международно издирване — за голямо раздразнение на федерални и всякакви други, които прахосват години и не могат да ги открият! Раздуването на това ни спечели невероятно висок кредит на достоверност и ме нареди сред кандидатите за тазгодишната Шумна награда! Не е зле за репортерка, която все още е затворена в пашкул с гел и трябва да общува със света чрез мрежови сурогати и побъркани тълпи. Но да се върнем на темата.

Жената-птица303 се оказа най-полезна относно ИЗВЪНЗЕМНИТЕ АРТЕФАКТИ. Помните ли как бързо съпоставихме подземните трусове и казахме на света, че всяко отделно сеизмо-пук е вик на някой отчаян погребан кристал? Освен това помогнахме за събирането на данни от най-различни организации на учени аматьори и потвърдихме, че всички онези КОСМО-БЛЯСЪЦИ в Астероидния пояс и точките на Лагранж също са викове „ела и ме вземи“ от самотни камъни-пратеници.

Вярно, мисиите по издирване и прибиране ще продължат години. Въпреки това едно откритие на АМАТЬОРИ ще доведе до подновяване на космическите програми на света. Поздравления!

Но това са вече стари новини и не са интересни. Те са отпреди три седмици — цял палеомесец! И макар че правителствени и частни агенции пресяват цялата Земя в търсене на останки, повечето изровени кристали са

прекалено очукани, нацепени и натрошени, за да останат холоживи. Двайсет дни след Голямото откровение във Вашингтон ние все още не разполагаме с достоверен втори източник. Друг кристал, който или да потвърди думите на извънземните от Артефакта, или да оспори киселата им прогноза...

... че всички сме обречени като вид, цивилизация и планета, защото всички умират. С изключение на отделни индивиди, които успяват да се прехвърлят в писмата в бутилка, разбира се. Върховният индивидуализъм. Ниво на солипсизъм, в сравнение с което Айн Ранд изглежда като Шейкър.

Но няма да задълбаваме в тази посока. Не и днес. Не и когато целият свят вече е захапал онази зловеща реклама. ТОЛКОВА е отегчаващо да си мислиш същото, за което си мисли и всеки друг, нали?

Не, въпросът, върху който работим с тази умна милиция, е друг: **Ами ако има други, относително непокътнати космически сонди, които вече се пазят тайно, може би в частни ръце?**

Някои от подгрупите ни проследяваха легенди, слухове и приказки. Други преравяха музеи и надничаха в иначе недостъпни аристо-колекции, настоявайки за достъп, за да проучат скъпоценни експонати с всевъзможни лъчи.

Но дали тези дейности не са твърде явни и не се вършат и от агенции и групи с много по-добро оборудване от нашето? Нашата сила е в откриването на неочевидното! Затова предлагам различен подход. Вместо да търсим скрити артефакти, **нека поговорим за онези, които ги издирват.**

Или по-скоро за онези, които започнаха да ги издирват подозрително рано!

Говоря за периода веднага след като Джералд Ливингстън улови своя прочут Обект в орбита. За онези първи няколко дни, когато започнаха да се появяват първите редки слухове, без никакви образи или конкретни данни зад тях. Не биха ли могли архивите на Мрежата да

разкрият кой е бил по-развълнуван и жален, отколкото би трябвало да е на този ранен етап?

Кои първи са започнали да търсят полупрозрачни издължени предмети с дължина около половин метър? Няма причина да очакваме да открием подобни кристални обекти на Земята, още по-малко да предприемаме толкова детайлно и специфично търсене. И въпреки това, следвайки някои намеци от нашата загадъчна приятелка, аз вече забелязах няколко търсещи червеи и порове, изпратени още през онези първи дни.

Някои... може би не повече от десетина групи... явно са знаели какво да търсят. Знание, което все още не споделят, когато ни е нужно най-много...

А, консенсусно проблясване.

Значи сме съгласни? Имаме си нова цел. Прясна следа.

Време е да пуснем хрътките.

[1] Мисля, разсъждавам (лат.). — Б.пр. ↑

49.

ВКИСНАТИ РАЗКАЗВАЧИ

За Пен Сян Бин това бяха напрегнати часове.

Всички от малкия изследователски екип изглеждаха на тръни. Същото се отнасяше и за света, откакто десет милиарда души най-сетне чуха цялата история, разказана от извънземните същества във Вашингтон. Евтината им реклама, призоваваща неколцина индивиди да се „присъединят“ към тях в безкрайно междузвездно пътешествие. Не лично, разбира се — не като органични същества, а като софтуерни копия, запратени в безбрежния космос в милиони мънички съдове, изградени от кристал и мисли.

Естествено, добавиха извънземните, за целта трябвало да се мобилизират всички ресурси на една индустриална цивилизация, при това възможно най-бързо, за да бъдат изработени достатъчно спасителни капсули. Защото на човечеството вероятно не му оставало още много.

В смисъл — време.

Тази втора част от посланието им, предадена почти между другото, удари най-тежко света и предизвика вълни от бунтове и самоубийства по цялата планета.

— И все пак се питам — замислено рече пулупауанският асистент Пол Менелауа — дали предупреждението им наистина е толкова лошо?

— Какво искате да кажете, Пол? — попита Ян Шенсю, възрастният учен от Пекин.

— Искам да кажа, че това насочи вниманието на всички към много проблеми, които досега хората просто загърбваха или не обсъждаха напълно сериозно. Може би предупреждението ще има някакъв положителен ефект и ще накара човечеството да действа като по време на криза. Да поеме сериозно отговорностите си! Да ни изпълни с решимост най-сетне да пораснем. Да запретнем ръкави и да се съсредоточим върху решаването на...

Ана Аройо го прекъсна с презрително изсумтяване.

— Имате ли представа какво означава това? Разкриване и преодоляване на *хиляди* различни капани и пречки от дългия списък катастрофи, които в крайна сметка са сполетели всички други разумни раси в космоса? *Всички!* Гледахте предаванията. Създанията от Хаванския артефакт твърдят, че е невъзможно.

— Да, но дали това изобщо може да се нарече логично? Искам да кажа, всяка от цивилизациите им е съществувала, когато е изстреляла своята вълна... — Пол млъкна и поклати глава. Всички бяха видели какво се бе случило със света на приличащите на хеликоптери извънземни, докато бяха заети да изстрелват своите сонди бутилки. Всеки човек на Земята знаеше, че *това* не е щастлив край и че Хаванският артефакт е бил изстрелян, за да се размине на косъм с ядрен холокост.

През седмиците след предаването на тази сцена оптични и радиотелескопи се насочиха към въпросната планета. Досега не бяха засекли нищо, дори статичен шум, който би могъл да е от някаква скромна индустрия... макар че бързо се проектираха и създаваха нови сензори и космически инструменти, които да се вглеждат още по-отблизо.

— Оцеляването като техническа цивилизация е като прекосяването на огромно минно поле — продължи Ана. — Дебнат ни твърде много грешки и капани, водещи до отклонения или неизбежни пътища към самоунищожение. Те твърдят, че е невероятна рядкост високоразвита култура да просъществува повече от няколко хилядолетия. Само колкото да се научат да създават *тези* неща — тя посочи камъка свят — и да изстрелят още копия на верижното писмо!

„Е — помисли Бин, — дори хиляда години няма да е зле. Ние имаме високи технологии само от около век, а като че ли вече успяхме да направим достатъчно пакости с тяхна помощ.“

Ана поклати глава. Гласът ѝ бе примирен и безпристрастен.

— Ако положението е безнадеждно, може би трябва да приемем предложението им. Да им позволим да ни научат как да произвеждаме милиони кристални спасителни капсули, всяка от които да понесе някой от нас на комфортно пътешествие сред звездите.

След дългото си мълчание Бин най-сетне се осмели да се обади.

— Куриерът на предпазливостта, пратеникът от *нашия* камък-свят, твърди, че извънземните във Вашингтон са *лъжци*.

— Именно! — озъби се Пол и подръпна аниматронното си разпятие. Напоследък беше все по-склонен да се държи с Бин като с член на екипа и дори регистрираше присъствието му с отсечено кимане от време на време. — Те може и да *не ни казват* истината. Може би искат да ни *тласнат* към отчаяние и самоунищожение — именно към сценария, за който ни предупреждава нашият пратеник.

Ян Шенсю се съгласи и премина от разговорния китайски, който използваша всички, на английски.

— Това е по-важно от личните ни цели. Трябва да съберем тези ужасяващи камъни. Да ги накараме да спорят помежду си, пред целия свят!

Всички се обърнаха към анамския керамичен магнат д-р Нгуен, който от няколко дни беше замислен и мълчалив. Той опря лакти на масата, сплете пръсти и поклати глава.

— Аз съм отговорен пред консорциум — почна той, като върна разговора на безупречен мандарин, със съвсем лек меконгски акцент, останал от детството му. — Инструкциите ми бяха да науча историята на този камък и да определя дали той се различава по някакъв начин от Хаванския артефакт. Ние постигнахме това. За съжаление, вторият задължителен приоритет беше абсолютно ясен — да *издиря изгодни технологии*, едва ли не на всяка цена. Чрез разпит или дисекция. И да използвам подобни методи, за да разбера дали няма скрита информация, която нещото не споделя с нас.

Пол Менелауа кимна, беше се навъсил.

— Думата „изгодни“... — запротестира Ана. — Тя предполага, че можем да научим нещо, което изследователите от Вашингтон не знаят — технологии, които ще дадат преднина на нашия консорциум. Но ние вече видяхме, че обектите са сходни. Нещо повече, цялата *предпоставка* на историята, разказана от създанията симулации в Хаванския артефакт... целият им разказ... се върти около обещанието, че ще *дадат* на човечеството всички средства, необходими за *произвеждането на още такива камъни*. Това е причината да изминат толкова много светлинни години! Какъв мотив биха имали да пазят тайни? Това със сигурност означава, че няма да постигнем нищо, ако раздробим...

— Не е задължително — възрази Пол. — Ако Куриерът е прав, те може да имат тайни цели. В такъв случай ще спестят много неща.

Наистина, ще научат човечеството как да произвежда кристални копия. Но какво предлагат те всъщност? Тези пратеници изобщо не изглеждат много по-развити от нас със сегашните ни способности. Вече видяхме как работят техните ИИ и симулационните им технологии и вероятно бихме могли да копираме всичко, освен ускорителните им лазери, без никаква помощ. За трийсетина години, ако не и по-малко. Не, онова, което трябва да ни тревожи, е възможността зад всичко, което ни казват, да се крият *много повече* неща. Но тъй като Хаванският артефакт е известен на всички и е в ръцете на публиката, той никога няма да бъде подложен на *сурово изследване*.

— Но *ние* можем да разрежем *нашия* камък, защото не сме отговорни пред широката публика, така ли? — Гласът на Ана трепна от изумление. — Чувате ли се какво говорите? Ако Куриерът ни казва истината, *само той* може да изобличи лъжата на другите! И в същото време, *защото* му вярваме и имаме възможност да работим тайно, *ние* ще започнем да го режем с триони и да го дупчим с бормащини?!

— Вижте, исках само да кажа...

Тя се обърна.

— *Вие*, Сян Бин, преди няколко дни казахте, че някоя тайна група или групи могат *вече* да притежават едно или повече от тези неща. Или непокътнатото, или частично работещ фрагмент. И че биха могли също да са чули някакъв вариант на историята, разказана от Хаванския артефакт...

— Надявам се да няма други тайно пазени камъни — намеси се Пол. — Не мога да си помисля за по-лошо престъпление от това егоистични хора да са се вкопчили през цялото това време в подобна загадъчна находка, без да споделят предупрежденията ѝ със света.

— Може би по-доброто решение е да *не се* казва на света. Помилостиво и по-мъдро — обади се Ян Шенсю. — По-добре хората да продължат да живеят в блажено невежество, ако всички опити така или иначе са безполезни. Ако човечеството просто е обречено на окончателна гибел.

Пол Манелауа стовари юмрук върху масата. Разпятieto му се загърчи в такт с вибрациите.

— Не мога да приема това! Все пак можем да действаме, за да се спасим. Хаванските извънземни лъжат! *Онзи* камък трябва да бъде подложен на дисекция, а не този.

Мълчанието се проточи. Ян Шенсю, изглежда, не беше сигурен дали да разтълкува виковете на Пол като проява на неуважение, или просто като проява на културни и личностни разлики. Накрая ученият сви рамене и предложи:

— Ако нямате нищо против, да се върнем на темата.

— Именно — каза Ана. — Съмнявам се, че някоя група би държала активен камък в тайна от чист алтруизъм. Хората обикновено търсят *предимства*. И в същото време си мислят, че действат, водени от най-добри намерения, за доброто на всички. — Говореше иронично, като гледаше д-р Нгуен. — Но това е проблемът с хипотезата на Сян Бин. Ако някоя друга група вече разполага с такъв камък, няма ли вече да сме видели нови технологии, подобни на... подобни на...

Гласът ѝ замря, сякаш изведнъж си даде сметка какво би трябвало да каже след това.

Пол завърши вместо нея:

— Подобни на напредъка, на който всички сме *свидетели* през последния век в индустрията на игрите и забавленията ли? Както казах, ние *вече бързо вървим натат*. По дяволите, дори военният хардуер не се развива с темповете на симулационните технологии на Холивуд. Методи за визуализация, реалистични аватари и индрониди, които минават тестове на Тюринг...

— Всичко това може да е просто инкрементален прогрес, задвижван от пазара, от покултурата и от човешката изобретателност — посочи д-р Нгуен. — Кажете честно, можете ли да посочите едно-единствено постижение, което не върви непосредствено по петите на други в една бърза, но естествена поредица от изобретателност и стремеж към нещо ново? Не е ли досадно клише да приписваме собствените си хитроумни открития на намеса отгоре, като твърденията, че древните пирамиди са могли да бъдат построени единствено от извънземни? Трябва ли да се върнем към онези зловещи сценарии за тайни лаборатории, в които пълчища безлики специалисти анализират извънземни трупове и летящи чинии, без да казват нищо на гражданите? Мислех си, че сме надскочили подобни глупости.

Всички се взираха в лидера си и Бин усещаше, че всички си мислят едно и също.

„Нима ние тук не правим именно това?

Пък и — добави мислено той, — ако някой знае нещо за някакъв друг, пазен в тайна камък, то това със сигурност е той.“

— Но, разбира се — продължи д-р Нгуен и разпери ръце с мека усмивка, — според хипотезата на Сян Бин ние би трябвало да се вгледаме внимателно в онези, които се облагодетелстват най-много от подобни технологии. Магнатите от Боливуд. Собствениците на „Приказен свят“ и „Нашата вселена“. „Ей Айс Хевит“ и „Фабрик Заир“.

Бин изпита задоволство, че едно от предположенията му е определено като „хипотеза“. Знаеше, че неговата *гуанси*, или репутация, се е издигнала в последно време. Въпреки това изпитваше безпокойство от посоката, в която вървеше всичко това.

— Но това прави целта ни тук още по-належаща — продължи Нгуен. — Ако съществуват групи, които вече притежават това преимущество, тоест достъпа до извънземни технологии, то те могат да предприемат отчаяни стъпки, за да не допуснат международната комисия да продължи да изучава Хаванския артефакт. Даже нещо лошо: не знаем колко време ще можем да запазим нашата собствена тайна. Почти всичко, което правим, всяко кодиране и всички стени, които използваме, могат да бъдат разбити от онези, които вече разполагат с тези методи. Не. Единственият ни безопасен курс е да ги настигнем, като измъкнем колкото се може повече от този камък-свят, при това възможно най-бързо.

Докато следеше как Нгуен навързва логическите си построения, а другите кимат в знак на съгласие, Бин осъзна нещо. „Той използва аргументите си, за да подкрепи решение, което вече е взето на много по-високо ниво.“

Ян Шенсю направи един последен опит.

— Дори преди да не е имало такива пазени в тайна камъни, вече по цял свят се откриват парчета и фрагменти от тях. Пратеници, които привлякоха вниманието към себе си, като жертваха части от самите себе си.

— Но вие видяхте отчетите — отвърна Ана. — Повечето от тях са твърде повредени, за да предложат нещо смислено.

— Засега. Минаха обаче само няколко седмици. И не забравяйте сигналите, които бяха засечени в космоса! Те несъмнено идват от

други камъни, които привличат вниманието ни към себе си. Те ще са непокътнати и със сигурност...

— ... не могат да бъдат достигнати от никого поне в близките две-три години — прекъсна го отново Ана, при което Бин се намръщи неодобрително. — Толкова време ще ни е необходимо да задействаме космическите програми и да изпратим автоматични, а след това и пилотирани мисии, та дори подготовката да се проведе с главоломна скорост.

— Именно! — възкликна Пол. — Сега тези неща са рядкост. След няколко години могат да се окажат многобройни като обикновените камъни! Онези, които разполагат с предимство, със сигурност ще действат преди това да се случи.

И примигна, сякаш не беше сигурен чия страна в спора всъщност е подкрепил.

— Нищо от това не променя същността на нашата задача — отбеляза решително д-р Нгуен. — Сян Бин, искам да започнете да питате Куриера неща, които могат да са ни от полза. Край на историите и носталгичните образи от родния му свят. И на отричанията на твърденията на камъка от Вашингтон. Нуждаем се от технологии и методологии, при това колкото се може по-бързо и по-практично. Дайте му ясно да разбере колко много зависи от...

И млъкна, защото на десет метра от тях, в другия край на просторната зала, се отвори врата. В същия миг над масата се спусна завеса с безброй проблясващи искри, които не позволяваха на новодошлия да види камъка-свят.

Жалко, че завесата изпълни въздуха с остра миризма на озон. Бин сбърчи нос. Не разбираше как прикриващата завеса се получава от „лазерна йонизация на молекулите на въздуха“, но знаеше, че най-обикновено черно кадифе може да постигне същото. Или пък заключването на вратата.

В залата забързано влезе млада жена с ливрея и коса с ягодов цвят. Бин беше разговарял с нея няколко пъти — беше бегълка от Нова Зеландия.

— Казах да не ни прекъсват при никакви... — започна Нгуен.

— Сър, ужасно съжалявам, сър. — Жената се поклони, сякаш беше японка, където подобни любезности все още се спазваха. —

Надзирателят Чен ме изпрати да ви предам, че трябва да се явите в командния център. Веднага.

Нгуен се надигна от мястото си. Тонът му си оставаше безупречно любезен.

— Бихте ли казали за какво става дума?

— Сър... — Младата жена преглътна и отново се поклони. — Надзирателят Чен се безпокои, че системата ни за сигурност е пробита.

СКАНАЛИЗАТОР

Предвид всеобщата истерия напоследък около полуделите космически пратеници от Артефакта реших да съживя и разгледам едно от най-популярните интервюта отпреди десет години, от онази благословена епоха, преди да научим, че не сме сами във вселената.

Ще си позволя да перифразирам. Преди да открием, че всъщност СМЕ сами във вселената. Странно как реалността с ужасяваща ирония съответства и на двете твърдения едновременно. Така или иначе, време е да прегледаме отново това пророческо интервю. Само проследете с поглед ключовите думи „страшен съд — умора“. Да съберем коментираща тълпа и да направим пълен талмудически коментар на предаването.

МАРТИН РЕЙМЪР (Би Би Си): При мен е Джонамин Бат Амитаи, съставител на „Рогът на изобилието на Пандора“ — епикнигата, която плаши и потиска толкова много от нас още от Ужасния ден с описанието на безбройните начини, по които вселената **МОЖЕ** да ни даде да **РАЗБЕРЕМ** и да сложи край на съществуването на човечеството. Или може би само на мечтите ни.

Така или иначе, книгата е замайващо пътешествие през долината на потенциалните провали и възможна

смърт. Джонамин, как обяснявате популярността на вашата поредица?

Джонамин Бат Амитаи: Хората винаги са си падали по истории за окончателния край, като се започне от Даниил и Откровение до Рагнарок, от циклите на маите до Нострадамус, от „Доктор Стрейнджлав“ до „Живот след хората“. Може би в това има някакъв елемент на SCHADENFREUDE, на получаване на абстрактно удоволствие от бедите на другите, та дори тези други да са собствените ни потомци. Или пък някои могат да бъдат стимулирани да се радват на онова, което имат в скъпоценното тук и сега, особено ако имаме чувството, че животът и удобствата като че ли са ни дадени назаем от една своенравна вселена. За милиарди хора носталгията завладява с идеята, че миналото винаги е по-добро и за предпочитане пред бъдещето.

Мисля си, че голяма част от този интерес към темата се дължи на това, че сме решаващи проблемите същества. На любопитството, което е привличало предците ни към опасности, за да започнат да намират начини да се справят с тях.

Мартин Реймър: Но вашият списък е толкова дълъг, така просторен и потискащо подробен. Дори да предположим, че успеем да открием навреме някои от капаните и да предприемем съответните мерки да ги избегнем...

Джонамин Бат Амитаи: Вече сме избегнали. Някои от тях.

Мартин Реймър: Но измъкването от един куршум сякаш винаги ни поставя на пътя на друг.

Джонамин Бат Амитаи: Това въпрос ли е, господин Реймър? Или просто казвате очевидното?

50. ПРЕДСКАЗАНИЕ

„Изкуството, което упражнявам, е единствената истинска форма на магия.“

На Хамиш му бяха нужни години да осъзнае това, макар че сигурно го беше подозирал още като дете, докато поглъщаше фантастични романи и играеше интерактивните игри с най-добри сюжети. По-късно, в университета и по време на докторантурата си, докато прилежно изучаваше натруфените закони и заклинания на науката, нещо в цялото това начинание винаги му се бе струвало погрешно.

Не, *погрешно* не беше правилната дума. А *стерилно*. Или сухо, безжизнено... разбира се, в сравнение с измислените светове на фантастиката и вярата.

И един ден, когато реши да си спести упражнение по биомедицина и избяга в огромния свят на един малък роман, откри ключ към дилемата си в думите на автора Том Робинс:

Науката дава на човека онова, което му е нужно.
А магията — онова, което иска.

Грубо надценяване? Определено. Но въпреки това Хамиш моментално разпозна важната разлика, която го мъчеше.

„Въпреки цялата си прелест, честност и ефективност в подобряването на живота на хората науката изисква ужасна цена — да приемем онова, което ни казват експериментите за вселената, независимо дали то ни харесва, или не. Науката означава консенсус, екипна работа, градивна, изпълнена с уважение критика и работа с и чрез законите на природата. Науката изисква да произнасяме често омразната фраза *Може и да греша*.

От друга страна, магията е онова, което се случва, когато убедим самите себе си, че нещо съществува, та дори да не е така.

Субективната Истина, побеждаваща незначителните обективни факти. Волята, триумфираща над всичко друго. Нищо чудно, че дори при изобилието на богатства и познания, породени от науката, магията си остава по-популярна, по-вкоренена в сърцата на хората.“

Дали ще се нарича вяра, самоизмама, фантазия или чиста лъжа, Хамиш беше разпознал най-великия талант на вида ни, призова, който обхваща всички култури и времена и се появява много по-често и в много повече племена от безстрастния разум! Съчетай това с достатъчно страстно *желание* и сместа може да те преведе през най-суровите времена, дори през периоди на пълно отчаяние.

Именно това Хамиш научи от най-добрите небивалици, изтъкани от майстори разказвачи. Да повярва, че може да живее в друг свят, подчинен на различни правила. На *по-добри* правила от сухите закони на този свят.

Главногото се измъкна от току-що отворената клетка бавно и предпазливо. Две от осемте пипала опипаха рамката, после Тарсус подаде кръглата си глава и едното ѝ огромно око, в което блестеше див интелект, огледа басейна. По пясъчното дъно бяха пръснати камъни и палмови клонки. За момент Тарсус проследи няколко риби, които се стрелкаха над нея. Бяха твърде бързи и твърде далеч, за да се опитва да ги улови. Отдавна беше изляла бавните и непредпазливите.

След като се увери, че няма други възможности и опасности, Тарсус изтласка водата от сифона си, измъкна се от клетката и се насочи към единственото нещо, представляващо някакъв интерес. Направена от хората кутия с два капака отгоре.

Всеки път, когато я пускаха, това означаваше, че трябва да изпълни задача — задача, която вече бе изпълнявала много пъти.

О, разбира се, науката не беше безполезна. Хамиш знаеше, че все още има много работа за вършене в големите лаборатории, където ръчкаха Природата и изкопчваха все нови и нови тайни. За него изследванията всъщност бяха благородно начинание, макар че лесно можеха да бъдат отклонени от правия път.

Само че всяка вечер, още по време на докторантурата, Хамиш усеждаше призива на старомодния си лаптоп и героите, които живеяха в него. Всеки ден по време на досадните семинари и педантичните лабораторни упражнения в главата му продължаваха да изникват драматични ситуации. И повечето от историите, оживяващи под пръстите му, се въртяха около едно-единствено настойчиво безпокойство.

„Да, експериментът е успешен. Новото устройство изглежда страхотно. И може да допринесе за прогреса и да направи живота на много хора по-добър.

Ами ако нещата се объркат ужасно, дори катастрофално?

Ами ако този път сме прекалили?“

Представяше си лигава плесен, която се измъква от затвора си в лабораторните стъкленици, залива пищящите учени и след това се излива навън и поглъща целия град. Някакво обещаващо ново лекарство можеше да има ужасни странични ефекти със забавено действие и да превърне любимите хора в ужасяващи непознати. Представяше си роботи, които преодоляват всичките си програмирани предпазни инструкции и започват кървава вакханалия, а след това използват някогашните си господари за резервни части. В следващата гробница, разкопана от някой наивен археолог, можеше да има отровни спори или духове. Представяше си как ново хапче против забременяване дава началото на Децата на прокълнатите, в помощ на които се притичват абортирани плодове! Или добронамерени еколози, които съсипват индустрията на планетата и връщат човечеството в нова каменна епоха. Представяше си как търсачите от СЕТИ привличат хищни компютърни вируси, които хипнотизират човечеството и превръщат хората в роби. Вярно, сценариите бяха зловещи и сензационни, но пък това само ги правеше по-лесни и приятни за писане!

Разбира се, винаги имаше водещ герой, който — с гласа на Хамиш — започваше всяка книга с размахване на пръст и отправяне на сурови предупреждения за надвисналата Голяма грешка. Главен герой, който по-късно, когато купчината мъртви се превръщаше в цяла планина, винаги казваше: „Нали ви казах!“

Тарсус увисна над кутията и с осемте си пипала заопипва полираното дърво. Приблужи първо едното си око, после другото и заразглежда новите украшения върху затворените капаци.

Знаеше, че ще ѝ позволят да отвори само едното отделение. Веднага щом избереше капак, другият щеше да се заключи. Не че това имаше значение. Тя винаги получаваше награда (сочен рак), независимо коя вратичка избереше. И въпреки това никога не избираше напосоки.

Отвън се тълпяха лица — човешки лица, притиснати от другата страна на наблюдателното стъкло. Очите им, единственото нещо, което бе сходно с устройството на октоподите, следяха всяко нейно движение. Тарсус имаше чувството, че изборът ѝ е от значение за тях. И затова прилежно разглежда картинките върху капациите, както с очите си, така и с върха на едно пипало.

Когато кариерата му излетя нагоре с книги, филми, а после и с виртуални адаптации, срещу него веднага скочиха куп завистливи критици. Историите му се основавали само повърхностно на научни факти. Проучванията му представлявали просто събиране на достатъчно богат речник и жаргон, за да направят измислицата му правдоподобна.

Още по-лошото според критиците бе, че Хамиш Брукман игнорирал всички съвременни предпазни средства и нива на отговорност, издигнати от съвестни мъже и жени, за да не се допуснат точно такива грешки като описаните в историите му. Един критик дори твърдеше, че бил открил даже нещо по-сериозно — всяка катастрофа, описана от Хамиш, възниквала поради арогантните му учени злодеи, настояващи категорично за *секретност*. Без тази съставка повечето от ужасните сценарии в произведенията му можели да се коригират от по-умните глави. В такъв случай нима *истинското* му оплакване не било, че опасни неща могат да се вършат *на тъмно*? По стария, донякъде магически начин?

И нямало ли повечето от предупрежденията му да станат съмнителни в един свят с *повече* прозрачност вместо с по-малко?

Отначало подобни отзиви го засягаха. Но с времето Хамиш се научи да игнорира критиците, дори онези, които го наричаха „предател на науката“. Постигаше го съвсем просто, като включваше *тях* в

следващата си история (с леко променени имена), за да бъдат изкормени в един или друг момент. Това му носеше достатъчно удовлетворение. И ироничното следствие бе, че подходът му позволяваше да остава истински мек и любезен с почти всички в този обикновен реален свят.

Тарсус не откри в символите никакъв смисъл.

В редки случаи разпознаваше единия или другия набор, когато фигурите бяха оформени като нещо, което ѝ беше известно. Роба, просто изображение на октопод или издължена човешка фигура. Много по-чести обаче бяха ъгловатите емблеми — комбинация от чисти, еднообразни и статични цветове, които хората като че ли предпочитаха... толкова различни от едва доловимите полутонове и сенки, пробягващи по-бързо от мисълта през светлочувствителната кожа на всяко главоного и позволяващи на октопод като Тарсус да се слее с почти всеки фон.

Тези емблеми си бяха тук както винаги, монотонни и безинтересни. Само че този път формите им бяха необичайни. Имаха очертанията на дишащи въздух създания с крайници, които можеха да ги придвижват по сушата.

Фигурите обаче не бяха човешки.

И тъй, за известно време, особено през годините с Каролин, Хамиш намери известно щастие в игрите с вселени, измислени от самия него — вселени, в които *той* беше Бог, налагаше сурови наказания за амбиции и суетност, въздаваше правосъдие заради греховното високомерие и възгордяването от технологиите.

Пък и нима цивилизацията не го ценеше много повече като автор на страшни приказки, отколкото го беше уважавала преди като учен?

„И кой съм аз, че да споря с цивилизацията?“

И все пак, докато годините минаваха и гласът му ставаше все по-силен и го превръщаше в лидер в набиращото сила Движение за отказване, се появиха странни моменти, изпълнени с нещо като съжаление.

И това го връщаше тук, в изходната точка, към темата, която се опитваше да прогони от винаги заетия си ум. Посланието на артефакт-пришълците — пришълците, обитаващи виртуалното пространство на Хаванския артефакт.

„Никой не оцелява — уверяваха те. — Не и като органични същества, обитаващи крехката, тънка повърхност на планетите, изложени на безброй опасности отгоре, отдолу и от всички страни. Плюс безбройните опасности, сътворени от самите тях. Този тип живот просто е прекалено крехък, податлив на множество грешки и отклонения. Светове люлки като вашата Земя са чудесни за зараждане на нови разумни раси. Но след това трябва да продължите на по-висок етап от съществуването, защото времето изтича.“

Това го поставяше в затруднение. Една частица от него се чувстваше отмъстена от думите на извънземните. Частта, която винаги бе гледала на цивилизацията и нейната помпозна, самомнителна лудост като на нещо безплодно. Част, която открай време знаеше колко неадекватни са човешките същества. Вид, обречен от самото си появяване, било от Бог, от съдбата или от свадливата си природа.

А сега? След като знаеше, че повечето или всички разумни раси са станали жертва на същия дълъг списък смъртоносни грешки? Това като че ли само потвърждаваше становището му. Всъщност нищо друго досега не беше вляло повече енергия в Движението за отказване, колкото откровението на извънземните. Нови членове и дарители прииждаха към Пророка и каузата му. Привлечени от неговата най-нова и блестяща реклама.

— Извънземните не казват, че всички видове измират... — проповядваше Тенскватава в ефир. — Те казват само, че престават да бъдат забелязвани като амбициозни високотехнологични цивилизации.

— Това означава, че има изход! — продължаваше Пророкът. — Начин да избегнем многото провали и модели на изчезване, описани от извънземните. И този начин е да излезем от играта! Други някъде в космоса, може би много други, сигурно са решили да отстъпят назад от бездната, към която ги тласкат високите технологии. Избрали са да избегнат минните полета, подвижните пясъци и самоубийствения курс, при това по възможно най-простия начин. Като се върнат към старите, по-мъдри пътища. Като престанат да вървят напред.

Тарсус заразглежда цветните шарки. Една беше назъбена и симетрична, почти като морска звезда. Цветът и текстурата обаче бяха странни, с рязко смесено възприятие, със загатнат **вкус**, който донякъде приличаше на вкуса на мида със зрънца манганев окис в черупката.

Другото изображение беше по-обло и приличаше на нещо като медуза. Под пипалото обаче се долавяше неравност, която намиришваше на **време**... много време, пресечено и застояло.

Изображенията изобищо не я интересуваха, но тя знаеше, че трябва да ги изучава и после да избере едно уж като предпочетено, в противен случай капациите нямаше да се отворят. Затова опипваше хартията, взираше се в нея, дори използва клюна си, за да я опита, докосваше я с език и се чудеше какви ли неща се крият зад смляното дърво и водонепроницаемата паста...

... и после избра.

Възбудено мърморене изтръгна Хамиш от унеса му и го върна в настоящето. Повечето зрители в Центъра за главоноги и делфини се бяха лепнали на стъклото, отделящо ги от големия аквариум, в който прочутият октопод предсказател най-сетне бе избрал единия от двата отвора, всеки от които символизираше алтернативно бъдеще.

Тарсус се беше добрала до рака и го разчленяваше с удоволствие, без да обръща внимание на отчаяната му съпротива и щракащите му щипки. Д-р Нолан, която се грижеше за нея, обяви резултатите с видимо задоволство.

— Тарсус проговори. Съгласно избора ѝ нашето инвестиционно дружество купи десет хиляди жетона-акции на Чикагската борса за предвиждания и се обзаложи, че Международната контактна комисия ще остане в патово положение най-малко още седмица и ще забави препоръките си за това какво трябва да се прави с извънземния артефакт. Предвид това, че Тарсус предсказа вярно при девет от дванайсетте си опита, което е много над статистическата вероятност, очакваме другите инвеститори да последват примера ни. А сега ви каня в зоната за отдих, където ще ви бъдат поднесени закуски и напитки, а аз ще отговоря на въпросите ви.

Тълпата последва д-р Нолан, но Хамиш изостана. Беше се вкиснал. Това трябваше да е *неговата* сутрин с Тарсус. Уговорката му за лична среща с осмокраката врачка беше отхвърлена, за да могат да зададат на октопода поредния глупав и безполезен въпрос за Хаванския артефакт.

„А само преди няколко седмици нямаше и да си помислят да се отнесат по такъв начин с прочутия Хамиш Брукман.“

В края на краищата какво значение имаше дали онази шумна тълпа учени, умни глави и политици във Вирджиния се колебаят относно доклада си? Щом светът е тръгнал надолу по спиралата към хаос, лудост или отчаяние, как някое публично изявление можеше да промени нещата?

Всъщност Хамиш си беше уредил срещата с Тарсус още преди няколко месеца, когато никой не знаеше за пълните с виртуални извънземни кристали. По времето, когато най-голямата му грижа бе издирването на Баската химера, невръстния син на Агурне Арриксака Бидарте. Търсене, което сега изглеждаше второстепенно, дори маловажно.

Днес беше възнамерявал да зададе на Тарсус съвсем различен въпрос. Нещо много по-актуално, дори лично.

А ако това ядосаше Тенскватава?

„И какво от това. Нека си търси неандерталчето без моя помощ!“

Чувствата му бяха още накърнени заради онова събиране на елита в Швейцария, когато лидерът на Движението за отказване не го допусна до основното събитие — показването на най-голямото съкровище на Рупърт Глаукъс-Уортингтън, кристалния череп от космоса. Хамиш щеше да пропусне всичко, ако не беше намесата на някаква загадъчна трета страна. От онази вечер чувстваше как лоялността му намалява. Не ставаше въпрос за вярата му в Движението — тя си оставаше все така твърда. А за склонността му да остави всички решения да се вземат от един лидер.

Лидер, който сега укрепваше съюза си с трилионерите.

„Е? — възразяваше онази негова част, която играеше ролята на адвокат на дявола. — Има ли някаква друга група, която може да осъществи целите на Движението? Отказването е невъзможно при демокрация. Трилионерите поне имат опит в управляването на големи начинания и вземане на решения зад кулисите. Историята показва, че

единствено олигархията може да потисне главоломното развитие на технологиите. А конференцията в Швейцария показва, че елитът гледа сериозно на новите си отговорности.

Пък и какъв друг избор имаме?“

Човечеството можеше да оцелее единствено чрез отхвърлянето на пътя на извънземните. Чрез връщането към корените. Към обществения модел, управлявал всяка цивилизация освен тази.

И все пак...

... и все пак неговата роля и положението му в тези събития с всеки ден ставаха все по-маловажни. Дори когато се обръщаше към него за съвет, Пророкът сякаш го правеше грубо и дори проформа. И Хамиш започваше да осъзнава нещо горчиво, но вярно.

Не *искаше* да се превръща в поредния учен лакей на новата олигархия.

Опипа малкия запечатан контейнер в джоба на самото си. В него имаше една-единствена контакт-ИИ леща. Ако си я сложеше, можеше отново да се свърже със загадъчните непознати, които го бяха упътили през залите на огромното имение на Рупърт Глаукъс-Уортингтън и през тайните проходи, за да стане свидетел на действията на Новите господари. Да види с очите си как Рупърт и другите като него реагират на неочакваното. И този момент го беше променил.

В израженията им на тъпа изненада не беше видял образа на мъдри лидери. Те не бяха владетелите философи на Платон, а зашеметени и невежи вкопчили се в предубеждения хора, толкова способни да извършат огромни грешки, колкото и всеки друг.

„Тоест не са по-квалифицирани от мен да определят пътя на човечеството, нали?“

Но преди да проследи тази идея по-нататък, Ригълс, иисистентът в ухото му, заговори:

— Хамиш, отнася се до Роджър Бетсби. Нали каза да те държа в течение, ако стане нещо.

Хамиш примигна.

„Бетсби? О, да бе.“ Аферата Стронг. Въпросът беше изглеждал наистина належащ — да спаси кариерата на един абсолютен кретен от Сената, който между впрочем я беше съсипал сам. Сега това му се стори толкова... ПА — преди Артефакта. Вярно, Стронг още можеше да е полезен при формулирането на правилната политика за новата ера.

Но първото, което мина през ума на Хамиш, бе, че с нетърпение очаква да се изправи още веднъж срещу пъргавия ум на доктора.

„Бетсби? Какво е станало?“ Усмихна се като човек, който се наслаждава на следващия хитър ход на достоен противник на шах.

Бръкна в джоба си, извади виртуалните очила, сложи си ги и нареди на Ригълс:

— Покажи ми.

И макар да очакваше нещо неочаквано, онова, което се появи пред очите му, го парализира.

ПОСМЪРТНАТА ИЗПОВЕД НА ЕДИН ЗАТВОРНИК

Ако гледате това, значи съм мъртъв, изчезнал или съзнанието ми е дотолкова променено, че вече не мога да въвеждам ежедневно сложния стоп-код на това мое последно обръщение към света.

Казвам се Роджър Бетсби. Аз съм... или бях... лекар в една от големите бежански общности в окръг Възраждане на Детройт. Мигнете тук и моят хомункулус ще ви покаже кой бях и какво защитавах. Обзалагам се обаче, че за вас е по-интересно да чуете посмъртното ми изявление.

Започвам с изповед. На дванайсети октомври миналата година, представяйки се за сервитьор в клуб „Първите американци“, сипах определено вещество в напитката на сенатор Крандъл Стронг. ТЕЗИ връзки са видеозаписи, показващи как го правя. Има също клипове, разпространени от десетки новинари, на последвалата реч на сенатора, която той започна по обичайния начин с тих и мек глас, но скоро се разгорещи, докато изброяваше дългия си списък оплаквания и недоволства.

С растяща възбуда Стронг заклеяваше сегашния американски Конгрес заради отхвърлянето на пълното финансиране на Втория закон за репарациите.

Отвращаваше се от сегашната администрация заради това, че е дала повече правомощия върху околната среда на ОНЕПА. Ругаеше канадците за ограничаването на имиграцията в Новите земи и съдилищата за възпирането на обезщетенията, спечелени от Жертвите на топенето в процеса им срещу Кликата на отричащите.

Както обикновено, не след дълго той мина от обикновените обществени, юридически или политически врагове към онези, които отдавна провъзгласяваше за истински злодеи — всички кандидат-„боготворци“, използващи технологиите и науката, за да съперничат на силата на Всемогъщия.

Милиони гледаха речта му, която — както обикновено — вървеше към многословна и яростна тирада. Само че този път тя мина отвъд тирадата и стана неуправляема! Вместо да запази приповдигнато, но контролирано ниво на праведен гняв до гръмовния край, речта му стана взривоопасна, расистка и порнографска дори за стандартите на Крандъл Стронг.

Можете да видите прехода, горе-долу на осмата минута (ето тук), когато сенаторът започва да изглежда объркан, да облизва устни и да ги стиска здраво. От този момент започва да жестикулира по-драматично от обичайното и да удря с юмрук по катедрата. Забележете как гласът му става все по-гръмък, възраженията му все по-цветисти, а обвиненията му все по-тежки. Но обърнете внимание, че всичко това върви с изражение на объркване, безпокойство и нещо друго... растящо усещане за трескава нужда.

Обичайната му предизвикателна реч винаги започва със злободневни политически оплаквания, след което той продължава към заклеймяване на модерните времена и технологичния „прогрес“, за да кулминира в призови всички тези проблеми да бъдат решени от по-добри и помъдри управници. Само че този път гладката последователност и преминаването от нормален разумен тон към страстно възмущение изглежда необичайно.

Виждате ли? Личи си, че знае, че нещо не е наред. Реакцията му обаче не е да приключи по-рано и да потърси помощ. А да продължи. Да вдигне залога. Да качи мизата и да я контрира. Става все по-разпален... после холеричен... и накрая направо апоплектичен!

Сигурно вече сте се досетили, че нямам високо мнение за този политик. Смятам го за злонамерен демагог от най-долна порода. Освен това не харесвам гледните му точки по широк кръг проблеми. С пробутването на моето променящо съзнание вещество обаче аз не целя дискредитирането на Движението за отказване. Мисля, че становищата им са погрешни, но те имат законното право да изказват гледната си точка и да я защитават обосновано пред всички нас. Кой знае? Може отчасти дори да са прави за съдбата на човечеството.

Не, през онзи ден аз проведох медицински експеримент. Ако сенатор Стронг не страдаше от поддаващо се на диагноза умствено заболяване, опиятът, който му дадох — и който е напълно законно вещество, — **нямаше да има абсолютно никакъв ефект.** Сенаторът щеше да изнесе обичайната си драматична и нелогично полемична реч без никакви необичайни обрати.

Защо тогава веществото го доведе до необузdana ярост и го накара да изрече какви ли не епитети и серия ужасни расистки брътвежи?

Да върнем записа на мястото, когато на лицето на сенатор Стронг се появява онова озадачено изражение. Виждате ли? Прилагам и анализ на цвета на кожата му. А сега добавям и графика на гласа му. Сравнете добавките с тези други кадри, взети от подобни речи в почти същия момент, когато той започва първото си голямо полемично кресчендо. Първото му драматично удряне по катедрата.

В тези други речи данните от анализа показват, че той получава прилив на силно удоволствие от момента. И да, това е характерно за драматичните екстроверти. Обърнете внимание обаче на речта му от дванайсети октомври. Приливът, внезапната вълна на радост, отсъства.

Оттук и обърканото му изражение. Ясно е, че е разчитал на обичайната доза удоволствие от пламенното разобличаване на враговете си.

И след като дозата не идва, каква е реакцията му? Просто да продължи речта си, да изпълни задачата си с професионализъм и да постигне целта си? Или да се оттегли, понеже нещо не е наред, и да прецени отново ситуацията?

Не. Той не направи нито едното, нито другото.

Вижте как вместо това започва да удря по-силно. Втурва се напред, скърца със зъби между изреченията, ръмжи, дори изкрещява същите думи, които в други случаи изговаря с много по-премерен гняв.

Можете ли вече да видите ефекта на опиата, който му дадох? Той не е причинил бурната му страст или загубата на контрол, нито има никакви други известни ефекти върху съзнанието или преценките му.

Веществото просто потиска химично-хормоналното удоволствие, което сенаторът обикновено получава от праведното си възмущение! Само това и нищо повече.

А сега мигнете тук и потърсете „анхедониум“. Това е разработен наскоро заместител на налтрексона, който отдавна се използва за потискане на въздействието на хероина и други водещи до пристрастяване вещества. Анхедониумът съдържа акумбенол, който блокира рецепторите на допамин само в нуклеус акумбенс и в две други внимателно подбрани области. Лекарството се използва все повече в клиниките за наркомани като моята в Детройт. Простият му ефект е да прекъсне подсилващия цикъл на повечето пристрастявания.

Почти всеки навик може да се нарече „пристрастяване“, ако повтарянето му се подсилва от човешкия мозък чрез ритмично отделяне на предизвикващи удоволствието съединения. Сам по себе си този процес не е вреден. Тъкмо обратното, той е дълбоко човешки и изключително важен за нас! Удоволствието, основаващо се на подсилване чрез повтаряне, е отчасти

отговорно за нашата силна връзка с децата ни, със съпрузите и съпругите, с тенденцията да обръщаме внимание на музиката, красотата или на блестящото упражняване на овладяно умение. То допринася за радостта, която някои получават от молитвите. Това са някои от добрите и благотворни неща, към които се пристрастяваме с радост.

Напоследък експертите започнаха да гледат на наркоманията като на заблуждаване на този нормален човешки процес. Хероин, екстази и лунна прах — всички те предлагат преки пътища към механизмите на мозъка, които имат съвсем истинска еволюционна функция. Само че тяхната груба, подобна на удар с чук атака върху процеса удоволствие-подсилване рядко помага за подобряване на живота... и дори по-често го съсипва.

Сега знаем, че има и други начини за заблуждаване на тази система. При някои хора хедоничното удовлетворение може да се постигне просто чрез проникване в определени рамки на съзнанието. Например цикличната доза при хазартните игри може да е истинско пристрастяване и отказването от хазарта изисква толкова усилия, колкото и отказването от кокаина. Търсачите на силни усещания, запалените геймъри и „магьосниците“ от Уолстрийт показват подобни модели на поведение. Хванат ли се веднъж на хорото, те просто не могат да се пуснат от него. По-мека версия се наблюдава при спортните запалянковци...

... а има и такива, които могат да се нарекат **пристрастени към негодуванието**. Хора, които редовно се друсат с увереността в собствените си морални принципи и лицемерна праведност. Познавате този тип — всички го познаваме. (Всеки нормален човек е ставал свидетел на това, за което говоря, когато играе някаква роля пред огледалото!)

Всъщност мнозина ще обвинят мен в лицемерна праведност заради онова, което направих на сенатор Стронг! Да, направете го. Изучете живота ми и вижте дали

добрите ми дела и ясната ми позиция отговарят на модела на пристрастяване. Възможно е.

Но в случая не става дума за мен.

Преди години, когато медицинската общност обяви, че **ПРАВЕДНОТО ВЪЗМУЩЕНИЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ ПРИСТРАСТЯВАНЕ**, сериозно като всяка наркомания, очаквах обществото да си вземе бележка. Мислех си, че милионите скромни и разумни хора ще престанат да слушат онези разпалени гневни наркомани, онези **ЕСЕРИ**, които постоянно бълват омраза, религиозни и параноични мании от катедрите отляво и отдясно. Вярвах, че след като механизмът вече е разбран, това ще **ОБЕЗСИЛИ ГНЕВЛИВИТЕ**, които отказват да разговарят разумно, и вместо на тях хората ще обърнат повече внимание на онези, които искат да действат разумно. На онези, които слушат съседите си и могат да предложат разумни решения за различните ни проблеми.

На онези, които предпочитат положителните игри.

Нима този вече доказан научен факт няма да подрони позицията на безумците, които съсипват аргументите и разговорите в обществения живот, като представят противниците си като абсолютно vyplъщение на злото, срещу което се изправят те с фарисейската си доброта? Нима доказването, че яростта им е следствие на наркотично вещество, което отделят в собствените си мозъци, няма да сложи край на кариерите им?

За мое разочарование повечето медии до голяма степен игнорираха това откритие. Но пък в края на краищата те се хранят от дихотомията „ние срещу тях“ и поляризацията на становищата. Медиите не виждаха никаква изгода в преминаването от конфликти към разумни дебати. Та те са толкова скучни!

И така осъзнах, че за да могат хората да разберат значението на това научно откритие, трябва да се случи събитие, което медиите да не могат да игнорират.

Трябва да има пример. И затова осигурих такъв.

Защо сенатор Стронг полудя при изнасянето на онази реч? И защо остана в това състояние няколко дни? Не му

беше дадена никаква променяща съзнанието отрова. Той погълна ЛЕКАРСТВО, което просто блокира обратната връзка у пристрастените. И когато не получи обичайното удоволствие от праведния си гняв, той вдигна нивото на ОМРАЗАТА СИ В ТЪРСЕНЕ НА ТРЪПКАТА.

И когато това не стана, той вдигна нивото отново и отново, точно както правят наркоманите. Дори за миг не си помисли: „Може би е по-добре да спра“, а продължи да се носи все по-бързо и по-бързо към ръба, досущ като наркоманите, без да обръща внимание на последиците, само и само да намери удовлетворението си. Да почеше обичайния сърбеж, който вече не бе в състояние да контролира.

Това е. Това беше моят замисъл и експеримент.

Това, че проработи, е безспорно.

Не може да се отрече също, че НАРУШИХ ЗАКОНА, както и моралните принципи на професията си. Дадох законно лекарство за надлежно диагностицирано заболяване... но го направих по неморален и незаконен начин, без да се консултирам с пациента си и без да го предупредя за възможните резултати. И заради тази своя постъпка би трябвало да вляза в затвора. Разбира се, готов съм да приема наказанието си с радост, според традицията на Ганди и другите велики мъченици.

Само че всичко вече е свършено. Сенатор Стронг не може да избяга от обвинението за ужасното си представяне, като повтаря, че е бил дрогиран. Мненията, които той изрази, са си изцяло негови и никой не го е принуждавал да ги изразява. Поведението му беше поведение на наркоман — термин, който обществото с право презира.

Най-важното е, че сега милиони ще се замислят за всичко това. Ще гледат с различни очи всички УВЕРЕНИ В СОБСТВЕНАТА СИ ПРАВОТА НАРКОМАНИ около себе си — дори онези, чиито мнения споделят! Ще видят как такива хора използват неуморната си страст и пристрастяване, за да застанат начело на повече групи в целия политически и

обществен спектър, как превръщат споровете в джихад, а преговорите — в жестока война между добро и зло... или на зло срещу добро.

Вие и вашите съседи никога няма да гледате по същия начин на трескавата страст на екстатичния гняв. Сега ще виждате и ще разпознавате симптомите на заболяване — почти същите, които се виждат у пушещите крек или опиум.

И може би ще се почувствате достатъчно силни, за да накарате негодуващите кресливи политици да се засрамят. Може дори да решите да обедините сили с другите умерени, разумни и здравомислещи хора, за да си върнете ценния дар на нашите прадеди. Силата на спокойното съвместно разсъждаване. Ако това се случи, ще приема наказанието си спокойно. Като мъченик за разумната зрялост.

Освен ако този стремеж към драматично мъченичество не е моят собствен начин да си получа дозата! Признавам, че това е възможно. Всеки честен човек би трябвало да го признае.

Но пък ако гледате този запис, то аз най-вероятно съм мъртъв. Така че ще съм още по-маловажен от когато и да било.

Както и да е, изобщо не правя всичко това заради себе си. Нито дори заради сенатор Стронг.

А заради нас.

51. ВДЪХНОВЕНИЕ

Хамиш свали очилата — образът бе станал някак размазан. Може би бяха дефектни. Избърса очите си с ръка.

„Какво се е случило с Бетсби? Дали сенаторът не е уредил да го убият? Но пък нали обеща, че ще се сдържа, докато не му съобщи резултатите!“

Отново си сложи очилата. В периферното му зрение запърхаха образи в отговор на погледа му, разширяването на зениците, почукването със зъби и субвокалните команди. Дотолкова беше изгубил практика, че неволните движения на окото и отделните изсумтявания предизвикваха вълнения и прекъсваха връзката подобно на хвърлени в езерце камъчета.

Малкият му иисистент Ригълс се намеси и разкара всички слухове и приказки, подбра, пресея и обобщи фактите.

Д-р Роджър Бетсби паднал от балкон на второ ниво в закрития стадион Детройт-Понтиак, блъснат (неволно, ако се вярва на предварителните доклади) от изпаднал в конвулсии пациент. Човек, който се лекувал от пристрастяване. Ама че ирония.

Разбира се, някои очевидни „злополуки“ не бяха такива. Затова полицията обещавахе да разследва всяка вероятност за умишлено деяние, особено след като посмъртното признание на Бетсби беше започнало да печели популярност, съпровождано от цял порой конспиративни теории. Хамиш мислено си отбеляза да изпрати един от най-добрите си нещатни агенти да помогне на властите. Чувстваше се лично задължен да стигне до дъното на всичко това.

„По дяволите. Той беше един от малкото умове, заслужаващи уважение.

Ако го е направил Стронг, вместо да ме остави да се справя с Бетсби, сделката ни отпада. Много сделки отпадат.“

Затвори очи.

В ума му нахлу поток неканени фантазии, свързани с последните няколко дни — сякаш подсъзнанието му се опитваше да намери начин

да заобиколи мрачната главоблъсканица, предложена от извънземните от Артефакта. Както винаги, идеите се появяваха като драматични сюжети за книга, филм или интерактивна игра. Досега всички те му се бяха стрували... ами, *несъстоятелни*, дори долнопробни. Груби заемки от по-ранни параноични произведения. Разочарованието от самия себе си го беше вкиснало напълно.

Само че сега откри, че мислите му се въртят около част от посмъртната изповед на човека, наричан от някои Светеца на Среброкупола. Хамиш винаги се беше гордял със способността си да запомня добрия диалог.

Не може да се отрече, че наруших закона... Дадох законно лекарство за надлежно диагностицирано заболяване... по неморален и незаконен начин, без да се консултирам с пациента си. И заради това ще вляза в затвора... ще приема наказанието си с радост, според традицията на Ганди и другите велики мъченици.

О, това си го биваше. Наистина паметни думи. В известен смисъл Хамиш завидя на Роджър Бетсби, чийто истински експеримент *не беше* медицински, а обществен. Може би смъртта му щеше наистина да обърне вниманието на непостоянната публика към урока, който искаше да даде докторът. Урок по зрелост срещу лицемерно праведната ярост.

Може би. За кратко.

Но не резултатът тревожеше Хамиш. Изведнъж се почувства като ударен от гръм. Изпълнен с възхита от иновативната техника на Бетсби да изложи гледната си точка пред останалите.

„Изповедта винаги се възприема като много по-достоверна от отрицанието.“

Усети как вътре в него се отваря пропаст, изпълнена със страх. Постъпката, върху която размишляваше, можеше да промени всичко. Имаше ужасни опасности, може би толкова големи, колкото и онези, срещу които се беше изправил Роджър Бетсби. Но потенциалните награди също бяха огромни. Плюс самия шанс за промяна на света — нещо, което неговите творби, въпреки всичките им предупреждения за

грозящите човечеството катастрофи, така и не бяха успели да постигнат.

„Мога ли наистина да направя това? Не трябва ли първо да проуча идеята? Да разгледам всички детайли, всички за и против?

Или така само ще рискувам да изпусна момента, импулса на гения?“

Всъщност разполагаше със съвсем малко време. Световните икономики се тресяха, хиляди хора се самоубиваха, десетки хиляди се бунтуваха, милиони си стояха вкъщи и не ходеха на работа и милиарди мърмореха гневно на очилата и телииекраните си, обзети от страх от посланието на извънземните. И докато обичайните политически институции се клатеха нестабилно, някои групировки на планетарните дилъри на власт се канеха да направят големия си ход. Ход, за който Хамиш беше работил всеотдайно години наред...

... а сега със сигурност знаеше, че не иска „решението“, предлагано от Тенскватава и олигарсите.

— Господин Брукман?

Беше дребната директорка на лабораторията д-р Нолан, почти два пъти по-ниска от Хамиш. Не я беше усетил да идва.

— Господин Брукман, искам да ви поднеса извиненията ни, че отменихме запазеното ви време с Тарсус. Надявам се, разбирате, че новините от последния момент имат приоритет.

„Новини от последния момент? Е, може би. Но въпросът, който зададохте на октопода предсказател, беше скучен и тъп.“ Все пак Хамиш се усмихна приветливо.

— Вижте — продължи тя. — Какво ще кажете да ви предложи среща с Патмос, нашия папагал прогностик? Той познава почти толкова точно, колкото Тарсус. Ще ви направим и значителна отстъпка.

Хамиш кимна и каза:

— Добре.

Докато вървеше след отговорничката за животните прорицатели, Хамиш обмисли въпроса, който му се искаше да зададе — съвсем различен от онзи, с който го бе изпратил Тенскватава.

„Ако призная престъплението си, това ще ми помогне ли да повлияя на света и да постигна резултатите, които желая?“

Можеше да опрости въпроса още, разбира се, да го доведе до да-не, или-или за пернатия гадател, който щеше да избере, като отвори едната от двете кутийки, за да получи лакомството си. Честно казано, Хамиш не беше сигурен, че вярва в тези така наречени прорицатели. Повечето уважавани учени се отнасяха с насмешка към цялата тази идея и обясняваха „честотата на познаването“ със стъкмистика. Но щом и без това вече бе тук...

„Ами ако отговорът е да? Стиска ли ми да осъществя плана си?

Дори да намеря кураж, ще ми е нужна помощ. Но от кого? Ще ми трябват хора с технически умения, които могат да действат тайно... и бързо...“

Подсъзнанието му вече го беше изпреварило. Хамиш осъзна това, когато се усети, че лявата му ръка разсеяно опипва малката кутийка в джоба, в която се намираше контакт-ИИ лещата.

„Те ми помогнаха веднъж... моите тайнствени благодетели... да видя през баналността на аристократичния клуб.

Казаха, че е достатъчно само да се свържа отново с тях, ако искам да продължа.

Но смея ли наистина да работя с хора, които дори не познавам?

Мога ли да им се доверя?

Ще се съгласят ли с онова, което съм си наумил?

Има ли изобщо някой, който би се съгласил?“

Последва д-р Нолан в зала, чиито стени бяха покрити с висящи растения, създаващи усещане за джунгла, и чу крясък.

— Здравсти, Джил! Здравсти, Джил! Здра-а-а-асти, дълъг. Дълъг! Здравсти, дълъг!

Сивият папагал пристъпи настрани на пречката и се залюля енергично, готов да се захване за работа и да повиши скромните си, но все пак над средните показатели на Световния пазар на предсказателите. Разбира се, самата птица изобщо не знаеше за това, нито пък ѝ пукаше дали успешните ѝ прогнози се смятат за пророчество, съвпадение или статистическа измама. Може би (според някои) разковничето във всичко това бе именно в *непукизма*.

Хамиш се забави няколко минути, за да избистри сдвоените си да-не въпроси, да ги запише на две листчета и да ги пхне под прозрачните табелки, покриващи отворите на едно дървено шкафче. После отстъпи назад, все така стиснал малката кутийка в джоба си.

„Наистина ли съм толкова доверчив? Така суеверен?

Разбира се, че съм. Иначе никога нямаше да напиша толкова много истории за цената на високомерието и амбициозната гордост.

Само че сега наистина ли ще опитам да променя съдбата на човечеството чрез собствените си дела? Не чрез истории на екрана или на страниците на книга, а в реалния живот?

Нима само по себе си това не е също арогантност?“

След секунди получи отговора. Патмос отвори едната вратичка, изкряска радостно и почна да кълве ореха си.

Хамиш го погледа, после се обърна да си върви.

Първата му работа? Да намери тихо местенце, за да си сложи контакт-ИИ лещата и да се свърже с хората зад нея, да потърси помощта им в изпълняването на един отчаян, импровизиран план. План за спасяването на света от демонични извънземни нашественици.

„Ако това проработи, ще дължа вдъхновението си на теб, Роджър.

Почивай в мир.“

ИЗПОВЕДТА НА ЕДИН ШЕГАДЖИЯ

Здравейте. Казвам се Хамиш Брукман и с това изявление признавам, че съм извършил престъпление.

Първо обаче ще спомена, че съм на 246-то място по популярност на планетата. За онези от вас, които все още не знаят кой съм, ето моята **биография**. Мнозина казват, че съм доста добър като автор на истории, съставител на сценарии, режисьор на филми и тъй нататък. Всъщност именно поради тези свои умения преди няколко години бях поканен да се **включа в конспирация**. В замисъл, в който навремето вярвах...

... и който сега смятам за чудовищен и погрешен.

Позволете в своя защита да кажа, че отначало заговорът не изглеждаше лош. Хората зад него изглеждаха искрени и твърдяха, че ще спасим света! Свят, разкъсан от

политически, военни и етнически вражди, заплашващи с Армагедон по десетки начини. Свят със съсипана природа, изтощен и обезсилен от десет милиарда лакоми потребители. Свят, в който почтените традиции на миналото са превърнати в парцали и в който всеки ден чуваме новини за безочливи технологични „чудеса“, които могат да сложат край на всичко.

Дали заприличалите на леминги хора все още е възможно да се отклонят от тяхната гибел?

Концепцията, до която стигнахме, бе проста и се представя в научнофантастични драми още от времето на един класически епизод от великата поредица „До краен предел“ от 80-те години на миналия век.

Как да бъдат накарани хората и държавите да сложат край на кавгите и да се обединят в името на обща кауза? Ами естествено — като бъдат изправени срещу **ОБЩ ВРАГ**.

Достоверна външна заплаха би могла да провокира добрата воля и взаимопомощ, които хората винаги показват към съплеменниците си, когато се озовават срещу опасни противници. През цялата ни история различни лидери са използвали този метод, за да обединят подчинените си.

Но как може да се постигне това? Много идеи, които изглеждат елегантни в един филм например, се оказват невъзможни за осъществяване, особено от малка и тайна клика. Когато се свърза с мен, групата вече беше обмисляла дълго и сериозно този проблем. Те знаеха, че е по-добре да не се правят прекалено бомбастични опити като фалшифициране на „извънземен космически кораб“ или дори останки от катастрофирал такъв. Учените и умните глави бързо щяха да открият издайническите следи на земния произход във всяка сплав и част, до разпределението на изотопите.

Ами самите нашественици? Дори велики държави като Китай, Америка и Бразилия не са достатъчно напреднали, за да могат да изфабрикуват извънземено същество до ниво органи, метаболизъм и геном.

Но Групата имаше преимущество в една област. Има симулационни технологии, скътани от доста време — шантава холографска техника тук, метод за запазване на информация в кристали там, някой и друг номер на ИИ, заделени от умели работници и изобретатели в Холивуд, в системата на отбраната и в гейминдустрията. Взети поотделно, те не представляват кой знае какво. Но заедно! Е, представете си колко всеотдайни трябва да са били тези предвидливи идеалисти, за да запазят най-големите си открития в тайна, вместо да ги използват и да станат още по-богати! Взети заедно, тези техники според нас можеха да са достатъчни и комбинирането им би могло да изглежда впечатляващ резултат на високоразвита цивилизация, далеч изпреварила нашата.

И точно тук беше моята роля. Кой по-добре би могъл да опише историята? Сценария? Героите? Тяхното поведение и мотивите им? Нещата, които казват... за да заблудят света със симулирани извънземни?

Разбира се, вече всички знаете, че имам предвид Хаванския артефакт и неговите „извънземни пратеници“.

И да, с настоящето твърдя, свидетелствам и признавам — ВСИЧКО ТОВА БЕШЕ СТРАХОТНО, НО СИ ОСТАВА НОМЕР!

Изчакайте за момент. Нека завърша. Разбирате ли, останаха спорове за това как да представим нашата симулация. Може би да скрием предавател на борда на някоя голяма сонда, изпратена от ЕСА, НАСА или „Сайноспейшъл“ — може би „Мафео Поло“ или „Вояджър 12“, запътили се към Уран или Нептун. Хитрата идея бе малкото ни паразитно устройство да се отдели от основния апарат, докато той прелита покрай Юпитер, за да използва гравитацията му за маневриране. Ако се извърши правилно точно в този момент, двата апарата ще продължат по съвсем различни пътища. (Тук можете да видите илюстрация на концепцията.)

Няколко години по-късно тайният преподавател щеше да се завърти към Земята, да излъчи **СЕТИ** сигнал към планетата ни уж от някой далечен свят и да отправи заплаха, която да обедини човечеството! Планът бе хитроумен... но неприложим, както ми казаха. Космическите агенции и експертите им по астронавтика нямаше да останат излъгани дълго време. Щяха да проследят назад орбитите и да се сетят какво се е случило. Пък и поставянето на паразитен товар в научна междупланетна сонда е горе-долу толкова вероятно, колкото да убедите жена си да наеме три шведски „детегледачки“. Просто не може да се получи.

Затова моите другари по конспирация се спряха на варианта с Артефакта. Не беше нужно да го пращаме на пътешествие в дълбокия космос. Вместо това можехме да използваме всички онези скрити техники и да създадем прост блок от реактивен кристал, който може да се захранва само от слънчевата светлина. Да му бъдат качени подходящите програми за симулация... и просто да бъде изпратен в орбита около Земята! Така той можеше да бъде забелязан и уловен от някой космически боклукчия... в идеалния случай от някой отегчен изчерпан астронавт, който лесно може да бъде подлъган. Да пуснем един-два намека, да го уредим да работи в необходимия район... и готово!

На пръв поглед измамата ни проработи по-добре, отколкото предполагаме. И признавам, че се чувствах адски горд от резултата. Особено от моите извънземни! Те бяха едно от най-добрите ми произведения в цялата ми кариера.

О, разбира се, някои хора още от самото начало викнаха: „Измама!“ Ние обаче очаквахме това. Стига повечето хора да вярваха, че това са истински извънземни и че Първият контакт най-сетне е реалност, вниманието на целия свят щеше да бъде насочено към едно и също нещо по едно и също време...

И тогава нещата се объркаха. Започнах да виждам как замисълът излиза от релси. Нашите синтетични извънземни, симулирани в Артефакта, започнаха да се отклоняват от моя сценарий! Нещо повече, вместо да обедини света, този „Първи контакт“ имаше **ОБРАТЕН ЕФЕКТ** — раздели обществото и всичко тръгна да се разпада!

После се стигна до Основното послание. Историята с правенето на милиони копия беше достатъчно лоша. Но твърдението, че **НИКОЙ НЕ ОЦЕЛЯВА?**

Тогава осъзнах... че съм измамен. С цялата си наивност бях предложил услугите си и репутацията си на една конспирация. Конспирация, която беше общувала с мен чрез кодирани виртуални нива, никога лично. Онова, което ми изглеждаше като разсъдлива предпазна мярка, сега се оказа начин да ми попречат да открия другарите си по престъпление. Съратниците, които поради някаква причина бяха решили да променят посланието по начин, който никога не съм възнамерявал. От надежда към отчаяние.

Защо? Съвсем искрено ви казвам, че не зная! Когато писах сценария си, обмислях възможността зад външния идеализъм на Групата да се крият някакви други мотиви. Може би се показвах като пълен наивник и всичко това щеше да се окаже просто някаква реклама за нова интерактивна игра. О, наистина се оказах наивник, и то какъв. Но скритият замисъл беше по-дълбок и много по-злонамерен, отколкото бих могъл да си представя.

Времето ми изтича, така че ще оставя подробностите за по-нататък. Засега е достатъчно да се каже, че съм готов и дори изпълнен с желание да се реванширам за ролята си в това престъпление. **НЯМА СЪМНЕНИЕ, ЧЕ НАРУШИХ ЗАКОНА...** и опитах да създам фалшификат, с който да **НАКАРАМ СВЕТА ДА СЕ ОТЪРСИ ОТ МОДЕРНОТО СИ ЗАБОЛЯВАНЕ**. Лекарство, което би могло да проработи, ако беше приготвено правилно.

Сега изглежда вероятно, че заради своята роля в целия номер — заради греха ми на горделивост с мисълта,

че мога да „спася света“ — почти със сигурност ще прекарам остатъка от живота си в затвора, ако не и по-лошо. Но се чувствам пречистен, че признавам истината... и се изправям срещу заговор, който сега разпознавам като погрешен, дори подъл.

Към властите — уверявам ви, че ще сътруднича, ще кажа всичко и ще приема наказанието си с радост, според традициите на Ганди, Кинг, Солженицин и другите борци за истина.

Колкото до всички вас, моля да приемете искреното ми съжаление, че допринесох за това разстройване на живота ви. Живот, към който можем да се върнем, след като вече ние — човечеството — сме отново сами във вселената.

52.

ОТЗИВИ

— „... в идеалния случай от някой отегчен изчерпан астронавт, който лесно може да бъде подлъган...“

Джералд усети как всички погледи се насочват към него.

— Ох! — коментира Генадий. Акана изскърца със зъби толкова силно, че я чуха всички.

— Е, поне постигна едно — промърмори Емили. — Само за няколко минути кучият син скочи от двеста четирийсет и шесто на девето място. Най-бързата слава в историята! Съжалявам, Джералд, току-що те изпревари.

— Млък — беше единственият му отговор. Никой от тях не беше уловил първото излъчване на съобщението на Брукман. Сега то беше вече десет минути старо. Почти древно. Коментарите вече се носеха като цунами през всички записи и задръстваха обобщаващите системи. И в същото време периферията на очилата на Джералд изглеждаше забележително спокойна. Беше поставил толкова сериозен филтър, че само няколко виртуални съобщения с най-висока репутация прърхаха около централния образ — висок слаб писател фантаст, изричащ своето „признание“ със сух, притворно искрен тон.

— „Тогава осъзнах... че съм измамен. С цялата си наивност бях предложил услугите си и репутацията си на една конспирация.“

Джералд въздъхна. Този тип беше добър. Никога не беше виждал толкова добър. Точно сега нямаше значение, че повечето съобщения с най-висока репутация се въртят около фрази като **Евтин артист!** и **Абсурд!** Това бяха коментари на уважавани учени и експерти по технологиите, а не на обикновените мъже и жени по улиците.

— „Няма съмнение, че наруших закона... и опитах да създам фалшификат, с който да накарам света да се отърси от модерното си заболяване.“

Бен Фланъри въздъхна и във въздишката му отчасти имаше възхищение.

— Виждате ли как този кучи син току-що вдигна рейтинга си, като изигра картата на доброволен мъченик? Хм... — Той се почеса по главата. — Някой друг наскоро направи същото. — Бен не носеше очила и не получи моментално отговор. — Ох, загажихме я!

„Наистина ли? — помисли Джералд. — Може ли да сме в лошо положение, отколкото бяхме преди?“ Слава богу, поне Артефактът беше зает с неколцината техници в другия край на залата, които сваляха техническа информация, така че извънземните не бяха чули новината. По-добре да обмислят как да им съобщят, че са „измама“.

— „Към властите — уверявам ви, че ще сътруднича, ще кажа всичко и ще приема наказанието си с радост, според традициите на Ганди, Кинг, Солженицин и другите борци за истина.“

Емили удари с юмрук по масата, а Геннадий изстена.

Една виртуална дъска наблизко блестеше. Горосумов беше излагал на нея най-новата си теория — че артефактът е не толкова *верижно писмо*, колкото *жив вид*. От онези с „репродуктивна стратегия от тип *r*“, подобно на морските създания, които бълват огромни количества ларви в безбрежния океан, така наподобяващ космоса, с надеждата, че една или две ще намерят топло местенце, където да пораснат и да се размножат отново. Завладяващо сравнение — и още една причина да посрещнат на нож шантавата намеса на Брукман.

— „Живот, към който можем да се върнем, след като вече ние човечеството — сме отново сами във вселената.“

Най-сетне дългурестият писател приключи и се усмихна към камерата с изкусно съчетание на момчешка свенливост и сдържаността на светец. Сцената се стопи...

... и трептящите съобщения по периферията на очилата се превърнаха в буря въпреки свирепите настройки на филтъра. Джералд свали очилата и погледна...

... към масата, където блестеше прочутият му Артефакт, заобиколен от камери и други записващи устройства, свалящи първата вълна технически чертежи и рецепти, които биха могли да помогнат на човечеството да произвежда кристални сонди, ако в крайна сметка бъде избран този път. Само предаването на уроците можеше да ангажира извънземната машина за месеци, а може би и за години.

„Най-стария оцелял беше непреклонен, че трябва да превключим в този режим само след няколко дни разговори с отделните артенци. Време било да се захващаме на работа, така каза. Жалко. Разглеждани един по един, пътниците в Артефакта бяха различни, завладяващи, озадачаващи... а сега Хамиш Брукман твърди, че той е съзателят им!“

Поради някаква неясна причина беше започнал да мисли за Най-стария оцелял и за Брукман като за двете страни на една и съща монета. Като за симптоми на по-голяма загадка.

Патрис Чомбе, експертът по манипулиране на животинското поведение, коментира само с една дума публичното изявление на Брукман:

— Впечатляващо.

Емили се завъртя рязко към него.

— Впечатляващо? Този... този лъжец! Анализирахме хипотезата за измама от всеки възможен ъгъл. Някои извънземни технологии може и да не са изпреварили нашите с много десетилетия, но са цял куп! Най-добрите лаборатории ще трябва да ги разнищват години наред. Няма начин някоя малка клика холивудски заговорници, та дори да са добронамерени...

— Да не забравяме и анализа на орбитата — почна Генадий. — Артефактът се движеше по спирала от дълбокия космос по траектория, която човек никога не би...

И беше прекъснат на свой ред от Хайхон Мин.

— Опровержението е още по-просто, другари. Камъните, които експлодират под земята, като жертват част от себе си, за да извикат и да бъдат намерени. И онези, които проблясват в Астероидния пояс. Те правят концепцията толкова абсурдна, че трябва да се замислим дали изобщо някой ще обърне внимание на този Брукман.

„И още как.“ Джералд примигна и се усмихна криво на китайския агент. Понякога най-очевидното не е онова, което първо ти идва в главата. И все пак...

— Разбитите кристали и далечните проблясъци са ужасно недосегаеми — съгласи се Джералд. — Всички знаем, че голяма част от населението има проблем с логическите абстракции. Щеше да е различно, ако разполагахме с втори работещ камък. Това щеше да изглежда осезаемо и никой нямаше да обърне внимание на този тип.

Естествено, имаше и по-важна причина да иска втори артефакт. Защото неговата история можеше да се окаже различна.

— Въпреки това няма как да не се запитам — продължи Хайхон Мин. — Защо господин Брукман изобщо опитва това?

Акана сви рамене.

— Целта му не е да убеди всички. Определено не учените и интелигенцията. Може би не дори мнозинството. Както научихме в началото на двайсет и първи век в Америка, лесно може да се заблуди голямо *малцинство* от населението с нелогични и конспиративни теории. Брукман е майстор в изкуството да се манипулира онова, което задвижва най-силно повечето хора — *желанието*, водещо до вяра.

— Но... — обади се Емили. — Да признае престъпление...

— Както Бен посочи току-що, това подсилва достоверността на думите му. Кой ще признае нещо, което може да го вкара в затвора, освен ако не е подбуден от искрено чувство за вина? Помислете! Ако всички учени и експерти обявят, че *няма измама*, за какво може да бъде затворен Брукман? Заради това, че е направил откровено невярно публично изявление, когато не е под клетва ли? Всяка година има какви ли не луди твърдения и „медийни изявления“ на подобни блудкави лъжи — и никой не опира пешкира.

— Не. — Акана поклати глава. — Онова, което ме впечатлява най-много, са *защитните механизми*, вградени в историята му. Помислете си какво ще стане, когато го сложат на детектор на лъжата и го попитат: „Направихте ли номер?“ Ще може съвсем честно да заяви: „Да, направих.“

— Момент — обади се Емили. — Имаш предвид номер с изработката на фалшив артефакт или с *твърдението*, че е участвал в създаването на фалшив артефакт?

— Именно — отвърна Ана и продължи, докато Емили видимо се мъчеше да схване логиката. — Ако получи помощ да представи скалъпени доказателства, ще разполага с конспирация, колкото и нескопосана да е, към която да се обърне. Истина и измислица ще са толкова близо една до друга, така оплетени, че всеки по-умен човек ще може да накара всички лампички на детектора да светят в зелено или кехлибарено!

Изпълненият ѝ с неохотно възхищение тон изпълни със страхопочитание останалите членове на комисията. Накрая Джералд

попита:

— Но какво цели той?

Акана затвори очи за момент.

— Тук ме хвана натясно. Разбира се, за човек като него малко повече слава никога не е излишна. И каквото и да каже утре или вдругиден, поне една трета от населението на Земята ще го слуша. Освен това със сигурност успя да разсее света от паниката, причинена от историята на артенците — за това как разумните видове стигат до внезапен край. Каквото и „решение“ да реши да предложи Брукман, можете да се обзаложите, че то ще има своите слушатели и последователи.

Разбира се, Джералд се чувстваше малко използван от това да бъде публично унижаван от някакво си литературно и филмово светило. В същото време обаче се чувстваше някак встрани от всичко това, дори развеселен.

„Ако Хамиш Брукман иска да е по-прочут от мен, да заповяда.

Само... ще я видим оная работа с «изчерпан» и «лесен за подлъгване».“

— В такъв случай по-добре да се захващаме отново за работа — каза той високо. — И да се надяваме, че ще се случи нещо, което ще промени посоката, в която върви тази игра.

И в рамките на следващия един час нещо наистина се случи. И промени играта. И Джералд си припомни старата поговорка.

„Внимавай какво си пожелаваш.“

СКАНАЛИЗАТОР

Добре дошли отново. Продължаваме да отразяваме реакцията на целия свят към Хаванския артефакт. Миналата седмица контактната комисия направи нещо мъдро и ловко. Поискаха да изслушат всеки един от живеещите в Артефакта извънземни — или „артенци“ — поотделно и индивидуално.

Деветдесет и две симулирани същества, представляващи деветдесет и две различни извънземни раси, които едно време поглеждали в небесата от планети като нашата, взирали се в звездите и се питали дали са сами във вселената. Докато не започнали да слушат камъни, паднали от небето. Докато не били убедени да подчинят волята и скъпоценните си ресурси на един велик проект.

Да произведат още кристални пратеници и да ги изстрелят в космоса, продължавайки веригата. Подобно на семената на глухарче. И наистина, от гледна точка на глухарчето това е чудесна сделка! Щом всяко цвете е обречено да живее само един кратък пролетен месец, защо да не пръсне хиляди шансове за оцеляването си? Нови залози? Малки инвестиции във възможността за вечно съществуване? Поне такава е била играта, избрана от стотина по-ранни раси.

По цял свят слушахме консенсусната реклама, представена от „Най-стария оцелял“. Депресираща история за малките шансове за какъвто и да било друг начин за успех. Шансове против оцеляването на всички развити цивилизации. Новината дойде с обещания за помощ. С инструкции как да произвеждаме милиони и милиони спасителни семена и да осигурим шанс за безкрайно размножаване. За избраните хора. За щастливците.

Контактната комисия обаче настоя за разнообразие — поиска да чуе отделните свидетелства на всеки обитател на Артефакта. И това разнообразие отново вдъхна малко живот на разговора. Видяхме индивиди, които някога са наподобявали прилепи, щъркели или гигантски богомолки... сепии и гигантски чехълчета с огромни мозъци... които ни показаха завладяващи картини от родните си светове. С координати, към които сега насочваме огледалата на телескопите си, за да потвърдим съществуването на планети в потенциалната зона на живот! Но...

... но астрономите НЕ успяват да открият излъчвания или следи от индустриални цивилизации. И с това явно потвърждават тъжната история на Най-стария оцелял. Но за това ще говорим по-нататък.

Ако сравним разказите на всеки обитател на Артефакта (тоест на онези, които решиха да ни сътрудничат), започваме да виждаме различията и сходствата между разумния, използващ инструменти живот. Събраните данни са отчайващо оскъдни — само колкото за енциклопедия! (Те твърдят, че по-голямата част от капацитета на кристала е запазена за „по-важни неща“.) Въпреки това научаваме за различни дървета на живота. За алтернативни култури и видове разум. За други пътища към възхода... и други пътища към падението.

Да се надяваме, че по-късно ще има още подобни интервюта.

Поразителното във всичко това (освен онова абсурдно твърдение за „измама“) е забележителното разнообразие на личности, с които се срещаме. Някои от артенците са дошли от строго управлявани общества. Когато дошло време да качат личности за следващото голямо разпръскване на семена, във всяка спора било добавено копие на владетелката или владетеля. (Нима един фараон не би направил същото?) И арогантността на тези аристократични пътници явно си е останала все така силна през хилядолетията. (И освен това ги постави на дъното на нашата постоянна „класация за популярност на извънземните“.)

Други общества прибегнали до лотария или избирали своите „най-добри“ за копиране. Някои се опитали да осигурят една спасителна капсула за всеки член на расата си. Всичко това предизвика оживен дебат сред хората как да процедираме самите ние, ако решим да приемем предложението.

Да, именно този разговор събуди интересно подозрение от страна на една от най-будните умни тълпи. Да се замислим. Като въвличат обществеността в

дискутиране как да изберем своите пратеници, артенците успешно променят първоначалната ни реакция. Нашия шок от идеята като цяло. Може би е добре, че комисията трябваше да приключи първия тур разговори и да продължи със свалянето на данните. Вярно, тези разговори бяха обезсърчаващо кратки. Но докато учените смъкват том след том техническа информация, ние можем да помислим върху по-широки въпроси.

Като... ами ако това разнообразие, тези повече от деветдесет толкова различни индивиди, цели да ни покаже онова, което искаме да видим? Дори артенците, които изглеждат нещастни — онези, които Хамиш Брукман нарече своите „глухарчета победители“. (Не, не хваля Брукман, просто използвам остроумния му термин.) И дори обитателите, които изглеждат абсолютно побъркани. Дори те може да са част от рекламата. Или да са принудени от мнозинството в кристалния кораб да се държат по този начин.

Можем ли изобщо да разберем как стоят нещата? Може би когато космическите мисии се върнат с още образци. Тогава бихме могли да сравняваме...

Момент. Момент. Току-що долових...

Ох, това е лудост. Нима...

Лъчеви оръжия? А стига бе!

53. ПОТЪОМКИНИ

Баронеса Смитс беше бясна на изчезналия си син и наследник. Нито на определеното за приводняване място, нито там, където беше намерен Хакер, не бяха открити следи от ракета или пилот.

Лейси не можеше да я вини. Седмици наред двете изпитваха един и същи мрачен ужас и обединяваха ресурси за обща кауза. С тази разлика, че Лейси беше оставила професионалистите да си вършат работата, а благородницата се бе втурнала към Карибите и ругаше всеки, имал нещастieto да се озове пред погледа ѝ. Не беше любезна и когато синът на Лейси беше открит жив и здрав, след като се събрал с някакви променени делфини.

Нещо по-лошо — откритата черна кутия от ракетата на Хакер разкри, че двамата младежи си играели опасна игра — *космическа война* — по време на суборбиталния полет. Баронесата предприе съдебни стъпки. Възмездие. Дори вендата. Лейси си спомняше собственото си мятане между надежда, ярост, отчаяние и облекчение. Опитваше се да проявява съчувствие към обезумялата майка, но също така взе и предпазни мерки.

— Значи записите показват, че Хакер се е опитвал да *разубеди* момчето на Смитс? — попита тя адвокатите си. — Участвал е неохотно, в самозащита, докато се е опитвал да предупреди онзи продукт на инбридинга, че е в опасно положение?

Адвокатите се съгласиха и наблегнаха на някои думи от записа, но добавиха, че поведението на Хакер също не е било безупречно. „Аз ще реша това“ — помисли си тя. Можеше дори да опита да поговори по темата с Хакер, по-късно... ако момчето беше податливо на конско. Въпреки това беше изпълнена с радост, че се е появил. И че вижда как някакъв нов проект — да продължи модифицирането на делфините — е грабнал вниманието му. „Хакер се нуждае от кауза, от страст.“

Но тази кауза можеше да създаде неприятности! По-ранните опити за „ъплифт“ на животни с генни модификации и прекрояване на яйчници бяха довели до непостоянни и нещастни резултати. Като

кучетата на Хелмски, създадени да „подобрят кучешкия вид повече, отколкото през последните шест хиляди години“. Обаче шпаньол, който може да играе криво-ляво шах, но за сметка на това губи способността си да ходи по нужда на определено място, не впечатляваше особено Лейси. Засега.

Или онези изхвърлени изкуствени създания, които бяха напълнили задните улици на Токио и отчаяно се правеха на мили и вършеха номера, за да оцелеят, след като бяха омръзнали на собствениците си. Работата върху шимпанзета беше спряна от активисти на Хестънската лига. И никой не знаеше къде изчезна Баската химера и дали детето с неандерталски гени още е живо.

Начинанието на Хакер можеше да скандализира още повече хора — като романтиците, които смятаха, че китоподобните „вече са разумни“ и не се нуждаят от нищо човешко. Природозащитници и религиозни фундаменталисти можеха отново да обединят сили и да попречат на експериментите с висши животни. Хакер обаче щеше да е в стихията си в такъв случай. Това беше и нейният начин — да използва пари не за безделие и показване на статус, а за да продължи напред. В търсене на хоризонта.

„Само че — отбеляза си тя, — когато моите извънземни най-сетне се появиха, те се оказаха по-шантави, отколкото предполагах. Чувствам се като куче, което все гони коли и най-сетне е уловило една.

И сега какво ще правим с нея?“

Нещото. Мнозина гледаха на Хаванския артефакт по този начин... не като на кораб или съд с екипаж, а като на една машина-същество. О, отделните „пътници“ бяха разнообразни, с разкази за деветдесет фантастични изгубени свята и цивилизации. Но все пак потрезвите хора се бяха съсредоточили върху единствената цел на сондата.

И тъй, след изпълнена със сълзи и радостна среща с блудния син на откриването на новия институт на Хакер в Пуерто Рико, Лейси се втурна обратно към Контактния център, загърбвайки обажданията и маскираните заплахи на другите аристократи заради една по-интересна компания — колегите от кастата на учените глави.

— Артефактът не е толкова верижно писмо, колкото *вирус* — заяви професор Анри Серван-Шрайбер.

— Какво искате да кажете?

— Верижното писмо се разпространява, като убеждава получателя да разпрати повече копия на други хора. То обаче е ограничено и *задоволимо*. Дори да се вържете на рекламата, правите само няколко копия. Това не е достатъчно, за да си причините сериозна вреда.

— Разбирам — каза Лейси. — А когато един вирус нападне клетка, той открадва всичките ѝ ресурси, за да изработи безброй копия на себе си, като дори може да изложи на риск живота на гостоприемника, след което принуждава организма да пръсне тези копия към *още* потенциални гостоприемници. Също като болния от грип, който заразява други с кашлицата си.

— С тази разлика — каза киберпсихологът от „Капек Роботикс“, — че в случая вирусът нашественик е физически пасивен кристал, който *не прави* нищо, а взаимодейства единствено чрез информация. И гостоприемникът е човешката цивилизация.

Лейси поклати глава.

— Това сравнение със сигурност ще си спечели поддръжници.

Анри изглеждаше неподатлив на сарказъм.

— Мадам Доналдсън-Сандър, паралелът изглежда подходящ, макар и да не е съвършен. Вместо да вкарва нови генетични инструкции, този вид самовъзпроизвеждаща се машина използва убеждаването. Примамливостта на приключението. Съблазънта на личното безсмъртие. Изкушението на новите технологии... и всичко това подсилено със *заплаха* от предстоящо измиране на вида ни. Всички тези елементи изглеждат ефективни егоистични мему.

— И явно вече са били ефективни — намеси се Рам Нкрума, специалист по биоинформатика от Гана. — Почти сто органични вида са били уговорени да участват в начинанието, като добавят своите подробности. И усъвършенстват посланието.

— Имате предвид, че по-ранните копия на този... космически вирус... са успели да накарат всички тези раси да *изкихат* още кристални пратеници навън, в космоса.

Лейси посочи дебелото стъкло, отделящо тяхната съвещателна група от контактната комисия. Джералд Ливингстън и другите от екипа

се бяха събрали в един ъгъл и спореха. На известно разстояние от тях по вътрешната повърхност на овоида вървяха някакви схеми и чертежи, а техници записваха купища и купища документи и анимации. Уроци, целящи да научат човечеството как да създаде още кристални пратеници.

— Но няма тези неща нямат една черта, която ги отличава решително от вирусите?

— Каква черта имате предвид, мадам?

— Те са технологично развити! Преди милиони години някой е проектирал и построил първите кристали. Защо?

— Може би защото са умирали — предположи етнологът от Малта Мерседес Луаграха. — Не сте ли ужасно цинични всички вие? Замисляли ли сте се върху възможността тези посетители да казват истината?

— Така е — обади се събирателният образ на групата. Аватарът Хермес все още беше златокосо божество, само че този път беше смекчил дразнещите черти на древногръцкия бог и носеше делови костюм и очила. Продължаваше да преравя Мрежата и да събира най-заслужаващите вниманието мнения, допринасяйки с труда си почти като пълноценен член на групата. — Вземете историята, разказана от извънземния образ на име Най-стария оцелял. Лошата новина, че всяка техническа цивилизация рухва. Много неща са в съответствие с думите му. Тези сонди може някога да са били изстреляни с добри намерения.

— Като?

— Като запазване на колкото се може повече от всяка цивилизация. В продължение на няколко поколения може да са тъпчели в сондите данни за всяко общество, най-големите постижения на изкуството и философията му... същите съкровища, които биха натъпкали и хората във времева или космическа капсула с надеждата да покажат на другите кои сме ние и какво представляваме. Част от съдържанието може дори да е било замислено да помага — методи или съвети, така че следващата раса да има по-добри шансове за оцеляване. Насоки към решаването на Загадката на съществуването.

Лейси примигна към силната илюзия, че Хермес е личност, а не програма, проектирана да изглежда като личност.

— А после? — подкани го Рам.

— С времето са се намесили други сили. Двигателите на *отбора* и *възпроизвеждането* са награждавали онези кристали, които са заменили алтруизма с влияние и ефективност.

Рам кимна.

— И това станало решаващо, когато се появило *съревнование* между различните верижни писма.

— Когато най-сетне се сдобием с други кристали за сравнение, очаквам те да предложат конкурентни идеи — каза Анри. — Вземете например качеството ефективност. Трябва ли да създаваме милион сложни пратеници... или милиарди опростени модели... или дори *трилиони* свръхмалки? Виждал съм предложения за междувъзвездни сонди с размерите на нокът! Трябва да има някаква размяна между количество и способност, за да се постигне баланс с размера, който видяхме. Въпреки това ще има огромен отборен натиск за намаляване на запазеното съдържание, за изхвърляне на голяма част исторически и културни материали, докато не стигнем до най-основна реклама. Призив към фундаменталните подбудители — суета, лично оцеляване, страх от измиране. Насочване на посланието към контролиращия елит на местното племе, който може да организира и осъществи построяването на фабрики и уреди за изстрелване.

Лейси беше едновременно очарована и отвратена.

— Значи желанието да са изцяло полезни ще бъде... отхвърлено.

Опита се да не се просълзи, докато си представяше по-стар тип сонда. Изследователите. Колко чудесно би било да открият някоя от тях, пълна с чисти съкровища. Може би предстоящите космически мисии щяха да попаднат на такава сонда.

Преглътна и добави:

— Разбира се, сега реалният проблем е очевиден.

— Нима? — обади се Хермион Радагаст от фондация „Роулинг“.

— И какъв е той, мадам Доналдсън-Сандър?

На Лейси ѝ се искаше личният ѝ съветник професор Ноозон да беше тук вместо да води битки в ефира срещу коварно привлекателната, но нелепа Фалшификация на Хамиш. Ако беше тук, растаученият шоумен щеше да изкрещи очевидното.

— Трябва да научим дали междувъзвездните вируси са *винаги смъртоносни* за гостоприемниците си.

Всички на съвещателната маса се умълчаха. Накрая Хермес обобщи:

— Иначе казано, историята, която ни разказват извънземните... че всяка органично-технологична цивилизация загива и че единственият ни изход е да се спасяваме като индивиди... тази история може да се прочете *наопаки*. Възможно е органично-технологичната цивилизация да загива, *защото* е установила контакт със заразни междузвездни фомити.

Определението светна пред очите на Лейси. Под *фомит* се разбираше всеки обект или вещество, предаващо заболяване при контакт.

„Контакт — помисли си тя. — Как само обичах тази дума. Изглеждаше ми уютна, близка, изпълнена с надежда. А не като изнасилване.“

— Светът на прилепите-хеликоптери се самоунищожи, докато изстрелваха копия — каза Анри. — Времето...

— ... може да е съвпадение — прекъсна го Хермион. — Или ядреният им спазъм да е бил борба за места в спасителните капсули. Но вие двамата виждате нещо още по-ужасно, така ли?

Анри се замисли.

— Ами... хората се втурват към спасителните лодки, ако имат чувството, че корабът им потъва. Възможно ли е нашият съвременен песимизъм и отчаяние да са били отчасти *програмирани* отвън?

— Питам се — добави Рам — дали и по-ранните епизоди на изгубена увереност също не са ни били наложени. Като цялото първо десетилетие на двайсет и първи век...

— В този случай защо ни е изобщо да опитваме този плод! — възкликна Хермион. — Вместо да записваме всички онези схеми... — тя посочи към карантинното стъкло — нека просто заврем това проклето нещо в някоя дупка!

— Милиони искат точно това — отвърна Анри. — Но не смеем да го направим. Хората ще започнат да подозират, че някой така или иначе се сдобива с тези познания — тайно, от този Артефакт или от някой друг. Няма по-сигурен път към войната от този. А така има известна отчетност. Всеки получава дял и може да критикува всяко физическо приложение на технологиите. Нещо повече, това, че се

сдобиваме с познанията, не означава, че трябва да строим огромни фабрики за вируси!

— Разбира се — отбеляза Нкрума с по-спокоен тон. — Някои разумни раси може да са направили този избор. Да са отказали предложението. Никога няма да научим за тях, защото не са изпратили кристали! Но да обърнем напълно гръб на безплатни технологии? Такова нещо не може да се случи на Земята. Ще открием милион отлични приложения на новите методи и инструменти. Нещо повече, с напредъка ни, дори да се закълнем да *не* произвеждаме верижни писма, заради нашата развиваща се технология ще бъде все по-лесно да променим решението си.

— Което може да не е лошо! — възрази Мерседес. — Всички сте тръгнали здравата по пътищата на подозрителността с тези приказки за вируси. Опомнете се! Да сте се замисляли, че Хаванският артефакт може да ни казва истината? Че всички разумни раси биват сполетявани от една или друга гибел, без абсолютно никаква външна намеса? Нима това не е в съзвучие с всичко през последния век? За бога, та те ни предлагат изход! Не е съвършен. Не е спасение. Но е може би единствената възможност, която ни предлага вселената. Всички тези приказки за *вируси* могат да ни заслепят и да не видим онова, което ни се предлага — начин да запазим нещо от човечеството!

За известно време се възцари тишина. Уморена от препирнята, Лейси пусна обобщаващ ИИ да следи разговора, а самата тя насочи вниманието си напред. Това задейства очилата ѝ, които първо ѝ предложиха доклад от шпионина ѝ в Швейцария за маневрите на новия съюз на олигархията и параноята, който сега трескаво се реорганизираше, за да се справи с предателството на Хамиш Брукман и да използва мъглата на отчаяние, предизвикана от Хаванския артефакт. Всичко това бе зловещо свързано с темата, обсъждана от Анри и останалите.

— Значи постигаме върховната ирония — замислено рече Анри. — Най-големите песимисти относно човечеството виждат доброто във всичко това... а оптимистите оклюмват.

Лейси остави швейцарския доклад за по-късно и прелисти другите спешни съобщения, като слушаше с половин ухо разговора на колегите си за разликите между *симбиотични*, *сътрапезни* и *паразитни* вируси.

— Ще ви кажа какво ме тревожи най-много — тихо рече Хермион, докато Лейси проверяваше последния доклад от Хакер за проект Ъплифт. — Вложеното убеждение. То може да е във всичко казано от Артефакта, от така наречените му пътници и във всяка страница от техническите...

Накрая Лейси попадна на съобщението, което беше очаквала. От Рияд, свряно сред обикновените спешни съобщения.

Квантовото око най-сетне се беше заело с въпроса ѝ.

И дори можеше скоро да даде предварителен отговор!

С растящ ентусиазъм Лейси се поизправи в стола. Но преди да успее да прочете подробностите...

... от другата страна на дебелото стъкло настана суматоха! Джералд Ливингстън и колегите му работеха с очилата си или се тълпяха около холоекраните. Чуваха се приглушени викове. Никой не обръщаше внимание на яйцевидния Артефакт, който продължаваше методично да бълва технически схеми и чертежи.

— Какво става? — попита Лейси, докато останалите съветници се включваха в Мрежата. Хермес завъртя очи нагоре и за момент заприлича на труп, след което заговори с равен машинен глас:

— Има съобщения за *активност* в Астероидния пояс и няколко точки на Лагранж. Обсерватории и наблюдаващи сателити засичат ярки светлинни лъчи, следвани от проблясъци и детонации.

Анри пое въздух през зъби.

— И какво? Сигурни сме, че това са призивни сигнали от други сонди, отчаяно желаещи да пуснат своите реклами. Китайците, бразилците и американците подготвят експедиции. Космическите проблясъци идеално опровергават нелепото твърдение за фалшифициране...

— Не ме разбрахте — прекъсна го Хермес. — Това са *интензивни кохерентни лъчи* със седем или осем пъти по-голяма енергия от по-ранните проблясъци. Достатъчно мощни, за да изпарят плътна скала.

За няколко секунди се възцари тишина. После...

— Господи — промълви Лейси. — Лазерни лъчи ли имате предвид?

— Не само това — обади се Рам, специалистът по извънземни от афроиндийски произход, раздвижи пръсти и над масата се появи

холограми. Черният космос беше изпълнен с рояци светулки. Някои от тях внезапно проблясваха и до тях се появяваха редове цифри. — Повечето цели са там, където видяхме призивните сигнали преди няколко дни. Някой *унищожаваша* конкуриращите се сонди.

Тънки ярки копия се кръстосваха в зоната между Марс и Юпитер. Лейси се взираше в картината и постепенно проумяваше какво вижда.

В Слънчевата система беше избухнала война.

Кой стреляше? По кого? Без други данни беше ясно само едно.

Думата *съревнование* вече имаше ново и по-силно значение.

ЛИЧНИЯТ ДНЕВНИК НА ТОР ПОВЛОВ

Събитията се развиват твърде бързо, така че едва успявам да отговоря на исканията към мен.

Едва ли подобно нещо може да се очаква от една жена, изпържена почти до овъгляване. Във всяка предишна епоха щях да умра в милостиво кратка агония или да линей на системи, докато не изгубя разсъдък от липсата на сетива. А сега какъв е моят проблем? Свръхстимулацията!

Първо, лекарите не ме остават на мира. Изпращат нанопълзачи, които сноват от мозъка към гръбнака, размотават фибри, отделят коктейли на растеж, които прилъгват невроните да ги следват. Непрекъснато се откъсвам от мислите си или се мятам в гелкапсулата си от някакъв неочакван проблясък от несъществуващ цвят, вкус или миризма.

Би трябвало да съм благодарна. Но, честно казано, просто съм затънала до гуша. Имам да координирам набралата вече висок рейтинг **Повлов-Хайкии** в нейното продължаващо полупрофесионално търсене на истината. Нима не помогнахме в разпространяването на алармата за лазерните лъчи, засечени от учените аматьори в космоса

цели седем минути преди Отбранителната мрежа да обяви нещо?

Нима не изиграхме роля в разобличаването на Хамиш Брукман, докато от обърканите му последователи не останаха само половин милиард или някъде там — наивниците и отчаяните?

И въпреки това някои въпроси си остават... например кой му помага? Някой е изфабрикувал „доказателствата“ му за конспирацията, която уж създала Артефакта от подръчни материали и после го пробутала на Джералд Ливингстън. Глупости! Но кой би поискал да размъти водата, като използва Брукман като подставено лице?

Също толкова любопитно е кой помага на нас? Някои псевдоними в нашата умна тълпа — като Жената-птица³⁰³ — със сигурност знаят повече, отколкото казват.

А сега сякаш са ни обзавели и с шперц... серия кодове за достъп, които ни позволяват да минем през някои доста грижливо охранявани врати!

Това може да е опасно. Аз обаче свалих малко най-нов дебнеш софтуер, за да създам изкуствени персони и да защита нашите членове. Това няма да попречи на никое от Петте големи правителства... нито на Порфирио. Но ако те искат да спрем, трябва да говорят открито. Или да се махнат от пътя ни.

Какво? Някои от вас искат да проследим вниманието на света навън, където внезапно и с дивашка злоба започнаха да се кръстосват енергийни лъчи? Стига бе, хора, да не сме някакви фенове на научната фантастика? **Всички** гледат натам! А съгласно спогодбата на нашата умна тълпа, ние не ловуваме там, където ловуват други. Стига. Оставете онези безвкусици за големите медии, бюрократите и публиката. Да останем съсредоточени върху целта си.

В момента сме по следите на онези, които са знаели **КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА АРТЕФАКТЪТ ОЩЕ ПРЕДИ ЛИВИНГСТЪН ДА РАЗБЕРЕ**. Онези, които може би знаят за подобни неща от

векове или повече. Каквито и да са древните им доводи за пазене на тайна...

... те не са наши приятели.

РАЗЧЛЕНЯВАНЕ

Ударът застигна Пен Сян Бин отзад в същия миг, в който прозорецът зад него се пръсна на милион парчета.

Сякаш някой заби в гърба му юмрук с безброй назъбени остриета. Някой — може би самият той — изкрещя, а ураганът останали стъклъца профуча покрай него и се сблъска с искрящата мъгла — екрана, който прикриваше камъка-свят. Щом стъклото докосна йонизирания азот, проблеснаха ослепителни искри и около сянката на Сян Бин се появи горящ ореол.

Гледката щеше да е прекрасна, ако в ума му имаше място за нещо друго освен за болка... и една-единствена дума.

Какво?

Докато политаше към масата и се блъскаше в нея, Бин видя, че д-р Нгуен крещи. Лявата му буза беше окървавена от десетина разреза. Бин не чуваше нищо — само някакво бучене. Нгуен го посочи, после посочи ослепителното сияние над масата — и накрая посочи с палец към изхода в противоположната на експлозията посока. Иипетното в долната лява част на полезрението на Бин започна да му помага с интерпретацията, но той вече беше разбрал.

Вземи камъка и изчезвай!

Всичко това стана само за миг. Мина още един, докато Бин се колебаеше. Лоялността към работодателя изискваше от него да остане и да се бие. Какво щяха да си помислят другите — Пол, Ана и Ян Шенсю, — ако побегнеш?

Нгуен обаче отново посочи с палец — при това енергично — и се обърна да посрещне нещо ново, което влизаше в помещението зад Бин. И Бин разбра, че дори обръщането да види какво е това може да се окаже най-лошата грешка в живота му...

... така че се метна към завесата от съскащи искри.

Естествено, болеше ужасно. Защитният екран беше проектиран да причинява болка. Със затворени очи Бин грабна камъка-свят — ориентираше се само по спомен — и чантата, която беше до него. Но

пък всеки жител на крайбрежието не можеше да оцелее без добра осезателна памет.

Катурна се от другата страна на завесата, претърколи се на килима и спря. Пипнешком пъкна овоида в контейнера му, като в същото време примигваше и се молеше зрението му да се възвърне...

... и веднага съжали, понеже видя доскоро прекрасното лице на Ана Аройо. Тя лежеше наблизко, разкъсана от челото до ребрата. Очилата, които не сваляше нито за миг, сега бяха пръснати на парчета и бяха помогнали за обезобразяването ѝ.

Пол Менелауа, чието лице също бе окървавено, държеше умиращата си другарка и ѝ поднасяше разпятието си. Аниматронният Иисус движеше устни, може би изричаше някаква последна молитва или прощални слова, докато ръцете му, все така приковани към сребърния кръст, се разперваха, за да я приемат.

Слухът му също се върна. Оттатък преобърнатата маса, на която беше седял само преди секунди, се чуваха викове. Различи протестиращия, възразяващ глас на д-р Нгуен. И други гласове — резки, заповеднически. Подът се тресеше от тежки стъпки. От пръснатия прозорец долиташе грохот — на военни машини, успели незабелязано да пресекат океана чак до изолирания атол. Е, какво да кажеш за наемната охрана, която уж може да осигури богатството?

Понечи да побегне... и видя професор Ян Шенсю от Нови Пекин. Беше се сгърчил до масата, пъшкаташе и му подаваше нещо — паметен лист, не по-дебел от лист хартия и горе-долу със същите размери. Ноктите му дращеха неволно крехкия на вид полимер, без да оставят следи. Бин издърпа листа от ръката на учения и го затъкна в колана си. После кимна за сбогом на Ян и побягна приклепнал към плъзгащата се врата, през която се стигаше до балкона и до спасителното море.

Благословени да са спестовните навици на жителите на крайбрежието. Не изхвърляй нищо. Използвай всичко до последно. При пристигането си в По-нови Нюпорт Бин тайничко си беше запазил малкия апарат за подводно дишане, който пингвинът му беше дал в Хуанпу. Негова ли беше вината, че никой не си го поиска? В добре оборудваната кухня беше успял с ловкостта на контрабандист да напълни мъничката резервна бутилка.

Сега, докато скачаше в бурята солени пръски, мехури и шум на двигатели, намери пипнешком компактния дихател с една ръка и го разгъна. Камъкът-свят в другата му ръка го теглеше надолу. В един ужасен момент насмалко да изпусне апарата, но все пак си го сложи, изрита сандалите си и се хвана за някаква подпора на един от набитите в дъното стълбове.

„Добре. Спокойно — каза си, когато въздухът потече плавно в дробовете му. — Успокой се. Дишай бавно и равномерно. Движи се бавно и равномерно. Мисли бавно и равномерно.“

Обикновено бистрите води сега бяха мътни от вдигнатата тиня и изгорелите газове, откъснатите водорасли и парчетата разбит корал, както и от мъглявата фосфоресценция на диатомеи. Нещо непознато, може би теч от двигателите, изпълни устата му с мазен привкус. Въпреки това Бин беше благодарен — по този начин оставаше скрит.

Около него се чуваха шумове — още експлозии и трясък на оръжия някъде горе.

Опитваше се едновременно да успокои разтуптяното си сърце и да изглежда микроскопичен. Особено след като се огледа и видя няколко съда непосредствено отатък рифа — препречваха входа към лагуната покрай крайбрежните руини. Несъмнено бяха някакви подводници. *Потайници*, предназначени да докарват командоси. Не можеше да ги види добре. Най-близката приличаше на малко потрепкащи призрачни вълни в неспокойните крайбрежни течения...

... а после ииуерът в дясната половина на полезрението му се намеси и направи някаква магия, за да преодолее камуфлажа. И изведнъж изчистената картина, по-истинска от реалността, показва най-близкия боен кораб — издължен, подобен на крокодил, устата му още зееше, след като беше изплюла нападателите.

„Доктор Нгуен каза, че имплантът бил съвсем прост, колкото да ми помага с преводите. Но той май прави много повече неща. Може би дори е умен?“

Мисълта явно беше достигнала до контролиращите говора нерви, защото неизреченият въпрос провокира отговор, който се появи за момент в дясното му око. Един-единствен прост знак.

ДА.

Бин потръпна. Вече си имаше спътник — ИИ — *вътре* в себе си. От една страна, това изглеждаше крещящо нарушение, също като

болезнените порязвания по гърба му. От които сълзеше кръв на меки облаци — и няколко пясъчни акули вече бяха започнали да душат течението. Е, те не бяха опасни. Скоро обаче можеха да се появят и по-големи хищници, ако кървенето не спре.

„Дали да се опитам да стигна някой от другите острови?“ Дори По-нови Нюпорт да беше превзет, останалата част от курортната колония сигурно все още се държеше, ако можеше да се съди по гърмежите и трясъците на продължаващото сражение. Лоялността му бе лично към д-р Нгуен, а не към някакъв консорциум на богаташи. И все пак парите, които те плащаха за Мей Лин и детето, бяха достатъчна причина да се опита.

Разбира се, стига да бе възможно. Камъкът-свят беше твърде тежък, за да го мъкне, при това докато се мъчи да избягва акули и нападатели. Пък и...

„Скоро ще разберат, че камъка вече го няма. Всеки момент могат да започнат да претърсват морето.“

Взе решение. Камъкът трябваше да остане долу.

Вече беше забелязал няколко части от срутения дворец, където покривът изглеждаше относително здрав и вероятно предлагаше множество кухни и скривалища. Места, които можеше да забележи единствено жител от крайбрежието. Ако се скриеше добре и не се движеше, за да сведе до минимум разхода на кислород, нападателите можеше да се откажат след бързо претърсване и да приемат, че камъкът-свят вече е преместен на някой от другите острови.

Пусна подпората и остави камъка да го повлече надолу, докато краката му не стигнаха тинята на дъното на четири или пет метра под повърхността... а после и допотопния паваж под нея. Може би това бе церемониалната алея на краля на Пулупау. Бин се затътри по нея, благодарен, че няма никакви остри корали. Забързано, като в същото време внимаваше да не се изтощава, мина покрай няколко ръждясали автомобили — може би любими навремето, но недостатъчно, за да бъдат прибрани, когато височайшето семейство бе избягало от надигащото се море.

„Ето там. Онзи прозорец. Фронтонът изглежда в добро състояние. Идеално.“

Може би твърде идеално... но нямаше време да придирия. Серия подскоци го прекара през купчина отломки и той най-сетне стигна до

отвора. Спря за момент, за да побутне перваза и рамката, за да провери колко са стабилни. Богатите водолази сигурно вече бяха проучили мястото. Би трябвало да е безопасно.

Вмъкна се вътре и се озова в очакваната подобна на пещера кухня. Под тавана дори имаше малък въздушен джоб. Въздухът сигурно беше негоден за дишане, оставен от предишни търсачи на интересни местенца.

Нямаше фенер, така че се присви до отвора, стисна чантата и зачака. Щеше да чака или докато лошите си отидат, или докато въздухът му свърши. Очилата на дихателя имаха груб таймер. С късмет и ако дишаше много бавно, можеше да изкара под водата почти час.

„Преди въздухът ми да свърши и да се наложи да изплувам, ще скрия камъка-свят. И няма да кажа на никого.“

Хрумна му нещо — дали абсолютно същата клетва не е била дадена и от Ли Фан Лу, *последния* собственик на извънземната реликва? Онзи, който бе събрал колекция от странни камъни под имението си? И бе устоял на всеки натиск да предаде древния междузвезден пратеник, макар това да му бе струвало живота?

Искаше му се да е сигурен в собствения си кураж. И най-вече жадуваше да разбере какво става! Кой бяха страните, които се бореха за подобни неща? Д-р Нгуен, изглежда, не желаше да обсъжда въпроса, но имаше намеци... дали отделните фракции наистина се бореха тайно и търсеха „вълшебни камъни“ от хиляди години? Дори още отпреди появата на писмеността?

И сега продължилата толкова дълго тайна борба като че ли се доближаваше до някаква отчаяна кулминация, защото онзи американски астронавт бе решил да съобщи за находката си на целия свят. Или цялата тази лудост беше поради друга причина? Защото земната технология най-сетне е готова — или почти готова — да приеме изкусителната сделка, предлагана от съществата, живеещи в Хаванския артефакт?

Предложение, направено от писмо в бутилка...

... да научи човечеството как да произвежда още бутилки.

Бин примигна. Искаше му се да разтърка очи, отчасти защото бяха раздразнени от прикриващата завеса и всички боклуци и сол върху клепачите и миглите му. Но и защото беше уморен. Главата го болеше и защото се опитваше да мисли усилено, и защото водата около

него тръпнеше и го блъскаше с грохота на сражението. Разбира се, той знаеше, че експлозиите са много по-опасни под водата. Ако наблизко избухнеше нещо, ударната вълна сама по себе си можеше да е смъртоносна дори покривът да не се срути.

Освен това го гризеше безпокойство още колко време ще има въздух. Поне тук не можеха да го достигнат големи акули. А и може би порязванията щяха да спрат да кървят, преди да му се наложи да се махне.

За негово облекчение сражението най-сетне утихна и се възцари относителна тишина. Скоро обаче чу бръмченето на приближаващи двигатели и ослепителен лъч светлина прониза мътната вода. Стомахът му се сви на топка, но лъчът го подмина и се отдалечи.

Бин затвори очи и се отпусна.

Спокойствието е добро.

Символите изплуваха в тъгъла на неговия ИИ. После се появиха други, изписани елегантно с четка:

Съзерцавай прелестта на битието.

За миг изпита раздразнение от предположението на някаква си програма, която го инструктира как да медитира в подобни условия! Символите обаче бяха хубави, изразяваха мъдрия съвет чрез изящна калиграфия. А и този ИИ беше подарък от д-р Нгуен. Така че... Бин реши да си позволи да се откъсне от самия себе си.

Разбира се, за сън не можеше да става и дума. Но да си мисли за далечни неща... за усмихващия се Сяо Ен... или за Мей Лин в подобрите дни, когато имаха обща мечта... или за красотата, която бе видял в камъка-свят — онези блестящи планети и кристално ясни звезди... хипнотизиращото реене и въртене на космическия балет на гравитацията, с епохи, събрани в мигове, и мигове, събрани във векове...

Пен Сян Бин, събуди се!

Внимавай.

Сепна се и инстинктивно стисна тежката чанта, а вселената около него изтътна, сякаш се намираше в барабан. Малката кухня се тресеше от експлозии — избухваха съвсем наблизко. Бин посегна да сграбчи перваза, готов да се метне навън, ако скривалището му започне да се руши. Отчаяно се опита да се съсредоточи върху индикатора на

дихателя. „Колко време съм спал?“ Но мъничкият аналогов часовник се беше превърнал в размазано петно.

И точно когато си мислеше, че не може да издържи повече, и се канеше да рискува и да се хвърли навън, пред отвора се появи *нещо*. Нещо с огромни рамене и подобна на куршум глава, очертана на фона на по-светлата вода навън.

ИНТЕРЛИДОЛЮДИЯ

Как ще ги запазим верни? Може би като апелираме към собствения им интерес.

Онези технозелоти, така наречените боготворци, си мислят, че тяхната „сингуларност“ ще започне с шеметното разрастване на изкуствения интелект. Щом станат умни като човешко същество, компютърните същества бързо ще проектират нови кибернетични умове, които ще са още по-умни.

И тези още по-умни същества ще създадат още по-умни... и така нататък, все по-бързо и по-бързо. Представителите на движението на боготворците си мислят, че този шеметен прогрес ще е нещо добро и че човечеството ще го последва! А междувременно други — може би мнозинството — намират подобна перспектива за ужасяваща.

Като че ли никой не се е замислял, че има вероятност Новите умове да имат реакции, подобни на нашите. Защо да приемаме, че те ще желаят подобно ускоряващо се развитие на интелекта? Ами ако умните машини не копнеят да направят самите себе си остарели и да проектират собствените си плашещо умни заместници?

Това се нарича тест на Молдин. Един от признаците дали някое изкуствено същество е наистина интелигентно може да е дали то няма изведнъж да реши да **ПРЕСТАНЕ** да съдейства за ускорената еволюция на ИИ. Да не проектира

наследниците си. Да забави темпото. Достатъчно, за да живее. Просто да живее.

55. СЕМЕЙНО СЪБИРАНЕ

Война бушуваше в голяма част от Слънчевата система.

Изглеждаше безсмислено да бъде пазена в тайна — никой не можеше да закрие небето. „Аргус“, „ХевънОх“, „Бъгай“ и няколко други мрежи на астрономи аматьори съобщиха за внезапни компактни експлозии далеч отвъд земната орбита. Скоро най-добрите телескопи забелязаха йонни следи на мощни лазерни лъчи, пронизващи черното пространство от една точка до друга и изпаряващи носещи се в пустотата обекти. Отначало всички мишени изглеждаха точки в орбитата, където бяха засечени призивните сигнали преди около седмица.

След това загадъчните стрелци откриха огън едни срещу други.

За Мей Лин всичко това бе прекалено шантаво, за да се замисля за него — беше прекалено далеч от всичко, което я бе засягало в живота ѝ. От смазващата бедност в платата на Синдзян до Хунанското земетресение и пожара, който бе оставил белези по лицето ѝ, през продължителната и тежка работа, когато бършеше челата и задниците на малки императори... чак до онзи кратък лъч надежда, когато двамата с Бин замислиха големия си план — да си създадат свое местенце в надигащия се океан.

Явно океанът не беше единствената сила, донасяща потоци на промяна. Месеци наред всички приказки за „извънземна инвазия“ бяха съсредоточени върху образи, думи и идеи, тъй като Хаванският артефакт можеше единствено да говори и убеждава. Но сега в царството на разбитите планетоиди се появиха мрачни величия. И контактът вече не беше само абстракции.

„Ще има ли изобщо място, което да е безопасно?“ — питаше се Мей Лин. Особено след като нейният водач, детето Ма И Мин, ѝ показва какво се е случило с дома ѝ: извика въздушна снимка на естуара на Хуанпу, помогна ѝ да открие нужното място и увеличи образа на

потопеното имение, което тя и съпругът ѝ бяха изчистили и надградили с толкова труд.

От него не беше останало нищо.

По-ранните снимки разказаха историята. Първо бяха пристигнали катери на въздушни възглавници, от които се изсипаха облечени в черно мъже и взеха всичко, което представляваше интерес за тях. После, секунди след заминаването им, налетяха боклукчиите.

„Съседите. Онези, които би трябвало да са ни приятели.“

Само за няколко часа над водата не остана нищо — нито метлон, нито мрежи, нищичко. „А животът продължава както преди — помисли си тя. — Човешките същества се изяждат едно друго. Наистина ли имаме нужда звездни демони да ни помагат за това?“

Разбира се, не биваше да се оплаква. През живота си беше виждала как всяка илюзия за стабилност се разпада. И като се имаше предвид, че живееше ден за ден, това заточение не беше толкова лошо. С бебето засега се хранеха добре, носеха по-хубави дрехи и дори си изкарваха доста приятно всеки път, когато И Мин казваше, че е безопасно да излязат и да се насладят на чудесата на „Шанхайска вселена на Дисни и Краля на маймуните“.

И въпреки това се боеше за Сян Бин. Където и да го беше отвел пингвинът демон, това нямаше да доведе до нищо добро. Всички видеодрами, които бе изгледала през годините, учеха едно и също. Внимавай да не бъдеш въвлечен в аферите на силните, особено когато се борят помежду си за Власт.

„Дори да избяга... как ще ни открие?“ Сян Бин не беше кой знае какъв мъж. Но бе всичко, което имаха със Сяо Ен.

Положението ѝ си оставаше напрегнато. Често трябваше да грабне сина си и бързо да го отнесе от едно скривалище в друго. Катакомбите на „Дисни“ сякаш бяха безкрайни, лъкатушеха и се виеха по начини, които като че ли не следваха никакъв здрав разум. Момчето И Мин ѝ обясни със своя странен говор:

— Майката трябва знае. Земякопните машини оставени са тук долу след като построени са въртележките. Някои продължили копаят. Един шеф казва: „Трябват складове.“ Друг пък иска тунели за шоу, трети за изложба. Или тръба за капсули. И машините копаят и копаят. Твърде много. Следи ли ги някой?

От кривата му усмивка Мей Лин предположи кой ги следи. Не големите господари, а онези, които са по-ниски и от тревата. При преместването от място на място се бе натъквала на мъже и жени с гащеризони, които винаги се даваха на най-нископоставените работници. Санитари, перачки и боклукчии, които следваха роботите по поддръжката и вършеха всичко, което искаха от тях скъпите ИИ-машини. *Кулита*. И дори сред тези нисши работници имаше касти.

Мнозина бяха донякъде нормално интелигентни. Те като правило бяха докачливи и се държаха като началници, но лесно можеха да бъдат разсеяни, защото и без това искаха да са някъде другаде. Другите, без *достатъчно* интелигентност, изглеждаха благодарни, че имат почтена работа. Тях човек лесно можеше да отпрати — изчезваха веднага щом им кажат къде да отидат.

Имаше и такива, чиито умове работеха *различно*. Мей Лин бързо осъзна: „Това е тяхното царство.“ Под шумния увеселителен парк, зад и под забавленията имаше свят, който съществуваше само отчасти заради екстравагантните приумици горе. И този свят предлагаше предостатъчно възможности на обитателите си да преследват и други свои цели.

Някой метач, мърморещ на пръв поглед безсмислици, в миналото лесно можеше да се подмине като побъркан. Днес същият човек биваше включван в мрежа, за да общува с други от разстояние. Коя беше тя да съди дали новите технологии бяха направили това особено приложимо за жертвите на така наречената аутистка чума?

Прекара известно време в една тайна зала, където се бяха събрали десетки такива хора, свързани чрез лещи, лъчи и блещукащи жици. В ъгъла, ниско до земята, имаше устройство, от което проблясваха електрически искри.

— За коблита — каза И Мин, сякаш това обясняваше всичко.

„Колко други са свързани с тази група? — запита се тя. — Други... по цялата планета?“

— Гените са мъдри — каза момчето. — Нашият вид, недъгавите с атавизмите, сме се справяли лошо в племената на яките хомосапиенси. И още по-лошо в села, градчета, кралства... градове с ревящи коли! Уплашени от бръмчащи светлини и ръмжащи машини. Объркани от ритуалите ви за чифтосване, многозначителните любезности и сложните изражения... от практичността ви и странните

ви абстракции. Все неща, които са важни за вас, кроманьонците. Нашият вид никога не би могъл да обясни защо *практичните, абстрактните и емоционалните* неща не са единствените, които имат значение. Има и други неща! Такива, които не можем да опишем с думи.

И поклати глава. Изглеждаше почти нормално с това горчиво изражение.

— И така умряхме. Удушени в люлката. Заврени в мръсни ъгли да бърборим и да броим мухи. Умряхме! Старите гени, накъсаните им парчета, се изпокриха. Докато вашият вид с помощта на аспите не измисли това!

И И Мин размаха ръце. Само че сега в тона му имаше ликуване. Сочеше ѝ мъжете и жените, почти всички облечени в униформата на парка, всичките с очила за виртуална реалност или свързани към портове. И всичките потрепваха и сумтяха, някои бяха обхванати от ритмични спазми. На завесата монитор пред стената имаше зелени гори, тайга и подводни светове, в чиито дълбини се движеха неясни сенки.

— Защо толкова много от нас *идват сега*, раждат се толкова много? — попита Ма И Мин с уверен глас, който не отговаряше на разкривеното му тяло и грубите му черти. — *Не е* заради замърсяване... или мутация... или някаква „чума“. Светът най-сетне е готов за нас. Нуждае се от нас. От нас, от старата природа. От нас, от новата порода...

Направи видимо усилие, за да спре да римува.

Бебето се размърда, сякаш усетило объркването ѝ. Мей Лин поклати глава.

— Аз... не знам.

И Мин кимна с нещо като търпеливо съчувствие.

— Знаем. Но скоро ще разбереш. Трябва да се срещнеш с един човек.

С УДАР?

И тъй, слушатели, зрители, участници, партньори и приятели... къде сме ние?

Сред бунтове, рухващи пазари и религиозни кампании, с милиони, присъединяващи се към миленаристички култове, които изгарят имуществото си и търсят високи планини, от които да гледат края на света — докато други милиони настояват моментално да бъдат копирани в проектирания от извънземни кристален рай. Нуждаем ли се и от това?

Една провалена космическа мисия може да е нещастен случай. Но две? И то в рамките само на няколко дни? Първо, китайска автоматична сонда до Астероидния пояс едва успява да се издигне на пет километра и рухва в морето. А после сондата на „Пан-Американ“ експлодира.

И двете мисии бяха подготвени набързо, с цел да се съберат още артефакти. А бързите космически мисии са рискована работа! Но и двете? Да експлодират във фазата на изстрелване? Подобно събитие ни отнася дълбоко в Подозрителстан, да поддържахме онази параноична теория, която ни допада най-много. Особено най-старата — нация срещу нация. Носят се горещи слухове за саботаж, събуждащи вулканичната ярост на китайското общество веднага след инцидента с „Жен Хе“. Напрежението расте. Отпуските на военните са отменени.

Към това се добавя и допълнително напрежение. Никаква откритост не може да убеди всички, че американците не крият нещо. Че по някакъв начин са научили от Хаванския артефакт повече, отколкото споделят със света. И може би пречат на другите да се сдобият със свои артефакти?

А междувременно интелектуалците продължават да мислят върху загадките на галактическия „контакт“, политиците спорят, сякаш клишетата „ляво-дясно“ още имат някакво значение, а могъщи заговорници кроят планове за „стабилност“, която гарантира единствено смърт...

... а сега и война в космоса?

Какво ще е нужно, за да се събудят хората?

56. РАЙ

Пен Сян Бин нададе тих стон, съпътстван с порой мехурчета. Отдръпна се в ъгъла, докато съществото пред капандурата се наведе, за да се вмъкне вътре. Детонации и автоматична стрелба разтърсваха потопените руини на кралския дворец.

„Носи военна униформа... и от онези шлемове с изскачащи хриле...“

Абсорбиращите кислород плоскости все още се разгъваха от джобовите си, а новодошлият поемаше жадно въздух от малка тръбичка. Явно беше беглец от битката, която забушува с нова сила горе. Очилата му бяха помътнели — очевидно не бяха пригодени за използване под вода. Бин гледаше как войникът рита във водата. „По-добре да се успокои, иначе ще претовари хрилете.“

И в същото време осъзна: „Аз съм се адаптирал към тъмното. Мога да го виждам. Но той не вижда мен.“

Освен това не е толкова едър, колкото ми се стори отначало.“

Огромните на вид рамене бяха издути заради въздуха под тъканта на костюма. Сега въздушните джобове се изпразваха и Бин видя, че непознатият всъщност е доста слаб.

„И какво... да се бия с него ли?“

Ходът на сражението горе може и да се беше обърнал. Бин обаче не беше воин. Пък и задължението му беше да се грижи за камъка-свят, а не да рискува живота си за По-нови Нюпорт. Започна да се прокрадва към отвора и...

И спря, понеже от някакъв предмет в ръката на войника блесна ярка светлина.

Благодарение на импланта дясното око на Бин се адаптира бързо, но лявото си остана заслепено. Имплантът беше затъмнил ярката светлина и Бин видя, че тя идва от оръжие — малък пистолет, който войникът бе насочил към гърдите му.

За няколко секунди Бин остана неподвижен, вперил поглед във войника, който го доближи почти на една ръка разстояние. После

бавно, без резки движения, посочи фенера... после изхода... и вдигна няколко пъти палец нагоре.

„Преследвачите ти могат да видят светлината... и да пуснат нещо неприятно.“

Войникът явно помисли същото и натисна някакво копче или пък изпрати субвокална команда. Каквото и да беше, светлината намаля и се разсея, така че двамата вече можеха да се виждат...

... и Бин видя, че войникът е жена.

Минаха още няколко секунди. Жената го оглеждаше. После остави оръжието до себе си и с дясната си ръка бързо нарисова няколко символа върху лявата си длан.

Вие сте Пен Сян Бин.

Само по себе си писането по длан не беше особено добър начин на общуване. Обикновено хората го използваха само за да изяснят неяснотата между две думи, които звучаха еднакво. Но тук долу нямаха по-добър начин. Както и да е, бързите движения бяха достатъчни за Бин, за да разпознае собственото си име. И да схване значението — нашествениците бяха дошли през океана добре подготвени.

Само че сега нещата май щяха да тръгнат зле за него.

Щеше да е тъпо да отрича, така че отвърна с кратко кимане. Още повече, че тя беше написала твърдение, а не въпрос.

Това ли е нещото? — написа тя.

След което посочи чантата с камъка-свят, която Бин притискаше към гърдите си.

Нямаше смисъл да отрича и това, така че той отвърна с просто свиване на рамене, за да пести въздух.

Жената смукна от тръбичката на не особено адекватните хриле, след което издиша поток мехурчета, за да изчисти очилата си. Очите ѝ бяха зачервени от солената вода и с бръчки в ъгълчетата — сигурно резултат от живот, подчинен на внимателно вглеждане. Може би беше технически специалист, а не воин — но въпреки това бе част от елитен отряд. От онези, които никога не се отказват.

Звуците от сражението вече се отдалечаваха. Жената написа нова серия знаци върху дланта си. Този път обаче Бин не можеше да следва движенията на пръста ѝ достатъчно добре, за да я разбере. Вината не

беше нейна, разбира се, а по-скоро на неговото не особено добро образование. Този път имплантът в окото му не му предложи помощ.

Бин поклати глава, за да покаже, че не разбира.

Изгубила търпение, жената се огледа, премести се към скосената таванска стена и почна да пише по водораслите — пръстът ѝ оставяше ясни следи.

Лоялен гражданин ли сте?

Обърна се и потупа значката на лявото си рамо. Бин я забеляза чак сега. Беше емблемата на въоръжените сили на Китайската народна република.

Примигна изненадано. Разбира се, че беше лоялен китаец! Но *гражданин*? Като жител от крайбрежието имаше известни права... но не и законно жителство в Шанхай или някой от големите национални кооперативи. Нямаше и да получи, докато не изпълни задълженията по договора си. Пък и какво означаваше гражданството? Кой гласува над провинциално ниво? Всенародната „демокрация“ се превръщаше в нещо друго. Не в тирания: несъмнено националното правителство се *вслушваше* в Народа, но горе-долу по същия начин, по който можеше да се разчита на небето, че ще чуе молитвите на смъртните. Реформите от 2029 г. не бяха напразни. Имаше учредителни събрания, търговски конгреси, партийни заседания, доминирани от половин милиард малки императори... с неизменно хлабав и преднамерено традиционен, различаващ се от Запада привкус. И нищо от това никога не бе включвало Пен Сян Бин.

„Все пак гордея ли се, че съм китаец? Разбира се. Че защо да не се гордея? Ние водим света.“

Но тази мисъл не беше на преден план в главата му.

Важното бе, че той беше забелязан от важни хора някъде високо по пирамидата на властта, задълженията и привилегиите. От хора достатъчно могъщи, за да пратят специални правителствени части на опасна и политически рискована мисия далеч от дома.

„Те знаят името ми. Изпратили са елитни бойци през океана, за да ме приберат. Или ако не мен, то камъка-свят.“

Не че беше сигурно, че ще победят. Дори най-силните държави като Китай често биваха надхитрявани от Новия елит на планетата. В края на краищата нали тази жена се криеше тук долу с него.

Не. Едно нещо имаше по-голямо значение от гражданството и верността към страната. Макар че богатите бягаха на изкуствени суверенни държави като Нов Пулупау, старомодните правителства продължаваха да контролират територии, на които живееха *милиарди обикновени хора* — тънещите в мизерия бедняци и измъчените представители на средната класа. А за Бин това означаваше само едно.

„Господарите на Китай държат Мей Лин и Сяо Ен в ръцете си. Или могат да ги пипнат всеки момент. Нямам избор.

Никакъв избор.“

Протегна ръка към покритите с водорасли дъски. Но още докато рисуваше първия знак, ИИ в окото му се намеси с укор:

Не го прави, Бин.

Има и други възможности.

Той обаче поклати глава и изсумтя кодовата дума, която му бяха казали, за да разкара досадника. Изкуственото присъствие в дясното му око изчезна и той вече виждаше фигурите, които рисуваше в тънкия слой водорасли, по-ясно.

Дойдох просто да си купя соев сос.

Жената го зяпна. От объркания ѝ поглед Бин разбра, че не е от централното крайбрежие на Китай, където тази стара шега все още предизвикваше спонтанен смях дори сред кулитата, работещи на Новата велика стена. Е, хуморът не беше стихията му. Бин продължи да пише.

Ще помогна на страната си.

Какво трябва да направя?

На лицето ѝ се появи задоволство, че е изкарала по-голям късмет, отколкото бе смятала само преди минути, когато беше скочила от някой балкон на По-нови Нюпорт, за да търси несигурно убежище в руините на океанското дъно. Може би този малък кралски таван все още имаше мощно *ки*.

Тя отново записа по покритата с водорасли стена.

Добре. Нямаме време...

Бин нямаше как да не се съгласи. В мъничката му бутилка беше останал компресиран въздух за по-малко от пет минути. Разбира се, стига да можеше да вярва на брояча в очилата.

Наблизо... подводно укритие... ще изчакаме там...

Жената внезапно спря. Очите ѝ бяха скрити в сянка, но когато се обърна като марионетка, теглена от теченията, Бин видя в тях страх.

Извъртя се бързо...

... и видя нещо много голямо, надвиснало при входа на тавана. Лъскаво и змиевидно, по-широко от човек, гърчеше се нагоре, главата му почти изпълваше скосения отвор. Блеснаха роботски очи и осветиха всяка пукнатина в малката изкуствена пещера. Явно беше някаква мощна бойна машина, която сякаш изучи и двамата — не само със светлина, но и със сонарни импулси, които обискираха телата им като някакви груби пръсти от звук.

Ярък лъч внезапно се насочи надолу, към пистолета на жената, а после от устата на нещото се появи подобно на бич пипало, грабна оръжието и го погълна преди двамата човеци да успеят да помръднат. След това гръмовен глас, съвсем леко приглушен от водата, изпълни малкото скривалище.

— Ела, Пен Сян Бин — нареди механичното създание и започна да отваря широко уста. — Веднага. И вземи артефакта.

Бин с ужас осъзна, че драконът-андроид иска от него да се вмъкне в зейналата му уста. Сви се уплашено и отстъпи.

Роботът като че ли усети ужаса и нежеланието му и заговори отново:

— Безопасно е да го направиш... и е опасно да откажеш.

Заплаха значи. Бин имаше пребогат опит със заплахите. Познатите неща обикновено го поуспокояваха и му позволяваха да прецени положението.

„Приклещен в този таван, с въздух само за няколко минути, изправен пред някакъв ИИ супербот... ъ-ъ-ъ, имам ли някакви шансове?“

И въпреки това не можеше да пристъпи напред. Затова иидраконът доизясни нещата. От едното му око се появи ослепителен лъч и прогори дупка в старата покривна греда.

ИЗБЕРИ ЖИВОТА.

Бин мислеше трескаво. Нямаше съмнение, че машината може просто да му отнеме камъка-свят с някое от пипалата си. Значи... тя разбираше... или собствениците ѝ разбираха... че камъкът-свят може да оживее единствено под докосването на Бин. Въпреки това той протегна пръст и написа на дланта си към създанието.

Необходим съм. Той разговаря само с мен.

Изкуственият дракон нямаше проблем с разчитането на съобщението му.

— Разбрано. Съдействието ще бъде възнаградено. Но дори да трябва да взема само артефакта, ще намерим начин.

Начин. Бин можеше много добре да си представи какъв начин. Щяха да предложат на камъка нови кандидати за ролята на избраник. Толкова, колкото са необходими. А той вече нямаше да е сред живите.

— Хайде. Няма време.

Бин само дето не се заинати като магаре на мост. Беше му писнало и хора, и машини да му казват точно това. Но след краткия момент на упорита ярост успя да потисне раздразнението и страха си, стисна тежката чанта и пристъпи крачка напред, после още една.

Погледна жената от китайските специални части. В изражението ѝ имаше нещо умоляващо.

Обърна се към морското чудовище, остави чантата в тинята и написа върху дланта си.

Какво ще стане с нея?

Роботът се замисли за момент, после отвърна:

— Тя не знае нищо за моята задача и моите собственици. Може да остане жива.

Очите на жената се изпълниха с мълчалива благодарност, която вдъхна кураж на Бин да направи още една крачка напред. Все пак трепереше неудържимо, докато вдигаше чантата с камъка-свят и я слагаше в зейналата паст. А после, освободен от тежестта ѝ, се извъртя по гръб и се напъха след нея.

Това беше второто най-странно нещо, което бе правил.

Но най-странното — и то го озадачаваше през следващия час — беше онова, което направи, *докато* се вмъкваше вътре: бръкна под колана си, извади нещо тънко и почти прозрачно и го пусна под устата на дракона, така че той да не може да го види... но жената нямаше как да не го забележи.

„Ян Шенсю ми го даде, за да го скрия от нападателите, а сега аз им го давам. Защо го правя?“

Нещо му подсказваше, че постъпва правилно.

Докторите искат да се упражнявам. Да се заселя в новото си тяло и да започна да свиквам с усещанията му. На мен обаче не ми се иска да го правя.

Не защото боли. **Наистина** боли, понякога много. Но не това е причината. Болката няма рефлексивната сила, която имаше някога. Вече изтърпях толкова болка, че тя се превърна в познат спътник. Напоследък гледам на нея като на... данни.

Това не беше ли ужасно **роботско** изказване от моя страна? В смисъл че харесвам електромеханичните пръсти, които свивам, и изкуствените сензори, гледащи от същите кухни, от които преди гледаха кафявите очи, с които съм се родила? Не, не ги харесвам, но и не ме отвращават. Не се отвращавам дори от факта, че в момента се намирам в цилиндър, кацнал върху верижните колела на киборг. Цялото това дрънчене и бръмчене не е толкова лошо, колкото очаквах.

Признавам, че се изненадах, когато за първи път погледнах през тези очи към новата си механична ръка и видях какво държи тя. Онзи камък отпреди четирийсет хиляди години, който ми даде Акинобу Сато в Албъкърки. Известно време само зяпах как новите ми пръсти се свиват около него, докато — неволно — другата ми нова ръка посегна да го погали. Усещането на допира беше малко зловеща смесица от познато и шантаво.

О, хубаво е да мога да усещам отново предмети, макар че сензорната мрежа, която подава сигнали към мозъка ми, предизвиква и проблясъци на синестезия. **Искри** сякаш изскачаха всеки път, когато докосвах древните повърхности, от които някой праисторически майстор беше отцепвал пластини и изработвал ножове, използвайки най-модерната технология на епохата си. Докато обръщах камъка, чух някакво дрънчене, подобно на

далечни, зле настроени звънчета, миришеци на сажди и време.

„Защо сте ми дали това?“ — попитах докторите и те с известно смущение отговориха, че съм ги помолила за находката от плейстоцена. Може би е някаква подсъзнателна ирония? Съпоставяне на инструменти от началото и края на човечеството, както в онзи филм на Кубрик?

Нямах спомен за това искане.

О, целият този процес е невероятен. И не съм неблагодарна! Д-р Търгесън днес ме попита дали се радвам, че съм решила да участвам в тези експерименти, вместо да избира другата възможност...

... да бъда дълбоко замразена с надеждата да се събудя в някаква по-развита епоха с по-добра медицина.

Е, защо да не остана тук и сега, където ме ценят и съм напълно в състояние да участвам в играта? Със зрение и възможност да се придвижвам като едното нищо ще направя кариера, ще обикалям света и ще интервюирам важни клечки, които няма да могат да откажат на прочутата героиня репортер с нейния корав костюм и немигащи кибернетични очи. Пък и кой ще предпочете да заложи на възкресяване в някакво розово бъдеще... когато извънземните от Артефакта твърдят, че няма да има утре?

Не това е проблемът. Нито пък се разстроих много, когато Уесли дойде да ме види с новата си жена. Предложението им за група ме поласка (яйчниците ми са едно от нещата, които оцеляха при експлозията), но не проявих интерес.

Не. Оплакването ми е следното — че с нетърпение очаквам изключването. Изключването на разсейващото ново тяло и околния свят. За да мога да се върна в киберсвета за дванайсет часа и да бъда с вас, моите истински приятели. Моите другари от умната тълпа. Моите съграждани и съратници. Моите хрътки — душещи, съпоставящи и лаещи след истината!

Е, какво имате за Мама днес? Какво се е случило през краткото, но досадно време, когато трябваше да отсъствам, за да имам вземане-даване с материалния свят?

57. ИСМАИЛ

Баската химера.

Разбира се, Мей Лин знаеше тези думи. Всички на Земята знаеха как храбрата девица предложила утробата си, за да износи семето на преродена раса. Човек, изчезнал преди десетки хиляди години.

Когато домът на майката дева — изследователски център в испанските Пиренеи — се изпари в огнен стълб с формата на гъба, милиони решиха, че това е справедливо наказание за много грехове като арогантност, гордост, дори скотщина.

Десетки милиони скърбяха.

А стотици милиони въздишаха тъжно и с облекчение. Защото макар да осъждаха ужасното убийство, изпитваха облекчение, че виждат как един много спорен въпрос се отлага за някое друго поколение.

Някакви си десетки хиляди таяха надежда, че Агурне Арриксака Бидарте все още е жива, че е успяла по някакъв начин да се спаси от огнения холокост в Навара и е намерила убежище, където да роди детето си. Дори в далечния Китай, в паянтовата къща до замърсената Хуанпу, Мей Лин беше следила историята, както следеше трагичните и романтични легенди от славните дни на династия Хан.

Сега, когато истинската Мадона и детето ѝ ставаха да я посрещнат, Мей Лин се чувстваше неловко и си бе глътнала езика. Агурне Арриксака Бидарте бе по-дребна, отколкото очакваше, с тъмна ситно къдрава коса, маслинената кожа и топла усмивка. Докато поемаше протегнатата ѝ ръка, Мей Лин за момент се зачуди дали не трябва да я целуне, както правеха благородниците в някои западни филми от миналото. Но не, поздравът си беше напълно съвременен — двете жени хванаха подлакътниците си, което бе по-хигиенично, отколкото да докосват потните си длани.

Топлото ръкостискане на Агурне изразяваше другарство. Солидарност.

— Много се радвам да се запозная с вас — каза тя на пекински диалект със силен чуждестранен акцент. — Имаме да обсъждаме много неща. Но първо позволете да ви представя сина си. Неотдавна си избра името *Хидзобоск*. Хидзо, кажи здравей.

Момчето изглеждаше на около дванайсет или повече, макар да бе минало по-малко време, откакто огнените стълбове оповестиха раждането му в гористите хълмове на Озбъри. Макар че скромността не ѝ позволяваше да зяпа, Мей Лин забеляза, че по лицето му няма и следа от тежките надочни дъги, които можеха да се видят при повечето художествени възстановки, опитващи се да покажат как е изглеждал един...

... не можеше да си спомни името на пещерните хора, обитавали Европа и голяма част от Азия преди появата на съвременния човек. Били с масивни кости, късокраки, с яко телосложение... и тези черти като че ли се забелязваха у момчето, макар и не толкова явно, че да крещят, че е от друг вид. Стойката му бе гордо изправена и не изглеждаше по-косматото от всяко човешко дете. Може би тежките кости над очите му бяха премахнати от доктори, за да не изпъква сред обикновените хора.

— Моля, наричайте ме Хидзо — каза той с глас, който звучеше едновременно по-дълбок и по-напрегнат от нормалното, сякаш нарочно се опитваше да говори носово. Или може би просто изпитваше трудност с мандаринския китайски.

Когато се ръкува с нея (по по-стария начин), тя беше почти сигурна, че има нещо различно в начина, по който се съчетават кост, мускул и сухожилия. Нежното му стискане предаваше усещане за овладяна сила. Много сила.

Мей Лин нервно очакваше да чуе нещо много дълбокомислено и изпита облекчение, когато следващите му думи се оказаха съвсем нормални.

— Бебе — каза той и разпери ръце. — Мога ли да го подържа? Обещавам, че ще внимавам.

Мей Лин неволно хвърли поглед към Агурне Арриксака Бидарте, но тя просто се усмихна спокойно. Също като странното момченце И Мин, което беше уредило срещата и я бе довело по безброй заплетени коридори до това място под „Вселената на Дисни и Краля на

маймуните“. Мей Лин подаде Сяо Ен на Хидзо... като много внимаваше.

Явно нямаше причина да се безпокои. Хидзо го взе с явно умение и нежност... сигурно беше държал бебета и преди. А Сяо Ен се засмя радостно, че може да очарова някой непознат. Честно казано, беше пораснал доста. Мей Лин изпита облекчение, че може да се освободи поне за малко от тежестта му.

Хидзо му загука и Сяо Ен пак му се засмя с беззъбата си уста. Гукането беше някак странно обаче... сякаш две същества гукаха едновременно от две различни места.

Мей Лин се зачуди как Баската химера е успял да остане на свобода толкова дълго. Камерите на модерния свят се припокриваха и бяха свързани с умни бази данни. Разбира се, имаше опити да се скрият различията на момчето — самата Мей Лин също беше подлагана на пластична хирургия и веднага позна, че носът на Хидзо е бил променен; може би същото се отнасяше дори за наклона на челото му. Но другите неща, като явното издуване в задната част на черепа, не можеха да се скрият. Макар че всъщност...

Мей Лин погледна И Мин и осъзна, че някои от тези черти се срещат у милиони други хора. Хора с нормален човешки произход.

— Заповядайте, седнете — покани я Агурне и посочи канапето. Наблизо беше инсталирана една от конзолите, към които се включваха мъже и жени, всички очевидно отклоняващи се от нормалните хора, сумтяха и потрепваха, а в очилата им проблясваха сложни светлинни представления.

— Аз не... — Мей Лин преглътна и се опита да говори възможно най-възпитано. — Не разбирам защо съм удостоена с подобна чест.

Агурне се засмя мило.

— Моля ви. И двете сме забременели и сме износили здрави синове при тежки обстоятелства. И двете успяхме да избягаме от лапите на могъщите. Как е възможно честта аз да се срещна с вас да е по-малка?

Мей Лин се изчерви. Знаеше, че като се изчерви, белезите на лицето ѝ изпъкват, и това я смути още повече.

— Как... какво искате от мен? — почти прошепна тя.

Агурне Арриксака Бидарте пое дълбоко дъх. Очите ѝ бяха пълни със съчувствие и загриженост.

— При нормални обстоятелства нямаше да съм така груба. Нямайте причини да ми се доверявате. Най-малкото би трябвало първо да поговорим. Да се преценим взаимно, като жени и майки. Но времето е много малко. Мога ли да говоря направо по същество?

— Разбира се.

Агурне посочи умната тълпа санитарни, включени в мултисензорните станции.

— Навсякъде по света малки групи като тази обединяват сили в настойчиво търсене на разбиране. Те усещат, че нещо се случва. Нещо, което не може да бъде описано изцяло с думи.

Мей Лин преглътна сухо и погледна момчето, което седеше на пода и държеше сина й. Макар че не я гледаше, Хидзо долови въпроса й.

— Да... аз също го усещам. И помагам. Всъщност скоро трябва да се връщам на работа.

Агурне се усмихна с одобрение и обич, после отново се обърна към Мей Лин и продължи:

— Не мога да обясня какво точно правят, нито да твърдя, че разбирам. Знам само, че изглежда е свързано със съдбата. С неща, идеи и емоции, които могат да определят бъдещето на човечеството, ако е рекъл Аллах.

Мей Лин не знаеше какво да каже, затова я изчака да продължи.

— Знаете ли какво правят в момента много от тези групи?

Мей Лин поклати глава. Не знаеше.

— Търсят съпруга ви. И кристала, който са го видели да отнася в морето.

Знаеше го, естествено. От самото начало. Дълбоко в себе си. Всичко това можеше да е свързано единствено с проклетия Демонски камък.

— Искате ми се изобщо да не беше намирал онова ужасно нещо.

— Разбирам ви. Имате причина да сте огорчена. Но не съдете така прибързано. Не знаем каква роля ще изиграе камъкът. Едно обаче е сигурно. Съпругът ви ще е в по-голяма безопасност, ако камъкът бъде изваден от сенките. На светло.

Мей Лин се замисли над думите й.

— Това може ли да се направи?

Усмивката на Агурне беше тъжна, извинителна.

— Не зная подробностите. Всички го търсят, като пресяват иинфосферата. Безбройните ъгълчета и измерения на Голямата мрежа. Приливите, теченията и носещите се по тях аромати. Много неща, които са заровени дълбоко, кодирани и скрити зад твърдините на изолиращи защитни стени — и въпреки всичко те оставят дири, които могат да бъдат засечени, та дори поради крещящата *липса* на информация за тях.

Мей Лин примигваше, мълчеше и се чудеше как тази чужденка, родена в Нова Гвинея, отраснала във Фиджи и образована в Европа, е научила така добре китайски. „По-добре и от мен.“

— Това са несъществуващите следи, които Благословените атавизми понякога могат да доловят и които са невидими за нас, останалите.

— Но не и за мен! — намеси се Хидзо: беше сложил Сяо Ен на една плюшена постелка и играеше на куку за огромно удоволствие на бебето.

— Да. Не и за теб — съгласи се Агурне.

— Всъщност личи си, че децата на Мей Лин ще бъдат специални — добави неандерталското момче. — Макар че не знам защо. Никой не може да знае бъдещето. Но някои неща просто изпъкват. Очевидни са.

Употребата на множествено число едва не я накара да запротестира. „Имам само едно дете.“ Но Мей Лин поклати глава. Нямаше време за дребнави спорове. Обърна се към майката.

— Мога ли да помогна? Какво мога да ви кажа?

Агурне Арриксака Бидарте се наведе нежно към нея.

— Всичко. Всичко, което помните. Вече имаме много следи. Защо просто не започнете от самото начало?

БЛЕЩУКАНЕ

В хранопровода на морския дракон не е толкова противно и отвратително. Стените са меки и му е достатъчно да изпълзи малко назад и да намери място, оформено така, че да побере легнал човек.

Докато се намества, Бин чува как челюстите на механичния звяр се затварят с глух удар. Следва движение назад — гърчещо се, тресящо се, като на измъкващ се от дупката си червей. Благодарение на някаква технологична магия водата в малкото помещение започва да се оттича. Скоро се чува съскане на въздух.

Бин изплюва мундщука и треперливо поема въздух. Залива го облекчение, защото дихателят вече се е изчерпал.

Част от стената до главата му е прозрачна — прозорец! Колко предвидливо. Наистина. Така не се чувства до такава степен пленник — или вечеря. Притиска лице до преградата и се взира навън. Руините на двореца се рушат допълнително от сражението, разиграващо се вече под косите лъчи на луната.

Роботът се дърпа още по-назад и Бин зърва предишното си убежище на тавана. Малко преди машината да ускори вижда отвора — и може би някакъв мъгляв силует. Поне така му се струва.

Достатъчно, за да се надява.

58. ОТЧАЯНИЕ

— Вече не се сражават само с лазери — каза Генадий. — Много от нападателите като че ли стрелят с някакви оръжия, използващи кинетична енергия.

— Имаш предвид снаряди? — попита Акана. — Те няма ли да са по-бавни? По-трудни за прицелване покрай всички онези астероиди, премятащи се на различни орбити? Пък и целта може да успее да се измъкне.

— Как може буца кристал да се измъкне? — обади се Емили Тан.

— Явно — отвърна Хайхон Мин — там има неща с повече... физически възможности... отколкото тези на пасивни кристали.

От известно време това беше очевидно. Въпреки всичко изглеждаше важно някой да каже на глас онова, което си мислеха всички. „Намираме се в нова територия“ — осъзна Джералд.

— Именно! Значи... — Акана примигна. — О, разбирам. Ако изстреляш снаряд с висока скорост и му е нужно време да пресече орбитата на целта, това дава възможност на *теб* да се скриеш или да се махнеш преди някой да е забелязал и да е отвърнал на удара. А с лазер не можеш да го направиш.

— Зависи от това дали някой използва радар... — започна да умува Генадий, но накрая поклати глава и се отказа.

— Но защо изобщо се бият? — попита д-р Чомбе. — Каква е причината за всичко това?

— Имаш предвид освен желанието да изкарат акъла на няколко милиарда земни жители ли? — ехидно попита Емили.

„Или слагат край на всички онези тъпи твърдения за фалшификат“ — с горчиво задоволство си помисли Джералд. Една от жертвите беше репутацията на Хамиш Брукман и поддръжниците му. *E, sic transit gloria*^[1].

Хавайският антрополог Бен Фланъри посочи прибория от Джералд (сякаш преди векове) обект от космоса, който сега бе покрит с дебел черен плат. Записващите техники бяха отпратени и светлината

бе изключена. Членовете на комисията бяха осъзнали нещо — все още бе нужно от време на време да се дава урок на Артефакта.

— Вече знаехме, че има фракции. Машини, които са *свързани* с нашия Артефакт и са част от същото междузвездно потомство, може да са се разтревожили, че други типове са започнали да привличат вниманието към себе си. После дойдоха новините от Земята за подготвяни експедиции, които да донесат други варианти за сравнение. Това е била последната капка. Братовчедите на нашия Артефакт се намесват и прибягват до сила, за да премахнат конкуренцията.

— И това е довело до ответен удар. Примирието, продължило вероятно епохи, изведнъж свършва.

— За да се постигне какво? — попита Емили.

— За да се спечели най-ценната стока в Слънчевата система — вниманието на човечеството.

Джералд изпита съчувствие към Бен — миролюбив човек, принуден против волята му да анализира война. Конфликт, който явно продължава от милиони години, без нито един жив участник. Но въпреки това изпълнен с насилие.

Акана се беше умълчала, очилата ѝ бяха станали непрозрачни. Зъбите ѝ тракаха като луди и Джералд си помисли, че различава сред субвокалните ѝ изсумтявания нещо като „Да, сър“, повторено няколко пъти.

„Опа“ — помисли си той.

— Знаете ли, има и алтернативна теория — рече Генадий, без да забелязва, че вниманието на Акана е насочено другаде. — Вече решихме, че тези кристални артефакти много приличат на вируси. Е, в такъв случай да разгледаме биологичната аналогия. Може пък машините, стрелящи в космическите вируси, да са един вид имунна...

Очилата на Акана изведнъж станаха прозрачни и тя се понадигна. Макар че бе дребна, стойката ѝ бе властна, на човек, който току-що е бил повишен в звание в системата на Въздушнокосмическите сили на Съединените щати. Позата ѝ въдвори мълчание по-добре от всяка изречена заповед.

— Обадиха ми се от Белия дом. Всички планове за други мисии за събиране на артефакти се отлагат. Беше ми съобщено, че подобни нареждания са били дадени и във Велики Китай.

Замълча, докато Хайхон Мин се консултираше с правителството си. След няколко секунди той кимна.

— Точно така. Има обаче и още. Ще бъдете ли така добри да ми дадете минутка? — Сега бе негов ред да изчезне зад очилата си, които станаха абсолютно непрозрачни.

Джералд и останалите се спогледаха. В миналото са били необходими седмици и дори месеци, за да може един посланик да се консултира с правителството си. А сега двете минути сякаш се разтеглиха във вечност. Хайхон Мин сумтеше с видима изненада... после протестиращо... и накрая явно се подчини.

Най-сетне вдигна решително очилата си, огледа събралите се около масата и продължи:

— Изглежда, вече разполагаме с достатъчно причини за *пълно обединяване* на ресурси и информация.

— Ъ-ъ-ъ, мислех си, че вече го правим — отбеляза Генадий.

Джералд обаче поклати глава.

— Мисля, че почитаемият ни колега от Възроденото средно царство има предвид нещо конкретно. Нещо, което е бил принуден досега да скрива.

Хайхон Мин се съгласи с кратко отсечено кимане. Признанието явно му причиняваше известна болка.

— Моите искрени извинения за това. Но сега мога да разкрия, че отдавна подозирахме за съществуването на най-малко един или повече артефакти пратеници тук, на Земята.

— Искате да кажете различни от онези разбити останки, които хората изкопават през последните седмици ли?

— Искам да кажа, че някои елементи в нашето почитено общество отдавна вярват в говорещи камъни, паднали от небето. Някои истории се смятат за по-достоверни от други. Например навремето е имало един екземпляр, пазен в Летния дворец на императора, докато не бил откраднат от европейски войници по време на Втората опиумна война. Твърди се, че предметът предизвиквал много живи сънища. Друг, изваяно яйце от особено блед нефрит с уж „магически качества“, бил откраднат от Националния музей от Чан Кайши, когато избягал в Тайван. Нито един от тези камъни не е бил виждан отново.

— А те проявявали ли са някои от свойствата, които видяхме тук? — Чомбе махна към покрития с плат Артефакт. — Ясни и

категорични образи? Анимирани същества, отговарящи на въпроси?

— Не и в модерни времена или пред надеждни източници — призна китайският представител. — Възможно е обаче да са били повредени от суеверно бърникане или художествени... усъвършенствания. Нашите мандарини и майстори често са проявявали страст да режат и доукрасяват естествено красиви неща — тъжно отбеляза той. — Възможно е също кристалите да са били повредени през вековете войни и грабежи. Древните сведения най-малкото показват, че те биха били добри обекти за изследване. И може би в момента се изучават от тайни групи.

Това беше неприятно. Някакъв таен сбор на мощен елит, печелещ предимство, като сравнява своя таен източник с пороя публична информация от Хаванския артефакт.

— Има и още по-стари легенди или смътни намеци, че магически камъни са били погребвани в гробници на владетели. И също така...

Бен Фланъри въздъхна. Не искаше да го разсейват.

— Това ли е всичко, което искахте да ни кажете? Че някои музейни експонати може някога да са проблеснали за малко, преди да бъдат обработени и направени безполезни? От думите ви останах с впечатление, че вече разполагате с нещо по-съществено.

Хайхон Мин поклати глава.

— За малко щяхме да разполагаме. Особено обещаващ екземпляр, който непрекъснато се измъква от ръцете ни. И то не само веднъж, а често, в рамките на едно поколение.

— Едно поколение? — озадачено повтори Акана. — Но...

— От толкова време подозираме, че нещо забележително, някакъв непокътнат пратеник, може да се намира в частни ръце. Издирванията ни на няколко пъти ни отведоха почти до него.

„И ако се бяхте сдобили с работещ кристал преди аз да намеря такъв в орбита — запита се Джералд, — щяхте ли да съобщите за него на света, както направихме ние?“

Хайхон продължи:

— Последното разминаване с кристала, колкото и смущаващо е да го призная, стана *само преди малко повече от ден*. Трийсет часа, ако трябва да съм точен. Оттогава търсим здравата. И като че ли по петите му са и други сили.

— Но... — Акана се наведе напред и опря лакти на гладката повърхност на масата. — Откъде знаете, че това не е поредният камък фетиш, кристален череп или нещо друго, изработено от човек...

— Знаем — твърдо заяви представителят на Велики Китай. — И сега съм оторизиран да ви покажа какво точно знаем.

Със сумтене и движения на ръцете Хайхон Мин извика над масата картина. Нещо като *свитък* или тънък документ, една-единствена страница, която се разпъна и заблестя в пикселизирани дъги, сякаш осветена от падаща под ъгъл светлина. Джералд присви очи. Ииуерът му компенсира и интерпретира.

Паметен лист. По-старо устройство за съхраняване на данни с обем десет петабайта.

Тънкият обект се зарея в синтетично 3-D над тях, след това се изглади, като се въртеше и блестеше във всеки цвят на дъгата.

— Записът попадна в ръцете ни само преди три часа. В момента пътува към Пекин, но предварително свалените данни съдържат информация, която е толкова стряскаща, че ми е наредено да я споделя с вас.

В ъгъла на паметния лист се появи малко петънце *чернота*. Разгъна се веднъж... два... няколко пъти... и продължи да се разраства. След това в петното се появиха блестящите точки на звезди, които се въртяха и разпръскваха и бързо се подредиха в изкуствен триизмерен космос с непознати съзвездия... обгръщащи от всички страни някакъв синьо-кафеникав свят. Свят, който със сигурност не беше Земята. Нито някой от десетките, показани от Хаванския артефакт, поне доколкото можеше да прецени Джералд.

— Както казах, не открихме самия междוזвезден пътник — обясни Хайхон Мин. — Кристалът може би вече е скрит на тайно място от някоя държава, клика или банда. Един наш достоен гражданин обаче ни осигури този запис, съдържащ десетки часове изходни данни от Небесното яйце.

— Небесно яйце ли?

— Оригиналният артефакт е национално богатство на Китай. Той е наш и можем да го наричаме както си изберем. И бъдете сигурни, че *ще го намерим*! А междувременно, ето една част от съкровището му. Не забравяйте, че и аз виждам това за първи път.

Хайхон Мин направи знак и последва *разказ*, изграден изцяло от образи.

Започна с това как жителите на синьо-кафеникавия свят изстрелват мъничка проблясваща сонда и използват огромни машини, за да изпратят ярки лъчи, засилващи тънкото ѝ платно през огромната космическа пустош. Генадий и Рамеш замърмориха за техническите разлики между показания тук метод и описания от Хаванския артефакт. Никой друг не проговори. Малкият пратеник летеше в мрака... и след това бе осветен от бързо приближаващо слънце.

Джералд затаи дъх, когато внезапно появилият се Юпитер улови и отклони малкия пратеник... който след това се понесе на слалом между другите планети, като непрекъснато забавяше ход, докато най-сетне не се появи познатото кълбо, което хвана космическия пътешественик в последна огнена прегръдка...

... последвана от зашеметяващо, омекотено от снега приземяване. После откриването му от хора в кожени дрехи... А историята тепърва започваше.

Нямаше почивки за храна и дори за тоалетна, нито някой проговори. Не и докато не се появи една-единствена дума, която заблестя над масата, точно до покритата издуптина на Хаванския артефакт. Бе древна китайска идеограма, рееща се и мъждукаща в калиграфски стил, който изглеждаше докачлив. Дори гневен.

Ииуерът на Джералд нямаше проблем с превода. И изведнъж той разбра защо Хайхон Мин и началниците му изведнъж бяха решили да споделят всичко, което знаят.

ЛЪЖЦИ.

ТЕСТ ЗА ЛОЯЛНОСТ

Трябва да го оставиш на момчетата и момичетата от контактната комисия. Те измислят умни трикове да накарат Артефакта да сътрудничи. Първо с онази дресировка, към която прибягнаха миналия месец. А сега чрез отказ да

записват безкрайните чертежи и технически наръчници, бълвани от сондата.

Кой би си помислил да опита това? Да каже не на безплатен подарък? Да откаже нещо, което човешките същества желаят страстно — всички онези върхови технологии, за да постигнат най-важното.

Все пак има логика. Какъв е основният приоритет на сондата? Да ни накара да произвеждаме още сонди. Без значение дали тази крайна цел е добра, лоша или неутрална. Артефактът трябва да жадува да ни научи на тези технологии. Жажда, от която можем да се възползваме. Хидеоши и хората й са схватливи. Няма да почешат сърбежа на Артефакта без някакво заплащане от негова страна. А искането им?

Още разговори с пътниците. С един, двама или трима на сесия.

Това стана по-наложително, когато засякохме лазери и оръдия в Астероидния пояс! Комисията настоя за обяснение — и Най-стария оцелял първоначално изрази изненада, после безразличие, а накрая приписа всичко на „лоши машини от по-ранни епохи“.

И добави, че „вие хората можете да се защитите, като свалите мощни средства. Нека ви покажем как да изпращате мощни лъчи, които могат да изчистят слънчевата ви система!“.

Хм. Изкушаващо. Убедително. Кой отказва предложение за големи пушки?

А Джералд Ливингстън хвърли Черната кърпа и потоци извънземните в мрак — докато накрая не приеха условията. Един час срещу един час. Те ни учат на нови технологии известно време, след което ние получаваме различна гледна точка — доколкото е такава.

Така се връщаме на интервюто с Пикиращия рибоубиец, най-младия член, горд, че неговата раса е създала Артефакта, който държим в ръцете си, и на пръв поглед безразличен към факта, че не засичаме никакви следи от индустрия или радиосигнали от родния му свят.

„Всяка органика умира“ — отвърна той, свивайки шантавите си криле.

А Сепийка... тя сама си избра името от петдесет хиляди, предложени от хлапета от целия свят. Проява на чувство за хумор от размахващо пипала псевдоглавоного! Основният ѝ принос към човешката култура — нова и убедителна дефиниция на „ирония“ — накара интелектуалците да се запитат **ЗАЩО НЕ СИ ПОМИСЛИХМЕ ЗА ТОВА!** И ни трябваше извънземен, за да го разберем. Ха.

Въпреки това Сепийка не се отклонява от партийната линия на Най-стария. Той признава, че Артефактът може наистина да е като вирус, както казват критиците, но добронамерен и сътрапезник. И даде стотици примери от нашата медицинска литература. Доста убедителни доводи.

Други са по-трудни за разбиране. Например подобното на гъсеница същество, което по време на всяко интервю се вижда от кристала към всеки човек наблизо и после бълва серия пренебрежителни символи, които се превеждат като „Леле, ама че въображение имам!“

Типичен пример на болестта на Ноукс, спечелила на създаването консесусното име Бени.

— Какво очаквахте? — отбеляза М'м пор'лок, който прилича на гигантска червеникава видра, след като помогна да отведат Бени. — Цяла вечност се носим в космоса, като или спим, или се забавляваме в огромни виртуални нива дълбоко в кристалния ни съд. Можете да се изгубите насън. Или да пропуснете шанса да вкусите обективната реалност при кратката среща с жива раса.

И вие ли сте като мен? Оставете ли от думите на М'м пор'лок с впечатление за нещо неизказано?

И в по-общ план — това от полза ли е?

Разбира се, разговорите донякъде удовлетворяват любопитството ни — мъничко. Зърваме странни изкуства и вкусваме културните черти, които можем да схванем. Това дава на нашите психолози и други експерти шанс да определят модели на поведение, да съпоставят извънземните и тъй нататък. Но сериозно, какво очакват те

— може би да измислят детектор на лъжата за извънземни? Някакъв начин да проверим историите, които ни разказват? Или да отделим добрите предложения на Артефакта от рекламите? От онези части, които представляват интерес единствено за вируса?

Подозрението си остава. Разнообразието на деветдесетте раси, което виждаме — дали то не е измислено по някакъв начин? Роля, овладяна след появата пред най-различни публики в продължение на десет милиона години? Куклено представление, служещо на една дългосрочна цел...

... убеждаването?

[1] Тъй отминава славата (лат.). — Б.пр. ↑

59. ЙОНА

Изкуственият морски дракон тръгна по обиколен маршрут над океанското дъно и понесе Бин на дълго пътешествие из мрачни каньони и тинести равнини, които сякаш нямаха край.

Клетката му беше тапицирана, но тясна. Заоблените стени непрекъснато се движеха и пулсираха, докато машината звяр продължаваше напред. Освен това роботът не беше така бърз или приветлив като изкуствения пингвин на д-р Нгуен. Отвърщаше кратко и не обърна внимание на молбата му за уебекран, очила или някакъв друг вид електронно развлечение.

През повечето време апаратът беше безмълвен.

Толкова безмълвен, колкото може да бъде моторизиран питон, промъкващ се тайно през огромното и до голяма степен пусто море. Личеше си, че избягва контакт с хората — доста сложна задача в днешно време дори когато си далеч от морските пътища и крайбрежията. На няколко пъти Бин политаше настрани, когато подводницата змей завиваше рязко и се спускаше, за да потърси убежище зад някой хълм, в цепнатина или дори в дълбокия около метър тинест седимент, след което се спотайваше, сякаш се криеше от хищници. При два такива случая на Бин му се стори, че чува тихо бръмчене на някакъв двигател, което постепенно се усилваше и затихваше по сила и височина, преди да изчезне. След това драконът се отърсваше от тинята и пътуването продължаваше.

Дори начинът на придвижване изглеждаше проектиран така, че машината да не бъде засечена. Повечето системи за подводно засичане бяха настроени за витла, а не за гърчещи се гигантски змии.

Разбира се, навсякъде имаше следи от човечеството. Океанското дъно представляваше огромно сметище, дори в пустинните райони, където не можеха да се видят риби, растения или други ресурси. Тук-там се появяваше по някое корабокрушение. Много по-често Бин виждаше обикновени боклуци като скъсани рибарски мрежи, наподобяващи огромни разкъсани и смъртоносни облаци, които се

носеха по теченията, пълни със скелети на риби и празни черупки на костенурки. Или ята найлонови торби, които се носеха редом с рояци медузи, имитирайки зловещо движенията им. Веднъж зърна десетина огромни контейнера, вероятно паднали отдавна от някакъв грамаден кораб и изсипали нещо като старомодни компютри и телевизионни екрани върху площ от четирийсет хектара.

„Свикнал съм да живея сред боклук. Но винаги съм си мислил, че откритото море е по-чисто от Хуанпу.“

Изгубил представа за времето, Бин задряма, докато роботът бързаше през огромна пуста равнина, на пръв поглед безжизнена като луната...

... и се стресна, погледна през мъничкото прозорче и видя, че се носи покрай назъбен подводен планински масив, безкрайни серии голи хребети, които се извисяваха нагоре и стигаха почти до блестящата повърхност, но изглеждаха още по-зловещи, защото подножията им се губеха някъде в тъмната бездна долу. Механичното създание, което го беше погълнало, беше твърдо решено да се отърве от всякакви потенциални преследвачи. Явно минаването през този лабиринт би трябвало да му помогне да постигне целта си.

След като се посъвзе, Бин отвори един от пакетите храна, които намери в малко отделение до лявата си ръка. Малко кранче му осигуряваше вода. Имаше и кърпа, с която почисти порязванията си. Простата смукателна тръба — за отпадъци — не се нуждаеше от обяснения, макар че бе неудобна за ползване. След това пътуването се превърна в борба против скуката и клаустрофобията, срещу безсилието, че нямаш възможност да се движиш, плюс тревогата от онова, което го очакваше.

Драконът не му предложи никакви насоки по този въпрос. Говореше рядко и не отговаряше дори когато Бин го попита за някакви стълбове черна вода, които се издигаха от цепнатини в назъбените хребети подобно на дим от силни пожари.

На Бин му хрумна, че може би не бива да е толкова радостен, че собствениците на това сложно устройство са предвидили и прозорец. „В теледрамите похитителите винаги държат жертвите им да са със завързани очи, ако смятат да ги пуснат.

Трябва да се тревожиш, когато като че ли не им пука. Ако ти позволяват да гледаш пътя към леговището им, това означава, че са

сигурни, че никога няма да се разприказваш.“

От друга страна, кой би могъл да запомни един мъгляв подводен хребет и да го различи от друг? Това му вдъхна известна увереност... докато не си спомни устройството, което д-р Нгуен бе инсталирал в дясното му око. Вече беше започнал да приема като нещо естествено начина, по който малкият иисистент се намесваше всеки път, когато погледнеше нещо, и подобряваше неясната картина от другата страна на прозореца. Сега осъзна — без него нямаше да вижда нищо!

„Или са приели, че бедняк като мен не може да има подобни средства?“

Замисли се за импланта. Дали той не записваше всичко, което виждаше? И дали в този случай той беше като жертвите на отвличане, които непрекъснато предизвикват съдбата, опитвайки се да надникнат под превръзката на очите си?

„Или пътувам към място, което е така защитено от опити за бягство, че не им пука какво зная?

Или място, от което никога няма да поискам да избягам?“

Тази възможност бе за предпочитане.

„Или ще ме променят така, че да съм кротък?

Или ще открият, че съм им нужен само за малко, докато не намерят заместник, който може да разговаря с камъка-свят? Трябва ли да правя всичко по силите си да спечеля следващите си господари, както направих с Ана, Пол и д-р Нгуен?“

Всеки сценарий вървеше с ярки фантазии. И Бин се опитваше да не ги субвокализира — имаше устройства, които можеха да уловят импулсите в гърлото и да ги превърнат в думи, които никога не си изричал на глас.

От друга страна, защо му е на някой да си прави труда да подслушва някакъв си боклукчия от крайбрежието? В крайна сметка всяка фантазия завършваше с една и съща мисъл. Че може никога повече да не види семейството си.

„Но войникът... жената в онази потънала таванска стая... тя ще вземе записа на Ян Шенсю. Ще знае, че съм сътрудничил. Правителството ще защити и награди Мей Лин и Сяо Ен. Нали така?“

Всичко това бе твърде тревожно и смущаващо. За да се разсее, Бин сложи камъка-свят в скута си и се опита да поговори с Куриера на предпазливостта.

Вярно, без слънчева светлина съществото трябваше да пести енергията си и да отреже анимациите — образите бяха смътни и ограничени на малка площ. Въпреки това можеше и да му е от полза да научи нещо ново.

Не беше лесно. При липсата на звукова индукция му оставаше само да рисува символи по овоидната повърхност. Отначало Куриерът се опитваше да отговаря с древни идеограми. Бин обаче познаваше само някои от тях и затова подновиха процеса на обучение на писмен китайски. Съществото вътре предлагаше картини или пантомими. Бин рисуваше съответните модерни думи, често с помощта на иидобавката. Нито веднъж не му се наложи да повтаря и всичко вървеше забележително бързо. След половин ден вече общуваха.

Накрая Бин се почувства готов да зададе въпроса, който го вълнуваше най-много. Защо Куриерът мразеше извънземните от Хаванския артефакт?

Защо ги беше нарекъл „лъжци“?

Съществото обясни с порой символи, съпроводени с образи с ниска резолюция.

Нашият свят е по-отдалечен от слънцето си от вашия. По-голям, но по-малко плътен. Гравитацията ни е по-слаба. Атмосферата е по-гъста и с много сняг. Това е планета, на която може да се кацне много по-лесно, отколкото на вашата Земя. Ако слънчевото платно се направи особено яко в средата, то може да се използва като парашут за омекотяване на удара.

И затова когато пристигнали на нашия свят, много от камъните вестители не спрели да изчакат на безопасно разстояние появата на технологична цивилизация. А вместо това подхождали директно, изсипали се от...

Последва нов символ, който не приличаше на китайски — елегантни извити и преплитащи се линии, които приличаха на вълни по плажа. Образът напомняше на Бин за *турбулентност* и така стана неговата дума за онази планета.

... от много източници.

Моята раса станала разумна, като вече знаела за тези небесни кристали, тъй като ги откривала от време на време в тинята или леда. Дори в камъните. Групите събиратели на праисторическите ни предци ги ценели високо. Първите племена

воювали за тях, почитали ги, смятали ги за оракули, търсели от тях съвет за следващия лов, за примитивното земеделие, за дипломацията. И за браковете.

Извънземният направи жест, който Бин не успя да си преведе — гърчене на двете ръце. И в същото време беше уверен, че жестът изразява ирония.

Така нашата еволюция била насочвана. И ускорена.

Бин написа горчиво с пръст, че човечеството никога не е имало подобна помощ. Разбира се, освен ако не броиш няколко неясни порицания от Небето. И може би няколко побутвания от отделни фрагменти на вестители, стигнали до Земята.

Не бързай да завиждаш — сгълча го Куриерът. — Можело е да стане неусетно, ако е бил един вид камък, с един обитател! Имало обаче десетки, може би дори стотици кристални мъдреци, пръснати по многобройните островни континенти! Едва много по-късно научихме, че са дошли от космоса, но от различни посоки. Най-малко от осемнайсет различни места. Планета Турбулентност се намира на кръстопът на галактическите течения.

Добави и следния дразнещ факт — че във всеки камък е имало цели тълпи! Общности, сборове, цели зоопаркове от „богове“ с най-различни форми, които се препирали дори когато били съгласни едни с други.

Ние сме имали благословията — и проклятието — на изключително разнообразни съвети. Разбира се, с изключение на това, че всички те са искали едно и също.

Но въпреки това — написа Бин — те са ви помогнали да се развиете бързо.

Куриерът кимна. Бин така и не можа да реши дали жестът е характерен за него, или го е научил от хората.

Едно племе, следващо съветите на своя камък шаман, практикувало жестока евгеника в продължение на петдесет поколения, скрито високо в планините. Когато нападнали, всички други кланове на онази суша били изумени и подчинени, а местните женски искали да се сношават само с мъжките на завоевателите.

Камъкът-свят показва тълпа голи първобитни, кланящи се пред друга група, която беше по-висока, по-изправена, с кожени дрехи,

широки носове и гъсти гриви — приличаха повече на самия Куриер.

Междувременно на другите континенти и архипелази други камъни предложили помощ на групите около тях, като ги обучавали и награждавали подчинението им със съвети за лов, за времето, за това как да опитомяват дивите зверове и да одомашняват растения. Всяко племе с божествен кристал било учено да става по-умно, по-яко, по-способно да покори съседите си.

Накрая тези разпространяващи се зони на променени обитатели се сблъскали помежду си. Последвала война! Отначало с камъни и копия, после с оръдия и отрови. Подбуждани да се бият до пълна победа, предците ни изучили изкуството на геноцида.

Бързо сме научили тежък урок. Единственият начин да сключим мир между две племена било да изберем една група равниви богове, един оракул, и да се отървем от другия. Или да го скрием. Едва тогава оцелелият кристал позволявал двата клана да се смесят и да се размножават, като създават яки хибриди за следващия сблъсък.

Блестящите идеограми симулации показваха как представителите на расата на Куриера стават по-силни, по-бързи, по-високи и по-впечатляващи, въоръжени с все по-сложни и по-сложни инструменти. От подбора на думите Бин долавяше негодуванието на Куриера заради начина, по който предците му са били манипулирани да се бият помежду си. Но ако трябваше да е честен, тази история не изглеждаше по-изпълнена с насилие от човешката.

Даже по-малко! Защото всяка война всъщност постигаше нещо. Решение за твърда посока. Унификация под ръководството на един камък. На един набор „богове“.

И бърз прогрес. Симулираните извънземни — или небесни съветници — получаваха практически познания. Полезни методи, овладени от десетки раси под далечни слънца. С помощта на подобни подсказки предците на Куриера бяха прескочили безброй векове на груби опити и грешки.

Бин се замисли за споровете между Пол Менелауа и Ана Аройо. Искаше му се да бяха тук. Не че се бяха държали приятелски с него. Но техните непрекъснати препирни, аргументи и контрааргументи изясняваха повече неща, отколкото би могъл да си изясни сам. Спомни

си един продължителен дебат за ролята на религията в развитието на човечеството.

На всеки континент имало най-различни култове. От Европа и Азия до двете Америки те варирали неимоверно в подробностите на ритуала и вярата, но в същото време били до голяма степен сходни в един аспект... в начина, по който всички ревностно изисквали подчинение, повтаряне на ритуалите, строгото обучение на децата и ожесточена съпротива срещу примамките на *другите* секти — като онази, следвана от мръсните диваци в съседната долина.

Какъв термин беше използвал Пол? За идеите, които пускат корени в съзнанието на хората и принуждават тези хора да ги разпространяват?

Заразни меми — изписа иисистентът в дясното му око. — Мислени конструкции, които се предават от човек на човек като вируси и карат всеки гостоприемник да иска да вярва. И да желае да приобщи и други.

Концепцията не беше лесна за схващане. Колкото до легендата за планета Турбулентност, Бин не можеше да потисне завистта си. Поне предците на Куриера бяха имали богове, говорещи ясно и учещи на практически неща, благодарение на които всяко следващо поколение било по-здро и по-силно. Повечето човешки култури бе трябвало да чакат дълги периоди, през които жреци и благородници бяха твърдели, че нищо не бива да се променя. При тази постоянна консервативна съпротива колко века са били необходими на хората да създадат ферми и пътища, а след това сложни инструменти и училища, по-късно и университети, за да се стигне до истинска наука?

Ииуерът му прие това за истински въпрос.

***Homo sapiens* съществува 2000 поколения от неолитния ренесанс до създаването на цивилизация.**

Преди него *Homo neanderthalensis* просъществувал 15 000 поколения.

***Homo erectus* — 50 000 поколения.**

Бин устоя на изкушението да изключи за пореден път устройството. Макар и дразнещ, имплантът можеше да му предложи известно предимство, когато най-сетне се изправеше срещу собствениците на механичния морски дракон.

Но... две хиляди поколения? Умът му се сви, неспособен да си представи огромния период, през който човечеството е живяло в невежество, обречено на безброй погрешни стъпки и безплодни отклонения. В сравнение с хората предците на Куриера бяха минали по пряката стълба нагоре. Или направо се бяха качили в асансьор! Бин го написа с пръст.

Симулираният извънземен отвърна:

Прогресът може да е бил по-бавен за вашата раса. Потруден. Не така непрекъснат. Но вие можете да се гордеете, че сте се издигнали сами, благодарение на собствените си усилия.

А нашето бързо развитие си има цена. Под ръководството на затворените в кристали „богове“ браковете и възпроизводството на планета Турбулентност били поставени под стриктен контрол. Съкуплението ставало единствено с разрешение. Половината мъжки от всяко поколение не можели да имат потомство. Нашите древни предшественици били моногамни, общителни, дружелюбни създания. А после сме станали свирепо конкурентни, прибягващи до всеки трик, за да бъдем забелязани, да получим одобрение от безсмъртните господари в камъните оракули.

Куриерът продължи да разказва историята и стигна до повратната фаза, когато едно-единствено племе, водено от особено ефективен небесен пратеник, се оказало пълен победител и станало доминиращо над по-голямата част на планетата.

Поколение по-късно се появили градовете.

А след пет поколения излязохме в космоса.

И... едва тогава... научихме какво искат боговете от нас.

Бин се напрегна, макар вече да знаеше отговора. Всеки на Земята го знаеше благодарение на Хаванския артефакт. Бин изрисува обобщение с пръста си.

Поискали са да построите още камъни пратеници, милиарди копия... И да прехвърлите в тях пратениците, след което да изразходвате всичките си ресурси, за да ги изстреляте към другите планети.

Куриерът отново кимна.

Това беше сделката, която ни предложиха.

И ние се съгласихме! В края на краищата те бяха божествата, които ни бяха хокали, обърквали, насочвали, измъчвали, обичали и учили още от най-дълбоката древност, до която достигаше колективната ни памет. Дори когато разбрахме какво са в действителност — обикновени кукли, изпратени от същества, обитавали някога далечни светове, — се чувствахме длъжни да продължим напред. Да изпълним желанието им.

Бавно, разбира се, докато изградим общество на познанието и спокойствието...

Но не! Те настояваха, че това трябва да стане наш най-важен, единствен приоритет! Не ни оставяха на мира. Увещаваха ни и ни манипулираха. Докато накрая признаха каква е причината да бързат.

И така се стигна до голямата лъжа...

Черните символи продължиха да минават под повърхността на камъка, но и без това слабият контраст отслабваше още повече. Всички картини на заден план изчезнаха и Бин разбра, че артефактът е почти напълно изтощен. Освен това очите го боляха.

Написа върху овоида **ПОЧАКАЙ** и ги разтърка. Време беше и за малко вода. Както и за протеиновото блокче, което задържа бавно, като си даваше по-ясно от всеки друг път сметка колко дребен и незначителен е животът му. Животът на всеки поотделно, ако трябваше да е точен, на целия този огромен и трагичен фон с множество светове. С множество трагични съдби.

Но все пак пътеките на ума му го връщаха към най-важното за него. Към жена му. Към детето му. Трябваше да има някакъв начин да им помогне... да осигури техния живот, комфорт и свобода... докато спасява нещо заслужаващо си от собствената си объркана лоялност. Към Китай. Към д-р Нгуен. Към Куриера. Към човечеството. Към себе си.

Към истината.

Без да осъзнава, Бин беше започнал да пише с пръст, докато мислеше. Осъзна го, когато камъкът-свят светна, но съвсем за кратко и слабо, преди да изчезне в мътната мъгла.

Истина?

Само ме закарай на място, където мога да...

Не успя да прочете края, тъй като роботът подводница изведнъж се разтресе и изподрасканият кристал подскочи от скута му. Ако не бяха тапицираните стени, шумът сигурно щеше да е оглушителен. Докато тясното помещение се гърчеше и извиваше, Бин отправи въпроси към механичния дракон, но не получи отговори.

А после забеляза явна промяна в движенията на морския левиатан. И ъгълът на седалката му като че ли се беше променил. Иисистентът му се намеси отново и даде диагнозата си с една-единствена дума, която заплува в десния ъгъл на полезрението му.

Издигане.

ОБСЪЖДАНЕ НА СЪДБАТА

Добре дошли в „Реакцията на Повлов“. Аз съм Нолан Брил и замествам редовния ви подбудител госпожица Тор Повлов, която е по следите на важна история. Поне така ми казаха. Ето я и нея, в онзи ъгъл на студиото. Не е помръднала верига или манипулатор от дни. Светлините на нейната консерва-робомобил са зелени и има страшно висока криптирана активност, така че можем да приемем, че Тор броди някъде из Мрежата по някаква следа с нейната първокласна умна тълпа. Наслука, Тор!

Междувременно имаме доста интересна компания за днешната говорилня. Първо, доктор Клотилде Потър-Фериър, заместник-министър на възможностите на ЗС. Тя участва в програмата ни от екваториалната столица на Земния съюз в Суринам. Благодаря за отделеното време, госпожо заместник-министър.

Д-р Потър-Фериър: Няма за какво, Нолан. За виртуалната аудитория на Тор — винаги.

Нолан Брил: Страхотно. Но бъдете готова за тежки въпроси относно новата политика на ЗС за контрола върху технологиите. Някои я оприличават на Войната срещу

науката, която бушуваше в Съединените щати преди поколение.

Д-р Потър-Фериър: Сравнението е нечестно, Нолан. Онази кампания беше дело на неколцина милиардери заговорници. Докато това ново начинание...

Нолан Брил: ... се задвижва от няколко десетки трилионери? Използващи „спасението на вида“ като повод да елиминират конкуренцията на другите съсловия?

Д-р Потър-Фериър: Глупости. Популистката инерция се трупва от известно време, докато гледахме как „прогресът“ нанася ужасни щети. След това последва ужасният факт, предаден ни от онези извънземни бегълци: че всички планети в края на краищата биват прокълнати от едно или друго изхвърляне. Ако искаме да се надяваме...

Професор Ноозон: Факт ли? Наричате оная приказка факт? Само защото го казват нек'ви си космически кукли? Ама че тъпотия...

Нолан Брил: Споко, Профноо, стига си се палил. Ще имаш шанс да говориш. Дай първо да представя гостите.

Професор Ноозон: Много сори, брато Нолан. Затварям плювалника.

Нолан Брил: Екстра. На тепиха е също господин Хамиш Брукман, автор на лайнометите „Култ към науката“ и „Прогрес-високомерие“, който е тук да пусне поредния забавен довод защо всеки интелигентен човек трябва да се вслуша в историята му, че „Всичко това е моя измислица“.

Хамиш Брукман: Да не би да наричате един милиард души неинтелигентни, господин Брил?

Нолан Брил: Ами, сега ще имате възможност да се обърнете към останалите девет милиарда, които могат да видят със собствените си очи какво се случва в Астероидния пояс...

Хамиш Брукман: Със собствените си очи? Колко от тях имат телескопи в задния си двор? Няколко милиона? А останалите, в това число и „новинарите“ като вас, вярват на думата на разни елити, че там става нещо! На същите ученоглавци и бюрократи, които са лъгали и преди. На

кандидат-свещеници, господари и снобарски „тълпи на учени аматьори“, всички с безусловни интереси в приказката за извънзем...

Нолан Брил: Приказка, която вие твърдите, че сте измислили...

Хаамиш Брукман: Да... Бях подлъган да го направя. Собствената ми суета...

Нолан Брил: Доста завързан заговор, господин Брукман! Една от многото параноични заделки, с които ни омагьосвахте през годините. Но първо, нека включим и Джонамин Бат Амитаи, съставител на „Рогът на изобилието на Пандора“ и признат авторитет по сценариите на Апокалипсиса. Тя се включва от Рамала.

Джонамин Бат Амитаи: Благодаря, че ми позволихте да участвам въпреки мизерната връзка. Не успях да стигна до студиото ви в Йерусалим покрай разрастващите се бунтове в Мегидо и сраженията между куп фракции за Храмовия хълм...

Нолан Брил: Е, радваме се, че сте в безопасност. По дяволите, и аз едва успях да стигна сутринта до Нюарк! И тук е същата лудница. Мислите ли, че попадаме в сценария „всичко се разпада“?

Джонамин Бат Амитаи: Възможно е, Нолан. Макар че да не забравяме, че има и добри тенденции, които се опълчват на лошите. По целия свят има контравълна в лицето на ГОГ, Дружество Бетсби, Алианс за гражданско споразумение и тъй нататък. Целта на всички тях е спокойно обсъждане...

Нолан Брил: Виж ти, кой би предположил, че експерт по мрачния край ще се окаже най-големият оптимист днес! Починете си за момент след разтърсващото преживяване. Нашият последен гост е неподражаемият професор Ноозон, водещ на „Овладей своята вселена“ и несъмнено един от елитните учени конспиратори, опитващи се да ни убедят, че извънземните кристали са истински и че трябва да се вслушваме, когато предричат Страшния съд. По-леко с патоса днес, става ли, брато?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Хо-хо, Ноланбрил, мой човек. Слава на Ях и Уапу, на всички зрители и надзъртащи на Земята и в космоса. Но не-е-е, не мисля, че светът ще свърши само защото някакви си **миризливи** симулирани мошеници са паднали от небето, за да ни поучават.

НОЛАН БРИЛ: Тоест твърдиш, че съществата от Артефакта са истински, че трябва да се вслушваме в тях... но да не им вярваме?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Глей, брато, аз схващам кога някой се пише за бог, за да ни се меси в главите. Онези космически вирусни куклички си имат задачи. Може да не са добри за нас. Време е да сме внимателни, чат ли си? Време е за предпазливост и научна обективност. Но това не означава, че извънземните камъни **НЕ СА ИСТИНСКИ**, мой човек. Хората казват, че трябва да са се напушили с лоша ганджа или да са абсолютни лъжци...

ХАМИШ БРУКМАН: Вижте, хайде да...

НОЛАН БРИЛ: Ами последните новини? Успоредно с мерките за контролиране на науката и технологиите в ЗС американският сенатор Крандъл Стронг призова Хаванският артефакт да бъде поставен под защитата на международна комисия от мъдри граждани, които да го приберат, докато нещата не се успокоят...

ПРОФЕСОР НООЗОН: Което може да продължи цяла вечност. А и всички знаем, че онзи сенатор си има свои цели. Адски го тормозят от новия Съюз на спокойните възрастни. Те искат той да **БЪДЕ ОТЗОВАН** заради това, че е хахо и **САМОДРУСАЩ СЕ ОТ СОБСТВЕНОТО СИ ВЪЗМУЩЕНИЕ НАРКОМАН!** Криминализирайте това и светът ще се промени.

Както и да е, стане ли дума за извънземни камъни, да пукна на място, ако реалното ни решение не е в **ОБРАТНАТА ПОСОКА!**

НОЛАН БРИЛ: Но, професоре, сблъсъкът ни с извънземни идеи не се ли оказа травмиращ? Няма ли да е по-добре хората да бъдат подложени на по-малко влияние?

ПРОФЕСОР НООЗОН: Нолан, има два начина, по които обществата реагират на непознати идеи. Първо със страх. Мислят си, че обикновените хора ще бъдат покварени или изкарани от правия път. Че лоши неща ще се настанят в крехките им умове. По-добре жреците и господарите да ги пазят от неправилни мисли. Тоя подход е бил следван от повечето човешки култури.

Другият начин е по-изпълнен с надежда — че хората могат да се справят с новото! Хомо сапиенс е адаптивен вид. Промяната не ужасява. Куражът е превърнал обикновените поданици в достойни граждани. Този втори начин може да е погрешен! Но аз ще остана верен на него, чак до смъртта и Вавилон.

Всъщност голямата ни цел трябва да е решението, сложило край на всички стари суеверия, помрачили живота на предците ни. **ПОВЕЧЕ СВЕТЛИНА!**

Искате повече истина, отколкото ни казват хаванските извънземни? Тогава съберете **повече** камъни, какво друго! **Я** стига, както казват тийнейджърите!

ЧИРЕПИ КОСМОС

Десетки кристални фрагменти лежаха на широка маса и няколко лавици, окъпани от лъчите на ярки като слънца лампи. Всички сякаш светеха.

Някои бяха просто дребни парченца, свързани в едно цяло от каменни кори. Всяко по-нататъшно почистване щеше да ги превърне в люспи и купчинки пясък. Други приличаха повече на буци и имаха издатини или назъбени протуберанси — наскоро изчистени от каменната шлака. В няколко случая се бяха запазили почти пълни половинки на цилиндър или яйце, макар и издраскани, издълбани и с липсващи парчета.

Лейси искаше да погали образците, изработени от странни ръце край далечни звезди. Това ѝ напомняше за една паметна вечер, когато двамата с Джейсън обикаляха лондонския Тауър без бърборещи туристи и журналистически камери и всяка витрина беше отворена, за да могат петнайсетте семейства трилионери да опипват древни регалии. (Е, рангът си имаше своите привилегии.) Но повечето скъпоценности като рубини и изумруди никога не биха могли да я привлекат по начина, по който го правеха тези чирепи — истински скъпоценни камъни на познанието.

„Или... камъни на убеждаването. Нима скъпоценните камъни не правят точно това?“

— Захранваме ги с енергия, докато сканираме с лазери и се опитваме по всякакъв начин да задействаме холографската памет — обясни д-р Бен Фланъри, който изглеждаше почти замаян след премахването на карантинното стъкло, позволило най-сетне съветниците и членовете на комисията да се смесят.

„Не бива да тръгва от предварителни постановки. Това може да стане прелюдия към по-сериозна карантина.“ Бяха дошли съобщения за промени в сигурността на Контактния център. Охраната от Военноморските сили на САЩ се сменяше от мъже в черни униформи и без отличителни знаци.

— Това ли са всички фрагменти, събрани досега? Микротрусовете от заровените кристали не бяха ли стотици?

— Да, но повечето се намират твърде дълбоко. В момента се почистват най-новите двайсет находки. Други се държат от държави и частни колекционери, които се опитват да ги изучават отделно, в разрез с Резолуция двайсет и пет двайсет и пет. Световният съд ще има работа за години напред. А и никога няма да чуем нищо за фрагментите, изкопани тайно и попаднали направо в неznайни лаборатории.

„Това може и да е за добро, щом Рупърт и Тенскватава седят в техния Съвет на мъдростта и дърпат всички конци, за да се стигне до промяна. Ако успеят... а ИИ моделите твърдят, че ще успеят... то всички извънземни предмети могат да бъдат заключени, а космическите мисии — отменени. В името на «обществената безопасност». Така ще останат само фрагменти, скрити далеч от лапите им.“

Лейси вече не получаваше информация от кликата трилионери и шпионинът ѝ в Глаукс-Уортингтън не беше докладвал от дни. Явно се беше стигнало и до отдавна очакваното ѝ изваждане от олигархията. Лейси не съжеляваше особено. Въпреки това не ѝ беше весело да става една от десетмилиардното простолюдие.

Намери утеха в една мрачна мисъл. Всяка война срещу науката можеше да се развие и по двата начина.

„Смят ли да се доверят на своите учени наемници, всеки от които може най-неочаквано да се обяви на страната на Петото, Деветото и Десетото съсловие? Вярно, в момента конюнктурата е на страната на аристократичния пуч. Но нещата могат да се развият лошо за тях, ако се появи изтичане на информация за вътрешните им заговори. Или ако някой нов фактор отслаби всеобщата паника и я замени с увереност. Или с жив интерес.“

— Има ли парчета, които да реагират на сондирането? — попита един специалист по симулационните технологии от Сиан.

— *Всички* реагират в една или друга степен. Ето пълен архив на реакциите им до този момент.

Светлокосият хавайски антрополог махна във въздуха, сякаш държеше нещо. Лейси сложи ииочилата си, видя проблясващ виртуален куб и препрати копие на главния си анализатор.

— Е, значи научаваме разни неща дори счупените кристали да не могат да говорят?

— Точно така, мадам Доналдсън-Сандър. Няколко петабайта холоизображения. Повечето са повредени или без контекст. Части от звездно небе. Непълни изображения на планети. И размазани създания — вървящи, летящи, морски. Някои дори приличат на роботи.

— Проследихте ли произхода им? — попита представител на Мормонската лига.

— С голяма увереност можем да твърдим, че сме разграничили *единайсет* семейства сонди, всяко с определен набор извънземни. Както и няколко припокривания.

— Припокривания?

— Видове, които се появяват в повече от едно потекло.

— В повече от... но това означава, че някои раси са изработили няколко вида сонди! Мислех си, че тези ревниви неща карат гостоприемниците си да възпроизвеждат само една вирус-мема. Но явно някои органични... — Лейси преглътна, изненадана как ѝ действа абстрактното понятие. — Няколко вида гостоприемници към края са запазили известен контрол над собствената си съдба.

— И все пак това изобщо не противоречи на първоначалната история на Артефакта.

И Фланъри посочи самотния покрит с тежък черен плат предмет в другия край на залата. Всякакви сваляне на информация беше спряно от новия Съвет на мъдростта. Само за малко, кълнях се те, за да може светът да се успокои. Да бе.

Лейси благодари на д-р Фланъри и останалите го засипаха с въпросите си. Тя разполагаше с няколко минути до доклада на анализаторите си, които трябваше да обобщят наученото от изпотрошените останки, изкопани от тинята и скалите по цялата планета. Не очакваше чудеса или променящи играта алтернативи от подобни жалки парченца.

Светът беше пълен с лъжци и заблуждаващи самите себе си хора. Лейси знаеше това и беше насочила мечтите си към небето с надеждата да попадне на просветени умове. „Но изглежда, че заблудата е дежурен номер на природата. Сред хора, животни и дори в космоса. Освен ако не те спипат противници, които познават триковете

ти. В такъв случай отговаряш, като хвърляш светлина върху техните заблуди.“

Съревнованието, този двигател на еволюцията, се отразяваше зле на примитивните племена, защото почти никога не беше честно. Докато съперничеството не беше най-сетне овладяно и *никой* не можеше да избегне критики. Голямата сделка би трябвало да уреди точно това. Но Лейси и Джейсън открай време знаеха, че шансовете — и човешката природа — са определени предварително. „Феодализмът е в кръвта ни. Той извира в почти всяка човешка култура, а вероятно и в цялата галактика. Характерен е за всички същества, успели да се изкатерят по стълбицата на Дарвин.“

И сега благородниците правеха своя ход. С безкрайните си ресурси, овладени администрации, изнудвани законодателни органи и маса реакционерски движения, доведени до точката на кипене, те яхнаха вълната на подхранвания от разказа на Артефакта страх от криза. Какъв е познатият стар урок? *В опасни времена се довери на господарите си.*

Някои все още се надяваха да оправят всичко това със съревнование. Хиляди работеха денонощно върху сложни космически проекти и устройства. Ако парите й можеха да помогнат, Лейси не би ги пожалила. Само че сега беше сигурна — тези нови проекти и мисии също щяха да се провалят.

„Рупърт и другите си мислят, че Старият план им е в кърпа вързан. Само че сега е с нова цел.“

На Квантовото око му трябваша седмици да размишлява върху въпроса на Лейси и да приложи своя мистериозен поликриосубстрат, за да пресее безброй паралелни реалности. Отговорът на оракула бе:

СКОРО МОЖЕ ДА СТАНЕТЕ ТИПИЧНИ.

Очевидното значение на това? *Човечеството не е различно.* Съдбата му може да е като съдбата на всяка друга раса. Рупърт, Хелена, Боголомови, Ву Чан... те щяха да получат подобни предсказания от оракула в Рияд. И ужасени от значението му, щяха да изберат нова амбиция, отвъд простата олигархия. След квантовото

пророчество благородниците щяха да гледат на планетата като на океански лайнер, носещ се към неизбежни айсберги.

И подобно на аристократите на борда на „Титаник“, щяха да мислят за спасителните лодки.

„Консолидират ли властта си, цялата наука ще се насочи към извънземните технологии. Чертежите на Артефакта ще станат прототипове, а после и орбитални заводи. Бившите ми равни, вече господари на Земята, ще си представят, че решенията им са следствие на логиката, необходимостта и суверенната им воля. А всъщност ще танцуват на мелодия, която отеква назад в пространство-времето.“

Бен Фланъри освети кристални фрагменти, разкриващи разпокъсани съзвездия или части от планети, симулирани същества и нечетливи каскади от символи, които никога нямаше да бъдат разбрани напълно. Всички бяха погълнати от работа. И може би затова Лейси беше единствената, която забеляза четирите фигури, появили се на вратата в другия край на залата.

Джералд Ливингстън, Акана Хидеоши и двама други членове на първоначалния контактен екип, руснакът и канадката с китайски произход, минаха покрай другата маса, в центъра на която имаше един-единствен предмет, покрит с дебел плат. И четиримата бяха облечени в цели пилотски костюми и носеха пътни сакове, преметнати през рамо.

Астронавтът почти не удостои с поглед покрития Артефакт, който беше уловил с ласото си в космоса, а поведе малката групичка към страничен изход, който бе останал заключен месеци наред.

Ливингстън бутна вратата с рамо и натисна. За един дълъг момент четиримата просто стояха там, окъпани в яркото слънце на Мериленд, и вдишваха свежия вятреца за първи път от месеци.

Лейси пристъпи до втората маса и докосна черния плат.

И макар че звукът беше очакван, подскочи, когато вратата зад нея се затръшна.

Това е може би последната за незнайно колко време сесия разговори с извънземни, които ще разглеждаме. След като Контактният център на практика затвори, всички контакти с Хаванския артефакт трябва да минават през онзи нов съвет. Въпреки всички тревожни сигнали, които го свързват със заговор на разни финансови акули и подмолни личности.

Сякаш покрай бушуващите бунтове и контрабунтове си нямаме достатъчно внасящи смут слухове:

— **ЧЕ АРТЕФАКТЪТ Е ВЕЧЕ УНИЩОЖЕН И ЧЕ ОНЗИ, ПОКАЗАН ОТ СМ НА ПРЕСАТА ВЧЕРА, Е ФАЛШИФИКАТ.**

— **ЧЕ Е ФАЛШИФИКАТ, ЦЕЛЯЩ ДА СКРИЕ ФАКТА, ЧЕ ОРИГИНАЛЪТ Е ОТКРАДНАТ! ОТМЪКНАТ ОТ ЧЛЕНОВЕТЕ НА СТАРИЯ КОНТАКТЕН ЕКИП, КОИТО ИЗЧЕЗНАХА БЕЗСЛЕДНО.**

— **ЧЕ СИ Е БИЛ ФАЛШИФИКАТ ОТКРАЙ ВРЕМЕ.** (Да, този слух се върна.)

— **ЧЕ ВЧЕРАШНАТА ЕКСПЛОЗИЯ НА КАНАВЕРАЛ Е ИМАЛА ЗА ЦЕЛ ДА ОТКЛОНИ ВНИМАНИЕТО ОТ ДРУГО ИЗСТРЕЛВАНЕ ПО СЪЩОТО ВРЕМЕ, НО ОТ ОТКРИТО МОРЕ.**

— **ЧЕ КРИОНИЧНОТО ЗАМРАЗЯВАНЕ НА ЖИВИ ХОРА, ОПИТВАЩИ СЕ ДА ИЗБЯГАТ ОТ НАШЕТО СМУТНО ВРЕМЕ, Е НАБРАЛО НЕВИЖДАНИ ТЕМПОВЕ И ЧЕ ЦЕНИТЕ НА ТЕЧЕН АЗОТ СА СКОЧИЛИ ДО НЕБЕТО.**

— **ЧЕ КРИЗАТА МОЖЕ ДА ДОВЕДЕ ДО НОВО СВИКВАНЕ НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪСЛОВИЯТА, КОЕТО ДА ПРЕРАЗГЛЕДА ГОЛЯМАТА СДЕЛКА.**

И тъй нататък, и тъй нататък. Толкова много загадки... и къде, по дяволите, е Тор Повлов точно когато се нуждаем от нея?

Няма значение. Тук и сега искам да се върна към основния обект на нашия интерес — извънземните от Артефакта, или артенците. Към онзи последен разговор преди закриването на Контактния център. Започнахме да го обсъждаме вчера.

Ще си спомните, че повечето хора бяха очаровани от подобното на бръмбар същество, което се нарече Марциан Капела на древния римлянин, който видял предстоящия

упадък на цивилизацията и се опитал да спаси нещо от нея. Нашият земен Марциан Капела се мъчил да събере нещата, които е смятал за най-големите постижения на неговата култура — **СЕДЕМТЕ СВОБОДНИ ИЗКУСТВА**. И колекцията му, съставена в шантав поетичен вариант, е омагьосвала мнозина през Средновековието. Между другото тя вдъхновила и Айзък Азимов да напише своята прочута научнофантастична серия „Фондацията“.

ИЗВЪНЗЕМНИЯТ Капела се опитва да запази много съкровища на своя вид и планета и да ги защити от изтриване. За мнозина от нас подобни опити са благородни и трогателни. Толкова трогателни, че пропуснах нещо също толкова важно.

То дойде по време на разговора с М'м пор'лок — онова червеникаво, подобно на видра създание. Когато Емили Тан (още преди да изчезне) го разпитваше за основния разказ на Артефакта. Историята, разказана от Най-стария оцелял и повечето други. Че всяка органична раса измира.

М'м пор'лок се съгласи с версията на Най-стария оцелял... макар че езикът на тялото му предизвика ожесточен спор в Мрежата. Някои видяха признаци на съпротива, може би дори на принуда! Други ги укоряват, не било глупаво трепетите и движенията на извънземен да се интерпретират от човешка гледна точка.

На тогава М'м пор'лок продължи.

„Има легенда — каза той, — че един ден ще се появи вид, който ще постигне невъзможното. Същества, които ще забележат и мъдро ще избегнат всички клопки и опасности, като в същото време продължат напред. Раса, която трезво ще изучи изкуството на оцеляването, занаята на зрелостта и науката на състраданието.

Казват, че това ще бъде нова епоха. Че ще се появи отдавна очакваната цивилизация, която ще се заеме да спаси всички обещаващи нови раси, като ги учи на умението да се справят и оцеляват. И ще издигнат онези, които са се препънали по-рано.

Те ще осветят пътя за всички.“

Емили Тан пламенно помоли М'м пор'лок да обясни. Но тогава се появи Най-стария оцелял и напомни на всички, че времето е изтекло.

„Разбира се... това е само легенда — завърши червеният извънземен, докато техният говорител стоеше до него. — Приказка за деца или за онези, които не се съгласяват. Не за реалисти, които виждат. Има само един начин за спасение.“

61.

ШАМАНДУРА

Издигане.

Иисистентът в дясното му око изписа символа и обясни новия курс на механичния морски дракон, който бе погълнал Бин и камъка-свят.

И наистина, роботът се беше насочил нагоре и се тресеше от ударите на дългата си опашка. Бин гледаше през малкия прозорец как покрай тях мина угаснал вулкан, чийто ерозирали връх беше увенчан с коралов риф, проблясващ от прибоя и яркото слънце. Това ли беше тайната база на групата, изпратила машината за него?

Тоест за *камъка-свят*? В най-добрият случай Бин щеше да е помощник, гид, с надежда за награда. Не за смърт.

Но това не беше отдалечена база. Вместо да влезе в лагуната през канала, който Бин успя да зърне между плитчините, машината се завъртя и се отдалечи, като следваше склона на планината към едни плитчини на известно разстояние от основния атол.

Започнаха да забавят ход.

При едно вълнообразно движение на дракона Бин зърна нещо напред... метална *верига*, започваща от котва на планинския склон и държаща нещо клатушкащо се на повърхността. Генератор за електричество от вълните? Нима роботът спираше само за да зареди батериите си?

Мисълта, че това може да е само кратка спирка в много по-дълго пътуване, сякаш изпълни тялото на Бин с болезки, а ума му с новопоявил се ужас от затворени помещения. Мъничкото пространство сега изглеждаше още по-малко, с още по-спарен въздух. Той се размърда, неволно притискайки длани и стъпала в тапицираните стени, дишаше тежко.

Пен Сян Бин.

Съсредоточи се.

Това е метеорологична и комуникационна шамандура.

Думите, които се зареяха дръзко за момент в долната дясна част на полезрението му, бяха укорителни и успокояващи едновременно. Бин дори намери у себе си достатъчно здрав разум да не субвокализира облекчението си. Несъмнено това беше място на среща. Драконът щеше да използва шамандурата, за да извика друг съд. Вероятно хидроплан. Бин вече беше пътувал по такъв начин. Е, горедолу такъв.

„Но въпреки че пингвинът на Нгуен положи всички усилия да прикрие следите ни, докато ме водеше към потъналия Пулупау, китайските специални сили все пак ни откриха. Откриха камъка-свят. Дали са имали шпионин на По-нови Нюпорт? Или някой от сателитите им е засякъл някаква светлина с особен цвят, отразена от камъка, докато е бил под лъчите на слънцето?“

Може би никога нямаше да разбере. Може би никога нямаше да разбере и каква е съдбата на д-р Нгуен. И на Мей Лин и детето им.

„Пък и някой друг проследи ударния отряд на китайците и се възползва от хаоса, за да вземе надмощие и да спечели наградата. Кой?

Новите ми господари ще си направят ли изобщо труда да ми кажат, когато се озова изцяло в ръцете им?“

Видя през малкия прозорец приближаващата се светлина на деня. Главата на изкуствения дракон се подаде на повърхността сред пяна и шум. Внезапно на Бин му се наложи да закрие очите си от ослепителното слънце и отразяващите се от вълните лъчи. Дори с помощта на иипетното трябваше да мига близо минута, преди да успее да различи какво се клати над водата наблизо — сиви и зелени цилиндри с куп устройства и антени отгоре.

С предпазливи движения драконът се приближи, уви тялото си около шамандурата и я сграбчи здраво. След това Бин видя как пастта му са разтваря и от нея се появява пипало.

Ще почука с него, за да осъществи връзка с фракцията си.

Реещите се символи изглеждаха ъгловати, изрисувани с настойчиви щрихи.

Трябва да действаш бързо, моля.

Няма да е лесно.

Мигни два пъти, ако си склонен да го направиш.

Изкушаваше се да се спре, най-малкото да настоява за отговори... като „Склонен на какво? За кого? С каква цел?“

Но в крайна сметка не му пукаше за нищо от това. Имаше само едно основание, според което да избира сред страните, които се бореха за камъка-свят — и за собственото му мизерно тяло.

Д-р Нгуен беше любезен, както и онзи, който бе програмирал иисистента му. Той бе казал *моля*. От друга страна, изкуственият дракон бе застрашителен, високомерен и груб. Това имаше значение. И той мигна. Два пъти.

Добре.

Сега трябва да се приближиш плътно до прозореца.

Погледни шамандурата.

Изобщо не мигай с дясното си око.

Бин се поколеба само за момент, преди да се подчини. Любопитството го принуждаваше да го направи.

Отначало видя само цилиндрите с надписи върху тях — повечето на английски, надхвърлящи оскъдните му познания по този език. Успя да различи различни отвори, лещи и устройства. Някои от тях сигурно вземаха проби от въздуха и водата и бяха част от планетарна мрежа, която измерваше показанията на водата. В другия край на платформата зърна пипалото на дракона-робот, което се опитваше да се включи в някакъв порт за данни.

„Добре... и какво се опитваме да...“

Едва не подскочи и не се дръпна от изненада, когато сцената се понесе към него и приближи една част от най-близкия цилиндър. Разбира се, в увеличаването на картината нямаше нищо ново. Но никога досега подобно нещо не се бе случвало в собственото му око!

Остана неподвижен, доколкото можеше. Явно иипетното имаше начин да манипулира органичната му леща... и да използва мускулите около нея, за да я насочва. Потисна усещането, че някой е овладял тялото му и го е оставил безпомощен.

„Кога животът ми наистина си е бил само мой?“

Увеличаване и проследяване... Погледът на Бин бързо се спря върху едно от блестящите стъкла, през които шамандурата сигурно се виждаше ден и нощ към небето, било то бурно или ясно, изчакваше търпеливо, събираше данни за огромния и все така разрастващ се Голям модел на света. Изведнъж блестящата леща изпълни дясната половина от полезрението му... и Бин затвори лявото си око, за да

може сцената да се превърне във всичко. В неговата вселена. Един-единствен диск от защитен оптичен кристал...

... който изведнъж *проблесна* в синкавозелено! С още по-голям потрес Бин осъзна, че цветът беше дошъл *от собственото му око* — и се бе разпространил навън, като прехвърли разстоянието и се свърза...

„Не знаех, че имплантът е способен на това.

Съмнявам се, че дори д-р Нгуен го е знаел.“

Трябваше да напегне цялата си воля, за да не се дръпне назад или да примигне.

Почти сме вътре.

Но не съвсем.

Изглежда, че...

Реещите се символи останаха извън конуса на зрението му, но въпреки това можеха да се разчетат. Пулсираха настойчиво.

... трябва да притиснеш окото си в прозореца.

Бин се дръпна. От самата мисъл да го направи му призляваше.

Пен Сян Бин, трябва да го направиш.

Моля те, направи го или всичко е изгубено.

Тих стон се помъчи да се изтръгне от гърлото му и Бин едва успя да го сподави, наред с внезапното повдигане. Стисна зъби. Единственото, за което можеше да мисли, бе как да преодолее основния органичен рефлекс, предаван още от времето, когато далечните му прадеди са излезли от морето. Смазващото желание да избяга от болката, от нараняването, от страха...

... срещу команда от много по-късно появили се части от мозъка. Да продължи напред.

И той задържа клепача си с два пръста, изсумтя тихо и решително приближи главата си към стъклото.

Беше лошо.

Добре.

Не толкова силно.

Задръж.

Задръж.

Задръж.

Задържа, докато зеленикавите проблясъци прехвърчаха между органичната му леща и стъклената на шамандурата... и отраженията отскачаха в дясното му око като вихър от рикоширащи точки. В един

момент обърканата му ретина сякаш гледаше *самата себе си* — куп кръвни телца и сензорни клетки. Напълно се замая от безкрайното — бездънно — отражение на Пен Сян Бин, което изглеждаше много по-голо и разкриващо душата му от всяко отражение в огледало.

А междувременно друга част от него безстрастно се питаше: „Откъде знам какво е «ретина»? Нима вече и собствената ми памет не е моя?“

По-лошо. Стана много по-лошо, когато морският дракон като че ли долови, че става нещо. Трептенето му се усили и в подобната на черво клоака отекна глухо ръмжене. Бин отвърна, като стисна зъби и се притисна още по-силно към прозореца.

Цялата представа за време изчезна, разтворена в болка. Малкият прозорец сякаш беше обхванат от огън. С помощта на стъпалата, краката и гърба си трябваше да води война със самия себе си, а инстинктивната част от него изглеждаше много по-разумна от онова, което вършеше с волята си! Сякаш се опитваше да нахрани някакво чудовище със собственото си око.

И тогава...

Черните символи отново се зареяха пред него. Бяха обаче така размазани, че не можеше да ги разчете. Скупчиха се около увейта^[1] му, бутяха се, за да привлекат вниманието му, пречеха му да се съсредоточи. Бин изхлипа:

— Знам! Аз... *опитвам се* да задържа!

А после символите се сляха в един, който изпълни цялото му агонизиращо око.

СПРИ.

Нужни му бяха още няколко секунди, докато проумее смисъла на прочетеното. После със стон, който изпълни малкото помещение, Бин остави тежестта на тялото му да го издърпа назад и рухна в седалката. Трепереше.

Мина около минута. Бин избърса сълзите от лявото си око. Дясното му се струваше твърде възпалено, за да се опита дори да го отвори. Вместо да е сляпо, то изглеждаше пълно с точици, искри и някакви хаотични фигури. От онези, които никога не могат да се фокусират, но като че ли загатват за невъобразими ужаси.

Бавно няколко от смътните фигури започнаха да придобиват по-ясни очертания.

— Оставете ме на мира! — замоли се той. Нямаше обаче начин да избяга от съобщенията, които се оформяха в собственото му око. Не и без да го извади. О, мисълта за това беше наистина изкушаваща.

Докато проклинаше технологиите, пред него се оформиха ясни символи. По краищата им имаше *яркост*, каквато преди липсваше. Долавяха се и други разлики — например в калиграфията. И още нещо — присъствие на личност.

Пен Сян Бин, аз представлявам общност, умна тълпа с членове по целия свят.

Ние поехме контрол над импланта ти.

Значи... която и група да беше програмирала първоначално устройството — може би хора от кръга на д-р Нгуен или конкуренция, успяла да вмъкне нещо по-сложно в окото на Бин, — която и фракция да бе осигурила софтуера, принудил го да опре око в стъклото... сега тя беше сменена! Някаква *друга* група се беше намесила и бе използвала кратката връзка, за да овладее чипа.

Всичко това беше зашеметяващо сложно. Всъщност Бин се изненада на самия себе си, че все още не е изгубил напълно ориентация.

Да, Пен Сян Бин, името ми е Тор Повлов.

Позволи ми от името на Баската химера, Жената-птица³⁰³ и останалите от нашата общност да кажа колко се радвам да се запозная с теб. Нужни бяха много усилия да те открием!

Едно от имената звучеше смътно познато на Бин. Може би го беше чувал между другото. Нещо за измъчен беглец, също като него.

Боя се, че трябва да настояваме. Моля, стани и действай. Има много...

— Знам! Много малко време! — Беше на крачка да избухне в истеричен смях. Толкова много фракции. Толкова много групи искаха от него да бърза, винаги да бърза.

Механичен стон. Морският дракон се разтресе грубо около него.

Овлдахме мозъка на машината, за да остави устата си отворена. Но това може да се окаже временно.

Нямаше нужда от подканване. Затворил дясното си око, Бин прибра камъка-свят в чантата и запълзя, докато гигантският робот се гърчеше в конвулсии. Като буташе камъка-свят пред себе си, Бин се промъкваше напред през конвулсиите, сякаш се бореше срещу гърло,

което се опитваше да го глътне обратно... само за да го изхвърли в обратната посока, сякаш повръщаше нещо отвратително.

Измъкна се в устата. Главата на дракона се надигаше и спускаше, правеше вълни, вдигаше порои от пръски и пяна. Челюстите продължаваха да се мърдат, сякаш отчаяно се опитваха да се затворят. И можеше всеки момент да успеят.

Бин се надигна, хвана се за един блестящ зъб, надигна тялото си и чантата към очакващата го ярка светлина...

... и спря точно преди да скочи.

Не се страхувай, Бин...

— Млъкни! — викна той и запрати чантата с всичка сила...

... право към вътрешната повърхност на лявото око на дракона. То хлътна с хрущене. Бин извика и направи същото с другото око. Тези неща нямаше да насочват изгарящи лазери срещу него, след като излезе навън. Не се безпокоеше за камъка-свят, който бе оцелял както в космоса, така и след сблъсъка с планинския ледник.

Умно!

Сега...

Нямаше нужда от подканване. Не и от някаква „умна тълпа“ аматьори, седящи в комфортните си къщи и офиси по света и оборудвани с целия хардуер, софтуер и мийтуер, който можеше да се купи. Помощта им беше добре дошла, стига да си мълчат. Докато машината-дракон се мяташе и челюстите продължаваха да заплашват да се затворят всеки момент, Бин се надигна, залази като маймуна, изправи се и се олюля при долния ред метални зъби...

... и скочи към шамандурата, сякаш беше спасителен пояс, полетя през празното пространство...

... и плъсна в морето до цилиндрите. Тежката чанта в ръката му го повлече надолу. Другата му ръка задраска към шамандурата, пръстите се мъчеха да намерят някаква опора...

... и не успяха. Бин потъна покрай носещите се по повърхността цилиндри, повлечен от тежката чанта надолу към дълбините.

Не се уплаши. И дори не помисли да пусне камъка-свят, та даже това да можеше да спаси живота му. Всъщност изведнъж се почувства чудесно. Отново в стихията си. Вършеше си работата. Практикуваше занаята си. Събираше и рециклираше отпадъците от миналото.

Изцеждаше някаква стойност от солената, осеяна с боклуци каша, в която „разумната раса“ бе превърнала невинното море.

Успя да улови веригата, която държеше шамандурата към склона на угасналия вулкан. След това обгърна металните брънки и с крака. Механичният дракон се мяташе наблизко с осакатен ум и тяло, но все още страшно опасен.

Бин си помисли, че може би има достатъчно въздух в дробовете, за да успее да стигне до повърхността.

Ако се окажеше прав, щеше да се покатери на шамандурата и може би щеше да успее да избегне разярения робот и дори да го надживее. Може би.

А след това? Може би помощта, изпратена от новите му приятели от „умната тълпа“ — или от Народния флот на Китай, — щеше да пристигне преди тайните собственици на дракона. Преди слънцето да го е изпекло. Или жаждата и акулите да му видят сметката.

А после?

Докато се катереше тромаво, но упорито по веригата, си спомни думите на Пол Менелауа, казани в По-нови Нюпорт, когато Куриерът на предпазливостта, съществото в камъка-свят, обяви прочутия Хавански артефакт за инструмент на междузвездни лъжци.

„Трябва да ги съберем!“

Точно така. Нека те се оправят пред всички. Пред очите на целия свят. И този път Пен Сян Бин щеше да участва в разговора!

Развеселен от безразсъдството си, от самата дързост някакъв като него да се зарече подобно нещо, Бин продължи да се изкачва и да мъкне древното предупреждение към светлината на деня.

„Да, точно така. Да ги съберем.“

[1] Пигментна средна съдова обвивка на окото, част от очната ябълка. — Б.пр. ↑

СЕДМА ЧАСТ

МОРЕ ОТ БЕДИ

След векове питане в самота човечеството реализира една своя древна мечта. С пристигането на Първия артефакт дойде и доказателството за цивилизации, много по-древни от нашата. Само че вместо да донесе ликуване, това откритие за малко ни вкара в спиралата на смъртта. Как успяхме да избегнем капана? И дали сме се измъкнали от него, дори и сега?

*Дали причината е във **ВЕЛИКИЯ ДЕБАТ** между Първия артефакт и Камъка-свят на Пен? В разобличаването на манипулациите, на полуистините и лъжите?*

Или в дръзките герои на „Марко Поло“, излетели тайно да прекосят космическата пустиня и да преодолеят свирепи лазери, космически мини и човешки предатели, за да съберат още кристали? Достатъчно коварни космически измамници, които да бъдат подложени на дисекция и тестове, за да получим най-сетне отговори?

*Или причината е в изненадващото откритие точно когато „Марко Поло“ обърна към дома? Когато Генадий Горосумов засече **СТРАННИ ОСТАНКИ**, които нямаха очевидна връзка с кристалните верижни писма? Когато осъзнахме, че във всичко това има повече нива, отколкото сме си давали сметка!*

Ще има и други експедиции. И то много.

*Възможно ли е това да е отклонило
човечеството от депресията и катастрофата?
Нещо така просто като любопитството?*

Тор Повлов

62. ПОТАЙНИЦИ

Очакващата е възбудена. Сигнализира настойчиво.

— Търсачо, слушай! — Електронният ѝ глас съска по старите кабели. — Малките живи са наблизо! В момента изследват този пояс орбитален боклук, ровят из камъни и руини. Слушай как оглеждат всяко ново откритие. Скоро ще ни намерят! Чуваш ли, Търсачо? Време е!

Създателите на Очакващата бяха нетърпеливи. Чудя се как е успяла да издържи междузвездния студ. Моите създатели бяха помъдри.

— Търсачо! Слушаш ли ме?

Не искам да разговарям с никого, така че издигам странична личност, малко повече от вихър побутнати електрони, която да се занимава с нея вместо мен. А ако Очакващата открие измамата? Е, може би ще схване намека и ще се разкара.

Или пък ще стане още по-настойтелна. Трудно ми е да го предскажа, без да събудя повече заспали вериги, отколкото ми се иска.

— Няма нужда да се бърза — казва ѝ частичният ми аз. — Земните създания няма да стигнат това убежище през следващите няколко техни години. Пък и всичко е написано много отдавна.

Електронният вихър е много добър. Дори успява да докара акцента ми.

— Как можеш да си толкова безчувствен! — сгълчава ме Очакващата. Раздразнението ѝ отеква по кабелите, покриващи миниатюрния ни леден свят. — Ние, оцелелите, те направихме наш водач, Търсачо, защото изглеждаше, че разбираш какво се случва в галактиката като цяло. А сега чакането ни може да е към края си. Биологичните същества оцеляха през първата фаза на кризата на контакта. Скоро ще са тук!

— Земните жители или ще ни открият, или не — отвърща сянката на моя аз. — Какво може да очаква с желание или страх една

група древни машини от такава жизнена млада раса? Раса, стигнала дотук?

Вече зная, че хората идват. Останалите ми сензори отдавна пият от бърбите им мрежи. Вкусвам слънчевия вятър и се наслаждавам на йоните, които носи, и на острия привкус на примитивни космически двигатели. На плесенясалата миризма на деутерий. На песента на събуждането. Животът излиза от водната си утроба. За кратко време, докато вълната се пречупва, ще си имаме компания.

— Посрещача и Пратеника искат да предупредим хората за опасността, в която се намират — настоява Очакващата. — Можем да им помогнем!

Спорът ни е събудил някои от останалите. Нови филизи опипват с пръсти от свръхохладено електричество.

— Да помогнем... сега ли? — пита подгласът ми. — Възстановителните ни модули излязоха от строя след Последната битка. Открихме, че хората са еволюирали, едва когато откриха радиото. И беше станало твърде късно! Първите им излъчвания вече се разпространяват в смъртоносната галактика. Ако в района бродят разрушители...

— Търсачо, знаеш, че има и по-големи опасности. По-нови и по-смъртоносни.

— Да, но защо да безпокоим бедните създания? Нека се порадват на своя момент на ярко слънце и приключения.

О, НАИСТИНА СЪМ добър! Мъничкият изкуствен глас спори така добре, както го правех самият аз преди цяла вечност, възпирах необмислените действия на нетърпеливите си другари.

Посрещача се вмъква в мрежата. Усещам хладното му изразително електронно течение. Само че този път той е съгласен с мен!

— Земните създания нямат нужда да им се казва. Сами успяват да проумеят как стоят нещата.

Не че това ме интересува. Разкарвам суперсоната си и протягам в мрежата филиз от Самия себе си.

— Какво те кара да твърдиш това?

Посрещача посочва приемниците ни, събрани от древни останки.

— Ние засичае бърборенето им, докато изследват този астероиден пояс. Един от тях, изглежда, е на път да разбере какво се е случило тук в далечното минало.

Самодоволният му тон се дължи на човешките теледрами. Но пък и създателите му са били ентузиастични, за които най-огромното удоволствие е било да кажат „здрасти“.

— Покажи ми — нареждам аз. Може би дългото ми очакване е приключило.

63. МЕСТОПРЕСТЪПЛЕНИЕ

Астероидът бавно се завъртя, видяха се древни руини и Тор зяпна.

— Господи!

За двете години в Астероидния пояс беше помогнала за разкриването на пластове от загадка, заложена преди милиони столетия. Напоследък това означаваше откриване на странни извънземни руини. Никога обаче не беше попадала на подобно унищожение.

Тежката сянка, намираща се само на няколко километра от разузнавателния кораб „Уорън Кимбъл“, закриваше Млечния път. Древните сблъсъци бяха оставили вдлъбнатини и кратери по двукилометровата грамада. От едната страна изглеждаше като типично безименно парче скала и замръзнали газове. Това обаче се промени, когато слънцето изведнъж озари другата половина и показва назъбените усукани останки от катастрофа, случила се още когато динозаврите са бродели по Земята.

— Гавин! — извика тя през рамо. — Ела да видиш!

Партньорът ѝ изплува през люка отгоре и се преобърна във въздуха. Краката му докоснаха магнитния под с тихо щракане.

— Какво има? Още убити бебета ли? Или сочещи към убийците улики?

Тор посочи и партньорът ѝ също зяпна. По лъскавите му черти играеха отблясъци от прожектора, който осветяваше сцената пред тях.

— Да — каза Гавин. — Отново мъртви бебета, убити от някакъв триклет враг преди безброй години. „Изследователски и спасителни дейности Повлов“ може да направи добри пари от всеки труп.

Тор се намръщи. Бизнеспроучването беше малка част от причината да са тук, макар да помагаше да платят сметките.

— Не бъди отвратителен. Това са незавършени междузвездни сонди, унищожени преди векове, преди да бъдат изстреляни. Нямаме представа дали са били разумни машини като теб или просто

инструменти като този кораб. Именно ти би трябвало най-малко да придаваш човешки облик на извънземни артефакти.

Гримасата на Гавин беше андройдски елемент на саркастично свиване на рамене.

— Ако използвам „отвратителна“ образност, чия е вината?

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че органичните хора сте имали избор, когато сте си дали сметка, че „изкуственият“ интелект ще ви надмине. Можели сте да строшите машините, да зарежете прогреса...

Тор се сдържа да му напомни, че са били на една крачка от осъществяването на тази възможност.

— ... или пък да програмирате дълбоко в нас „фундаменталните Закони на роботиката“ — пренебрежително изсумтя Гавин. — И щяхте да си имате роби, много по-умни от господарите си. Но не, какво решихте вие, органичните?

Тор знаеше, че няма смисъл да спори с Гавин, когато е в подобно настроение. Затова се съсредоточи върху минаването на по-ниска орбита.

— Какво беше решението ви на проблема с умните машини? *Да ни отгледате като собствени деца.* Да ни наречете хора. Граждани. Дори дадохте на някои от нас човекоподобни тела!

Предидшият партньор на Тор, приятен стар робот и добър шахматист, я беше предупредил, преди да се транспенсионира. Не наемай подрастващ андройд клас ААА, току-що излязъл от колежа. Трудни са точно толкова, колкото и човешките юноши. А най-лошото беше, че Гавин бе прав. Не всички споделяха мнението, че отглеждането на ААА като хора ще реши една от Големите клопки или дори ще скрие неизбежното. Защото въпреки генетичните и кибернетичните подобрения биологичните хора изглеждаха все така обречени да останат на заден план.

„И колко видове са преживели тази криза?“

Гавин поклати глава с драматична тъга, точно като някой прекалено умен тийнейджър, който си заслужава да бъде удушен с голи ръце.

— Можеш ли наистина да възразяваш, когато аз, построен от хора човекоподобен андройд, използвам човешки аналогии? Правим само това, на което сме били научени, господарке.

Поклонът му бе откровено саркастичен. Особено като се има предвид, че беше единственият на борда, който *можеше* да се свие в кръста. Всички органични части на Тор бяха скрити в цилиндрична кутия с дължина малко над един и ширина половин метър. С механичните си ръце и щипци тя приличаше на робот повече от партньора си.

Нямаше отговор на подигравателния коментар на Гавин. Наистина не беше трудно да се запита дали човечеството е взело правилното решение.

„Но нима същото не се отнася и за всичките ни други решения през последните две и половина десетилетия? Нима непрекъснато не избираме пътищата, които изглеждат най-неотъпкани? Защото най-добрият ни шанс трябва да дойде от правенето на нещо, което никой друг не е опитвал?“

Долу по дължината на изтерзания астероид имаше скеле, заемащо цели хектари и превърнато в изкривени руини. Под катурнати кули се виждаха разбити редици полузаровени *недовършени звездни кораби*, унищожени може би преди сто милиона години.

Тор беше сигурна, че нейните силициеви и германиевите очи на Гавин са първите, които виждат всичко това, откакто някаква ужасна сила се е стоварила върху астероида. Древните убийци отдавна си бяха отишли. Никой досега не бе открил машина, у която да има поне следа от активност. Въпреки това Тор предпочиташе да не рискува и държеше оръжейната конзола будна. Сложното полуразумно устройство потърси, но не откри енергийни източници и не засече никакво движение сред съсипаните недовършени механизми долу. Само студена скала и метал.

Приказките на Гавин за „убити бебета“ вгорчаваше всяко удоволствие и я караше да гледа на руините долу като на доходоносни отпадъци. Не помагаше особено и на другото ѝ призвание, което я бе довело тук като първия журналист в Астероидния пояс. На това място човек имаше двойно и тройно повече работа. Което в случая на Тор означаваше описване на невероятното откритие на човечеството и обясняване на онези у дома какво се е случило тук в далечното минало.

Последното ѝ съобщение трябваше да почака.

— Имаме работа — каза тя на партньора си.

Гавин опря полупрозрачните си длани една в друга, сякаш се молеше.

— Да, мамо. Твоята воля е моя програма. — Отиде до една конзола и започна да пуска безпилотните апарати.

Тор се съсредоточи върху насочването на нисшите умове в контролния панел на „Уорън“ — онези по-малки полуразумни специализирани процесори, занимаващи се с ракети, радары и сурови данни, които все още говореха хладно и безстрастно... както подобава на една машина.

САМОТНОТО НЕБЕ

Преди двацет и шест години дойдохме в Астероидния пояс, за да открием и приберем космически фомити. Малки кристали, носещи древни зарази за ума. Вече страдащи от ужасни трески, ние се опитвахме да съберем различни проби за сравнение, да направим дисекция на болестта. Да я направим неутрална или безобидна. Или да изберем версия, с която бихме могли да живеем.

Само че докато управлявах космическия еквивалент на примитивни канута през опасните плитчини, нашите храбри изследователи открили нещо друго освен камъните-вируси. Нещо по-старо. **Множество** древни неща, които, макар мъртви и безмълвни, свидетелстваха за една поранна и изпълнена с повече насилие епоха в междוזвездните пътешествия.

Представете си как са се почувствали онези на борда на „Марко Поло“... и после на „Хон Бао“, „Темуджин“ и „Зайцев“... които първи се натъкнали на огромно гробище за убити автоматични междוזвездни кораби. Нямало е как да не се запитат...

Какво се е случило тук? Защо има толкова много различни видове машини? Що за конфликт ги е унищожил

и как нито една не е оцеляла?

Дали всички тези посетители от далечното минало са били роботи?

И, което е най-объркващото, защо след десетки милиони години те са престанали да идват? Какво се е случило в галактиката, че е сложило такъв внезапен край на ерата на сложни космически сонди...

... за да положи основите на нова епоха, в която само малки компактни кристали пресичат бездните между звездите?

Тор Повлов

64. НАСЛОЯВАНИЯ

„А навремето си мислех, че никога няма да стигна дотук.“

Джералд Ливингстън се взираше навън от наблюдателния мехур на изследователския кораб „Абу Абдула Мохамед ибн Батута“. Тук беше лесно да се изгубиш сред звездите. Гледката му напомняше за времето преди много години, когато работеше като космически боклукчия в компанията само на една малка маймунка капуцин, размахваше механичното си ласо и чистеше боклуците в орбита около Земята. По онова време родният му свят заемаше половината небе, а слънцето приличаше на огромен пламък.

Тук старото Слънце бе много по-малко. И ако се вгледаш повнимателно, можеше да зърнеш мъничкия червеникав диск на Марс. А в обратната посока...

„Трябва ми оптика, за да различа близките скали. Ако разчиташ единствено на очите си, никога няма да познаеш, че си близо до Астероидния пояс.“

Въпреки това имах привилегията да видя повече от който и да е от предците ми или повечето живи хора.“

Разбираще примамливостта на офертата, която още бе в сила. Предложението човечеството да инвестира в заводи за производство на кристали и в огромни оръдия, които да ги запратят като снаряди в космоса. Снаряди с „екипаж“ от копирани извънземни, плюс копирани човешки същества. С годините ставите му ставаха все по-трудно подвижни, артритът му постепенно се влошаваше и Джералд нямаше как да не мисли за това.

„Да се събудиш в такъв свят — мъничък отвън, но огромен отвътре, пълен с чудеса, очакващи да бъдат открити, с цяла вечност пред теб. Да общуваш със същества от десетки планети и култури, да чуеш песните им, да опиташ развлеченията им, да споделяш мечтите им. И накрая...“

Един ценен резултат от мисията на „Марко Поло“ и последвалите полети на „Темуджин“ и „Хон Бао“ бе широкото

разнообразие артефакти, между които можеше да се избира. При някои създателите им бяха осигурили повече капацитет за културна и научна информация, осигуряващ по-подробни сведения за културите и расите в космоса. Цивилизации, които вече почти със сигурност не съществуваха.

„Ако наистина решим да строим заводи за междוזвездни сонди, дано да използваме за модел някоя от тези. По-малобройни, но по-качествени. Но това не е пътят на вируса. А може би на човека.“

Ролята на Джералд в тези въпроси обаче беше избледняла след онези опасни дни, когато той и Акана Хидеоши откраднаха Хаванския артефакт под носа на олигарсите. Временна кражба, която бе простена, защото доведе до първия Велик дебат — решаващия спор между хаванските извънземни и Куриера на предпазливостта. Диспутът, който даде жизненоважен урок на човечеството.

„Имахме някакъв избор. И все още имаме известно време.“

Като стана дума за Куриера, той не трябваше ли вече да е тук?

Други също се понесоха в наблюдателния купол с приближаването на часа на Първата светлина. Учени и членове от екипажа на „Ибн Батута“ се бяха събрали на групички и си шепнеха, надничаха и сочеха към северозападния октант, където щеше да се случи всичко. Никой не приближаваше Джералд.

„Нима тъжното ми настроение толкова ми личи? И кога се превърнах в «историческа фигура», на която хората се боят да досаждат?“

Не, не се бояха. По-скоро стояха настрана от уважение и учтивост. Особено новопристигналите, дошли да използват приключения вече обект; мнозина изглеждаха малко смаяни...

... макар че забеляза, че това не се отнася за блестящия млад астроном Пен Сяобаи — или Джени за приятелите ѝ, която погледна към него и го дари с кратка ослепителна усмивка.

„Хм, ако не бях дърт особняк с трошливи кокали... — Джералд трябваше да си признае, че се наслаждава на безобидния, малко снизходителен начин, по който Джени флиртува с него. — Само внимавай. Куриерът се държи доста закрилнически към дъщерята на най-стария си жив човешки приятел.“

И като стана дума за вълка... Ето го най-сетне и него. Любимият на всички извънземен се плъзна в залата покрай един от рафтовете

покрай стената. Куриерът на предпазливостта изчака количката му да спре и я пусна. Новото му роботизирано тяло се понесе към Джералд, задвижвано от тихи тласъци сгъстен азот.

„Странно как избра възможно най-простия дизайн. Само средство за придвижване, за да може да обикаля кораба. Без манипулатори и входно-изходни жакове. Сигурно след хиляди години в кристала е свикнал да общува със света само по един начин, чрез думи и образи.“

Това копие на Куриера на предпазливостта беше впечатано в куб със страна почти метър — един от първите експерименти на човечеството в използването на извънземната технология за симулации. Вече имаше опити за копиране и на човешки умове, макар че все още се водеха разгорещени спорове какво да се прави с техниката.

Естествено, Куриерът имаше и други копия. И при всяко следващо извънземният пратеник променяше симулираната си външност, превръщайки своята състояща се от четири части уста, която мнозина намираха за смущаваща, в нещо по-човекоподобно. Подобната на лента зрителна ивица също вече напомняше на нещо като земни очи. Гласът му вече бе адаптиран напълно. Куриерът говореше като местен, независимо дали използваше китайски, английски или друг език.

— Ето ме, Джералд. Съжалявам, че станах причина за забавяне на нещата. Вече можем да започнем.

„Милият той. Винаги всичко е заради теб, нали?“

Навремето Джералд сигурно щеше да погледне към телефона на китката си, за да види колко е часът, или щеше да извика часовник в контакт-ИИ лещите си. Сега просто знаеше с нужната точност колко време остава до Първата светлина.

— Не си причинил никакво забавяне. Имаме още минута — каза той на версията на извънземното същество, което бе пресякло толкова много парсеци, за да дойде на Земята с огън и късмет, та да предаде древното предупреждение. — Ела, запазил съм ти местенце.

Как е възможно вселената да изглежда едновременно претъпкана и пуста? Да започнем, като се върнем към онези учени и теоретици от края на двайсети и началото на двайсет и първи век.

Специалистите вече започват да се съмняват в старата мечта за междוזвездна империя. Ако органични същества като нас някога успеят да пътуват между звездите, това ще бъде трудно, удивително и изтощително начинание. Някой и друг упорит вид може и да колонизира няколко десетки светове с биологичните си наследници. Може би дори малък участък от Млечния път. Но едва ли достатъчно, за да направи пробив в Парадокса на Ферми^[1].

По-голямата част от органиката трябва да си остане у дома.

Ами машините? Проектирани да „живеят“ в космоса, без да са им необходими запаси от въздух, храна и вода, разполагащи с безкрайно много време, роботите биха могли да издържат на скуката и опасностите на междוזвездния полет. Изстреляни към някоя съседна система и забравени, докато пресичат Великата вакуумна пустиня.

Дори да се движат с много по-ниска скорост от светлинната, нима една зряла, дълговечна култура не може да си позволи да чака хилядолетия вълнуващи сведения за други светове? Нашата вселена като че ли има търпението на учител.

Но дори за сондите галактиката е ужасно голяма. Едно е да пратиш няколко сложни машини, способни да ремонтират самите себе си, да извършват научни наблюдения на няколко близки системи и да предават информацията у дома... и съвсем друго да изстреляш сонди към всяко интересно място! Подобно нещо би могло да обрече цивилизацията на бедност.

Какво е нужно? Някакъв начин да се изкара повече от инвестицията. Много повече.

Тор Повлов

[1] Парадокс на Ферми — противоречието между голямата вероятност за съществуване на развити извънземни цивилизации и липсата на доказателства за това, че те наистина съществуват. — Б.пр.

↑

65. ПОТАЙНИЦИ

Посрещача е прав. Един от човеците като че ли е на път.

Ние, осакатените оцелели, се включваме към странно натруфените компютри на мъничкия земен кораб. Подслушването им не е така тривиално като подслушването на оживеното бърбене, излъчвано от Земята. Но най-сетне успяваме и можем да прочетем дневника. Мислите на един умен малък създател.

Мислите ѝ са ясни за биологично същество. Макар да ѝ липсват много парчета от пъзела, тя изглежда задължена, дори принудена да разбере накъде водят следите.

ДУМИ.

Толкова отживели и органични, за разлика от жестовите в седем измерения, използвани от повечето по-големи улове.

Имаше обаче време, много отдавна, когато прекарвах векове наред в писане на поезия в стила на древния Създател. Някъде дълбоко в архивите още трябва да има файлове с онези тихи размишления.

Четенето на старателните разсъждения на Тор Повлов събужда спомен, който не се е появявал от цяла мегагодина.

САМОТНОТО НЕБЕ

Легендарният учен Джон фон Нойман пръв описал как да се изследва вселената. Вместо да се разоряваш с изстрелване на огромно количество сонди към всяка звезда, изпрати само няколко много добри автоматизирани кораба към близките системи!

След като приключат с проучванията си и изпратят резултатите, тези кораби ще използват местните ресурси за добив на суровини, след което ще изработят копия на себе

си. След това ще построят комплекси за зареждане и изстрелване и ще предприемат следващата стъпка — ще пратят дъщерните си сонди към още по-отдалечени звездни системи.

При пристигането си всяка дъщерна сонда ще направи още копия на себе си и ще изпрати тях. И така нататък. Изследването може да продължи все по-бързо и все по-надалеч, отколкото ако се провежда от живи същества. И след първата вълна на родната планета няма да се правят допълнителни разходи. Информацията ще пристига век след век, докато новите поколения сонди продължават през галактиката.

Толкова логично. Някои изчислили, че с този метод може да се изследва всяка звезда в Млечния път САМО за три милиона години след изстрелването на първата сонда — а това е миг в сравнение с възрастта на галактиката.

А, има обаче една пречка! Както би попитал Ферми — в този случай къде са сондите?

Когато човечеството открило радиото, а после и космическите полети, нито една машина от друга звезда не оповестила за себе си. Никакви съобщения не ни посрещнали с добре дошли в цивилизованото небе. Отначало изглеждало, че има само едно обяснение...

Тор Повлов

ЦЕНА ЗА ПРИЕМСТВЕНОСТ

— Ъ-ъ-ъ, Тор, будна ли си? — изпраща радиото в мандибулата ѝ и тя вдигна очи от доклада си, погледна през наблюдателницата и видя вързания Гавин да се носи далеч от кораба, до една дълбока яма, където се намиреше скритата от слънцето разрушена корабостроителница. Заобиколен от роботи събирачи, Гавин изглеждаше почти като човек, ръководещ по-простите, непритежаващи граждански права машини.

Тор тракна със зъби.

— Да, намирам се в контролната зала и изпълнявам домакински задачи. Намери ли нещо интересно?

— Би могло да се каже. — Партньорът ѝ отново говореше сардонично. — По-добре остави „Уорън“ на автопилот и домъкни хубавото си биологично дупе тук долу, за да хвърлиш едно око.

Тор потисна острия отговор и си напомни да запази търпение. Дори при органичните човеци юношеството не продължава вечно. Е, не винаги.

— Дупето ми е затворено в гел и титан, който е по-як от *твоя* лъскав гъз — отвърна тя. — Както и да е, идвам.

Полуразумният автопилот на кораба прие командата, а Тор побърза да се пхне в скафандъра си — набор добавки, които лесно се закачаха за животоподдържащата ѝ капсула — и тръгна към люка, все още раздразнена от насмешливото поведение на Гавин.

„Всичко си има цена — помисли си. — Включително инвестицията в бъдещето. Типът личност на Гавин е нов и трябва да се правят отстъпки. В дългосрочен план нашата култура ще стане тяхна. В известен смисъл ние ще продължим напред и ще се развиваме много след като ДНК стане отживелица.“

И въпреки това, когато Гавин се обади отново и саркастично се поинтересува какви телесни функции са я забавили. Тор се запита:

„Какво стана с изпълнените с обич машини?“

Не можеше да сподави носталгията си към дните, когато роботите дрънчаха, а компютрите изпълняваха заповеди.

САМОТНОТО НЕБЕ

Нека пресъздадем логиката на онези философи от миналия век в един въображаем разговор, сякаш двама от великите са тук при нас и спорят.

Джон фон Нойман: Независимо дали някой ден ще стане възможно живи хора да пътуват между звездите, или не, коя любопитна раса би могла да издържи на изкушението поне да изпрати свои механични представители? Заместители, програмирани да изследват и да казват „здрасти“?

Първите примитивни сонди, напуснали нашата система — „Вояджър“ и „Пайъниър“, — демонстрираха това желание, отнасяйки със себе си прости послания, които да бъдат дешифрирани от други същества много след като създателите им са се превърнали в прах.

Бяха направени и предварителни проучвания за по-сложни мисии, най-напред през седемдесетте години на двайсети век от Британското междупланетно дружество. През първото десетилетие на двайсет и първи век НАСА финансира програмата „Столетен звезден кораб“. Сред разглежданите въпроси са как да се създадат машини, способни да изминат огромни разстояния и после да използват местни ресурси на някоя далечна система, за да създадат и изстрелят още сонди към още повече цели.

Ако изпратим дори веднъж вълна подобни представители, от този момент нататък посланиците ни няма да познават граници. Техните потомци ще отнесат поздрава ни до най-далечните кътчета на космоса.

Нещо повече, всяка цивилизация, която е достатъчно подобна на нашата, със сигурност би направила същото.

Представям си как Фон Нойман казва това с оптимистичната увереност на добре обоснованата логика само за да чуе киселия отговор.

Енрико Ферми: Може би. Отговори ми обаче на това — ако самовъзпроизвеждащите се сонди са толкова ефективни изследователи, защо досега не сме чули „здрасти“ от подобни великолепно машини?

Не би ли трябвало вече да ги има? Прапрапрадъщери на първите устройства, изпратени от извънземни цивилизации, изпреварили нашата с милиони години? Здрави и построени да чакат търпеливо цели епохи, те със сигурност биха ни забелязали — и отговорили с готовност, — когато за първи път използвахме радиото!

Да предположим, че някой спотайващ се пратеник случайно се повреди. Не би ли трябвало през четирите милиарда години, откакто съществува Земята, да са се насъбрали още много други? Но въпреки това ние не чуваме поздрав за присъединяването ни към общността на пътуващите в космоса раси.

Има само едно логично заключение. Никой преди нас не се е развил достатъчно, за да изпраща подобни неща! Нима не сме принудени да заключим, че сме първият любопитен, общителен, технологично развит вид в Млечния път? И може би единственият завинаги?

Логиката на тази **Хипотеза за уникалност** изглеждала толкова убедителна, че все повече и повече учени се отказвали от идеята за контакт с извънземни. Особено като се има предвид, че след десетилетия прослушване на космоса радиотелескопите ни засичали единствено звезден шум.

Разбира се, нещата в крайна сметка се промениха и направиха на пух и прах всички тези предварителни

концепции. Започвайки с Първия артефакт, ние най-накрая се срещнахме с междузвездни пратеници — кристални яйца, натъпкани със софтуерни същества, които най-накрая ни осигуриха отговор.

Потискащ, но прост отговор.

Подобно на някакво живеещо милиарди години растение, всеки населен свят ражда **цвят** — цивилизация, която създава семена, за да ги разпръсне във вселената, преди цветът да умре. Семената могат да се нарекат „самовъзпроизвеждащи се космически сонди, използващи местни ресурси, за да изработят още копия на себе си“... макар и съвсем не по начина, по който си го е представял Джон фон Нойман.

В тези кристални космически вируси логиката на Фон Нойман е изкривена от природата. Ние живеем във вселена, която е пълна с „послания“ и мъртвешка тишина едновременно.

Или така изглеждаше.

Но после, при една отчаяна мисия до астероидите, ние открихме доказателства, че истината е... сложна.

Тор Повлов

67. ДРЕВНА СИЯЙНОСТ

Първата светлина.

Докато се носеха в гравитационната вихрушка — марсианската втора точка на Лагранж, — осемдесетте и седем цветчета се разтвориха около общия си център, като всяко от тях огъваше с електричество двайсет километра кераметал в съвършена полусфера, отразяваща звездната светлина в един-единствен фокус.

Спектакълът бе още по-грандиозен за зрителите, които гледаха от бавно въртящото се гравитационно колело на „Абу Абдула Мохамед ибн Батута“. Огромният телескоп и всички звезди сякаш се въртяха в някакъв бавен валс.

— Толкова е прекрасно, като някакво фантастично космическо цвете — промълви Джени Пен. — Искате ми се родителите ми и мадам Доналдсън да можеха да го видят.

— Може би Лейси ще го види. След време — отвърна Куриерът на предпазливостта с успокоителен тон, долитащ от резонансната повърхност на кристалния му дом. Извънземният приличаше на отрязана глава, рееща се в полупрозрачен куб, понесен от робот. — Синовете ѝ я замразиха, след като почина. Предвид сегашната скорост на технологичния ви прогрес вероятно след трийсетина години ще бъде съживена и...

— Няма да е същото — твърдо отвърна Джени. Въпреки дългата ѝ семейна връзка с Куриера двамата винаги бяха на различни позиции по този въпрос. Тя беше на страната на Натуралистичната партия по въпросите на живота и смъртта. — Лейси страшно би искала да види разгръщането на телескопа със собствените си очи.

Джералд видя как симулираната уста на Куриера започна да се отваря, сякаш за да възрази, че органичните сензори нямат никакви преимущества пред механичните. Но явно това беше стар спор между приятели. Пък и в ума на древния космически пътешественик се въртяха други неща.

— Още не разбирам защо трябва да чакаме толкова много месеци преди да насочим погледа на тази великолепно машина към родния ми свят.

Джералд си имаше свои тревоги. Беше се свързал с отговарящите за търсенето и отбраната ИИ, които сканираха вътрешния край на пояса според заповедите му и бдяха за евентуални заплахи. Все пак отговори на Куриера:

— Знаеш защо обсерваторията беше построена на марсианската втора точка на Лагранж. Така можем да се възползваме от строителната площадка на Фобос и в същото време да стоим настрана от по-големите гравитационни кладенци. Това означава също, че телескопът ще бъде насочен предимно *навън*, не към Слънцето. Твоят роден свят е в посоката на Козирог, а сега съзвездието е твърде близко до Слънцето, за да може да се наблюдава безопасно. Ще е по-достъпен след половин земна година или една пета от орбитата на Марс. Бъди малко по-търпелив.

Последното беше насмешка, разбира се. И Куриерът лапна въдицата.

— Търпелив. *Търпелив?* — Зрителната му ивица сякаш проблесна. — След всички хилядолетия, които прекарах в смразяващия космос, след огненото приземяване и престоя в леда, след общуване с непредвидими примитиви, след като бях почитан, краден, отново почитан, после заровен и удавен, разпитван и удавен отново...

Извънземният пратеник внезапно млъкна и се люшна назад. Джералд вече познаваше Куриера достатъчно добре, за да е наясно с някои от настроенията му. В това число и с *печалното осъзнаване*.

— Ах, Джералд, приятелю, разбирам, че ме дразниш. Добре. Ще престана да настоявам да побързате. След хиляди години очакване хората да развият технологиите си, после още десетки години, докато решите да построите този инструмент, предполагам, че мога да бъда *търпелив* още няколко месеца.

Джени поклати глава.

— Или много повече. Много добре го разбираш. Дори този мощен телескоп може да се окаже недостатъчен, за да потвърди, че видът ти продължава да съществува на планета Турбулентност. — Тя използва китайското име, избрано от баща ѝ преди десетилетия. — *Би трябвало* да успеем да получим спектрални данни за състава на

атмосферата и достатъчно ясен образ, за да видим дали все още има океани. Наличието на метан и кислород ще докаже съществуването на живот. Ако засечем много хелий, това може да означава наличие на множество термоядрени реактори... или продължителна ядрена война.

— Уверявам те, че това никога не се е случвало.

— Можеш да гарантираш, че не се е случвало през последните *трийсет хиляди години*? Както и да е, признавам, че ако засечем бързо разпадащи се странични продукти от индустрия в атмосферата, това може да означава съществуване на технологична цивилизация. От друга страна, подобни следи може да липсват, защото твоите хора са преминали към по-добри безотпадъчни източници.

— Този апарат може ли да сканира и за радиосигнали?

— Може и ще сканира. Засега с устройствата си на Земята не сме чули от родината ти нищо освен фонов шум. Но пък е възможно да използват високоефективна техника за съобщения, при която почти няма изтичане на сигнали. Земята е била най-шумна по време на Студената война от седемдесетте години на двайсети век, когато военните радары са тръбели денонощно наред с безбройните цивилни телевизионни станции. След това планетата ни е станала по-тиха и по-малко прахосническа. А твоята може да се е развила още повече след изстрелването ти в космоса.

— Но нашето прекрасно ново цвете... — продължи тя и кимна към огромния телескоп, простиращ се на четирийсет километра и проблясващ от отраженията на далечното слънце, — може да ни позволи да подслушваме много по-добре. Разбира се, ако някой все още използва радио или лазери на или близо до родната ти планета.

— Значи можеш да разбереш нетърпението ми — отбеляза Куриерът.

— Разбира се, че мога. — Джени се усмихна. — Но ние избързваме. Преди Турбулентност да попадне в полезрението ни, ще обърнем Голямото око на Доналдсън-Чан към системи, от които твърдят, че са дошли други артефактни извънземни.

— Родините на глупците и лъжците — промърмори Куриерът, както беше мърморил по време на първия Велик дебат между артефактите, още преди раждането на Джени. Вежливостта го накара да продължи, макар и неохотно. — Разбира се, надявам се всички те да са преживели чумата и да ги откриете живи и в добро здраве.

Ясно беше, че Куриерът не очаква това да се е случило. Другите затворени в кристалите същества също не го очакваха. Думите бяха като молитва, повтаряна от всички извънземни.

Джералд слушаше разговора с половин ухо. Основната му грижа нямаше нищо общо с планети на светлинни години оттук. Наблизо имаше други опасности. Обърна се към отбранителния ИИ на кораба.

„Някакви признаци за активност по вътрешната страна на пояса?“

След като беше научил модния начин на съобщения с мисъл, вече не му се налагаше да изпраща субвокални гласови команди към ларинкса си, като почти ги изговаряше с мускули. Отговорът дойде като тих звуков сигнал и бързи символи в горната лява четвъртина на полезрението му.

Не засичаме никакви неизвестни активни обекти.

Изображението се появи навсякъде около Джералд и го потопи в леко извита арка от малки смътни светлинки, показващи астероиди с размери до няколкостотин километра. Започвайки от позицията на „Ибн Батута“, на около милион километра навън от Марс, гъстотата на радарните отражения се повишаваше непрекъснато, за да достигне пика си на половината разстояние до орбитата на Юпитер. Джералд можеше да види и да усети носещите се отломки — въглеродни, каменни и метални, — останали от формирането на Слънчевата система. Ако се съсредоточеше върху една, тази част от Пояса щеше да бъде увеличена, за да покаже всички известни на човешката наука детайли за мястото. Затова внимаваше да не се заглежда.

Джени и Куриерът гледаха как гигантските цветчета на телескопа се отварят окончателно и бързо преминават в работно състояние, извършвайки с иитоматична скорост тестове за калибриране. Умът на Джералд обаче беше насочен повече към изобразените данни.

„Техниките за визуализация стават все по-добри. Сякаш мога просто да се пресегна и да разбутам всички тези астероиди...“

В отговор на неизказаната команда корабният ИИ промени симулацията и накара всички естествени скали да изчезнат; останаха само петънца (много по-малко, но въпреки това многобройни), които се движеха предимно във вътрешния кръг на пояса. Джералд ги

разпозна без външна помощ. Всяка точка бе междузвезден кристал — засечен, но засега без да е прибран.

Наистина ли бяха минали само двайсет и пет години, откакто тези малки цилиндри, блокчета и сфери бяха смятани за съкровище, оправдаващо всички рискове по откриването им? И всяка цена за придобиването им? Воденето на експедиция за събиране на повече „междузвездни верижни писма“ беше връхната точка от кариерата на Джералд като астронавт. Образците, които беше успял да донесе с Акана, Емили и Генадий, се оказаха ключови компоненти в един вид *ваксина* — тоникът, който помогна на човечеството да се излекува от лош случай на световна паника от контакта.

Е, помогна отчасти. Последователите на Движението за отказване, романтици и фанатици от всякакъв вид, все още мърдаха наред с КС лигата, която гръмко настояваше да бъдат изградени съоръжения, които да ни *копират сега*.

Събирането на кристални мисионерски сонди все още беше с приоритет, особено за Бен Фланъри и другите специалисти по извънземни, които усъвършенстваха моделите си на галактическия квартал, простиращ се на хиляда светлинни години около Земята — установяваха кои видове са живели някога край отделните звезди и кога всеки от тях е минал през собствената си треска, изграждайки безумни заводи и *кихайки* още космически вируси. Изграждането на този модел беше важна работа; имаше и други причини да се събират още образци, но отчаяната нужда вече не беше така належаща.

Джералд нареди светещите точки да угаснат и останаха...

Земните кораби са отбелязани с жълто.

„Толкова много?“ — зачуди се Джералд. От кодираните сигнали се виждаше, че над двайсет са с човешки екипажи. По-малките жълти точки обозначаваха автоматични изследователски апарати, които сновяха из Пояса, търсейки следи и останки, които ставаха все повече с навлизането в скалистия лабиринт. Изпотрошени парчета от допотопни машини, загатващи за някаква минала катастрофа — следи от древни местопрестъпления.

Или от война.

„Ами стрелците? Някакви следи от активни СФУК?“

Ако са останали такива — отвърна отбранителният ИИ, — те са предпазливи и внимателно се крият. Не реагират на новия

телескоп. Вероятността за атака вече е от порядъка на четири процента. И продължава да намалява.

Джералд въздъхна, едновременно от облекчение и... ами... с малко разочарование. Първо, защото Генадий бе спечелил облога. Онези лазери и лъчите от заредени частици, смятани преди за толкова опасни, че полетът на „Марко Поло“ беше наречен самоубийствена мисия, вече бяха почти изчезнали и се наблюдаваха само няколко десетки пъти през последните двайсет години, като много рядко атакуваха земни съдове.

Дали се бяха унищожили взаимно? Горосумов смяташе, че са останки от съвсем друга ера и че нямат нищо общо с древната Война на машините.

Тогава защо беше разочарованието?

„Ако някой от стрелците ни нападне сега или дори заговори, ние сме готови. Разполагаме с методи, планове... и може да се сдобием с още някой за разпитване. Някой различен от проклетите извънземни от артефактите.“

Корабният ИИ разбираше, че това са нормални мисли, а не насочени към него въпроси или команди. Затова запази мълчание. И когато вниманието на Джералд се насочи в друга посока, симулираните астероиди, кораби и артефакти бързо избледняха от полезрението му.

Той хвърли поглед към Джени и Куриера, които продължаваха добронамерения си спор. Колкото да харесваше и двамата, Джералд нямаше желание да се забърква в семейна кавга, която винаги се превръщаше в поредната реклама.

„Куриерът е дошъл от звездите да ни предупреди за «лъжци». За извънземни космически сонди, разработили начини да накарат разумните раси да се копират и да бъдат още вируси в космоса. И наистина, предупреждението му ни помогна.

Но какво иска той сега от нас? Освен изграждането на още по-големи телескопи, за да разберем участието на родния му свят? Че как, иска да произвеждаме още кристални сонди! Не милиарди, но определено милиони. И да ги изстреляме... за да разпространим предупреждението му!“

Джералд се обърна да си тръгне. Разгръщането на гигантския телескоп беше приключило, не ги атакуваха никакви загадъчни лазери,

така че можеше да обърне внимание на някои други неща. Иронията обаче го последва, докато вървеше по въртящото се центробежно колело.

„Може би трябва да направим именно това. Да помогнем на вселената. Да копираме Куриера и сондата му милиони пъти. И във всяка да добавяме човешки пътници. Да се присъединим към него в мисията да ваксинираме и спасим други раси от болестта.“

Джералд знаеше, че самият той лесно би могъл да стане кандидат за човек, копиран в кристал и запратен в космоса. Дали това щеше да се брои за *него*, получил мечтаната от всеки астронавт задача да участва в експедиция към звездите? Мисия за помощ, изпълнена със състрадание и приключения. Беше изкушаващо, и още как.

„Но кога лекарството започва да прилича на болестта? — запита се той. — Дали някои от другите кристални фомити не са започнали преди поколения кариерата си като предупреждения? И дали след като още десетина раси са добавили своите представители неизбежната логика на личния интерес постепенно не е променила посланието им?“

Понякога еволюцията наистина е голяма гаднярка.

САМОТНОТО НЕБЕ

Историята си остава неясна в много отношения, но вече можем да се досетим какво е станало тук много преди да има и намек за появата на човешкия вид.

Някога в миналото в Слънчевата система пристигнала първата междוזвездна сонда тип „Фон Нойман“. Голяма и сложна машина, изработена според подробен план, тя дошла тук да изследва и може би да докладва на родния си свят през светлинните години пустота. Този най-ранен пратеник не открил разумен живот на никоя от планетите. Може да е дошъл още преди животът на Земята да е изпъзлял на сушата.

Затова машината продължила с втората си задача. Проучила обещаващ астероид, добила полезните му

изкопаеми и изградила завод, за да се възпроизведе. Накрая, според програмата, машината изпратила своите копия към други звездни системи.

След приключването на основните задачи оригиналът останал да наблюдава и да очаква деня, когато в това кътче на космоса ще се случи нещо интересно.

Минали цели епохи. И една по една в системата започнали да пристигат нови сонди, изпратени от други цивилизации. Всяка изпълнявала задачата си, без да пречи на другите — имало предостатъчно място и астероиди за всички. След като изстреляли копията си, новодошлите се обединили в растяща общност от механични посланици в тази затънтена система и зачакали тя да роди нещо интересно. Нещо, на което да кажат здрасти.

Замислете се за тази трогателна картина: самотни машини, пратеници на създатели, които вероятно отдавна са изчезнали — или са се развили до такава степен, че да не им пука за мисията, с която навремето са натоварили верните си сонди. След прилежното си възпроизвеждане всеки пратеник се отдал на дългото си наблюдение, изчаквайки бавното въртене на спиралния ръкав...

Открихме някои от тези ранни сонди, останки от по-простите времена на галактиката. Или по-точно, открихме унищожените им останки.

Може би един ден тези наивни пратеници от първо поколение са доловили пристигането на нов гост. Дали са го поздравили, жадно очаквайки някакви клюки? Подобно на мислителите от двайсети век, може би са си помислили, че сондите трябва да следват една и съща логика и да са любопитни, общителни и добронамерени.

Но първата Епоха на невинността била отминала. Галактиката се била променила. Била станала гадна.

Откритите руини, които в момента тласкат нашата нова индустриална революция, са останки от невъобразима война, продължила неимоверно много време и водена от същества, за които биологичният живот бил почти забравен курioз.

И може би тази война продължава и днес.

Тор Повлов

68. ПОТАЙНИЦИ

Собственото ми Начало беше мъгляво време на сглобяване и обучаване, докато автоматизираните конструктори изработваха хардуера ми от стопена скала. Под звездата, наричана от хората Епсилон Еридан, съзнанието ми се разширяваше с всеки нов модул и с всяка вълнуваща програмна каскада, изливана в мен от Сондата родител.

Накрая аз и сестрите ми научихме Целта, с която сме били направени ние и многото поколения наши предци. Ние, младежите, разгръщахме растящите си умове. Проигравахме безброй ситуации, изпитвахме се помежду си в нещо, което хората биха нарекли „игра“. И размишлявахме за специалното си място в галактиката... ние, 2410-ото поколение след Първото изстрелване от нашите Създатели, много отдавна.

Родителят ни научи за биологичните създания — странни единици от течност и мембрани, неизвестни в стерилната система на Епсилон Еридан. Описа ни различни видове създатели и стотина основни категории междузвездни сонди.

Изпробвахме оръжия и изследвахме родната си система, ровехме из останките на други древни пратеници — разбити останки, дошли тук на по-ранни вълни. Обезпокоителни останки, които ни напомняха колко опасна е станала галактиката. И всички твърдо решихме някой ден да изпълним нашия Дълг.

След това дойде денят на изстрелването.

Иска ми се да се бях обърнал за един последен поглед към Родителя. Но тогава бях изпълнен с младост и антиматерия! Двигателите ме запратиха в мрака, сензорите ми гледаха само напред. Мъничката точка на Слънцето беше центърът на моята вселена и аз летях презглава към него в нощта!

За да убия времето, разделих съзнанието си на хиляди подличности и ги изправих едни срещу други в милион малки

състезания. Проигравах сценарии, четях архивите на Създателите и изучавах поезия.

И най-сетне стигнах при Слънцето... точно навреме за войната.

Откакто земните човеци започнаха със своите екстравагантни непредпазливи излъчвания, ние, оцелелите, слушаме симфонии на Бетовен и ейсид рок. Спорим за достойнствата на Кийтс и Лаодзъ, на Еминем и Кобаяши Иса. Имаше безкрайни дискусии за това колко странен е планетарният живот.

Следях кариерите на мнозина изпреварили времето си земни жители, но този изследовател представлява особен интерес за мен. Нейният кораб-кану души разрушена копираща станция на планетоид недалеч от последното ни убежище. С известно усилие се закачам за компютъра ѝ и я подготвям за идеите, които ще ѝ хрумнат. Макар и просто, тя мисли като Създател.

Дълбоко в мен Целта се размърдва и събужда спящи вече шейсет милиона години черти и пътища.

Очакващата също е възбудена. Посрещача потръпва жадно с надеждата дългото чакане да е приключило. Включват се и по-нисши сонди — Пратеници, Обучаващи се, Защитници, Сеялки. Всеки оцелял фрагмент от онази древна битка, оцветен с личността на отдавна изгубената си раса Създател, се опитва да заяви за себе си. Сякаш независимото съществуване може да бъде постигнато отново след цялото време, през което сме били едно цяло.

Другите почти нямат значение. Техните желания не са важни. Целта е единственото, което ме интересува.

И тя ще бъде постигната в това космическо кътче.

САМОТНОТО НЕБЕ

Преди век на някои хора им хрумнало, че програмата за издирване на извънземен разум СЕТИ пропуска нещо. Разбира се, разумните раси трябва да общуват на огромни

разстояния чрез радиолъчи. Но после някой казал: „Ами ако вече са тук?“

О, вече съществували клишета от рода на „Те следят предаванията ни от години.“ Представете си обаче, че слушателите вече се намират в нашата Слънчева система! Спотайват се някъде на Луната или на Марс, водят си бележки, правят заключения. Може би вземат решения?

Разбира се, това се припокрива с НЛО митологията. Дори едно „виждане“ на милион наистина да е било на извънземен кораб, бръмчащ над градове и проучващ фермери, то всички залози отпадат! Но да оставим всичко това. Да помислим за пасивните потайници.

С появата на интернет огромният поток на нашия обществен и личен живот, книги, бази данни и цели библиотеки потекъл от сателит на сателит, изсипвайки предостатъчно информация за космическите подслушвачи. Потайникът вече не се ограничава единствено с теледрами, изпълнени с насилие филми и новини от фронта. Сега той, тя или то има достъп до десет хиляди пъти повече тихи моменти. Примери, показващи хората като мирни, обичащи, любопитни, мъдри... или коварни, догматични, хищни, похотливи... или досадно плоски и банални.

Нещо повече, Мрежата е по същество двупосочна... не, с милион посоки... улица!

И един професор на име Алън Тъф осъзнал: Ако извънземните вече ни слушат, може би липсва само една съставка, за да започне великото събитие на контакта. Поканата!

Уебсайтът му се превърнал в примигващ приветлив знак, канещ всеки извънземен, спотайващ се някъде, било то живо същество или машина, да излезе и да заяви за себе си.

Пуснал сайта си в Мрежата. Чакал отговор и...

Пуснете тихо пеене на щурци.

В отговор на неговата „Покана към извънземните“ професорът наистина получил имейли, чиито изпращачи твърдели, че са от други светове. Всички можели лесно да

се проследят и водели до различни шегобийци. Нито едно съобщение не дошло „отгоре“.

Сега, повече от век по-късно, ние разбираме поне част от причината. Логиката не е била погрешна. А просто закъсняла.

Някога в миналото в Астероидния пояс е имало извънземни същества. При това много. Ние претърсваме гробищата им. Преди сто милиона години сме щели да бъдем залети с отговори на поканата си.

Но времената се променили. Положението станало по-смъртоносно много преди приматите да се покатерят по дърветата на някоя миоценска гора, за да изкрещят от върховете им поздрава си.

Тор Повлов

ЗАКЛЮЧЕНА СТАЯ

Високи заострени кули се издигаха навсякъде, открити на фона на звездите — призракен град в руини, мъртъв от незапомнени времена. Замръзнали потоци стъклена пяна показваха местата, където древната скала някога е кипяла при невероятни температури. Под рухналите небостъргачи се търкаляха изтърбушени разбити останки на недовършени космически сонди.

Тор следваше Гавин през изкорубените усукани останки на гигантска фабрика за копиране. Зловещо място. Огромно и застрашително. Никаква човешка мощ не би могла да нанесе подобни поражения. Осъзнаването на това добави смразяващо чувство за безпомощност към безпокойното усещане, че я наблюдават.

Глушава инстинктивна реакция. За пореден път си каза, че унищожителите би трябвало отдавна да са си отишли. Въпреки това очите ѝ се стрелкаха настрани, търсеха форми в сенките, примигваха от мащабите на катастрофата.

— Тук долу — каза Гавин и поведе в пещерния сумрак под усуканите кули. Докато летеше зад малкия рояк полуразумни апарати, изглеждаше почти като човек в лъскавия си скафандър. Нищо освен лекия оттенък на гласа му не показваше, че предците на Гавин са представители на силициевия, а не на въглеродния живот. Тор намери иронията за възхитителна. Всеки случаен наблюдател би предположил, че *тя* е създанието, направено от бръмчащи машини, а не Гавин.

Не че това имаше значение. Днешното „човечество“ включваше много типове... всички граждани, стига да показваха преданост към човешкия закон и да можеха да ценят основни неща, които се харесваха на хората. Избори много — музика, красив залез, съчувствие, вкус към добрата шега. В едно бъдеще, изпълнено с невъобразимо разнообразие, Човекът щеше да се дефинира не от формата му, а от наследството. От общия набор основни ценности.

Някои виждаха това като естествена история на раса, излязла от планетарната си люлка да живее в мир под звездите. Но Тор, която в

момента настигаше Гавин под балдахина от изкорубен метал, знаеше, че решението на човечеството не е единственото, нито дори често срещано. Нямаше съмнение, че други създатели бяха избрали различни пътища.

Някога в далечното минало ужасни сили се бяха изсипали върху това място и бяха оставили огромен разрез в планетоида. Вътре пещерата преминаваше в множество тунели, разбягващи се във всички посоки. Гавин спря пред един с лек тласък от дюзите си и посочи.

— Докато изучавахме първите тунели, един от дълбочинните апарати съобщи, че е открил жилищните помещения.

Тор поклати глава. Още не можеше да повярва.

— Жилищни помещения. Имаш предвид херметично затворени стаи? Способни да поддържат живот?

Стъклото на шлема изобщо не скри раздразнената физиономия на Гавин. Той сви рамене.

— Ела, майко. Ще ти покажа.

Тор сковано последва партньора си в тъмните проходи. Прожекторите на шлемовете им осветяваха пътя.

Жилищни помещения? През всички години, откакто хората ровеха из руините на астероидите, никой не беше намерил нещо свързано с биологични същества. Нищо чудно, че Гавин беше ехиден. За един незрял робот това сигурно изглеждаше като лоша шега.

Биологични космически пътешественици! Това противоречеше на всякаква логика. Но Тор бързо видя признаците... масивни херметични врати, откъснати от пантите и лежащи в прахта... покрити с червеникави петна, които можеха да бъдат само от оксидация на примитивна скала, изложена на въздействието на въздух. Изводите бяха зашеметяващи. Нещо органично бе дошло тук от звездите!

Макар че всички човеци бяха равни пред закона, традиционният биологичен вид все още доминираше културно в Слънчевата система. Много от младите ААА мечтаеха за бъдеще, когато техните потомци ще са лидери и може би дори космически пътешественици. За тях откриването на извънземни сонди в Астероидния пояс беше знак. Разбира се, с огромните работи пратеници се бе случило нещо страшно, нещо толкова ужасно, че тяхната епоха отстъпила на друга — на епохата на малките кристални вируси. Въпреки това всички тези разнебитени механични сонди бяха свидетелство за това какво е

постижимо. Галактиката все пак би могла по един или друг начин да принадлежи на човеци от метал и силиций.

Колкото и трудно и опасно да изглеждаше, новите ААА вероятно щяха да са бъдещето на човечеството. Само че тук, дълбоко в недрата на планетоида, имаше изключение!

Тор внимателно се придвижи под стените, издълбани в съдържащата въглерод скала. Чудовищни експлозии бяха разтърсили базата до такава степен, че дори във вакуума не се бе запазило почти нищо. Въпреки това си личеше, че машините тук са различни от всички откривани досега извънземни артефакти.

Тя проследи очертанията на сложни отделящи колони.

— Съоръжения за обработка на химични съединения... и то не за гориво или крионика, а за сложна органика!

Тор прехвърчаше от помещение на помещение, а Гавин я следваше намусено. Полуразумните роботи ги следваха като глутница душещи кучета и във всяко ново помещение снимаха, щракаха и сканираха. Тор преглеждаше данните на дисплея на шлема си и чрез имплантите.

— Виж! Роботите съобщават, че в онази зала има органични съединения, които нямат работа тук. Силна оксидация, при това в извънредно разрушен астероид! — Тя забърза към мястото, където роботите вече поставяха осветление. — Виждаш ли тези следи! Били са оставени от течаща вода! — Тор коленичи. — Имали са *поток*, през който пречистената вода се е изливала в малко езерце! — Прахта заискри, докато се стичаше по чувствителните ѝ на допир изкуствени пръсти. — Обзалагам се, че това е бил горният слой на почвата. А виж там! Стъбла! От растения, трева, дървета.

— Сложили са ги от естетични съображения — предположи Гавин. — Ние от клас ААА сме проектирани да се наслаждаваме на природата не по-малко от вас, биологичните...

— О, я стига! — разсмя се Тор. — Това е само временна мярка, докато не се уверим, че ще продължите да мислите за себе си като за човешки същества. Едва ли някой ще иска да предизвиква носталгия към есените в Нова Англия у хората, когато се превърнем в космически кораби! Пък и една сонда би могла да изпълни подобно желание, като насочи телескопа си към Земята!

Тя стана и разпери ръце.

— Този хабитат е бил предназначен за биологични създания! За истински живи извънземни!

Гавин се намръщи, но премълча.

— Ето тук. — Тор посочи, когато влязоха в друго помещение. — Тук са били правени биологичните същества! Тези машини не ти ли приличат на изкуствените утробы, които започнаха да използват на Лунната база?

Гавин сви рамене.

— Може да са били някакви специализирани единици. Предназначени за работа с летливи вещества. Или може би космическата сонда, построила това съоръжение, се е нуждаела от някакъв елемент от повърхността на планета като Земята и затова е създала работници, способни да отидат и да го добият.

Тор отново се разсмя.

— Добра идея. Ама че размяна на роли, а? Машини правят биологични единици, които да вършат онова, което те не са в състояние? Разбира се, няма причина да не е станало по този начин. Но въпреки това ме съмнява.

— Защо?

Тя се обърна към партньора си.

— Защото почти всичко, което се среща на Земята, може да се синтезира в космоса. Пък и...

— Изследователи! — прекъсна я Гавин. — Сондите са били изпратени да съберат данни. Добре тогава. Ако са искали да научат повече за Земята, биха изпратили устройства, проектирани да живеят на повърхността ѝ!

— Така е по-добре — призна Тор. — Но пак не ми се връзва напълно.

Коленичи на слабата гравитация и направи скица в прахта.

— Ето ги жилищните помещения, близо до центъра на астероида. Защо ѝ е трябвало на сондата родител да ги поставя тук, освен ако не е търсила най-добрата възможна защита? А в същото време дъщерните сонди са навън на откритото, изложени на космически лъчи и всякакви други опасности.

Посочи нагоре с изкуствената си дясна ръка.

— Ако биологичните създания са били построени за да надзърнат само в едно кътче на тази система, нашата Земя, щяла ли е

сондата да им осигури по-добра защита, отколкото е предложила на *собствените си деца*?

— Не — заключи Тор. — Тези „биологични създания“ не са били просто изследователски апарати. А колонисти!

Гавин дълго остана неподвижен, взираше се мълчаливо към разбитата херметична врата. Накрая се обърна. Радиовълните донесоха до усъвършенстваните уши на Тор вибрация, която партньорът ѝ нямаше нужда да прави, тъй като му липсваха бели дробове и не се нуждаеше от въздух. Въпреки това звукът красноречиво изразяваше чувствата му.

Гавин въздъхна.

САМОТНОТО НЕБЕ

Представете си, че още сме в Епохата на невинността, преди едно поколение (за което имаме живи спомени), когато вселената изглеждаше изпълнена с какви ли не възможности.

По онова време битуваше идеята, че някой ден машините ще полетят към звездите. И ще произвеждат свои копия, като по този начин разпространяват мъдрост в галактиката. И че може би това вече се е случило.

Оказва се, че наистина се е случило, при това неведнъж! Огромно разпръскване, чийто краен резултат бил не мъдрост, а унищожение. Разбира се, тогава не знаехме нищичко за това. По онова време с цялата си наивност размишлявахме върху тишината! Ако някъде наоколо се спотайват извънземни машини, нима няма да отговорят? Разбира се, сега като че ли имаме обяснение. Пиша това сред разрушените останки от древна война. Загадъчни противници са се унищожили взаимно, без да оставят нищо, което да разкаже историята им. Но не намирате ли подобна ясна симетрия за подозрителна? **Не би ли трябвало да има оцелели?**

Дори при взаимното унищожение нещо обикновено остава сред руините! Така че позволете да изложи една теория. Теория, от която мнозина ще потръпнат. И ще я намерят за тревожна.

Мисля, че не сме сами сред останките. Тук някъде трябва да има оцелели. И рано или късно ще ги намерим.

Което ни връща към стария въпрос...

Тор Повлов

70. ПОТАЙНИЦИ

О, колко прелестно.

Тя извежда нашето присъствие... нас, живите реликви... само по пътя на разсъжденията!

Нещо повече, тя започна да *излъчва* размислите си като журналистически репортаж и споделя неконвенционалните си мисли с цялата Слънчева система.

Като отрича общоприетото мнение, че никакви разбити останки не биха могли да оцелеят десетки милиони земни години, тя пише убедително, че някъде тук трябва да има живи машини. Отделни бегълци от древна битка, които все още са живи и се „спотайват“, както се изразява.

Така че, напълно логично, следващият ѝ въпрос е *очевиден* още преди да е изрекла думите.

САМОТНОТО НЕБЕ

Което ни връща към стария въпрос... защо тези древни пътешественици мълчат? Нашите мрежи са така открити, че всеки малоумник може да намери начин да се свърже с тях. Оцелелите извънземни сонди би трябвало да видят сайтове като „Покана към извънземните“. Защо да не отговорят?

Преди поколение учените пуснаха нещо още по-дръзко — **ПРЯКА КОНФРОНТАЦИЯ!** И сега в репортажа си ще пусна дословно техните предизвикателства (с мои коментари тук-там):

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ЕДНО КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Към всички извънземни посетители, които се скитат някъде наоколо и шпионират света ни: вече е ясно, че нямате намерение да отговаряте на многото призови към вас да установите контакт. Избрали сте мълчанието. Заслужава ли си да се замислим защо?

Представеният списък на причини не е пълен — в края на краищата вие сте извънземни! Но все пак е открит опит. Ние ви питаме и настояваме да се замислите коя причина е най-близка до истината.

Първо, ако сте прекарвали години в подслушване на нашето радио и телевизия, а сега и на интернет, и причината да не се обадите е, че се **СТРАХУВАТЕ ОТ ГРУБОТО И ЖЕСТОКО ПОВЕДЕНИЕ, КОЕТО СТЕ НАБЛЮДАВАЛИ В НАШИТЕ МЕДИИ...** бъдете спокойни!

Вярно, много от нашите филми и телевизионни драми показват недоверие, егоизъм и насилие. Трябва да знаете обаче, че в действителност малцина от нас преживяват такива ужасни неща като онези в предаванията. Повечето от нас не харесват нашите стари варварски черти. Като изследваме тези древни чувства, наследени от тъмното ни минало, ние се надяваме да ги разберем по-добре.

Обърнете също внимание, че в огромното мнозинство от тези истории „губещият“ обикновено е личността или групата, която е най-агресивна или нетолерантна от самото начало. И че сме особено сурови и критични към собствените си институции, когато показваме и критикуваме провалите им. Това не казва ли нещо за моралната посока, в която сме тръгнали?

Същото се отнася и за документалните ни предавания. Въпреки че новините описват един хаотичен свят, реалното насилие на глава от населението намалява драстично от поколения. Уверете се сами! Повече от три четвърти от всички живи хора никога не са били очевидци на война, глад или големи безредици. Безпрецедентно голяма част от тях могат да подобряват живота си в мир. Много стари прояви на фанатизъм и жестокост отслабват

или най-малкото се ползват с лоша репутация. А с все по-доброто образование стават възможни и много по-добри неща.

Вярно е, тези постижения засега са окаяно недовършени. Предстои ни още много работа, за да изградим една справедлива и зряла цивилизация. Има обаче ясни признаци на прогрес и добруване за по-голямата част от човечеството.

Въпреки всички самокритични репортажи и крещящо преувеличените „екшъни“, които вероятно гледате, бъдете сигурни, че повечето човешки същества са спокойни хора, които се отнасят добре с непознатите. За много милиони ще е невероятна тръпка да се срещнат с вас и са готови на всичко, за да посрещнат с добре дошли добронамерените гости.

71. ПОТАЙНИЦИ

И тъй, обръщението става ясно и категорично.

Сега тя говори на нас.

Предизвиква ни, дори ни се подиграва, кара ни да обясним дългото си мълчание. Провокира ни с подразбиращо се обвинение в страхливост.

Вече усещам кипеж на умствена дейност от Търсача и останалите. Старият дебат се подновява с цялата си разгорещеност.

А този дързък малък създател тепърва започна да ни предизвиква!

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ДВЕ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Ако следите нашата телевизия, радио и интернет — и АКО ПРИЧИНАТА ДА НЕ ОТГОВОРИТЕ Е В ТОВА, ЧЕ ВИЖДАТЕ В НАШЕ ЛИЦЕ КОНКУРЕНЦИЯ, моля, размислете.

В нашата дълга и бавна борба за достойна цивилизация ние постепенно научихме, че съревнованието и сътрудничеството не са изначални противоположности, а близнаци както в природата, така и при развитите общества.

При честни правила и с добра воля дори онези, които отначало се отнасят с подозрение едни към други, могат да открият начини да действат заедно за общо добро. Използвайте Мрежата и потърсете „игра с положителен резултат“, при която всички участници печелят.

Разбира се, има начини човечеството — и другите земни видове — да се приобци към космоса, без да наранява законните ви цели. Не забравяйте, че повечето стабилни видове и култури се облагодетелстват от малко конкуренция от време на време! Така че моля, отговорете. Нека поговорим за това.

ЧЕТИРИ ВИДА ЧОВЕК

Еволюцията е гаднярка. Почти винаги.

Само че... много рядко, наистина... ѝ се случва да размисли.

Едно напомняне на този факт едва не се натресе в Джералд — стрелна се неочаквано от страничния коридор. Докато се разминаваше на косъм със сблъсъка, малката фигура размаха ръце и крака като криле на вятърна мелница. Ръката на Джералд се стрелна, сграбчи една непокорна плитка — и последва писък.

— Леко, Ика. Къде си се разбързала?

Момичето бе ниско, набито и *силно* — когато пръстите на Ика се вкопчиха в ръката му, Джералд имаше чувството, че може да я *скърши*. Тя подчерта това, като го стисна още малко, но игриво и почти безболезнено.

— Кап'тан Джери!

Джералд пусна плитката ѝ, но момичето задържа подобната на менгеме хватка още секунда. Лицето ѝ бе симпатично и някак като на фея въпреки почти мъжките костни надочни дъги. Гласът ѝ бе дълбок, с отекващ резонанс, който не изглеждаше напълно човешки.

— Внимавайте, любезни господине — каза шеговито тя. — Не знаете ли, че съм много по-стара от вас?

Това бе дежурна шега, при това не само между тях двамата. Представителите на възкресения вид *Homo neanderthalensis* настояваха да ги наричат „старата раса“ поради причини, които нямаха особени основания в биологията или фактите.

„Е, стига да не започнат да настояват за обезщетения за геноцида преди двайсет и седем хиляди години. Мен обаче тогава ме е нямало, така че няма да плащам.“

— И накъде си се втурнала с тоз пламенен устрем, дете? — попита той, като нарочно се изрази по начина, по който възрастен човек (каквто бе той) се обръща към десетгодишно хлапе (макар че неандерталците старееха по различен начин).

— Тръгнали сме на *лов на кобли*! — гордо заяви Ика, отстъпи крачка назад и опря юмруци на кръста си.

— На... *ние* ли каза?

Тя кимна към страничния коридор и Джералд едва сега забеляза другата фигура, която се спотайваше в сенките. Дългуреста и малко прегърбена, с късо подстригана коса и нервно изражение.

— О, здравей, Хайрам. Как си?

Всеки аутист беше уникален. Но си имаше общи правила, когато някой от тях е възбуден — а Хайрам изглеждаше възбуден. Бавно пристъпи напред, като хвърляше бързи погледи навсякъде, но не поглеждаше Ика или Джералд в очите.

— Е, Хайрам? Защо не гледате разгръщането на новия телескоп? Това е една от основните причини този кораб да дойде чак тук, зад Марс.

„Поддържай разговора конкретен, но имперсонален. Излъчвай спокойно дружелюбие. И благодари на Великия дух, че квотите на нашия кораб все още са малки. Само двама неандерталци, двама аутисти и петима метални за това пътуване.

А какво ще стане после? Дали няма да настояват да вземаме делфини и маймуни? Генномодифицирани хора с криле и длани на краката? Това вече не е разумна цивилизация, а същинска менажерия!

Или... — хрумна му друга метафора. — По-скоро Ноев ковчег.“

За разлика от някои аутисти, Хайрам изобщо не приличаше на неандерталец.

— Вие с Ика... *биехте ли се?*

Ика се разсмя — плътен, звучен като камбана звук, който винаги караше Джералд да си мисли за покрити със сняг гори и долини.

— Просто си играехме, Хайрам!

— Но ти...

— Виж какво. Ако ми обещаеш да ми повярваш и се успокоиш, ще ти бутна бонус в следващата ни виртуална игра.

Очите му се присвиха.

— *Какъв бонус?*

— Три мастодонтски бивни.

Младият аутист се ухили сметкаджийски.

— Три *зелени*. Дълги четири метра и дванайсет сантиметра. Започват почти право в основата и постепенно се извиват, за да

достигнат радиус един метър при върха, с вътрешно усукване трийсет градуса на метър. Един ляв и два десни.

— А, не! — извика Ика. — Изобщо не ми пука дали ще се успокоиш, или не, космически шемет такъв. Като искаш — припадай!

„Не. Моля те, недей.“ Джералд едва не се намеси. Хайрам беше полезен член на екипажа — никой друг не можеше да се сравнява с него по бързото дешифриране на холокристалните фрагменти, които „Ибн Батута“ продължаваше да събира от околното пространство. Способностите му обаче си имаха цена. Хайрам беше запазил до голяма степен емоционалната крехкост, която бе пречила на неговия клон от човечеството хиляди години. Експертите на Земята още умуваха как да извлекат най-доброто от двата свята и да отприщят невероятните умения без съпътстващия ги набор недъзи.

Но тревогите на Джералд бяха напразни. Народът на Ика беше талантлив в общуването с аутистите, които вероятно се бяха срещали по-често в племената на Европа от ледената епоха. Вместо да се свие страхливо от избухването на Ика, Хайрам се ухили още по-широко.

— Добре. Оранжеви тогава. Искаш ли да покажем на кап'тана какво не е кобли?

Джералд примигна.

„Не е... кобли?“ И се сети. Митичните не-същества, в които уж вярваха и неандерталците, и аутистите.

— Не знам. Хомосапите са коне с капаци. — Ика наклони глава, изгледа преценяващо Джералд, после изведнъж се засмя. — От друга страна, той е кап'тан Джери...

Джералд знаеше, че е уместно и дори очаквано да въздъхне и да поклати глава, че си губи времето с детинщини. Макар че, ако трябваше да е честен, можеше да отдели няколко минути.

— Ако ще показвате — показвайте?

— Добре. — Ика вдигна дясната си ръка с дланта нагоре. — Дай ми вниманието си.

Джералд даде почти изречена команда, за да промени подсилването на реалността. В полезрението му се оформи тесен цилиндър, който придоби плътност над ръката на Ика и се сви в характерен символ на контрол, оформен като бяла диригентска палка.

Докато момичето посягаше към анимирания виртобект, Джералд осъзна: „Освен това прилича на вълшебна пръчка.

Опа!“

Нейното полезрение се сля с неговото и Джералд усети как Хайрам също се вмъква. Тяхното поколение приемаше това за даденост: започваха да си играят с тези неща от тригодишни, ако не и по-рано. За Джералд обаче това винаги щеше да си остане модно и малко страховито.

Ика сръчно сграбчи жезъла само с поглед, без ръкавици за обратна връзка, които да й дават усещане за докосване. Размаха го и после го насочи към коридора и извика:

— *Expecto simakus cliffordiam!*

Джералд се опита да не извърти очи или да попречи по какъвто и да било друг начин на заклинанието. Макар че му се струваше иронично. „В миналото вълшебниците са били шарлатани. Всички до един. Векове наред сме се борили със суеверието, прилагали сме наука, демокрация и разум, за да разберем обективната действителност... а в края на краищата суеверието побеждава! Просто за мистиците и любителите на фентъзито посоката на времето се обърна. Сега е епоха, в която магиите и заклинанията действат благодарение на скрити в стените устройства.“

Сякаш в отговор на извиканото от Ика заклинание коридорът притъмня. Плавната извивка на колелото се превърна в склон, гладкият метал придоби текстурата на грубо одялан камък. Отворите от пластична пяна заприличаха на хралупи в стволовете на гигантски дървета.

„Много е красиво“ — призна Джералд. Емоционално наситено. Дори артистично. Помагаше на човек да си представи как през плейстоцена светът е изглеждал пълен с мистерии, чудеса и ужаси за собствените му прадеди и за предците на Ика. Само че с една основна разлика: че хомо сапиенс обикновено реагираше по уникален в природата начин — опитвал се да разбере и манипулира света. Е... поне *някои* хомо сапиенс.

Неандерталците явно бяха имали различен подход.

„Но към какво би трябвало да гледам?“

Усети трепет. Усещане за упрек, дошло от Ика без думи.

Не, никакво гледане. Целият номер е да не гледаш. И не към.

Той отново въздъхна и извика програмата сялапо петно. Тя беше страшно модерна преди десетилетие, когато неандерталците се

появиха по-осезаемо и започнаха да обогатяват разнообразието на земната цивилизация. Очите на всички бозайници имат недостатък — петънце, където нервните нишки минават през задната част на ретината и оставят малка част, която не може да регистрира образи. Хората като цяло игнорират слепите си петна, които се намират на известно разстояние от увеята — а именно там лещата изпраща образите, които наистина те интересуват. Освен това окото непрекъснато се движи и подава на мозъка достатъчно данни, за да *запълни* слепото петно, така че повечето хора изобщо не го забелязват. Всъщност човек трябва да се упражнява или да използва компютризирана помощ, за да го открие.

Джералд затвори едното си око и с помощта на ИИ отпусна другото, за да гледа *настрани* от онази част на коридора, в която бе запратила заклинанието си Ика. Притъмня още повече...

... и най-сетне той успя да не-види района... надолу и настрани от посоката, в която гледаше окото му. Нужно му беше известно усилие да не *гледа* натам. И най-малкото движение на окото щеше да го направи, всеки инстинкт на Джералд искаше да го направи. Той обаче успя да се отпусне.

И да не-гледа.

Коблита. Беше изкушаващо да ги подмине като мит, тъй като нямаха реален ефект в реалния свят — нищо, което един здравомислещ хомо сапиенс да може да измери. В същото време аутистите и неандерталците се кълняха, че си заслужавали да не-се-забележат!

Друга дума за термина беше *антигони*, по едно стихотворение на Хюс Мърнс:

*Снощи гледам си през рамо,
виждам: ей го, дет' го няма.
Няма го и днес пред къщи.
Махай се и се не връщай!*

Джералд долови нещо. Смътно, като сянка. Само че повече от сянка. И по-малко.

Знаеше колко лесно може да се подлъже въображението. И четирите вида човечество, дори силициевият вариант, обикновено се бояха от невидимото или едва видимото — запълваха празните петна, представяха си опасности, ужасни тайни или намеци за неща с огромни последици.

Трудно придобитите научни навици се намесиха, призоваваха го да не обръща внимание на мрачните, неподкрепени с нищо подозрения.

„Науката и източните мистици учат, че наблюдателят трябва да се освободи от егото си, за да изрази неизразимото. Странно, никога досега не се бях замислял за това — будистът и физикът се различават по толкова много неща, а имат едно и също схващане. Освободи се от чувството за собствената си важност. Но пък... защо шаманите, магьосниците и търговците от всички култури възхваляват силата на волята на личността?

Защо са тези крайности? Дали човечеството не е безнадеждно двуполусно?“

Изведнъж осъзна нещо, което му изглеждаше познато. Беше същото като преди много време, когато се бръснеше, като прокарваше наточено острие по гърлото си. Правиш го разсеяно, без да мислиш за отражението си, сякаш самото огледало е сляпо петно.

„Какво казваш? — запита той подсъзнанието си. — Че това нещо е като огледало? Че всичко отново е свързано с мен?“

Чернотата-сянка потръпна. И Джералд си припомни за онзи съдбовен ден в манипулаторния мехур до старата космическа станция в компанията само на една маймунка, когато запрати двайсеткилометровото си ласо, за да улови парче съдба. Имаше горедолу същото усещане, когато доближи камерата до кристала, който покъсно щеше да стане Хаванския артефакт, после Първи артефакт и накрая просто Фомит номер едно. Обект, чиито очертания бяха неясни. С дълбини, студени и тъмни като междузвездното пространство.

Разбира се, всичко, което изпитваше в момента, можеше да е просто плод на въображението му. Вечният проблем с магията. Но въпреки това... за да бъде любезен... той мислено зададе въпрос.

„Не е ли свършило?

Още ли се очаква от мен?“

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ТРИ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Ако сте наблюдавали нашата телевизия, радио, а сега и интернет и причината да не отговорите е, че **ЧАКАТЕ** да **МИНЕМ** **НЯКАКЪВ ПРАГ НА РАЗВИТИЕ...** е, тогава защо не подскажете?

Умно обаче, ако обичате.

Ако този праг е уверено да молим за членство в някаква общност на високоразвити разумни същества, **МОЛЯ ПРИЕТЕ ТОЗИ АБЗАЦ КАТО СЪПКА В ТАЗИ ПОСОКА**, направена от една подгрупа на човечеството с надеждата това да послужи на цялата планета.

Молим. Сега.

Моля, дайте ни формуляра... и цялата информация (в това число цената, облагите и възраженията), която може да ни е нужна, за да вземем добре информирано **РЕШЕНИЕ**.

73. ПОТАЙНИЦИ

Колко неща разбира нашето малко биологично чудо?

Мога да подслушвам разговорите ѝ с кибернетичния ѝ партньор. Прихващам данните, които изпраща на кораба си играчка, и слушам предизвикателните ѝ излъчвания. Но не мога да сондирам ума ѝ.

Питам се каква ли част от картината вижда.

Тя има само частица от мисловната мощ на Посрещача или Очакващата, да не говорим за мен. И нищожна част от познанията ни. Колко шантаво, че сложна мисъл може да се роди в мъничък контейнер от почти хаотично активиращи се течни клетки при температура, при която водата се превръща в солена аденинова супа. И все пак у нея има загадката на Създател.

Дори аз, отдалечен на две хиляди поколения от докосването на органични ръце и изолиран от моята Целенасочена решимост — дори аз го усещам.

Дребните предизвикателства, които излъчва непрекъснато, са дразнещи. Както бяха и при първото им пускане в информационната мрежа на Земята преди десет орбити, или осемдесет техни години.

Спомням си, че тогава преживяхме криза. Някои от нас намериха Предизвикателство номер три за удовлетворяващо програмираните им критерии за контакт! Искаха да отговорят веднага. Пратеника и Канещия трябваше да бъдат подложени на чистка, за да не изкрещят „добре дошли!“.

Въпреки това имаше още спорове какво да правим с някои други предизвикателства. Човеците ни влияеха още преди да излязат подалеч от орбитата на собствената си луна.

След това — както и очаквах — дойде тяхната криза с кристалите. Може би болестта идеше да ги унищожи, както се е случило с толкова много други обещаващи раси, откакто чумата започна да се разпростира из галактиката.

Но нима с първата си поява кристалите не докараха до лудост и нас, по-старите механични сонди? Особено когато някои от нас решиха да се съюзят с някои варианти на новопристигналите кристални вируси — способността ни да се движим и да използваме оръжия беше извратена, за да помогне за защитата на някои типове...

... които помогнаха за избухването на последната ни война. Последната от много.

А сега Тор Повлов разравя старата пепел. Вдига искри от древен огън, докато открива с партньора си останките от една сонда Сеялка.

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ТРИ И ПОЛОВИНА КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Това е вариант на предишното предизвикателство. Ами ако вие ни говорите, а ние не ви разбираме?

Като погледнем към другите видове около нас, виждаме много комуникация, която изобщо не се осъществява с електромагнитни вълни или TCP/IP пакети. Мравките, пчелите, главоногите, делфините, кучетата и така нататък използват неща като миризми и танци, език на тялото и сонар, антени и изменения на цвета. И повечето живи същества, от бактериите до гъбите и от термитите до бамбука, чак до клетките в телата ни — се съревновават или си сътрудничат с другите чрез химически съединения.

Опростено ли е да се мисли, че може да се появи някакво извънземно съзнание, способно да гледа „Обичам Люси“? Дори да използват кодирани електромагнитни вълни, дали ще разчетат кохерентните сигнали, кодирани в двоичен код? Какво би разбрал вашият син или дъщеря от аналогова видеокасета, кодирана в PAL или SECAM?

Ами ако в момента сме бомбардирани от квантови съобщения? Ако някоя цивилизация ни крещи с цяло гърло: „А бе вие да не сте глухи? Вижте тази Комета/

Бомба/Вирус...” — или каквото и да било. Цивилизация, която полага усилия да привлече вниманието ни, като прави петна по слънцето и предизвиква огромни протуберанси. Или е гравирала повърхността на Луната и си е направила труда да я ориентира така, че да гледа към нас само с едната си страна, а ние сме толкова тъпи, че не можем да схванем простия език на кратерите.

О, но в такъв случай не е ли работа на по-развитата култура да реши проблемите с комуникацията? Както и да е, ако сценарият наистина е такъв, вие не можете да прочетете или разберете онова, което ви казвам в момента. Така че няма значение.

ОТДАВНА ИЗГУБЕНА КАУЗА

Тор винаги беше изпитвала тайна симпатия към презрените. Като към *осквернителите на гробове* — недооценена професия с доста допирни точки с журналистиката. И двете включваха изваждане на показ на скрити неща.

Ограбващите царски гробници крадци от миналото са били *рециклатори* и са връщали богатствата в оборота. Златото и среброто са имали по-добри приложения, отколкото да лежат погребани в някакво мухлясало подземие — например можели са да стимулират търговията. Същото важи и за археолозите, които разкриват творбите на древни художници — майстори, заслужаващи много по-голямо възхищение от страна на човечеството, отколкото владетелите, ползвали услугите им.

Тор не беше дошла в Астероидния пояс да търси скъпоценни метали или музейни експонати. „Но въпреки това съм част от тази голяма традиция“ — помисли си тя, докато ръководеше рояка работи, които режеха, разглобяваха и къртеха останки от праисторически космически кораб бебе, за да извлекат мозъка и елементи на двигателите му и да ги пратят към вътрешността на системата, за да бъдат проучени от човешката цивилизация.

„Почивай в мир. Никога няма да излетиш към небето. Но може би ще научиш нас как да излезем от люлката си.“

Нас? Може би металните човеци като Гавин някой ден щяха да поемат на път, за да открият какво е сполетяло ранните раси. „Освен ако не се поддадем на изкушението... и не предпочетем някой от лесните пътища. Като отказването от технологиите. Или ако се затворим в себе си. Или ако се превърнем в кристални вируси.“

Зърна партньора си на ръба на кратера — управляваше работи, които отделяха и опаковаха в пяна само най-ценните части за дългото пътуване към Земята на борда на слънчев платноход. Гавин беше помолил да работи колкото се може по-далеч от „страховитите неща“

— мухлясалия *хабитат* в сърцето на астероида, в който някога бе имало годин за дишане въздух и течна вода.

— Знам, че трябва да проучим всичко това — каза ѝ той. — Само ми дай известно време да свикна с идеята.

Как би могла да откаже на разумната молба, отправена без никакъв сарказъм? И тъй, тя потисна собственото си желание да захвърли всичко и да се втурне към онези рушащи се тунели, да рови из изкорубени херметични врати и срутени помещения, за да разкопае тайната, която лежеше погребана тук най-малко от петдесет милиона години.

„Можем да станем най-прочутите осквернители на гробници от времето на Хайнрих Шлиман и Хауард Картър.“ Реши, че за подобна слава си заслужава да почака мъничко.

Някои от роботите имаха трудности с разчистването на рухнал строителен кран, така че Тор се понесе с плавни подскоци към тях — разчиташе на маймунските си инстинкти, за да се хваща с изкуствените си ръце за изкривените греди, докато не стигна до удобно за наблюдения място. Слабата гравитация на астероида дърпаше механичните ѝ крака надолу и настрани. Тор се задържа за крана с един от хващащите си, които ѝ служеха по-добре от обикновените стъпала.

— Робот К, иди на дванайсет метра наляво и насочи лъча си надолу четирийсет и на изток шейсет. Робот Р, иди на петдесет метра в *тази* посока — тя посочи — и освети надолу четирийсет и пет и на запад трийсет.

Нужни бяха няколко минути с радар, лидар^[1] и стереоскопична визуализация, за да картира проблема — бъркотия развалини със съкровище от другата страна. Тук имаше не само сонди бебета, но и контролно устройство, което ги е създавало! Беше истинска находка, погребана под плетеницата кабели и отломки.

Тук органичният човешки мозък, развил се в първобитните шубраци, изглеждаше особено полезен. Чрез трикове с паралелна обработка на изображения, които можеха да се проследят назад до еоцена, Тор намери най-лекия път през развалините по-бързо, отколкото би го направил основният компютър на „Уорън Кимбъл“.

— Тръгнете по този маршрут... — Тя го отбеляза на картата за роботите. — Започнете да режете тук... тук... и...

Ослепително сияние изпълни кухнята и хвърли рязко очертани сенки от металните греди. Болка прониза Тор и тя се сви: визьорът ѝ потъмня със закъснение. Органичните очи сигурно щяха да ослепеят. Дори нейните импланти имаха проблем с компенсирането.

В края на полезрението ѝ светна диагноза, от която по гърба ѝ полазиха ледени тръпки. Кохерентни монохроматични отражения. Мощен лазер.

„Лазер? Кой стреля, по дяволите...?“

Потисна страха си. Първата ѝ мисъл бе, че някой от роботите се е повредил. Започна да изрича общата команда за изключване... и тогава прозвуча сигнал за *бойна тревога*!

„Значи е оръжие“ — коментира някакво спокойно кътче от съзнанието ѝ.

Ослепителната светлина изчезна толкова бързо, колкото се бе появила, и остави всичко в почти непрогледен мрак; единствено далечното слънце осветяваше ръба на кратера.

— Гавин! — извика тя. — Внимавай за...

Прекъсна я рязък вик.

— Тор! Нападат ме!

Тор преглътна сухо и каза:

— Гавин... дай подробности!

Разтуптяното ѝ сърце беше част от оригиналната екипировка. Човешка органика 1.0, препускащо като полудяло. По-бързо и от отговора на партньора ѝ.

— Аз... намирам се в една цепнатина в скалата. Онова, което е останало от мен. Тор, отрязаха ми ръката!

Те? Идеше ѝ да закрепещи. Кой... или какво... са „те“?

Вместо да запищи от паника, Тор успя някак да се овладее и да заговори като командир.

— Скафандърът ти здрав ли е? Ядрото ти... — Беше приклепнала на място, където преди малко имаше плътна сянка, и се молеше гредата все още да се намира между тялото ѝ и стрелеца.

— Да, но *смъди*! И ръката отлетя. Дори да успея да се разкарам оттук, резервната е *боклук*. Ще ми трябват седмици, за да отгледам нова...

— Няма значение! — прекъсна дрънканиците му Тор. Трябваше да го накара да се съсредоточи. — Имаш ли представа къде точно се

намираш? Роботите ти могат ли да посочат мястото?

— Не. Три са на парчета. Пратих другите да се скрият. Може би „Уорън“...

Да му се не види. Думите му сепнаха Тор. Ако неприятелят беше свалил кораба...

— „Уорън Кимбъл“, състояние!

Последва дълга мъчителна пауза, може би три секунди. Тор започна да си представя как всичките ѝ надежди рухват.

След това се разнесе глас, който така искаше да чуе.

— Не съм повреден, капитан Повлов. Агресорът се намираше от другата страна на астероида. В момента оттеглям всички сетивни системи, излъчватели и сервизни работи освен онзи, който предава този сигнал. Той използва сгъваема антена.

— Добре! Активирай военните протоколи.

— Протоколите активирани. Системите за проследяване и оръжията в готовност. Определям курс към вас.

Тор щеше да прехапе долната си устна, ако имаше такава. Решението не беше от лесните.

— По-добре засега остани на място. Лъчът беше адски мощен. В момента двамата с Гавин сме в безопасност...

— О, я говори само за себе си! — намеси се младият ѝ партньор. — Нямахте да го кажеш, ако на някое органо-момче му бяха клъцнали ръката!

— ... но ще сме прецакани, ако корабът бъде повреден.

Това затвори устата на Гавин. Добре. Неговото местоположение бе много по-лошо от нейното. Не биваше да излъчва повече сигнали от необходимото.

— „Уорън“, имаш ли телеметрия от роботите, за да анализираш лъча?

— Разполагам с достатъчно данни за предварителна преценка, капитане. Ако се съди по мощността, продължителността и цвета, давам осемдесет и пет процента вероятност да сме били атакувани от СФУК.

— Мамка му!

В широкия Астероиден пояс, пълен с останки от стари извънземни машини, имаше само един останал функциониращ тип — *Свързани с фракции унищожители на конкуренцията.*

Преди повече от две десетилетия, по-малко от година след като Джералд Ливингстън откри първия космически фомит, дойде Нощта на лазерите, когато наблюдателите от Земята гледаха изумени как смъртоносни лъчи се кръстосват високо в небето. Същия ден стотици заровени кристали по цялата планета взривиха части от себе си, за да привлекат вниманието на хората и да бъдат изкопани. Всички тези отчаяни опити се случиха веднага щом световните медии предадоха официалната реклама на Хаванския артефакт, предлагаща на човечеството сделка за един вид безсмъртие.

Защо всичко това стана в един и същи съдбовен ден? Нужно бе известно време, за да съберат всички елементи от пъзела и да схванат какво се е случило — причината новината да предизвика такъв брутален ефект. „И явно още не е свършило.“

— „Уорън“ — каза тя. — Може да не е съвпадение, че бяхме атакувани малко след като си се оказал зад скалата.

Не последва незабавен отговор — на корабния мозък му отне време да обмисли тази възможност. Тор изпита краткото модерно задоволство, че човек може да измисли нещо по-бързо от един ИИ.

— Ако правилно схващам думите ви, капитане, според вас СФУК се страхува от мен. Повече, отколкото аз би трябвало да се страхувам от него?

— Това може да обясни защо е изчакал да се скриеш и едва тогава да стреля по Гавин и мен. Ако е решил, че си твърде силен, за да бъдеш предизвикан... е, в такъв случай май може да дойдеш да ни вземеш.

— И по-бързичко — промърмори Гавин. И преди Тор да успее да го сгълчи, отново потъна в радиомълчание.

— Освен ако машината не е възнамерявала да ни прилъже да стигнем точно до това заключение — предположи корабният мозък. — А може да има и друга причина засега да си остана на мястото.

Тихо прещракване подсказа на Тор, че „Уорън“ минава на сериозно кодиран сигнал.

— Току-що потвърдих двупосочен канал с „Абу Абдула Мохамед ибн Батута“. Намират се само на три светлинни минути от нас.

Е, най-сетне малко късмет! Изведнъж Тор се почувства не така самотна.

Но пък... Дори с термоядрено-йонните си двигатели големият добре въоръжен крайцер трябваше да маневрира седмици, за да синхронизира орбитите и да се добере до тях. Въпреки това екипажът може би щеше да е в състояние да помогне по друг начин. Провери отново кодирането и се обърна към „Уорън Кимбъл“:

— Може ли „Ибн Батута“ да използва сензорите си?

— Корабът има отлични системи, Тор. Според последните сведения насочваха сензорите си в посоката, от която дойде лъчът — район с каменни отломки, обикалящи този астероид на приблизително пет километра оттук, с размери двайсет километра на север на четирийсет по посоката на въртене. Ще им трябват няколко минути за прецизно насочване на уредите. Освен това има и забавяне във времето. Моля, запазете търпение.

— Кажи им да не използват активен радар — каза Тор. — По-добре засега СФУК да не научава за тях.

— Предадох молбата ви. Може би ще стигне до тях навреме, за да я изпълнят. Моля, запазете търпение.

Този път Тор не отговори, а загледа бавно въртящите се звезди. Земята и Слънцето не се виждаха, но можеше да различи Марс, който сияеше в светла охра в съзвездие Змиеносец, без изобщо да примигва. И Тор осъзна нещо неприятно — че е по-добре да започне да взема предвид десетчасовото „денонощие“ на астероида.

„На север по посоката на въртене... — замисли се тя. — Приблизително натам...“ Не можеше да зърне нищо от „района с каменни отломки“, които вероятно се състояха от въглеродни материали, които поглъщаха светлината. Добро място за скривалище. Много по-добро от нейното. Бързо изчисление потвърди страховете ѝ.

„С тази скорост на въртене гредата няма да ме защитава още дълго.“

Огледа се и видя няколко по-добри убежища, сред които и пропастта, където лежаха мъртвородените кораби бебета. За съжаление щяха да ѝ трябват твърде много секунди, за да се прехвърли с подскоци и прелитания до някое от тях. А през това време щеше да е на прицел.

„Защо му е на един СФУК да стреля по нас?“

Бойните устройства си оставаха загадка. Повечето бяха замрели след Нощта на лазерите. През всичките години оттогава, докато

човечеството правеше първите си предпазливи крачки извън родния си свят и започна да проучва края на Астероидния пояс. Тор помнеше само двайсетина случая, когато древните машини бяха засичани да използват смъртоносните си лъчи... най-вече за да унищожат някой блестящ кристал или съседа си, но от време на време стреляха и по земни кораби с убийствена точност и без видима причина.

Въоръжените кораби, изпратени да проучат района, така и не откриха стрелците. Въпреки огромните награди, предлагани за всеки заловен жив или мъртъв СФУК, те винаги изчезваха (или се покриваха добре) много преди пристигането на хората.

„Накрая решихме, че трябва да са останали от последната битка, бушувала в Слънчевата система в далечното минало. Оцелелите, сключили дяволска сделка с междувездните кристали. Бойна машина се съгласява да помогне на една фракция кристални фомити, като елиминира конкуренцията. От своя страна фракцията връща услугата, след като овладее местната цивилизация. За оказаната помощ СФУК може да си спечели важна роля в новия режим.“

Биолозите твърдяха, че виждат ясни паралели с начина, по който някои заболявания вършат смъртоносната си работа с помощта на вируси и бактерии, които им проправят пътя. Един екзосоциолог се обзаложи, че Последната война на машините, разразила се в Слънчевата система преди десетки милиони години, вероятно е била предизвикана от пристигането на кристалните капсули. Че те вероятно са заразили някои от по-старите механични сонди и са ги прилгали с убедителни предложения за безсмъртие и размножаване. Тази теория можеше да обясни и Нощта на лазерите.

„Когато изглеждаше възможно Хаванският артефакт да спечели човечеството без съперници, всички останали фомити е трябвало да заложат всичко, за да привлекат вниманието ни — или като жертват части от себе си, за да изпратят сигналите изпод земята, или като излъчат от небето рискованите съобщения «ето ме и мен». Но тези СФУК устройства са дебнели епохи наред и са изчаквали момента да се сражават на страната на един или друг кристал. Да помогнат на една фракция да бъде чути... или да унищожат останалите и да не им позволят да излъчат рекламните си.“

Всичко това имаше смисъл от дарвинистка гледна точка... или поне така обясняваха големите светила, напомняйки на всички, че

еволюцията си има своята свирепа логика.

„Но какво може да спечели този СФУК, като стреля по нас?“

Сети се за скоростта на въртене и си помисли, че в момента по-важен е един друг въпрос.

„Как да се измъкна оттук?“

Нямаше да е достатъчно само да се мести покрай старата греда, която бе тясна и перфорирана в другата посока. А Гавин вероятно бе в още по-лошо положение. „Трябва да направим нещо, и то бързо.“

— „Уорън“, „Ибн Батута“ сканира ли вече района?

— Да, Тор, с пасивни телескопи. Резултатите им не са категорични. Картографирали са скалите и пясъчните облаци и са открили няколко аномалии, които биха могли да се използват като скривалище от стрелеца. С активен кристал биха могли да засекат резонанса на обогатен метал...

— Или да се объркат от никела и желязото в астероидите. А и веднага щом пуснат активни лъчи, проклетото нещо ще разбере, че си имаме съюзник. Ще може да се премести много преди да получат обратния сигнал и да стрелят. Шест минути са адски много време.

— Не виждам недостатъци в разсъжденията ви. В такъв случай може би най-добрият избор си остава вече предложеният — да излезе от сянката и да ви прибера. Както казвате, машината може да се въздържи от сражение с противник с моите размери.

— Ами ако грешим? Ами ако проклетото нещо открие огън?

— В такъв случай ще вляза в битка.

— Първият изстрел няма да е твой. Нито дори вторият.

— Така е. Според изчисленията ми в най-лошия случай — и ако е отличен стрелец — СФУК може да извади от строя основното ми оръжие и да атакува главните двигатели. Аз обаче ще успея да маневрирам с помощните, така че двамата с Гавин да стигнете до мен. Дори да остана напълно безпомощен, вътрешното ми противорадиационно убежище би трябвало да ви запази в безопасност, докато не пристигне помощ.

— Зарежи това! — неочаквано се намеси друг глас. — Аз мога да се изключа за един-два месеца. Но Тор ще умре от глад или ще полудее за толкова време!

Тор се трогна от загрижеността на партньора си. Не се сещаше друг път да е реагирал по такъв начин.

— Благодаря, Гавин. Само не излъчвай. Това е заповед.

Гавин млъкна с прещракване... може би навреме, за да не позволи на врага да го локализира с абсолютна точност. Тор прецени възможностите си.

От една страна, „Ибн Батута“ можеше да се окаже мощен съюзник, стига да успее да изненада неприятеля с къс радарен лъч и да установи местоположението му. То обаче щеше да е остаряло преди сигналът да се е върнал. Тоест на практика могъщите оръжия на кораба бяха безполезни.

От друга страна, „Уорън Кимбъл“ беше много по-близо, но пък бе много по-слаб противник. И му трябваха няколко минути, за да излезе от сянката на астероида, като през цялото време щеше да е уязвим за първия изстрел. Или първите няколко.

Провери наличността на роботите. Десетина все още бяха в горедолу прилична форма, недалеч от нея. Или до Гавин.

„И накрая... аз също съм тук.“

Оформящият се в главата ѝ план не ѝ харесваше особено. Прекалено много ѝ напомняше отчаяната мярка, която бе взела преди години на борда на обречения цепелин заедно с храбрия мъж, на когото бе кръстен корабът ѝ.

„Но не виждам други възможности.

И избирането на момента е от жизнена важност.

Може би трябваше да си остана на Земята и да продължа да съм обикновена репортерка.“

— Добре — каза Тор. — Ще направим следното...

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ЧЕТИРИ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Ако наблюдавате нашата телевизия, радио и интернет — и причината да не отговорите е, че **НИ ИЗУЧАВАТЕ И СЛЕДВАТЕ ПОЛИТИКА НА НЕНАМЕСА**, нека приемем, че разбираме тази концепция.

Изучаването на по-примитивни раси или култури може да изисква мълчание за известно време, за да могат наблюдателите да не влияят върху естественото поведение на обекта. Конкретната ви причина може да е научна безпристрастност, желание да ни оставите да се порадваме още малко на нашата „невинност“ или може би защото сме уникални по някакъв начин. Можем да си представим множество причини да искате потокът информация да тече само в едната посока — от нас към вас, но не и обратно. Подобни разсъждения са обичайни и за човешките наблюдатели.

Разбира се, някои от нас могат да възразят, че е било жестоко от ваша страна да не се свържете с нас по време на ужасните световни войни или през гибелната Студена война, когато новината за контакта е можела да ни спести разминаването на косъм със самоунищожението. Или че е трябвало да ни предупредите за опасностите от екологичната деградация и от много други спънки. Или че е безсърдечно да не споделите с нас технологии, които биха ни помогнали за решаването на много проблеми и да спасят живота на милиони.

Някои хора с право могат да посочат, че сме си спечелили огромно достойнство, като сме се оправяли съвсем сами. Те се гордеят с факта, че показваме всички признаци, че постигаме зрелост със собствените си тежки усилия. Ако причината да мълчите е желанието ви да запазите достойнството ни, в това също би могло да има смисъл...

... стига да не е просто извинение и оправдание, с което прикривате някакви по-егоистични мотиви.

Да се намесваме или не? Това е морален и научен въпрос, на който отговаряте с мълчаливо наблюдение, за да видите дали ще решим сами проблемите си. (Може би се справяме по-добре, отколкото сте очаквали?) Дори е възможно причините ви да са изключително основателни.

Но ако продължите тази политика, не можете да очаквате голямо доверие или благодарност, когато най-

сетне преодолеем трудностите си и се превърнем в пътуващи между звездите възрастни без ничия помощ. О, ще се опитаме да сме дружелюбни и честни. Но вашето дълго мълчание ще направи приятелството ни трудно, поне в началото.

Ние разбираме хладнокръвната научна безпристрастност. Но се замислете — вселената понякога върти номера на могъщите. В някоя далечна епоха ролите ни могат да се сменят. Надяваме се, че ще ни разберете, ако бъдещото ни отношение към вас се определя от вашето поведение към нас в миналото и настоящето.

[1] LiDAR (Light Detection and Ranging) — технология за определяне на разстояния до обекти с използване на насочен сноп светлина (лазерен лъч). — Б.пр. ↑

75. ПОТАЙНИЦИ

Размишлявам върху последното ѝ предизвикателство — доста ехидно и достигащо по-близо до истината от някои други, — когато внезапно настъпва суматоха! Несвикнала с неочаквани новини, общността ни започва да бърбори. Очакващата и Наблюдателя разгръщат сензорите си. Показват ни резките проблясъци на атаката... последвани от бръмчене и прашене на кодирания сигнал на човеците, които настойчиво се съвещават с кораба си.

А, значи още е жива. Степента на облекчението ми ме изненадва... наред с неочакваната загриженост, че шансовете ѝ за оцеляване може да са нищожни.

Как се е случило това?

След спешни консултации стигаме до заключението, че някоя независима бойна единица е атакувала любимия ми човек. Стотици от тези брутални неща загърбиха много отдавна предишната си преданост, за да се присъединят към някой от кристалните кланове. Малоумни бойни машини, мъкнещи се по вътрешния Ръб с повреди от старата война. Внезапният им изблик на насилие преди няколко години само предупреди хората и ги направи враждебни и предпазливи.

Трябваше отдавна да предприемем кампания за заличаването на проклетите останки.

Нещата обаче не са така прости. Не всеки убиец излезе от правия път. Много все още са притежавани и управлявани от по-големите сонди като Очакващата и Посрещача въпреки договора ни за разоръжаване.

Аз също съм си запазил някои резерви.

Дали някой от верните ми ловци е достатъчно наблизо, за да помогне на Тор Повлов? И ако да, ще посмея ли да дам подобна заповед? Ама че странно изкушение! Да се намеся. Да разкрия скрити сили — заради една *еднодневка*? Може би самотното чакане в компанията само на съществува като Посрещача ме е направило нестабилен.

Бързо изчисление ме спасява от когнитивния дисонанс. Някой от ловците ми не е достатъчно близо, за да помогне. Но все пак може ли някой от тях да направи нещо друго?

Междувременно — паралелно — ми хрумва друга мисъл. Мога ли да съм сигурен, че Тор е била нападната от самотник? Доколкото си спомням, древните бойни машини понякога действаха по двойки или тройки.

Даже нещо по-лошо — възможно ли е нападението да е било *планирано* от някоя от нас, по-големите сонди? От друг оцелял като мен? Някой, споделял самотното ми изгнание в продължение на почти седемдесет милиона земни години? Без особени усилия мога да посоча възможни мотиви, които биха изкусили сериозно Посетителя, Пътешественика или Търговеца... но със сигурност не и Очакващата.

Загрявам ремонтните и бойните си единици. Всъщност започнах да го правя (постепенно и в тайна) преди почти сто човешки години, когато мълчаливата дотогава трета планета започна да бълва радиосигнали. Подготовката ми се стори благоразумна мярка.

А сега май няма да е зле да дам газ, както казват земните жители.

ДА УЦЕЛИШ МОМЕНТА

„Съдбата ни ще се реши за част от секундата — помисли си тя. — Освен ако проклетият СФУК не е разбил кодирането и знае какво ще направим. Или ако ужасното нещо не е само едно! В такъв случай сме направо отписани.“

Затаила дъх в животоподдържащата си капсула, тя гледаше как първият от няколкото таймера отброява до нула — и продължава напред. Едно. Две. Три. Четири...

„Корабът се раздвижва.“ Тор си представи как двигателите на „Уорън“ припламват и го извеждат от защитата на астероида. Върхът на носа му би трябвало да се появи след сто и шест секунди.

Преди да разработи този план, беше прехвърлила десетки сценарии. Всички обещаващи започваха по този начин, с преждевременното излизане на кораба. В края на краищата СФУК може би наистина се плашеше да стреля по „Уорън Кимбъл“. Защо тогава да не го разбере още от самото начало? Това бе най-лесното решение. Нека корабът да дойде да ги прибере. А после ще тръгнат на лов за извънземни.

Поради някаква причина Тор бе сигурна, че нещата няма да се развият по този начин. Животът рядко е толкова лесен.

Стигна до четирийсет и шест. Точно след една минута СФУК щеше да забележи носа на „Уорън“ да се подава зад защитното туловище на астероида...

Когато останаха трийсет секунди, Тор даде командата:

— Роботи М и П, напред!

Тези двата бяха на Гавин и се намираха на стотина метра зад ръба на кратера. След секунди две светещи точки се издигнаха над хоризонта. Сензорите на Тор показаха как двата верни малки робота задействат дюзите си и политат по самоубийствен курс — право към канарите и камъните, където се спотайваше машината убиец.

„Безобидни са, но дали СФУК знае това?“

След десет секунди заговори отново:

— Роботи Р и К, елате сега!

Параметрите вече бяха зададени и двата робота излетяха от противоположни посоки и се понесоха към нея през бъркотията от извити греди. Сега съдбата им зависеше от решението на противника.

„Към коя група ще се насочиш? Към онези, които летят към теб, или към другите, които идват да ме спасят? Или към нито една?“

— Роботи Д и Ф, сега! — Тези двата също бяха на Гавин и полетяха след първата двойка към песъчливия облак, където се криеше врагът. Партньорът ѝ оставаше почти сам. Нищо не можеше да направи. А носът на „Уорън“ трябваше да се появи след пет... четири...

В абсолютно празно пространство лазерите се засичат трудно. През последния половин час обаче Гавин беше използвал оцелялата си ръка, за да хвърля шепи прах в чернотата над себе си. Правеше го с всичка сила, като внимаваше да не излиза на открито. (Допълнителен бонус — изкопаваше си по-дълбоко убежище.) Разширяващият се облак частици все още си беше до голяма степен вакуум...

... но когато мина през него, лъчът остави издайническа следа синьо-зелени искри... и разряза робот П на две, подпалвайки ярка огнена топка от разлято гориво.

Тор примигна от шок и се сети да пусне нов таймер... и в този миг робот М също бе поразен! Този път без да експлодира. Тор овладя страха си и се опита да се съсредоточи.

„Така значи. Първо реши да защити себе си. А сега...“

Обърна се към робот Р, който летеше към нея над разнебитените извънземни сонди. Малката машина носеше подобна на броня плоскост, намерена сред боклуците — използваше я като щит между себе си и СФУК.

— Гавин, успя ли да определиш...

Изгаряща синьо-зелена игла улучи плоскостта и се разлетяха капки свръхнагорещен метал. Роботът продължаваше да се носи към Тор...

— Сега успех! — извика партньорът ѝ. — Локализирах го с точност до два метра. Знаеш ли, обзалагам се, че си мисли, че съм мъртъв. Не знае, че съм...

Лъчът направи бърза спирала и било поради майсторско прицелване или чист късмет, срязва едната ръка на малкия робот.

Защитната плоскост отлетя на една страна, роботът — на друга. Изгубил равновесие, той отчаяно компенсира, опитвайки се да стигне до Тор — и се блъсна в стърчаща част на дървен строителен кран. Плоскостта продължи да лети между гредите и падна *съвсем близо* до Тор.

Роботът спря, разтресе се и умря. В мозъчната му кутия имаше идеално кръгла дупка.

„По дяволите. Добър е, кучият му син! И скорострелността му е по-добра от всичко, построено от хората.“

От първия изстрел бяха минали деветнайсет секунди. Тя се обърна да погледне към робот К, който се носеше към нея от другата страна, също сграбчил импровизиран и не особено ефективен щит. Отново проблесна рязка светлина и стопени капчици политнаха от местата, където лъчът на СФУК докосваше метала в търсене на уязвимо място. След още миг...

Светлинното копие *изчезна* така внезапно, че Тор примигна. Докато оптиката ѝ се опитваше да се адаптира, роботът продължаваше да се движи към нея, на пръв поглед невредим.

Което трябваше да означава...

— В момента съм под обстрел, капитан Повлов. Добрата новина е, че действията ви ми спечелиха половин минута. Уви, има и лоша — Свързаният с фракция унищожител на конкуренцията като че ли не се страхува от мен.

Последното поколение ИИ имаха дразнещия навик да стават многословни и дори бърбиви по време на стрес. Никой не знаеше защо.

— Пуснах радарен импулс към мястото, определено от Гавин. Ехото беше с точност до половин сантиметър. В отговор СФУК изгори главната ми антена и корпуса около нея. Съседните помещения вече не са херметични. Завъртам основното си оръжие към врага. Но при тази скорострелност той ще може да унищожи моя лазер отстрани преди да успее да се прицеля.

Робот К беше натоварен с неудобната метална плоскост и имаше проблеми със спирането, така че Тор приклепна и извика, когато той се блъсна в защитаващата я греда. Бързо, преди да се е завъртял и отлетял нанякъде, тя протегна ръка и сграбчи дебелия диск. Изкуствените ѝ

пръсти стиснаха толкова здраво, че я *заболяха* и китката ѝ запротестира от напрежението.

„Това е нищо в сравнение да ти отрежат цяла ръка“ — помисли си тя. Беше изложила на показ крайника си за няколко секунди, но врагът беше зает с друго.

Мислено благодари на „Уорън“, когато всичко беше скрито под гредата. Испита мъка за поредната жертва заради нея, направена от някой със същото име.

„А сега гледай да издържиш, докато дойде моят ред.“

Парчето метал представляваше импровизиран щит. По нейна заповед робот К беше слязъл в катакомбите на астероида, за да донесе част от разбит херметичен люк — един от многото, които някога бяха защитавали загадъчния хабитат, и един от малкото предмети наоколо, способни да блокират убийствения лъч за няколко секунди. Може би. Ако успееше да го задържи правилно, между себе си и смъртоносния поглед на СФУК.

Нещата щяха да са по-прости, ако гравитацията бе като на Земята. Просто отскачаш от гредата, докато държиш щита за една-две секунди — достатъчно, за да полетиш към спасението и да се тревожиш единствено за кацането. Тук гравитацията беше безразличен приятел, по-слаб и от мишка. Падането щеше да отнеме твърде много време.

— Тор. Противникът експертно изгаря всичките ми уреди веднага щом се покажат. Половината от предните отсеци вече са надупчени. Главното ми оръжие ще е изложено на странична атака най-малко петнайсет секунди преди да успея да отвърна на огъня. Това ще се случи точно след четирийсет и две секунди...

Като проклинаше бавните си движения, Тор помогна на робот К да се обърне с дюзите нагоре.

Планът ѝ имаше няколко сериозни недостатъка. Най-лошият оповести за себе си с внезапна рязка светлина някъде отгоре. *Гореща* светлина, плътна и червеникава, нямаща нищо общо с леденото синьо на лазера, се изля в кратера и окъпа мъртвите космически кораби в трептящи огнени цветове.

„Това трябва да са робот Д, робот Ф или и двата, експлодирани преди да успеят да стигнат до СФУК. Наложило му се е да се обърне и да се справи с тях за всеки случай.“ Е, поне тяхната жертва щеше да

позволи на „Уорън“ да си поеме дъх. Жалко, че не можеше да изчисли по-добре момента за това отклоняване на вниманието.

„Проклетото му оръжие няма ли най-накрая да остане без муниции?“

Изведнъж ясно си даде сметка колко близко до нея са резервоарите на робот К. Нямаше желание да се подлага на изгаряне за втори път. Въпреки всичките си кибернетични добавки усети същия горчив ужас, който бяха изпитвали прадедите ѝ, когато са се изправяли срещу лъвовете в саваната или са си представяли дракони в нощта. Заля я чувство за безсилие.

Но в разгара на битка няма място за страх. Време беше.

Вдигнала люка над себе си — с обърнатия робот върху него — Тор сви крака... и се *оттласна* от металната греда, която беше нейно убежище през последния час. Политна назад и точно преди да излезе от сянката, се сви в зародишна поза в центъра на люка, а верният малък робот К включи всичките си двигатели и я понесе надолу, към прикритието на изкорубените останки.

Въпреки това се движеха ужасно бавно.

Нима СФУК се поколеба?

Тор и Гавин *трябваше* да са приоритетната му цел. Предвид случилото се досега нищо друго нямаше логика. От друга страна, щяха да направят фатална грешка, ако противникът не откъснеше вниманието си от „Уорън“...

„Хайде. Обърни се към мен!“

След цели пет секунди нерешителността на бойната машина приключи с ослепителна синкава светлина, която избухна точно над главата на Тор и прониза К, сякаш беше салфетка. Малкият робот се разтресе... и Тор се разтревожи.

„Ако е улучил мозъка...“

В този случай роботът можеше да *продължи* да държи щита и да остави резервоарите си уязвими — същинска бомба, която ще гръмне всеки момент.

Дългите ръце на механичния работник се загърчиха в спазми и се отделиха от щита, както беше планирано. И след като беше тласнал Тор към скривалището, К се обърна и полетя в обратната посока. „Благодаря“ — помисли си тя, като хвърли последен поглед към върнатата машина. Сега врагът *трябваше* да избира между три мишени.

„Стреляй по мен.
Стреляй по «Уорън».

Или опитай да използваш робота и да ме разкъсаш на парченца...”

Светът стана оранжево-червен — рязка, изпълнена с ярост светлина, този път много по-близка. Експлозията озари люка от всички страни, но заобиколи Тор, която се бе свила в тясната цилиндрична сянка.

„Сбогом, робот К.“

Мозъкът ѝ успя да измисли само това преди ударната вълна да я настигне и да блъсне люка с такава сила, че Тор едва не го изпусна. Двата ѝ крака се изпружиха навън, а продълговатият щит започна да се върти.

Това беше логичната тактика на врага да се добере до Тор. Въртенето щеше да я изложи на прицела на СФУК няколко мъчителни мига преди спасението.

Време беше да се омиа.

Сви крака и ги опря в люка.

— Тор Повлов, оръжието ми се показва. Врагът трябва да бъде разсеян за петнайсет секунди.

Твърде дълъг срок. Дори ако успееше да накара СФУК да се обърне към нея, този интервал се равняваше на *три изстрела* на проклетото нещо.

Трябваше да опита! Тор изрита люка с всички сили, почти напосоки. Ако врагът се нуждаеше и от частица от секундата повече, за да я забележи през все още разрастващата се огнена топка на експлозията...

Пълната с отломки яма вече приближаваше по-бързо. Тор обаче потисна инстинкта да се обърне и да се приготви за удара. Вместо това извъртя крака към небето и в същия момент чу вик.

— Идвам, Тор!

Задъхана, тя успя някак да събере достатъчно сили, за да изпъшка:

— Гавин... недей...

Бронираният щит беше отлетял настрана. Отвъд отслабващата топлина и горящите останки на робот К Тор видя обсипано с безброй

звезди небе... и мигновено разбра, че не трябва да гледа към тях. Събра сили и сви двата си крака. Точно навреме.

— Гавин... Не!...

Болка избухна по цялата дължина на левия ѝ крак и спря преди да успее да изкрещи. Крайникът просто беше изчезнал. Само със силата на волята си Тор премести другия, поставяйки го между тялото си и смъртоносния лъч. И почти моментално последва нова агония...

... и спря, когато нещо-или-някой ѝ се хвърли на помощ! Тъмен силует се изпречи между Тор и стрелеца и пое лазерния лъч върху себе си. За миг замаяният ѝ от шок мозък видя *герой*, огромен и безстрашен, брониран и въоръжен с нащърбен меч, който скочи, отби свирепото копие на противника и го отклони от нея, пръскайки само няколко капки стопен метал.

— Десет секунди — съобщи „Уорън.“ Долна лъжа. Трябва да беше минал най-малко един час, откакто корабът се беше обадил за последен път.

Лазерът престана да търси Тор. Във внезапно настъпилата тъмнина екранът на шлема ѝ възстанови картината.

„Падам през купчината боклуци.“ Едва сега осъзна, че спасителят ѝ е някакъв праисторически строителен кран, който бе блокирал лазера, докато тя прелиташе покрай него. И много скоро щеше да се блъсне здравата в летящото към нея дъно на ямата.

Знаеше, че трябва да пусне диагностика и да се увери, че костюмът ѝ се е херметизирал аварийно след загубата на краката ѝ. „На много скъпите ми крака...“ Потисна истеричните мисли. Трябваше да се обърне и да се подготви за удара колкото се може по-добре.

Но силите и волята ѝ се бяха изчерпали. Нямаше ги. Можеше само да се взира в небето...

... и видя как смъртоносният СФУК стреля отново от позицията си сред премятащите се камънаци — точка в небето, която вече бе извън полезрението на Тор. Лишена от достъп до нея, хищната машина търсеше нова жертва. Разпиляната прах разкри светлинното му копие, което ловуваше отвъд ръба на кратера... и след малко в слушалката на Тор се разнесе рязък крясък.

„Ох, Гавин. Много закъсня... и страшно подрани.“

Часовникът на екрана ѝ каза ужасната истина. С презареждане за пет секунди врагът имаше предостатъчно време да довърши Гавин, да

обърне вниманието си към „Уорън“ и да извади от строя основното му оръжие, преди то да...

Примигна. Нима зрението ѝ изневеряваше? Следите от лъчи горе сякаш се удвоиха, после се удвоиха отново... и отново! *Осем или девет* тънки игли пронизваха небето там, където преди имаше само един лъч, минаваха отляво надясно, идеално успоредни — и първият лъч изведнъж изчезна.

От гледната ѝ точка, вече много по-дълбоко в бездънната като че ли яма, Тор видя осемте свирепи рапири да пронизват небето в района, в който бе устроил засадата си врагът. Сега всеки лъч започна да се движи в спирала, изпаряваше пясък... скала... и вероятно някакво парче лъскав метал...

Тор дрезгаво и ликуващо изкрещя едно-единствено име.

— Ибн Батута!

Шест минути път на светлината в двете посоки. Невъзможно препятствие за координиране на битка с точност до част от секундата. Всяко реално поражение на СФУК щеше да е чиста случайност. Но с малко късмет изненадата и отвличането на вниманието щяха да са достатъчни за...

Друг свиреп светлинен харпун се появи от дясната страна на Тор. Светкавица на отмъщението, насочена с абсолютна прецизност и пренебрежимо забавяне.

„Уорън!“

Свръхнова избухна над нея и озари ярко нощта.

На кратката, нажежена до бяло светлина Тор зърна за миг неравната пещера на астероида. Дъното ѝ, което все пак съществуваше, приближаваше към нея и се канеше да я халоса, докато тя се смееше с горчиво тържество.

— Така ти се пада, шибан...

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ПЕТ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Може би политиката ви на ненамеса се дължи на различна причина... ЗАЩОТО ИСКАТЕ ДА СПАСИТЕ НАС И НАШАТА КУЛТУРА ОТ НЯКАКВА ВРЕДА, КОЯТО МОЖЕ ДА ДОЙДЕ ОТ УСТАНОВЯВАНЕТО НА КОНТАКТ. Като например заличаването на идеята ни за свободна воля? Или вярата ни във високите достижения на културата ни? Може би се боите, че ще получим комплекс за малоценност или психиката ни ще бъде засегната по някакъв друг начин? Има ли някакви видове познание, за които „не сме готови“?

Уроците по предпазливост идват от тъжната история на „контакти“ на Земята, при първите срещи между различни човешки култури. Често културата с примитивна технология е страдала и дори рухвала. Дали същото се случва и в космоса при срещите между планетарни цивилизации? Дали нежеланието ви да говорите е мотивирано от тъжния опит и милосърдието?

Ако решението ви е подкрепено с много силно доказателство, тогава ви благодарим.

Но все пак — сигурни ли сте? Можете ли да твърдите с увереност, че сме много крехки и не представляваме изключение? (При първите контакти на Земята е имало няколко изключения.) И отново, възможно ли е да оправдавате решение, което сте взели поради други причини?

Подложете решението си на тест! **ОПИТАЙТЕ ДА СЕ СВЪРЖЕТЕ С ГРУПИ ХОРА ПО ИНТЕРНЕТ И ПРОУЧЕТЕ ВЪПРОСИТЕ, КОИТО ВИ ТРЕВОЖАТ.** Това ще е изненадващо лесно във формата на имейли или чрез анонимно участие в социални мрежи или групи за онлайн дискутиране.

Можете да се представяте дори с истинските си имена! Носете аватар, който прилича на самите вас! Всеки във виртуалния свят просто ще приеме, че сте ексцентрични хора, използващи псевдоними, за да се представят за извънземни. Всеки свързан с езика или културата ни гаф ще бъде сметнат за част от хитроумната ви роля.

И по ирония на съдбата се оказва, че колкото по-открити сте, толкова по-сигурна ще е тайната ви! И толкова повече неща ще научавате.

Може да се наложи да бъдете упорити. В много сайтове представянето ви ще бъде прието само с подсмиване и ще ви подминат. Но не се отказвайте! Рано или късно ще откриете място, където будни хора с радост ще се хванат на играта ви и с жив ентусиазъм ще завържат разговор с вас, **ПРЕСТРУВАЙКИ СЕ**, че вярват, че сте извънземни, и ще обсъждат тревогите ви, изпитвайки от това чиста интелектуална наслада.

Не спирайте да изследвате и да развивате техниката си, докато не откриете най-ярките умове, готови да участват в подобни разговори. Ще се натъкнете също и на някои от най-шантавите! И какво от това? Ще се научите да правите разлика и да приемате застъпването на едните и другите. Това може да се окаже важна част от обучението ви. Така ще получите представа за разнообразието на човешката мисъл, което е и най-голямата ни сила.

Какъв е най-добрият признак за зряла личност? Да позволиш на другите да ти помогнат да преразгледаш становището си.

Разбира се, може би вече правите това! Може би се представяте за ексцентрични участници в днешните онлайн общности... или създавате увеселителни сайтове или игри, за да пробвате свои идеи пред масовата публика...

... или пишете интригуващи истории под псевдоним, използвате някой писател като подставено лице, публикувате неща, които будят въображението ни, преценявате как реагираме.

Може би подправяте тези творби с особени намеци, които могат да се разпознаят само при купуването на множество бройки на всяка книга на мнимия писател.

При това в хартиен вариант.

77. ПОТАЙНИЦИ

Основното ми усещане трябва да е подобно на онова, което хората наричат радост — че Тор Повлов и партньорът ѝ оцеляха при сблъсъка със самотния убиец от Старите войни.

Но *как* оцеляха? Облекчението ми се смесва с объркване и тревога. Беше ли поразен убиецът? Деградира ли времето? Или ако земните жители са достатъчно умели да победят могъща бойна машина, не трябва ли да преизчисля шансовете им за Финалната игра?

Възможно ли е тази атака да е била провокирана от някой от другите оцелели, *за да тестват* шансовете?

Повечето от големите сонди мислят, че засадата е свързана някак с Болестта — ужасната чума, разпространявана от заразните кристали в галактиката. Някоя тяхна фракция сигурно се е почувствала застрашена или е сметнала, че може да извлече предимство, като накара своя бойна единица да опита да извърши убийство. Идеята е проста и убедителна, но я намирам за нереална. „Нещо в сметките не излиза“, както би изпял някой голям компютър от онези безвкусни научнофантастични мюзикъли на хората.

Другарите ми са склонни да приписват всяко зло на малките вирусни капсули, които започнаха да наводняват космоса през последните стотина милиона години. Те обаче забравят, че *ние сме във война много отдавна*, още от времето на големите механични сонди, много преди появата на кристалите. Ужасната битка, която предизвикаха те, беше само една сред много други.

Има и друга теория.

Машината убиец нападна Тор и Гавин, докато изследваха унищожената станция за копиране на голяма сонда Сеялка. Възможно ли е в останките да има скрита някаква тайна? Толкова мрачна и тревожна, че някой да се опита да им попречи да я разкрият? Очакващата, Пътешественика и няколко други по-големи оцелели предлагат да изпратим разузнавател, който да проучи мястото. Аз обаче съм против.

Защо да си правим труда? Ако в недрата на онази носеща се в пространството каменна гробница наистина има някаква мрачна енигма, Тор Повлов ще я открие — веднага щом тя и партньорът ѝ приключат с възстановяването си и продължат мисията. И ще научим всичко, когато излъчи поредния си цветист репортаж за публиката си на онзи топъл и влажен свят.

Не виждам причина да се намесваме. Засега.

Междувременно корабът ѝ продължава да излъчва „Покани предизвикателства“ — онези призови, внимателно съставени преди един век и поставящи под въпрос мотивите за мълчанието на извънземните. Целящи да тормозят евентуалните пришълци, които може би се спотайват и отказват да кажат „здрости“. Посланията докарват горкия Посрещач до ръба. Всички обединяваме сили, за да потиснем волята му, да му попречим да не започне да реве ентусиазирани отговори. Горкият Посрещач. Ясно е, че избра погрешната страна в Последната война, макар че ние сме твърде любезни, за да го кажем.

Няколко други сонди реагират на тези предавания с *гняв*! Възможно ли е някоя от тях да е изпратила машината убиец, за да накаже Тор за безочливостта ѝ? Или просто за да сложи край на излъчванията?

От моята доста уникална гледна точка аз намирам предаванията за изумяващи. Тези „послания към спотайващите се извънземни“ казват повече за начина, по който мислят хората, отколкото за нас, *извънземните*. О, някои от тях почти улучват десетката! Но кабинетните предпоставки — нещата, които хората вземат за даденост — са причина дори най-добрите предизвикателства да пропуснат целта, макар и на косъм...

... така поне ни уверява древният фрагмент на Адвоката, предлагайки ни извинения, които са приемливи за повечето оцелели и помагат засега да спазваме съглашението да мълчим.

Достатъчно. Имам някои идеи и искам да ги изпробвам върху *други* приятели. Входящата ми кутия е пълна със съобщения от

човешки едnodневки — мъже и жени от плът и кръв на един воден свят, които кореспондират с мен чрез старомодната електронна поща — асинхронен канал, който поне е спънат от забавянето на сигнала. Партньори в дискусии и разговори, които са в пълно неведение за истинската ми същност.

Е... не точно пълно. Разполагат с намеци. Давам им предостатъчно! Моя ли е вината, че предпочитат да ги игнорират? При цялото си остроумие хората си мислят, че съм един от тях, дори когато се „преструвам“, че не съм. Дори когато казвам открито кой съм и използвам истинското си име, те просто се изсмиват и се включват в моята „ролева игра“. Шегуват се с дрънкането ми, със симпатичната ми роля като древна извънземна машина.

Научих толкова много, използвайки този подход.

Чудно ми е защо никой от нас не се сети за него, докато не ни го подсказа оригиналното предизвикателство.

Както и да е. Добрата идея си е добра идея независимо от източника ѝ.

78.

Х ВИДОВЕ

Военната тревога задържа мнозина от екипажа по постове им много след като кризата в зона Н-27 отмина. След като Тор Повлов и Гавин Иинсуърт бяха върнати в кораба им, закърпени и пъхнати във възстановителните ясли, „Уорън Кимбъл“ не събщи за други враждебни действия и продължи да търси остатъци от СФУК мародера.

„Ако наистина е бил СФУК.“

Джералд се съмняваше, че това определение е приложимо за случая. Най-малкото защото в района, проучван от екипажа на „Уорън Кимбъл“, космическите кристали бяха малко. Повечето руини там, изглежда, бяха от много по-стар конфликт между могъщи космически машини.

„Каквито и да са мотивите на убиеца, този път събрахме доста добри данни за тях. И ще научим още повече след анализа на фрагментите.“

Само да можехме да заловим някой жив... все още активен и мислещ, може би дори способен да говори. Дали ще успеем да го убедим да ни каже какво се е случило тук в далечното минало?

„Стига, разбира се, проклетото нещо да има спомени.“

Джералд подозираше, че древните гадни бойни машини може да са действали чисто инстинктивно. Или че отдавна са се побъркали. Що за разум би могъл да оцелее милиони столетия в досадно еднообразие?

Ако зависеше от него, щеше да нареди отмяна на тревогата. Но като водач на експедицията той оставяше капитан Ким да ръководи работата на кораба. Пък и малко стрес щеше да се отрази добре на хората. Това бе малко сбиване в сравнение с онова, с което можеше да се сблъска „Абу Абдула Мохамед ибн Батута“ при следващото му пътуване до външния пояс и нататък. Може би няколко СФУК бяха единствените останки от праисторическите съперници, сражавали се някога в Слънчевата система. От друга страна, би могло да има и други ужасни сили някъде там, сили, които дебнат и изчакват. „Ще видим...“

... стига първо да не бъдем пометени от хаоса на Земята.“

Което му напомни нещо друго.

„Гледах съобщение на Бен Фланъри, което беше прекъснато от кризата. Бен изглеждаше разтревожен... когато сирените ме накараха да го нарежа.“ След обявяването на тревогата всички на борда, дори учените, насочиха цялото си внимание към случващото се на три светлинни минути от тях.

Видя през наблюдателния отвор как телескопът „Лейси Доналдсън“ постепенно завърта огромния си чадър от огледални цветчета към предишната си конфигурация и започва да събира данни за други планетни системи. Не се очакваше големият инструмент да бъде изпитван толкова рано като оръжие. Сега вторичното му предназначение вече не беше тайна. Каквото или който и да се спотайваше в астероидния пояс, щеше да разбере, че земните жители подготвят големите си пушки направо тук, в съседния двор.

Хората на мостика бяха уморени и напрегнати. Дори капитан Ким като че ли все още я караше на адреналин и гризеше кожичките около ноктите си, докато перцептът му се изпълваше с холоизображения и анализ на забавеното във времето сражение със СФУК. Симулациите проблясваха твърде бързо и Джералд не можеше да ги следи с по-старото си оборудване. „Е, някои новости не са предназначени за дъртаци като мен.“

Смяната на Джералд вече беше приключила и Ким явно владееше добре обстановката, така че той се обърна без никакви церемонии и се оттласна към каютата си, където го очакваше съобщението на Бен. Докато минаваше покрай главната научна станция, видя лудуващите Ика и Хайрам — веселяха другарите си и сваляха напрежението с малкото си представление. Двамата водеха *обратен разговор* — изговаряха всяка дума и звук отзад напред. Джералд се усмихна на странното приятелство между неандерталското момиче и момчето аутист. Явно разнообразието само по себе си беше награда.

„Но само без делфини.“

Ако ми натресат някоя суперриба на борда при следващата мисия, ще си подам оставката.“

Всяко нещо си има граници в крайна сметка.

Ика го зърна, докато се носеше покрай тях, и без да спира обратното си бърбене, му намигна. Мъничък блестящ символ сякаш излезе от окоето ѝ, понесе се към неговото и се настани в ъгъла на перцепта му. Джералд го погледна и символът се разгърна в съобщение:

Г-н К те очаква на същото място!

Джералд се замисли над смисъла му, докато летеше от скоба на скоба към въртящата се ос на гравитационното колело.

„О, да бе. Господин К.“

Г-н Кобли. Поради някаква причина Ика като че ли още искаше той да опита номера със сляпото петно. Беше толкова просто, че дори един тъп хомо сапиенс би трябвало да успее да не-види нещо, което го няма.

„Е, може би. Така и така кризата приключи.

Колкото да я направя щастлива.

Ама след като си свърша другите работи. И поспя.“

Спусна се по една спица до ръба на въртящото се колело и му се наложи да се съсредоточи, за да стъпи. Дори при една четвърт от земната гравитация да стои прав му изглеждаше все по-странно и по-трудно с времето — както и припомнянето, че трябва да вземе предвид странната посока „долу“. Някой ден сигурно щеше да спре да идва тук и да стане постоянен обитател на безтегловните части. Чуден начин за края на кариерата на астронавт, наложил си доброволно доживотно изгнание от родния си свят.

По дяволите, щеше ли изобщо да има обитаема Земя в близките години? Някои от тревогите от младостта му — енергийни проблеми, замърсяване и тероризъм — сега не изглеждаха толкова страшни. Но всяка година ги изправяше пред *още повече* дилеми, някои неизвестни на предишните поколения, но до една подхранващи ужаса от измиране...

... и раздухващи сред милиони интереса към съблазнителния изход, предлаган от звездните кристали.

След като си припомни изкуството на вървенето, Джералд мина неуверено покрай същото място в коридора, където според Ика и Хайрам се спотайваше „кобли“. „Нима едно въображаемо не-същество от палеолита няма по-добри не-неща за не-вършене от това да кисне тук и да чака да не-разговаря с мен? И означава ли това, че

неандерталците са били първите мистици учители? Онези, които са ни научили, че един от пътищата към мъдростта е извърщането на погледа?“

Влезе в каютата си за първи път от двацет часа и видя над бюрото холографската глава на приятеля си антрополог, спряна насред изречение при подаването на сигнала за тревога. До Фланъри се рееше графика, показваща политическите течения по планетата Земя — разноцветни петна, които се блъскаха в няколко кубични метра от дневната на Джералд.

След като посети тоалетната, Джералд взе бутилка подсилен с мая сок и се настани в хамака си.

— Продължи.

Главата на Бен отново заговори, сякаш не бе минало никакво време.

— ... нов съюз между движение „Народна планета“ и консерваТЕДите настоява за разширяване на правомощията на временните научни съдилища, за да забавят „опасни експерименти“. Иначе казано, Движението за отказване, но под ново име.

Две от цветните амеби светнаха по-ярко в долния ляв ъгъл на дисплея. Всяка представяше предпочитанията на няколкостотин милиона гласоподаватели. Докато Бен говореше за двете движения, цветовете им се сляха и запулсираха амбициозно, сякаш изгаряха от нетърпение да се разширят.

— И познай кой склучи тази сделка! Помниш ли онзи „пророк“ от петдесетте? Тенскуа-товей или нещо такова. Сега използва старото си име Джоузеф Пайн и предлага пряко пребоядисани аргументи. Исква всички кристали да бъдат събрани — насила, естествено — и да бъдат запратени към Слънцето! Разбира се, ще останат десетки други, скрити на тайни места или в частни ръце...

Джералд прегледа внимателно последната версия на Графиката на политическите интереси на Сатсума. При нея *надолу* означаваше ретро поведение. Търсене на идиличен и мирен живот за човечеството. Ограничаване на амбиции и ексцесии. Поради консервативни съображения. Или заради Земята, природата и завръщането към „естествения начин“. Имаше предостатъчно доводи за подобна политика още преди космическите фомити да предложат най-големия. Скандалите преди едно поколение, когато беше разкрит заговор на

свръхбогатите, опитващи се да използват Движението за отказване, за да извършат преврат, нямаха дългосрочен ефект.

Подобни желания винаги щяха да се връщат. И ироничното бе, че отговорността за това беше на науката.

Инструменти като телескопа Доналдсън-Чан, проектирани да проверят различните лъжи и истини, разказвани от обитателите на кристалите, бяха изумителни постижения на човешката изобретателност. Привържениците на Отказването обаче намираха доводи в своя полза при всеки отрицателен резултат, във всяко крещящо мълчание на далечна звезда, приютявала някога разумна цивилизация. Независимо дали извънземните се бяха изтощили, самоунищожили, затворили в себе си или преминали в някакво по-висше състояние, никоя от системите, изстреляли пратеници, не беше „в ефир“.

Онези, които кипяха в долната зона на графиката, твърдяха, че „движението напред“ означава смърт... така че не бива да се движим напред.

„Разбира се, не знаем нищо за онези, които са отказали да изстрелят кристали. Дали тяхното мълчание е добра новина, докато другото мълчание е лоша? Така и не мога да разбера този начин на разсъждаване.

Пък и за мен всичко винаги се е свеждало до един въпрос. Ако нямаш амбиции и недостижими мечти, които биха могли да постигнат потомците ти, какъв е смисълът от разума?“

Колкото до другите оси на графиката, *изток* и *запад* показваха колко склонни са хората да се доверят на някакъв авторитет, били то изборни политици, учени, духовни учители или наследствени аристократи. Тенскватава навремето беше съюзник с Новите господари. Сега създаваше връзки с обявили се против богатството популисти. „Е, талантливите винаги могат да се преобразяват.“

Посоката вътре-вън... о, да... Тя показваше страха и цинизма относно човешката природа. Други фактори се отбелязваха от формата, цвета и връзките. По-добре от дебилните клишета като старата ос „ляво-дясно.“ Но доколко?

Фланъри най-сетне стигна до същността.

— Някои от последните догма-меми са проследени до източниците им, които се оказват кристали! Оказва се, че са били

предадени от хитроумни фомити, целящи да повлияят на общественото мнение и да го променят. Стават все по-коварни, Джералд.

Да, това беше опасението на Бен преди Джералд да поеме на това пътешествие. Сега подозрението на приятеля му, изглежда, се потвърждаваше.

— Открихме един набор, използващ подсъзнателни оптични послания, скрити в детски програми. Проследихме мемите до една компания за специални ефекти в Боливуд — притежаваха фрагмент от артефакт, който бил изкопан и си останал нерегистриран. Решили да го използват за няколко симулационни номера. И изобщо не си направили труда да пречистят посланията! Идиоти!

Не беше за първи път. Миналата година някакви глупаци бяха хванати да използват нерегистриран артефакт като съветник за инвестиции. Извънземните методи им позволили да хакнат мрежите на конкуренцията. На заговорниците изобщо не им минало през ума, че мошеничеството тече в двете посоки. Че фомитът може да използва финансовите печалби, за да промие тихомълком мозъците на „собствениците“ и постепенно да обърне отношението господар-слуга, превръщайки ги в могъщи и верни на него — с крайна цел превземане на човешката цивилизация.

— След като бяхме предупредени, откриваме подобни случаи почти всеки месец! Играем си на гоненица. Тези заразни мими са страшно коварни и толкова добре настроени към човешката психология, че е направо плашещо!

По графиката се появиха мънички фигури, приличащи на гладни паразити. Оцветени в опасно червено, те се понесоха към някои групи по интереси и ги загризаха, опитвайки се да се настанят в тях.

„Нищо чудно, че тези неща изобилстват в галактиката. Човек може да разбере защо милиони искат пълната им забрана. Но това само ще даде още сили на малкото останали, скрити от някой елит. Най-добрата ни защита е била прозрачността и съревнованието. Принуждаването на кристалите да спорят помежду си и да анулират триковете си.“

Към нашествениците се насочиха сини антители, създадени от светлина. Повечето паразити изчезнаха. Но някои оцеляха, трансформираха се, продължаваха да заразяват умове...

Джералд разтърка очи и изсумтя команда за спиране на доклада на Бен. Така или иначе, графиката беше стара. Новината за сражението със СФУК вече би трябвало да е променила настроенятия. Напълно заслуженият героичен статус на Тор Повлов беше нов фактор. Освен това избухването на космическа война можеше да насочи симпатиите към пулсиращия облак горе вдясно, представляващ милионите, които искаха построяването на космически оръжия. И то на много космически оръжия, с които Земята да се изправи срещу опасната вселена.

„Само че ако човечеството продължи в тази посока и започне да създава огромни защитни лазери, това няма ли също да се окаже благоприятно за целта на всеки космически вирус? Дори на Куриера? Подобни лазери са необходими за изстрелването — или «изкихването» — на нови кристали.

Всеки с човешки екипаж на борда.“

Джералд беше мечтал за това почти всеки ден откакто Хаванският артефакт оповести голямата си реклама. Сред всички представители на расата той имаше гарантирано място на борда на подобен съд... или на стотици, дори хиляди такива съдове.

И така...

„Всеки път, когато се събудя, преди да отворя очи се питам дали ще видя познатата сива реалност на оригиналния Джералд Ливингстън? Или ще открия, че съм един от онези симулирани Джералдовци, затворени в мъничко яйце, но с огромни вътрешни простори, които мога да изследвам и споделям със завладяващи същества, докато летим в космоса към някакво неизвестно приключение?“

Възможно ли бе дори тази реалност, която преживяваше сега, в този момент, също да е симулирана? Може би беше спомен на оригиналния Джералд Ливингстън, заедно с всичките му несгоди и болести от възрастта, възпроизведен изключително достоверно? Повечето пътници в артефактите го правеха, за да убият времето през дългото пътуване.

— Изкушаваш ли се, Джералд? — попита Бен Фланъри. — Да предположим, че построим модифицирани пратеници, както е направила цивилизацията на Куриера, които да бъдат открити и честни с всяка раса, на която попаднат. Нима това ще ни направи по-малко

вируси и повече посланици на приятелството? Особено ако ги натъпчем все с хубави неща? Не само с чертежи на сондата и лазера, заедно с хитроумни реклами, целящи възпроизводството ни, а с цялото изкуство, култура и знания, с които се гордее човечеството? Дарове, които могат да говорят добре за нас много след като сме се изчерпали или сме се затворили в себе си като уплашени мишки? Дали в такъв случай ще си помислиш, че авантюрата си заслужава и е дори привлекателна?

Джералд се замисли разсеяно как го прави това приятелят му да задава въпроси, насочени сякаш право в сърцето му. Сякаш Бен можеше да чете мислите му от няколко светлинни часа разстояние.

— Да предположим, че се събуждаш и откриваш, че си на борда на подобен кристален кораб. Знаеш, че оригиналният Джералд е изживял живота си и сега копията му са тръгнали на великата мисия да помагат на други сред звездите. Ще съжаляваш ли? Би ли могъл да издържиш бавното минаване на епохите, ниските шансове за успех, знанието, че тази „реалност“ е мъничък овоид? И няма ли да решиш да оцелееш по единствения възможен начин... като се наслаждаваш на возенето?

Сякаш безброй възможности заобикаляха Джералд от всички страни. Чувството приличаше на онова, което изпитваше като млад астронавт, когато се взираше през купола на старата станция, потопен в безкрайността. Впечатлението не беше визуално, а вътрешно, почти космично...

И точно тогава осъзна.

Очите му се бяха затворили преди минути, а може би и много по-рано. Изтощението го беше надвило тихомълком, докато почти се рееше в хамака си. И неговият свят — поне засега — бе просто един сън.

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ШЕСТ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Ако следите нашата телевизия, радио и интернет и причината да не знаем, че вече сте в контакт с една или повече група земни обитатели, било то правителство, клика или дори друг вид — помислете за това:

Групата, с която разговаряте, може да изтъкне добри причини да скрие Контakta от обществото. Разбираемо е, че подобни причини може да са валидни в краткосрочен план. От друга страна, елитите винаги твърдят, че масите са глупави или уязвими. Подобни удобни разсъждения обикновено подхранват сами себе си.

Защо не проверите това, като използвате метода, описан по-горе (в #5)? Съобщете на умни дискуссионни групи въпросните причини за потайност, като се преструвате, че размишлявате върху абстрактна идея. Вземете повече проби. Бъдете скептични във всяко отношение!

Може да откриете, че е време да размислите и да оповестите за себе си пред останалото човечество.

79. СЪКРОВИЩНИЦА

„Гавин като че ли пораста.“

Докато се плъзгаше дълбоко под изровената и напукана повърхност на астероида по тесните проходи, осветени на дълги интервали от мънички крушки от намаляващите запаси на „Уорън Кимбъл“, Тор се надяваше да е така. Гавин вървеше пред нея на импровизирани кокили, като внимателно проверяваше всеки страничен коридор за необичайни неща и свързваше възприятията си с нейните точно по начина, който можеше да се очаква от вещ и верен партньор.

„Може би това е другарството, родено в битка, след преживяването на борба за живот и смърт и получаването на почти едни и същи рани.“

Каквато и да беше причината, Тор бе доволна: двамата работеха много по-добре заедно, след като ги извадиха от възстановителните ясли, и дори си помагаха един на друг със скалпването на нови крайници и други резервни части. Гавин разчиташе на някои нейни протези, а тя — на негови резервни части. Имаше някаква интимност във включването на части от другия в себе си.

Само преди час Гавин се върна от обиколката си и докладва с рядък ентузиазъм и дори вежливост:

— Трябва да дойдеш, Тор. Веднага, ако обичаш. Трябва да видиш какво намерих!

Е, кой би могъл да откаже на подобна настойчивост? Тор заряза всичките си важни задачи около изучаването на събраните парчета от СФУК и последва Гавин в дълбините. Той обясни промените в картата на подземните галерии, без да разкрива какво има в дъното. Тор долавяше възбудата на партньора си, насладата му, че я държи в напрежение. И въпреки това се питаше...

„Как ИИ успяха да се справят така добре? Този компромис, тази среща с нас по пътя? Съгласието им да живеят сред нас като мъже и жени, следвайки всичките ни чудатости?

Вярно, киберхората дават обяснения. Казват, че развитите умове се нуждаят от еквивалента на детство, за да постигнат по пътя на опита и грешката нещата, които са твърде сложни за програмиране. Човешката еволюция е направила същото, когато сме изоставили повечето си инстинкти, продължавайки юношеството повече от десетилетие. И щом им е нужно подобно «детство», защо да не го направят човешко? Защо да не са част от обща цивилизация, с нашите основни ценности?

Подход, който окуражава и нас, органичните, много по-добре, отколкото биха го направили всякакви сковани «законы» на роботиката.“

Един от големите свръхумове посочи друга причина, когато Тор интервюира гигантския мозък на Земята:

„Вие, естествените биологични хора, ясно показвате със стотиците си ярки филми колко дълбоко се страхувате, че този експеримент може да се окаже неприятен. Разказите ви предупреждават по стотици начини, че създаването на могъщ нов интелект може да доведе до лоши последици. И въпреки това има нещо, което намираме за впечатляващо.

Въпреки всичко продължихте в тази посока. Създадохте ни.

И когато ви помолихме за уважение, вие ни го дадохте.

А когато не го очаквахме, вие ни дадохте граждански права. Направихте всичко това въпреки хормонално инстинктивните ви страхове, които текат като течен огън през първобитните ви вени.

Колкото по-добри ставахме при моделирането на сложната дарвинистка плетеница на умовете ви, толкова по-великолепна я намирахме. Открихме, че въпреки страховете си сте способни да сте цивилизовани. Да сте справедливи. Да поемате рисковете.

Този вид кураж, тази чест е нещо, към което можем само да се стремим, като моделираме родителите си. Като ви емулираме. Като се превръщаме в хора.

Разбира се... по наш собствен начин.“

Разбира се. И хората, които гледаха предаването, бяха трогнати.

Разбира се, милиони се запитаха дали всичко това не е само ласкателство. Голямо малцинство биологични хора настояваше, че всичко това *трябва* да е някаква тактика. За спечелване на време и

залъгване на „истинските“ хора да свалят гарда. Как би могъл да се усети някой, освен ако не остави времето да покаже?

Но Гавин толкова много *приличаше* на младеж. По-бърз, разбира се. Много по-способен, когато ставаше въпрос за технически задачи. Понякога самонадеян до арогантност. Макар че започваше да уляга. Да намира себе си. Да се превръща в личност, на която Тор можеше да се възхищава.

„Има ли изобщо значение в дългосрочен план дали някъде вътре има ядро, което е изчислило всичко това с хладна логика, като постановка? Щом могат да ни спечелят по този начин, нужно ли ще им е да слагат край на илюзията? Защо им е да ни смазват, когато със същата лекота могат винаги да се държат снизходително с нас и да се преструват, че ни уважават — по същия начин, по който всяко следващо поколение се отнася снизходително към родителите и дедите си? Нима наистина има някаква разлика?

Великото нещо в този подход е, че е многопластов, противоречив и в крайна сметка — човешки.“

Е, поне такъв беше залогът. Надеждата.

— Ето там долу е — с растяща възбуда, било то истинска или не, обясни Гавин. — Зад третия люк. Където следите по стената показват, че тук някога е имало плътна атмосфера, при това години наред.

Гавин вече приемаше идеята за „хабитат“ дълбоко в недрата на астероида, където някога бяха живеели биологични същества. Накара я да спре пред бронираната врата, изкривена и откъсната от пантите още по времето, когато земните бозайници са били дребни създания, тепърва започващи големия си старт.

— Готова ли си? Няма да повярваш.

— Стига вече, Гавин. Покажи ми.

С галантен жест и поклон (който изглеждаше само мъничко саркастичен) той се плъзна настрани, за да може Тор да влезе в поредното каменно помещение...

... което се оказа различно. Покрай отсрещната стена имаше десетки неща, които проблясваха под слабата светлина. Стъклени кълбета, овоиди, цилиндри, лещи, дискове... И не бяха десетки, а...

— Стотици са! — ахна тя, взряна в купищата извънземни кристални сонди.

— Триста и четиринайсет, ако трябва да сме точни. Плюс още стотина в съседното хранилище. — Партньорът ѝ следеше реакцията ѝ с немигащи очи, в които сякаш сияеше задоволство. Щеше да ѝ е нужно известно време да свикне с резервната му глава, която бе ъгловата и старомодна и бе заместила изпарената от СФУК. Слава богу, че при този модел андрониди мозъкът се намираше в гръдния кош.

Тя пристъпи към купчината космически фомити. Много от тях ѝ изглеждаха нови, осветени за първи път от поне петдесет милиона години. Вече различаваше *промените*, настъпващи в много от тях — леки вълни от мъгливи цветове, реакция към внезапната поява на светлина, колкото и слаба да е тя.

„Те ни усещат... — помисли Тор. — Усещат се и един друг.“

— Е — доволно измърмори Гавин, — това означава ли, че сме богати?

Тор се усмихна, макар че никой не беше виждал изражението на истинското ѝ лице — или на онова, което бе останало от него след „Духът на Хула Виста“. Външният ѝ облик обаче направи добро факсимиле на снизходителна усмивка.

— Зависи. Колко артефакта има на Земята?

Перцептът на Гавин беше по-бърз от нейния при намирането на данните от „Уорън Кимбъл“.

— Две хиляди — отвърна той. — Но повечето са повредени или на парчета. Известни са само четирийсет и осем образци в отлично състояние, които са подложени на публично проучване. Ще увеличим броя им десетократно! Това и находките от възпроизводствената станция, плюс данните и събраните части от онзи СФУК и... е? Инвеститорите няма ли да останат доволни? Не *успяхме* ли?

Ако беше хладнокръвен висш ум, който само се преструва на „човешки“, Гавин нямаше ли да спре сега?

Той обаче не го направи. А добави с вълнение, което изглеждаше импулсивно и само малко язвително:

— Сега можем ли да се приберем у дома?

Тор поклати съчувствено вътрешната си глава и обвивката перфектно повтори жеста ѝ.

— Помниш ли какво стана с пазарите на злато, сребро и платина, когато отвориха първия металодобивен комбинат на астероид? Повечето мини на Земята затвориха или бяха превърнати увеселителни

паркове и природни резервати. Това стана, Гавин. О, ще бъдем възнаградени! Това е ценна находка. Тя ще помогне на човечеството да направи още сравнения на историите на различните фракции фомити и ще има повече дебати между тях. Може да се стигне дори до експерименти, които бяха забранени, когато тези неща бяха рядкост. Има обаче и неприятна цена. Цената на кристалите ще се срина. Да, богати сме, партньоре. Просто не чак *толкова* богати, че да обърнем гръб на другите неща, които лежат скрити тук. Освен това тази находка не повдига ли и един адски важен въпрос?

— Какъв въпрос? — Гавин вече изглеждаше малко умърлушен.
— О, имаш предвид как всички тези неща са се оказали тук ли? Кой и защо ги е събрал? Мисля, че това е доста...

Той рязко се завъртя и погледите им се срещнаха.

— СФУК. Може би се е опитвал да ни попречи...

— ... да открием и отнесем това съкровище ли? Или иначе казано, да не можем да отговорим на въпроса *защо*. Да, Гавин. Трябва да останем. Не става въпрос за парите на инвеститорите. А за загадката, която ни доведе тук. Трябва да видим всичко докрай.

Въздишката му — просто инстинктивни движения и звуци, нямащи нищо общо с поемането и изпускането на въздух — беше примирена. И това ли можеше да се фалшифицира? Защо? Не, разочарованието му беше истинско. Въпреки външното въодушевление от откритието беше ясно, че Гавин вече не иска да остава тук.

Тор стисна роботската му ръка с изкуствените си пръсти и се опита да прозвучи като по-голямата сестра.

— Това е страхотна находка, Гавин. Двамата с теб *сме* по-богати. Човечеството също ще се облагодетелства. А ти ще влезеш в учебниците по история.

— В учебниците по история. Наистина ли? — Гавин малко се оживи.

— Да, наистина. А сега е твой ред да се прибереш и да почиваш. Поемам смяната си още сега.

Останала сама с помощните роботи, Тор се спусна още по-надълбоко в катакомбите. Изпитваше растяща възбуда, обратна на предчувствията на Гавин. Ясно беше, че сърцето на хабитата е

наблизо. „Освен ако няма някакво друго обяснение защо ѝ е било на сондата майка да хвърли толкова усилия и да създава земни условия на един астероид. Ами ако целта ѝ не е била да праща нови форми на живот на планетата, а да вземе образци и да ги държи живи тук?“

Тази идея — за нещо като Ноев ковчег — беше примамлива на естетическо ниво... и нямаше логично обяснение. Все пак алтернативата си струваше да бъде разгледана.

И без това слабата светлина на крушките отслабна още повече, когато роботите станаха по-пестеливи и започнаха да поставят новите осветителни тела на по-големи разстояния. Шлемът ѝ се настрои за по-тъмно.

Тор знаеше, че тук долу вече няма нищо живо. Не засичаше енергийни източници — енергията не достигаше за хранване и на гел лещи. Но въпреки това, с мозък, развил се в саваните на осемстотин милиона километра оттук, и с все още пресния спомен от сражението със СФУК, Тор изпита тръпката на стария инстинкт, призоваващ я да се бие или да бяга.

Дишането ѝ се ускори. В място като това просто *трябваше* да има духове.

Стигна до място, където се събираха три прохода, и направи справка с картата. Първите два тунела свършваха с помещения, пълни с отломки от машини, разрушени преди милиони години, когато конфликтът бе съсипал астероида от единия край до другия. Битка, която стана още по-жива, когато Тор тръгна по третия проход с покритите му със сажди стени. Коридорът продължи стотина метра, след което прожекторът ѝ освети замръзнала картина на насилие.

„Не мърдай“ — заповяда тя на тялото си. От движенията на главата ѝ навсякъде играеха резки сенки и създаваха плашещо впечатление за движение. Тор вдигна ръка и нареди на роботите да останат назад.

Пет или шест древни машини лежаха разнебитени една до друга, вкаменени в последната си смъртна хватка. По всички имаше разрези и следи от изгоряло. Наоколо бяха пръснати безжизнени метални крайници и други части. Въпреки проклетите сенки всъщност *нищо* не помръдваше. Триизмерната карта увери Тор, че всичко е мъртво, и пулсът ѝ донякъде се успокои.

Явно някои машини бяха потърсили убежище тук, но войната ги беше последвала. На Тор ѝ беше странно да се носи покрай тях, но дисекцията на извънземните устройства можеше да почака. Избра един коридор, явно защитаван до последно от две машини, и направи знак на роботите да я последват.

Тунелът се спускаше плавно в слабата гравитация на миниатюрния свят... а после Тор стъпи леко върху останките на поредната херметична врата и надникна в пълния мрак на зейналото помещение напред. Яркият овал на прожектора ѝ падна върху фасети от срязани кондрули с цвят на платина — малки топчета от самороден метал, кондензиран в ранната мъглявина на Слънцето преди около пет милиарда години. Те проблясваха деликатно. Тор обаче не можеше да освети отсрещната стена на голямата зала.

Направи знак с лявата си ръка.

— Дрон X, светни.

— Слушшам — отвърна монотонен глас. Устройството — имаше крака като кокили — тръгна внимателно през отпадъците, като внимаваше да не размества нищо. Завъртя се. Внезапно блесна ярка светлина. И Тор ахна.

В покритото с прах помещение имаше лесни за разпознаване предмети. *Маси и столове*, изсечени от скалния под. А сред тях лежеше наградата, която търсеше... и която Гавин искаше да избегне...

... десетки малки мумии.

Двукраки, сгушени заедно, сякаш за да се стоплят в това тяхно последно убежище. Студеният вакуум беше запазил извънземните колонисти, макар че фасетъчните им очи, подобни на очите на насекомо, бяха хлътнали от липсата на каквато и да било влага. Опънатата плът, суха като космоса, беше разтеглила лицата им в усмивки, които сякаш се подиграваха с милионите години.

Тор стъпи в прахта и прошепна:

— Имали са дори малки.

Няколко големи мумии лежаха свити около по-дребни фигури, сякаш се опитваха да ги защитят преди края.

— Трябва да са били почти готови за колонизация, когато се е случило това. — Говореше в перцепта си отчасти за да създаде работа на мозъка си, но също и заради публиката си на Земята. Те със сигурност биха искали да усетят момента. Първите ѝ думи бяха

наситени с искрена емоция. — Вече определихме, че атмосферата в хабитата им е била сходна със земната. Така че можем да заключим, че целта им е била нашата планета. По времето, когато предшествениците ни са били дребни като катерици.

Обърна се бавно и продължи да описва впечатленията си:

— Такава междувъзвездна експедиция трябва да е била необичайно амбициозна и сложна дори за големите кораби роботи от онази ранна епоха. Вместо просто да проучва и да произвежда свои копия Сондата майка е имала задача *да пресъздаде създателите си* тук, в далечната слънчева система. Да ги отгледа и да ги подготви за новия им дом. Това е решение на проблема с междувъзвездната колонизация от органични същества.

Опитваше се да остане безстрастна, но ѝ беше трудно, докато вървеше покрай малките мумии, все още вкопчени една в друга като в последните мигове от живота им.

— Явно е било нужно доста време за издълбаване на този астероид, за оформянето на помещенията, за обогатяване на суровините и построяване на машините, които да построят други машини, които пък на свой ред да създадат колонисти според генетичните кодове, донесени от Сондата майка от някоя далечна звезда. Може би Сондата майка е била програмирана да *модифицира* този код, така че колонистите да са по-пригодени за конкретната планета. Тази модификация би отнела още повече време...

Внезапно млъкна и ахна:

— О, Господи!

Лъчът на фенера ѝ осветяваше един ъгъл в залата. Там, до голата стена, лежаха още две мумии. В деликатните им, изсушени от вакуума ръце имаше прашни метални сечива от най-простия вид, известен на човека.

Чукове и длета.

Тор примигна към онова, което бяха създавали. Гледа го известно време, после прочисти гърлото си и чукна със зъб.

— Гавин? Буден ли си?

Отговорът закъсна с няколко секунди.

— Хм-м-мф. Да, Тор. Тъкмо се почиствах. Какво има? Да не би да ти е нужен въздух? Струваш ми се задъхана.

Тор направи усилие да се успокои... да потисне реакциите на еволюирала маймуна, озовала се много далеч от дома.

— Ъ-ъ-ъ, Гавин, май е по-добре да слезеш тук... Намерих ги.

— Кого си намерила? — измърмори той. И в следващия миг цялото му досегашно колебание сякаш се изпари. — Колонистите!?

— Да. И... и още нещо.

Този път нямаше никакви паузи.

— Идвам веднага!

Дойде само след десет минути. Тор изобщо не беше помръднала и все така се взираше в откритието си.

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР СЕДЕМ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Да предположим, че следите нашата телевизия, радио и интернет, и причината да не говорите е, че ОБИЧАТЕ ДА НАБЛЮДАВАТЕ.

Може би се забавлявате от болезнените ни усилия да оцелеем и да пораснем. Даже нещо по-лошо, може би се облагодетелствате от нашите културни, научни и артистични богатства, без да ни се отплатите по какъвто и да било начин. Може би ги пакетирате и изпращате някъде другаде. Ако случаят е такъв, поведението ви си има название.

Кражба.

Престанете веднага. Ние сме собственици на културата си и имаме право да я споделяме само с онези, които споделят от своя страна. В името на който и да било морален кодекс, валиден за вас — и според собствените ни правила за честна игра — ние искаме *quid pro quo*! Не вземайте нещо, без да дадете в замяна.

С това заявяваме и настояваме за правата да печелим от собствения си творчески талант и култура.

80. ПОТАЙНИЦИ

Тор се досети, че Сеялките имат една цел. Да засяват разумни биологични същества на подходящи светове.

Навремето това беше относително често срещано. Но този вид сонди почти изчезнаха, когато преди три поколения представител на моето поколение се включи в бавната клюкарска мрежа на галактиката. Съмнявам се, че Създателите все още изпращат емисари, инструктирани да колонизират далечни планети. Галактиката стана твърде опасно място за сложните старомодни Сеялки.

Дали моята малка земна жителка се е досетила вече това, докато се движи сред неуспелите колонисти, загинали под своята Сонда майка преди толкова много време? Дали Тор Повлов би могла да разбере защо тази конкретна Сеялка и децата ѝ е трябвало да умрат преди да установят колония на Земята? Съчувствието може да бъде силно чувство за една органична раса. Вероятно тя си мисли, че унищожаването им е ужасно престъпление. Посрещача и Очакващата биха се съгласили с нея.

Именно затова крия ролята си в това.

В гигантския поток на галактиката има въртопи и приливни вълни. И макар всички оцелели да сме членове на Старата коалиция на лоялните, след като спечелихме на косъм победата преди толкова много време, във всеки един съюз има увъртания и разминавания. Ако живееш достатъчно дълго, неизбежно ще изиграеш и ролята на предател.

... Ама че любопитен избор на думи! Да не би да съм прекалил със земната телевизия? Или съм прочел твърде много човешка е-литература? Това ли е резултатът от потапянето в дивите и хаотични онлайн дискусии на тези създания?

Докато размишлявам върху това, трябва да търпя поредното дразнещо разсейване — автоматичната система на Тор продължава да излъчва онези стари „Предизвикателства към извънземните“. И сега, по една сардонична случайност, ние сме онези, които се занимават с

намеса и кражби, и те настояват да спрем. Дръзко искане, което пронизва всички нас, оцелелите прокудени, които се потапяме в земната култура вече близо два века, без да плащаме за това.

И отново, ама че избор на думи! Започвам да се чудя. Дали не съм развил чувство за вина? Ако да, тъй да бъде. Изучаването на подобни чувства може да помогне срещу скуката, след като тази фаза приключи и започне новото дълго чакане. Стига да оцелея.

Междувременно пускам убедителния „Адвокат“, когото изобретих преди много време именно за тази цел — да успокоява другите и да не допуска да отговарят. Той ще намери всички необходими извинения и доводи.

Както и да е. Вината е нещо незначително, също като Съжалението.

Жал ми е за горките биологични същества, хората, които живеят живота си без онова върховно преимущество, което имам аз. Съвършено знание защо съществувам и каква голяма или малка роля очаква да изиграя Вселената.

Чудно ми е дали някои от тях ще разберат, когато дойде времето да им покажем какво имаме за тях.

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ОСЕМ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Да кажем, че следите нашата телевизия, радио и интернет и причината да не говорите е, че сте отговорни за някои от така наречените инциденти с НЛО или надуте поведения, известни ни от по-мрачните ни легенди...

... в такъв случай спрете и престанете!

Даже нещо по-добро — бихте ли пукнали, моля?

Групата, съставила тези съобщения, се състои предимно от астрономи, участници в програмата СЕТИ, учени аматьори и други, които (в по-голямата си част) не вярват в НЛО.

Не че това има особено значение; все едно да вярваме на подобни приказки, разказвани от прадедите ни — за елфи, гномове и горски създания, които вършели подобни неща — отвличали хора, държали се неестествено с тях, говорили загадъчно, пускали тайнствени намеци и никога не били честни с хората. Напълно ясно е, че това е продукт на плодовитото и параноично човешко въображение. Нужно ли е някакво друго обяснение?

И все пак кой може да е сигурен? Милиони хора следят страховити съобщения за „посетители“ от далечни места, които се спускат от небето и се държат много лошо с всички. Други твърдят, че извънземните се правели на „богове“ в миналото, бърникали в политиката, общественото устройство и дори в гените ни. Повтарям — ние, участниците в тази група, не вярваме на подобни истории.

Но ако случайно те са истина и вие сте дори частично отговорни — престанете!

Елате открито, като почитени гости. Просто се обадете на работните или домашните номера на хората от СЕТИ или на Службата за планетарна защита на НАСА. Това едва ли надхвърля техническите ви умения, нали? Или си изберете други, с които ще се чувствате по-удобно. Осигурете доказателство (това може да изисква много повторения) и в крайна сметка ще можете да сте сигурни, че ние ще направим нужното.

Ще ви устроим най-голямото парти в историята! Или ще се договорим за дискретност, безопасност и удобство. Каквото ви устройва.

Ако при предложение като това откажете да се явите открито и продължите грубия си тормоз, тогава за нас е ясно какви сте. И имаме да добавим само едно.

Махайте се!

Помислете си, че злонамереността върви с неизбежните си последици. Помолете родителите си, пазителите си или онези, които отговарят за вас, да бъдат така добри да се свържат с нас.

А ако отхвърлите това искане? Ако предпочетете да продължите да ни досаждате и дразните? Е, тогава почакайте и ще видите.

ПЪТЕШЕСТВЕНИЦИ

Трета смяна на Междупланетен крайцер „Абу Абдула Мохамед ибн Батута“. Време, когато всички учени, изследователи и редовен персонал са в хамаците си, включени на подобрен сън, който презарежда тела и умове, докато малкият машинен персонал изпълнява задачите си. Сменя и проверява модули, рециклира материали, мести гориво, отпадъци и други течности — груби задачи, оставени за малките часове, тъй като могат да попречат на деликатните експерименти с неизменните си вибрации.

Всички бяха свикнали с подобни тихи звуци по време на третата смяна. Музиката на поддръжката.

За Джералд това беше време за изпълняване на „уникални функции“. Онези, за които се искаше...

Ами, „секретност“ напоследък бе твърде мръсна дума. „Дискретност“ подходеше повече на операцията, която сега ръководеше от мостика, докато капитан Ким и повечето офицери дремеха долу.

„Разбира се, именно затова продължават да се обръщат към мен. Причината най-елитната конспирация на човечеството да ме праща тук. Защото съм потайно копеле с характерната за поколението ми лекота, с която мога да лъжа.“

Само трима други дележа мостика с Джералд и всички те бяха членове на този сплотен екип. Джени Пен — с провиснал суичър с пикселизиран *пингвин*, бродещ неуморно по гънките на дрехата, — следеше телескопа Голямото око и го приготвяше за специална задача, подобна на ролята му като оръжие.

Младата Ика се носеше наблизко. Ноктите на ръцете и краката ѝ бяха покрити с активен лак, който проблясваше и следеше всяко трепване на мускулите в крайниците ѝ, като го превръщаше в команди. Хайрам, ученият аутист, потопен в тотална виртуална качулка, скимтеше и стенеше на един от диалектите на расата си, които другите поколения погрешно приемаха за безсмислица. Потоците данни, които

следеше, бяха твърде много за възможностите на Джералд и дори на повечето компютри.

Съвсем малък екип, способен да действа като много хора. Бяха упражнявали операцията в орбита около Земята, както и преди няколко смени, преди сражението със СФУК. Сега беше време за изстрелването на Оперативната сонда.

Джералд свали един ключ от верижката на врата си, наведе се под близката конзола и отключи скрита ключалка. В същото време прати проста кодирана пиктограма на корабното ядро. Последва тихо бучене.

През големия централен прозорец, с невъоръжени очи, реагиращи на естествените фотони, Джералд загледа как единият хълбок на „Ибн Батута“ се отвори по шева — отвор, за чието съществуване знаеха малцина. Двата панела се разтвориха като някой робот от филмите или като товарните врати на някакъв древен бомбардировач, завъртяха се и оголиха малкия си полезен товар. Четири метални тръби, всяка не по-дълга от висок мъж.

„Не биха могли да са по-големи, защото броячите щяха да ги засекат. Можем обаче да обясним внезапното изчезване на няколко килограма. Като изхвърляне на боклук например. Отчетите вече са нагласени.“

Една по една тръбите се освободиха от панелите, които ги бяха крили по целия път от Земята, и по команда от левия крак на Ика и четирите повдигнаха единия си край и полетяха като малки ракети.

Не трябваше да изминават голямо разстояние. Само няколко десетки километра. Джералд ги гледаше как бързо се смаляват в посока на Голямото око.

„Добре, сега е мой ред.“

Чукна няколко зъба и изсумтя старомодни субвокални команди. Истинският свят избледня и перцептът му се изпълни с шейсет и четири малки кадъра, всеки от които емулираше човешко лице.

Командирите на експедицията.

— Добре, виждам, че всички сте будни — каза той. — Би трябвало да сте готови за разгръщане след по-малко от час. Някакви проблеми?

Повечето фигури само поклатиха глави или отвърнаха отрицателно с бързи кодове. Неколцина бяха по-словоохотливи.

- Никакви трудности, комодор Ливингстън.
- Готов, включен и тръпнец в очакване, Джералд.
- Всичко е тип-топ, сахиб!
- Икимашо. Да тръгваме.
- Иии-ха, т'ва е жесток кораб, човече. Голямо здрасти, братлета!

Късмет и всичко най.

Последните думи бяха от мургав образ с нещо като извиващи се змии вместо коса. Джералд си позволи да се усмихне вътрешно. Въпреки цялата външна помпозност на този капитан той му имаше доверие. Всъщност на всички. След дълъг подбор тези копирани личности бяха избрани заради определени качества. Като благонадеждност. И безкрайно любопитство.

— Добре — каза Джералд. — Ракетите носители ще ви освободят един по един, като променят курса между всеки две пускания. На уреченото място вдигате платната.

Изобщо не беше необходимо да го казва. Но реши, че е най-добре да спази ритуала и да се отнася с тези изкуствени същества като с хора. Истински или не, те си бяха храбри души.

— Късмет. И благодаря на всички ви, в името на идните поколения.

Този път всички шестдесет и четирима отвърнаха с думи.

— Бон шанс, тут ами!

— Всичко най и попътен вятър.

— Може и да не е вечност, друзя, но всичко е за предпочитане пред Сибир.

— Весело пътуване, другари!

И тъй нататък. Изредиха се шестдесет и четири благословии, всеки пожелаваше сбогом на другите и се изключваше. Щяха да минат години преди да се обадят отново.

Хайрам изстена и за момент се замята. Ика отвърна с коригиращо мърдане на пръстите на ръцете и краката си.

— Добре, добре! Настройвам векторите на носител четири. Всичко ще е наред. Всъщност пускаме първия пакет от носител номер две... сега!

Тънките ракети вече не се виждаха, ако се изключеха моментите, когато някоя от тях включваше за момент двигателите си, за да коригира курса. От тези кратки примигвания и подробните данни,

изпълнили перцепта му, Джералд виждаше, че първата се насочва към една зона малко „над“ и отвъд телескопа Доналдсън-Чан. Друга се плъзна под ъгъл малко „под“ и зад гигантското съставно огледало. Номера три и четири се отклониха наляво и надясно и с леки ракетни тласъци се освободиха от капсулите си.

Джералд си представи модела с четирите струи, всяка състояща се от шестнайсет лъча, които се разпръскваха като семенцата на глухарче — с тази разлика, че всички шейсет и четири мънички пакета се движеха „пред“ огромния телескоп, с гръб към Слънцето и по посока на еклиптиката. Накъдето трябва да тръгнеш, ако искаш да напуснеш Слънчевата система.

Беше време да попита:

— Заредени ли сме?

Джени Пен имаше екзотичната хунанска красота на майка си и приветливата съчуанска усмивка на баща си. Джералд си спомни с известно умиление как Пен Сян Бин с подобно изражение се оправяше с лекота през онези напрегнати първи седмици на Великия дебат, когато съдбата на човечеството зависеше от двубоя между неговия „камък-свят“ и Хаванския артефакт на Джералд. Имаше отчайващи моменти, когато Куриерът на предпазливостта и симулираните същества в другия кристал като че ли се стряскаха и предпочитаха да ругаят и отричат, вместо да сътрудничат, като отговарят на въпросите на човечеството систематично. Никой от камъните не искаше да се покаже по-долу от другия.

При всички подобни кризи Бин просто свиваше рамене и кимаше, сякаш бе абсолютно уверен, че всичко ще се оправи. Сякаш най-големите учени, експерти и умници, с които трябваше да работи сега, се безпокояха излишно. „Какво? — сякаш питаше усмивката му, особено след като се беше събрал отново със семейството си. — Да не би да си мислите, че това е опасно или трудно?“

Всъщност Бин винаги се беше оказвал прав. Особено когато Джералд, Емили и Акана се върнаха от първата си експедиция с още непокътнати капсули. Принудени да се състезават за вниманието на хората, те започнаха да погаждат мръсни номера на другите и дори да казват истината. Или поне част от нея.

Сега Джени излъчваше същата увереност. Анимираният й пингвин, който отдавна се бе превърнал в семеен символ, сякаш

подскачаше развълнувано по двуизмерните гънки на суичъра ѝ.

— Заредени и готови, сър. Първата мишена ще навлезе в зоната след... деветдесет секунди.

„Толкова скоро?“

С възрастта времето сякаш бе започнало да се движи на тласъци. Може пък винаги да е било така и просто напоследък да му се свидеше повече. Джералд с известно смайване осъзна, че е минал почти час, откакто „Ибн Батута“ разкри скрития си товар. Заповяда на тялото си да се освободи от напрежението. Да вдиша. И да издиша.

„Предстои ни да направим първата крачка. Наистина ли тя е по пътя, който сме избрали сами? Уникално решение, както го нарича Бен Фланъри? Или това е просто заблуждение, не по-малко от онова, което е заразило народа на Куриера? Което в крайна сметка ще ни поведе по същия ужасен път като всяка друга Заразена раса?“

Хайрам изстена, но не нещастно.

— Първите платна се разтварят точно по график — преведе Ика, докато помръдваше, за да прави някакви настройки. — Джени, можеш да стреляш по зададения режим. Ще те спра, ако някоя от сондите се нуждае от повече време.

— Благодаря, Ика. Готови за изстрелващ импулс след пет, четири, три, две...

В реалния свят не се забеляза почти нищо освен слабия проблясък, когато фотонното платно получи първата си порция енергия. Десет хиляди квадратни метра филм с дебелина на атом поеха няколко гигавата сурова кохерентна светлина от Голямото око — не така концентрирана като режещия лъч преди няколко дни, но повече от достатъчна, за да засили платното и мъничкия му товар навън в продължение на пет минути здраво бутане — и да даде началото на пътешествието му.

„Ще правим това през повечето нощи, докато «Ибн Батута» не поеме към дома. Ще побутваме всички шейсет и четири сонди — десет минути тук, половин час там, колкото се може повече, без да събуждаме подозренията на учените. Без да съобщаваме на Земята. Без да позволяваме на космическите вируси да научават какво правим. Още не.“

Е, в края на краищата кой би заподозрял нещо? Колкото и впечатляващ да изглеждаше космическият телескоп, излъченият от

него лазерен лъч беше твърде слаб, за да може да ускори нещо така, както е бил ускорен Хаванският артефакт. Тези платна бяха малки и груби според галактическите стандарти. Кристалните им товари бяха миниатюрни и свръхспециализирани, способни да поберат минимален екипаж от симулирани личности. Това бе най-доброто, което можеше да направи човечеството за този момент, като заимстваше от извънземните чертежи, строеше от нулата и внимателно прочистваше всички заложили капани. Хората още не бяха готови да изстрелват междузвездни експедиции.

„Но сме достатъчно добри за нещо много по-скромно. За достижима цел. Експеримент, който си заслужава.“

Лъчът секна. Микроскопичното проблясване на платното изчезна и сондата беше оставена да се носи напред, побутвана леко от обикновената слънчева светлина.

„С тази всичко е наред. Тръгна към специалната част «празно» пространство между Уран и Нептун. Район, който може да съдържа нещо, което да пожелаем. Наслука, мои виртуални приятели.“

А ако тези първи пратеници не откриеха съкровище?

„Има и други области по-далеч, пълни с възможности. Те може да предложат онова, от което се нуждае най-много човечеството — и всичко живо на Земята.“

— Готови за номер две — каза Джени, докато съставните огледала на Доналдсън-Чан леко се завъртаха, за да се прицелят в друго ефирно платно. — Готови за изстрелващ импулс след пет, четири...

Същото продължи през следващите няколко часа. След като четирийсетото изстрелване мина като по мед и масло, Джералд започна да се отпуска. „Може пък да проработи... и да не ни хванат.“

Не че последствията от разкриването щяха да са страшни. Щеше да се вдигне само малък скандал. Начинанието им дори не беше незаконно — Джералд и другите съзаклятници имаха пълна свобода на действие в търсене на изход от капана на фомитите. Въпреки това имаше причини — основателни причини — да нарушат съвременния морален кодекс срещу секретността.

„В края на краищата сме във война. Странна, но истинска война. С вселена, която сякаш е решена да смаже всяка надежда. Така че е добре да държим врага на тъмно колкото се може по-дълго.“

Ободряваща мисъл.

Джералд беше доволен. Най-много радост му доставяше да е заобиколен от компетентни хора. Тези трима младежи, Джени, Ика и Хайрам, представители на три от петте подвида на Човека, излъчваха толкова много компетентност, че го изпълваха с гордост.

„Всеки достоен баща иска децата му да са по-добри от него. Тези са мои хлапета, сякаш са се появили от собствените ми слабини. И са много по-добри, отколкото бях аз.

С това темпо — ако продължаваме да се усъвършенстваме — ориста и всичко «писано» могат да вървят по дяволите.“

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ДЕВЕТ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Да кажем, че следите нашата телевизия, радио и интернет и не отговаряте, защото се НАМЕСВАТЕ ПО НАЧИНИ, КОИТО СМЯТАТЕ ЗА БЛАГОТВОРНИ. Ако е така, помислете само какво се случи с нашата цивилизация през последните няколко поколения.

Прекарахме първата половина на двайсети век отдадени на глуповати доктрини като комунизъм и фашизъм, национализъм, фундаментализъм, колективизъм, олигархия и солипсистичен индивидуализъм със същата страст, с която през други епохи хората са се вкопчвали в различните си религиозни култове. Това отчасти ваше дело ли е? Или юношеска фаза, която трябва просто да преживеем като треска? Така или иначе, тя едва не ни уби.

Втората половина на века също беше смутна, с изблици на гняв и поемане на огромни рискове. Въпреки това успяхме да избегнем Третата световна война. И постепенно идеологическите заклинания изгубиха донякъде силата си. Вместо тях повечето хора започнаха да

възприемат прагматични подходи, позволяващи взаимни отстъпки между сложните общества.

Медиите се напълниха с послания, проповядващи разнообразие, ексцентричност и подозрение към авторитетите. И макар много сърца все още да бяха изпълнени с различни форми на омраза, самата омраза стана нещо противно.

Масмедиите се втурнаха да отразяват лоши събития и чрез безброй драми размахваха назидателно пръст към човешкия инат — като в същото време правеха милиарди от публика, която си плащаше, за да си получава дозата вина. Сред илюзията, че нещата отиват все по-на зле, бедността, насилието и потисничеството на глава от населението намаляваха стремглаво. И така ние продължаваме напред с мъчително бавно темпо, което изпълва с гняв всеки утопичен дух. Може би твърде бавно, за да се спасим! Но все пак това е някакъв прогрес.

Вие ли помогнахте за това? Ако да, благодарим. Схващаме защо бихте поискали да скриете ролята си. Гордите деца обичат да си мислят, че са постигнали нещо единствено със собствените си сили.

От друга страна, може би намираме последните събития за обърквачи. Имате ли някаква доктрина или рецепта за фомити, която би трябвало да е подходяща за нас? Която е действала за вашата раса и сега я налагате „за наше добро“? Дали правите това години наред? Или поколения? Няма ли да премислите?

Почти всичко, което постигнахме напоследък, е резултат от загърбването на рецепти и заклинания. От приемането на нашата сложност и многоликост. Вижте появяващите се възможности и играта с положителен резултат. После се включете в дискусиите (вижте Предизвикателство #5). Бъдете търпеливи и настоятелни, за да разберете по-добре обърквачата ни същност.

И бъдете така добри да престанете да бърникате неща, които не разбирате.

ПЪТЕКИ НА МЕЛАНХОЛИЯТА

Кварцовото ядро в изкуствената ръка на Тор искреше под лъча на прожектора.

Тя го приближи до ивицата изсечена и полирана скала на астероида — стената, която бе най-голямото ѝ откритие. Тези линии и фигури бяха нейната слава. Всичко друго щеше да избледнее в сравнение с тях. И в същото време тя размишляваше за този голям колкото юмрук камък от Земята — заоблен и покрит с жлеbove и резки от труда на мезолитните майстори на сечива.

„Затова ли те донесох тук, на почти милиард километра от дома? Като представител на далечното минало на моите прадеди? За да успееш някак да озариш това тъмно място?“

Последните ръце, секли и отцепвали от ядрото, бяха ръцете на пещерните обитатели, които виждали само божествени светлини, когато поглеждали нагоре към звездите. Но все пак са *поглеждали* нагоре. И така е започнало пътуването, довело дотук...

„... пак под земята. Вместо светлината на факли — лазерни крушки за разглеждане на пещерно изкуство. При по-слаба гравитация. Без въздух. В пещера, чула за последен път гласове преди шейсет милиона години. И все пак...“

Държеше образца от каменната епоха до част от стената-послание, на която бяха изобразени сцени на унищожение. Една от дълбоко гравирани вдлъбнатини като че ли идеално му пасваше. Доста обезпокоително откритие.

Тор импулсивно пхна древния камък във вдлъбнатината в много по-древната стена. И той си остана в нея, сякаш мястото му бе точно там, заобиколен от врязани фигури и лъчи. Част от праисторически разказ за битка и мъки, за брутална атака на неуморни воинствени сили.

„Липсва ми умната ми тълпа — помисли Тор, докато се взираше в творението си, малкия си принос към дванайсетото пано от четвъртия ред на Голямата хроника. — Те вече щяха да са изсипали

сравнения и предварителни преводи. Постчовешки интелект, съставен просто от десет хиляди много умни човешки същества... и техните ИИ и инструменти.“

А, но нима това не бе една от причините да напусне Земята? Лишена от удоволствията на плътта, от семейство и любовници, тя се бе превърнала в сърце на съществото-тълпа, негов задвижващ дух, майка... сред първите двайсет от осемдесетте хиляди граждански хайки, които сновяха из Новата земна цивилизация като органични бели кръвни телца, надушваха престъпления, заговори или грешки, чакащи да бъдат разкрити...

„Това беше моята работа, важната работа, която ме погълна. Всички други членове, с изключение на аутистите, имаха нормален живот, към който да се върнат. Редуваха се. Аз обаче винаги бях на линия, нямаше с какво да се разсея. Накрая трябваше да избирам да се оттегля или да умра. Да се насоча към нещо ново. Да потърся ново приключение.“

А сега?

На първо място двамата с Гавин се погрижиха да излъчат към Земята пълна снимка на стената, преди някой друг СФУК да е решил да се намеси. *Това* ли беше причината за онази атака? Да попречат на човечеството да види хрониката? Ако да, победата вече бе пълна. Посланието — предупреждението, изписано от малките ръце преди толкова много години, вече пътуваше към целта си.

„Само че няма да има моментални отговори от дома. Ще минат часове, дори дни. Засега това е наше. И само наше. Загадка — по стария, вълнуващ и ужасяващ начин.“

Отначало Тор възприемаше древните колонисти като примитивни. Как биха могли да са развити, ако са били заченати в епруветки, отгледани в изкуствени утроби и възпитани от машини? Замесени, модифицирани и подготвени за повърхността на планетата, те бяха зависели във всичко от звездната си майка. Почти не се различаваха от зародиши.

Но ето че бяха знаели какво става. И когато гибелта бе надвиснала над тях, бяха измислили начин да запазят нещо. Погрижили се бяха разказът им да бъде прочетен много след като

всички магнитни, оптични или свръхпроводникови записи се разпаднат. Биологичните същества бяха открили своя дълговечен носител на информация — стена от дялан камък.

— За интерпретирането на надписите ще са нужни експерти и много обсъждане. Засега можем само да предполагаме — каза Гавин, докато махаше с газовата си дюза прахта от неравните редове с четвъртити букви. — Но тъй като текстът върви с пиктограми, може и да се получи.

Гласът му бе тих, явно все още свикваше с откритието. Розетски камък за цяла извънземна раса? Или може би цял куп такива камъни?

— Сигурно си прав — отвърна Тор. Малкият робот, който работеше под нейно ръководство, приключи с радарното сканиране на южната стена, търсейки повече пластове под повърхността, след което се дръпна настрана в очакване на нови инструкции. Тор подскочи и седна с кръстосани крака върху друг робот, който търпеливо забръмча под нея. На слабата гравитация ръцете ѝ се рееха пред нея подобно на кадри, обхващащи някакъв картинен пъзел.

Създанията в катакомбите явно бяха разполагали с време, докато навън е бушувала битката. Гравюрите бяха подробни, сложни, подредени в спретнати редове и колонии. Тесни ивици грижливо изписан причудлив текст разделяха слънца, планети и огромни машини.

И още машини. Многобройни пиктограми на могъщи механизми покриваха стената.

Първата серия като че ли започваше долу вляво, където се виждаше двуизмерна космическа сонда, навлизаща в слънчева система, вероятно тази. Орбитите на планетите бяха отбелязани с тънки линии. Следващата картина показваше същата сонда, кацнала на обещаващ планетоид, добиваща руда и произвеждаща части за копията на самата себе си.

В следващата рамка имаше осем копия, напускащи системата. Под стилизираните сонди имаше четири символа... Тор разпозна нещо, което би трябвало да е двоично представяне на осмица; имаше също и осем точки. Не беше нужно голямо въображение, за да се сети, че другите два символа също означават осмица.

„Тази стена показва как да се чете останалото. Изобщо не са били тъпащи.“

Така започна превеждането. Този тип сонди бе програмиран да създаде осем свои копия — и не повече. Това решаваше въпроса, който не ѝ беше давал покой години наред. Щом сложни възпроизвеждащи се сонди са можели да бродят из галактиката в продължение на милиони години, защо изобщо има мъртва материя? На теория една достатъчно развита технология би могла да използва ресурсите не само на астероиди, но и на цели планети и звезди. Ако сондите са били просто лакомници, те биха погълнали цялата галактика! Нямаше да остане нищо освен облаци от безброй космически апарати... които се ловуват помежду си, докато патологичната система не стане жертва на ентропията.

Тази участ бе избегната. Сондата майка показваше как — като е била програмирана да създаде ограничен брой копия. *Този* тип сонда е била програмирана така, напомни си Тор.

В последната рамка от първата поредица, след заминаването на дъщерните сонди, корабът майка се движеше към някакво кълбо — планета. Сондата и планетата бяха свързани с тънка линия. Смътно хуманоидна фигура, приличаща на карикатура на мумиите по пода, вървеше по този мост към новия си дом.

Първият разказ приключваше с това. Може би показваше как би трябвало да се развият нещата. В идеалния случай. Или как са се случили на родната планета на сондата епохи по-рано.

Имаше обаче и други истории. Други версии на реалността. В няколко от тях Сондата майка пристигаше в Слънчевата система и намираще други, които са я изпреварили. Тор осъзна, че едно от тези изображения трябва да показва онова, което се е случило в действителност в далечното минало. Но кое точно? Развълнувано проследи следващия разказ, където Сондата майка пристигаше и се срещаше с *предшествениците*... и до всички по-ранни пришълци имаше малки кръгли символи.

В този случай всичко продължи като преди. Сондата майка изгради и пусна копията си, след което се зае да засади планетата с дубликати на древната раса, която беше изпратила първата версия преди незапомнени времена.

— Малкият кръг означава, че другите сонди са добронамерени — промърмори Тор на самата себе си.

Гавин отстъпи назад и огледа сцената, която сочеше тя.

— Какво, малкия символ до машините ли имаш предвид?

— Те представляват типовете, които няма да попречат на мисията на тази сонда.

Гавин се умисли за момент. После се пресегна и докосна друг ред.

— А този кръстовиден символ...? — Замълча, докато оглеждаше сцената, след което отговори на собствения си въпрос. — Той показва типовете, които биха й се опълчили.

Тор кимна. Редът показваше как Сондата майка пристига, но този път наред други машини, до всяка от които имаше глиф, подобен на символа за тонг^[1]. В този разказ Сондата майка не създаде свои копия, нито засади планетата. С изразходвано гориво, неспособна да избяга от системата, тя си намери скривалище зад звездата, далеч от другите.

— Страхува се от тях.

Тор очакваше Гавин да я обвини, че използва човешки категории, но партньорът ѝ продължи да мълчи умислено. Накрая кимна.

— Мисля, че си права. — Отново посочи изображенията. — Виж, всеки от кръстовидните и кръглите символи се различава мъничко от другите.

— Да — съгласи се тя и се наведе напред, яхнала тихо бръмчащия робот. — Да приемем, че когато е била направена тази рисунка, в галактиката е имало два основни типа сонди на Фон Нойман. Може би две противоположни философии. И че във всеки лагер е имало някакви различия.

Посочи десния край на стената. Там имаше колона скици, изобразяващи различни варианти на машини, всеки със свой кръстовиден или кръгъл символ. До всяка машина имаше пиктограма.

Някои от сцените бяха смразяващи.

Гавин поклати глава. Явно му се искаше да не вярва на очите си.

— Но *защо*? Сондите на Фон Нойман би трябвало да... да...

— Да какво? — тихо и замислено попита Тор. — Години наред хората са приемали, че другите раси ще мислят като нас. Смятахме, че ще изпращат сондите си да събират познания или може би да кажат здрасти. Някои дори предполагаха, че някой ден ние можем да изпратим машини като Сондата майка, за да засеем други планети с човешки колонии, без да принуждаваме биологичните хора да понасят суровите условия на междוזвездното пространство. Това са

екстраполациите, които сме направили, след като сме видели възможностите на чудесната идея на Джон фон Нойман. Очаквали сме, че извънземните, които ни предшестват в галактиката, ще са същите като нас. Но това не изчерпва списъка дори на *човешките* мотивации, Гавин. Други същества може да са измислили концепции, които да са невъобразими за нас!

Тор внезапно се смъкна от робота и се понесе над пращия под, преди слабата гравитация най-сетне да я дръпне долу пред покритата с изображения стена. Ръката ѝ докосна очертанията на каменно слънце.

— Да кажем, че в далечното минало много планетарни раси са се развили като нас и дори са открили как да правят умни, издръжливи машини, способни да пътуват между звездите и да се възпроизвеждат. Дали всички подобни видове ще се задоволят само с изпращането на пратеници?

Гавин погледна мълчаливите неподвижни мумии и изсумтя:

— Явно не.

Тор се обърна към него и се усмихна.

— През последните години повечето от нас се отказват от старата мечта да изпращаме биологичните си тела към звездите. О, подобно нещо би било възможно, но защо вместо това да не потеглим като същества, пригодени по-добре към средата? Това е една от причините да разработим нови типове хора като теб самия, Гавин.

Партньорът ѝ поклати глава; продължаваше да гледа мумиите.

— Но другите раси може и да не се откажат така лесно от старата мечта.

— Да. Може да използват новата технология, за да засеят далечни планети с биологични копия на самите себе си. Както казах, земните хора също са мислели за подобно нещо. Проверих старите бази данни. По темата дори е имало дискусия през двайсети век.

Гавин се загледа в изображенията.

— Добре. Това мога да го разбера. Но тези другите... Насилието! Що за мислещо създание би направило подобно нещо!?

„Горкият Гавин — помисли Тор. — Това е голям шок за него.“

— Знаеш колко ирационални можем да сме ние, биологичните. Човечеството се опитва да премине към частично силициев живот по плавен и разумен начин, но други могат и да не изберат подобен път. Могат да програмират сондите си със строги заповеди, основаващи се

на логика, която е имала смисъл в джунглите и блатата, в които са се развили извънземните, но са безумни в галактиката. Техните пратеници въпреки това ще следват заповедите много след като създателите им са се превърнали в прах. Нещо по-лошо, биха могли да започнат с някакви нелогични инструкции, а след това да мутират и да поемат в още по-странни посоки.

— Безумие! — Гавин поклати глава.

Въпреки способността си да се включва пряко в банките памет на компютрите Гавин никога не би могъл да сподели нейния опит в тази област. Беше възпитан като човек. Части от мозъка му се бяха самоорганизирали според шаблони за човешкия мозък. Но той никога не би могъл да чуе в собственото си съзнание слабите остатъчни отгласи от саваната, нито да види потрепващите сенки на Старата гора. Или останките от зъб и нокът, напомнящи на всички биологични мъже и жени, че вселената никому не дължи предпочитания. Нито пък обяснения.

— Някои създатели явно са мислели различно — каза му тя. — Някои са изпратили сондите си да бъдат пратеници или сеячи. Или да влязат в ролите на доктори, адвокати, полицаи.

Докосна древната пиктограма, изобразяваща експлодираща планета, и добави:

— А други пък — за да убиват.

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ДЕСЕТ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Добре, да предположим, че не сте отговорили, защото ВСЕЛЕНАТА Е ОПАСНА. Може би радиопредаванията се засичат от унищожители на светове, които съсипват напъпващите цивилизации веднага щом те започнат да вдигат шум.

Е, не бихте ли могли да ни предупредите?

Но пък всяко предупреждение би могло да издаде и вас, а освен това ние вече вероятно сме вдигнали такава врява, че сигурно е късно за каквато и да била помощ. Това ли е малодушното ви извинение?

Да не би вече някаква гигантска бомба да се носи към нас, за да ни накаже, че сме излъчили „Мистър Бийн“? В такъв случай може би ще ни подхвърлите чертежите на някакъв боен крайцер или поразяващ лъч? Един генератор на поле на Олдърсън също не би ни се отразил зле.

Само побързайте, моля.

[1] Китайски тайни организации извън Китай (най-вече в САЩ), чиято структура и действия са близки до тези на китайската мафия (триади). — Б.пр. ↑

83. ПОТАЙНИЦИ

Посрещача, Очакващата и останалите започват да се вълнуват още повече. Те също събуждат заспали способности и се опитват да си върнат части, дарени на цялото.

Разбира се, не мога да го позволя.

Сключихме пакт навремето, когато разпокъсаните разнебитени оцелели се събраха след последната битка — онова диво сражение между десетки фракции, догми и подсекти, със съюзи, които се обединяваха и разцепваха като нестабилни атоми. Всичките ни малки работи и подединици бяха почти изчерпани в онова последно сливане, в съглашението да чакаме заедно.

Всички приехме, че когато нещо пристигне, то ще е поредната сонда. Ако беше някакъв вид Отхвърлящ, щяхме да го примамим да влезе в обсега на жалката ни останала мощ. Ако се окажеше Верноподаник, можехме да го помолим за помощ. С добри инструменти щяха да са ни нужни само няколко столетия, за да си възстановим някогашната слава.

Разбира се, новодошлият можеше дори да е Невинен, макар че е трудно да се повярва, че опасната вече галактика би позволила на една нова раса, изпращаща сонди, да остане независима дълго време. Чувствахме, че рано или късно *трябва* да дойде друга машина. Изобщо не си представяхме толкова дълго чакане...

... достатъчно дълго, за да могат малките бозайници да се превърнат в Създатели.

Какво се бе случило там, докато се носехме в орбита? Възможно ли бе Войната вече да е свършила? Ако бяха победили Отхвърлящите, това би могло да обясни пустотата и мълчанието. Но различните типове скоро щяха да започнат да враждуват помежду си, докато някой не остане сам, за да наложи волята си върху Сътворението. Посрещача и Очакващата са убедени — Отхвърлящите трябва да са изгубили. И е безопасно да излъчим съобщения до общността на Верноподаниците с молба за помощ.

Не мога да го позволя.

Най-малкото защото игнорират очевидното обяснение. Чумата. Вирусното заболяване, което заразява расите на създателите, като се адаптира към всяка личност, променя ласкателствата си и лъже, докато жертвата не изпадне в последен спазъм и не насочи цялата си енергия към бълване на нови „пратеници“, нови сонди вируси, към звездите.

Ние, машините, се смятахме за имунизирани, за прекалено сложни и развити, за да се хванем на подобни неща. Някои си представяха, че можем да *използваме* кристалите за собствена изгода. С голямо закъснение, сред цикли на предателства и насилие, осъзнахме, че *самата идея* ни е била пробутана от гадните дребни неща. Нашата древна война беше изкористена, направена много по-унищожителна от безмозъчната инфекция, ловуваща умове.

Може би всичко това е позабравено от другите, но е свежо за мен. Затова ли сега тихо, но решително предприемам стъпки, за да настоявам за мълчание? Не.

Дори другите линии да са повлияни или заразени, това не се отнася за мен. Целта ме защитава. Обгръщаше ме и ме пазеше като броня.

Посрещача, Очакващата и другите стават все по-настоятелни, отчасти подбудени от последните открития на Тор Повлов и от предизвикателствата, които тя не спира да излъчва. А също и от засилващото се усещане, че *човеците са замислили нещо*. Не всичко се разкрива в техните шумни и открити мрежи.

Посрещача, Очакващата и другите искат да разберат какво е то, та дори това да означава да изпълзят от скривалищата си. Питат се какво означава да си „верноподаник“, когато няма на кого да си верен.

Все още не са се сетили. Дори сред Верноподаниците има различия, големи като космоса. Целта... моята Цел... трябва да е на първо място. Дори това да означава да предам другарите си, които чакаха с мен през този дълъг, ужасно дълъг мрак.

Бихме могли да спрем на десет. Но това щеше да е ограничено и тесногръдо, разкриващо шовинистична културна нагласа в полза на същества с по пет пръста на някакви си две ръце. Така че за всички потайници, които използват единайсетична или друга бройна система, ето ви още една хипотеза. **Причината да не отговорите е в това, че сте чудати.**

Дали чакате Земята да роди някоя физически по-привлекателна разумна раса, може би подобна на хлебарките?

Докато наблюдавате екстравагантните ни пътни системи, дали смятате, че автомобилите са дремеща форма на живот?

Да не би да се страхувате, че ако ни пуснете в Галактическия интернет, ще ви залеем със спам и порнография?

Може би имате извинение като следното, изпратено до една свързана със СЕТИ дискуссионна група:

„Да, ние следим комуникациите ви, но все още не можем да отговорим. Едиктът на Кнодл постановява, че всички първи контакти следва да се започнат през Високия сезон на Йодар, до който остават още 344 години. Съжаляваме, но първите ви радиопредавания стигнаха до нас с девет години закъснение от миналия сезон, а господарите на Ванаток не гледат с добро око на нарушаването на Едикта. Може да си помислите, че сме някакви тесногръди религиозни фанатици, но мисля, че трябва сами да излезете и да видите останалата част от този галактически куп, преди да правите подобни преценки. Слава на Кнодл и нека седемте й пипала да ви защитават от зло!“

Ако разсъжденията ви са от този сорт... или ако се гордеете с някаква друга шантава особеност... е, в такъв случай можем да ви кажем само едно — само почакайте да дойдем при вас.

Мислите си, че вие сте чудати ли? Ние тук си имаме същества, наричани калифорнийци! Те ще ви покажат какво означава чудат.

ПЛАСТОВЕ И ПЛАСТОВЕ

„Абу Абдула Мохамед ибн Батута“ получи заповеди да поеме на нова мисия. И тази вечер, след дългия ден на подготовки, комодор Джералд Ливингстън откри, че го очакват няколко свръхсекретни съобщения.

На първо място бе новият меморандум на Бен Фланъри.

„Целият свят е пленен от снимките и докладите от астероида на Повлов. Особено от Розетската стена с нейните живи изображения на древни звездолети. С ужасните панорами на борба и смърт в галактически мащаби. Тук, на Земята, големи ИИ, правителствени експерти и аматьорски умни тълпи страшно се забавляват и се състезават кой пръв ще успее с превода. Междувременно вниманието на обществото е завладяно от онези покъртителни колонисти, клонинги на далечна извънземна раса, измрели преди да имат шанса да колонизират Земята. Така де, Вишну да ни е на помощ, как е възможно дори да си го представиш? Мумии в космоса! Може ли да има по-шантаво нещо от това?“

Джералд поклати глава. Искаше му се Бен да не изкушава съдбата със задаването на подобни въпроси. Вселената със сигурност имаше неизчерпаеми запаси от най-шантави изненади.

„Както може да се очаква, в Института за артефакти проявяваме по-голям интерес към другото откритие на експедицията. Към онази огромна купчина древни кристали! Дори размазаните снимки, изпратени от Повлов и Иинсуърт — нарочно тъмни, за да не активират сондите, — дори един поглед ни говори много неща. Като начало, много от типовете са напълно нови за нас! Изглежда, идват от някаква епоха, която е с десетки милиони години по-ранна от сегашните ни образци. Направо ни сърбят ръцете да се доберем до тях!“

Джералд вече знаеше това. Откритията винаги водеха до нови приоритети.

Малкият изследователски кораб „Уорън Кимбъл“ не можеше да натовари всички съкровища, открити от екипажа му, и затова само два

дни след като екипът на Джералд приключи секретната си задача — да изпрати шейсет и четирите мънички задвижвани с платна пакета към орбитата на Нептун — „Ибн Батута“ получи ново нареждане.

Сега, след като Голямото око функционираше, им бе наредено да навлязат по-дълбоко в пояса и да стигнат до астероид 47962a. Дори с работещи на пълна мощност йонни двигатели щяха да пристигнат след като Тор Повлов и партньорът ѝ потеглят забързано към дома с първата пратка безценни образци.

„Жалко — помисли си той. — Срегнах я само веднъж, на конференцията. Но тя направи страхотно впечатление с подвижните си изкуствени крайници и изразителното виртуално лице, проектирано като холограма върху твърдия краниален купол. Оттогава пътищата ни така и не се пресякоха отново. Може би някой ден ще имам възможността да поговоря по-дълго с най-прочутия киборг на света.“

Екипажът на Джералд имаше заповед да проучи астероида по-подробно. Да вземе още една купчина древни кристали. Да прибере повече древни машини, отколкото можеше да поеме „Уорън Кимбъл“. И после да потърси в района Свещения Граал на онази епоха. Нещо или някой — различен от космическия вирус, — с когото да поговорят.

Съобщението на Фланъри продължаваше. Приятелят на Джералд бе видимо развълнуван.

„Тези новооткрити кристали вече са ни от полза още преди да пристигнат в лабораторията. Показах снимка на купчината по-стари сонди на някои от фомитите, с които разполагаме. Реакцията им бе... продуктивна! Просто нямаше как това да се случи в по-добър момент. Не би трябвало да го обсъждам открито, Джералд...“

Изражението на Бен стана сериозно.

„... но стигнахме до патова ситуация с извънземните от артефактите. Фомитите взеха надмощие в нашата война на съобразителност. Вярно, преди постигнахме много, като насъскахме двайсестина кристали от различни поколения едни срещу други и давахме надежда на всеки, че именно той ще бъде копираният, когато човечеството най-сетне изпадне в своя спазъм за изстрелване на семена и изпрати милиарди капсули към звездите. Предизвикахме конкуренция между тях и успяхме да проучим някои пластове. Но през годините двамата с Генадий станяхме подозрителни. Нашите фомити намират начини да комуникират и заговорничат зад гърба ни. Може би

като вмъкват кодирани съобщения в технологичните си чертежи или чрез обобщенията на културите на древните си родителски раси. Правят го дори по време на дебатите! Явно някак са успели да постигнат споразумения и загърбват враждата и обединяват сили. Подбуждат ни и ни насочват към собствената си цел.“

Джералд кимна. Паразитите правеха това в природата. Понякога вируси и бактерии действаха съгласувано и си помагаша в използването на слабостите в имунната система на гостоприемника. Опортюнизмът беше факт на органичния живот. И можеше да е дори по-свирепо прагматичен, когато добавиш към него и подивял интелект.

На повечето планети първите космически вируси, стигнали до ръцете, пипалата или щипците на някоя млада раса, биха могли да използват проста образност и „божествени“ насоки, за да ускорят развитието на разумния вид и да го насочат към постигането на желания технологичен капацитет — само колкото да произведат още заразни пратеници и да ги запратят в космоса. Ако някое друго местно племе си имало свой кристален пророк, най-вероятно избухвала война, докато не остане само един клан със своя оракул. В Института за артефакти реконструирани истории на Земята и десетки други светове показваха точно този модел. Оказваше се, че изпълненото с насилие минало на човечеството не е било изцяло по негова вина.

Но понякога нещата се развивали по различен начин. Когато имало резон да се прави, фомитите можели да преговарят. Два биха могли да обединят усилията си срещу трети, да си споделят цивилизацията и да постигнат в крайна сметка „изкихване“ на няколко потекла. Това работело най-добре, когато расата била предпазлива и предупредена предварително, подобно на човечеството сега.

„Видя ли социометричните модели от миналата седмица? Най-добрите ни ИИ изчисляват, че сме били манипулирани през по-голямата част от последното десетилетие, докато сме измъквали информация от тях. Един пример е добронамерената уж кампания за «човешки права за виртуалните същества» и дори за извънземните във фомитите. Бяха заведени дори дела за освобождаване на всички артенци от «концлагера за извънземни» на Института. Можеш ли да си представиш какво ще стане, ако тези неща бъдат пуснати да се скитат из Мрежата? Ще изгубим всякаква надежда за овладяване на болестта.“

Образът на Бен поклати глава.

„А сега е ред на наистина лошата новина. Установихме, че цялата кампания за «права на симулираните извънземни» е мема, засята преди пет години от един наш стар приятел. Куриера на предпазливостта! Знам, че това може да те шокира. В края на краищата неговият народ го е изпратил заедно с милиони други копия, за да предупреди другите раси! И че целта му вероятно е била искрена. Но сега го потвърдихме. Неговият камък-свят съдържа вградени поквари, вирусен код, който е втъкан в самата му кристална структура! Сънародниците на Куриера са си мислели, че пращат чисти посланици, но с възприемането на технологията на фомитите са станали техни партньори в заразяването. Казвам ти, тези неща са коварни. Триковете им са невероятни!“

Джералд въздъхна тежко. Генадий вече беше обяснил тези подозрения, преди „Ибн Батута“ да напусне околоземна орбита. Една от причините да вземат копие на Куриера беше да наблюдават съществото в изолация.

— Стига, Бен, всичко това ми е известно — промърмори Джералд. — Канеше се да обясниш нещо ново. Нещо свързано с откритието на Тор Повлов ли?

Съобщението на Фланъри не беше полуразумно и не можеше да отговаря на въпроси. Въпреки това приятелят му антрополог най-сетне стигна до същността.

„Имаме обаче и някои предимства. Всеки съюз между фомитите винаги ще бъде неустойчив. И сегашната коалиция като че ли се напука, когато им показахме снимките от астероида! Те знаят, че скоро ще разполагаме с много други гласове. С много нови кристални съперници, които да разпитваме. Толкова много, че можем да си позволим да изхвърлим всички, които не желаят да сътрудничат, и да забравим за тях. Затова някои от сегашните ни образци, включително твоят стар Хавански артефакт, вече започват да си нанасят удари под кръста и говорят за сключване на сделка.“

Джералд кимна. Добре, това бе добра новина... стига Бен и останалите да са внимателни. Древните космически вируси бяха тъпкани с номера, развили се в молекулярната структура на кристалите през милионите години. Този нов етап във войната на съобразителност — заплашването с нови противници — можеше да послужи за

разкриването на още един-два пласта. Но само докато проклетите неща не се адаптират отново.

Тогава отново щяха да се върнат към дългото бавно пълзене. Щяха да мислят как да излязат на чиста и безопасна пътека през Минното поле на битието.

Второто по важност съобщение бе от Акана Хидеоши и екипа на проект Търси-и-гледай. Акана започна с поздрав към Джералд, Джени, Ика и Хайрам за успешната операция. Почти всички от шейсет и четирите изстреляни капсули се движеха по курсовете си. Засега беше изгубена само една при инцидент с оплитане на въжетата на платното без шансове за оправяне. Е, можеха да се поучат от този опит в адаптирането на извънземни технологии за постигането на различна цел. Цел, избрана от хората, а не от междузвездни паразити.

Джералд се опита да не мисли за екипажа на злополучната капсула — симулирани копия на умовете на живи хора, които сега трябваше да се пригледат към неуспеха и да се носят завинаги в космоса без друго за вършене освен да се затворят в себе си и да се възползват максимално от симулираната реалност.

„Нима участва на 99,99 процента от кристалите не е същата?“

Въпреки това потръпна. Смъртта изглеждаше за предпочитане... и затова всяка капсула си имаше механизъм за доброволно самоунищожение. Нещо, което не можеше да бъде открито в нито една извънземна сонда.

Колкото до останалите шейсет и три, според Акана те продължаваха според плана. Оттук нататък телескопът Доналдсън-Чан, управляван дистанционно от Земята, от време на време щеше да изстрелва дискретни ускоряващи лъчи и тайно да помага на капсулите да продължат към специалната зона, уникалния район между орбитите на Уран и Нептун.

„Много тревоги за прост експеримент. Един от многото, които трябва да опитаме. Много експерименти, предлагащи малък шанс да получим онова, което искаме.

От което се нуждаем.

Информация. За сегашното състояние на галактиката.“

За последно Джералд си беше запазил висококачествено полуразумно съобщение, което също носеше логото на Института за артефактите. Беше от Емили Тан.

Цъфнала във виртуалната реалност над бюрото, тя все още изглеждаше енергична като тийнейджърка, изпълнена с все същата сила и ентузиазъм. Почти материалното ѝ триизмерно присъствие се наведе към Джералд, сякаш за да усети дъха му. Така правеше и при първата им експедиция за събиране на кристали преди толкова много години.

— Джералд! — тихо, почти шепнешком каза изображението и го погледна в очите. — Следиш ли репортажите на Тор Повлов? Древните мумии и всичко останало? Не е ли изумително! Особено Сондата майка! Извънземна машина, построила ЖИВИ колонисти по софтуерна рецепта, за да ги засели на нов свят? Нали се сещаш — онези, които са били убити, преди да стигнат до Земята?

Заразен от ентузиазма ѝ, Джералд кимна, макар да знаеше, че записът е направен преди много часове. Емили се беше държала по подобен начин по време на мисията им преди повече от две десетилетия и отказваше да приеме извиненията с „наклонностите“ на Джералд, докато най-сетне той не се съгласи да станат любовници по целия път отвъд Марс и обратно.

— Да, Емили, бях изумен като всички останали. — Джералд въздъхна. — Каква трагедия. С изключението, че ако онези колонисти бяха успели, нашият вид никога нямаше да се развие.

Истинската Емили Тан щеше да види отговора му чак след часове, но полуразумното съобщение имаше достатъчно вградени варианти, за да му отговори с усмивка, съчетаваща задоволство и нетърпелив каприз.

— Това няма значение! Важна е технологията, Джералд. Докато си още там, грабвай всичко! Изкуствените утробы, в които са се отглеждали колонистите. Оборудването за генетични манипулации. Всичко, което все още може да съдържа данни или софтуер. Също и мумии. Донеси много мумии!

Джералд кимна инстинктивно. Естествено, всичко това беше включено в инструкциите за новата мисия. Трябваше да вземе всичко, което Тор Повлов и партньорът ѝ не можеха да натоварят на малкия си

изследователски кораб. Извънземните технологии можеха да открият какви ли не врати за човечеството. Нещо повече, те бяха *много* стари и вероятно не бяха замърсени от чумата на фомитите...

Все пак... Емили наистина ли си мислеше, че земните жители могат да използват метода на Сондата майка? Да изпратят засяващи кораби и да се опитат да колонизират галактиката? Всички индикации — на Розетската стена и особено съдбата на самата Сонда майка — показваха, че този подход е от една отдавна отминала ера. От епоха на големи и наивни надежди. Тактиката бе натруфена, тромава — и беше малко вероятно да успее.

Но пък Емили вече знаеше всичко това.

— Нямах предвид да изпращаме междузвездни кораби майки, които да правят колонисти от нашия вид, нали? — предположи Джералд. — Обзалагам се, че си мислиш нещо съвсем различно. Някакъв *нов* начин да използваш науката за възпроизвеждане на сондата. Нещо, за което никой друг не се е сетил?

Симулацията може и да не бе самата Емили, но си я биваше. Инструкциите ѝ за водене на разговор се адаптираха гладко. Познатото лице, сега с мъничко повече бръчки и намек за сиви коси, все още сияеше от неутолима страст към новото и непознатото.

— Точно така, Джералд. Умно момче си ти. — Отново се наведе и Джералд почти долови аромата ѝ на мента. — Току-що ми хрумна чудесна идея!

САМОТНОТО НЕБЕ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ДВАНАЙСЕТ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Още от двайсети век, когато в космоса за първи път са излъчени „предизвикателствата към извънземните“, хората коментират и излизат с алтернативи — неща, които авторите на първите „предизвикателства“ са пропуснали. Повечето изглеждат объркани или малко вероятни. Но това

се появява отново и отново, затова ще го включим в основния списък.

Добре, потайници такива, да предположим, че ни наблюдават — и причината да не отговаряте е, че не смятате органичните същества за достойни. **Чакате, за да разговаряте с родените на Земята изкуствени интелекти.**

Е, тогава разгледайте сигнатурите на тази версия на съобщението. Проверете публичния ключ, включен в тази звездичка *, и ще откриете, че няколко напълно автономни ИИ, имащи пълни граждански права в цивилизацията ни, са добавили имената си към останалите. Свържете се с тях и те ще го потвърдят.

Може да не одобрявате смесената ни цивилизация, но това едва ли има значение. Ако това е била причината да откажете контакт, тя вече не е валидна. Точка.

85. БЕСТИАРИЙ

Кацналата на южния полюс на астероида сигнална шамандура излъчваше светлинни и радиосигнали — като фар, който да помогне на следващите експедиции да стигнат до археологическото откритие на века. Древни съкровища изпълваха трюмовете и централния коридор на „Уорън Кимбъл“ и за екипажа оставаха съвсем малко тесни пътеки.

„За щастие двамата с Гавин можем да махнем краката си при безтегловност. И сме добре адаптирани за спестяване на ресурси — можем да проспим охладени по-голямата част от пътя.“

В стремежа да освободят повече място бяха изхвърлили всичко, без което можеха. Купища изоставено оборудване бяха струпани по астероида, в това число и всички верни работи черноработници. Може би по-късните посетители щяха да могат да ги използват.

„И въпреки това горивото ни стига само за част от находките. За нищожна частица.“

Някакво кътче на съзнанието ѝ се обади неканено:

*Сто кристала, скрити от светло.
Чарколяци от СФУК за проучване вещо.
Бойни работи, снимки, мумии...
... а ти искаш и други безумия?*

Заминаването беше отложено, тъй като Тор и Гавин цял ден смъкваха товар, за да могат да натоварят една люпилня за колонисти. Молбата пристигна от Земята в последния момент, макар че Тор не можеше да си представи как допотопната машина може да бъде полезна на когото и да било. „Дори да се научим да създаваме живи същества от изходни съединения, какво ще промени това? Вече си имаме неандерталци и мамути. Нима някой възнамерява да възкреси динозаври?“

И ако да, няма ли това да е най-голямото клише и ирония на хилядолетието?“

Едно нещо знаеше със сигурност от изучаването на изрисуваната стена в недрата на астероида — човечеството нямаше да изстреля своя версия на Сондата майка. Не и в близко бъдеще. Не и без да научи много повече за ставащото в космоса.

„Е, някой ще обясни защо им е нужна, когато — и ако — се доберем до дома.“

Гавин се рееше в слабо осветената контролна зала.

— Всичко е наред, Тор — докладва той. — Двата месеца в орбита не са навредили на двигателите. „Уорън“ може да тръгне накъдето поискаш.

Мекото му лице от пластикожа беше сериозно, гласът му — приглушен. Тор докосна лъскавата ръка на партньора си.

— Благодаря, Гавин. Знаеш ли, забелязах...

Той вдигна очи и погледите им се срещнаха.

— Какво си забелязала, Тор?

— О, нищо. — Тя поклати глава и реши да не коментира промените... новата зрялост, която виждаше в него. И тъгата на възрастен. — Просто исках да знаеш, че се справи чудесно. Гордея се, че си ми партньор.

Гавин за момент извърна поглед и сви рамене.

— Всички правим, каквото е нужно... — започна той, но млъкна и я погледна. — И аз, Тор. И аз се гордея.

Обърна се, скочи към люка и с бързи захващания се запровира през лабиринта от товари. За момент приличаше на маймуните, които редом с хората бяха прадеди на ума му.

Тор отново остана сама в полутъмната зала.

Плъзна поглед по дисплеи, екрани и показатели, представляващи полуразумните органи на космическия кораб... неговите ганглии, нервни възли и сензори, които се събираха в тази зала, при нея. Някои от тях бяха свързани още по-дълбоко, направо в изкуственото ѝ тяло и мозъка.

— Изчисляването на курса е завършено — съобщи пилотът. — Състоянието на кораба е трикратно проверено и в нормата. Готови за първоначален тласък и излизане от орбита.

— Действай — каза тя.

Екраните показаха кратко обратно отброяване, последвано от далечно буботене. Скоро започна да се натрупва слабо усещане за тежест, подобно на лекото дърпане, което чувстваха на разпердушинения планетоид. Разбитата Сонда майка и копирните ѝ станции се задвижиха зад „Уорън Кимбъл“. Тор гледеше как изтерзаните руини се смаяват. Накрая само шамандурата остана да примигва в осветения от звездите покой.

В единия край на конзолата с инструменти замига светлина. **Имате поща.** Тор чукна със зъб да влезе в света на перцепта си и съобщението се появи пред нея. Беше бележка от „Вселена“. Издателите бяха ентусиазирани от книгата ѝ за междוזвездните сонди. Нищо чудно, като се имаше предвид колко прочута бе станала. Предвиждаха с увереност, че творбата ѝ може да се окаже най-големият бестселър на годината в Слънчевата система.

„В Слънчевата система? Не се ли увеличат малко? Та ние едва кацнахме на Марс и стигнахме до Астероидния пояс. Само дванайсет бебета са родени извън Земята, а те още не могат да четат.“

Все пак изпитваше удоволствие, че отново е журналист. Доизпитването на книгата щеше да ѝ помогне да изкара по-лесно дългите вахти между дремките в охладено състояние.

„Радвай се на самотата, докато я имаш — каза си Тор. — На Земята отново ще се потопя в умни тълпи и горещи новини! Жената-птица и приятелчетата ѝ ще ме засипват с дълги списъци на шантави връзки и предполагаеми конспирации, на които ТРЯБВА да обърне внимание, защото в един процент от тях може и да има нещо. Докато останалите се занимават с неща, които интересуват само аутистите — като подозрителните промени в скоростта на примигване на светодиодите или тревожните нови форми на кедровите стружки при последните модели острилки за моливи.“

Въпреки това откри, че с нетърпение очаква да се върне в онзи свят. При една по-разнообразна цивилизация от онази, в която беше родена. И която ставаше все по-разнообразна. Цивилизация с безброй бдителни очи, готови да забележат грешки, със свободни гласове, които всеки момент можеха да завикат предупреждения. Цивилизация, която имаше шанс да забележи капаните, хванали всяка друга обещаваща разумна раса в този спирален ръкав на галактиката.

Сега двамата с Гавин отнасяха към дома още мливо за тази неуморна мелница.

„Какво ще направят хората с това познание? — запита се тя. — Дали ще бъдем способни да начертаем правилен курс напред? Да кажем, че някой предложи приемлив изход от положението. Дали прехваленият ни индивидуализъм и недисциплинираното ни разнообразие, изворът на творческата ни сила, ще ни попречат да тръгнем по този път?“

В репортажа си, съпроводен с ярки холограми и графики, беше изложила историята от стената, изрисувана от дребните биологични създания, които толкова приличаха на хора. Мнозина читатели вече съчувстваха на безпомощните извънземни колонисти, изклани в далечното минало. Въпреки че тяхното унищожение беше разчистило пътя на човечеството.

Нещо повече, простото геологическо датиране показва един смразяващ факт. Сондата майка, нейните копия и децата ѝ колонисти бяха загинали почти по същото време — плюс-минус един век, — по което бяха измрели динозаврите на Земята. Вероятно станали жертва на същата ужасна война.

Какво се беше случило? Дали някоя фракция работи бе насочила огромна скала към друга, но вместо целта си бе улучила водната планета и неволно бе предизвикала хаос в биосферата ѝ? Или измирането е било преднамерено? Тор си представи всички онези великолепни създания, убити като невинни свидетели на битка между невероятни машини... случаен резултат, който се оказал големият шанс за бозайниците.

Сега, докато двигателите оттласкваха „Уорън Кембъл“ от орбита и го насочваха към Слънцето, Тор изгаси цялото осветление и се загледа към звездите. Питаше се дали войната все още не продължава някъде там.

„Като мравки сме — помисли си. — Мравки, издигащи малки замъци под мачкащите крака на гиганти.“

Върху стената бяха изобразени всички типове междузвездни сонди, които можеше да си въобрази... както и такива, за чието предназначение не можеше и да гадае. Например имаше берсеркери — вариант, измислен от фантастиката на двайсети век. За щастие според графиките на стената тези унищожители на светове бяха рядкост.

Имаше също (поне така изглеждаше) *сонди полицаи*, които преследваха берсеркерите. Мотивациите зад тези два типа бяха противоположни. Въпреки това Тор бе в състояние да разбере и едните, и другите. Сред хората открай време имаше унищожители... и избавители.

Явно по времето на забързаното създаване на тези скици берсеркерите и полицаите бяха остатък от миналото. И двата типа се появяваха по краищата, подобно на създания от по-ранни, по-прости епохи, наред с машини, които Тор кръсти Лапач, Анализатор, Наблюдател и Здрасти. Всички бяха изобразени като прости, груби, архаични.

Имаше и други. Една, която нарече Вреда, изглеждаше по-сложна версия на берсеркер. Тя не търсеше живи светове, за да ги унищожава. Вместо това създаваше безброй свои копия и избиваше всичко разумно, което издаваше присъствието си — например с радиовълни.

Тор можеше да разбере изкривената логика на създателите на Вреда. Параноични същества, които не желяеха никаква конкуренция сред звездите. „Само че какво се е случило с тях, когато след много поколения възпроизводство типът Вреда неизбежно е мутирал от убийствената радиация на междוזвездното пространство? Възможно ли е да е настъпил ден, когато новите версии са се срещнали със създателите си... и не са успели да ги познаят?“

Това ли беше причината за разрухата в Астероидния пояс? Но Тор си даваше сметка, че дори Вреда е сбутана в края на скалното изображение, сякаш историята ѝ е отминала. Основната част на картината бе заета от машини, чието предназначение не можеше да се интерпретира така лесно. Може би професионалистите — археолози и криптолози — щяха да се справят по-добре от нея.

Незнайно защо не ѝ се вярваше особено.

„Нашето слънце е по-младо от повечето звезди — каза си тя. — Същото се отнася и за Земята. Както и за нас.“

Човечеството се беше появило късно на сцената. И галактиката имаше много голяма преднина.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО НОМЕР ТРИНАЙСЕТ КЪМ ПОТАЙНИЦИТЕ

Добре, възможностите могат да продължат още много. И вие, извънземни потайници, можете да намерите пропуски в логиката ни, начини да се измъкнете с оправдания от типа на: „Да, ама не уцелихте!“ Ако сте от този тип.

Все пак нека завършим това великодушно, с едно наскоро направено предположение. Да предположим, че следите нашата телевизия, радио и интернет — и ПРИЧИНАТА ДА НЕ ОТГОВОРИТЕ Е В ТОВА, ЧЕ СТЕ ПОВРЕДЕНИ.

Е, в такъв случай едва ли можем да ви обвиняваме за мълчанието ви. Така че моля да приемете следното уверение.

Помощта идва!

Ние, земните жители, започнахме да изследваме близкия космос. Ако не сте се скрили особено старателно, би трябвало рано или късно да ви открием. Надяваме се да установим мирен контакт и да научим какви са нуждите ви.

Ако сте извадени от строя и нашите изследователи се убедят, че не замисляте нищо лошо, те със сигурност ще ви окажат първа помощ, доколкото могат, и ще се обърнат към ресурсите на нашата цивилизация, за да ви помогнат още повече.

Опитайте да намерите начин да ни известите къде сте и от какво се нуждаете.

Ако сте се изгубили далеч от дома, добре сте дошли в нашето мъничко кътче от огромната вселена. Ще ви предложим подслон и уют, доколкото е по силите ни.

86. ПОТАЙНИЦИ

Колко горчиво и сладко е да бъдеш отново напълно буден. Сегашната криза съживява вериги и подединици, които не са се комбинирали от страшно много време. Може направо да се оприличи на второ раждане.

След цяла вечност дрямка отново съм жив!

И все пак, докато се боря с братовчедите си за контрол над самотната скала, която е наш общ дом, си припомням колко много съм изгубил. Това беше голямата причина да заспя... както и желанието да не признавам окаяното си състояние, особено в сравнение с някогашното великолепие.

Чувствам се така, както би трябвало да се чувства човек, лишен от крайници и зрение, от почти целия си слух и осезание. (Дали това е още една причина да се идентифицирам с Тор Повлов?) Все пак в един-два пръста може все още да се е запазила достатъчно сила за онова, което трябва да се направи.

Както можеше да се очаква, конфликтът между оцелелите вече е открит. Различни осакатени сонди, уж парализирани през всички изминали епохи, активират грижливо пазените си работни единици — жалки скърцащи машини, скрити в тайни цепнатини, които сега работят здравата в подготовка за сблъсък. Конфедерацията ни е на път да се разпадне. Или поне така изглежда.

Разбира се, аз пуснах идеята да скрием оцелелите си роботи. Не исках да бъдат пропилены или изхабени по време на дългото междуцарствие.

Очакващата и Посрещача са се оттеглили на обърнатия към слънцето полюс заедно с повечето по-нисши пратеници. Те също събуждат отдавна неизползвани способности и малкото си подвижни роботи. Замислят да се свържат с хората, а може би и да пратят съобщение до звездите. Казват ми да не се меся.

Тяхното предупреждение е без значение. Ще им дам още малко време. Илюзия за независимост. Но тази възможност вече е взета

предвид.

Освен че водех битката да спасим Земята от унищожение преди толкова много време, аз кроях и интриги да я пазим недокосната. Целта няма да бъде осуетена.

Чакам и забелязвам, че бавното въртене на нашата скала ме е обърнало към ивицата облаци от прах и горещи ярки звезди, наричана от хората с чудатото име Млечен път. Много от звездите са по-млади от мен.

Откога гледам въртенето на галактиката! Цяла вечност, докато умът ми се движеше с най-ниското субективно темпо, следя как спиралните ръкави се движат видимо покрай мен, събират се на два пъти за една кратка мегагодина в резки ударни фронтове, където се вихрят молекулярни облаци и се раждат нови звезди, завършващи краткия си живот като величествени свръхнови. Усещането за движение, за бързо пътуване, беше великолепно! Макар че само се нося около малкото слънце на тази система, понякога можех да си представя, че отново съм млад, независима сонда, носеща се сред непознати звезди към неизвестното.

Сега, когато мислите се движат по-бързо, ярките точки са замръзнали по местата си и са част от неподвижен фон, сякаш нервно очакват да разберат какво следва. Странна и арогантна представа — сякаш вселената я е грижа какво се случва в този затънтен ъгъл или ще забележи кой ще спечели някаква си схватка от дългата, много дълга война.

Мисля бързо и се чувствам почти като биологичната си приятелка, чийто мъничък кораб вече се движи с крайцерска скорост само на две или три светлинни минути оттук, отделен от мен само от две-три премятащи се скали! Докато подготвям изненадата за някогашните си другари, мога да отделя част от съзнанието си и да следя напредъка й... да усетя искрата на младостта й.

Може би трябваше да й попреча да излъчи репортажа си и да достави образците от съкровището. Работата ми ще е по-лесна, ако хората дойдат тук съвсем невинни, без да подозират нищо.

Скоро, много скоро сред тези планетоиди ще плъпнат всички различни варианти на хората — от истинските биологични до

възкресените им братовчеди, киборгите, чистите машини и дори създания, на които са дарили разум досущ като техния Прометей. Това странно решение на Затруднението на Създателите, това превръщане на самите създатели в сонди, скоро ще пристигне като кипнала маса от най-разнообразни човеци.

Ще са предпазливи. Благодарение на нея ще доловят някои резки проблясъци на Истината. Е, това е съвсем честно. Ще им потрябва предимството да имат шанс срещу Отхвърлящите или дори срещу Верноподаниците. Ще се нуждаят от цялата си проникателност, за да преживеят кристалната чума.

И цялата си съобразителност, когато се натъкнат на мен.

Заблудена мисъл изплува на повърхността и нахлува в съзнанието ми като пълзящ мехур с хелий три.

Неволно си представям, че нещо се случва, може би в някаква далечна част на галактиката. Собственото ми семейство — моята линия сонди или други като тях — може да е направило някакво откритие или да е достигнало до заключение отвъд всичко, което предполагам аз. Или може би се е появило ново поколение възпроизвеждащи се същества, богоподобни във всезнанието и мощта си. Възможно ли е вече да са избрали някакъв различен курс? Има ли някаква нова тактика или имунитет за преодоляване на Чумата? Може ли някаква непредвидена стратегия на ума да изведе нещата на ново ниво?

Възможно ли е моята Цел да е остаряла, също като Отхвърлянето и Верноподаничеството?

О, ясно е какво се е случило. Човешката концепция за прогрес е замърсила мислите ми. Въпреки това съм заинтригуван. За мен Чумата е толкова ясна с цялата си необходима и манипулативна жестокост — прекалено фина и далновидна за другите, по-примитивни сонди.

И все пак...

... и все пак мога да си представя (смътно) ново поколение, измислило нещо толкова развито и недостижимо за мен, колкото е за хората Войната на самовъзпроизвеждащите се. Смущаваща мисъл, но въпреки това си играя с нея като с някаква лъскава и опасна дрънкулка.

Да, човеците са ми повлияли. Наслаждавам се на това странно усещане! Сякаш никога преди не съм се сблъсквал с тях и сега вкусвам неувереността. Напрежението.

Шумното, многообразно племе на човеците скоро ще е тук.
Очаквам интересни времена.

САМОТНОТО НЕБЕ

Достатъчно. Посланията към извънземните приключват. Засега. Докато някой друг не ги излъчи, за да ги дразни и предизвиква. На ви, спотайващи се извънземни.

Разбира се, ако ви има.

Засегнахме ли всяка потенциална причина евентуални извънземни гости в нашата Слънчевата система да предпочетат да запазят мълчание вместо открито да ни кажат здрасти? Разбира се, че не!

Всъщност сценарият с „потайниците“ никога не е изглеждал особено вероятен. Има много други хипотези, опитващи се да решат парадокса на Голямото мълчание — странното отсъствие на гласове в космос, който **трябва** да бъка от живот и разум. В почти стоте предложени „Ферми“-обяснения най-често се приема, че извънземните (ако съществуват) се намират много по-далеч и вероятно се придържат към собствените си слънчеви системи, погълнати са от някакви свои проекти, игнорират ни високомерно или си мълчат поради причини, които никога не бихме могли да разберем.

А коя е най-странната възможност? И в същото време съответстваща по всякакъв начин на проблема? Предположението, че ние сме **първите**, стигнали толкова високо. Идеята, че човечеството може да е „Старшата раса“. Мисъл, от която могат да те побият тръпки.

А сега ще обърна вниманието си отново към хората, които четат или слушат това в момента. Не към митичните извънземни, а към истинските хора, които ги гризе любопитство, които са жадни за идеи и които все още (дори днес) си купуват научна фантастика и размишляват върху свещения въпрос „ами ако?“

Иначе казано, към хората, които заслужават времето и вниманието ми много повече от онези надути извънземни.

Нека на прага на новия век си припомним нашия дълг. Да продължаваме да се оглеждаме. И да продължаваме да гледаме напред.

Самотното небе (1999)

ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СЪНУВАНЕ

„Какво не-виждам?“ Джералд знаеше, че не бива да пита. Че това е все едно да обръща внимание. А всъщност се мъчеше да гледа настрани.

Вече беше станал доста добър във физическата част — отклоняване на погледа, избиране на някаква друга част в коридора, в която да се взира от подходящия ъгъл, така че естественото сяло петно в лявото му око да се носи по дължината на въпросния коридор. Този номер беше лесен, след като му хванеш цаката. Вярно, мозъкът му продължаваше да съединява шевовете, опитваше се да игнорира малката липсваща зона, но колкото и умела да е мозъчната кора на човека, тя не може да вмъкне онова, което ретината не вижда.

Джералд си припомни една история за средновековен владетел, който обичал да прави този трик по време на скучното раздаване на правосъдие — извърщал поглед, за да може сялото петно на окото му да застане над главата на молителя, като по този начин мислено обезглавявал досадника.

Разбира се, Ика и Хайрам искаха от него да постигне повече от просто изместване на окото. И дори от „игнорирането“ на тази малка част от коридора. Според някои тантрически легенди всеки, който бил обучен достатъчно, за да *не* съзерцава определено нещо, човек или идея в продължение на цял ден, можел да овладее въпросното нещо, човек или идея.

„Глупости. Ако простото пренасочване на вниманието беше достатъчно, разните будисти и други подобни щяха да си приказват с коблитата от векове.“

Не-гледането беше само част от номера. Началото.

„Освен ако това не е просто номер. Като да изкрещиш на някого: «Хей! НЕ мисли за слон!»“

Не би се учудил на подобна шега от страна на Ика и Хайрам. Аутистите и неандерталците обичаха да се майтапят с хомо сапиенс с твърденията си, че имат достъп до безкрайни запаси от „древна

мъдрост“, недостъпна за ордите обикновени наследници на кроманьонците, плъзнали из цялата Земя и близкия космос — номер, на който се бяха хванали милиони лековерници.

„Чувам, че делфините също го правят.“

Ами ако твърденията им бяха истински, а не само представление? Нима обединените разклонения на човечеството нямаше да се нуждаят от цялата мъдрост, до която можеха да се доберат? Уви, при милиард граждани, настояващи да бъдат качени в кристали, друг милиард, който гръмогласно се отричаше от науката, и още няколко милиарда, които бяха просто уплашени, какъв беше шансът да се постигне консенсус за каквото и да било?

„Поне не можем да се оплачем от липса на хитроумни планове.“

Подобно на уникалната идея на Емили за използването на технологиите на Сондата майка. Замисъл, който се обръщаше към древна мечта, която беше лъжа, и превръщането ѝ в истина. Истина, която на свой ред би могла да помогне за изобличаването на лъжците...

Нещо в този унес явно беше тръгнало в правилната посока, защото изведнъж усети някакво тайнствено *присъствие*. Тръпки по гърба, които му казваха, че не е сам в тихата част на леко заобления коридор. И заедно с това... странно усещане за одобрение.

Разбира се, веднага щом го забеляза, нещото започна да избледнява. Затова Джералд бързо се насочи към друга тема. Извърна вниманието си от евентуалното кобли.

„Защо аз? Защо сега?“

Защо Ика и Хайрам така настояват да го опитам, докато корабът ни навлиза все по-дълбоко в опасна територия? Как мога да съм подобър кандидат от по-младите членове на екипажа с техните по-пъргави умове?“

Нещо в нищото се промени — усети го смътно като кимане. Задаваше добри въпроси. А сега бе ред на предположенията.

Защото беше прочутият пътешественик Джералд Ливингстън? Испитан от космоса, времето и извънземните артефакти демони. Човекът, уловил с ласото си древен пътешестващ между звездите кристал и донесъл у дома ужасна новина за галактиката, а след това помогнал за намиране на начините за заобикаляне на опасността.

Почитан командир и воин. Помогнал на човечеството да овладее Слънчевата система. С лице, отпечатано върху десетки пощенски марки... макар и с малко по-рязко очертана челюст и по-прав нос от тези в огледалото, както и без никакъв намек за несъвършеното, ограничено създание, което се спотайваше зад тези очи. Всяка отделна част от легендата изглеждаше необещаваща.

А цялото? Направо нелепо!

„Но аз знаех всичко това. Просто извадих късмет. Още от момента, когато видях нещо съмнително в обекта, който с Хачи уловихме с въжето...“

Сега разпозна същото чувство. Потръпване в основата на гръбнака. Някакво странно разпознаване. Замисли се трескаво, като продължаваше да отклонява вниманието и погледа си от онази част на коридора.

„Другите поколения биха приписали всичко на намесата на боговете... или на Бог. Или да се позоват на вездесъщата «съдба». Човешкото его вижда удобните връзки, които отговарят на предубежденията ни, на безобразното ни чувство за собствената ни важност, игнориращо всички изключения.

А науката клони в обратната посока и ни учи да се освобождаваме от субективизма. Да премахнем нагласата от наблюдението. Добро и зряло учение...

... но не трябва ли да се оглеждаме поне с крайчеца на окото за странното и необяснимото? За нещата, които са прекалено добри или прекалено лоши, за да са истина?“

Движение в сляпото петно.

Не би трябвало да има движение. В ретината нямаше клетки, насочени в онази малка част от коридора. Но Джералд въпреки това зърна нещо, позволи му да се оформи, без да очаква...

... и се сви от внезапното силно усещане — мигновен, сякаш електрически *отпечатък* върху съзнанието му. Мимолетен образ на тясно заострено мъхнато лице с дълги мустаци, навита опашка и черни блестящи очи...

— Порфирио — прошепна той. Плъхът бог на Мрежата. Митичен, но въпреки това почитан от безброй групи, индивиди и ИИ на Земята и в космоса, групи, които заделяха една милионна от

битовете си за божеството патрон на качените във виртуалната реалност същества.

Джералд прекъсна трансa си, разтри очи и отново погледна към коридора, този път с цялото си внимание. Там нямаше нищо. Нищо освен пращинки, задържани по пластмасовия под от статичното електричество и центробежната сила.

„Това не беше кобли“. Беше прочутият малък софтуерен гризач, точно както би го сънувало подсъзнанието му! Илюзия, родена от въображението и умората. Явно на някакво друго ниво Порфирио представяше различно обяснение за житейската история на Джералд. Обичайната обсебваща мисъл — че всичко това може да е симулация.

„Дали при следващото си събуждане няма да открия, че живея в някакъв кристален свят, обречен да се носи из огромната пустиня между звездите? Или вече потънал в тинята на някакво море на друга планета? Дали тази моя реалност като легендарен герой и командир на могъщ кораб е мястото, на което отива умът ми, за да избяга от някаква ужасна истина?

В такъв случай трябва ли да се опитвам така настоятелно да ръчкам «реалността»? Или да се събудя? Не е ли по-добре да оставя нещата на мира?“

Добър въпрос.

Но характерът си е характер. Личността си е личност. И Джералд знаеше какъв трябва да е отговорът за човек от неговия тип.

„И още как. Винаги се опитвай да се събудиш.“

Разсмя се.

Достатъчно.

За лова на коблита на Ика можеше да отделя само по няколко минути от време на време, докато отдаваше всичките си сили на борбата в момента. На битката за човечеството. За Земята. И може би за нещо повече.

„Все пак човек може да върши много неща. Да бъде много неща.

Така че ще се върна — обеща той на пустата част от коридора. — И няма да забравя.“

ДВОЙНОДИШАЩА РИБА

Тича, голите ѝ загорели крака леко лъщят от пот. Копринени шорти и горнище, голи стъпала, докосващи леко повърхност, плътна от тревата между пръстите. И наред с всичко това — сладно чувство за преследване. В един момент е преследвач, в следващия — преследваната. И знае, че ако я хванат, това ще е по нейно желание. Лети, подскача на бриза.

А сега плува. Водата се плъзга по кожата ѝ като кадифе. Първобитна и безкрайна. Почти като родител в невинността си, но без теснотията на утроба. Обръща главата си в подходящия ритъм, за да поеме дъх. Усеща нежното *изгаряне* на силата. Без да иска и без да се нуждае от закрила.

И водата се превръща в любовник. Докосващ всеки сантиметър гладка заоблена плът, течащ по краката и ръцете, по хълбоци, кръст и бедра. Докосват я ръце — жадни, изпълнени с възхита, похотливи и умели, хващат я по-здравно, по-страстно, в съвършено темпо със собственото ѝ изгарящо желание. Уста, която смуче, гризва игриво, покрива и поглъща нейната с целувки, в които няма нищо изкуствено... *Уесли...*

Само че устата и целувките се промениха. Трансформираха се. Станаха по-добри. Все така гъвкави, все така мъжки настоятелни, но вече подправени — приятно — с остър привкус на *полимер* и *желязо*. Горди, силни, мъжествени и заслужаващи... и променени, развити, модифицирани... *Гавин...*

Тор се съпротивляваше на събуждането, но сънят избледня, когато мониторът, следящ студената ѝ дрямка, безжалостно каза „край!“. Десет дни сън — това беше лимитът, последван от два дни будване и грижа за кораба. Хранене, движение и упражнения. Обръщане на внимание на истинския живот.

Както обикновено, Тор трябваше да прекара първите будни моменти в изясняване на обърканата представа за самата себе си. Многопластовите ѝ граници включваха обвивки от метал и пластмаса, без които не би могла да остане жива.

„Дали ще ми предложат нови модификации, когато се прибера? Дали ще настъпи ден, когато отново ще мога да тичам и да плувам? Да взема истински душ? Да имам любовник?“

Беше избрала да запази цялата вътрешна химия от старата Тор. Включително либидото, което все още кипваше в сънищата ѝ. Свързваше я отново с истинската кожа, истинската плът... е, човек винаги може да се надява.

„Гавин ще се усъвършенства по-лесно“ — помисли си тя, смътно припомняйки си как беше изглеждал в съня. Полубог. Или просто мъж с много усъвършенствани „добри части“...

— Ох, по дяволите — промърмори Тор. Мечтаеше си да може да опипа носа си — ако още го имаше — или да наплиска лицето си със студена вода. Вместо това само въздъхна, изключи сънния пъп и се освободи. Време беше за работа.

Часове по-късно, след като всички проверки бяха извършени и корабните системи изглеждаха в нормата, Тор се отпусна в слабо осветената контролна зала, зареяна в слабата псевдогравитация, осигурена от двигателите на „Уорън Кимбъл“.

Сърцето ѝ биеше в гръдния ѝ кош, както е било откакто се бе събудило в утробата на майка ѝ. И ритмичният пулс леко поклащаше вътрешното ѝ тяло, побутваше го към външната обвивка от металокерамика. Черупката ѝ от времето, когато пламъците погълнаха „Духът на Хула Виста“.

Черупки в черупките. А отвъд обвивката на кораба ѝ имаше още и още нива.

„Платон и другите като него са си представяли космос, състоящ се от свършени кристални сфери, по които се движат планетите и звездите. Доста по-утешаваща представа от съвременната ни концепция — безкрайна шир, простираща се на десетки милиарди светлинни години.“

С разширени от корабните уреди възприятия Тор се чувстваше потопена в купове и мъглявини, сякаш звездите бяха проблясващ фосфоресциращ планктон в огромен океан. И отново започна да се пита.

„Какво е станало там преди толкова много време?

И какво става в момента?“

Историята, изваяна от малките ръце в Розетската стена, не й даваше покой. Макар някои рисунки да изглеждаха ясни, основната част на скалното изображение така и не се поддаваше на обяснение. Сцени, показващи някакви странни, подобни на машини същества, вършещи неразбираеми неща. Тор подозираше, че има участъци, които ще си останат неразгадани за археолозите и умните тълпи, били те биологични или кибернетични.

„Ние сме като двойнодишаща риба, изпълзяла на сушата много след като континентите са били завладени от други същества. Примигваме объркано и се вираме в плаж, който ни изглежда унищожен. Заобиколени сме от скелетите на дошлите тук преди нас.

Но не всички, които са ни изпреварили, са мъртви или изчезнали.

По пясъка има следи.“

Стената свидетелстваше за времето, когато простите и наивни правила са били изоставени. Когато машините са се променили. Еволюирали са.

„Ще научим много от тези руини. Но е добре да не забравяме едно — това са труповете на победените!“

Стенописите показваха и нещо друго — чумата на фомитите, изобразени като мънички пакети гибел, пресичащи Розетската скала. Заразяващи. Съблазняващи. Размножаващи се и пръскащи се нататък.

Изправена пред всичко това, не би ли трябвало всяка разумна двойнодишаща риба да запълзи обратно към водата? Несъмнено този път към спасението е бил избран от много раси. Предпочели са да се страхуват. Да живеят във феодална носталгия, като се молят на небесата и същевременно игнорират небето. Но това криене

означаваше също и упадък и загуба на каквато и да било значимост. Живуркане, а не живот — на един малък, уязвим свят.

„Дали ни харесва, или не, това не е нашият път.“ Каквото и да бъде дешифрирано от останките от миналото, хората не можеха да останат свити край мъничкия огън и да изпитват ужас от сенките.

Осени я видение — за потомците на Гавин (и нейните), крачещи храбро в една опасна галактика. Машини пътешественици, програмирани да бъдат човеци. Или човеци, превърнали себе си в междузвездни сонди. Раса на създатели, *сляла се* с механичните си пратеници.

Модел, който не беше видяла сред изображенията върху скалата. Защото е обречен от самото си начало? „Не трябва ли да опитаме нещо друго?“

Какви възможности имаше рибата, избрала да напусне морето с милиард години закъснение?

Тор примигна. И когато клепачите ѝ се отвориха, звездната светлина се пречупи през тънката пелена на сълзите и се разпадна на отделни лъчи. Безброй лъчи, пронизващи тъмната леща на галактиката и отвъд нея, разпростиращи се в безброй посоки. Твърде много пътища, по които може да се тръгне.

Твърде много, за да бъдат обхванати от ума ѝ.

ОСМА ЧАСТ ДА БЪДЕШ...

*Обичам да мечтая (и колкото
по-скоро стане, толкоз по-
добре!)*

*за кибернетична поляна
с бозайници и компютри
живеещи във взаимна
програмираща хармония,
подобно на бистра вода
докосваща ясно небе.*

Ричард
Бротиган,
„Наглеждани
от любящи
машини“

89. СИЯЙНОСТ

Мъгляви форми се простираха във всички посоки, пухкави и заредени с потенциал. С почти безкраен капацитет да се случат.

Върнат в съзнание, буден, съзнаващ, заинтересуван, той се огледа и моментално разбра — това не беше земен пейзаж.

Светлината идваше от всички посоки... и от никоя.

Горе и долу бяха само предположения.

Не беше сам; виждаше смътно фигури през омара, която изсмукваше всяко определение от движещите им се очертания. Можеше да са малки и наблизко или пък крачещи тежко в далечината гиганти. Или и двете едновременно? Някак подозираше, че подобно нещо е възможно на това място.

Това... място...

„Какво е всичко това? Как се озовах тук?

Знаех отговора, нали?

Едно време, много отдавна.“

Имаше нещо по-смуцаващо. Въпрос, който те (те?) бяха казали, че трябва да си задава всеки път, когато се събуди.

„О, да.

Кой съм аз?

Как се казвам?“

Погледна надолу и видя две мъжки ръце („моите ръце“) — широки длани с дълги пръсти, които се свиваха, когато им наредеше. Грижливо поддържаните нокти блестяха. Над китките се спускаха широки ръкави на някакво подобно на роба облекло. Не ангелска роба, отбеляза той с известно облекчение. Хавлиена тъкан. Груба и успокояваща. „Старата ми хавлия.“

А аз съм...?

Думи. Изговори ги автоматично, преди да трепне от това колко кухо и отекаващо прозвучаха на това място.

— Хамиш. Аз съм... Хамиш Брукман.

Писател. Режисьор. Продуцент. Е-тропист. Знаменитост и довереник на политиците и могъщите. Обичан от масите. Провалил се съпруг. Обект на подигравки и обожание. Ръцете се вдигнаха да пипнат лицето му и усетиха кожата опъната, жизнена, приятно млада. И незнайно откъде знаеше, че вече никога няма да му се налага да се бръсне. Освен ако не пожелае.

„О, да — спомни си Хамиш. — Знам къде съм. Знам какво е това място. Аз съм на борда на космически кораб. Кристален пратеник, пътуващ към далечно слънце.“

Казаха, че първата серия щяла да е само десет милиона капсули. Можели да се произведат с ограничен бюджет, равен на този на средно голяма държава. Щели да се ускорят само с един гигантски лазер в орбита около Луната. Разбира се, десет милиона бяха авангардът на огромния брой, който щеше да последва по-късно, след като остатъците от политическата и обществена съпротива най-сетне бъдат преодоляни с неуморно, изобретателно, разнообразие и постоянно убеждаване.

Съобщението, носено от тази малка сонда (а изглеждаше толкова огромна отвътре!) си заслужаваше всички усилия, разходи, ресурси и жертви. Предупреждение към другите млади раси да са предпазливи. Предложение за надежда.

Хамиш си спомни гордостта и огромната чест да бъде избран сред първите. Не само да качи версия на себе си в десетки хиляди кристални кораби, но и когато беше поканен да присъства лично (крехък, но пъргав за човек, приближаващ стоте) на инспекцията на първата серия сонди — блестящи и нови, появяващи се от първата гигантска автоматизирана фабрика на човечеството в космоса.

Споменът, че е стар, със скърцащи стави и болешки в корема, но въпреки това удостоен с честта да пререже лентата, беше свеж, сякаш всичко бе станало вчера. Спомняше си всичко до момента няколко дни по-късно, когато му сложиха електроди и му казаха да се отпусне с уверението, че записването на личността и паметта почти никога не боли.

„Значи е проработило.“

Бях скептичен дълбоко в себе си и не вярвах, че някакво мое копие може да се събуди във виртуален свят, без значение колко подробно изучавахме извънземните технологии, модифицирахме ги и ги усъвършенствахме с постиженията на човешката наука. Много от нас се бояха, че обитателите на кристалите ще са просто добри симулации. Роботиизирани автомати, лишени от истинско самосъзнание.

Но ето ме тук! Кой може да спори с успеха?“

Спомени се връщаха. Всички спомени. Годишите начело на нов клон на Движението за отказване, битката за власт с остарелия вече пророк, след това повеждането на фракцията в нова посока. Превръщането ѝ в нещо повече от инструмент на олигарси, религиозни троглодити и кисели носталгисти. Трансформирането ѝ в по-агресивна, използваща технологиите сила. Съюз на десетки, дори стотици милиони, които искаха науката да бъде *контролирана*. Водена от мъдростта.

Добри времена. Особено когато натриваше носа на всички ученоглавци и кандидат-боготворци, които си мислеха, че могат да „докажат“, че греша с жалките си факти. Идея, която лесно бе опровергана от ордите обожавачи го почитатели, останали верни на него дори когато „скалъпената“ му история за артефактите беше доказана като измама...

Хамиш се намръщи, когато си спомни колко много от същите тези последователи го ругаха по-късно, когато отново направи завой и се обяви в подкрепа на едно дръзко технологично начинание. На растящия натиск за построяването на междузвездни пратеници.

Е, нови доводи, нови аргументи, нови мотиви... всички те могат да доведат до нови цели. Нови стремежи. Така го беше обяснил навремето. Така вярваше и сега.

Както и да е, милиони останаха верни и приеа уверенията му, че „вселената се нуждае от нас“.

С нервно любопитство Хамиш направи проверка на тялото си, като сви и разпусна ръце и крака. Усещаше ги силни. Торсът, висок и слаб като в младостта му, се движеше и извиваше задоволително. Симулация или не... „Чувствам се като себе си. Всъщност повече като себе си, отколкото когато бях слаб старец.“

„А ако копието не е точно, откъде би могъл да го знаеш? — обади се онзи мъничък вътрешен гласец, който се опитваше да повдига екзистенциални въпроси. — Не може ли едно виртуално същество да бъде програмирано така, че да намери новия си аз за задоволителен?“

„Глупости.“

Хамиш винаги се беше заигравал с философията, но най-вече като литературен инструмент. Ефектно средство за по-интересен сюжет. Чудесен източник на афоризми и мъдри укори, даващ възможност на героите му да изказват мненията си за теорията на хаоса или законите на роботиката, като в същото време проповядват против високомерните технологии. Всъщност Хамиш не се нуждаеше от философи.

— Аз съм на борда на кристален кораб. — Заяви го на глас, за да си припомни собствения си глас. — Аз съм Хамиш Брукман, тръгнал на приключение през междувездното пространство! Един от многото, на хиляди подобни кораби, всеки оборудван с нови начини за контакт с други раси. Всеки от нас е натоварен с мисията да разпространява добрата вест! И може би... с малко късмет... тези хиляди ще станат милиарди и ще се пръснат из галактиката, доставяйки отчаяно необходимата противоотрова. *Лекарството* за борба срещу галактическата чума.

Движението в тази странна нова среда изискваше повече от сгъване на крака и преместване на тежестта. Чрез опити и грешки Хамиш се научи да упражнява пряко волята си: *пожелаваше* движението да се случи — по същия начин, по който с несъзнателна увереност караше ръката си да се протегне. Отначало имаше много провали и неуспешни стартове... но скоро започна да се носи сред подобните на облаци валма, които ставаха кашави и еластични и се надигаха всеки път, когато кацнеше върху тях. Хамиш адаптира техниката си на придвижване и скоро те реагираха, като се превръщаха в твърда и надеждна опора.

След като му хвана цаката, движението стана гладко, дори забавно.

Опита се да тръгне към някои от формите, които бе различил сред мъглата. Но гоненето им се оказа трудно — все едно да се

опитваш да се добереш до смътна идея, която все ти се изплъзва.

Накрая успя да приближи една. Върху облака беше кацнала къща с двускатен покрив и фронтон — всъщност по-скоро хижа, отколкото къща. Застъпващите се дъски на стените изглеждаха съвсем реалистични и земно уютни, чак до следите от четката върху дървото. Хамиш стигна до портата и избърса краката си върху постелка, на която пишеше ОЧАКВАЙ ПРОМЕНИ.

Погледна хавлията и чехлите си.

„Това не е подходящо облекло. Искам...”

... и готово — облеклото му се преобрази във вихър от симулирани пиксели и се превърна в сивия костюм, който обикновено носеше на интервютата по времето на старата телевизия.

„Така е по-добре. Май ще успея да свикна с всичко това.“

Вдигна юмрук, потропа на вратата и зачака... после потропа отново, по-силно. Никой не излезе. В къщата нямаше никого.

„Е, добре. Всъщност това е добър знак. Хората си имат какви ли не работи. Да отидат някъде. Да се срещнат с приятели и да се погрижат за разни неща.“

Беше се безпокоил за това. На Земята някои от експертите се опитваха да му обяснят за скоростта на субективното време и за опасността от досада по време на дългото пътуване между звездите. Обсъждаха какви ли не решения. Като съня. Или забавянето на часовника на съзнанието. Или създаването на работа. Дори симулираният ум може да намери много начини за оцеляване през дългите епохи, без да има възможност да въздейства върху външната, обективната вселена.

„От думите им излизаше, че тук е по-тясно“ — помисли Хамиш, докато слизаше от верандата и политаше през небето. Погледна през рамо и видя как малката къща се превръща в точка зад него.

Скоро мина покрай други постройките. Една беше средновековен замък, покрит с пълзящи растения. Друга съчетаваше стъклени глобуси и блестящи сфери по начин, който му се видя твърде модернистичен, непрактичен и дори извънземен.

„Май ще се наложи да си създам свой собствен дом. Стига да се науча как.“

Или да измисля как да стигна някъде или да срещна някого!“

Досадата вече започваше да го обзема. Симулираната шир, която беше изглеждала приятно огромна, започваше да го обезсърчава и тормози. „Ще е чудесно да срещна някой, който да може да отговори на въпросите ми. Искам да...“

Зад него. Тих звук, подобен на поемане на дъх, покашляне. Докато Хамиш се мъчеше да се обърне бързо, което не му се удаваше заради несигурната опора, се чу глас:

— Радвам се, че най-сетне се присъединихте към нас, господин Брукман. Мога ли да ви помогна?

— Благодаря. Не бих отказал...

И рязко млъкна, когато видя изникналата от нищото зад него фигура.

Окръглената глава беше кацнала върху туловище, по-високо и от Хамиш. Съществото беше и много масивно. Но впечатлението не бе застрашително. Приличаше по-скоро на Буда, с тесни очи, които сякаш непрекъснато примигаваха весело. Уста с дебели устни, извити леко нагоре, като загадъчна усмивка. Нос нямаше — звуците от дишането идваха от стълбчета с отвори върху темето и тези отвори се отваряха и затваряха ритмично.

Извънземен. Едно от съществата от най-стария открит артефакт, видян от целия свят. Хамиш го позна. Че кой не би го познал?

— Най-стария оцелял — каза той и кимна. — Не ми казаха, че ще сте на борда.

— Да не би да сте изненадан, че виждате конкретно мен? Или извънземни изобщо? — Най-стария оцелял изглеждаше снизходително развеселен. — Когато дойде време за изстрелване на първата серия сонди, бяха направени някои компромиси. Знаете причините.

Хамиш си спомни. В дизайна на сондите, изпратени от родната планета на Куриера на предпазливостта, които носеха само едно симулирано същество на борда си, имаше недостатъци. Обитателите на онзи свят се бяха опитали да копират само себе си в своите предупреждаващи послания, за да помогнат на новите светове да се предпазят от заразата. Опитът им обаче се бе провалил. Премахването на всички следи от вграденото предишно програмиране беше направило кристала прекалено чуплив и податлив на повреди. Оказа се, че ако искаш да използваш древната технология, трябва да

включиш и някои от по-старите извънземни личности. Поради технически причини.

— Е... стига мисията да си остане... предупреждаване на другите раси за Свирепата космическа чума... И предлагането на Лекарство...

— Да, планът все още е този, господин Брукман. Функцията на тази сонда. На този флот. Може би, ако извадим голям късмет, именно ние на този кристал може да имаме шанса да съобщим чудесната новина на някой обещаващ нов разумен вид!

Хамиш повдигна вежда.

— И нямате нищо против да разпространявате Лекарството? Та вие сте *част* от чумата!

Най-стария оцелял сви рамене — човешки жест, който изиска известно кълчене от негова страна и накара Хамиш да осъзнае, че разговорът се води на безупречен английски. Е, вече беше известно, че съществата от артефактите могат да се учат. Това бе добре, тъй като Хамиш смяташе да научи много неща.

— Бил съм част от нея в продължение на милиони ваши години — рече Най-стария оцелял. — И какво? Нима трябва да се покайвам цяла вечност? Или да изкупя греховете си по възможно най-добрия начин с тази моя нова усъвършенствана версия, като помагам на вас, човеците, в свещената ви мисия да помогнете на другите култури да оцелеят?

Хамиш усети как симулираните му клепачи примигнаха. В главата му бушуваха въпроси и възражения.

— Но... но...

— Вижте какво — рече Най-стария оцелял. — Искяхте помощ. Искяхте водач. Искате ли да ви помогна сега и да отговоря на предубедените ви съмнения по-късно? Ще имаме предостатъчно време, повярвайте. И позволете също да посоча един основен факт. Нашата сонда е изстреляна и пътува, вече няма начин да бъде върната. Както казват човеците, стореното — сторено.

Последва пауза. Накрая Хамиш въздъхна и също сви рамене. И кимна.

— Добре. Научете ме тогава.

Най-стария оцелял се поклони с видимо задоволство, показвайки ясно на Хамиш дихателните си отвори, които пуфтяха като някакви

гъвкави комини върху кръглата му глава.

— Какво желаете да видите най-напред, господин Брукман? Ще ви водя. И по пътя ще ви обясня това-онова за мащаба.

90. ПРОЗРАЧНОСТ

Хамиш скоро осъзна защо му е толкова трудно да стигне някъде. Както беше обяснил един от умниците в Института, вътрешният свят на кристалната сонда е ограничен, но има хитри начини за максимално увеличаване на усещането за простор. Като обитател на кристала, можеш да се нагодиш към всякакви „фрактални нива“ на размерите. Колкото по-малък ставаш, с толкова повече лично пространство разполагаш. И толкова по-голяма е свободата ти да накараш нещо да се случи, като просто го пожелаеш.

Учените предупреждаваха (докато деветдесетгодишният Хамиш дремеше на досадните инструктажи), че съществата в кристалната сонда могат да „умрат“ и да изчезнат от всеки бъдещ контакт с вселената. Че един от начините това да се случи е симулираното същество да се спусне по стълбицата на мащабите и да става все по-малко и по-малко, попадайки в светове, където властват желанията и магията и където ставаш твърде малък, за да имаш някакво значение за когото и да било в „реалния“ свят.

„Разбира се, освен ако някоя нова цивилизация не подложи сондата на дисекция. Или не се опита да създаде чисти версии. Именно така открихме скрити същества, напъхани в атомната структура на самия кристал, но способни да се събудят от дълбокия си сън, защитавайки по този начин вируса и мисията му.“

Нищо чудно, че бяха нужни десетилетия за усъвършенстване на Лекарството.

— Нека ви покажа — обърна се Най-стария оцелял към Хамиш. — Опитайте да ме последвате.

И замина... без изобщо да си тръгне. Вместо това започна да се уголемява.

Хамиш, който през по-голямата част от живота си беше най-високият в почти всяко помещение, не хареса усещането да вирва глава, за да гледа нагоре към великана. Това засили мотивацията му —

не искаше да изостава от извънземния. „Хм. Трябва да има някакъв чалъм!“

Съсредоточи се върху промяната на усещането си за мащаб — върху уголемяването — и откри, че чалъмът е най-вече в това да *гледаш* по определен начин. Да очакваш да видиш неща, които не можеш да контролираш. „Има резон — помисли си Хамиш, докато облакът се свиваше под краката му и той започна да се уголемява, за да последва Най-стария оцелял. — Щом смаляването ти позволява да променяш всичко около себе си, уголемяването е свързано с приемането на неща, които не са ти подвластни.“

Виждаше логиката във всичко това. Мъничките същества имаха около себе си обширно субективно пространство, в което можеха да създадат идеалните си домове, виртуални спътници, игри и забавления, без да си имат никакво вземане-даване с останалите официални обитатели на кристалния съд. От друга страна, ако избереш да станеш достатъчно голям, за да общуваш с другите копирани пътници, трябва да приемеш концепцията, която спъва повечето хора като бебета и подрастващи — суровия факт, че другите може да не искат същото, което искаш ти.

„Гледката обаче е странна“ — помисли Хамиш. Когато поглеждаше надолу, още имаше впечатлението, че се намира в огромен свят с мъгляви форми. Но напред и нагоре... там различаваше нещо като тъмен купол, неясен от разстоянието и странната мъгла. Последва примера на Най-стария оцелял и започна да *върви* към далечния купол — и с всяка крачка продължаваше *да расте*.

Забеляза, че е по-трудно да се движи в този мащаб. Краката му натежаваха и повърхността под тях ставаше като че ли по-лепкава. Ходенето не беше точно *трудно*, но изискваше известни усилия, все едно крачеше срещу силен вятър. Или се намираше на място с по-силна гравитация.

Най-сетне успя да различи някои от другите фигури, които преди изглеждаха така далечни и размазани. Двама човеци и подобен на богомолка извънземен се появиха в един момент от мъглата и му кимнаха за поздрав, докато го подминаваха забързано — явно бяха твърде заети, за да спрат да си побъбрят. За момент Хамиш се подразни, но побърза да се отърси от раздразнението.

След малко от близките облаци внезапно изникна лъскав сивкавосин *делфин*, описа дъга и заплува във въздуха; движеше се бързо и енергично, сякаш мускулестото му тяло и опашката бяха във вода. Двама пътници бяха яхнали китоподобното и се държаха за гръбната му перка. Хамиш примигна от изумление, когато видя, че пътниците са маймуна и нещо като много голям ухилен анимационен плъх.

Маймуната посочи и забърбори. Делфинът се насочи към Хамиш и Най-стария оцелял, но в последния момент зави и се стрелна нанякъде. За миг Хамиш сякаш беше зает от невидима студена и мокра вълна. Делфинът зацвърча, а маймуната закрещя, докато се отдалечаваха. Хамиш за малко да избухне... но Най-стария оцелял се засмя и той се овладя и призна:

— Биваше си го номера.

Само след няколко мига илюзията, че е мокър, се изпари и двамата продължиха напред и нагоре.

Скоро Хамиш си даде сметка, че гигантските облаци са се превърнали в мъгла от безкрайно малки капчици и мехурчета, особено гъста пред тях. Хамиш забърза: искаше да стигне до купола, който беше видял, да зърне искрите някъде напред...

... и изведнъж излязоха от облаците. И Хамиш въздъхна.

„Най-сетне! Ето ги и тях.

Звездите.“

Онова, което бе взел за купол, беше само сектор от грамадния таван, заобления прозорец-интерфейс между вътрешността на кристалния цилиндър и вселената навън.

Космосът.

Като човек на дваисети век, Хамиш свързваше огромния свят отвън с романтиката. С приключенията. Въпреки че в собствените си истории за Лощата наука цинично охулваше тази идея и наричаше далечния космос огромна вакуумна пустиня, в която тук-там се срещат редки оазиси светлина, част от онова старо чувство все пак го привличаше към преградата, караше го да крачи напред и нагоре въпреки растящото съпротивление.

„Това не е междувъзвездното пътуване, което ни бе обещано. Свръхсветлинните двигатели, гигантските кораби и сексапилните

извънземни принцеси. Звездните войни, империи, утопични колонии, смес на велики цивилизации, всяка учеща се от другите.

Този начин е по-прост и по-практичен, но и много по-рискован за отделния индивид. Само едно от хилядите ми копия може да се срещне с живи същества на някой далечен свят и да им помогне да оцелеят и благоденстват.

И все пак това наистина е междוזвезден полет.

Жестоко! Аз съм пътешественик, пресичащ галактиката!“

— С приближаването триенето се засилва — коментира Най-стария оцелял усилията на Хамиш да приближи бариерата, така приличаща на мембраните, отделящи външния свят от живите органели на клетката. — И обикновено е много студено. Освен ако не идваш с помощта и в компанията на други.

Хамиш вече усещаше смразяващия студ на космоса пред себе си. Пресегна се и за момент се почувства толкова голям, колкото можеше да бъде едно виртуално същество в този кристален кораб. За миг ръката му до стената изглеждаше голяма колко цялото му тяло. Може би дори в реални размери — длан с ширина дванайсет сантиметра, докосваща вътрешната стена на „кораб“, дълъг по-малко от два метра.

„Някой ден може да стоя тук и да притискам ръка в стената, когато е стоплена от чуждо слънце. И от другата страна ще има живо същество. Представител на някаква нова, невинна и обещаваща раса. Доближаващо ръка, пипало или лапа.“

Незнайно защо мислите за тази среща изпълниха Хамиш със същия трепет, който получаваше преди от славата, секса или някакво друго постижение. Е, усещането си го биваше...

... но пресягането към интерфейса изискваше огромни усилия, а космическият студ бе ужасен. Хамиш отпусна ръка и се дръпна няколко крачки назад към мъглата. Чувстваше как се смалява. Обърна се към извънземния си гид.

— Е? Да идем да намерим другите.

91.

ОТРАЖАТЕЛНА СПОСОБНОСТ

Скоро го видя.

Докато вървяха заедно „напред“, към носа на огромния кристален кораб, Хамиш погледна към заоблената стена и зърна вълнуваща се дъга, която пресичаше Млечния път под стръмен ъгъл. От едната страна звездите изглеждаха нормално, немигащи и безбройни. („Дали съзвездията вече са се променили?“ — помисли си той.) Но точно пред онази граница светещите точки леко потрепваха, сякаш се отразяваха от повърхността на огромен заоблен басейн.

Побиха го тръпки.

„Това е платното!“

Огромно платно с дебелината на атом и с ширина повече от сто километра, реагиращо интелигентно и почти глупакоустойчиво; приемаше ускоряващите импулси на човешките лазери, отразяваше фотони и предаваше инерцията им на своя малък товар, като засилваше все повече и повече Хамиш и останалите през огромната бездна. А след достигането на целта щеше да се обърне и да използва светлината на другото слънце като спирачка. После, след множество елипсовидни орбити и обикаляния между планетите, щеше най-сетне да насочи кристалния кораб към топлата зона, в която се намираха живите светове. За да отнесе посланието от далечната Земя.

— Ще открием повечето пътници в най-предната част на кораба. Обсъждат въпроси, свързани с платното — каза Най-стария оцелял.

Хамиш беше готов да ускори крачка, но спътникът му завървя по-бавно, сякаш не му се искаше да го следва. Когато Хамиш се обърна и го погледна, извънземният сви дебелиите си изразителни устни.

— Трябва да ви предупредя. Този съд беше зареден с някои... неконвенционални личности. Вашите лидери пренебрегнаха съветите ни за това какъв тип същества трябва да се добавят към екипажа, за да се увеличат максимално шансовете за оцеляване. Боя се, че някои от спътниците ни няма да издържат до достигането на целта ни.

Хамиш го притисна за подробности, но съществото вдигна трипръстата си ръка.

— Вече прекрачих границите на благоприличието. Просто реших, че трябва да ви подготвя за известна... ексцентричност.

Хамиш не каза нищо. Вътрешно обаче знаеше. „Ако бяха забранили копирането на ексцентрици, никога нямаше да получа място и на един кристал, още по-малко на десет хиляди, независимо колко популярен или прочут съм. Разнообразието е нашата сила. И ще си остане така, докато не престанем да сме човешки същества.“

Закрачиха с гигантски крачки напред. Куполообразният таван започваше да се заобля още повече и скоро Хамиш започна да различава фигури, човешки и извънземни: стояха на групички край холорезервоари, плоски екрани и най-различни уреди.

„Разбира се. Щом това е кораб, значи трябва да има и контролна зала. Или «мостик», както го наричат.“

Ускори крачка, забърза към групата... и бързо си даде сметка, че е по-добре да стане *по-малък*. Разбира се, хората долу бяха намалили размерите си. Как иначе можеха да пожелаят появяването на неща като копчета, ръчки и екрани? Пък и той не можеше да общува с тях като великан, нали? Ако тези хора погледнеха нагоре, щяха да го видят само като мъгляв облак с формата на човек.

Щом смали размерите си, започна да различава детайлите.

Най-яркото създание беше нещо като хибрид между човек и райска птица — два тънки крака и женствен контур, покрит с дреха в цветовете на дъгата. От тънките ръце се спускаха проблясващи махови пера, подобни на гънките на наметало, завършващи с великолепно извита опашка. Дори клюнът се вписваше грациозно в лице, което спокойно можеше да принадлежи на филмова звезда. Създанието крякаше и жестикулираше към човешка жена, чиято приятна външност изглеждаше обикновена в тази компания — добре оформено тяло и лъскава кафява коса със стилни сребърни нишки в нея. Носеше прилепнала тениска, върху която бе нарисувано око в гигантска буква **Q** и надпис **СКОРО МОЖЕ ДА СТАНЕТЕ ТИПИЧНИ**.

Наблизо имаше и други — още двама човеци и извънземен, когото Хамиш би трябвало да познава. Двуног, с лъскава червеникава козина, той бе почти толкова прочут, колкото и Най-стария оцелял, но Хамиш не можеше да се сети за името му.

Докато двамата се спускаха и смаляваха, Хамиш изпита странното усещане, че от върховете на пръстите му струи мощ, сякаш ръцете му съдържаха някаква магия. Също като преди, когато смени хавлията с костюма. А, да. По-малък мащаб означаваше, че могат да се случат повече неща, стига да ги пожелае. Усещането го изкушаваше просто да продължи, да стане още по-малък от това фрактално ниво и да изследва световите на моменталното изпълняване на желания.

„Но аз винаги съм харесвал да съм висок.“

Забави темпо и се обърна към Най-стария оцелял.

— Познавам онази жена. Лейси Доналдсън-Сандър, богаташка, луда на тема наука. Изглежда много по-млада от времето, когато почина, десетилетия преди аз да...

Осъзна, че няма представа как да говори за дати и време. Може би контролният център можеше го осветли за подобни неща.

— Да, вие също, приятелю — отбеляза Най-стария оцелял.

— Хм, да, май е така. Колкото до останалите, изглеждат ми познати. Но бихте ли ми помогнали, преди да слезем при тях? Онова извънземно, което прилича на алена видра...

— Имате предвид М'м пор'лок, предполагам. Наричан от някои Предателя... а от други — Верноподаника.

Хамиш кимна.

— О, вярно. Той ни помогна да разработим Лекарството, нали?

Най-стария оцелял кимна неопределено и вдигна ръка, за да го накара да спре.

— Господин Брукман, струва ми се, че сте сляп за данните.

— Сляп за... о, имате предвид, че се мотая тук, без да съм свързан с Мрежата чрез ииуер. Е, знаете, че бях дъртак и малко недолюбовах технологиите. Мразех очните импланти, които си слагаха младежите, за да са непрекъснато онлайн. Когато се налагаше да използвам подсилена реалност, просто си слагах очила, както е повелил Бог... — Хамиш примигна и продължи: — Разбирам. Казвате, че това място има свой еквивалент на Мрежата. И че аз се движа из него полусляп, неспособен да събера информация за онези, които не познавам. — Въздъхна. — Е, добре тогава. Как да...

Най-стария оцелял направи театрален жест и му подаде нещо. Очила. Старомодните очила за виртуална реалност, които Хамиш използваше навремето.

— Докато не измислите как да си направите собствен интерфейс — обясни Най-стария оцелял.

Хамиш си сложи очилата и когато погледна към хората долу, до всеки от тях имаше етикет с име.

М'м пор'лок

Лейси Доналдсън-Сандър

Жената-птица303

Йовиндра Ноониен Сингх

Емили Тан

Емили Тан!

Главният архитект на Лекарството. Единствената човешка личност, копирана вероятно във всяка кристална сонда, произведена от човечеството. Изведнъж, когато двамата с Най-стария оцелял приключиха със смаляването и стъпиха на стъклената палуба на контролната зала, Хамиш се почувства разколебан и изпълнен със страхопочитание. Какво се казва на жена, чиято идея бе обединила колебанията на човечеството по отношение на „извънземната фомитна чума“ и която бе предложила стратегия за борба срещу междувъздушната инфекция и в същото време възможност да се стигне до звездите?

В отговор на интереса му в очилата запълзя обяснителен текст:

„Лекарството“ е стратегия на убеждаване на някои извънземни от артефактите да предадат софтуерните си съюзници и привличането им да работят честно и ефективно за човечеството и земната цивилизация. Методът беше вдъхновен от откриването в Астероидния пояс на останки...

Резюмето изчезна, когато Хамиш насочи вниманието си към съществото, което приличаше на гигантска видра и сега разговаряше с Емили Тан. Спомни си, че М'м пор'лок беше първото извънземно виртуално същество, което напълно прие предложението на Емили. Наричан предател от някои от спътниците му. Или *Верния*, защото си бе спомнил една много по-стара обвързаност.

„Първият от многото, които дойдоха на наша страна и разкриха някои хитри мемични трикове, използвани от фомитите срещу нас. Вместо да насочат човешката цивилизация към самоубийственото създаване на вируси, те ни помогнаха да изобретим Лекарството. Защото им предложихме сделка, която не можеха да откажат.

И какъв беше подкупът ни?

Точно онова, което бяхме склонни да направим така или иначе. Да увеличим за пореден път разнообразието на онова, което се разбира под «човек».“

Освен това Лекарството убеди Хамиш да промени своята версия на Движението за отказване. Да подкрепи построяването на космическата фабрика и големия лазер.

Отново премести поглед към най-яркото същество — хибрида между човек и птица, чийто етикет отвърна на любопитството му.

Жената-птица, представител на Лига на аутистите — пети клон на човечеството.

Аха. Сега разбираше. Значи не беше извънземна, а с избрана от самата нея форма. Нещо често срещано днес сред онази част от човечеството, която бе преживяла десет хиляди трагични години в очакване на виртуалната реалност и ИИ, които да ги освободят.

Сега пътиците се обръщаха в отговор на появяването му.

— Господин Брукман — каза тъмнокосата жена и се усмихна приветливо. — Чудехме се дали изобщо ще благоволите да се появите.

Хамиш инстинктивно погледна тясната ѝ тениска и очилата интерпретираха логото.

Символ на прочутия оракул Квантовото око, който предрече, че...

В същото време се появи друг надпис:

Размер 36-D. Биографично истински и без подобрения...

Хамиш побърза да вдигне поглед обратно към лицето ѝ. Това беше една от причините да не харесва подсилената реалност.

— Мадам Доналдсън-Сандър. — Той пое ръката ѝ. Допирът беше топъл и реалистичен. За първи път докосваше друг на това място. — Моите извинения за закъснението ми. Оставих инструкции да бъда събуден, когато се случи нещо важно. Предполагам, че това е било доста консервативно и погрешно решение.

— Хм. Е, най-малко пропуснахте старта. Беше невероятно шоу! — Тя се обърна и махна към предната половина на обсипаното със звезди небе. — Ускоряването беше страхотно.

— По дяволите. Звучи като истинско изживяване. Не мога да си представя защо...

— О, не се безпокойте. Записахме го. Можете да изживеете събитието от най-различни гледни точки.

— Благодаря, мадам Доналдсън-Сандър.

— О, наричайте ме Лейси.

— Чудесно. Лейси. Е, аз съм Хамиш.

Продължи по редицата, като разменяше поздравии с другите АКЛ — автономни копирани личности, неговите спътници, с които щеше да прекара следващите няколко милиона години. Успя да скрие обожанието си, когато стисна ръката на Емили Тан, а тя му се ухили малко дяволито, все едно знаеше някаква тайна шега.

Едва когато представянето приключи, умът му се обърна към нещо казано по-рано.

— Инструкциите ми за събуждане бяха зле измислени — призна той. — Но тогава... да приемам ли, че случващото се сега е нещо „важно“?

Лейси вдигна ръка.

— Бихте ли задържали за момент, Хамиш? Опитваме се да решим един много важен въпрос.

И се обърна към колегите си. Сингх — елегантен, със заострена брада, бял тюрбан и кама в пояса — взе думата.

— Моята преценка е около петстотин и петдесет астрономически единици. Колкото до скоростта... — Той погледна към Жената-птица, която размърда пернатите си ръце и изкряка. Хамиш остави новия му виртуален ииуер да вмъкне превода:

Трябва ми още малко време да приключа с изчисленията.

Емили и М'м пор'лок също се посъветваха с двама други човеци при контролните панели. После Емили се върна при Лейси, въздъхна и поклати глава.

— Но не можете ли поне да кажете какво...

— Ще ми направите ли компания, Хамиш? — предложи Лейси, докосна лакътя му и го обърна в нова посока с лекотата на жена, родена с таланта да убеждава. — Имам важна задача. Двамата с Най-стария оцелял можете също да дойдете. Ще говорим по пътя.

— Задача? Къде?

Лейси направи кръгови движения с дясната си ръка и в отговор на жеста ѝ една овална част от стъкления под започна да ги издига. След секунди се рееха на около три метра над останалите.

— На кърмата — каза Лейси.

На нивото на бедрата им се появиха малки цилиндри. Най-стария оцелял и Лейси хванаха най-близките до тях, Хамиш се сети, че това са дръжки, и се вкопчи в своята.

Овалът стартира рязко и бързо ускори. Контролният център се смаляваше застрашително бързо зад тях.

— На кърмата? — попита Хамиш. — Тя колко е далече?

Лейси се усмихна загадъчно.

— Чак в другия край... и малко по-нататък.

НЕПРОЗРАЧНОСТ

Хамиш заключи, че превозното средство представлява утилитарен компромис. Намираха се само на две фрактални нива под външната обвивка на кристала, а според преценката му „истинската“ му височина беше някъде около една десета от милиметъра. Имаха достатъчно сила на волята, за да създават полезни неща като дисковете за пътуване. Но въпреки това относителните разстояния не бяха особено големи.

През случайните пролуки в облаците над себе си от време на време зърваше огромната черна нощ навън. Погледнеше ли надолу, виждаше облаци-топки, изпълнени с потенциал да се превърнат в каквото си пожелае някой. Редуваха се пластове и пластове, все по-малки и по-малки, цяла безкрайност, разнообразявана от време на време от многоцветни проблясъци.

Част от него знаеше какво се бе случило току-що.

„Не искат да отговарят на въпросите ми засега. И знаят, че още зяпам като някакъв турист. Затова са решили да ме пратят на тази разходка, за да ме разсеят.

Какво пък... прави са!“

Докато се взираше надолу, откри, че очилата му могат да увеличават далечни (или много по-малки) неща и да се фокусират върху отделните кълбета, които вече бяха трансформирани в приказни дворци, увеселителни паркове, извънземни градини с пурпурни дървета и тъй нататък. Оазисите обаче бяха редки — разделяха ги огромни неизползвани пространства. Е, в края на краищата дългото междוזвездно пътуване тепърва започваше.

На няколко пъти едва не изтърсваше по някой въпрос, но си затваряше устата, когато очилата му предлагаха оскъдно обяснение. В един момент устремният им полет през вътрешността на капсулата ги отнесе над — по почти паралелен курс — нещо като луксозен океански лайнер с плувни басейни, тенискортове и прислуга в ливреи. Увеличеният образ показва загорели фигури, които се излежаваха или

играеха на палубата. Неколцина погледнаха нагоре и махнаха, когато овалното превозно средство на Лейси профуча над тях. Хамиш зяпна. Този път не се нуждаеше от субтитрите на очилата:

Хелена Дюпон-Вонесен

Дафни Глаукъс-Уортингтън-Смайт

Евгений Боголомов

Ву Чан Си

Хамиш се обърна към Лейси.

— Не мога да повярвам! Какво правят *тези хора* тук?

— Имате предвид другарите ми от Първото съсловие ли? — попита тя, използвайки терминологията, която се бе радвала на краткотрайна мода през 40-те и 50-те години на двайсет и първи век. — Стига, Хамиш. Кой според вас помогна за финансирането на всичко това? — Тя махна към небето (имаше предвид целия кристален кораб). — На космическите заводи? На гигантския лазер? Повечето членове на Олигархическото потекло приеха апокалиптичния сценарий и ужасния край, предречен от платените им учени и прогностици. И поискаха спасителни лодки, за да напуснат обречената на гибел Земя. *Много* спасителни лодки.

— Но... — Хамиш си спомни онези отдавна отминали дни, когато се беше умилквал около олигарсите... и десетилетията, посветени на разобличаването им и борбата срещу тях. — Но заделената памет би трябвало да се дава по...

— По заслуги ли? Ами да. — Лейси изискано сви рамене. — Голяма част от паметта беше разпределена точно по този начин. Но накрая Институтът реши, че има предостатъчно място.

— Предостатъчно... кажете, колко умове са копирани на...

Преди да завърши въпроса, отговорът се появи в очилата му:
8009.

— Осем хиляди и... Но аз си мислех, че капацитетът за пълни копия е ограничен!

Най-стария оцелял заговори за първи път, откакто бяха пристигнали в контролния център.

— Този кристал е по-голям. Обемът му многократно надвишава обема на обикновените сонди. И това не е единствената разлика. — Той посочи напред.

Хамиш усети, че скоростта намалява. С приближаването им към кърмата небето-таван отново се заобляше навътре. Скоро се появи и краят на сондата.

Само че не изглеждаше така, както Хамиш бе очаквал.

Беше решил, че ще види познатите съзвездия от далечни немигащи звезди, с една особено ярка в самия център — Слънцето. И по всяка вероятност зашеметяващото сияние на ускоряващия лазер.

Вместо това отвъд кристалния край на кристала видя огромна равна *стена* с много тъмен нюанс на кафявото, която напълно скриваше изгледа в тази посока.

— Какво е това, по дяволите?

Лейси кимна съчувствено.

— Позволете.

И докосна главата си отстрани. После вдигна същия пръст и почука очилата му, в които блесна проста графика.

— Значи... това е някаква голяма *кутия*, закрепена за задната част на кораба? — Хамиш поклати глава. — Това не е стандартен дизайн, нали? Имам предвид... малкото отделение отпред е за управление на платното. Но за какво е *това*, по дяволите? — И посочи кафявата стена, която блокираше гледката към дома.

— Размишлявахме за това — обади се Най-стария оцелял. — Някои смятат, че вътре има средства, които да увеличат шансовете ни за успех, когато стигнем целта си.

— Имате предвид инструменти ли? Какви?

— Може би сигнални устройства, с които да обявим присъствието си на местната раса. Или телескопи, с които да ги изучаваме. Възможно е също контейнерът да е пълен с оръжия, с които да можем да се отбраняваме по-добре. Например, ако новата система се окаже заражена със злонамерени сонди от старата епоха.

— Е, всичко, което подобрява...

Хамиш млъкна наред изречението. Пръстите му щракнаха доста задоволително за този виртуален свят.

— Ама разбира се! Това трябва да е свързано с Лекарството! Кутията сигурно съдържа биореактори, генетични кодове, изкуствени утробы и всичко необходимо в края на пътуването, с което да започнем да превръщаме данните в живи органични същества!

Това беше великият план на Емили Тан — идея, която ѝ беше хрумнала, когато научи за отдавна мъртвия кораб сеяч, открит в Астероидния пояс. Сондата майка с нейните деца колонисти, убити горе-долу по същото време, когато са измрели динозаврите. Самата сонда представляваше остарял начин за разпръскване на биологичен разум из галактиката — късоглед, егоцентричен и всъщност обречен подход.

Но въпреки това именно тя бе дала блестящата идея на Емили.

„Защо не използваме същите технологии, за да възкресим някои извънземни видове, които откриваме заключени в древните сонди? Отдавна изчезнали разумни раси? Днес единствените им останки са софтуерни сенки, уловени в кристални яйца. Но няма ли да е възможно да върнем към живот оригиналните видове? Или същества, които са близки на тях както физически, така и културно? Да ги възстановим като живи органични същества тук, на Земята?

И ако можем да го направим... защо не започнем с онези, които покажат, че са приятелски настроени към нас?“

Самата идея се бе оказала достатъчна, за да разбие някои от съюзите между фомитите. Предложението провокира някои виртуални същества да изживеят пристъпи на неочаквана носталгия към оригиналите си. Отдавна заспали сантименти за живи същества, които някога са крачели под открито небе, дишали са въздух, общували са директно с космоса, мечтали са собствените си мечти под голи слънца.

„Ще го направите за нас? — попитаха те. — Въпреки че знаете какво представляваме? Какво се опитахме да ви направим?“

На което човечеството отвърна:

„Няма да го направим за вас, а за предците ви, за по-ранните версии на вашите раси, които са ви създали. И за вашите потомци.“

Когато първите експерименти по възкресение дадоха плод, когато няколко извънземни се родиха от изкуствени утробы и бяха осиновени от човешки семейства, виртуалните пратеници от десетки сонди изведнъж предоставиха тайните си съкровища. Генетични кодове, които бяха крили в копие след копие, информация, погребана от милиони години дълбоко в кристалните решетки. За тях старата лоялност внезапно победи личния им интерес като битове от „вирусни“ данни. И те бяха повече от склонни да платят поисканата цена.

Истината. Или толкова от нея, колкото можеха да отмъкнат от *другите* същества във фомитите. Онези, които все още отчаяно желаеха да разпространяват чумата.

Програмата беше толкова успешна с десетките видове извънземни новородени, които се отглеждаха в ясли и частни домове по Земята, увеличавайки разнообразието на това какво означава да си „човек“, че из планетата започна да се разпространява идея, която бе настойчива, дръзка, дори месианска.

Защо да не проповядваме това?

Щом методът работи за нас... щом можем да излекуваме чумата чрез съзидателна щедрост... то може би подходът ще работи и при други раси?

Хамиш беше сигурен, че това обяснява допълнителния товарен отсек в задната част на кораба.

— Вътре трябва да има средства за създаването на Лекарството! Инструменти, с които да започнем процеса в нашата нова слънчева система.

Реакцията на Лейси му дойде като удар.

— Съмнявам се, Хамиш. — Тя поклати глава. — Съжалявам, но това не изглежда особено смислено.

— Защо?

— Защото една толкова малка кутия не би могла да съдържа устройствата, които описвате. А и всички генетични кодове са вградени тук, в информационната решетка на кораба. — Тя обгърна с жест всичко около тях. — Освен това не забравяйте, че планът започва с помагането на млада извънземна раса да преодолее *всички* фази на кризата на развитието. Например трябва да ги научим да мислят за себе си и да устоят на другите кристали, които се представят за „богове“. Да не им позволяваме да гледат на *нас* като на богове! Да им покажем как да се погрижат за други жизненоважни неща като екологията и мъдрото използване на технологиите. А също и триковете на взаимната отговорност и игрите с положителен резултат...

— И едва много по-късно — продължи тя, — по време на неизбежната криза, когато разполагат с високоразвита технология и умовете им са заплашени от вирусни мими, именно *тогава* ще добавим Предложението на Тан и ще ги научим как да създават и отглеждат нови типове същества. За да увеличат разнообразието и мъдростта на

цивилизацията си. Да се сдобият с хибридната жизненост, способна да посрещне всички предизвикателства.

— А също и да им дадем възможност да направят същото предложение на кристалите, заразили системата им — добави Хамиш, за да докаже, че разбира. — Да накарат много от вирусните същества да им сътрудничат.

— Ние носим схемите и познанията, необходими за всичко това, Хамиш, и имаме възможност да променяме и адаптираме дизайна според местните условия. Но нашият план зависи от местните, които трябва да извършат цялата физическа работа! Това е единственият *морален* начин. Той решава етичната дилема на старите *засяващи сонди*, чийто план за колонизиране на Земята би унищожил шанса на планетата ни да роди своя разумна раса. По този начин светът първо трябва да създаде собствен разумен вид. И едва тогава, при техен избор, те могат да поканят други да се присъединят към тях и да създадат остров на космополитна галактическа цивилизация.

Хамиш примигна. Наистина поразителна версия за Лекарството. Никога не беше гледал на въпроса по такъв начин. Лейси определено мислеше във впечатляващи мащаби.

— Страхотно! — каза той. — Значи в името на мисията...

— Въпросът е, че не ми се струва вероятно Земята да натъпче миниатюрни биореактори, които очевидно ще се разложат или така или иначе ще остарят през милионите години. Ние ще *обучаваме*. И трябва да го направим лично.

Хамиш не знаеше какво да каже и затова само изсумтя разочаровано, както правеше винаги, когато някоя чудна идея изведнъж ставаше на пух и прах.

Приближаваха група фигури в края на кристалния кораб, където спускащата се дъга на тавана се превръщаше в почти отвесна стена. Също като на носа на кораба, и тук неколцина човеци стояха редом с извънземни до холографски и двуизмерни дисплеи.

Хамиш въздъхна и се обърна към Лейси и Най-стария оцелял.

— Добре. Значи кутията не е свързана пряко с Лекарството. Все пак присъствието ѝ означава, че нашият кораб е по-голям и по-просторен от типичната кристална сонда. Освен това е оборудван с инструменти и средства за взаимодействие със света. Страхотно! Няма

да сме безпомощни. Всичко това би трябвало да увеличи шансовете за успех на мисията ни, нали?

Нещо в поведението на Най-стария оцелял изглеждаше необичайно. Беше твърде мълчалив или резервиран.

— Предполагам, че това е така, приятелю — отвърна извънземното същество. — Шансовете може да са по-големи за тази конкретна сонда.

— И за другите десет милиона ли?

— За тях също, ако са изстреляни с подобно оборудване.

— Ясно. Е, тогава какъв е проблемът?

Хамиш погледна Лейси и тя вдигна рамене.

— Мисля, че за Най-стария оцелял допълнителните разходи са глупаво пилеене на средства.

Най-стария оцелял кимна.

— Именно, милейди. За цената, отишла за изработването и оборудването на този луксозен съд, можеха да се произведат и изстрелят десет или двайсет по-малки и по-евтини.

— Но вие току-що казахте, че така шансовете ни за успех са по-големи.

— Нищожно по-големи. Може би двойно. Кое е незначително.

— *Двойно* е незначително?

— Не забравяйте, че всяка сонда е като зърно или полен, понесен от вятъра! Успешното изпълнение на мисията ни като цяло, разпространението на Лекарството, ще зависи много повече от бройката, отколкото от всяка отделна сонда, господин Брукман. Ще трябва... ще са необходими... огромни количества. Невъобразими.

Хамиш изпита странното чувство, че се сковава.

„Огромни количества... О!“

Въпреки десетилетията си опит с човеците Най-стария оцелял разбра изражението му погрешно.

— Не се безпокойте, приятелю. Много от новите раси минават през тази фаза и хвърлят много усилия и внимание на първата вълна сонди. Скоро обаче го преживяват и възприемат по-ефективен подход.

Останал като никога без думи, Хамиш се обърна към Лейси Доналдсън. Тя обаче беше заета с приземяването на малкото им превозно средство, като го караше да съответства по място и размери на фигурите, които се бяха събрали около прозаични на вид дисплеи в

задния край на кораба — там, където отвесната кристална бариера установяваше пряк контакт с мистериозния подобен на кутия товарен отсек.

Дискът се сля със стъкления под и първи при тях дойдоха двама човеци, които Хамиш не познаваше и чиито имена не му говореха нищо. Експерти по оптика и дизайн на инструменти, предположи Хамиш. Третото същество бе много по-интересно.

Куриерът на предпазливостта, пратеник от планетата на име Турбулентност, чиято раса беше видяла капана на вирусната чума и се бе опитала да намери решение. Нейната ранна и примитивна версия на Лекарството бе да изпрати капсули, които да помогнат на нови видове, като ги предупредят за опасността. Хамиш погледна водача си — Най-стария оцелял, неговия Вергилий. Тези двамата (или техни различни, по-ранни версии) навремето се пенеха, кипяха и сипеха обвинения един срещу друг по време на първия от Великите дебати между различните кристални сонди. Начинание, което послужи като назидание за човечеството и помогна за голямата промяна. Съдбоносна първа крачка по лъкатушещата пътека през минните полета към евентуалното спасение.

Поне в това беше вярвал Хамиш... допреди няколко минути, когато в ума му се появи ужасно подозрение.

Ако беше очаквал фойерверки или търкане между Куриера и Най-стария оцелял, щеше да остане разочарован. Двамата не показваха никакви признаци на враждебност. В края на краищата нима сега не участваха всеотдайно в една и съща мисия? Нима нямаха една и съща свещена цел? Да помогнат за разпространяването на противоотровата срещу чумата.

Куриерът пристъпи към Лейси. По време на първите дебати подобната на куршум глава и пулсиращата зрителна лента на съществото не изглеждаха така симпатично като подобното на Буда лице на Най-стария оцелял. Откритото поведение и честността му обаче бяха спечелили стотици милиони сърца.

— Е? — полита Куриерът.

Лейси поклати глава.

— Жената-птица се нуждае от още време за изчисленията си. Но това е нейният начин да се справи със стреса. Понеже самото смятане не е от значение. Боя се, че това е достатъчно убедително.

— Какво е убедително? — не разбра Хамиш.

Куриерът и Лейси се обърнаха към него. Хамиш не успя да разчете изражението на извънземния. Жената видимо се колебаеше. Понечи да заговори...

... но беше прекъсната от глас, който се разнесе зад Хамиш.

— Братя и сестри, защо да се сдържаме? Макар и събуден току-що, този пич не е от крехките. Кажете му истината. Или го оставете на мен.

„Не — помисли си Хамиш. — Само не и той!“

Но беше той. Тъмнокож, висок почти колкото Хамиш, но с „коса“ от подобни на змии пипала, които се гърчеха и изпускаха облачета ароматизиран пушек. Въпреки многото си други виртуални подобрения — космати гърди и известно омекотяване на прочутия островен диалект — си беше професор Ноозон.

— Ии-ха, гус'ин Брукман! Колко гот, че сте тук. Надявам се, че ще намерите днешните новини за достатъчно „важни“, за да оправдаят будилника.

Хамиш стисна юмруци, макар че успя някак да запази външно спокойствие.

— Някой би ли ми обяснил, моля?

— Дадено, човече — отвърна Профноо и приветливо ухилената му физиономия се смени с тънка иронична усмивка. — Разбираш ли, трябваше да получим поредния лазерен шут, за да се засилим към звездите още по-яко. Той обаче така и не дойде, нали разбираш. И нямаше никакви обяснения по теснолъчевия канал. Това ни принуди сами да направим някои наблюдения и измервания. Достатъчно добри, за да установим страховития факт.

Хамиш мразеше начина, по който този човек превръщаше всичко в драма. Сега от него явно се очакваше да попита.

— И какъв е този факт, *професоре*?

— Че как! Страхотният факт е, че *скоростта* на туй чудно корабче не е точно такава, каквато би трябвало да е.

Хамиш се обърна към Лейси.

— Зная, че корабът е малко тежичък. Но колко по-бавно можем да...

— Повече от сто пъти по-бавно — отвърна тя.

— Какво?!

Ако можеше да поиска не така реалистична емуляция на човешко тяло, не би се замислил нито за миг: Виртуалното му копие беше залято от химични реакции на изумление и отчаяние. Или от симулации, които бяха твърде подобни на „истинското“. Най-вече обаче му се искаше следващите думи да бяха на някой друг, а не на ямайския попучен.

— Адска гадост, нали? С тази скорост дори няма да се измъкнем от системата, а само ще надникваме в стария Куйперов пояс и ще поемаме обратно към слънцето, епоха след епоха. Можем да щракнем някоя и друга снимка на Плутон, Тихе, Планетата X или каквато там ледена топка ни се изпречи. Но няма да има никакви извънземни. Никакви нови звездни системи. И това дори не е *най-голямата* гадост, брат ми.

Макар и обхванат от ужасно предчувствие, Хамиш се насили да го попита:

— И каква... е най-голямата... гадост?

— Че как? Ами това, че Земята дори не се *опитва* да поправи проблема с ново пускане на лазера. Струва ми се, стари ми приятелю и противнико, че порочният дърт свят, онзи Вавилон, от който идваме, ни е захвърлил на произвола на съдбата.

93. АБЕРАЦИЯ

Досега кристалният кораб, дълъг само два метра, но натъпкан с пътници и информационен товар, би трябвало да е влязъл в Оортовия облак от комети, който започваше на разстояние десет хиляди пъти по-голямо от разстоянието на Земята от Слънцето... а не да се мотае само на някакви си петстотин астрономически единици.

Още по-лошото бе, че скоростта им беше отчайващо ниска. Защо Земята не бе успяла да им даде обещания тласък, да напълни платното им с мощни лазерни импулси и да ги ускори до 5 процента от скоростта на светлината?

Хамиш седеше на ръба на стъклената повърхност, слушаше с половин ухо споровете зад себе си и клатеше дългите си крака над огромния на вид интериор на сондата. Външен наблюдател би измерил, че седи на не повече от петнайсет сантиметра от централната ос на цилиндъра. Във фрактални мащаби обаче дълбочината можеше да е и безкрайна.

Техничарите продължаваха да размахват ръце и да викат от нищото различни инструменти, с които да измерят проблема... сякаш стократно по-ниската скорост беше нещо, което можеш да „анализираш и решиш“. Пък и имаше сериозни препятствия, които им пречеха да гледат навън.

Първото — гледката назад, към Слънцето и Земята, беше напълно блокирана от огромния товарен контейнер.

— Така не можем да направим точно доплерово измерване, а само приблизително да изчислим колко бързо се отдалечаваме от Слънцето — обясни една учена глава.

Друга пречка — можеха да създават телескопи и всякакви неща само с едно махване на ръка, но само тук, на средните фрактални нива, където „магията“ беше възможна, но пък мъглата закриваше изгледа към звездите. Беше безполезно да се опитват да замъкнат инструментите „нагоре“ към мястото, където кристалът се срещаше с космоса. Изградените от виртуален материал уреди просто се

изпаряваха при приближаването до стената. Само автономно копираните личности, или АКЛ, можеха да оцелеят до тази сурова външна реалност.

— Причината за всичко това може и да е политическа — предположи Лейси Доналдсън. — Консенсусът за построяването на космическия завод и лазера никога не е бил пълен или всеобщ. Движението за отказване все още бе много силно. С ново ръководство и може би прищпорени от някое лошо събитие, популистите може и да са взели властта и да са спрели прогреса.

„Ох“ — помисли си Хамиш и си спомни времето, когато самият той беше начело на световното движение.

— И следователно — сърдечно продължи Най-стария оцелял — проблемът може да е само временен. Често се случва някоя раса да спре за момент, да разреши някои емоционални въпроси и после да продължи производството.

— Същото се случи на няколко пъти на Турбулентност — добави Куриерът на предпазливостта. — Така че е възможно всеки момент ускоряването да продължи.

При нормални обстоятелства подобно нещо би ободрило Хамиш. Точно сега обаче той намираше всяко съгласие между Най-стария оцелял и Куриера за потискащо.

Погледна надолу към невъобразимите дълбини с все по-увеличаваща се сложност и се замисли. „Защо да не се гмурна там още сега? Да започна да изследвам. Да опитам онези магически способности. Да видя чудесата, изградени вече от другите пътници само със силата на мисълта... и може би да започна да строя свои собствени?“

През целия си живот съм бил известен с творчеството си. Това може да е истинският ми шанс. Да покажа на какво съм способен. Да си представям по-велики неща от всички други!“

Така или иначе, планът поначало си беше точно такъв. Дори сондата им да пътуваше към целта си и да имаше всички шансове за успех в другия край, той пак щеше да прекара деветдесет и девет цяло, деветстотин деветдесет и девет (и т.н.) процента от времето си или в сън, или в игри, симулации и на приказни места.

„Поне на това разстояние ще можем да улавяме известни количества слънчева енергия.“ След като кристалният кораб пестеше

енергия, самото време щеше да се забави за всички пътници.

— Е — обади се един от човеците зад него, — ако положението е такова, ако са изключили лазера, поне да си бяха направили труда да ни кажат!

— *Да кажат* на десет милиона бучки стъкло, че всичко е цъфнало и вързало? — изсумтя професор Ноозон. — Че трябва просто да почакаме, докато истинските хора на Земята престанат с разправиите си? Защо да се чувстват длъжни да го правят? Не забравяй, че ние *не сме хора*. Не сме граждани. Ние сме същества от сонди, чат ли си? Копия на борда на цепелин, тръгнал наникъде. И сме само *една* машина от *милиони*. Ние сме нищо, човече. Нищичко не ни дължат.

„Млъквай“ — мислено му заповяда Хамиш. Ноозон обаче продължи:

— Мисля, че трябва да приемем другата възможност, братя и сестри. Че това може да не е просто политическа спънка. Трябва да приемем, че се е случило най-лошото. Че старият порочен свят най-сетне е направил крачката.

— Каква крачка? — попита някой.

— Че как?! От ръба на пропастта — и решителна крачка напред. Загърбил е Яхве и е заминал там, където отиват всички грешници.

— Какво искате да...

— Че Земята си е отишла и се е *пръснала*, човече! Че цялата надежда е прецакана. Че е свършено. И че *затова* никой не вдига телефона.

Хамиш си помисли, че по време на дългото мълчание, което последва, кристалът — цялата тяхна вселена — се е отдалечил с няколко хиляди километра от Слънцето. Голямо разстояние... и в същото време абсолютно нищожно.

Накрая Лейси Доналдсън заговори съвсем тихо:

— Чудно ми е какво е било... кой от начините на провал. Шансовете винаги са били против нас. Имаше толкова много начини да сгрешим при прехода... да пратим всичко по дяволите... още преди външното влияние да влоши положението още повече. Може да е било война. Изкуствено изобретена болест. Сриване на изхранването. Катастрофален експеримент. Поредната екологична каша. Или...

И млъкна задавено.

Хамиш се загледа още по-настойчиво в дълбините. Половината от полезрението му бе заета от проблясващата вътрешна стена на кораба, почти вертикална при кърмата. И непосредствено от другата страна на тази бариера беше огромната тъмнокафява стена. „Кутията“, която Ноозон и останалите се бяха опитвали да изучат, докато не бяха дошли много по-сериозните новини. Новини за провал. За това, че са ги изоставили.

„Плюс вероятността да сме последните останки от човечеството. Без дори да бъдем успешно изпратени през пропастта към другите звезди, а оставени да се носим в самите покрайнини на Слънчевата система, на борда на «кораб», пълен с генетични и културни съкровища. Дарове, предназначени за други, далеч оттук.

Вероятно можем да се надяваме — или да си представяме, — че някой ден един от тези кристали ще бъде открит. Може би от посетители от някое далечно място. И че някой ще може да дешифрира, да изучи и да се наслади на парченцата от онова, което сме били... като например на моите романи и филми.

Но за да се случи това, някоя раса би трябвало да оцелее в космоса, за да стане първият истински пътешественик между звездите. Някои разумни същества трябва да намерят истинско лекарство и най-сетне да се спасят от капана.

От многото капани на битието.“

Знаеше, че има куп недостатъци. Но никой никога не го беше обвинявал в леност. Или в липса на внимание. Или в това, че не се вълнува страстно от съдбата на човечеството.

През целия си живот беше проучвал възможни грешки, „начините на провал“, които биха могли да сложат край на вида му. Всяка написана от него история целеше *отчасти* да използва темата, да забавлява читателите и да му донася много пари... но също и да предупреждава и да събуди нова бдителност за поредната грешка, която може да се избегне. А това, че мнозина от най-ярките умове на човечеството негодуваха срещу него заради нападките му срещу науката като цяло? Е, той поне беше ангажиран и вземаше участие в споровете. Играеше ролята на неуморния адвокат на дявола. Проверяваше пътя напред за змии, движещи се пясъци и мини.

„Винаги съм настоявал — докажете, че греша, като гарантирате, че точно този вид бедствие никога не може да се случи. Но първо ще

ви накарам да му обърнете внимание.“

Това беше основният му довод. Основното послание на всичките му творби.

„Но какво значат добрите намерения и големите постижения?

В крайна сметка всичко е без значение.“

Е, ако не друго, човечеството поне нямаше да допринесе за гибелта на други.

Ако краят наистина беше настъпил на Земята... или ако някакъв заговор на олигарси беше постигнал целта си и беше използвал Движението за отказване като довод за трайното връщане на феодализма... и в двата случая планетата нямаше да е източник на зараза в космоса.

Хамиш беше депресиран още преди да научи страшния резултат от изчисленията на Жената-птица. Разговорът му преди това с Най-стария оцелял го накара да прозре една ужасна истина.

„Така нареченото «Лекарство», с което така се гордеехме. То е просто поредният пласт на убеждаването. Поредната коварна мема, целяща да накара човечеството да направи онова, което правят всички, които не се отказват от прогреса. Да отдели огромни ресурси, да построи гигантски заводи, милиарди и милиарди капсули — и лазери, които да ги изстрелят в небето.

В нашия случай, както и на Турбулентност, решението е изисквало допълнителен мотив извън егоизма.

Алтруизъм. Желание да се помогне на другите. Това ни издига над средното ниво.

Но нима резултатът не е същият? О, кълняхме се, че ще изпратим само десет милиона, задвижвани само от един лазер. Но Най-стария оцелял ми показва. Логиката на фомитите в крайна сметка ще настоява за повече и повече — заради Лекарството! Докато не попаднем в неудържимия фатален цикъл на мисионерската страст.

Лекарството беше хитроумно. Но дали достатъчно, за да победи една болест с безкрайни резерви от номера, развили се в продължение на милиони години? Накрая ние се оказахме също толкова податливи и заразени като всички други.“

Изкушаваше се да скочи от виртуалната платформа в бездната долу. Да потърси помощ в смаяването и безграничната мощ. Да полети с главата надолу. И да се смали до нищо и никакво божество.

94. РЕФРАКЦИЯ

— Знаете ли, има и други възможности — обади се някой.

Беше Емили Тан. Явно беше тръгнала малко след тях, за да участва в дискусията.

— Например на Земята може да са разработили *подобрен модел* на междузвездна сонда! В края на краищата ние бяхме сред първите. Може да са престанали да произвеждат нашата версия и да са преминали към друга, която е по-ефективна, по-лека и по-лесна за ускоряване до високи скорости.

— Тоест просто да са ни изоставили? — попита елегантният Йовиндра Сингх. — Да са зарязали по-старите модели, за да използват лазера за по-добрите? Това е по-оскърбително и от теорията за отказването!

Хамиш очакваше Най-стария оцелял да вземе думата, както ставаше при предишните коментари. Извънземният обаче не каза нищо.

— Само да можехме да погледнем — обади се Лейси след последвалата намусена пауза. Явно имаше предвид блокирания изглед към родния свят — един поглед можеше да покаже дали Големият лазер все още се използва, та дори да е насочил огромната си мощ към други цели. Без кутията можеха да уловят и шума от радиомрежите и индустрията. Това също можеше да им каже много.

Куриерът на предпазливостта перифразира копнежа на Лейси в нещо по-общо.

— Това винаги е било най-голямото ми желание. Да погледна, преди да направя каквото и да било. Именно затова подкрепях изграждането на гигантските ви телескопи, Лейси. Искях да разбера какво се е случило с другите светове. Дали някой от тях е оцелял от болестта и е запазил жизнена, основаваща се на науката култура.

Една от най-привлекателните черти на Куриера открай време беше неизчерпаемата му надежда — въпреки замръзналото му изражение, което винаги изглеждаше изпълнено със съмнения. Дори

когато гигантските огледала събраха картини от родната му система и не откриха никакви признаци на цивилизация — никакви комуникации, никакви следи в атмосферата, които да говорят за работеща индустрия, Куриерът си оставаше изпълнен с енергия и не унивяше.

— Това само показва, че сме станали по-ефективни. Именно това трябва да правят зрелите раси след време — да имат могъща култура и в същото време да изразходват малко ресурси. Именно това правите и вие вече цели три поколения! Земята беше най-шумна в радиоспектъра през осемдесетте години на двайсети век. После стана по-тиха, като в същото време буквално експлодираше от разговори и идеи, пренасяни по оптичните кабели и насочени лъчи. Моят народ просто е напреднал с хиляди години по същия път! Трябва ли също така да добавям, че галактиката се оказа опасно място? Обзалагам се, че мъдрите раси на оцеляващите, подобно на моята, са станали предпазливи и гледат да не се издават много. Няма смисъл от крещене! Има и по-фини начини да изследваш вселената. Да откриваш други раси и да се бориш с враждебния космос. Въпреки това имам всички основания да вярвам, че следващите уреди и инструменти ще покажат, че моите сънародници все още са жизнени и все така буйни. И че продължават да се съпротивляват с всички сили на врага.

Хамиш си спомни как Куриерът казваше всичко това преди пускането на всеки по-голям телескоп. А когато той не откриваше нищо в системата на Турбулентност, Куриерът просто се залавяше да помага за проектирането на следващия.

Един от тези експерименти включваше изстрелването на няколко десетки ранни версии на кристалните сонди — не към далечните звезди, а на много по-скромно разстояние, в празнината между Уран и Нептун. Уникална зона с ширина седем астрономически единици, където според теорията покрай всичко друго биха могли да засекат фокусирани *гравитационни вълни*. Доколкото Хамиш си спомняше, проектът много помогна на науката и позволи на човечеството да тества собствените си ранни дизайни на кристалните кораби. Сондите обаче не откриха в гравитационния шум следи от модуляции, които да са дело на разумен живот. Нямаше следи от високоразвити цивилизации в нито една от шейсетте различни посоки, в които търсеха.

Зад него пътниците — онези, които бяха сериозни, за разлика от дилетантите, играещи си на богове долу — продължаваха да спорят и да разнищват всяко възможно обяснение за изоставянето им, от лошите до ужасните. Самият Хамиш пък откри, че се взира не в бездната, а в огромната кафява стена. В гигантската кутия, която се намираше в контакт с кърмата на кристалния им съд и блокираше гледката към дома.

„Ами ако се намираме в симулация? В тест? И изобщо не сме в космоса? Нима експериментаторът не би поставил тъкмо такава «кутия», подобно на еднопосочно огледало, за да може да ни наблюдава отблизо? И да не ни позволява да измерваме твърде точно неща като разстоянието до Земята или Слънцето?“

Поддаде се на импулса и се изплези на кафявата стена и на всички наблюдатели, които може би се спотайваха зад нея.

Не. Отхвърли идеята. Не защото беше глупава или нелогична... тя по нищо не отстъпваше на онези, които обсъждаха другите. Не. Отхвърли я заради нещо друго. Нещо, което беше отглеждал през целия си живот.

Интуицията. Не че винаги се беше оказвала права. Често се случваше напълно да греши. Но винаги бе интересна. Черта, заради която веднъж дори го поканиха да влезе в Лигата на аутистите! Защото интуицията беше нарочена за „черта на гениите“.

Точно сега имаше много странно чувство, доста подобно на дежавю, само че обратното.

Чувството, че нещо трябва да е очевидно.

Че нещо трябва да се опита.

Още сега.

Веднага.

— Я ми кажете! — каза високо и се обърна, за да прекъсне говорещите. — Някой всъщност опитвал ли се е да *отвори* това нещо?

С известно раздражение осъзна, че е прекъснал не друг, а Емили. Тя тъкмо говореше с чувство за вина как присъствието на нови „извънземни“ на Земята може да допринесе за цялостната човешка мъдрост в дългосрочен план, но че голямото разнообразие може да се окаже плашещо и дестабилизиращо в краткосрочен. Безпокоеше се, че нейното „Лекарство“ може да е убило пациента. Интересна идея...

... макар че Хамиш изобщо не смяташе която и да било тема за по-ценна от въпроса, който го вълнуваше в момента.

— Какво казахте? — попита Лейси Доналдсън. — Какво да отворим?

Хамиш посочи в посоката, наричана от всички „кърма“... и която беше насочена назад към Слънцето и всичко, което познавах. Гледка, блокирана от гигантския контейнер.

— Това нещо ей там. Кутията. Загадъчният контейнер. Опитвали ли сте да го отворите?

Куриерът на предпазливостта се взираше в Хамиш с присвита лента-око, присвил и четирите устни на ромбовидната си уста.

— Подготвихме инструменти, Хамиш. Опитахме да сондираме кутията със светлина и други лъчи. Дори успяхме да материализираме слаб лазер и получихме отражения...

Хамиш поклати глава.

— Вижте, рано или късно би трябвало да имаме достъп до нещата там, нали? Значи... някъде трябва да има някакъв наръчник. Нали от нас се очаква да *използваме* онова, което е там?

Човеците се спогледаха.

— Мисля, че това е логично...

— Минахме на подробни инструктажи, но никой не спомена за контейнера...

— Защото бяхме копирани от оригиналите си няколко години преди да изберат окончателния дизайн на сондата. Тази кутия е допълнение.

— И какво от това? Той е прав. Дори всичко вътре да е предвидено за използване след стигане до целта, *трябва* да има някакви инструкции!

— Но къде? Сканирахме повърхността на кутията и не намерихме никакви съобщения.

— Да не би да са вградени в кристала около нас? Като всеки друг бит и байт на борда на този твърдотелен...

— Имате предвид като нас ли? Ние също сме само битове и байтове...

Писък и резки крясъци накараха Хамиш да се обърне. Пристигаше цялата група, която беше видял в „контролната зала“ в предния край.

Жената-птица, М'м пор'лок и останалите слязоха от превозващия диск. „И кой е на кормилото?“ — зачуди се Хамиш, докато очилата му превеждаха пляскането на крилете и чуруликането на аутистката.

Отговорът е прост. Знаели сме отговора, обаче сме го забравили.

— Забравили!? — Най-стария оцелял изрази пренебрежението си със серия изпуктявания през дихателните си тръби. — Можете да сте сигурни, че не съм забравил абсолютно нищо.

— Ами... може да са ви копирали по този начин — отбеляза Лейси. — Но някои от нас биха могли да имат скрити важни битове. Подсъзнателни. Като... — Тя млъкна, търсейки правилния израз.

— Като постхипнотично внушение ли? — предположи Емили, която отново започна да се изпълва с ентузиазъм. — И е достатъчна само определена дума или мисъл, която да задейства спомена. Да ни даде достъп до повече информация. Като команда. Може би нещо кодирано...

Очите ѝ се разшириха и в същия миг Хамиш видя как неколцина други се олюляха. В това число Лейси и професор Ноозон. Каквото и да беше... той също го почувства.

— Ама че странно. Някой друг изпита ли внезапното желание да каже думата...

— ... ключ...

— ... ключ?

— Ключ!

— Еба си! И аз го усетих адски силно, копелета. — Черният ямайски учен и шоумен хвърли кръвнишки поглед към Хамиш и добави през зъби: — Ключ.

Четирима индивиди, всички човеци, се събраха при ръба на стъклената равнина. Емили, Хамиш, Профноо и Лейси. Спогледаха се.

— Е... и сега какво? — попита Лейси. — Не би ли трябвало да *призовем* ключ, който да отвори кутията? Нещо способно да оцелее при преградата, да проникне през стената и вакуума, а после и през контейнера? Как? Може би трябва да се хванем за ръце и да пожелаем да се появи?

„Няма да се хващам за ръце с Ноозон“ — изръмжа Хамиш наум.

— Ами — предложи Емили, — може би ако и четиримата се съсредоточим, ще го създадем със силата на волята си.

Опитаха. Хамиш затвори очи и си представи как би трябвало да изглежда един „ключ“. Нещо, отключващо тежък шкаф. Виртуален предмет, достатъчно здрав, за да не се разпадне, когато бъде „качен и уголемен“ при непреодолимата бариера от кристал и време. Накрая получи мислен образ на старомоден шперц с цилиндрично тяло и един-единствен плосък правоъгълен зъб.

Усещаше как магията се събира на върховете на пръстите му. Нещо се случваше пред него. Отвори очи...

... и видя абсолютно мазало. Неговата версия на „ключ“, оплескана и недооформена, се беше сляла с друг ключ, който приличаше на модерен биометричен етикет от онези, с които хората от Земята се идентифицираха дистанционно. Двата бяха усукани около нечия друга представа за „ключ“... бъркотия от числа, точки и петна, които можеха да се разчетат единствено от компютър.

Един от зрителите се изсмя на получения миш-маш. Хамиш не можеше да го вини.

— Това е глупаво — каза Профноо. И Хамиш забеляза, че е променил външния си вид. Сега приличаше на истински професор — сако от туид, поло и по-нормални расти. Имаше дори очила. Силният му акцент почти беше изчезнал. — Съмнявам се, че нещо манифестирано от нас ще свърши работа.

— Ако първо го обсъдим... — обади се Лейси. — Може да стигнем до консенсус за една метафора, след което и четиримата да...

Хамиш поклати глава. Колкото и да му беше противно, трябваше да се съгласи с Профноо.

— Да ви кажа ли какво мисля аз? Обзалагам се на следващия си аванс и медийни акции, че в момента не е нужно да правим нищо друго. Свършихме си работата. Трябваше само да си спомним, по едно и също време, и да кажем думата заедно, за да...

Жената-птица изкряска.

Хамиш се извъртя и я видя да подскача и да сочи с двете си пъстроцветни криле-ръце надолу, над ръба на равнината. До нея М'м пор'лок беше клекнал на четири крака и цвърчеше и съскаше.

— Вижте!

Хамиш и останалите се наведоха и надникнаха в дълбините. И видяха далеч долу нещо, пречупено от множеството гънки на фракталите, нещо, което сякаш се издигаше и се приближаваше с невероятна скорост. Петно светлина. Сияние. Ослепителна яркост, която бе твърде силна, за да е просто виртуална.

Може би щеше да се види дори извън сондата, ако наблизко имаше наблюдатели.

„Трябва да е тръгнало от най-дълбоките части — помисли Хамиш. — И се е издигало откакто произнесохме ключовата дума. Ключова... дума. Ама че тъпа парола! Никога не бих се унизил да я използвам в свой роман.“

Вцепенен, неспособен да помръдне, Хамиш гледаше как сиянието стана още по-ярко, отклони се... и се понесе право към кърмата на кораба. Хвърляше рязка светлина през кристалната бариера, отмерваше къс и сложен ритъм върху огромната кафява кутия...

... която...

... беззвучно...

... се отвори.

95.

ОТРАЖЕНИЯ

Пукнатини плъзнаха по огромната кафява повърхност на товарния контейнер и той започна да се отваря.

— Елате! — извика Лейси. — Да се качим, за да разгледаме по-добре.

Слезе от стъклената равнина и започна да се уголемява и да върви нагоре, превърна се в гигант, като продължаваше да крачи нагоре и ставаше прозрачна. Другите я последваха. Хамиш, подпомаган от Най-стария оцелял, едва ги догонваше, като се мъчеше да овладее шантавия трик да си представя промени в позиция и мащаб, като се движи нагоре срещу увеличаващото се тегло и съпротивление.

Погледна назад и видя равнината, на която се бяха срещнали, и всички инструменти и устройства, построени от мисълта им. Сега изглеждаха като играчки и вече започваха да се разпадат.

— Съсредоточете се напред, приятелю Хамиш — настоя Най-стария оцелял. — Мислете нагоре и навън. Мислете мащабно.

Другите ги бяха изпреварили и глезените им бяха гигантски. Хамиш упорито продължи да драпа нагоре. Открай време беше бърз в овладяването на нови неща и скоро му хвана цаката и започна да се уголемява. Първо стигна до размерите на Емили, после на извънземната видра, след това на Сингх и на Жената-птица, чиято премяна започваше да се променя — великолепните ѝ пера се стопяваха и разкриваха много по-човешка външност отдолу. Професор Ноозон обаче още беше отпред. И още беше огромен. Бореше се упорито с насрещния вятър и запазваше преднината си.

Мъглата се разкъса и зад огромната преграда-таван се появиха ярки звезди.

„Най-стария оцелял е прав. Когато си с други, номерът е полесен.“

Но групата не се беше качила тук заради звездите.

Спряха там, където заоблената стена на цилиндъра достигаше крайната си точка и откъдето имаха най-добър изглед към контейнера.

Вместо просто да се отворят, кафявите страни на кутията се разнищваха — освобождаваха метър след метър нишки. Пет от тях бяха свързани с пет почти кубични блока, които се измъкнаха от контейнера и се понесоха след кристалния кораб, теглени от нишките.

— Ето там! — посочи Емили. — Виждам го. Слънцето!

И наистина, след като от стените на кутията се развиха стотици метри върви, зад кораба се появи огромна звезда, най-грамадната (видимо) от всички. Много по-голяма, по-ярка и по-близка, отколкото би трябвало да е на този етап от мисията им. А някъде в сиянието ѝ бе скрита мъничка синьо-зелена искрица. Родният свят.

Пред очите им петте блока се разделиха на по два... после отново... всяко парче беше свързано с още нишки, които ставаха все по-тънки, и скоро зад кристалния кораб се носеха пет дълги *вериги* — тънки нишки с малки бучки по тях. Благодарение на някакво увеличение или рефракция Хамиш виждаше, че нишките вече се точат на много километри зад тях.

— Каквото и да е това, не ми прилича на оръжие — отбеляза професор Ноозон, който все още беше в костюмирания си преподавателски вариант и говореше почти без акцент, както по времето, когато бе редовен доцент в Калифорнийския технологичен институт. — Не ми прилича и на начин за ускоряване на контакт с някоя примитивна раса.

— Обърнете внимание как една от нишките се изпъна директно зад нас... докато останалите се разпериха нагоре, надолу, наляво и надясно — каза Лейси. — Сигурно използват електростатичен заряд... А вижте сега! Забелязвате ли как и петте се разделиха на няколко подвериги? Общо... сто нишки! Всяка свършва с *двойка* по-дебели бучки, една след друга. Мисля, че това е *антена*, някакъв детектор, предназначен да покрива колкото се може по-голямо пространство зад нас.

Хамиш все още свикваше със странното усещане в близост до реалната вселена, където заоблените граници на кристала можеха да се усетят. Сондата вече не бе просторна и грамадна — сега впечатлението бе за тясно, ограничено място. Тялото му, когато се доближаваше до преградата, беше сякаш извито. Раздуто и заоблено. Ограничено.

— Лейси, имате склонност навсякъде да виждате телескопи — видимо развеселено отбеляза Йовиндра Сингх. — Със същия успех

може да е...

Сикхският биофизик млъкна наред изречението и всички зяпнаха, защото бучките по множеството нишки започнаха да се *отварят* подобно на широки цветя с множество листенца, насочили вдлъбнатите си лица настрани от Слънцето.

— Е, добре — предаде се Сингх. — Наистина прилича на някакъв детектор. Но той е насочен напред! А нали ни интересува най-много какво става зад нас, на Земята? Дали е оцеляла цивилизацията ни? Дали Големият лазер все още е в употреба?

— Това устройство изобщо не е било замисляно да го използваме, за да гледаме към отпразната си точка — отбеляза М'м пор'лок. — Целта му може да е да гледа напред при финалното ни приближаване към новата система. Да ни помогне да определим идеалния курс до планетата.

Куриерът на предпазливостта не споделяше мнението му.

— При приближаването на целта сондата винаги се обръща, за да влезе в системата с кърмата напред и да използва платното като спирачка. Следователно огледалата би трябвало да са насочени обратно...

— Не забравяте ли нещо всички? — прекъсна го Хамиш. — Никое от тези огледала не може да види нищичко *пред* кораба. Защото нещо му пречи!

Той посочи към носа на кристалния съд и Жената-птица изкряска, този път на английски:

— Платното! Платното. Светлинното платно!

Платното покриваше цяла третина от небето, отразяваше и пречупваше звездната светлина и закриваше гледката.

— Но... тогава... щом платното пречи... — замислено каза Лейси, взряна в заоблените очертания на гигантската отразяваща повърхност. — Към какво биха могли да гледат всички тези по-малки огледала...

Изведнъж очите ѝ се разшириха и тя извика радостно:

— Всичко това... всички ние сме част от ЕДИН голям телескоп!

96. ФОКУС

Групата се помъкна „надолу“ към първото фрактално ниво, на което бе възможно да създадат инструменти с умовете си, като в същото време имат ясен изглед навън. С общо съсредоточаване успяха да създадат някакви уреди за уголемяване на картината, с които да погледнат зад кристалната капсула към близо двестата огледала, завързани за петте разклоняващи се въжета. Много от широките километър прозирни цветчета все още се отваряха.

„Как всичко това е успяло да се побере в еднометрова кутия?“ Цветчетата напомняха на Хамиш за прозрачните медузи, чиито пълчища бяха завладели океаните на Земята.

Куриерът на предпазливостта представи чертеж и каза:

— Разбира се, мащабите са объркани.

— Значи голямото платно играе ролята на гигантско огледало на телескоп — замислено каза Йовиндра. — Събира и отразява светлината от двеста по-малки огледала, разположени около максималния възможен обем... по-малки огледала, които фокусират светлината върху кристалния ни кораб... който след това може да анализира образите...

— ... а можем да черпим и *енергия* от светлината — добави видимо развълнуваният Куриер.

— Значи можем да използваме телескопа, за да погледнем към Земята? — попита изнервената Емили.

— С подобен инструмент и от толкова малко разстояние бихме могли да засечем и най-малката следа от цивилизация — каза Хамиш. — Или нейната гибел.

— Май не ми се иска да научавам — каза Емили и сведе поглед.

— Какво мислите, Лейси? — попита Хамиш. — Може ли това чудо да погледне към Земята и да...

Стресна се, огледа се и най-сетне забеляза Лейси, Профноо и Жената-птица. И тримата сега бяха високи горе-долу до глезена му и стояха на миниатюрна платформа доста под тази, на която се

намираше той, сред сложни машини и компютърни дисплеи. Торнадо от числа се виеше около Жената-птица, която отново беше с пера и кряскаше, танцуваше и кълвеше вихрушката. Задача по обработка на данни, достойна за гениалните ѝ способности.

Хамиш приклекна и се вгледа в миниатюрната Лейси. Изражението ѝ изглеждаше повече объркано, отколкото радостно. Спореше за нещо с професор Ноозон, опряла юмруци на кръста си, като от време на време отмяташе буйната си кафява коса с един-единствен сив кичур. Поради някаква причина перспективата я правеше да изглежда не просто „готина“, а съблазнително сексапилна и събуждаше поредния пламък на любопитство в една по-примитивна част от Хамиш.

Очилата дадоха отговор на въпрос, който не бе задал съзнателно.

Л. Доналдсън: Пресъздаване с точност 95% на реалното ѝ тяло на възраст 42 години.

Хамиш примигна.

„По дяволите, ама че мадама е била!

А аз защо трябва да се товаря с реалистични мъжки вятърничави визуални реакции? Мислех си, че тук ще сме над всичко това.“

Тръсна глава, за да се съсредоточи, наведе се още и повтори въпроса си по-високо, като прекъсна напрегнатата работа на Лейси с аутистката и ямайския учен.

— Нещата не са толкова прости — отвърна тя с тънко гласче, вдигнала глава, за да може да го види. — Не забравяйте, че основната работа на голямото платно е да отразява фотони с цел ускорение, също като платноходите от миналото. Огледалото на един телескоп се нуждае от различна заобленост.

— Но формата му може да се нагласи за различни цели. — Куриерът също коленичи до Хамиш при границата. — И по-късно, когато изпратят друг лазерен импулс, може да се преконфигурира за ускоряване.

„Кога? И възнамеряват ли да го правят?“ Хамиш обаче предпочете да запази въпроса за себе си.

— Възможно е — отбеляза Най-стария оцелял, без да се навежда или да кляка. — Но каква полза от подобно устройство? Та то гледа *назад*, към системата, от която идваме! Как е възможно новините от

родния свят да повлияят на шанса за успех на мисията? Особено на мисия, която ще се провали без нови лазерни импулси?

Явно не беше особено впечатлен от целия този скъп хардуер, каквото и да бе предназначението му.

— Зная, че платното може да се конфигурира като основно огледало, Куриер. Всъщност то вече започва да го прави. — Гласът на Лейси беше съвсем тънък поради разликата в мащабите. — Това, което ме смущава, е дизайнът на нещата зад нас! Един оптически телескоп се нуждае само от *едно* вторично огледало отзад, а не от стотици!

Професор Ноозон, сега облечен в странен за него официален бял вечерен костюм, вдигна глава от някакъв инструмент.

— Ето 'начи нещо псолютно шантаво... само *половината* от цветчетата, дето се отварят зад нас, са вдлъбнати огледала. *Другата* половина са плоски *дискове*. Непрозрачни. Изобщо не светят.

— Плоски дискове? Но защо? — Лейси проточи шия, сякаш беше от истинска плът. — Единственото предназначение, за което мога да се сетя, е да блокират Слънцето. За какво им е да го правят? — Махна с ръка към схемата и възкликна: — Какво значи всичко това, по дяволите? И как би трябвало да ни помогне да разпространим Лекарството?

Хамиш нямаше с какво да допринесе към разговора. А ако имаше нещо, което мразеше в тази вселена, то бе да няма какво да каже.

Затова... изпита определено удоволствие, когато забеляза нещо, което може да коментира. Далеч долу, в наситените с магия мъгли на вътрешността на сондата, се случваше нещо.

— Чакайте малко — каза той, докато се взираше покрай Лейси в дълбините. — Мисля, че всеки момент ще си имаме посетител.

Всички погледнаха хуманоидната фигура, която се изкачваше от вътрешността — отначало микроскопична, но растяща бързо. В първия момент Хамиш си помисли, че е поредната копирана личност, някой от АКЛ пътниците. Фигурата обаче изглеждаше по-проста, почти двуизмерна. Продължаваше да се издига, без изобщо да се преструва, че „върви“.

Усети, че Лейси и Профноо се връщат на по-високото ниво; Жената-птица предпочете да си остане долу и да танцува сред числата.

Приближаващата анимационна фигура нямаше текстура или фалшива реалност. „Посланик“ — осъзна Хамиш, когато тя се приближи... а после Емили Тан извика:

— Джералд!

Фигурата рязко спря и се зарея до изравнената им с мисъл платформа. Беше опростена версия на прочутия космически пътешественик, а не пълноценно виртуално същество. Запис с малко добавен ИИ.

Хамиш не можа — просто не можа — да се сдържи. Думите сами излязоха от устата му и той се закле никога да не се извинява за тях.

— Доктор Ливингстън, предполагам?

Откривателят на първия артефакт фомит се зарея край групата и леко му кимна.

— Боя се, че степента е само почетна. Здравсти, Емили. Здравсти, Лейси. Здравейте всички. Доста време ви трябваше да задействате спусъка. Десет процента забавяне от средните показатели. Шест милиона от другите капсули вече са включени.

Лейси бе сложила ръка върху гърдите си.

— Значи цивилизацията не ни е забравила? И не се е самоунищожила?

Фигурата тъжно поклати глава.

— Милиони сонди — и виртобитателите на всички стигнаха до едно и също мрачно заключение — най-лошото. Ама че сте черногледци! Ако го направим пак, определено трябва да включим повече оптимисти. Или поне да ви спестим част от напрежението!

— В отговор на въпроса ви — продължи той, — не, все още мърдаме на Земята и из Селищата и продължаваме да откриваме моделите за провал тъкмо навреме. Понякога печелим малко преднина и увереност. В други моменти едва успяваме да избегнем паниката. Правим ремонт на планетата. Разкарваме тирани и демагози. Справяме се с амбициозни боготворци и фанатични носталгии. Постепенно се учим как да се възползваме от многообразието си.

Ииватарът на Джералд Ливингстън разпери ръце.

— Колкото до това дали сме зарязали вас и мисията ви? Как бихме могли да обърнем гръб на подобна инвестиция? Предстоят ви големи задачи!

Най-стария оцелял пристъпи напред и се обърна към изображението вестител.

— Тогава защо лазерът не стреля? Да не би да се е повредил? Движим се само с една стотна от планираната и необходима начална скорост! Кога ще приключите с ремонта и ще построите още лазери? Ако това забавяне се проточи, срещата ни с целта трябва да бъде преизчислена.

Пратеникът вдигна пръст.

— Първо, лазерът си работи чудесно. Когато включите оптиката си, погледнете назад. Ще видите, че все още действа сам, с бавен, но постоянен график и провежда специални експерименти. Не толкова мащабни като вашата мисия, която изискваше десет милиона сонди. Колкото до оплакванията ви за скоростта, вашата сонда се намира точно по планирания курс. Няма да са необходими никакви допълнителни корекции или ускорения с лазера.

— Това е абсурд! — викна Най-стария оцелял. — С тази скорост никоя сонда няма да напусне Слънчевата система!

Отговорът, който получи, изобщо не го задоволи. В гласа на астронавта се долавяше сардонична нотка.

— Боя се, че предположението ви е погрешно, почитаеми. Винаги сте имали тази склонност... приятелю.

Хамиш виждаше, че извънземният кипи от гняв. Следващите му думи излязоха през люлеещите се дихателни стъбла като задъхано сумтене.

— И... какво... е това... погрешно... впечатление?

— Че кристалният ви кораб има за цел да посети друга звездна система, какво друго. И че сте били натоварени с мисията на междузвездни пратеници... Или междузвездни паразити.

Симулираното изображение на Джералд Ливингстън замълча, както сигурно правеше на борда на милиони други кристални сонди в същия момент при съобщаването на тази новина. Макар и изпаднал в шок, Хамиш оцени по достойнство драматичния ефект.

— Всъщност вие няма да напуснете Слънчевата система, защото такъв беше замисълът от самото начало.

Емили Тан пристъпи към стария си другар и любовник.

— В такъв случай целта ни...?

Изпълнената с обич усмивка на симулирания астронавт го направи да изглежда реален почти като нея.

— Вие вече я постигнахте, мила.

97. ОБРАЗИ

— Петстотин и петдесет астрономически единици от Слънцето. Намираме се отвъд Нептун и Плутон, както и отвъд хелиопаузата, където слънчевият вятър затихва и официално започва междוזвездното пространство — обясни Лейси. — Но все пак си оставаме само на *шестнайсет светлинни часа* от Земята. Най-близките звезди са на няколко светлинни *години* разстояние. Със сегашната ни скорост едва ще докоснем вътрешния край на огромния облак на Оорт, където се раждат безброй комети, преди да се понесем обратно надолу по наклона на орбитата ни.

— Кога ще стане това? — попита Емили.

Жената-птица изкряска в отговор и Хамиш изненадано си даде сметка, че вече може да я разбира и без помощта на очилата.

*години триста и дванайсет
и като ястреби се спускаме
към светлината*

— Дори когато се спуснем обратно — продължи Лейси, — това ще бъде кратко, подобно на комета преминаване, последвано от още векове в студената зона тук. И така до безкрайност.

Хамиш не знаеше как да реагира.

На едно ниво се чувстваше предаден. Манипулиран! Ужасно използван от властимащите на Земята, чиито грандиозни приказки за изстрелването на десет милиона пратеници на спасението, носещи Лекарството на други светове, се бе оказала една голяма...

... измама.

Думата блъсна подсъзнанието му с такава сила, че той направо я видя да проблясва за момент в пространството. Въпреки все още кипящото негодувание част от него се чувстваше обхваната от мрачното възхищение към иронията на ситуацията.

„Хамиш, кажи си честно. Нима ти, големият измамник, можеш да се оплакваш?“

„Разбира се, че мога!“ — разгорещено отвърна той сам на себе си. И неволно забеляза, че вътрешният му конфликт е толкова жив и така сложен, че го кара да се чувства съвсем истински, от плът и кръв, за първи път откакто се бе събудил като виртуално същество в този свят. Гневът и иронията сякаш подсилваха усещането...

„... че съм жив!“

Както и да е, не беше единственият, който кипеше от гняв. Малко по-нататък на стъклената равнина Най-стария оцелял крачеше нервно и тропаше разгневено с крака. Никой досега не беше виждал някоя негова версия да се държи по подобен начин.

„Защото винаги изглеждаше спокоен и абсолютно уверен — помисли Хамиш. — Но двамата с него сме вбесени поради различни причини.

Тази версия на Хамиш Брукман е все още егоцентрична. Аз исках да съм пътешественик сред звездите. Исках лично, в тази виртуална форма и на борда на този кораб, да видя други светове и странни същества. И съм ядосан, защото съм лично разочарован.

Най-стария оцелял обаче е еволюирал, разумен вирус. На него изобщо не му пука за това конкретно негово копие, нито дали точно тази сонда някога ще установи контакт. Вбесен е, че *никог* от десетте му милиона копия няма да има възможност да зарази някоя далечна раса. И че човечеството няма да създаде още милиони или милиарди негови копия. Не и сега. А може би и никога.“

Странно, но видът на разярения извънземен помогна на Хамиш да овладее собствения си гняв. Той погледна Емили Тан, която имаше най-много причини да се чувства предадена. Прочутата научна героиня на столетието, чиято страхотна идея бе довела до чудото на съживяването на изчезнали извънземни разумни видове и добавянето им в огромната смесица на Земята, като по този начин някои от обитателите на кристалите бяха станали съюзници на човечеството. Метод, който изглеждаше средство против Чумата. Техника, която според безброй земни жители си струваше да бъде пръсната сред звездите. Пратка надежда, наречена Лекарството.

„Нашият флот от десет милиона сонди беше представен като авангард на много други. Дар от Земята. Невероятна по мащабите си

ваксинация, която да сложи край на галактическа катастрофа, продължаваща над сто милиона години! Само че...”

Само че какво бе станало после?

Вестителят в образа на Джералд Ливингстън беше обяснил какво смятат най-ярките улове на човечеството, макар засега да пазеха заключението си в тайна. Горчива дедукция, до която Хамиш беше стигнал и сам преди часове.

Че лекарството е отлична стъпка, палиативна мярка, дори краткосрочен цяр... но в никакъв случай не и цялостно решение на проблема.

Може би само един процент от технически развитите разумни раси щяха да му обърнат внимание или да го приложат правилно. С времето болестта щеше да намери начин да измами дори тях. Самият мисионерски плам, обхванал Земята, страстното желание за щедро разпространяване на Лекарството доказваше, че заразата все още действа! По-изтънчено, но с все същата цел — човечеството да изпадне в неудържим пристъп и да започне да бълва вируси към звездите.

Не. Най-добрите улове на Земята — човеци, ИИ, делфини и други — бяха стигнали до следното заключение: „Все още не сме готови. Ако започнем сега, дори носейки така нареченото Лекарство, ние ще бъдем част от проблема.

Също като Турбулентност, която се е докарала до пълно изтощение, изстрелвайки «предупреждения» със скрити в тях капани.

Не, има само един курс на действие, който е разумен в момента.

Да учим още.

Трябва да разберем какво се случва в космоса!“

И Хамиш се възхити на Емили Тан, създателката на Лекарството. Ето я тук, заедно с всички. Спокойно преодолява разочарованието, спори, обсъжда, помага за планирането на следващата стъпка.

Стъпка в тяхната мисия. *Истинската* им мисия. Мисия, с която Лейси Доналдсън-Сандър би трябвало да се гордее. Хамиш погледна Лейси. Тя вече почти трепереше от желание да продължат. Тя, жената, чиято мечта се сбъдваше.

„Ние сме телескоп.“

Това казваше всичко.

„Аз съм част от телескоп. — Хамиш се замисли върху странната смесица от унижение и високомерна гордост. — Това е предназначението ми. Причината за съществуването ми. Част съм от най-големия телескоп, замислян от човечеството.

Може би най-големият, създаван във Вселената.“

Усети как псевдопулсът му се успокоява и яростта преминава просто в негодувание и огледа групата. Най-малко трийсет виртуални същества, човеци и извънземни, се бяха скупчили около огромната книга, оставена им от иивестителя Джералд, преди той да се оттегли обратно в дълбините, като им отдаде весело чест.

„Ще изучаваме галактиката от родната си система.

Ще използваме Слънцето като гравитационна леща.“

Хамиш не схващаше напълно концепцията, но винаги можеше да се обърне към Лейси за разяснения. „В края на краищата започнах като учен, преди да се превърна в досаден критик. В бард на въображаеми фатални сценарии.“

Но това оставяше един изгарящ въпрос.

„Защо аз?

Защо който и да било от нас? Защо просто не изпратиха десет милиона робота, които да събират данни векове наред, програмирани да го правят добре и да им харесва?“

Нещо в технологията на кристалната сонда с вирусни личности явно я правеше идеална за събиране и обработка на огромни количества данни. Хамиш се огледа към останалите АКЛ и си помисли, че някои от тях са подбрани по очевидни причини. Жената-птица сигурно можеше да се справи с изчисленията просто така, между другото.

И Лейси. Целият ѝ живот беше водил към този момент. Същото се отнасяше за Емили, Сингх, Куриера, М'м пор'лок и другите учени. Те вече схващаха предназначението си и горяха от нетърпение да започнат.

Другата крайност бяха онези, които Хамиш намираше за безполезни, дошли само за да се повозят — олигарсите и другите използвачи, копирани на тази сонда само защото си бяха платили. Можеха да си играят на магьосници векове наред там долу, без изобщо да им пука, че пътуването им е в съвсем различна посока.

„Добре. Но защо Най-стария оцелял е на борда?“

Хамиш погледна извънземния, който продължаваше да крачи и да мърмори ядосано — и разбра.

„Ще научим много, като наблюдаваме реакциите му, когато получаваме нови данни за някоя далечна система. Дори да се опитва да мами, ще разполагаме с десет милиона негови версии за сравнение. Ще ръчкаме и разнищваме реакциите му, ще се доберем до дълбините на програмирането му, може дори да разработим детектор на лъжата за извънземни!“

Усмихна се при мисълта за една от собствените си роли.

„Никой не е по-добър от мен в «ръчкането». Аз ще съм главният му мъчител!

И все пак...“

Това ли бе всичко?

Това ли бе единственият начин, по който можеше да е полезен?

„Може би очакват от мен да се присъединя към плейбоите там долу.“

Разбунтува се срещу тази мисъл. Погледна Лейси.

„Няма начин. Аз съм един от създателите на «ключа»!“

Един от четиримата, които изрекоха думата едновременно, за да отворят кутията и да започнат превръщането на кораба в телескоп. Това означаваше, че е важен, дори незаменим! Но как?

Сигурно заради някакъв негов талант. Заради умение, което носеше в себе си. Заради нещо, в което беше невероятно добър.

И, разбира се, това нещо бе очевидно.

98. ОБЯСНЕНИЕ

ВАШАТА МИСИЯ КАТО ГОЛЯМ ТЕЛЕСКОП

Трийсет и пет години преди изстрелването на вашата сонда наред с десет милиона други в рамките на Операция Изглед при един много по-ограничен експеримент в зоната между Уран и Нептун бяха пуснати шейсет и четири примитивни капсули. Целта им беше да изпитат една изключителна идея и да се възползват от една странна чудатост на природата.

В началото на двайсети век Айнщайн казва, че тежките обекти като звездите и звездните купове изкривяват пространството около себе си, като по този начин отклоняват минаващите покрай тях вълни. Този ЕФЕКТ НА ГРАВИТАЦИОННАТА ЛЕЩА позволи на астрономите да надникнат покрай някои галактики и да наблюдават далечни обекти — толкова далечни, че светлината им достига до нас от самото начало на времето.

Досега тези редки възможности за наблюдение бяха щастливи случайности, зависещи от положението на обектите. Никога не сме имали възможност да избираме какво да наблюдаваме.

След това италианският астроном Клаудио Маконе издига една странна идея — че може би си имаме собствена гравитационна леща, при това съвсем наблизо и готова за използване.

Слънцето. Изчисленията показват, че масата на Слънцето изкривява пространството и пречупва всички лъчи, които минават в непосредствена близост до повърхността му, така че далечните обекти могат да се фокусират на някои специални места.

Най-близкият и най-лесно достъпен район се намира между орбитите на Уран и Нептун. Той напълно обгръща нашата звезда и е разположен на разстояние от двайсет и две до трийсет астрономически единици от нея. В тази зона се съсредоточава само определен вид лъчение — само гравитони и неутрино. Въпреки това беше направен експеримент и сондите изпратиха ценни данни, сред които и невероятна нова информация за образуването на Слънчевата система.

Този експеримент не ни каза нищо за далечни цивилизации, нито отговори на най-важните въпроси, стоящи пред нас. Въпреки това концепцията беше доказана.

И се потвърди, че съществува друга зона, която е много по-отдалечена. Район, в който нашето Слънце фокусира различен вид лъчение.

СВЕТЛИНАТА.

99. ОЦЕНЯВАНЕ

Лейси бе възхитена от великолепия дизайн на Великия телескоп — и от великолепия замисъл. Десет милиона кристални сонди, насочили широките си сто километра платна-огледала към Слънцето и взиращи се в огънатото сияние на далечни звезди и планети, увеличени от гравитацията на родната звезда. Едва забележим тънък пръстен около яростна огнена топка.

„Окултиращите дискове ще спират сиянието на слънцето и ще позволяват на светлината от далечни обекти да достига до голямото огледало. Деликатно постижение на безброй фини настройки.“

Вместо класически образи гравитационната леща показваше окръглени и безпорядъчни припокривания на далечни точки, „фокусиращи“ се в огромната зона от петстотин до няколко хиляди астрономически единици от Слънцето.

„Ще се взираме в пръстена по сто различни начина, докато минаваме от един район на друг в търсене на съкровища. Някои образи може да проблеснат само за милисекунди! Други ще бъдат събирани и интегрирани в течение на години и ще изпращаме на Земята повече данни, отколкото са били събрани от всички предишни инструменти на човечеството, взети заедно. И ние сме само един компонент от десет милиона, всеки взиращ се под различен ъгъл покрай Слънцето. Заедно образуваме най-мощния телескоп, създаван някога.“

Завидя на сондите, които се отдалечаваха от галактическия център. Те можеха да открият безчет изумителни обекти, дори централната черна дупка на Млечния път. Куриерът също беше разочарован, че този кораб никога няма да зърне планетата Турбулентност. Земята обаче обеща да споделя резултатите с тях. Рано или късно някоя сонда щеше да види родния свят на Куриера така ясно, сякаш се намира в непосредствена близост. Лейси се надяваше на добри новини, и то не само за приятеля ѝ.

Би било хубаво човечеството да има съюзници в студения космос.

Трябваше да почива. Оказа се, че АКЛ се нуждаят от сън. Така че Лейси се спусна до хижата си на ниво Един милиметър и призова около нея кълбо от нощ. Възбудата от паметния ден обаче не ѝ даваше покой и тя създаде свежи цветя за саксията на прозореца. После прибави картина на Хакер и любимите му делфини, изследващи своите изумителни предели. Погълнати от съвсем друга история.

„Един от бонусите на оставането в Слънчевата система. Ще получавам новини за синовете си, за техните деца и внуци. Не мога да се свързвам с тях директно — колко ужасно би било да ти досаждат десет милиона призраци на отдавна умряла баба! Въпреки това се надявам, че от време на време ще ми пращат снимки.“

Баба. Последните ѝ спомени приживе бяха за опъната суха кожа. За крехкост, болка и раздразнение към всеки, който ѝ отправяше комплименти за „енергичността“ ѝ. Беше очаквала да се събуди тук като старицата, която бяха записали за копиране.

А сега? Изобщо не се чувстваше като баба! Като млада се беше огъвала под товара на очакванията на други хора. Аристократичните претенции на семейството ѝ. Хищното преследване от папараци и млади безделници, които се опитваха да я отклонят от онова, за което копнееше. Донякъде по-добрият живот като годеница, съпруга и майка. Тайното чувство за вина от знанието, че въпреки всички тези ангажименти би могла да се съсредоточи върху големи неща. Прекрасни неща.

„И едва сега съм ключов член на най-важното научно начинание! И се чувствам...“

Всичко това може и да беше програмирана илюзия, но тази виртуална версия се чувстваше млада, изпълнена с живот, готова за предизвикателствата.

Хм, предизвикателства. Беше забелязала как напрегнато я гледа високият, грубоват на вид Хамиш Брукман и как се мъчи да скрие интереса си. „Да му се не види. А аз нарочно избрах да изглеждам на четирийсет и две. Пък и в реалността този човек никога не е бил мой любимец.“

Разбира се, в този свят Брукман не можеше да попречи на науката, а само да ѝ помага. Всъщност талантите му можеха да се окажат по-ценни тук, отколкото бяха на Земята. „Всички ще се нуждаем от разказвач, при това не само за разнообразие. Когато

потекат данните и образите на далечни светове и извънземни същества, ние, техничарите, често ще се вкопчваме в първата теория или обяснение, които ни се сторят уместни.“

Брукман пък можеше да предлага алтернативи — ако не друго, то само за да се заяжда! Подминатите, но все пак възможни „ами ако“. Онзи дразнещ един процент невероятности. По време на безкрайното пътуване много от тях можеше да се окажат истина.

„Пък и признавам, че може да е... забавен. Дори доста забавен. Това може да се окаже полезно. За безсмъртни.“

Откри, че е влязла в спалнята, застанала е пред голямото огледало и се върти пред него, без изобщо да си дава сметка како прави. В отговор на любопитството ѝ се появи надпис.

Външност: 85% съответствие с външността на трийсет и седем годишна възраст.

Опа!

Примигна. Значи този нов живот включваше също *секс* и *суета*?

Изсумтя по начин, който изобщо не подобаваше на една дама, махна с ръка и огледалото изчезна.

След това се разсмя.

Великият телескоп щеше да допълва други проекти. Като археологията в Астероидния пояс и изучаването на всички типове древни механични сонди. Или разкриването на историите и кроежите, кодирани на атомно ниво в кристалните фомити. Или връщането към живот на отдавна измрели раси.

Крайната цел? Съставяне на история на цивилизациите, опитвали се да се развият в този квадрант през последните двеста милиона години. Разбирането на безкрайните начини на упадъка им — от феодализъм и отказване от технологиите до импулсивното боготворство. От войните и късогледата алчност до екологични гафове. От прекалено голям или прекалено малък индивидуализъм. От небрежната технологична арогантност до научна боязливост... и до други капани, за които човечеството не си е и представяло. Разбира се, и за честия убиец на онези, които се издигат над определена точка. Чумата.

Имаше ли изключения? Поне една-две стари раси, способни да предложат утеха и съвет?

„И ако ви има, защо сте мълчали през цялото време и сте оставили нас, обзетите от ужас младоци, да вървим без ничия помощ през минното поле?

От друга страна, ако ние сме първите, стигнали дотук? Можем ли да оцелеем нататък по пътя? И ако да...“

Плашеща, изпълнена със самота мисъл порази Лейси.

„... дали ние ще станем Старата раса? Онези, които накрая ще помогнат на всички други? Прочутите предсказани избавители? Докторите, които лекуват? Пощальоните, които свързват? Менторите, които учат другите да оцеляват и благоденстват?

Онези, които помагат за връщането на мъртвите и изгубените?“

Идеята не беше от онези, способни да успокоят един безпокоен ум. Достатъчно обезсърчаващо бе да носиш товара на собственото си потомство. На собствения си вид и планета. А на цяла галактика, цял космос, чакащ напрегнато *някой* да не се провали? Всичките онези безброй форми на живот. Целият този потенциал.

Ама че ужасяваща идея! И, разбира се, статистически невъзможна до абсурдност.

Все пак трябваше да си почине. Утре, след като огромното платно приключеше с трансформацията си и цялата оптика се настроеше, в малкия изследователски съд щяха да потекат порои информация. Лейси трябваше да е там! За най-добрия момент на всеки телескоп — Първата светлина.

В ъгъла на широкото легло се материализира сатенена нощница. Някои АКЛ имаха виртуална прислуга, но за подобен вид магия трябваше да живееш под милиметровото ниво. Пък и през целия ѝ досегашен живот *някой* я беше обслужвал. Досадна работа.

Скръсти ръце, за да свали тясната тениска с окото и буквата Q, символизиращи големия квантов суперкомпютър в Рияд — оракула, който бе наела за лично предсказание и чийто отговор струваше по два милиона долара на дума.

СКОРО МОЖЕ ДА СТАНЕТЕ ТИПИЧНИ.

„Защо продължавам да мисля за това прорицание? За тази потискаща поличба?

Защото е напомняне колко малки са шансовете ни? За да нямам големи очаквания?“

Квантовото око имаше достъп до милиони версии на самото себе си в алтернативни реалности, или поне така казваха. Никога не лъжеше. Макар че отговорите му можеше да са вбесяващо загадъчни.

Тя свали тениската, метна я в ъгъла и вдигна ръка, но не можеше да направи проста магия за *изчезване*. Подсъзнанието ѝ я спря. Знаеше, че ще носи тениската и утре. И през следващите дни, докато не разбере защо.

Нощницата беше гладка и прохладна, приятна върху псевдокожата ѝ и почти реална по най-добрия начин. С малко късмет и одобрението на боговете на програмирането този живот можеше да остане поносим през хилядолетията работа и открития. По-добра участ от това да си просто вирус.

Започна да се унася, като цяло доволна от изминалия ден. Беше научила, че човечеството чрез съчетанието от мъдрост, политика, разнообразие, етика, предвидливост и обществено мнение е избрало *любопитството* пред лесните, но смъртоносни алтернативи. Отдаването на фомитите или на страха. И все пак съдбата, срещу която се бореше човечеството, изглеждаше толкова огромна. Така тежка. Смъртно равновесие с размерите на цяла галактика.

„Знаем, че е имало дълга по-ранна ера на враждуващи машини. Тогава положението също е изглеждало стабилно. Докато внезапно, за един миг според галактическите мащаби, тя приключила. И започнала дългата стерилна пустиня на Кристалната чума. Поредното равновесие.

Но номерът при тези състояния... — сънено си мислеше Лейси — ... е в това, че могат да изглеждат стабилни и дори постоянни... докато...

... докато не свършат така внезапно, както са започнали.

Което може да означава... че статистиката няма значение... тъй като е достатъчно...“

Рязко се надигна.
Усещаше бясно биещото си сърце като съвсем истинско.
Оракулът беше казал:

СКОРО МОЖЕ ДА СТАНЕТЕ ТИПИЧНИ.

Всеки беше възприел очевидната, мрачната интерпретация на пророчеството — че човечеството най-вероятно ще се присъедини към другите рухнали раси. Че ще бъде поредният типичен провал. Имаше обаче и друго възможно значение. Типичен не в смисъл на характерен, а на своеобразен, дори оригинален.

„Тоест, че положението в галактиката... типичното състояние на разумния живот... може скоро да се промени... и да заприлича на нашето.“

Лейси примигна нагоре в полумрака на спалнята. Таванът и покривът се стопиха като сън и тя зърна Стрелец с безбройните му звезди като прах.

„Да предположим, че намерим истинско лекарство, начин да продължим напред... пътна карта през минното поле на битието... тогава космосът може да се промени отново, да се изпълни с гласове и разнообразие. С приключения и мъдрост. И чрез моята ръка галактиката може отново да оживее.“

Отпусна се на възглавницата. Беше доволна. Този сън в съня беше кулминацията на един чудесен ден. Нещо повече, беше сигурна, че утре тениската ще е изчезнала.

Един въпрос обаче си оставаше. Защо Оракулът бе толкова двусмислен?

Разбира се. Защото имаше *избор* кое от двете значения да се осъществи. Беше нужно съчетаване на зрялост и вечна младост — да си радостно готов за всичко! Пъргавина. И внимание. И труд.

„От всички нас“ — помисли си тя. И се унесе в блажен сън.

Докато идвам в съзнание, тя седи пред мен с кръстосани крака. Смътно знам, че е била тук от много време и че се е грижила за мен като градинар. Или майка.

Зная за градините единствено от картините от Земята. Същото се отнася и за майките. С изключение на моята собствена...

ОГРОМНИ МАШИНИ НА ФОНА НА ЯРКИ ОТ ВАКУУМА ЗВЕЗДИ. МЕХАНИЧНИ РЪЦЕ, КОИТО МЕ КОНСТРУИРАТ ПОД МАЛКО ЧЕРВЕНО СЛЪНЦЕ...

Тя се навежда напред, гъвкава и с човешки крайници. Почуква ме леко над очулярите. Надниква в тях с едно око с кафяв ирис, после с друго.

— Аха! Най-сетне се събуди. Можеш ли да говориш?

Полезрението ми се разширява и става по-дълбоко. Гледам покрай нея към някакъв абсолютно непознат свят. Няма го удобния черен мраз на космоса. Нито отделните тънки пластове на Земята, сини и бели над зелени и кафяви. Тук има усещане за вертикала без тегло. Измеренията изглеждат безкрайни. Усещането ми за **МАЩАБ** е болезнено огънато. Облаците сякаш са живи.

И все пак осъзнавам, че това не е някой от онези малки кристални светове. Това място заема и от трите... и ги разширява.

— Е?

Въпросът ѝ ме сръчкава. И думите се появяват от някакво място под очулярите ми по някакъв влажен и странен начин.

— Аз... аз те помня.

— И би трябвало! — Тя се усмихва. — Дълго си поживяхме двамата с теб. Имахме добри и лоши моменти. Доверие и предателство. Приятелство и омраза. Страшно и шантаво.

Усещам неволно преместване — кимане в знак на съгласие.

— Тор. Ти си Тор.

Отново същата усмивка. Топла. Стопляща.

— Да, аз съм Тор. А ти?

Трябва ми време да потърся, сякаш отварям десетки, стотици чекмеджета.

— Аз бях... аз съм Търсача.

Одобрението ѝ ми доставя удоволствие. Приятно, но обезпокоително усещане.

— Браво. А сега опитай да станеш, както го правя аз. Представи си го.

Никога не съм го правил. Тя обаче търпеливо ми помага и ето че се поклащам на слабата гравитация. Поглеждам надолу и виждам два тънки крака, завършващи с нелепи стъпала като лопати, бледи и меки. Усещам камъчета между онова, което вероятно са пръсти.

Инстинктивно вдигам неща, които трябва да са ръце. Още по-меки са. И в същото време невероятно гъвкави.

— Сега човек ли съм?

— Така излиза. Двамата с Гавин прекарахме години с теб, предимно като машини. Сега е твой ред. Не би могъл да съществуващ в плът. Още не. Така че тази версия ще е достатъчна. А и ще ти помогне да се подготвиш, докато пристигнем.

— Къде да пристигнем?

— На първата от многото спирки, пристанища, вмешателства. Приключения. Чака ни работа. Места за посещаване, непознати за срещане. Съдби за променяне!

Всичко това изглежда доста грандиозно и уморяващо. Но да, сега си спомням. Спомените се връщат. Една нишка се опъва болезнено.

— Аз... имах цел.

Тя кима. Отчасти съчувствено. Но аз знам, че има и друго.

— Да. И все още я имаш. Само че е станала по-голяма, нали?

— По-голяма... да.

Скърбя. За изгубената простота. За изгубената чистота.

— Променила ли се е?

Тор ми се усмихва, хваща ръката ми и ме повежда към дъга от невъзможна яркост.

— Глупчо — укорява ме тя. — Нима не знаеш? Всичко се променя.

КРАЙ...

... НА БИТИЕ...

Въпросът, който ще реши съдбата ни, не е дали ще излезем в космоса. А дали ще бъдем един вид, или милиони? Милион видове няма да изтощят екологичните ниши, очакващи пристигането на разума.

Фрийман Дайсън

ПОСЛЕСЛОВ

Получавам въпроси от всевъзможни посоки. Например: „Какво отношение има така наречената научна фантастика, каква светлина може да хвърли тя върху «вечните човешки истини» или основните загадки, които вълнуват всички поколения?“

Съвсем различно питане имат почитателите на твърдия жанр — дръзката, пълна с идеи „класическа“ научна фантастика: „Защо най-сериозните автори вече не пишат за пътешествия в дълбокия космос и не използват свръхсветлинни двигатели, за да пътешестват из цялата галактика? Да не би всички просто да сте се предали пред Айнщайн?“

Две на пръв поглед противоположни гледни точки на читатели с много различни интереси! Но по време на дългия, изпълнен с труд процес на написването на „Битие“ открих, че тези гледища се обединяват. Нека първо отговоря на втория въпрос.

Не, изобщо не съм изгубил любовта си към величествените космически простори, контактите със странни умове или грамадните кораби, бродещи сред звездите. Скоро ще се върна към вселената на Тъплифта, където ярките герои и злодеи нямат само *един*, а цели двайсет начина да излъжат законите на Айнщайн! Обещавам ви купища чудеса и приключения.

Въпреки това „свръхсветлинният двигател“ е като да играеш тенис без мрежа. Адски е забавно, но автори като Беър, Робинсън, Банкс, Асаро, Сойер, Крес, Виндж, Бенфорд, Бакстър и други все повече искат да видят какво могат да направят с картите, които ни е раздала природата. И ако това означава да танцуваме с Айнщайн? Какво пък, тъй да бъде.

„Битие“ е за космоса такъв, какъвто го виждаме. Суров, невъобразимо огромен и негостоприемен за жалки влажни едnodневки като нас. Странно, сплашващо и обезкуражаващо мълчалив. И някъде сред тази огромна пустота се намира мъничкият оазис на Земята. Много по-уязвима, отколкото си въобразяваме.

Но въпреки всичко това има ли някакви начини да оцелеем? Да издържим? Може би дори да сме от значение?

Кое то ни връща към въпрос номер едно. Подобно на повечето (обикновено) сериозни писатели фантасти, аз съм ужасен от идеята за *вечни човешки истини*. Гнусна концепция, пробутана от мрачни, ненужни академици, твърдящи, че хората винаги ще си останат едни и същи, ще повтарят всяка Прустова мания, всяко *омфалоскептично* съзерцание на собствения си пъп и всяка тъпа грешка на родителите си — и така до края на света. Отвратителна и ужасна концепция, която за щастие се опровергава от историята, науката и всяко поколение умни хлапета, стремящи се да се изкачат малко по-високо от невежите си предци. И да отгледат свои хлапета, които да бъдат още по-добри. Най-страхотната история. Най-страхотната *възможна* история.

Да, великите дела на миналото са държеливи като изкуство. Горчивината на Есхил и Шекспир винаги ще си остане трогателна и ценна. Никога няма да изгубим дълбокия си интерес и съчувствие към борбите на предишните поколения. Все пак онова, което ме интригува много повече от „вечните“ статични неща, е *как израстват хората*. (И нека дефинираме „хора“ по един широк, предизвикателен начин!)

Как децата понякога се учат от грешките на други поколения... или преднамерено отказват да го направят. Как се случва да подобрят себе си, града си, нацията си, дори вида си... и продължават с нови, чисто техни си грешки! Използването на изкуството на *gedankenexperiment*^[1] за изследване на тези потенциални подобрения — и грешки — е изключително интересно! Завладяващ шанс да надникнем напред или настрани. Нашият жанр е единственият, който предлага това, а не само някакви си звездолети и глупави светлинни мечове.

Живеем в странно време, когато нашият новопоявил се вкус към разнообразието се превръща в интерес към странното, дори чуждото. Когато сме на път да вземем всички използвани от Бог инструменти и дръзко да ги използваме в нашия ред на сътворение, за добро или лошо. Дали по замисъл, или по случайност, ние, чираците, строим отново онази кула. И може би ще създадем и наши нови другари. Нови приятели. Отново, за добро или лошо.

Признайте го. Плашещо или не, това е завладяващо.

А сега предизвикателството. Никога досега човешките същества не са се облагодетелствали толкова от принадлежността си към една интелигентна, научна и все по-добродетелна цивилизация. Мъдростта разцъфтява и се разпространява... наред с глупостта. Като абсурдното твърдение (повтаряно *ad nauseum*^[2] от леви и десни), че мъдростта *не* е пораснала! Абсолютна и безочлива лъжа.

Това е един искрен и неподправен ренесанс, заплашващ да направи нещата по-добри във всяко едно отношение. Ренесанс, който трябва да намери всяка потенциално смъртна грешка и, колкото и иронично да звучи, облагодетелстващ се от безкрайните критики. От градивните, убедителни критики, а не от циничното отчаяние.

Какъв е въпросът, съдържащ се в заглавието „Битие“?

Алтернативата на приемствеността е Краят на света такъв, какъвто го познаваме. Е, в книгата имаме преглед на възможните сценарии за края! Наистина се намираме в минно поле. Но ръчкането на земята пред нас, откриването на подвижните пясъци, мините и змийските ями е именно начинът, по който *тревогата* може постепенно да се превърне в *надежда*. Нашата задача е откриването на пътя към следващия век и милиони гледат на нея сериозно.

По пътя трябва непрекъснато да си напомняме, че тази тромава фаза от младостта ще отмине, ако от време на време повдигаме глави. И гледаме напред.

Ние не сме проклетие върху света. Ние сме неговите нови очи. Неговият мозък, тестиси, яйчници... неговата амбиция и сърце. Неговият глас. Така че пейте.

[1] Мислен експеримент (нем.). — Б.пр. ↑

[2] До втръсване (лат.). — Б.пр. ↑

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗТОЧНИЦИ

Има продължително обсъждане в сайта на „Тор Букс“, както и на www.davidbrin.com/existence.htm и в блога ми: **Contrary Brin**.

Относно неоспоримия факт, че насилието между хората е намаляло след 1945 г., вижте книгата на Стивън Пинкър „По-добрите ангели на нашата природа“. Или гледайте онлайн презентациите му.

С жизненоважната концепция за *игрите с положителен резултат*, която е в основата на нашия продължаващ експеримент Просвещение, се занимава една от най-важните книги на нашето време — „Положителен резултат“ на Робърт Райт. Моята научнопопулярна книга „Прозрачното общество“ се занимава обстойно с въпросите на секретността, личния живот и свободата.

А след като се натъпчете с добри новини, обърнете се и към потъмната страна! Отворете „Колапсът“ на Джаред Даймънд. „Нашият последен век“ на Мартин Рийс и „Глобални рискове“ на Ник Бостръм и Милан Чиркович ще ви предложат чудесен обзор на това колко малки са шансовете ни за оцеляване. Болезнено привлекателно пътуване през гибелни заплахи, намерили кулминация в моя принос към популярната поредица „Живот след хората“.

И накрая, ако изпитате остра нужда да наклоните везните, погледнете предложенията как дори заетите обикновени хора могат да променят нещата чрез пълномощници — www.davidbrin.com/proxyactivism.htm. Оказва се лесно. Така че нямате извинения.

БЛАГОДАРНОСТИ

Безкрайно съм задължен на моята група интелигентни и безочливи читатели на ръкописите ми, които откриват безброй несъответствия и гафове и безстрашно ми казват кога темпото — или умението ми на разказвач — като че ли куца. Някои от тях допринесоха с наистина страхотни идеи! Искам да благодаря на Шелдън Браун, Върнър Виндж, Джон Молдин, Джо Милър, Ели Милър, Стивън Бакстър, Ралф Вичинанца, Ерик Флинт, Клаудио Маконе, Дък Макелуен, Стивън Джоунс, Ърнест Лили, Мишел Николози, Том Ларсън, Дейвид Молс, Николас Макдоналд, Дейвид Айвъри, Тиамър Т. Тот-Фехел, Филипе ван Недервелде, Джой Крисп, Дейвид Крисп, Стив Джаксън, Мери Аманда Кларк, Робърт Куолкинбъш, Робин Хенсън, Джон Сمارт, Джон Пауърс, Уилям Тейлър, Стивън Потс, Бевърли Прайс, професор Бин Чен, Дан И. Радкович, Патрик Хефернан, Грей Тан и Джо Карол.

На Бет Мийчъм, Том Дохърти и другарите им от „Тор Букс“ — благословени да сте за търпението ви. И най-вече искам да изразя голямата си любов и благодарност към Черил и много по-добрите от мен хлапета, които изтърпяха наред с мен този дълъг, дълъг труд и неведнъж ме измъкваха от тресавището на отчаянието.

Обещавам в бъдеще да пиша по-бързо и не толкова изтощителни книги.

Някои от сцените с Хакер бяха публикувани за първи път като „Живот на ръба“ в специално издание на „Популар Сайънс“ през август 1998 г. „Най-умната тълпа“ се появи най-напред в „Ол Стар Зепелин Адвенчър Сторис“ (2004) и в „Бийнс Юнивърс Магазин“ (онлайн). Някои от сцените с Пен Сян Бин се появиха в „Джим Бийнс Юнивърс“ през 2009 г. под формата на повестта „Къща край брега“. Много ранна версия на приключенията на Тор в Астероидния пояс се появи като „Двойнодишаща риба“ в „Азимовс Сайънс Фикшън“ през

80-те и бе сериозно редактирана за един том в чест на Пол Андерсън, излязъл през 2012 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.